Warszawa, dnia 31 sierpnia 2023 r.

Poz. 1754

ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA KULTURY I DZIEDZICTWA NARODOWEGO[1)]

z dnia 28 lipca 2023 r.

w sprawie podstaw programowych kształcenia w zawodach szkolnictwa artystycznego

Na podstawie art. 46a ust. 2 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (Dz. U. z 2023 r. poz. 900, 1672 i 1718) zarządza się, co następuje:

§ 1. 1. Określa się podstawy programowe kształcenia w zawodach szkolnictwa artystycznego, objętych klasyfikacją zawodów szkolnictwa artystycznego, stanowiącą załącznik do rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 8 kwietnia 2019 r. w sprawie klasyfikacji zawodów szkolnictwa artystycznego (Dz. U. poz. 717, z 2022 r. poz. 1996 oraz z 2023 r. poz. 694):

1) plastyk (symbol cyfrowy 343204);

2) aktor cyrkowy (symbol cyfrowy 343502);

3) aktor scen muzycznych (symbol cyfrowy 343601);

4) muzyk (symbol cyfrowy 343602);

5) tancerz (symbol cyfrowy 343701).

2. Podstawy programowe, o których mowa w ust. 1, są określone w załącznikach nr 1–5 do rozporządzenia.

§ 2. 1. Do uczniów albo słuchaczy, którzy rozpoczęli kształcenie przed dniem wejścia w życie niniejszego rozporządzenia w:

1) ogólnokształcącej szkole muzycznej I stopnia w zakresie zajęć audycji muzycznych i literatury muzycznej,

2) szkole muzycznej I stopnia w zakresie zajęć audycji muzycznych,

3) ogólnokształcącej szkole muzycznej II stopnia w zakresie zajęć harmonii, historii muzyki i metodyki nauczania rytmiki,

4) szkole muzycznej II stopnia w zakresie zajęć literatury muzycznej, harmonii, historii muzyki i metodyki nauczania rytmiki,

5) liceum sztuk plastycznych oraz w policealnej szkole plastycznej w zakresie zajęć specjalizacji: kamieniarstwo artystyczne i sztukatorstwo

– od roku szkolnego 2023/2024 stosuje się podstawy programowe określone w rozporządzeniu Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 14 sierpnia 2019 r. w sprawie podstaw programowych kształcenia w zawodach szkolnictwa artystycznego (Dz. U. poz. 1637, z 2020 r. poz. 538 oraz z 2022 r. poz. 1329).

[1)] Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego kieruje działem administracji rządowej – kultura i ochrona dziedzictwa narodowego, na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 3 lipca 2023 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego (Dz. U. poz. 1262).

2. Od roku szkolnego 2023/2024 w:

1) ogólnokształcącej szkole muzycznej II stopnia i szkole muzycznej II stopnia realizacja podstaw programowych, o których mowa w ust. 1:

   a) dotychczasowych zajęć określonych jako instrumenty główne albo instrumenty główne – jazzowe jest kontynuowana w odpowiedniej klasie przez realizację podstawy programowej zajęć określonych w niniejszym rozporządzeniu jako specjalizacja: gra na określonym instrumencie,

   b) dotychczasowych zajęć instrumentu głównego – harfy pedałowej jest kontynuowana w odpowiedniej klasie przez realizację podstawy programowej zajęć określonych w niniejszym rozporządzeniu jako specjalizacja: gra na harfie;

2) w liceum sztuk plastycznych oraz w policealnej szkole plastycznej realizacja podstaw programowych, o których mowa w ust. 1:

   a) dotychczasowych zajęć określonych jako specjalizacja wybrana spośród specjalności wskazanych w załączniku nr 2 jest kontynuowana w odpowiedniej klasie albo semestrze przez realizację podstawy programowej zajęć określonych w niniejszym rozporządzeniu jako specjalizacja artystyczna wybrana spośród specjalności wskazanych w załączniku nr 1,

   b) dotychczasowych zajęć określonych jako specjalizacja: aranżacja wnętrz lub specjalizacja: projektowanie przestrzeni wystawienniczej jest kontynuowana w odpowiedniej klasie albo semestrze przez realizację podstawy programowej zajęć określonych w niniejszym rozporządzeniu jako specjalizacja artystyczna: projektowanie przestrzeni,

   c) dotychczasowych zajęć określonych jako specjalizacja: projektowanie wyrobów artystycznych jest kontynuowana w odpowiedniej klasie albo semestrze przez realizację podstawy programowej zajęć określonych w niniejszym rozporządzeniu jako specjalizacja artystyczna: wzornictwo artystyczne,

   d) dotychczasowych zajęć określonych jako specjalizacja: stylizacja kostiumu i kreacja wizerunku jest kontynuowana w odpowiedniej klasie albo semestrze przez realizację podstawy programowej zajęć określonych w niniejszym rozporządzeniu jako specjalizacja artystyczna: projektowanie kostiumu scenicznego;

3) w szkole sztuki cyrkowej realizacja podstaw programowych, o których mowa w ust. 1, dotychczasowych zajęć specjalizacji artystycznej jest kontynuowana w odpowiedniej klasie przez realizację podstawy programowej zajęć sztuki cyrkowej, określonej w niniejszym rozporządzeniu.

§ 3. 1. Od roku szkolnego 2023/2024 podstawy programowe, o których mowa w § 2 ust. 1, stosuje się w klasach dotychczasowej ogólnokształcącej szkoły muzycznej II stopnia o sześcioletnim cyklu kształcenia, prowadzonych w ogólnokształcącej szkole muzycznej II stopnia o czteroletnim cyklu kształcenia, w zakresie zajęć harmonii, historii muzyki i metodyki nauczania rytmiki, do uczniów, którzy rozpoczęli kształcenie w zakresie wymienionych zajęć przed dniem wejścia w życie niniejszego rozporządzenia, do czasu wygaśnięcia tych klas.

2. Od roku szkolnego 2023/2024 w klasach dotychczasowej ogólnokształcącej szkoły muzycznej II stopnia o sześcioletnim cyklu kształcenia, prowadzonych w ogólnokształcącej szkole muzycznej II stopnia o czteroletnim cyklu kształcenia, realizacja podstaw programowych, o których mowa w § 2 ust. 1:

1) dotychczasowych zajęć określonych jako instrumenty główne albo instrumenty główne – jazzowe jest kontynuowana w odpowiedniej klasie przez realizację podstawy programowej zajęć określonych w niniejszym rozporządzeniu jako specjalizacja: gra na określonym instrumencie,

2) dotychczasowych zajęć instrumentu głównego – harfy pedałowej jest kontynuowana w odpowiedniej klasie przez realizację podstawy programowej zajęć określonych w niniejszym rozporządzeniu jako specjalizacja: gra na harfie

– do czasu wygaśnięcia tych klas.

§ 4. Traci moc rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 14 sierpnia 2019 r. w sprawie podstaw programowych kształcenia w zawodach szkolnictwa artystycznego (Dz. U. poz. 1637, z 2020 r. poz. 538 oraz z 2022 r. poz. 1329).

§ 5. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 1 września 2023 r.

Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego: *T. Gliński*

Załączniki do rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 28 lipca 2023 r. (Dz.U. poz. 1754)

Załącznik nr 1

PODSTAWA PROGRAMOWA KSZTAŁCENIA W ZAWODZIE PLASTYK (SYMBOL CYFROWY 343204)

Przedmiotem głównym w zawodzie plastyk jest specjalizacja artystyczna.

HISTORIA SZTUKI			
	CELE KSZTAŁCENIA		
	Wiedza	Umiejętności	Kompetencje
Treści nauczania	1. Przyswojenie wiedzy z zakresu historii sztuki.	2. Wykorzystanie w praktyce wiadomości z zakresu historii sztuki.	3. Pogłębianie i aktualizowanie wiedzy oraz doskonalenie umiejętności zawodowych, w tym z wykorzystaniem technologii informacyjnej i komunikacyjnej.
	Kryteria weryfikacji – uczeń/słuchacz:		
1) periodyzacja dziejów historii sztuki;	1) charakteryzuje epoki, kierunki, nurty, style, tendencje w dziejach historii sztuki; 2) odczytuje dzieje historii sztuki w kontekście historyczno-kulturowym.	1) porządkuje epoki chronologicznie od prehistorii po nowoczesność; 2) sytuuje w czasie i w przestrzeni geograficznej epoki, kierunki, nurty, style, tendencje w dziejach historii sztuki; 3) porównuje epoki, kierunki, style, nurty, tendencje, dostrzega podobieństwa i różnice; 4) łączy historię sztuki z innymi dyscyplinami sztuki i historią powszechną; 5) porównuje dzieła sztuki powstałe w obrębie poszczególnych epok, kierunków, nurtów, stylów, tendencji; 6) łączy znaczące dzieła ze środowiskiem artystycznym, w którym powstały; 7) analizuje teksty źródłowe.	1) analizuje i ocenia własne kompetencje; 2) identyfikuje obszary wiedzy i umiejętności wymagające doskonalenia; 3) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności wykorzystując różne źródła informacji, w tym internetowe bazy wiedzy, potrafi dokonać selekcji materiałów i krytycznie je ocenić; 4) angażuje się w realizację wyznaczonych zadań; 5) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.

2) architektura i sztuki plastyczne;	1) wymienia reprezentatywne dzieła sztuk plastycznych i architektury różnych epok, kierunków, nurtów, stylów i ich twórców; 2) wskazuje czas powstania dzieła; 3) określa czas, w którym tworzyli wybitni artyści i ich przynależność do środowiska artystycznego; 4) omawia plany i układy przestrzenne dzieł architektury charakterystycznych dla danego stylu i kręgu kulturowego; 5) wymienia różne funkcje dzieł sztuk plastycznych; 6) wymienia gatunki w dziełach sztuk plastycznych; 7) definiuje pojęcie „abstrakcja” i podaje przykłady dzieł abstrakcyjnych; 8) nazywa wybrane motywy ikonograficzne.	1) dokonuje opisu i analizy dzieł sztuki z uwzględnieniem ich cech formalnych; 2) identyfikuje reprezentatywne dzieła na podstawie charakterystycznych środków warsztatowych, formalnych i przyporządkowuje je właściwym autorom; 3) łączy środki artystyczne, które identyfikują analizowane dzieło z odpowiednim stylem, środowiskiem artystycznym, autorem; 4) opisuje funkcję dzieła i wskazuje wpływ funkcji na jego kształt i technikę wykonania; 5) rozpoznaje gatunek artystyczny, który dzieło reprezentuje; 6) rozpoznaje w dziele sztuki temat i wskazuje jego źródło ikonograficzne; 7) analizuje dzieła pod względem ikonograficznym z wykorzystaniem słowników symboli; 8) rozpoznaje podstawowe motywy ikonograficzne, świętych chrześcijańskich, bogów greckich i alegorie wybranych pojęć na podstawie atrybutów; 9) znajduje w dziele sztuki symbole oraz alegorie i uzasadnia ich zastosowanie.	
3) specjalistyczna terminologia;	1) definiuje terminy związane z opisem formy i struktury dzieła architektonicznego oraz układu przestrzennego; 2) definiuje terminy związane z opisem formy i treści dzieła malarskiego,	1) stosuje terminy i pojęcia dotyczące struktury architektury; 2) nazywa elementy architektoniczne, właściwe dla poszczególnych stylów i tendencji; 3) stosuje terminy dotyczące opisu treści i	

	rzeźbiarskiego i graficznego; 3) rozróżnia techniki sztuk plastycznych w malarstwie, grafice, rzeźbie, sztukach zdobniczych.	formy dzieł sztuk plastycznych; 4) rozpoznaje technikę artystyczną zastosowaną do wykonania dzieła.	
4) muzea, kolekcje dzieł sztuki i mecenat artystyczny.	1) wymienia znaczące muzea, kolekcje sztuki w Polsce i na świecie oraz wskazuje ich lokalizację; 2) podaje nazwiska znaczących fundatorów, mecenasów i marszandów.	1) łączy dzieło z miejscem ekspozycji lub lokalizacją; 2) łączy dzieło z fundatorem, mecenasem lub marszandem, dla którego powstało.	

WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA 1. Sala dydaktyczna. 2. Sprzęt audiowizualny.				
PODSTAWY FOTOGRAFII I FILMU				
CELE KSZTAŁCENIA				
Wiedza	Umiejętności			Kompetencje
1. Przyswojenie wiedzy w zakresie podstaw fotografii i filmu.	2. Kreacja w zakresie podstaw fotografii i filmu.	3. Działania warsztatowe.	4. Prezentacja publiczna.	5. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.
Treści nauczania	Kryteria weryfikacji			
1. Przyswojenie wiedzy w zakresie podstaw fotografii i filmu.				
	Uczeń/słuchacz:			
1) zasady bezpieczeństwa i higieny pracy;	1) określa warunki organizacji stanowiska pracy zgodnie z zasadami ergonomii, przepisami bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony przeciwpożarowej i ochrony środowiska; 2) wymienia środki ochrony indywidualnej i zbiorowej podczas wykonywania zadań artystycznych; 3) rozpoznaje źródła i określa skutki oddziaływania na organizm człowieka czynników szkodliwych.			
2) historia i wiedza w zakresie podstaw fotografii i filmu;	1) omawia w zarysie historię fotografii i filmu; 2) wymienia reprezentatywne dzieła oraz ich autorów; 3) określa osiągniecia technologiczne fotografii i filmu; 4) definiuje pojęcia w zakresie fotografii i filmu.			
3) warsztat i technologia w zakresie podstaw fotografii i filmu.	1) rozpoznaje rodzaje fotografii i filmu; 2) omawia podstawowe techniki i procesy wykonywania i obróbki: a) fotografii analogowej, b) fotografii cyfrowej, c) obrazu ruchomego; 3) określa materiały używane w fotografii i filmie; 4) charakteryzuje narzędzia, sprzęt i urządzenia stosowane w fotografii i filmie.			
2. Kreacja w zakresie podstaw fotografii i filmu.				
	Uczeń/słuchacz:			
1) projektowanie;	1) gromadzi materiały koncepcyjne i pomocnicze; 2) określa założenia projektowe tematu; 3) dobiera materiały i technikę wykonania do koncepcji pracy; 4) wykonuje opis, szkic, projekt, scenariusz, scenopis; 5) wskazuje kolejne etapy pracy w zależności od zamierzonych efektów;			

	6) wykonuje prostą dokumentację techniczną.
2) stosowanie artystycznych środków wyrazu.	1) obserwuje rzeczywistość i twórczo ją interpretuje; 2) kreuje obraz fotograficzny i formę audiowizualną z wyobraźni; 3) umiejętnie transformuje pojęcia i idee na język fotografii i filmu; 4) wykorzystuje wiedzę z innych dziedzin sztuki i dorobku kulturowego; 5) poszukuje nowych rozwiązań i twórczo eksperymentuje; 6) stosuje zasady z zakresu ochrony własności intelektualnej.
3. Działania warsztatowe.	
	Uczeń/słuchacz:
1) organizacja warsztatu pracy;	1) przestrzega zasad bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) stosuje środki ochrony indywidualnej i zbiorowej; 3) przygotowuje plan zdjęciowy; 4) dobiera sprzęt, akcesoria i narzędzia potrzebne do realizacji obrazu fotograficznego i filmowego; 5) rozpoznaje błędy techniczne realizacji; 6) planuje przebieg pracy.
2) sprzęt i narzędzia do realizacji pracy;	1) stosuje narzędzia i urządzenia wspomagające projektowanie fotografii i filmu, w tym cyfrowe; 2) posługuje się narzędziami, urządzeniami do rejestracji fotografii i filmu; 3) stosuje materiały eksploatacyjne; 4) stosuje programy do edycji, obróbki i montażu obrazu fotograficznego i filmowego; 5) kontroluje sprawność działania sprzętu fotograficznego i filmowego; 6) podejmuje proste czynności związane z konserwacją sprzętu; 7) posługuje się sprzętem zgodnie z zasadami bezpieczeństwa i higieny pracy.
3) realizacja pracy.	1) wykonuje prace z użyciem podstawowych technik fotograficznych i filmowych; 2) posługuje się środkami wyrazu artystycznego charakterystycznymi dla fotografii i filmu; 3) realizuje etapy pracy we właściwej kolejności; 4) posługuje się specjalistyczną terminologią.
4. Prezentacja publiczna.	
	Uczeń/słuchacz:
1) prezentacja w przestrzeni publicznej;	1) aranżuje przestrzeń prezentacyjną; 2) wykonuje czynności związane z doborem systemów wystawienniczych i warunków technicznych prezentacji filmów; 3) dobiera oświetlenie ekspozycji fotografii; 4) dokonuje publicznych prezentacji swoich prac.
2) prezentacja w mediach cyfrowych.	1) dobiera metody publikacji internetowych; 2) publikuje obrazy cyfrowe z zachowaniem ochrony własności intelektualnej.
5. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.	
	Uczeń/słuchacz:
1) rozwój artystyczny i zawodowy;	1) analizuje własne kompetencje; 2) identyfikuje obszary wiedzy i umiejętności wymagające doskonalenia; 3) wyznacza sobie cele rozwojowe, sposoby i terminy ich realizacji; 4) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności; 5) wykorzystuje różne źródła informacji w celu doskonalenia umiejętności zawodowych; 6) podejmuje inicjatywę w nietypowej sytuacji warsztatowej; 7) stosuje techniki radzenia sobie ze stresem; 8) dokumentuje i archiwizuje własne dokonania twórcze; 9) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.

2) współpraca w zespole;	1) angażuje się w realizację wyznaczonych zadań; 2) uwzględnia opinie i sugestie innych członków zespołu; 3) dzieli się informacjami; 4) uzgadnia wspólne stanowisko w zespole; 5) wykorzystuje efekty pracy innych członków zespołu.
3) etyka zawodowa.	1) przewiduje skutki podejmowanych działań i ponosi odpowiedzialność za podejmowane decyzje; 2) stosuje zasady etyki zawodowej; 3) stosuje zasady kultury i normy zachowania przyjęte; w środowisku artystycznym.

WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA

1. Pomieszczenie dydaktyczne z wyposażeniem odpowiadającym technologii i technice stosowanej w zawodzie, np. pracownia specjalistyczna, studio.
2. Wyposażenie pomieszczenia dydaktycznego:
1) rekwizyty, materiały plastyczne i inne;
2) materiały eksploatacyjne używane do realizacji i obróbki fotografii i filmu;
3) narzędzia i urządzenia używane do realizacji i obróbki fotografii i filmu.
3. Galeria lub przestrzeń wystawiennicza lub sala projekcyjna.

PODSTAWY PROJEKTOWANIA

CELE KSZTAŁCENIA

Wiedza	Umiejętności			Kompetencje
1. Przyswojenie wiedzy w zakresie podstaw projektowania.	2. Kreacja w zakresie podstaw projektowania.	3. Działania warsztatowe.	4. Prezentacja publiczna.	5. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.

Treści nauczania	Kryteria weryfikacji
1. Przyswojenie wiedzy w zakresie podstaw projektowania.	
	Uczeń/słuchacz:
1) zasady bezpieczeństwa i higieny pracy;	1) określa warunki organizacji stanowiska pracy zgodnie z zasadami ergonomii, przepisami bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony przeciwpożarowej i ochrony środowiska; 2) wymienia środki ochrony indywidualnej i zbiorowej podczas wykonywania zadań artystycznych; 3) rozpoznaje źródła i określa skutki oddziaływania na organizm człowieka czynników szkodliwych.
2) historia i wiedza w zakresie podstaw projektowania;	1) omawia w zarysie historię sztuki projektowej; 2) wymienia reprezentatywne dzieła oraz ich autorów; 3) określa osiągniecia technologiczne podstaw projektowania; 4) definiuje pojęcia w zakresie projektowania.
3) warsztat i technologia w zakresie podstaw projektowania.	1) rozpoznaje rodzaje technik projektowych i ich zastosowanie; 2) omawia podstawowe techniki i procesy: a) projektowania tradycyjnego, b) projektowania cyfrowego, c) poligrafii; 3) określa materiały używane w projektowaniu i ich właściwości użytkowe; 4) charakteryzuje narzędzia, sprzęt i urządzenia stosowane podczas realizacji projektów.
2. Kreacja w zakresie podstaw projektowania.	
	Uczeń/słuchacz:
1) działania w zakresie podstaw projektowania;	1) gromadzi materiały koncepcyjne i pomocnicze; 2) określa założenia projektowe tematu; 3) dobiera materiały i technikę wykonania do koncepcji pracy; 4) wykonuje szkice, projekty, makiety, modele; 5) wskazuje kolejne etapy pracy w zależności od zamierzonych efektów;

	6) wykonuje prostą dokumentację techniczną.
2) stosowanie artystycznych środków wyrazu.	1) obserwuje naturę i twórczo ją interpretuje; 2) kreuje formę płaską i przestrzenną z wyobraźni; 3) umiejętnie transformuje pojęcia i idee na język projektowania; 4) wykorzystuje wiedzę z innych dziedzin sztuki i dorobku kulturowego; 5) poszukuje nowych rozwiązań i twórczo eksperymentuje; 6) stosuje zasady z zakresu ochrony własności intelektualnej.
3. Działania warsztatowe.	
	Uczeń/słuchacz:
1) organizacja warsztatu pracy;	1) przestrzega zasad bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) stosuje środki ochrony indywidualnej i zbiorowej; 3) przygotowuje materiały do pracy; 4) dobiera narzędzia, akcesoria projektowe i sprzęt pomocniczy; 5) planuje przebieg pracy.
2) sprzęt i narzędzia do realizacji pracy;	1) stosuje narzędzia i urządzenia wspomagające projektowanie, w tym cyfrowe; 2) posługuje się narzędziami i urządzeniami wspomagającymi realizację projektów; 3) stosuje materiały eksploatacyjne; 4) kontroluje sprawność działania urządzeń wspomagających projektowanie; 5) podejmuje proste czynności związane z konserwacją narzędzi i urządzeń wspomagających projektowanie; 6) posługuje się sprzętem zgodnie z zasadami bezpieczeństwa i higieny pracy.
3) realizacja pracy.	1) wykonuje prace z użyciem różnych technik projektowych; 2) posługuje się środkami wyrazu artystycznego charakterystycznymi dla projektowania; 3) realizuje etapy pracy we właściwej kolejności; 4) posługuje się specjalistyczną terminologią.
4. Prezentacja publiczna.	
	Uczeń/słuchacz:
1) prezentacja w przestrzeni publicznej;	1) aranżuje przestrzeń ekspozycyjną; 2) wykonuje czynności związane z doborem systemów wystawienniczych i warunków ekspozycji projektów; 3) dobiera oświetlenie ekspozycji projektów; 4) dokonuje publicznych prezentacji swoich prac.
2) prezentacja w mediach cyfrowych.	1) dobiera metody publikacji internetowych; 2) publikuje obrazy cyfrowe z zachowaniem ochrony własności intelektualnej.
5. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.	
	Uczeń/słuchacz:
1) rozwój artystyczny i zawodowy;	1) analizuje własne kompetencje; 2) identyfikuje obszary wiedzy i umiejętności wymagające doskonalenia; 3) wyznacza sobie cele rozwojowe, sposoby i terminy ich realizacji; 4) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności; 5) wykorzystuje różne źródła informacji w celu doskonalenia umiejętności zawodowych; 6) podejmuje inicjatywę w nietypowej sytuacji warsztatowej; 7) stosuje techniki radzenia sobie ze stresem; 8) dokumentuje i archiwizuje własne dokonania twórcze; 9) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.
2) współpraca w zespole;	1) angażuje się w realizację wyznaczonych zadań; 2) uwzględnia opinie i sugestie innych członków zespołu;

	3) dzieli się informacjami; 4) uzgadnia wspólne stanowisko w zespole; 5) wykorzystuje efekty pracy innych członków zespołu.
3) etyka zawodowa.	1) przewiduje skutki podejmowanych działań i ponosi odpowiedzialność za podejmowane decyzje; 2) stosuje zasady etyki zawodowej; 3) stosuje zasady kultury i normy zachowania przyjęte w środowisku artystycznym.

WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA

1. Pomieszczenie dydaktyczne z wyposażeniem odpowiadającym technologii i technice stosowanej w zawodzie, np. pracownia specjalistyczna lub warsztat.
2. Wyposażenie pomieszczenia dydaktycznego:
1) stanowiska komputerowe z oprogramowaniem, materiały plastyczne i inne;
2) materiały eksploatacyjne używane do realizacji projektów;
3) narzędzia i urządzenia używane do realizacji, edycji i obróbki projektów.
3. Galeria lub przestrzeń wystawiennicza.

PROJEKTOWANIE MULTIMEDIALNE

CELE KSZTAŁCENIA

Wiedza	Umiejętności			Kompetencje
1. Przyswojenie wiedzy w zakresie projektowania multimedialnego.	2. Kreacja w zakresie projektowania multimedialnego.	3. Działania warsztatowe.	4. Prezentacja publiczna.	5. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.

Treści nauczania	Kryteria weryfikacji
1. Przyswojenie wiedzy w zakresie projektowania multimedialnego.	
	Uczeń/słuchacz:
1) zasady bezpieczeństwa i higieny pracy;	1) określa warunki organizacji stanowiska pracy zgodnie z zasadami ergonomii, przepisami bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony przeciwpożarowej i ochrony środowiska; 2) wymienia środki ochrony indywidualnej i zbiorowej podczas wykonywania zadań artystycznych; 3) rozpoznaje źródła i określa skutki oddziaływania na organizm człowieka czynników szkodliwych.
2) historia i wiedza w zakresie projektowania multimedialnego;	1) omawia w zarysie historię projektowania multimedialnego; 2) wymienia reprezentatywne dzieła oraz ich autorów; 3) określa osiągniecia technologiczne projektowania multimedialnego; 4) definiuje pojęcia w zakresie multimediów.
3) warsztat i technologia w zakresie projektowania multimedialnego.	1) rozpoznaje techniki multimedialne; 2) omawia podstawowe techniki i procesy: a) poligrafii, publikacji internetowych, druku 3D, b) przygotowania projektów do realizacji multimedialnych; 3) określa programy komputerowe potrzebne do realizacji projektów multimedialnych; 4) określa materiały używane w projektowaniu multimedialnym; 5) charakteryzuje narzędzia, sprzęt i urządzenia stosowane podczas realizacji projektów multimedialnych.
2. Kreacja w zakresie projektowania multimedialnego.	
	Uczeń/słuchacz:
1) działania w zakresie projektowania multimedialnego;	1) gromadzi materiały koncepcyjne i pomocnicze; 2) określa założenia projektowe tematu; 3) dobiera materiały i technikę wykonania do koncepcji pracy; 4) wykonuje szkice, projekty, makiety, modele; 5) wskazuje kolejne etapy pracy w zależności od zamierzonych efektów; 6) wykonuje prostą dokumentację techniczną.

2) stosowanie artystycznych środków wyrazu.	1) obserwuje naturę oraz twórczo ją interpretuje; 2) kreuje formę płaską i przestrzenną z wyobraźni; 3) umiejętnie transformuje pojęcia i idee na język projektowania multimedialnego; 4) wykorzystuje wiedzę z innych dziedzin sztuki i dorobku kulturowego; 5) poszukuje nowych rozwiązań i twórczo eksperymentuje; 6) stosuje zasady z zakresu ochrony własności intelektualnej.
3. Działania warsztatowe.	
	Uczeń/słuchacz:
1) organizacja warsztatu pracy;	1) przestrzega zasad bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) stosuje środki ochrony indywidualnej i zbiorowej; 3) przygotowuje właściwe materiały i narzędzia potrzebne do pracy projektowej; 4) dobiera narzędzia graficzne oraz sprzęt pomocniczy; 5) planuje przebieg pracy.
2) sprzęt i narzędzia do realizacji pracy;	1) stosuje narzędzia i urządzenia wspomagające projektowanie multimedialne, w tym cyfrowe; 2) posługuje się narzędziami i sprzętem używanymi w projektowaniu multimedialnym; 3) stosuje materiały eksploatacyjne; 4) stosuje narzędzia i urządzenie potrzebne do realizacji form multimedialnych; 5) kontroluje sprawność działania sprzętu multimedialnego; 6) podejmuje proste czynności związane z konserwacją narzędzi graficznych i urządzeń wspomagających; 7) posługuje się sprzętem zgodnie z zasadami bezpieczeństwa i higieny pracy.
3) realizacja pracy.	1) wykonuje prace z użyciem różnych technik multimedialnych; 2) posługuje się środkami wyrazu artystycznego charakterystycznymi dla projektów multimedialnych; 3) posługuje się różnymi programami komputerowymi; 4) realizuje etapy pracy we właściwej kolejności; 5) posługuje się specjalistyczną terminologią.
4. Prezentacja publiczna.	
	Uczeń/słuchacz:
1) prezentacja w przestrzeni publicznej;	1) aranżuje przestrzeń ekspozycyjną; 2) wykonuje czynności związane z doborem systemów wystawienniczych, warunków ekspozycji prac poligraficznych, wydruków 3D i warunków technicznych prezentacji audiowizualnych; 3) dobiera oświetlenie ekspozycji prac poligraficznych, wydruków 3D; 4) dokonuje publicznych prezentacji swoich prac.
2) prezentacja w mediach cyfrowych.	1) dobiera metody publikacji internetowych; 2) publikuje obrazy cyfrowe z zachowaniem ochrony własności intelektualnej.
5. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.	
	Uczeń/słuchacz:
1) rozwój artystyczny i zawodowy;	1) analizuje własne kompetencje; 2) identyfikuje obszary wiedzy i umiejętności wymagające doskonalenia; 3) wyznacza sobie cele rozwojowe, sposoby i terminy ich realizacji; 4) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności; 5) wykorzystuje różne źródła informacji w celu doskonalenia umiejętności zawodowych; 6) podejmuje inicjatywę w nietypowej sytuacji warsztatowej; 7) stosuje techniki radzenia sobie ze stresem;

	8) dokumentuje i archiwizuje własne dokonania twórcze; 9) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.
2) współpraca w zespole;	1) angażuje się w realizację wyznaczonych zadań; 2) uwzględnia opinie i sugestie innych członków zespołu; 3) dzieli się informacjami; 4) uzgadnia wspólne stanowisko w zespole; 5) wykorzystuje efekty pracy innych członków zespołu.
3) etyka zawodowa.	1) przewiduje skutki podejmowanych działań i ponosi odpowiedzialność za podejmowane decyzje; 2) stosuje zasady etyki zawodowej; 3) stosuje zasady kultury i normy zachowania przyjęte w środowisku artystycznym.
WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA 1. Pomieszczenie dydaktyczne z wyposażeniem odpowiadającym technologii i technice stosowanej w zawodzie, np. pracownia specjalistyczna, warsztat. 2. Wyposażenie pomieszczenia dydaktycznego: 1) materiały plastyczne i inne; 2) materiały eksploatacyjne potrzebne do projektowania multimedialnego; 3) narzędzia i urządzenia używane do realizacji zadań z projektowania multimedialnego. 3. Galeria lub przestrzeń wystawiennicza lub sala projekcyjna.	

RYSUNEK I MALARSTWO				
CELE KSZTAŁCENIA				
Wiedza	Umiejętności			Kompetencje
1. Przyswojenie wiedzy w zakresie rysunku i malarstwa.	2. Kreacja w zakresie rysunku i malarstwa.	3. Działania warsztatowe.	4. Prezentacja publiczna.	5. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.
Treści nauczania	Kryteria weryfikacji			
1. Przyswojenie wiedzy w zakresie rysunku i malarstwa.				
	Uczeń/słuchacz:			
1) zasady bezpieczeństwa i higieny pracy;	1) określa warunki organizacji stanowiska pracy zgodnie z zasadami ergonomii, przepisami bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony przeciwpożarowej i ochrony środowiska; 2) wymienia środki ochrony indywidualnej i zbiorowej podczas wykonywania zadań artystycznych; 3) rozpoznaje źródła i określa skutki oddziaływania na organizm człowieka czynników szkodliwych.			
2) historia i wiedza w zakresie rysunku i malarstwa;	1) omawia w zarysie historię rysunku i malarstwa; 2) wymienia reprezentatywne dzieła oraz ich autorów; 3) określa osiągnięcia technologiczne rysunku i malarstwa; 4) definiuje pojęcia w zakresie rysunku i malarstwa.			
3) warsztat i technologia w zakresie rysunku i malarstwa.	1) rozpoznaje techniki rysunkowe i malarskie; 2) omawia podstawowe techniki i procesy: a) rysunkowe, b) malarskie; 3) określa materiały używane w rysunku i malarstwie; 4) charakteryzuje narzędzia i sprzęt stosowany w rysunku i malarstwie.			
2. Kreacja w zakresie rysunku i malarstwa.				
	Uczeń/słuchacz:			
1) projektowanie w zakresie rysunku i malarstwa;	1) gromadzi materiały koncepcyjne i pomocnicze; 2) określa założenia projektowe tematu; 3) dobiera materiały i technikę wykonania do koncepcji pracy; 4) wykonuje szkice, projekty; 5) wskazuje kolejne etapy pracy w zależności od zamierzonych efektów; 6) wykonuje prostą dokumentację techniczną.			

2) stosowanie artystycznych środków wyrazu.	1) obserwuje naturę i twórczo ją interpretuje; 2) kreuje działania rysunkowo-malarskie z wyobraźni; 3) transformuje pojęcia i idee na język rysunku i malarstwa; 4) wykorzystuje wiedzę z innych dziedzin sztuki i dorobku kulturowego; 5) stosuje zasady z zakresu ochrony własności intelektualnej.
3. Działania warsztatowe.	
	Uczeń/słuchacz:
1) organizacja warsztatu pracy;	1) przestrzega zasad bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) stosuje środki ochrony indywidualnej i zbiorowej; 3) przygotowuje materiały; 4) posługuje się akcesoriami plastycznymi; 5) planuje przebieg pracy.
2) sprzęt i narzędzia do realizacji pracy;	1) stosuje narzędzia i urządzenia wspomagające projektowanie, w tym cyfrowe; 2) stosuje materiały eksploatacyjne; 3) posługuje się narzędziami i urządzeniami do realizacji podłoży i podobrazi; 4) podejmuje proste czynności związane z konserwacją narzędzi i urządzeń używanych do realizacji podłoży i podobrazi; 5) posługuje się sprzętem zgodnie z zasadami bezpieczeństwa i higieny pracy.
3) realizacja pracy.	1) wykonuje prace z użyciem różnych technik rysunkowych i malarskich; 2) posługuje się środkami wyrazu artystycznego charakterystycznymi dla rysunku i malarstwa; 3) realizuje etapy pracy we właściwej kolejności; 4) posługuje się specjalistyczną terminologią.
4. Prezentacja publiczna.	
	Uczeń/słuchacz:
1) prezentacja w przestrzeni wystawienniczej;	1) aranżuje przestrzeń ekspozycyjną; 2) wykonuje czynności związane z oprawą, doborem systemów wystawienniczych i warunków ekspozycji rysunku i malarstwa; 3) dobiera oświetlenie ekspozycji prac; 4) dokonuje publicznych prezentacji swoich prac.
2) prezentacja w mediach cyfrowych.	1) dobiera metody publikacji internetowych; 2) publikuje obrazy cyfrowe z zachowaniem ochrony własności intelektualnej.
5. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.	
	Uczeń/słuchacz:
1) rozwój artystyczny i zawodowy;	1) analizuje własne kompetencje; 2) identyfikuje obszary wiedzy i umiejętności wymagające doskonalenia; 3) wyznacza sobie cele rozwojowe, sposoby i terminy ich realizacji; 4) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności; 5) wykorzystuje różne źródła informacji w celu doskonalenia umiejętności zawodowych; 6) podejmuje inicjatywę w nietypowej sytuacji warsztatowej; 7) stosuje techniki radzenia sobie ze stresem; 8) dokumentuje i archiwizuje własne dokonania twórcze; 9) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.
2) współpraca w zespole;	1) angażuje się w realizację wyznaczonych zadań; 2) uwzględnia opinie i sugestie innych członków zespołu; 3) dzieli się informacjami; 4) uzgadnia wspólne stanowisko w zespole; 5) wykorzystuje efekty pracy innych członków zespołu.

3) etyka zawodowa.	1) przewiduje skutki podejmowanych działań i ponosi odpowiedzialność za podejmowane decyzje; 2) stosuje zasady etyki zawodowej; 3) stosuje zasady kultury i normy zachowania przyjęte w środowisku artystycznym.

WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA

1. Pomieszczenie dydaktyczne z wyposażeniem odpowiadającym technologii i technice stosowanej w zawodzie, np. pracownia specjalistyczna, warsztat.
2. Wyposażenie pomieszczenia dydaktycznego:
1) materiały używane do realizacji rysunku i malarstwa;
2) narzędzia i urządzenia używane do realizacji rysunku i malarstwa.
3. Galeria lub przestrzeń wystawiennicza.

RZEŹBA

CELE KSZTAŁCENIA

Wiedza	Umiejętności			Kompetencje
1. Przyswojenie wiedzy w zakresie rzeźby.	2. Kreacja w zakresie rzeźby.	3. Działania warsztatowe.	4. Prezentacja publiczna.	5. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.

Treści nauczania	Kryteria weryfikacji
1. Przyswojenie wiedzy w zakresie rzeźby.	
	Uczeń/słuchacz:
1) zasady bezpieczeństwa i higieny pracy;	1) określa warunki organizacji stanowiska pracy zgodnie z zasadami ergonomii, przepisami bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony przeciwpożarowej i ochrony środowiska; 2) wymienia środki ochrony indywidualnej i zbiorowej podczas wykonywania zadań artystycznych; 3) rozpoznaje źródła i określa skutki oddziaływania na organizm człowieka czynników szkodliwych.
2) historia i wiedza w zakresie rzeźby;	1) omawia w zarysie historię rzeźby; 2) wymienia reprezentatywne dzieła oraz ich autorów; 3) określa podstawowe osiągniecia technologiczne rzeźbiarstwa; 4) definiuje pojęcia w zakresie rzeźbiarstwa.
3) warsztat i technologia w zakresie rzeźby.	1) rozpoznaje podstawowe materiały stosowane w rzeźbie; 2) omawia podstawowe techniki i procesy: a) realizacji konstrukcji rzeźbiarskich, b) rzeźbienia i modelowania w różnych materiałach rzeźbiarskich, c) utrwalania i retuszowania prac rzeźbiarskich; 3) charakteryzuje narzędzia, sprzęt i urządzenia stosowane podczas realizacji rzeźb w różnych technikach.
2. Kreacja w zakresie rzeźby.	
	Uczeń/słuchacz:
1) projektowanie w zakresie rzeźby;	1) gromadzi materiały koncepcyjne i pomocnicze; 2) określa założenia projektowe tematu; 3) dobiera materiały i technikę wykonania do koncepcji pracy; 4) wykonuje szkice, projekty, makiety, modele; 5) wskazuje kolejne etapy pracy w zależności od zamierzonych efektów; 6) wykonuje prostą dokumentację techniczną.
2) stosowanie artystycznych środków wyrazu.	1) obserwuje naturę i twórczo ją interpretuje; 2) kreuje formy rzeźbiarskie pełnowymiarowe i płaskorzeźby z wyobraźni; 3) projektuje rzeźby do wskazanej przestrzeni; 4) umiejętnie transformuje pojęcia i idee na język rzeźby; 5) wykorzystuje wiedzę z innych dziedzin sztuki i dorobku kulturowego; 6) poszukuje nowych rozwiązań i twórczo eksperymentuje; 7) stosuje zasady z zakresu ochrony własności intelektualnej.

3. Działania warsztatowe.	
	Uczeń/słuchacz:
1) organizacja warsztatu pracy;	1) przestrzega zasad bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) stosuje środki ochrony indywidualnej i zbiorowej; 3) realizuje formy i konstrukcje nośne; 4) przygotowuje materiały rzeźbiarskie; 5) dobiera akcesoria i sprzęt pomocniczy; 6) planuje przebieg pracy.
2) sprzęt i narzędzia do realizacji pracy;	1) stosuje narzędzia i urządzenia wspomagające projektowanie rzeźby, w tym cyfrowe; 2) posługuje się narzędziami i urządzeniami do modelowania i obróbki materiałów rzeźbiarskich; 3) stosuje materiały eksploatacyjne; 4) kontroluje sprawność działania narzędzi i urządzeń używanych w rzeźbiarstwie; 5) podejmuje proste czynności związane z konserwacją narzędzi i urządzeń używanych w rzeźbiarstwie; 6) posługuje się sprzętem zgodnie z zasadami bezpieczeństwa i higieny pracy.
3) realizacja pracy.	1) wykonuje prace w różnych technik rzeźbiarskich; 2) posługuje się środkami wyrazu artystycznego charakterystycznymi dla danego materiału rzeźbiarskiego; 3) utrwala prace rzeźbiarskie za pomocą odlewu; 4) rozpoznaje i retuszuje wady materiału rzeźbiarskiego; 5) realizuje etapy pracy we właściwej kolejności; 6) posługuje się specjalistyczną terminologią.
4. Prezentacja publiczna.	
	Uczeń/słuchacz:
1) prezentacja w przestrzeni wystawienniczej;	1) aranżuje przestrzeń ekspozycyjną; 2) wykonuje czynności związane z doborem systemów wystawienniczych i warunków ekspozycji rzeźb; 3) dobiera oświetlenie ekspozycji rzeźb; 4) dokonuje publicznych prezentacji swoich prac.
2) prezentacja w mediach cyfrowych.	1) dobiera metody publikacji internetowych; 2) publikuje obrazy cyfrowe z zachowaniem ochrony własności intelektualnej.
5. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.	
	Uczeń/słuchacz:
1) rozwój artystyczny i zawodowy;	1) analizuje własne kompetencje; 2) identyfikuje obszary wiedzy i umiejętności wymagające doskonalenia; 3) wyznacza sobie cele rozwojowe, sposoby i terminy ich realizacji; 4) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności; 5) wykorzystuje różne źródła informacji w celu doskonalenia umiejętności zawodowych; 6) podejmuje inicjatywę w nietypowej sytuacji warsztatowej; 7) stosuje techniki radzenia sobie ze stresem; 8) dokumentuje i archiwizuje własne dokonania twórcze; 9) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.
2) współpraca w zespole;	1) angażuje się w realizację wyznaczonych zadań; 2) uwzględnia opinie i sugestie innych członków zespołu; 3) dzieli się informacjami; 4) uzgadnia wspólne stanowisko w zespole; 5) wykorzystuje efekty pracy innych członków zespołu.

3) etyka zawodowa.	1) przewiduje skutki podejmowanych działań i ponosi odpowiedzialność za podejmowane decyzje; 2) stosuje zasady etyki zawodowej; 3) stosuje zasady kultury i normy zachowania przyjęte w środowisku artystycznym.

WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA

1. Pomieszczenie dydaktyczne z wyposażeniem odpowiadającym technologii i technice stosowanej w zawodzie, np. pracownia specjalistyczna, warsztat.
2. Wyposażenie pracowni:
1) materiały do realizacji prac rzeźbiarskich;
2) materiały eksploatacyjne do retuszowania, patynowania i utrwalania prac rzeźbiarskich;
3) narzędzia, maszyny i urządzenia używane do modelowania i obróbki rzeźb.
3. Galeria lub przestrzeń wystawiennicza.

SPECJALIZACJA ARTYSTYCZNA: ANIMACJA FILMOWA
Specjalność – fotografia i film

CELE KSZTAŁCENIA

Wiedza	Umiejętności			Kompetencje
1. Przyswojenie wiedzy w zakresie animacji filmowej.	2. Kreacja w zakresie animacji filmowej.	3. Działania warsztatowe.	4. Prezentacja publiczna.	5. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.

Treści nauczania	Kryteria weryfikacji
1. Przyswojenie wiedzy w zakresie animacji filmowej.	
	Uczeń/słuchacz:
1) zasady bezpieczeństwa i higieny pracy;	1) określa warunki organizacji stanowiska pracy zgodnie z zasadami ergonomii, przepisami bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony przeciwpożarowej i ochrony środowiska; 2) wymienia środki ochrony indywidualnej i zbiorowej podczas wykonywania zadań artystycznych; 3) rozpoznaje źródła i określa skutki oddziaływania na organizm człowieka czynników szkodliwych.
2) historia i wiedza w zakresie animacji filmowej;	1) omawia w zarysie historię animacji filmowej, jej gatunki i techniki; 2) wymienia reprezentatywne dzieła oraz ich autorów; 3) określa osiągnięcia technologiczne animacji filmowej; 4) definiuje pojęcia w zakresie animacji komputerowej.
3) warsztat i technologia w zakresie animacji filmowej.	1) rozpoznaje rodzaje animacji filmowej i jej cechy; 2) omawia podstawowe techniki i procesy: a) animacji klasycznej, b) animacji cyfrowej; 3) określa materiały używane w animacji filmowej i ich zastosowanie; 4) charakteryzuje narzędzia, sprzęt i urządzenia stosowane podczas realizacji animacji filmowej.
2. Kreacja w zakresie animacji filmowej.	
	Uczeń/słuchacz:
1) projektowanie w zakresie animacji filmowej;	1) gromadzi materiały koncepcyjne i pomocnicze; 2) określa założenia projektowe tematu; 3) dobiera materiały i technikę wykonania do koncepcji pracy; 4) wykonuje scenariusze, scenopisy, szkice, projekty, makiety, modele; 5) wskazuje kolejne etapy pracy w zależności od zamierzonych efektów; 6) wykonuje prostą dokumentację techniczną.
2) stosowanie artystycznych środków wyrazu.	1) obserwuje rzeczywistość i twórczo ją interpretuje; 2) kreuje formę audiowizualną z wyobraźni; 3) umiejętnie transformuje pojęcia i idee na język animacji filmowej; 4) wykorzystuje wiedzę z innych dziedzin sztuki i dorobku kulturowego; 5) poszukuje nowych rozwiązań i twórczo eksperymentuje;

	6) stosuje zasady z zakresu ochrony własności intelektualnej.
3. Działania warsztatowe.	
	Uczeń/słuchacz:
1) organizacja warsztatu pracy;	1) przestrzega zasad bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) stosuje środki ochrony indywidualnej i zbiorowej; 3) realizuje formy i konstrukcje pomocnicze; 4) przygotowuje plan zdjęciowy; 5) dobiera akcesoria potrzebne do realizacji animacji filmowej oraz sprzęt pomocniczy; 6) planuje przebieg pracy.
2) sprzęt i narzędzia do realizacji pracy;	1) stosuje narzędzia i urządzenia wspomagające projektowanie animacji filmowej, w tym cyfrowe; 2) posługuje się narzędziami i urządzeniami do realizacji animacji filmowej; 3) stosuje materiały eksploatacyjne; 4) stosuje programy komputerowe służące do realizacji animacji filmowej; 5) kontroluje sprawność działania urządzeń do realizacji animacji filmowej; 6) podejmuje proste czynności związane z konserwacją urządzeń i narzędzi do realizacji animacji filmowej; 7) posługuje się sprzętem zgodnie z zasadami bezpieczeństwa i higieny pracy.
3) realizacja pracy.	1) wykonuje prace z użyciem różnych technik animacji filmowej; 2) posługuje się środkami wyrazu artystycznego charakterystycznymi dla animacji filmowej; 3) realizuje etapy pracy we właściwej kolejności; 4) posługuje się specjalistyczną terminologią.
4. Prezentacja publiczna.	
	Uczeń/słuchacz:
1) prezentacja w przestrzeni publicznej;	1) aranżuje przestrzeń prezentacyjną; 2) wykonuje czynności związane z doborem warunków technicznych prezentacji filmów; 3) wykonuje czynności związane z doborem formatu obrazu; 4) dokonuje publicznych prezentacji swoich prac.
2) prezentacja w mediach cyfrowych.	1) dobiera metody publikacji internetowych; 2) publikuje obrazy cyfrowe z zachowaniem ochrony własności intelektualnej.
5. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.	
	Uczeń/słuchacz:
1) rozwój artystyczny i zawodowy;	1) analizuje własne kompetencje; 2) identyfikuje obszary wiedzy i umiejętności wymagające doskonalenia; 3) wyznacza sobie cele rozwojowe, sposoby i terminy ich realizacji; 4) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności; 5) wykorzystuje różne źródła informacji w celu doskonalenia umiejętności zawodowych; 6) podejmuje inicjatywę w nietypowej sytuacji warsztatowej; 7) stosuje techniki radzenia sobie ze stresem; 8) dokumentuje i archiwizuje własne dokonania twórcze; 9) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.
2) współpraca w zespole;	1) angażuje się w realizację wyznaczonych zadań; 2) uwzględnia opinie i sugestie innych członków zespołu; 3) dzieli się informacjami; 4) uzgadnia wspólne stanowisko w zespole; 5) wykorzystuje efekty pracy innych członków zespołu.
3) etyka zawodowa.	1) przewiduje skutki podejmowanych działań i ponosi odpowiedzialność za podejmowane decyzje;

<table>
<tr><td></td><td colspan="4">2) stosuje zasady etyki zawodowej;
3) stosuje zasady kultury i normy zachowania przyjęte w środowisku artystycznym.</td></tr>
<tr><td colspan="5">WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA
1. Pomieszczenie dydaktyczne z wyposażeniem odpowiadającym technologii i technice stosowanej w zawodzie, np. pracownia specjalistyczna, studio.
2. Wyposażenie pomieszczenia dydaktycznego:
1) materiały plastyczne i inne;
2) materiały eksploatacyjne używane do realizacji i obróbki animacji filmowej;
3) narzędzia i urządzenia używane do realizacji i obróbki animacji filmowej.
3. Sala projekcyjna.</td></tr>
<tr><td colspan="5">SPECJALIZACJA ARTYSTYCZNA: ANIMACJA KOMPUTEROWA
Specjalność – fotografia i film</td></tr>
<tr><td colspan="5">CELE KSZTAŁCENIA</td></tr>
<tr><td>Wiedza</td><td colspan="3">Umiejętności</td><td>Kompetencje</td></tr>
<tr><td>1. Przyswojenie wiedzy w zakresie animacji komputerowej.</td><td>2. Kreacja w zakresie animacji komputerowej.</td><td>3. Działania warsztatowe.</td><td>4. Prezentacja publiczna.</td><td>5. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.</td></tr>
<tr><td>Treści nauczania</td><td colspan="4">Kryteria weryfikacji</td></tr>
<tr><td colspan="5">1. Przyswojenie wiedzy w zakresie animacji komputerowej.</td></tr>
<tr><td></td><td colspan="4">Uczeń/słuchacz:</td></tr>
<tr><td>1) zasady bezpieczeństwa i higieny pracy;</td><td colspan="4">1) określa warunki organizacji stanowiska pracy zgodnie z zasadami ergonomii, przepisami bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony przeciwpożarowej i ochrony środowiska;
2) wymienia środki ochrony indywidualnej i zbiorowej podczas wykonywania zadań artystycznych;
3) rozpoznaje źródła i określa skutki oddziaływania na organizm człowieka czynników szkodliwych.</td></tr>
<tr><td>2) historia i wiedza w zakresie animacji komputerowej;</td><td colspan="4">1) omawia w zarysie historię animacji, jej odmiany i zastosowanie;
2) wymienia reprezentatywne dzieła oraz ich autorów;
3) określa osiągnięcia technologiczne animacji;
4) definiuje pojęcia w zakresie animacji.</td></tr>
<tr><td>3) warsztat i technologia w zakresie animacji komputerowej.</td><td colspan="4">1) rozpoznaje rodzaje animacji i ich cechy;
2) omawia podstawowe techniki i procesy animacji:
a) tradycyjnej,
b) 2D,
c) 3D,
d) plakatowej;
3) określa materiały używane w animacji;
4) charakteryzuje narzędzia, sprzęt i urządzenia stosowane podczas realizacji animacji.</td></tr>
<tr><td colspan="5">2. Kreacja w zakresie animacji komputerowej.</td></tr>
<tr><td></td><td colspan="4">Uczeń/słuchacz:</td></tr>
<tr><td>1) projektowanie w zakresie animacji komputerowej;</td><td colspan="4">1) gromadzi materiały koncepcyjne i pomocnicze;
2) określa założenia projektowe tematu;
3) dobiera materiały i technikę wykonania do koncepcji pracy;
4) wykonuje scenopisy obrazkowe, szkice, projekty, modele;
5) wskazuje kolejne etapy pracy w zależności od zamierzonych efektów;
6) wykonuje prostą dokumentację techniczną.</td></tr>
<tr><td>2) stosowanie artystycznych środków wyrazu.</td><td colspan="4">1) obserwuje naturę i twórczo ją interpretuje;
2) kreuje formę przestrzenną i płaską z wyobraźni;
3) umiejętnie transformuje pojęcia i idee na język animacji;
4) wykorzystuje wiedzę z innych dziedzin sztuki i dorobku kulturowego;</td></tr>
</table>

	5) poszukuje nowych rozwiązań i twórczo eksperymentuje; 6) stosuje zasady z zakresu ochrony własności intelektualnej.
3. Działania warsztatowe.	
	Uczeń/słuchacz:
1) organizacja warsztatu pracy;	1) przestrzega zasad bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) stosuje środki ochrony indywidualnej i zbiorowej; 3) przygotowuje materiały pomocnicze; 4) dobiera akcesoria do realizacji animacji komputerowej oraz sprzęt pomocniczy; 5) planuje przebieg pracy.
2) sprzęt i narzędzia do realizacji pracy;	1) stosuje narzędzia i urządzenia wspomagające projektowanie animacji komputerowej, w tym cyfrowe; 2) posługuje się narzędziami, urządzeniami i sprzętem do realizacji animacji komputerowej; 3) stosuje materiały eksploatacyjne; 4) kontroluje sprawność działania urządzeń do animacji komputerowej; 5) podejmuje proste czynności związane z konserwacją urządzeń do animacji komputerowych; 6) posługuje się sprzętem zgodnie z zasadami bezpieczeństwa i higieny pracy.
3) realizacja pracy.	1) wykonuje prace z użyciem różnych technik animacji; 2) posługuje się środkami wyrazu artystycznego charakterystycznymi dla animacji komputerowej; 3) realizuje etapy pracy we właściwej kolejności; 4) posługuje się specjalistyczną terminologią.
4. Prezentacja publiczna.	
	Uczeń/słuchacz:
1) prezentacja w przestrzeni publicznej;	1) aranżuje przestrzeń prezentacyjną; 2) wykonuje czynności związane z doborem warunków technicznych prezentacji filmów; 3) wykonuje czynności związane z doborem formatu obrazu; 4) dokonuje publicznych prezentacji swoich prac.
2) prezentacja w mediach cyfrowych.	1) dobiera metody publikacji internetowych; 2) publikuje obrazy cyfrowe z zachowaniem ochrony własności intelektualnej.
5. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.	
	Uczeń/słuchacz:
1) rozwój artystyczny i zawodowy;	1) analizuje własne kompetencje; 2) identyfikuje obszary wiedzy i umiejętności wymagające doskonalenia; 3) wyznacza sobie cele rozwojowe, sposoby i terminy ich realizacji; 4) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności; 5) wykorzystuje różne źródła informacji w celu doskonalenia umiejętności zawodowych; 6) podejmuje inicjatywę w nietypowej sytuacji warsztatowej; 7) stosuje techniki radzenia sobie ze stresem; 8) dokumentuje i archiwizuje własne dokonania twórcze; 9) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.
2) współpraca w zespole;	1) angażuje się w realizację wyznaczonych zadań; 2) uwzględnia opinie i sugestie innych członków zespołu; 3) dzieli się informacjami; 4) uzgadnia wspólne stanowisko w zespole; 5) wykorzystuje efekty pracy innych członków zespołu.
3) etyka zawodowa.	1) przewiduje skutki podejmowanych działań i ponosi odpowiedzialność za podejmowane decyzje;

<table>
<tr><td></td><td colspan="4">2) stosuje zasady etyki zawodowej;
3) stosuje zasady kultury i normy zachowania przyjęte w środowisku artystycznym.</td></tr>
<tr><td colspan="5">WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA
1. Pomieszczenie dydaktyczne z wyposażeniem odpowiadającym technologii i technice stosowanej w zawodzie, np. pracownia specjalistyczna, studio.
2. Wyposażenie pomieszczenia dydaktycznego:
1) materiały plastyczne i inne;
2) materiały eksploatacyjne używane do realizacji i obróbki animacji komputerowej;
3) narzędzia i urządzenia używane do realizacji i obróbki animacji komputerowej.
3. Sala projekcyjna.</td></tr>
<tr><td colspan="5">SPECJALIZACJA ARTYSTYCZNA: CERAMIKA ARTYSTYCZNA
Specjalność – formy rzeźbiarskie</td></tr>
<tr><td colspan="5">CELE KSZTAŁCENIA</td></tr>
<tr><td>Wiedza</td><td colspan="3">Umiejętności</td><td>Kompetencje</td></tr>
<tr><td>1. Przyswojenie wiedzy w zakresie ceramiki artystycznej.</td><td>2. Kreacja w zakresie ceramiki artystycznej.</td><td>3. Działania warsztatowe.</td><td>4. Prezentacja publiczna.</td><td>5. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.</td></tr>
<tr><td>Treści nauczania</td><td colspan="4">Kryteria weryfikacji</td></tr>
<tr><td colspan="5">1. Przyswojenie wiedzy w zakresie ceramiki artystycznej.</td></tr>
<tr><td></td><td colspan="4">Uczeń/słuchacz:</td></tr>
<tr><td>1) zasady bezpieczeństwa i higieny pracy;</td><td colspan="4">1) określa warunki organizacji stanowiska pracy zgodnie z zasadami ergonomii, przepisami bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony przeciwpożarowej i ochrony środowiska;
2) wymienia środki ochrony indywidualnej i zbiorowej podczas wykonywania zadań artystycznych;
3) rozpoznaje źródła i określa skutki oddziaływania na organizm człowieka czynników szkodliwych.</td></tr>
<tr><td>2) historia i wiedza w zakresie ceramiki artystycznej;</td><td colspan="4">1) omawia w zarysie historię ceramiki, jej rodzaje i zastosowanie;
2) wymienia reprezentatywne dzieła oraz ich autorów;
3) określa osiągnięcia technologiczne ceramiki;
4) definiuje pojęcia w zakresie ceramiki.</td></tr>
<tr><td>3) warsztat i technologia w zakresie ceramiki artystycznej.</td><td colspan="4">1) rozpoznaje rodzaje ceramiki i ich właściwości;
2) omawia podstawowe techniki i procesy:
a) przemysłowej produkcji ceramiki,
b) wytwarzania ceramiki artystycznej,
c) zdobienia ceramiki;
3) określa materiały używane w ceramice i ich właściwości;
4) charakteryzuje narzędzia, sprzęt i urządzenia stosowane podczas produkcji i zdobienia ceramiki.</td></tr>
<tr><td colspan="5">2. Kreacja w zakresie ceramiki artystycznej.</td></tr>
<tr><td></td><td colspan="4">Uczeń/słuchacz:</td></tr>
<tr><td>1) projektowanie w zakresie ceramiki artystycznej;</td><td colspan="4">1) gromadzi materiały koncepcyjne i pomocnicze;
2) określa założenia projektowe tematu;
3) dobiera materiały i technikę wykonania do koncepcji pracy;
4) wykonuje szkice, projekty, szablony, modele;
5) wskazuje kolejne etapy pracy w zależności od zamierzonych efektów;
6) wykonuje prostą dokumentację techniczną.</td></tr>
<tr><td>2) stosowanie artystycznych środków wyrazu.</td><td colspan="4">1) obserwuje naturę i twórczo ją interpretuje;
2) kreuje formę przestrzenną i płaską z wyobraźni;
3) umiejętnie transformuje pojęcia i idee na język ceramiki artystycznej;
4) wykorzystuje wiedzę z innych dziedzin sztuki i dorobku kulturowego;
5) poszukuje nowych rozwiązań i twórczo eksperymentuje;
6) stosuje zasady z zakresu ochrony własności intelektualnej.</td></tr>
</table>

3. Działania warsztatowe.	
	Uczeń/słuchacz:
1) organizacja warsztatu pracy;	1) przestrzega zasad bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) stosuje środki ochrony indywidualnej i zbiorowej; 3) przygotowuje produkty ceramiczne; 4) dobiera akcesoria ceramiczne oraz sprzęt pomocniczy; 5) planuje przebieg pracy.
2) sprzęt i narzędzia do realizacji pracy;	1) stosuje narzędzia i urządzenia wspomagające projektowanie ceramiki, w tym cyfrowe; 2) posługuje się narzędziami i urządzeniami używanymi do realizacji ceramiki artystycznej; 3) stosuje materiały eksploatacyjne; 4) stosuje narzędzia i urządzenia służące do zdobienia ceramiki; 5) podejmuje proste czynności związane z konserwacją urządzeń i narzędzi ceramicznych; 6) posługuje się sprzętem zgodnie z zasadami bezpieczeństwa i higieny pracy.
3) realizacja pracy.	1) wykonuje prace z użyciem różnych technik ceramicznych; 2) posługuje się środkami wyrazu artystycznego charakterystycznymi dla ceramiki artystycznej; 3) stosuje różnorodne techniki zdobienia ceramiki; 4) realizuje etapy pracy we właściwej kolejności; 5) posługuje się specjalistyczną terminologią.
4. Prezentacja publiczna.	
	Uczeń/słuchacz:
1) prezentacja w przestrzeni wystawienniczej;	1) aranżuje przestrzeni ekspozycyjną; 2) wykonuje czynności związane z doborem systemów wystawienniczych i warunków ekspozycji ceramiki artystycznej; 3) dobiera oświetlenie ekspozycji ceramiki artystycznej; 4) dokonuje publicznych prezentacji swoich prac.
2) prezentacja w mediach cyfrowych.	1) dobiera metody publikacji internetowych; 2) publikuje obrazy cyfrowe z zachowaniem ochrony własności intelektualnej.
5. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.	
	Uczeń/słuchacz:
1) rozwój artystyczny i zawodowy;	1) analizuje własne kompetencje; 2) identyfikuje obszary wiedzy i umiejętności wymagające doskonalenia; 3) wyznacza sobie cele rozwojowe, sposoby i terminy ich realizacji; 4) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności; 5) wykorzystuje różne źródła informacji w celu doskonalenia umiejętności zawodowych; 6) podejmuje inicjatywę w nietypowej sytuacji warsztatowej; 7) stosuje techniki radzenia sobie ze stresem; 8) dokumentuje i archiwizuje własne dokonania twórcze; 9) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.
2) współpraca w zespole;	1) angażuje się w realizację wyznaczonych zadań; 2) uwzględnia opinie i sugestie innych członków zespołu; 3) dzieli się informacjami; 4) uzgadnia wspólne stanowisko w zespole; 5) wykorzystuje efekty pracy innych członków zespołu.
3) etyka zawodowa.	1) przewiduje skutki podejmowanych działań i ponosi odpowiedzialność za podejmowane decyzje; 2) stosuje zasady etyki zawodowej; 3) stosuje zasady kultury i normy zachowania przyjęte w środowisku

	artystycznym.
WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA 1. Pomieszczenie dydaktyczne z wyposażeniem odpowiadającym technologii i technice stosowanej w zawodzie, np. pracownia specjalistyczna, warsztat. 2. Wyposażenie pomieszczenia dydaktycznego: 1) masy ceramiczne; 2) materiały eksploatacyjne używane do realizacji, obróbki i zdobienia ceramiki; 3) narzędzia, maszyny i urządzenia używane do realizacji, obróbki i zdobienia ceramiki. 3. Galeria lub sala wystawiennicza.	
SPECJALIZACJA ARTYSTYCZNA: CHARAKTERYZACJA I WIZAŻ Specjalność – techniki scenograficzne	
CELE KSZTAŁCENIA	
Wiedza	Umiejętności 2. Kreacja w zakresie charakteryzacji i wizażu. 3. Działania warsztatowe. 4. Prezentacja publiczna. Kompetencje 5. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.
1. Przyswojenie wiedzy w zakresie charakteryzacji i wizażu.	
Treści nauczania	Kryteria weryfikacji
1. Przyswojenie wiedzy w zakresie charakteryzacji i wizażu.	
	Uczeń/słuchacz:
1) zasady bezpieczeństwa i higieny pracy;	1) określa warunki organizacji stanowiska pracy zgodnie z zasadami ergonomii, przepisami bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony przeciwpożarowej i ochrony środowiska; 2) wymienia środki ochrony indywidualnej i zbiorowej podczas wykonywania zadań artystycznych; 3) rozpoznaje źródła i określa skutki oddziaływania na organizm człowieka czynników szkodliwych.
2) historia i wiedza w zakresie charakteryzacji i wizażu;	1) omawia w zarysie historię charakteryzacji i wizażu; 2) wymienia reprezentatywne dzieła oraz ich autorów; 3) określa osiągniecia technologiczne charakteryzacji i wizażu; 4) definiuje pojęcia w zakresie charakteryzacji i wizażu.
3) warsztat i technologia w zakresie charakteryzacji i wizażu.	1) rozpoznaje rodzaje charakteryzacji i wizażu; 2) omawia podstawowe techniki i procesy: a) wykonywania charakteryzacji, b) wykonania wizażu; 3) określa materiały używane w charakteryzacji i wizażu; 4) charakteryzuje narzędzia, sprzęt i urządzenia stosowane podczas wykonywania charakteryzacji i wizażu.
2. Kreacja w zakresie charakteryzacji i wizażu.	
	Uczeń/słuchacz:
1) projektowanie w zakresie charakteryzacji i wizażu;	1) gromadzi materiały koncepcyjne i pomocnicze; 2) określa założenia projektowe tematu; 3) dobiera materiały i technikę wykonania do koncepcji pracy; 4) wykonuje szkice, projekty; 5) wskazuje kolejne etapy pracy w zależności od zamierzonych efektów; 6) wykonuje prostą dokumentację techniczną.
2) stosowanie artystycznych środków wyrazu.	1) obserwuje naturę i twórczo ją interpretuje; 2) kreuje formę przestrzenną i płaską z wyobraźni; 3) umiejętnie transformuje pojęcia i idee na język charakteryzacji i wizażu; 4) wykorzystuje wiedzę z innych dziedzin sztuki i dorobku kulturowego; 5) poszukuje nowych rozwiązań i twórczo eksperymentuje; 6) stosuje zasady z zakresu ochrony własności intelektualnej.
3. Działania warsztatowe.	
	Uczeń/słuchacz:

1) organizacja warsztatu pracy;	1) przestrzega zasad bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) stosuje środki ochrony indywidualnej i zbiorowej; 3) realizuje formy i konstrukcje pomocnicze; 4) przygotowuje produkty i półfabrykaty; 5) dobiera akcesoria stosowane w charakteryzatorstwie i wizażu oraz sprzęt pomocniczy; 6) rozpoznaje wady produktów; 7) planuje przebieg pracy.
2) sprzęt i narzędzia do realizacji pracy;	1) stosuje narzędzia i urządzenia wspomagające projektowanie charakteryzacji i wizażu, w tym cyfrowe; 2) posługuje się narzędziami i przyborami stosowanymi w charakteryzacji i wizażu; 3) stosuje materiały eksploatacyjne; 4) kontroluje sprawność działania narzędzi i urządzeń stosowanych w charakteryzacji i wizażu; 5) podejmuje proste czynności związane z konserwacją urządzeń, przyborów i materiałów do charakteryzacji i wizażu; 6) posługuje się sprzętem zgodnie z zasadami bezpieczeństwa i higieny pracy.
3) realizacja pracy.	1) wykonuje prace z wykorzystaniem różnych technik charakteryzacji i wizażu; 2) posługuje się środkami wyrazu artystycznego charakterystycznymi dla charakteryzacji i wizażu; 3) realizuje etapy pracy we właściwej kolejności; 4) posługuje się specjalistyczną terminologią.
4. Prezentacja publiczna.	
	Uczeń słuchacz:
1) prezentacja w przestrzeni publicznej;	1) aranżuje przestrzeń prezentacyjną; 2) wykonuje czynności związane z doborem warunków ekspozycji prac charakteryzatorskich i wizażowych; 3) dobiera oświetlenie ekspozycji prac charakteryzatorskich i wizażowych; 4) dokonuje publicznych prezentacji swoich prac.
2) prezentacja w mediach cyfrowych.	1) dobiera metody publikacji internetowych; 2) publikuje obrazy cyfrowe z zachowaniem ochrony własności intelektualnej.
5. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.	
	Uczeń/słuchacz:
1) rozwój artystyczny i zawodowy;	1) analizuje własne kompetencje; 2) identyfikuje obszary wiedzy i umiejętności wymagające doskonalenia; 3) wyznacza sobie cele rozwojowe, sposoby i terminy ich realizacji; 4) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności; 5) wykorzystuje różne źródła informacji w celu doskonalenia umiejętności zawodowych; 6) podejmuje inicjatywę w nietypowej sytuacji warsztatowej; 7) stosuje techniki radzenia sobie ze stresem; 8) dokumentuje i archiwizuje własne dokonania twórcze; 9) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.
2) współpraca w zespole;	1) angażuje się w realizację wyznaczonych zadań; 2) uwzględnia opinie i sugestie innych członków zespołu; 3) dzieli się informacjami; 4) uzgadnia wspólne stanowisko w zespole; 5) wykorzystuje efekty pracy innych członków zespołu.
3) etyka zawodowa.	1) przewiduje skutki podejmowanych działań i ponosi odpowiedzialność za podejmowane decyzje;

	2) stosuje zasady etyki zawodowej; 3) stosuje zasady kultury i normy zachowania przyjęte w środowisku artystycznym.

WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA

1. Pomieszczenie dydaktyczne z wyposażeniem odpowiadającym technologii i technice stosowanej w zawodzie, np. pracownia specjalistyczna, warsztat.
2. Wyposażenie pomieszczenia dydaktycznego:
1) materiały charakteryzatorskie, fryzjerskie i wizażowe;
2) stanowiska charakteryzatorskie;
3) przybory, narzędzia i urządzenia do realizacji charakteryzacji, wizażu.
3. Galeria lub przestrzeń wystawiennicza.

SPECJALIZACJA ARTYSTYCZNA: FOTOGRAFIA ARTYSTYCZNA

Specjalność – fotografia i film

CELE KSZTAŁCENIA

Wiedza	Umiejętności			Kompetencje
1. Przyswojenie wiedzy w zakresie fotografii artystycznej.	2. Kreacja w zakresie fotografii artystycznej.	3. Działania warsztatowe.	4. Prezentacja publiczna.	5. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.

Treści nauczania	Kryteria weryfikacji
1. Przyswojenie wiedzy w zakresie fotografii artystycznej.	
	Uczeń/słuchacz:
1) zasady bezpieczeństwa i higieny pracy;	1) określa warunki organizacji stanowiska pracy zgodnie z zasadami ergonomii, przepisami bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony przeciwpożarowej i ochrony środowiska; 2) wymienia środki ochrony indywidualnej i zbiorowej podczas wykonywania zadań artystycznych; 3) rozpoznaje źródła i określa skutki oddziaływania na organizm człowieka czynników szkodliwych.
2) historia i wiedza w zakresie fotografii;	1) omawia w zarysie historię fotografii; 2) wymienia reprezentatywne dzieła oraz ich autorów; 3) określa osiągniecia technologiczne fotografii; 4) definiuje pojęcia w zakresie fotografii.
3) warsztat i technologia w zakresie fotografii artystycznej.	1) rozpoznaje rodzaje fotografii; 2) omawia podstawowe techniki i procesy: a) wykonywania obrazu fotograficznego, b) wykonywania reprodukcji obrazu fotograficznego, c) obróbki obrazu fotograficznego; 3) określa materiały używane w fotografii; 4) charakteryzuje narzędzia, sprzęt i urządzenia stosowane w fotografii.
2. Kreacja w zakresie fotografii artystycznej.	
	Uczeń/słuchacz:
1) projektowanie w procesie fotografii artystycznej;	1) gromadzi materiały koncepcyjne i pomocnicze; 2) określa założenia projektowe tematu; 3) dobiera metody i technikę wykonania do koncepcji pracy; 4) wykonuje szkice, makiety, projekty; 5) wskazuje kolejne etapy pracy w zależności od zamierzonych efektów; 6) wykonuje prostą dokumentację techniczną.
2) kreacja obrazu w zakresie fotografii artystycznej.	1) obserwuje rzeczywistość i twórczo ją interpretuje; 2) kreuje obraz fotograficzny z wyobraźni; 3) umiejętnie transformuje pojęcia i idee na język fotografii artystycznej; 4) wykorzystuje wiedzę z innych dziedzin sztuki i dorobku kulturowego; 5) poszukuje nowych rozwiązań i twórczo eksperymentuje; 6) stosuje zasady z zakresu ochrony własności intelektualnej.

3. Działania warsztatowe.	
	Uczeń/słuchacz:
1) organizacja warsztatu pracy;	1) przestrzega zasad bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) stosuje środki ochrony indywidualnej i zbiorowej; 3) przygotowuje plan zdjęciowy; 4) dobiera sprzęt, akcesoria i narzędzia używane w fotografii artystycznej; 5) wykonuje zdjęcia próbne; 6) rozpoznaje błędy techniczne realizacji; 7) planuje przebieg pracy.
2) sprzęt i narzędzia do realizacji pracy;	1) stosuje narzędzia i urządzenia wspomagające proces projektowania obrazu fotograficznego, w tym cyfrowe; 2) posługuje się sprzętem i urządzeniami do rejestracji, kopiowania, obróbki i wizualizacji fotografii; 3) stosuje materiały eksploatacyjne; 4) kontroluje sprawność działania sprzętu i urządzeń używanych do rejestracji, kopiowania i obróbki fotografii artystycznej; 5) podejmuje proste czynności związane z konserwacją sprzętu, urządzeń i akcesoriów fotograficznych; 6) posługuje się sprzętem i urządzeniami zgodnie z zasadami bezpieczeństwa i higieny pracy.
3) realizacja pracy.	1) wykonuje prace z użyciem różnych technik fotograficznych; 2) posługuje się środkami wyrazu artystycznego charakterystycznymi dla fotografii artystycznej; 3) realizuje etapy pracy we właściwej kolejności; 4) posługuje się specjalistyczną terminologią.
4. Prezentacja publiczna.	
	Uczeń/słuchacz:
1) prezentacja w przestrzeni publicznej;	1) aranżuje przestrzeń ekspozycyjną; 2) wykonuje czynności związane z doborem systemów wystawienniczych i warunków ekspozycji fotografii artystycznej; 3) dobiera oświetlenie ekspozycji fotografii artystycznej; 4) dokonuje publicznych prezentacji swoich prac.
2) prezentacja w mediach cyfrowych.	1) dobiera metody publikacji internetowych; 2) ustala formy licencji udostępnionych w sieci prac; 3) publikuje obrazy cyfrowe z zachowaniem ochrony własności intelektualnej.
5. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.	
	Uczeń/słuchacz:
1) rozwój artystyczny i zawodowy;	1) analizuje własne kompetencje; 2) identyfikuje obszary wiedzy i umiejętności wymagające doskonalenia; 3) wyznacza sobie cele rozwojowe, sposoby i terminy ich realizacji; 4) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności; 5) wykorzystuje różne źródła informacji w celu doskonalenia umiejętności zawodowych; 6) podejmuje inicjatywę w nietypowej sytuacji warsztatowej; 7) stosuje techniki radzenia sobie ze stresem; 8) dokumentuje i archiwizuje własne dokonania twórcze; 9) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.
2) współpraca w zespole;	1) angażuje się w realizację wyznaczonych zadań; 2) uwzględnia opinie i sugestie innych członków zespołu; 3) dzieli się informacjami; 4) uzgadnia wspólne stanowisko w zespole; 5) wykorzystuje efekty pracy innych członków zespołu.

3) etyka zawodowa.	1) przewiduje skutki podejmowanych działań i ponosi odpowiedzialność za podejmowane decyzje; 2) stosuje zasady etyki zawodowej; 3) stosuje zasady kultury i normy zachowania przyjęte w środowisku artystycznym.

WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA

1. Pomieszczenie dydaktyczne z wyposażeniem odpowiadającym technologii i technice stosowanej w zawodzie, np. pracownia specjalistyczna, studio, ciemnia.
2. Wyposażenie pomieszczenia dydaktycznego:
1) rekwizyty, kostiumy;
2) materiały eksploatacyjne używane do rejestrowania, obróbki i kopiowania fotografii artystycznej;
3) narzędzia, urządzenia i sprzęt używany do rejestrowania, obróbki i kopiowania fotografii artystycznej.
3. Galeria lub przestrzeń wystawiennicza.

SPECJALIZACJA ARTYSTYCZNA: JUBILERSTWO

Specjalność – projektowanie użytkowe

CELE KSZTAŁCENIA

Wiedza	Umiejętności			Kompetencje
1. Przyswojenie wiedzy w zakresie jubilerstwa.	2. Kreacja w zakresie jubilerstwa.	3. Działania warsztatowe.	4. Prezentacja publiczna.	5. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.

Treści nauczania	Kryteria weryfikacji
1. Przyswojenie wiedzy w zakresie jubilerstwa.	
	Uczeń/słuchacz:
1) zasady bezpieczeństwa i higieny pracy;	1) określa warunki organizacji stanowiska pracy zgodnie z zasadami ergonomii, przepisami bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony przeciwpożarowej i ochrony środowiska; 2) wymienia środki ochrony indywidualnej i zbiorowej podczas wykonywania zadań artystycznych; 3) rozpoznaje źródła i określa skutki oddziaływania na organizm człowieka czynników szkodliwych.
2) historia i wiedza w zakresie jubilerstwa;	1) omawia w zarysie historię jubilerstwa; 2) wymienia reprezentatywne dzieła oraz ich autorów; 3) określa osiągniecia technologiczne złotnictwa; 4) definiuje pojęcia w zakresie złotnictwa; 5) wskazuje przepisy prawa probierczego; 6) omawia zasady obrotu kamieniami i metalami szlachetnymi.
3) warsztat i technologia w zakresie jubilerstwa.	1) rozpoznaje rodzaje metali szlachetnych i kolorowych; 2) omawia podstawowe techniki i procesy: a) przemysłowej produkcji biżuterii i form złotniczych, b) wykonywania biżuterii i form złotniczych, c) zdobienia form złotniczych; 3) określa materiały używane w biżuterii oraz omawia ich właściwości; 4) charakteryzuje narzędzia, sprzęt i urządzenia stosowane podczas wykonywania form złotniczych.
2. Kreacja w zakresie jubilerstwa.	
	Uczeń/słuchacz:
1) projektowanie w zakresie jubilerstwa;	1) gromadzi materiały koncepcyjne i pomocnicze; 2) określa założenia projektowe tematu; 3) dobiera materiały i technikę wykonania do koncepcji pracy; 4) wykonuje szkice, projekty, makiety, modele; 5) wskazuje kolejne etapy pracy w zależności od zamierzonych efektów; 6) wykonuje prostą dokumentację techniczną.

2) stosowanie artystycznych środków wyrazu.	1) obserwuje naturę i twórczo ją interpretuje; 2) kreuje formę przestrzenną i płaską z wyobraźni; 3) umiejętnie transformuje pojęcia i idee na język form złotniczych; 4) wykorzystuje wiedzę z innych dziedzin sztuki i dorobku kulturowego; 5) poszukuje nowych rozwiązań i twórczo eksperymentuje; 6) stosuje zasady z zakresu ochrony własności intelektualnej.
3. Działania warsztatowe.	
	Uczeń/słuchacz:
1) organizacja warsztatu pracy;	1) przestrzega zasad bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) stosuje środki ochrony indywidualnej i zbiorowej; 3) przygotowuje produkty i półfabrykaty biżuteryjne; 4) dobiera akcesoria złotnicze oraz sprzęt pomocniczy; 5) rozpoznaje wady materiałów używanych w złotnictwie; 6) planuje przebieg pracy.
2) sprzęt i narzędzia do realizacji pracy;	1) stosuje narzędzia i urządzenia wspomagające projektowanie biżuterii, w tym cyfrowe; 2) posługuje się narzędziami, maszynami i urządzeniami do obróbki metali; 3) stosuje materiały eksploatacyjne; 4) stosuje narzędzia i urządzenia do zdobienia wyrobów złotniczych; 5) kontroluje sprawność działania urządzeń i narzędzi złotniczych; 6) podejmuje proste czynności związane z konserwacją urządzeń i narzędzi złotniczych; 7) posługuje się sprzętem zgodnie z zasadami bezpieczeństwa i higieny pracy.
3) realizacja pracy.	1) wykonuje prace z użyciem różnych technik; 2) posługuje się środkami wyrazu artystycznego charakterystycznymi dla złotnictwa; 3) realizuje różnorodne techniki zdobienia powierzchni wyrobów złotniczych; 4) stosuje podstawowe oprawy kamieni ozdobnych; 5) realizuje etapy pracy we właściwej kolejności.
4. Prezentacja publiczna.	
	Uczeń/słuchacz:
1) prezentacja w przestrzeni wystawienniczej;	1) aranżuje przestrzeń ekspozycyjną; 2) wykonuje czynności związane z doborem systemów wystawienniczych i warunków ekspozycji biżuterii; 3) dobiera oświetlenie ekspozycji biżuterii; 4) dokonuje publicznych prezentacji swoich prac.
2) prezentacja w mediach cyfrowych.	1) dobiera metody publikacji internetowych; 2) publikuje obrazy cyfrowe z zachowaniem ochrony własności intelektualnej.
5. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.	
	Uczeń/słuchacz:
1) rozwój artystyczny i zawodowy;	1) analizuje własne kompetencje; 2) identyfikuje obszary wiedzy i umiejętności wymagające doskonalenia; 3) wyznacza sobie cele rozwojowe, sposoby i terminy ich realizacji; 4) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności; 5) wykorzystuje różne źródła informacji w celu doskonalenia umiejętności zawodowych; 6) podejmuje inicjatywę w nietypowej sytuacji warsztatowej; 7) stosuje techniki radzenia sobie ze stresem; 8) dokumentuje i archiwizuje własne dokonania twórcze; 9) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.

2) współpraca w zespole;	1) angażuje się w realizację wyznaczonych zadań; 2) uwzględnia opinie i sugestie innych członków zespołu; 3) dzieli się informacjami; 4) uzgadnia wspólne stanowisko w zespole; 5) wykorzystuje efekty pracy innych członków zespołu.
3) etyka zawodowa.	1) przewiduje skutki podejmowanych działań i ponosi odpowiedzialność za podejmowane decyzje; 2) stosuje zasady etyki zawodowej; 3) stosuje zasady kultury i normy zachowania przyjęte w środowisku artystycznym.

WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA

1. Pomieszczenie dydaktyczne z wyposażeniem odpowiadającym technologii i technice stosowanej w zawodzie, np. pracownia specjalistyczna, warsztat.
2. Wyposażenie pomieszczenia dydaktycznego:
1) metale szlachetne, metale kolorowe, kamienie ozdobne;
2) materiały eksploatacyjne używane do realizacji, obróbki i zdobienia metalu oraz oprawy kamieni ozdobnych;
3) narzędzia, maszyny i urządzenia złotnicze.
3. Galeria lub przestrzeń wystawiennicza.

SPECJALIZACJA ARTYSTYCZNA: KOWALSTWO ARTYSTYCZNE I METALOPLASTYKA
Specjalność – formy rzeźbiarskie

CELE KSZTAŁCENIA

Wiedza	Umiejętności			Kompetencje
1. Przyswojenie wiedzy w zakresie kowalstwa artystycznego i metaloplastyki.	2. Kreacja w zakresie kowalstwa artystycznego i metaloplastyki.	3. Działania warsztatowe.	4. Prezentacja publiczna.	5. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.

Treści nauczania	Kryteria weryfikacji
1. Przyswojenie wiedzy w zakresie kowalstwa artystycznego i metaloplastyki.	
	Uczeń/słuchacz:
1) zasady bezpieczeństwa i higieny pracy;	1) określa warunki organizacji stanowiska pracy zgodnie z zasadami ergonomii, przepisami bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony przeciwpożarowej i ochrony środowiska; 2) wymienia środki ochrony indywidualnej i zbiorowej podczas wykonywania zadań artystycznych; 3) rozpoznaje źródła i określa skutki oddziaływania na organizm człowieka czynników szkodliwych.
2) historia i wiedza w zakresie kowalstwa artystycznego i metaloplastyki;	1) omawia w zarysie historię kowalstwa artystycznego i metaloplastyki; 2) wymienia reprezentatywne dzieła oraz ich autorów; 3) określa osiągnięcia technologiczne kowalstwa artystycznego i metaloplastyki; 4) definiuje pojęcia w zakresie kowalstwa i metaloplastyki.
3) warsztat i technologia w zakresie kowalstwa artystycznego i metaloplastyki.	1) rozpoznaje rodzaje metali oraz ich właściwości; 2) omawia podstawowe techniki i procesy: a) przemysłowej produkcji stali czarnej i metali kolorowych, b) wykonywania i obróbki stali czarnej i metali kolorowych, c) zdobienia i wykańczania metali; 3) określa materiały używane w kowalstwie artystycznym i metaloplastyce i ich właściwości użytkowe; 4) charakteryzuje narzędzia, sprzęt i urządzenia stosowane podczas obróbki metali.
2. Kreacja w zakresie kowalstwa artystycznego i metaloplastyki.	
	Uczeń/słuchacz:

1) projektowanie w zakresie kowalstwa artystycznego i metaloplastyki;	1) gromadzi materiały koncepcyjne i pomocnicze; 2) określa założenia projektowe tematu; 3) dobiera materiały i technikę wykonania do koncepcji pracy; 4) wykonuje szkice, projekty, makiety, modele; 5) wskazuje kolejne etapy pracy w zależności od zamierzonych efektów; 6) wykonuje prostą dokumentację techniczną.
2) kreacja działań w zakresie kowalstwa artystycznego i metaloplastyki.	1) obserwuje naturę i twórczo ja interpretuje; 2) kreuje formę przestrzenną i płaską z wyobraźni; 3) umiejętnie transformuje pojęcia i idee na język kowalstwa artystycznego i metaloplastyki; 4) wykorzystuje wiedzę z innych dziedzin sztuki i dorobku kulturowego; 5) poszukuje nowych rozwiązań i twórczo eksperymentuje; 6) stosuje zasady z zakresu ochrony własności intelektualnej.
3. Działania warsztatowe.	
	Uczeń/słuchacz:
1) organizacja warsztatu pracy;	1) przestrzega zasad bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) stosuje środki ochrony indywidualnej i zbiorowej; 3) realizuje formy i konstrukcje pomocnicze; 4) przygotowuje materiał, produkty i półfabrykaty używane w kowalstwie artystycznym i metaloplastyce; 5) dobiera sprzęt pomocniczy używany w kowalstwie artystycznym i metaloplastyce; 6) rozpoznaje wady materiału; 7) planuje przebieg pracy.
2) sprzęt i narzędzia do realizacji pracy;	1) stosuje narzędzia i urządzenia wspomagające projektowanie form kowalskich i metaloplastycznych, w tym cyfrowe; 2) posługuje się narzędziami, maszynami i urządzeniami do obróbki metali stosuje materiały eksploatacyjne; 3) kontroluje sprawność działania maszyn i urządzeń używanych w kowalstwie i metaloplastyce; 4) podejmuje proste czynności związane z konserwacją urządzeń i narzędzi używanych w kowalstwie i metaloplastyce; 5) posługuje się sprzętem zgodnie z zasadami bezpieczeństwa i higieny pracy.
3) realizacja pracy.	1) wykonuje prace z użyciem różnych technik obróbki metali; 2) posługuje się środkami wyrazu artystycznego charakterystycznymi dla kowalstwa artystycznego i metaloplastyki; 3) realizuje różne techniki wykańczania powierzchni metali; 4) realizuje etapy pracy we właściwej kolejności; 5) posługuje się specjalistyczną terminologią.
4. Prezentacja publiczna.	
	Uczeń/słuchacz:
1) prezentacja w przestrzeni wystawienniczej;	1) aranżuje przestrzeń ekspozycyjną; 2) wykonuje czynności związane z doborem systemów wystawienniczych i warunków ekspozycji prac z zakresu kowalstwa artystycznego i metaloplastyki; 3) dobiera oświetlenie ekspozycji; 4) publicznie prezentuje swoje prace.
2) prezentacja w mediach cyfrowych.	1) dobiera metody publikacji internetowych; 2) publikuje obrazy cyfrowe z zachowaniem ochrony własności intelektualnej.
5. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.	
	Uczeń/słuchacz:
1) rozwój artystyczny i	1) analizuje własne kompetencje;

zawodowy;	2) identyfikuje obszary wiedzy i umiejętności wymagające doskonalenia; 3) wyznacza sobie cele rozwojowe, sposoby i terminy ich realizacji; 4) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności; 5) wykorzystuje różne źródła informacji w celu doskonalenia umiejętności zawodowych; 6) podejmuje inicjatywę w nietypowej sytuacji warsztatowej; 7) stosuje techniki radzenia sobie ze stresem; 8) dokumentuje i archiwizuje własne dokonania twórcze; 9) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.
2) współpraca w zespole;	1) angażuje się w realizację wyznaczonych zadań; 2) uwzględnia opinie i sugestie innych członków zespołu; 3) dzieli się informacjami; 4) uzgadnia wspólne stanowisko w zespole; 5) wykorzystuje efekty pracy innych członków zespołu.
3) etyka zawodowa.	1) przewiduje skutki podejmowanych działań i ponosi odpowiedzialność za podejmowane decyzje; 2) stosuje zasady etyki zawodowej; 3) stosuje zasady kultury i normy zachowania przyjęte w środowisku artystycznym.

WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA

1. Pomieszczenie dydaktyczne z wyposażeniem odpowiadającym technologii i technice stosowanej w zawodzie, np. pracownia specjalistyczna, warsztat, kuźnia.
2. Wyposażenie pomieszczenia dydaktycznego:
1) metale szlachetne, metale kolorowe;
2) materiały eksploatacyjne używane do realizacji, obróbki i zdobienia metali;
3) narzędzia, maszyny i urządzenia do kształtowania, obróbki i zdobienia metali.
3. Galeria lub przestrzeń wystawiennicza.

SPECJALIZACJA ARTYSTYCZNA: LUTNICTWO ARTYSTYCZNE
Specjalność – projektowanie użytkowe

CELE KSZTAŁCENIA

Wiedza	Umiejętności			Kompetencje
1. Przyswojenie wiedzy w zakresie lutnictwa artystycznego.	2. Kreacja w zakresie lutnictwa artystycznego.	3. Działania warsztatowe.	4. Prezentacja publiczna.	5. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.

Treści nauczania	Kryteria weryfikacji
1. Przyswojenie wiedzy w zakresie lutnictwa artystycznego.	
	Uczeń/słuchacz:
1) zasady bezpieczeństwa i higieny pracy;	1) określa warunki organizacji stanowiska pracy zgodnie z zasadami ergonomii, przepisami bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony przeciwpożarowej i ochrony środowiska; 2) wymienia środki ochrony indywidualnej i zbiorowej podczas wykonywania zadań artystycznych; 3) rozpoznaje źródła i określa skutki oddziaływania na organizm człowieka czynników szkodliwych.
2) historia i wiedza w zakresie lutnictwa;	1) omawia w zarysie historię lutnictwa; 2) wymienia reprezentatywne dzieła oraz ich autorów; 3) określa osiągnięcia technologiczne budownictwa instrumentów lutniczych; 4) definiuje pojęcia w zakresie lutnictwa.
3) warsztat i technologia w zakresie lutnictwa.	1) rozpoznaje rodzaje instrumentów lutniczych; 2) omawia podstawowe techniki i procesy: a) budowy instrumentów lutniczych, b) wykańczania powierzchni instrumentów;

	3) określa materiały używane w lutnictwie i ich właściwości użytkowe; 4) charakteryzuje narzędzia, sprzęt i urządzenia stosowane do budowy instrumentów lutniczych.
2. Kreacja w zakresie lutnictwa artystycznego.	
	Uczeń/słuchacz:
1) projektowanie w zakresie lutnictwa artystycznego;	1) gromadzi materiały koncepcyjne i pomocnicze; 2) określa założenia projektowe tematu; 3) dobiera materiały i technikę wykonania do koncepcji pracy; 4) wykonuje szkice, projekty, modele; 5) wskazuje kolejne etapy pracy w zależności od zamierzonych efektów; 6) wykonuje prostą dokumentację techniczną.
2) stosowanie artystycznych środków wyrazu.	1) obserwuje naturę i twórczo ją interpretuje; 2) kreuje formę instrumentu z wyobraźni; 3) umiejętnie transformuje pojęcia i idee na język lutnictwa artystycznego; 4) wykorzystuje wiedzę z innych dziedzin sztuki i dorobku kulturowego; 5) poszukuje nowych rozwiązań i twórczo eksperymentuje; 6) stosuje zasady z zakresu ochrony własności intelektualnej.
3. Działania warsztatowe.	
	Uczeń/słuchacz:
1) organizacja warsztatu pracy;	1) przestrzega zasad bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) stosuje środki ochrony indywidualnej i zbiorowej; 3) przygotowuje szablony i formy pomocnicze; 4) przygotowuje materiał, produkty i półfabrykaty; 5) dobiera narzędzia oraz sprzęt pomocniczy; 6) rozpoznaje wady materiału; 7) planuje przebieg pracy.
2) sprzęt i narzędzia do realizacji pracy;	1) stosuje narzędzia i urządzenia wspomagające projektowanie instrumentu, w tym cyfrowe; 2) posługuje się narzędziami, maszynami i urządzeniami do obróbki drewna; 3) stosuje różne materiały eksploatacyjne; 4) kontroluje sprawność działania narzędzi, maszyn i urządzeń lutniczych; 5) podejmuje proste czynności związane z konserwacją narzędzi i przyrządów lutniczych; 6) posługuje się sprzętem zgodnie z zasadami bezpieczeństwa i higieny pracy.
3) realizacja pracy.	1) wykonuje instrument lutniczy; 2) posługuje się środkami wyrazu artystycznego charakterystycznymi dla lutnictwa artystycznego; 3) realizuje etapy pracy we właściwej kolejności; 4) posługuje się specjalistyczną terminologią.
4. Prezentacja publiczna.	
	Uczeń/słuchacz:
1) prezentacja w przestrzeni wystawienniczej;	1) aranżuje przestrzeń ekspozycyjną; 2) wykonuje czynności związane z doborem systemów wystawienniczych i warunków ekspozycyjnych instrumentów lutniczych; 3) dobiera oświetlenie ekspozycji instrumentów lutniczych; 4) dokonuje publicznych prezentacji swoich prac.
2) prezentacja w mediach cyfrowych.	1) dobiera metody publikacji internetowych; 2) publikuje obrazy cyfrowe z zachowaniem ochrony własności intelektualnej.
5. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.	
	Uczeń/słuchacz:
1) rozwój artystyczny i	1) analizuje własne kompetencje;

zawodowy;	2) identyfikuje obszary wiedzy i umiejętności wymagające doskonalenia; 3) wyznacza sobie cele rozwojowe, sposoby i terminy ich realizacji; 4) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności; 5) wykorzystuje różne źródła informacji w celu doskonalenia umiejętności zawodowych; 6) podejmuje inicjatywę w nietypowej sytuacji warsztatowej; 7) stosuje techniki radzenia sobie ze stresem; 8) dokumentuje i archiwizuje własne dokonania twórcze; 9) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.
2) współpraca w zespole;	1) angażuje się w realizację wyznaczonych zadań; 2) uwzględnia opinie i sugestie innych członków zespołu; 3) dzieli się informacjami; 4) uzgadnia wspólne stanowisko w zespole; 5) wykorzystuje efekty pracy innych członków zespołu.
3) etyka zawodowa.	1) przewiduje skutki podejmowanych działań i ponosi odpowiedzialność za podejmowane decyzje; 2) stosuje zasady etyki zawodowej; 3) stosuje zasady kultury i normy zachowania przyjęte w środowisku artystycznym.

WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA

1. Pomieszczenie dydaktyczne z wyposażeniem odpowiadającym technologii i technice stosowanej w zawodzie, np. pracownia specjalistyczna, warsztat.
2. Wyposażenie pracowni:
1) drewno i inne materiały stosowane w lutnictwie;
2) materiały eksploatacyjne używane do budowy instrumentu lutniczego;
3) narzędzia, maszyny i urządzenia używane przy budowie instrumentu lutniczego.
3. Galeria lub przestrzeń wystawiennicza.

SPECJALIZACJA ARTYSTYCZNA: MEBLARSTWO ARTYSTYCZNE

Specjalność – projektowanie użytkowe

CELE KSZTAŁCENIA

Wiedza	Umiejętności			Kompetencje
1. Przyswojenie wiedzy w zakresie meblarstwa artystycznego.	2. Kreacja w zakresie meblarstwa artystycznego.	3. Działania warsztatowe.	4. Prezentacja publiczna.	5. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.

Treści nauczania	Kryteria weryfikacji
1. Przyswojenie wiedzy w zakresie meblarstwa artystycznego.	
	Uczeń/słuchacz:
1) zasady bezpieczeństwa i higieny pracy;	1) określa warunki organizacji stanowiska pracy zgodnie z zasadami ergonomii, przepisami bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony przeciwpożarowej i ochrony środowiska; 2) wymienia środki ochrony indywidualnej i zbiorowej podczas wykonywania zadań artystycznych; 3) rozpoznaje źródła i określa skutki oddziaływania na organizm człowieka czynników szkodliwych.
2) historia i wiedza w zakresie meblarstwa;	1) omawia w zarysie historię meblarstwa; 2) wymienia reprezentatywne dzieła oraz ich autorów; 3) określa osiągniecia technologiczne meblarstwa; 4) definiuje pojęcia w zakresie meblarstwa.
3) warsztat i technologia w zakresie meblarstwa.	1) rozpoznaje rodzaje drewna stosowane w meblarstwie i charakteryzuje ich właściwości; 2) omawia podstawowe techniki i procesy: a) produkcji mebli z drewna i materiałów pochodnych, b) konstruowania mebli,

	c) zdobienia mebli; 3) określa materiały używane w meblarstwie; 4) charakteryzuje narzędzia, sprzęt i urządzenia stosowane podczas produkcji i wytwarzania mebli; 5) omawia złącza stolarskie stosowane w meblarstwie artystycznym.
2. Kreacja w zakresie meblarstwa artystycznego.	
1) projektowanie w zakresie meblarstwa artystycznego;	Uczeń/słuchacz: 1) gromadzi materiały koncepcyjne i pomocnicze; 2) określa założenia projektowe tematu; 3) dobiera materiały i technikę wykonania do koncepcji pracy; 4) wykonuje szkice, projekty, makiety, modele; 5) wskazuje kolejne etapy pracy w zależności od zamierzonych efektów; 6) wykonuje prostą dokumentację techniczną.
2) stosowanie artystycznych środków wyrazu.	1) obserwuje naturę i twórczo ją interpretuje; 2) kreuje formę przestrzenną i płaską z wyobraźni; 3) umiejętnie transformuje pojęcia i idee na język meblarstwa artystycznego; 4) wykorzystuje wiedzę z innych dziedzin sztuki i dorobku kulturowego; 5) poszukuje nowych rozwiązań i twórczo eksperymentuje; 6) stosuje zasady z zakresu ochrony własności intelektualnej.
3. Działania warsztatowe.	
1) organizacja warsztatu pracy;	Uczeń/słuchacz: 1) przestrzega zasad bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) stosuje środki ochrony indywidualnej i zbiorowej; 3) realizuje formy i konstrukcje pomocnicze; 4) wybiera i przygotowuje materiał do wykonania zadania; 5) rozpoznaje wady drewna; 6) dobiera materiały wykończeniowe; 7) planuje przebieg pracy.
2) sprzęt i narzędzia do realizacji pracy;	1) stosuje narzędzia i urządzenia wspomagające projektowanie mebli, w tym cyfrowe; 2) posługuje się narzędziami, maszynami i urządzeniami do obróbki drewna; 3) stosuje materiały eksploatacyjne; 4) stosuje narzędzia i urządzenia służące do zdobienia mebli; 5) kontroluje sprawność działania maszyn i urządzeń stolarskich; 6) podejmuje proste czynności związane z konserwacją urządzeń i narzędzi stolarskich; 7) posługuje się sprzętem zgodnie z zasadami bezpieczeństwa i higieny pracy.
3) realizacja pracy.	1) wykonuje prace z użyciem różnych technik obróbki drewna i materiałów drewnopochodnych; 2) posługuje się środkami wyrazu artystycznego charakterystycznymi dla meblarstwa artystycznego; 3) realizuje różnorodne techniki wykańczania i zdobienia mebli; 4) realizuje etapy pracy we właściwej kolejności; 5) posługuje się specjalistyczną terminologią.
4. Prezentacja publiczna.	
1) prezentacja w przestrzeni wystawienniczej;	Uczeń/słuchacz: 1) aranżuje przestrzeń ekspozycyjną; 2) wykonuje czynności związane z doborem systemów wystawienniczych i warunków ekspozycji mebla artystycznego; 3) dobiera oświetlenie ekspozycji mebla artystycznego; 4) dokonuje publicznych prezentacji swoich prac.

2) prezentacja w mediach cyfrowych.	1) dobiera metody publikacji internetowych; 2) publikuje obrazy cyfrowe z zachowaniem ochrony własności intelektualnej.
5. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.	
	Uczeń/słuchacz:
1) rozwój artystyczny i zawodowy;	1) analizuje własne kompetencje; 2) identyfikuje obszary wiedzy i umiejętności wymagające doskonalenia; 3) wyznacza sobie cele rozwojowe, sposoby i terminy ich realizacji; 4) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności; 5) wykorzystuje różne źródła informacji w celu doskonalenia umiejętności zawodowych; 6) podejmuje inicjatywę w nietypowej sytuacji warsztatowej; 7) stosuje techniki radzenia sobie ze stresem; 8) dokumentuje i archiwizuje własne dokonania twórcze; 9) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.
2) współpraca w zespole;	1) angażuje się w realizację wyznaczonych zadań; 2) uwzględnia opinie i sugestie innych członków zespołu; 3) dzieli się informacjami; 4) uzgadnia wspólne stanowisko w zespole; 5) wykorzystuje efekty pracy innych członków zespołu.
3) etyka zawodowa.	1) przewiduje skutki podejmowanych działań i ponosi odpowiedzialność za podejmowane decyzje; 2) stosuje zasady etyki zawodowej; 3) stosuje zasady kultury i normy zachowania przyjęte w środowisku artystycznym.
WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA 1. Pomieszczenie dydaktyczne z wyposażeniem odpowiadającym technologii i technice stosowanej w zawodzie, np. pracownia specjalistyczna, warsztat. 2. Wyposażenie pomieszczenia dydaktycznego: 1) różne gatunki drewna; 2) materiały eksploatacyjne używane do realizacji, obróbki i zdobienia mebli; 3) narzędzia, maszyny i urządzenia używane do realizacji, obróbki i zdobienia mebli. 3. Galeria lub przestrzeń wystawiennicza.	

SPECJALIZACJA ARTYSTYCZNA: MODELATORSTWO I DEKORATORSTWO Specjalność – techniki scenograficzne				
CELE KSZTAŁCENIA				
Wiedza	Umiejętności			Kompetencje
1. Przyswojenie wiedzy w zakresie modelatorstwa i dekoratorstwa.	2. Kreacja w zakresie modelatorstwa i dekoratorstwa.	3. Działania warsztatowe.	4. Prezentacja publiczna.	5. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.
Treści nauczania	Kryteria weryfikacji			
1. Przyswojenie wiedzy w zakresie modelatorstwa i dekoratorstwa.				
	Uczeń/słuchacz:			
1) zasady bezpieczeństwa i higieny pracy;	1) określa warunki organizacji stanowiska pracy zgodnie z zasadami ergonomii, przepisami bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony przeciwpożarowej i ochrony środowiska; 2) wymienia środki ochrony indywidualnej i zbiorowej podczas wykonywania zadań artystycznych; 3) rozpoznaje źródła i określa skutki oddziaływania na organizm człowieka czynników szkodliwych.			

2) historia i wiedza w zakresie modelatorstwa i dekoratorstwa;	1) omawia w zarysie historię scenografii; 2) wymienia reprezentatywne dzieła oraz ich autorów; 3) określa osiągniecia technologiczne modelatorstwa i dekoratorstwa.
3) warsztat i technologia w zakresie modelatorstwa i dekoratorstwa.	1) rozpoznaje rodzaje elementów scenografii w zakresie modelatorstwa i dekoratorstwa; 2) omawia podstawowe techniki i procesy: a) realizacji form modelatorskich, b) realizacji elementów scenografii w zakresie dekoratorstwa; 3) określa materiały używane w modelatorstwie i dekoratorstwie; 4) charakteryzuje narzędzia, sprzęt i urządzenia stosowane w modelatorstwie i dekoratorstwie.
2. Kreacja w zakresie modelatorstwa i dekoratorstwa.	
	Uczeń/słuchacz:
1) projektowanie w zakresie modelatorstwa i dekoratorstwa;	1) gromadzi materiały koncepcyjne i pomocnicze; 2) określa założenia projektowe tematu; 3) dobiera materiały i technikę wykonania do koncepcji pracy; 4) wykonuje szkice, projekty; 5) wskazuje kolejne etapy pracy w zależności od zamierzonych efektów; 6) wykonuje prostą dokumentację techniczną.
2) stosowanie artystycznych środków wyrazu.	1) obserwuje różne zjawiska i twórczo je interpretuje; 2) kreuje formy przestrzenne i płaskie z wyobraźni; 3) umiejętnie transformuje pojęcia i idee na język modelatorstwa i dekoratorstwa; 4) wykorzystuje wiedzę z innych dziedzin sztuki i dorobku kulturowego; 5) poszukuje nowych rozwiązań i twórczo eksperymentuje; 6) stosuje zasady z zakresu ochrony własności intelektualnej.
3. Działania warsztatowe.	
	Uczeń/słuchacz:
1) organizacja warsztatu pracy;	1) przestrzega zasad bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) stosuje środki ochrony indywidualnej i zbiorowej; 3) realizuje formy i konstrukcje pomocnicze; 4) dobiera materiały wykończeniowe; 5) dobiera akcesoria oraz sprzęt pomocniczy używany w modelatorstwie i dekoratorstwie; 6) rozpoznaje wady konstrukcyjne i technologiczne; 7) planuje przebieg pracy.
2) sprzęt i narzędzia do realizacji pracy;	1) stosuje narzędzia i urządzenia wspomagające projektowanie elementów scenografii w zakresie modelatorstwa i dekoratorstwa, w tym cyfrowe; 2) posługuje się narzędziami, maszynami i urządzeniami do realizacji i obróbki materiałów używanych w modelatorstwie i dekoratorstwie; 3) stosuje materiały eksploatacyjne; 4) kontroluje sprawność działania maszyn i urządzeń używanych w modelatorstwie i dekoratorstwie; 5) podejmuje proste czynności związane z konserwacją urządzeń i narzędzi używanych w modelatorstwie i dekoratorstwie; 6) posługuje się sprzętem zgodnie z zasadami bezpieczeństwa i higieny pracy.
3) realizacja pracy.	1) wykonuje prace z użyciem różnych technik modelatorskich i dekoratorskich; 2) posługuje się środkami wyrazu artystycznego charakterystycznymi dla modelatorstwa i dekoratorstwa; 3) wykorzystuje działania multimedialne; 4) realizuje etapy pracy we właściwej kolejności; 5) posługuje się specjalistyczną terminologią.

4. Prezentacja publiczna.	
	Uczeń/słuchacz:
1) prezentacja w przestrzeni publicznej;	1) aranżuje przestrzeń ekspozycyjną; 2) wykonuje czynności związane z doborem systemów wystawienniczych i warunków ekspozycji realizacji modelatorskich i dekoratorskich scenografii; 3) dobiera oświetlenie ekspozycji realizacji modelatorskich i dekoratorskich scenografii; 4) dokonuje publicznych prezentacji swoich prac.
2) prezentacja w mediach cyfrowych.	1) dobiera metody publikacji internetowych; 2) publikuje obrazy cyfrowe z zachowaniem ochrony własności intelektualnej.
5. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.	
	Uczeń/słuchacz:
1) rozwój artystyczny i zawodowy;	1) analizuje własne kompetencje; 2) identyfikuje obszary wiedzy i umiejętności wymagające doskonalenia; 3) wyznacza sobie cele rozwojowe, sposoby i terminy ich realizacji; 4) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności; 5) wykorzystuje różne źródła informacji w celu doskonalenia umiejętności zawodowych; 6) podejmuje inicjatywę w nietypowej sytuacji warsztatowej; 7) stosuje techniki radzenia sobie ze stresem; 8) dokumentuje i archiwizuje własne dokonania twórcze; 9) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.
2) współpraca w zespole;	1) angażuje się w realizację wyznaczonych zadań; 2) uwzględnia opinie i sugestie innych członków zespołu; 3) dzieli się informacjami; 4) uzgadnia wspólne stanowisko w zespole; 5) wykorzystuje efekty pracy innych członków zespołu.
3) etyka zawodowa.	1) przewiduje skutki podejmowanych działań i ponosi odpowiedzialność za podejmowane decyzje; 2) stosuje zasady etyki zawodowej; 3) stosuje zasady kultury i normy zachowania przyjęte w środowisku artystycznym.
WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA 1. Pomieszczenie dydaktyczne z wyposażeniem odpowiadającym technologii i technice stosowanej w zawodzie, np. pracownia specjalistyczna, warsztat. 2. Wyposażenie pomieszczenia dydaktycznego: 1) różne materiały do realizacji elementów modelatorskich i dekoratorskich scenografii; 2) materiały eksploatacyjne używane do realizacji, obróbki, dekorowania, łączenia i plastycznego wykończenia elementów scenografii; 3) narzędzia, maszyny i urządzenia używane do wykonywania elementów modelatorskich i dekoratorskich. 3. Galeria lub przestrzeń wystawiennicza.	

SPECJALIZACJA ARTYSTYCZNA: MURAL Specjalność – techniki malarskie				
CELE KSZTAŁCENIA				
Wiedza	Umiejętności			Kompetencje
1. Przyswojenie wiedzy w zakresie muralu.	2. Kreacja w zakresie muralu.	3. Działania warsztatowe.	4. Prezentacja publiczna.	5. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.
Treści nauczania	Kryteria weryfikacji			
1. Przyswojenie wiedzy w zakresie muralu.				
	Uczeń/słuchacz:			

1) zasady bezpieczeństwa i higieny pracy;	1) określa warunki organizacji stanowiska pracy zgodnie z zasadami ergonomii, przepisami bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony przeciwpożarowej i ochrony środowiska; 2) wymienia środki ochrony indywidualnej i zbiorowej podczas wykonywania zadań artystycznych; 3) rozpoznaje źródła i określa skutki oddziaływania na organizm człowieka czynników szkodliwych.
2) historia i wiedza w zakresie muralu;	1) omawia w zarysie historię malarstwa ściennego; 2) wymienia reprezentatywne dzieła oraz ich autorów; 3) określa osiągniecia technologiczne malarstwa ściennego; 4) definiuje pojęcia w zakresie malarstwa ściennego.
3) warsztat i technologia w zakresie muralu.	1) rozpoznaje materiały używane do realizacji muralu ich właściwości oraz zastosowanie; 2) omawia podstawowe techniki i procesy: a) realizacji fresku mokrego i suchego, b) realizacji sgraffito, c) realizacji mozaiki, d) realizacji malarstwa przy użyciu szablonów; 3) charakteryzuje narzędzia, sprzęt i urządzenia stosowane podczas realizacji muralu.
2. Kreacja w zakresie muralu.	
	Uczeń/słuchacz:
1) projektowanie w zakresie muralu;	1) gromadzi materiały koncepcyjne i pomocnicze; 2) określa założenia projektowe tematu; 3) uwzględnia wpływ otoczenia na projekt muralu; 4) dobiera materiały i technikę wykonania do koncepcji pracy; 5) wykonuje szkice, projekty, szablony i wizualizacje; 6) wskazuje kolejne etapy pracy w zależności od zamierzonych efektów; 7) wykonuje prostą dokumentację techniczną.
2) stosowanie artystycznych środków wyrazu.	1) obserwuje naturę i twórczo ją interpretuje; 2) kreuje kompozycje z wyobraźni; 3) umiejętnie transformuje pojęcia i idee na język muralu; 4) wykorzystuje wiedzę z innych dziedzin sztuki i dorobku kulturowego; 5) poszukuje nowych rozwiązań i twórczo eksperymentuje; 6) stosuje zasady z zakresu ochrony własności intelektualnej.
3. Działania warsztatowe.	
	Uczeń/słuchacz:
1) organizacja warsztatu pracy;	1) przestrzega zasad bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) stosuje środki ochrony indywidualnej i zbiorowej; 3) rozpoznaje rodzaje podłoża i odpowiednio dostosowuje materiały; 4) rozpoznaje rodzaje zabezpieczeń powłoki malarskiej; 5) przygotowuje grunty, zaprawy i spoiwa malarskie; 6) dobiera akcesoria malarskie oraz sprzęt pomocniczy; 7) planuje przebieg pracy.
2) sprzęt i narzędzia do realizacji pracy;	1) stosuje narzędzia i urządzenia wspomagające projektowanie muralu, w tym cyfrowe; 2) posługuje się narzędziami, maszynami i urządzeniami potrzebnymi do realizacji malarstwa ściennego; 3) stosuje różne farby, zaprawy i grunty; 4) stosuje narzędzia i urządzenia służące do realizacji malarstwa ściennego; 5) kontroluje sprawność działania narzędzi stosowanych w procesie realizacji malarskich; 6) podejmuje proste czynności związane z konserwacją narzędzi malarskich;

	7) posługuje się sprzętem zgodnie z zasadami bezpieczeństwa i higieny pracy.
3) realizacja pracy.	1) realizuje różnorodne techniki malarstwa ściennego; 2) posługuje się środkami wyrazu artystycznego charakterystycznymi dla muralu; 3) stosuje różne metody skalowania projektów; 4) realizuje etapy pracy we właściwej kolejności; 5) posługuje się specjalistyczną terminologią.
4. Prezentacja publiczna.	
	Uczeń/słuchacz:
1) prezentacja w przestrzeni publicznej;	1) aranżuje przestrzeń ekspozycyjną; 2) dobiera oświetlenie ekspozycji; 3) dokonuje publicznych prezentacji swoich prac.
2) prezentacja w mediach cyfrowych.	1) dobiera metody publikacji internetowych. 2) publikuje obrazy cyfrowe z zachowaniem ochrony własności intelektualnej.
5. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.	
	Uczeń/słuchacz:
1) rozwój artystyczny i zawodowy;	1) analizuje własne kompetencje; 2) identyfikuje obszary wiedzy i umiejętności wymagające doskonalenia; 3) wyznacza sobie cele rozwojowe, sposoby i terminy ich realizacji; 4) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności; 5) wykorzystuje różne źródła informacji w celu doskonalenia umiejętności zawodowych; 6) podejmuje inicjatywę w nietypowej sytuacji warsztatowej; 7) stosuje techniki radzenia sobie ze stresem; 8) dokumentuje i archiwizuje własne dokonania twórcze; 9) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.
2) współpraca w zespole;	1) angażuje się w realizację wyznaczonych zadań; 2) uwzględnia opinie i sugestie innych członków zespołu; 3) dzieli się informacjami; 4) uzgadnia wspólne stanowisko w zespole; 5) wykorzystuje efekty pracy innych członków zespołu.
3) etyka zawodowa.	1) przewiduje skutki podejmowanych działań i ponosi odpowiedzialność za podejmowane decyzje; 2) stosuje zasady etyki zawodowej; 3) stosuje zasady kultury i normy zachowania przyjęte w środowisku artystycznym.
WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA 1. Pomieszczenia dydaktyczne z wyposażeniem odpowiadającym technologii i technice stosowanej w zawodzie, np. pracownia specjalistyczna, warsztat. 2. Wyposażenie pracowni: 1) farby i materiały malarskie; 2) materiały eksploatacyjne używane do realizacji muralu; 3) narzędzia, maszyny i urządzenia używane do realizacji malarstwa ściennego. 3. Galeria lub przestrzeń wystawiennicza lub mury przestrzeni publicznej.	

SPECJALIZACJA ARTYSTYCZNA: PROJEKTOWANIE GRAFICZNE Specjalność – techniki graficzne				
CELE KSZTAŁCENIA				
Wiedza	Umiejętności			Kompetencje
1. Przyswojenie wiedzy w zakresie projektowania graficznego.	2. Kreacja w zakresie projektowania graficznego.	3. Działania warsztatowe.	4. Prezentacja publiczna.	5. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.

Treści nauczania	Kryteria weryfikacji
1. Przyswojenie wiedzy w zakresie projektowania graficznego.	
	Uczeń/słuchacz:
1) zasady bezpieczeństwa i higieny pracy;	1) określa warunki organizacji stanowiska pracy zgodnie z zasadami ergonomii, przepisami bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony przeciwpożarowej i ochrony środowiska; 2) wymienia środki ochrony indywidualnej i zbiorowej podczas wykonywania zadań artystycznych; 3) rozpoznaje źródła i określa skutki oddziaływania na organizm człowieka czynników szkodliwych.
2) historia i wiedza w zakresie projektowania graficznego;	1) omawia w zarysie historię projektowania graficznego, jego formy i funkcje; 2) wymienia reprezentatywne dzieła oraz ich autorów; 3) określa osiągniecia technologiczne projektowania graficznego; 4) definiuje pojęcia w zakresie projektowania graficznego.
3) warsztat i technologia w zakresie projektowania graficznego.	1) rozpoznaje techniki graficzne; 2) omawia podstawowe techniki i procesy: a) tradycyjnych działań graficznych, b) komputerowych działań graficznych, c) poligrafii; 3) określa normy obowiązujące w poligrafii; 4) określa materiały używane w projektowaniu graficznym; 5) charakteryzuje narzędzia, sprzęt i urządzenia stosowane podczas realizacji projektów graficznych.
2. Kreacja w zakresie projektowania graficznego.	
	Uczeń/słuchacz:
1) przygotowanie projektowe;	1) gromadzi materiały koncepcyjne i pomocnicze; 2) określa założenia projektowe tematu; 3) dobiera materiały i technikę wykonania do koncepcji pracy; 4) wykonuje szkice, projekty, makiety, modele; 5) wskazuje kolejne etapy pracy w zależności od zamierzonych efektów; 6) wykonuje prostą dokumentację techniczną.
2) stosowanie artystycznych środków wyrazu.	1) obserwuje naturę i twórczo ją interpretuje; 2) kreuje formę przestrzenna i płaską z wyobraźni; 3) umiejętnie transformuje pojęcia i idee na język plastyczny; 4) wykorzystuje wiedzę z innych dziedzin sztuki i dorobku kulturowego; 5) poszukuje nowych rozwiązań i twórczo eksperymentuje; 6) stosuje zasady z zakresu ochrony własności intelektualnej.
3. Działania warsztatowe.	
	Uczeń/słuchacz:
1) organizacja warsztatu pracy;	1) przestrzega zasad bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) stosuje środki ochrony indywidualnej i zbiorowej; 3) przygotowuje materiały używane do projektowania graficznego; 4) dobiera narzędzia graficzne i sprzęt pomocniczy; 5) planuje przebieg pracy.
2) sprzęt i narzędzia do realizacji pracy;	1) posługuje się narzędziami, sprzętem i urządzeniami wykorzystywanymi do projektowania graficznego, w tym cyfrowymi; 2) stosuje materiały eksploatacyjne; 3) kontroluje sprawność działania sprzętu i urządzeń używanych do projektowania graficznego; 4) podejmuje proste czynności związane z konserwacją narzędzi i urządzeń używanych do projektowania graficznego; 5) posługuje się sprzętem zgodnie z zasadami bezpieczeństwa i higieny pracy.

3) realizacja pracy.	1) wykonuje prace z użyciem różnych technik projektowych i graficznych; 2) posługuje się środkami wyrazu artystycznego charakterystycznymi dla projektowania graficznego; 3) stosuje normy obowiązujące w poligrafii; 4) realizuje etapy pracy we właściwej kolejności; 5) posługuje się specjalistyczną terminologią.
4. Prezentacja publiczna.	
	Uczeń/słuchacz:
1) prezentacja w przestrzeni publicznej;	1) aranżuje przestrzeń ekspozycyjną; 2) wykonuje czynności związane z doborem systemów wystawienniczych i warunków ekspozycji projektów graficznych; 3) dobiera oświetlenie ekspozycji prac z zakresu projektowania graficznego; 4) dokonuje publicznych prezentacji swoich prac.
2) prezentacja w mediach cyfrowych.	1) dobiera metody publikacji internetowych; 2) publikuje obrazy cyfrowe z zachowaniem ochrony własności intelektualnej.
5. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.	
	Uczeń/słuchacz:
1) rozwój artystyczny i zawodowy;	1) analizuje własne kompetencje; 2) identyfikuje obszary wiedzy i umiejętności wymagające doskonalenia; 3) wyznacza sobie cele rozwojowe, sposoby i terminy ich realizacji; 4) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności; 5) wykorzystuje różne źródła informacji w celu doskonalenia umiejętności zawodowych; 6) podejmuje inicjatywę w nietypowej sytuacji warsztatowej; 7) stosuje techniki radzenia sobie ze stresem; 8) dokumentuje i archiwizuje własne dokonania twórcze; 9) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.
2) współpraca w zespole;	1) angażuje się w realizację wyznaczonych zadań; 2) uwzględnia opinie i sugestie innych członków zespołu; 3) dzieli się informacjami; 4) uzgadnia wspólne stanowisko w zespole; 5) wykorzystuje efekty pracy innych członków zespołu.
3) etyka zawodowa.	1) przewiduje skutki podejmowanych działań i ponosi odpowiedzialność za podejmowane decyzje; 2) stosuje zasady etyki zawodowej; 3) stosuje zasady kultury i normy zachowania przyjęte w środowisku artystycznym.
WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA 1. Pomieszczenia dydaktyczne z wyposażeniem odpowiadającym technologii i technice stosowanej w zawodzie, np. pracownia specjalistyczna, warsztat. 2. Wyposażenie pracowni: 1) stanowiska komputerowe z oprogramowaniem, materiały plastyczne i inne; 2) materiały eksploatacyjne potrzebne do realizacji projektów graficznych; 3) narzędzia, sprzęt i urządzenia do projektowania graficznego. 3. Galeria lub przestrzeń wystawiennicza.	
SPECJALIZACJA ARTYSTYCZNA: PROJEKTOWANIE KOSTIUMU SCENICZNEGO Specjalność – techniki scenograficzne	
CELE KSZTAŁCENIA	

Wiedza	Umiejętności			Kompetencje
1. Przyswojenie wiedzy w zakresie	2. Kreacja w zakresie projektowania	3. Działania warsztatowe.	4. Prezentacja publiczna.	5. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.

projektowania kostiumu scenicznego.	kostiumu scenicznego.			
Treści nauczania	Kryteria weryfikacji			
1. Przyswojenie wiedzy w zakresie projektowania kostiumu scenicznego.				
	Uczeń/słuchacz:			
1) zasady bezpieczeństwa i higieny pracy;	1) określa warunki organizacji stanowiska pracy zgodnie z zasadami ergonomii, przepisami bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony przeciwpożarowej i ochrony środowiska; 2) wymienia środki ochrony indywidualnej i zbiorowej podczas wykonywania zadań artystycznych; 3) rozpoznaje źródła i określa skutki oddziaływania na organizm człowieka czynników szkodliwych.			
2) historia i wiedza w zakresie kostiumu scenicznego;	1) omawia w zarysie historię kostiumu scenicznego oraz jego zastosowanie; 2) wymienia reprezentatywne realizacje oraz ich autorów; 3) określa osiągniecia technologiczne realizacji kostiumu scenicznego; 4) definiuje pojęcia w zakresie kostiumu scenicznego.			
3) warsztat i technologia w zakresie kostiumu scenicznego.	1) rozpoznaje rodzaje kostiumów; 2) omawia podstawowe techniki i procesy: a) krawieckie, b) konstruowania kostiumu scenicznego; 3) określa materiały używane w realizacji kostiumu scenicznego; 4) charakteryzuje narzędzia, sprzęt i urządzenia używane do realizacji kostiumu scenicznego.			
2. Kreacja w zakresie projektowania kostiumu scenicznego.				
	Uczeń/słuchacz:			
1) projektowanie w zakresie kostiumu scenicznego;	1) gromadzi materiały koncepcyjne i pomocnicze; 2) określa założenia projektowe tematu; 3) dobiera materiały i technikę wykonania do koncepcji pracy; 4) wykonuje szkice, projekty, szablony, modele; 5) wskazuje kolejne etapy pracy w zależności od zamierzonych efektów; 6) wykonuje prostą dokumentację techniczną.			
2) stosowanie artystycznych środków wyrazu.	1) obserwuje rzeczywistość i twórczo ją interpretuje; 2) kreuje kostium sceniczny z wyobraźni; 3) umiejętnie transformuje pojęcia i idee na język kostiumu scenicznego; 4) wykorzystuje wiedzę z innych dziedzin sztuki i dorobku kulturowego; 5) poszukuje nowych rozwiązań i twórczo eksperymentuje; 6) stosuje zasady z zakresu ochrony własności intelektualnej.			
3. Działania warsztatowe.				
	Uczeń/słuchacz:			
1) organizacja warsztatu pracy;	1) przestrzega zasad bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) stosuje środki ochrony indywidualnej i zbiorowej; 3) wykonuje pomiary krawieckie; 4) wykonuje formy i wykroje krawieckie; 5) realizuje elementy konstrukcyjne; 6) przygotowuje materiały używane do realizacji kostiumu scenicznego; 7) dobiera narzędzia i akcesoria używane do realizacji kostiumu scenicznego; 8) rozpoznaje wady konstrukcyjne kostiumu scenicznego; 9) planuje przebieg pracy.			
2) sprzęt i narzędzia do realizacji pracy;	1) stosuje narzędzia i urządzenia wspomagające projektowanie kostiumu scenicznego, w tym cyfrowe; 2) posługuje się narzędziami, maszynami i urządzeniami do realizacji kostiumu scenicznego; 3) stosuje materiały eksploatacyjne;			

	4) kontroluje sprawność działania maszyn i urządzeń używanych do realizacji kostiumu scenicznego; 5) podejmuje proste czynności związane z konserwacją maszyn, urządzeń i narzędzi używanych do realizacji kostiumu scenicznego; 6) posługuje się sprzętem zgodnie z zasadami bezpieczeństwa i higieny pracy.
3) realizacja pracy.	1) wykonuje prace z użyciem różnych technik realizacji kostiumu scenicznego; 2) posługuje się środkami wyrazu artystycznego charakterystycznymi dla kostiumu scenicznego; 3) dokonuje przymiarki i uwzględnia poprawki; 4) realizuje różnorodne techniki wykańczania i zdobienia kostiumu scenicznego; 5) realizuje etapy pracy we właściwej kolejności; 6) posługuje się specjalistyczną terminologią.
4. Prezentacja publiczna.	
	Uczeń/słuchacz:
1) prezentacja w przestrzeni publicznej;	1) aranżuje przestrzeń prezentacyjną; 2) wykonuje czynności związane z doborem systemów wystawienniczych i warunków prezentacji kostiumu scenicznego; 3) dobiera oświetlenie prezentacji kostiumu scenicznego; 4) dokonuje publicznych prezentacji swoich prac.
2) prezentacja w mediach cyfrowych;	1) dobiera metody publikacji internetowych; 2) publikuje obrazy cyfrowe z zachowaniem ochrony własności intelektualnej.
5. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.	
	Uczeń/słuchacz:
1) rozwój artystyczny i zawodowy;	1) analizuje własne kompetencje; 2) identyfikuje obszary wiedzy i umiejętności wymagające doskonalenia; 3) wyznacza sobie cele rozwojowe, sposoby i terminy ich realizacji; 4) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności; 5) wykorzystuje różne źródła informacji w celu doskonalenia umiejętności zawodowych; 6) podejmuje inicjatywę w nietypowej sytuacji warsztatowej; 7) stosuje techniki radzenia sobie ze stresem; 8) dokumentuje i archiwizuje własne dokonania twórcze; 9) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.
2) współpraca w zespole;	1) angażuje się w realizację wyznaczonych zadań; 2) uwzględnia opinie i sugestie innych członków zespołu; 3) dzieli się informacjami; 4) uzgadnia wspólne stanowisko w zespole; 5) wykorzystuje efekty pracy innych członków zespołu.
3) etyka zawodowa.	1) przewiduje skutki podejmowanych działań i ponosi odpowiedzialność za podejmowane decyzje; 2) stosuje zasady etyki zawodowej; 3) stosuje zasady kultury i normy zachowania przyjęte w środowisku artystycznym.
WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA 1. Pomieszczenie dydaktyczne z wyposażeniem odpowiadającym technologii i technice stosowanej w zawodzie, np. pracownia specjalistyczna lub warsztat. 2. Wyposażenie pomieszczenia dydaktycznego: 1) tkaniny i inne materiały do realizacji kostiumów; 2) materiały eksploatacyjne używane do realizacji kostiumu; 3) narzędzia, maszyny i urządzenia używane do realizacji kostiumu.	

3. Galeria lub przestrzeń wystawiennicza lub scena lub przestrzeń pokazu mody.				
SPECJALIZACJA ARTYSTYCZNA: PROJEKTOWANIE PRZESTRZENI Specjalność – projektowanie użytkowe				
CELE KSZTAŁCENIA				
Wiedza	Umiejętności			Kompetencje
1. Przyswojenie wiedzy w zakresie projektowania przestrzeni.	2. Kreacja w zakresie projektowania przestrzeni.	3. Działania warsztatowe.	4. Prezentacja publiczna.	5. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.
Treści nauczania	Kryteria weryfikacji			
1. Przyswojenie wiedzy w zakresie projektowania przestrzeni.				
	Uczeń/słuchacz:			
1) zasady bezpieczeństwa i higieny pracy;	1) określa warunki organizacji stanowiska pracy zgodnie z zasadami ergonomii, przepisami bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony przeciwpożarowej i ochrony środowiska; 2) wymienia środki ochrony indywidualnej i zbiorowej podczas wykonywania zadań artystycznych; 3) rozpoznaje źródła i określa skutki oddziaływania na organizm człowieka czynników szkodliwych.			
2) historia i wiedza w zakresie projektowania przestrzeni;	1) omawia w zarysie historię projektowania przestrzeni; 2) wymienia reprezentatywne dzieła oraz ich autorów; 3) definiuje pojęcia w zakresie projektowania przestrzeni; 4) definiuje podstawowe zasady ergonomii, projektowania uniwersalnego i zagadnienia związane z psychofizjologią człowieka; 5) określa osiągnięcia technologiczne z zakresu projektowania przestrzeni.			
3) warsztat i technologia w zakresie projektowania przestrzeni.	1) rozpoznaje rodzaje i przeznaczenie materiałów wykorzystywanych do kreowania przestrzeni; 2) omawia podstawowe techniki i procesy: a) projektowania cyfrowego, b) realizacji prac modelarskich; 3) określa materiały używane w projektowaniu i modelowaniu przestrzeni oraz ich właściwości użytkowe; 4) charakteryzuje narzędzia, sprzęt i urządzenia stosowane podczas projektowania przestrzeni.			
2. Kreacja w zakresie projektowania przestrzeni.				
	Uczeń/słuchacz:			
1) przygotowanie projektowe;	1) gromadzi materiały koncepcyjne i pomocnicze; 2) określa założenia projektowe tematu; 3) dobiera materiały i technikę wykonania do koncepcji pracy; 4) wykonuje szkice, projekty, modele; 5) wskazuje kolejne etapy pracy w zależności od zamierzonych efektów; 6) wykonuje prostą dokumentację techniczną.			
2) stosowanie artystycznych środków wyrazu.	1) obserwuje naturę i twórczo ją interpretuje; 2) kreuje przestrzeń z wyobraźni; 3) umiejętnie transformuje pojęcia i idee na język projektowania przestrzeni; 4) wykorzystuje wiedzę z innych dziedzin sztuki i dorobku kulturowego; 5) poszukuje nowych rozwiązań i twórczo eksperymentuje; 6) stosuje zasady z zakresu ochrony własności intelektualnej.			
3. Działania warsztatowe.				
	Uczeń/słuchacz:			
1) organizacja warsztatu pracy;	1) przestrzega zasad bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) stosuje środki ochrony indywidualnej i zbiorowej; 3) realizuje modele; 4) dobiera materiał do projektu;			

	5) posługuje się narzędziami i sprzętem pomocniczym używanymi do projektowania przestrzeni; 6) planuje przebieg pracy.
2) sprzęt i narzędzia do realizacji pracy;	1) stosuje narzędzia i urządzenia wspomagające projektowanie przestrzeni, w tym cyfrowe; 2) posługuje się sprzętem i urządzeniami używanymi do projektowania przestrzeni; 3) stosuje materiały eksploatacyjne używane do projektowania przestrzeni; 4) kontroluje sprawność działania narzędzi i urządzeń używanych do projektowania przestrzeni; 5) podejmuje proste czynności związane z konserwacją narzędzi i urządzeń używanych do projektowania przestrzeni; 6) posługuje się sprzętem zgodnie z zasadami bezpieczeństwa i higieny pracy.
3) realizacja pracy.	1) wykonuje projekty różnych przestrzeni z użyciem różnych technik; 2) posługuje się środkami wyrazu artystycznego charakterystycznymi dla danego materiału; 3) realizuje etapy pracy we właściwej kolejności; 4) posługuje się specjalistyczną terminologią.
4. Prezentacja publiczna.	
	Uczeń/słuchacz:
1) prezentacja w przestrzeni publicznej;	1) aranżuje przestrzeń ekspozycyjną; 2) wykonuje czynności związane z doborem systemów wystawienniczych i warunków ekspozycji projektów przestrzeni; 3) dobiera oświetlenie ekspozycji; 4) dokonuje publicznych prezentacji swoich prac.
2) prezentacja w mediach cyfrowych.	1) dobiera metody publikacji internetowych; 2) publikuje obrazy cyfrowe z zachowaniem ochrony własności intelektualnej.
5. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.	
	Uczeń/słuchacz:
1) rozwój artystyczny i zawodowy;	1) analizuje własne kompetencje; 2) identyfikuje obszary wiedzy i umiejętności wymagające doskonalenia; 3) wyznacza sobie cele rozwojowe, sposoby i terminy ich realizacji; 4) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności; 5) wykorzystuje różne źródła informacji w celu doskonalenia umiejętności zawodowych; 6) podejmuje inicjatywę w nietypowej sytuacji warsztatowej; 7) stosuje techniki radzenia sobie ze stresem; 8) dokumentuje i archiwizuje własne dokonania twórcze; 9) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.
2) współpraca w zespole;	1) angażuje się w realizację wyznaczonych zadań; 2) uwzględnia opinie i sugestie innych członków zespołu; 3) dzieli się informacjami; 4) uzgadnia wspólne stanowisko w zespole; 5) wykorzystuje efekty pracy innych członków zespołu.
3) etyka zawodowa.	1) przewiduje skutki podejmowanych działań i ponosi odpowiedzialność za podejmowane decyzje; 2) stosuje zasady etyki zawodowej; 3) stosuje zasady kultury i normy zachowania przyjęte w środowisku artystycznym.
WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA 1. Pomieszczenie dydaktyczne z wyposażeniem odpowiadającym technologii i technice stosowanej w zawodzie, np. pracownia specjalistyczna, warsztat.	

<table>
<tr><td colspan="5">2. Wyposażenie pomieszczenia dydaktycznego:
1) stanowiska komputerowe;
2) materiały eksploatacyjne potrzebne do projektowania i modelowania;
3) narzędzia i urządzenia używane do realizacji zadań z projektowania przestrzeni.
3. Galeria lub przestrzeń wystawiennicza.</td></tr>
<tr><td colspan="5">SPECJALIZACJA ARTYSTYCZNA: PROJEKTOWANIE UBIORU
Specjalność – projektowanie użytkowe</td></tr>
<tr><td colspan="5">CELE KSZTAŁCENIA</td></tr>
<tr><td>Wiedza</td><td colspan="3">Umiejętności</td><td>Kompetencje</td></tr>
<tr><td>1. Przyswojenie wiedzy w zakresie projektowania ubioru.</td><td>2. Kreacja w zakresie projektowania ubioru.</td><td>3. Działania warsztatowe.</td><td>4. Prezentacja publiczna.</td><td>5. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.</td></tr>
<tr><td>Treści nauczania</td><td colspan="4">Kryteria weryfikacji</td></tr>
<tr><td colspan="5">1. Przyswojenie wiedzy w zakresie projektowania ubioru.</td></tr>
<tr><td></td><td colspan="4">Uczeń/słuchacz:</td></tr>
<tr><td>1) zasady bezpieczeństwa i higieny pracy;</td><td colspan="4">1) określa warunki organizacji stanowiska pracy zgodnie z zasadami ergonomii, przepisami bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony przeciwpożarowej i ochrony środowiska;
2) wymienia środki ochrony indywidualnej i zbiorowej podczas wykonywania zadań artystycznych;
3) rozpoznaje źródła i określa skutki oddziaływania na organizm człowieka czynników szkodliwych.</td></tr>
<tr><td>2) historia i wiedza w zakresie projektowania ubioru;</td><td colspan="4">1) omawia w zarysie historię mody;
2) wymienia reprezentatywne realizacje oraz ich autorów;
3) określa osiągnięcia technologiczne w procesie projektowania i realizacji ubioru;
4) definiuje pojęcia w zakresie ubioru.</td></tr>
<tr><td>3) warsztat i technologia w zakresie projektowania ubioru.</td><td colspan="4">1) rozpoznaje rodzaje ubioru, ich funkcje i przeznaczenie;
2) omawia podstawowe techniki i procesy:
a) produkcji odzieży,
b) realizacji ubioru unikatowego;
3) określa właściwości materiałów używanych do realizacji ubioru;
4) charakteryzuje narzędzia, sprzęt i urządzenia stosowane podczas produkcji i wytwarzania ubioru.</td></tr>
<tr><td colspan="5">2. Kreacja w zakresie projektowania ubioru.</td></tr>
<tr><td></td><td colspan="4">Uczeń/słuchacz:</td></tr>
<tr><td>1) przygotowanie projektowe;</td><td colspan="4">1) gromadzi materiały koncepcyjne i pomocnicze;
2) określa założenia projektowe tematu;
3) dobiera materiały i technikę wykonania do koncepcji pracy;
4) wykonuje szkice, projekty, modele;
5) wskazuje kolejne etapy pracy w zależności od zamierzonych efektów;
6) wykonuje prostą dokumentację techniczną.</td></tr>
<tr><td>2) stosowanie artystycznych środków wyrazu.</td><td colspan="4">1) obserwuje naturę i twórczo ja interpretuje;
2) kreuje formę z wyobraźni;
3) umiejętnie transformuje pojęcia i idee na język mody;
4) wykorzystuje wiedzę z innych dziedzin sztuki i dorobku kulturowego;
5) poszukuje nowych rozwiązań i twórczo eksperymentuje;
6) stosuje zasady z zakresu ochrony własności intelektualnej.</td></tr>
<tr><td colspan="5">3. Działania warsztatowe.</td></tr>
<tr><td></td><td colspan="4">Uczeń/słuchacz:</td></tr>
<tr><td>1) organizacja warsztatu pracy;</td><td colspan="4">1) przestrzega zasad bezpieczeństwa i higieny pracy;
2) stosuje środki ochrony indywidualnej i zbiorowej;
3) wykonuje pomiary krawieckie;</td></tr>
</table>

	4) wykonuje formy i wykroje krawieckie; 5) przygotowuje tkaniny, materiały i akcesoria do pracy; 6) posługuje się akcesoriami krawieckimi i sprzętem pomocniczym; 7) planuje przebieg pracy.
2) sprzęt i narzędzia do realizacji pracy;	1) stosuje narzędzia i urządzenia wspomagające projektowanie ubioru, w tym cyfrowe; 2) posługuje się narzędziami, maszynami i urządzeniami krawieckimi; 3) stosuje materiały eksploatacyjne; 4) kontroluje sprawność działania maszyn i urządzeń krawieckich; 5) podejmuje proste czynności związane z konserwacją urządzeń i narzędzi krawieckich; 6) posługuje się sprzętem zgodnie z zasadami bezpieczeństwa i higieny pracy.
3) realizacja pracy.	1) wykonuje prace z użyciem różnych technik realizacji ubioru; 2) posługuje się środkami wyrazu artystycznego charakterystycznymi dla ubioru; 3) dokonuje przymiarki i uwzględnia poprawki; 4) realizuje różnorodne techniki wykańczania i zdobienia ubioru; 5) realizuje etapy pracy we właściwej kolejności; 6) posługuje się specjalistyczną terminologią.
4. Prezentacja publiczna.	
	Uczeń/słuchacz:
1) prezentacja w przestrzeni publicznej;	1) aranżuje przestrzeń prezentacyjną; 2) wykonuje czynności związane z doborem systemów wystawienniczych i warunków prezentacji podczas pokazu ubioru; 3) dobiera oświetlenie ekspozycji ubioru; 4) dokonuje publicznych prezentacji swoich prac.
2) prezentacja w mediach cyfrowych.	1) dobiera metody publikacji internetowych; 2) publikuje obrazy cyfrowe z zachowaniem ochrony własności intelektualnej.
5. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.	
	Uczeń/słuchacz:
1) rozwój artystyczny i zawodowy;	1) analizuje własne kompetencje; 2) identyfikuje obszary wiedzy i umiejętności wymagające doskonalenia; 3) wyznacza sobie cele rozwojowe, sposoby i terminy ich realizacji; 4) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności; 5) wykorzystuje różne źródła informacji w celu doskonalenia umiejętności zawodowych; 6) podejmuje inicjatywę w nietypowej sytuacji warsztatowej; 7) stosuje techniki radzenia sobie ze stresem; 8) dokumentuje i archiwizuje własne dokonania twórcze; 9) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.
2) współpraca w zespole;	1) angażuje się w realizację wyznaczonych zadań; 2) uwzględnia opinie i sugestie innych członków zespołu; 3) dzieli się informacjami; 4) uzgadnia wspólne stanowisko w zespole; 5) wykorzystuje efekty pracy innych członków zespołu.
3) etyka zawodowa.	1) przewiduje skutki podejmowanych działań i ponosi odpowiedzialność za podejmowane decyzje; 2) stosuje zasady etyki zawodowej; 3) stosuje zasady kultury i normy zachowania przyjęte w środowisku artystycznym.
WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA	

1. Pomieszczenia dydaktyczne z wyposażeniem odpowiadającym technologii i technice stosowanej w zawodzie, np. pracownia specjalistyczna, warsztat. 2. Wyposażenie pracowni: 1) różne materiały do realizacji ubioru; 2) materiały eksploatacyjne używane do realizacji ubioru; 3) narzędzia, maszyny i urządzenia używane do realizacji ubioru. 3. Galeria lub sala wystawiennicza lub scena lub przestrzeń pokazu mody.				
SPECJALIZACJA ARTYSTYCZNA: PROJEKTOWANIE ZABAWEK Specjalność – projektowanie użytkowe				
CELE KSZTAŁCENIA				
Wiedza	Umiejętności			Kompetencje
1. Przyswojenie wiedzy w zakresie projektowania zabawek.	2. Kreacja w zakresie projektowania zabawek.	3. Działania warsztatowe.	4. Prezentacja publiczna.	5. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.
Treści nauczania	Kryteria weryfikacji			
1. Przyswojenie wiedzy w zakresie projektowania zabawek.				
	Uczeń/słuchacz:			
1) zasady bezpieczeństwa i higieny pracy;	1) określa warunki organizacji stanowiska pracy zgodnie z zasadami ergonomii, przepisami bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony przeciwpożarowej i ochrony środowiska; 2) wymienia środki ochrony indywidualnej i zbiorowej podczas wykonywania zadań artystycznych; 3) rozpoznaje źródła i określa skutki oddziaływania na organizm człowieka czynników szkodliwych.			
2) historia i wiedza w zakresie projektowania zabawek;	1) omawia w zarysie historię zabawek; 2) wymienia reprezentatywne dzieła oraz ich autorów; 3) określa osiągniecia technologiczne w zabawkarstwie; 4) definiuje terminy w zakresie projektowania i realizacji zabawek; 5) omawia zagadnienia: ergonomii, antropometrii, funkcjonalności bezpieczeństwa, psychologii i roli zabawy w rozwoju dziecka.			
3) warsztat i technologia w zakresie projektowania zabawek.	1) rozpoznaje rodzaje materiałów stosowane w zabawkarstwie; 2) omawia podstawowe techniki i procesy: a) przemysłowej produkcji zabawek, b) wykonywania zabawek unikatowych; 3) określa materiały używane w zabawkarstwie i ich właściwości użytkowe; 4) charakteryzuje narzędzia, sprzęt i urządzenia stosowane podczas produkcji i wytwarzania zabawek.			
2. Kreacja w zakresie projektowania zabawek.				
	Uczeń/słuchacz:			
1) przygotowanie projektowe;	1) gromadzi materiały koncepcyjne i pomocnicze; 2) określa założenia projektowe tematu; 3) dobiera materiały i technikę wykonania do koncepcji pracy; 4) wykonuje szkice, projekty, makiety, modele; 5) wskazuje kolejne etapy pracy w zależności od zamierzonych efektów; 6) wykonuje prostą dokumentację techniczną.			
2) stosowanie artystycznych środków wyrazu.	1) obserwuje naturę i twórczo ją interpretuje; 2) kreuje koncepcje projektowe z wyobraźni; 3) umiejętnie transformuje pojęcia i idee na język zabawek; 4) wykorzystuje wiedzę z innych dziedzin sztuki i dorobku kulturowego; 5) poszukuje nowych rozwiązań i twórczo eksperymentuje; 6) stosuje zasady z zakresu ochrony własności intelektualnej.			
3. Działania warsztatowe.				
	Uczeń/słuchacz:			

1) organizacja warsztatu pracy;	1) przestrzega zasad bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) stosuje środki ochrony indywidualnej i zbiorowej; 3) realizuje formy i konstrukcje pomocnicze; 4) wybiera i przygotowuje materiał do wykonania zadania; 5) rozpoznaje wady materiału; 6) planuje przebieg pracy.
2) sprzęt i narzędzia do realizacji prac;	1) stosuje narzędzia i urządzenia wspomagające projektowanie zabawek, w tym cyfrowe; 2) posługuje się narzędziami, maszynami i urządzeniami używanymi do realizacji zabawek; 3) stosuje materiały eksploatacyjne używane podczas wykonywania zabawek; 4) stosuje narzędzia i urządzenia do wykańczania zabawek; 5) kontroluje sprawność działania maszyn i urządzeń używanych do realizacji zabawek; 6) podejmuje proste czynności związane z konserwacją urządzeń używanych do realizacji zabawek; 7) posługuje się sprzętem zgodnie z zasadami bezpieczeństwa i higieny pracy.
3) realizacja pracy.	1) wykonuje prace z użyciem różnych technik obróbki materiałów; 2) posługuje się środkami wyrazu artystycznego charakterystycznymi dla zabawkarstwa; 3) realizuje różne techniki wykańczania zabawek; 4) realizuje etapy pracy we właściwej kolejności; 5) posługuje się specjalistyczną terminologią.
4. Prezentacja publiczna.	
	Uczeń/słuchacz:
1) prezentacja w przestrzeni wystawienniczej;	1) aranżuje przestrzeń ekspozycyjną; 2) wykonuje czynności związane z dobrem systemów wystawienniczych i warunków ekspozycji zabawek; 3) dobiera oświetlenie ekspozycji zabawek; 4) dokonuje publicznych prezentacji swoich prac.
2) prezentacja w mediach cyfrowych.	1) dobiera metody publikacji internetowych; 2) publikuje obrazy cyfrowe z zachowaniem ochrony własności intelektualnej.
5. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.	
	Uczeń/słuchacz:
1) rozwój artystyczny i zawodowy;	1) analizuje własne kompetencje; 2) identyfikuje obszary wiedzy i umiejętności wymagające doskonalenia; 3) wyznacza sobie cele rozwojowe, sposoby i terminy ich realizacji; 4) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności; 5) wykorzystuje różne źródła informacji w celu doskonalenia umiejętności zawodowych; 6) podejmuje inicjatywę w nietypowej sytuacji warsztatowej; 7) stosuje techniki radzenia sobie ze stresem; 8) dokumentuje i archiwizuje własne dokonania twórcze; 9) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.
2) współpraca w zespole;	1) angażuje się w realizację wyznaczonych zadań; 2) uwzględnia opinie i sugestie innych członków zespołu; 3) dzieli się informacjami; 4) uzgadnia wspólne stanowisko w zespole; 5) wykorzystuje efekty pracy innych członków zespołu.
3) etyka zawodowa.	1) przewiduje skutki podejmowanych działań i ponosi odpowiedzialność za podejmowane decyzje;

	2) stosuje zasady etyki zawodowej; 3) stosuje zasady kultury i normy zachowania przyjęte w środowisku artystycznym.
WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA 1. Pomieszczenie dydaktyczne z wyposażeniem odpowiadającym technologii i technice stosowanej w zawodzie, np. pracownia specjalistyczna, warsztat. 2. Wyposażenie pomieszczenia dydaktycznego: 1) drewno, tkaniny, materiały plastyczne i inne; 2) materiały eksploatacyjne używane do realizacji, obróbki i wykańczania zabawek; 3) narzędzia, maszyny i urządzenia używane do realizacji, obróbki i wykańczania zabawek. 3. Galeria lub przestrzeń wystawiennicza.	
SPECJALIZACJA ARTYSTYCZNA: PUBLIKACJE MULTIMEDIALNE Specjalność – techniki graficzne	
CELE KSZTAŁCENIA	

Wiedza	Umiejętności			Kompetencje
1. Przyswojenie wiedzy w zakresie publikacji multimedialnych.	2. Kreacja w zakresie publikacji multimedialnych.	3. Działania warsztatowe.	4. Prezentacja publiczna.	5. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.

Treści nauczania	Kryteria weryfikacji
1. Przyswojenie wiedzy w zakresie publikacji multimedialnych.	
	Uczeń/słuchacz:
1) zasady bezpieczeństwa i higieny pracy;	1) określa warunki organizacji stanowiska pracy zgodnie z zasadami ergonomii, przepisami bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony przeciwpożarowej i ochrony środowiska; 2) wymienia środki ochrony indywidualnej i zbiorowej podczas wykonywania zadań artystycznych; 3) rozpoznaje źródła i określa skutki oddziaływania na organizm człowieka czynników szkodliwych.
2) historia i wiedza w zakresie publikacji multimedialnych;	1) omawia w zarysie historię sztuki multimediów; 2) wymienia reprezentatywne dzieła oraz ich autorów; 3) identyfikuje osiągnięcia technologiczne w zakresie multimediów; 4) definiuje pojęcia w zakresie publikacji multimedialnych.
3) warsztat i technologia w zakresie publikacji multimedialnych.	1) rozpoznaje rodzaje i właściwości środowisk multimedialnych; 2) omawia podstawowe techniki i procesy w zakresie: a) tworzenia grafiki wektorowej, b) tworzenia grafiki rastrowej, c) tworzenia filmu i animacji, d) tworzenia przekazów na potrzeby Internetu; 3) określa właściwości materiałów używanych w tworzeniu projektów multimedialnych; 4) charakteryzuje narzędzia, sprzęt i urządzenia stosowane podczas realizacji publikacji multimedialnych.
2. Kreacja w zakresie publikacji multimedialnych.	
	Uczeń/słuchacz:
1) projektowanie w zakresie publikacji multimedialnych;	1) gromadzi materiały koncepcyjne; 2) określa założenia projektowe tematu; 3) dobiera materiały i technikę wykonania do koncepcji pracy; 4) wykonuje briefy, szkice, projekty, makiety, modele, prototypy; 5) wykonuje kolejne etapy pracy w zależności od zamierzonych efektów; 6) wykonuje prostą dokumentację techniczną.
2) stosowanie artystycznych środków wyrazu.	1) obserwuje naturę i twórczo ją interpretuje; 2) kreuje formę przestrzenną i płaską z wyobraźni; 3) umiejętnie transformuje pojęcia i idee na język multimedialny;

	4) konstruuje komunikaty multimedialne skierowane do określonej grupy odbiorców; 5) wykorzystuje wiedzę z innych dziedzin sztuki i dorobku kulturowego, w tym z zakresu kultury popularnej; 6) poszukuje nowych rozwiązań i twórczo eksperymentuje; 7) stosuje zasady z zakresu ochrony własności intelektualnej.
3. Działania warsztatowe.	
	Uczeń/słuchacz:
1) organizacja warsztatu pracy;	1) przestrzega zasad bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) stosuje środki ochrony indywidualnej i zbiorowej; 3) realizuje formy i konstrukcje pomocnicze; 4) dobiera materiały i sprzęt pomocniczy; 5) planuje przebieg pracy.
2) sprzęt i narzędzia do realizacji pracy;	1) stosuje narzędzia i urządzenia wspomagające projektowanie multimedialne; 2) posługuje się narzędziami i urządzeniami używanymi do projektowania multimedialnego; 3) kontroluje sprawność działania urządzeń używanych do projektowania multimedialnego; 4) podejmuje proste czynności związane z konserwacją urządzeń i narzędzi używanych do projektowania multimedialnego; 5) posługuje się sprzętem zgodnie z zasadami bezpieczeństwa i higieny pracy.
3) realizacja pracy.	1) wykonuje prace z użyciem różnych technik projektowania multimedialnego; 2) posługuje się środkami wyrazu artystycznego charakterystycznymi dla multimediów; 3) realizuje etapy pracy we właściwej kolejności; 4) posługuje się specjalistyczną terminologią.
4. Prezentacja publiczna.	
	Uczeń/słuchacz:
1) prezentacja w przestrzeni publicznej;	1) aranżuje przestrzeń prezentacyjną; 2) wykonuje czynności związane z doborem systemów wystawienniczych i warunków technicznych prezentacji multimediów; 3) dokonuje publicznych prezentacji swoich prac.
2) prezentacja w mediach cyfrowych.	1) dobiera metody publikacji internetowych; 2) przygotowuje materiały do publikacji zgodnie z właściwościami środowiska publikacji; 3) publikuje obrazy cyfrowe z zachowaniem ochrony własności intelektualnej.
5. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.	
	Uczeń/słuchacz:
1) rozwój artystyczny i zawodowy;	1) analizuje własne kompetencje; 2) identyfikuje obszary wiedzy i umiejętności wymagające doskonalenia; 3) wyznacza sobie cele rozwojowe, sposoby i terminy ich realizacji; 4) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności; 5) wykorzystuje różne źródła informacji w celu doskonalenia umiejętności zawodowych; 6) podejmuje inicjatywę w nietypowej sytuacji kreatywnej lub warsztatowej; 7) stosuje techniki radzenia sobie ze stresem; 8) dokumentuje i archiwizuje własne dokonania twórcze, tworzy portfolio; 9) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.
2) współpraca w	1) angażuje się w realizację wyznaczonych zadań;

zespole;	2) uwzględnia opinie i sugestie innych członków zespołu; 3) dzieli się informacjami; 4) uzgadnia wspólne stanowisko w zespole; 5) wykorzystuje efekty pracy innych członków zespołu.
3) etyka zawodowa.	1) przewiduje skutki podejmowanych działań i ponosi odpowiedzialność za podejmowane decyzje; 2) stosuje zasady etyki zawodowej; 3) stosuje zasady kultury i normy zachowania przyjęte w środowisku artystycznym.

WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA

1. Pomieszczenie dydaktyczne z wyposażeniem odpowiadającym technologii i technice stosowanej w zawodzie, np. pracownia specjalistyczna, warsztat.
2. Wyposażenie pomieszczenia dydaktycznego:
1) materiały plastyczne i inne;
2) materiały eksploatacyjne, używane do realizacji publikacji multimedialnej;
3) narzędzia i urządzenia używane do realizacji i obróbki multimediów.
3. Galeria lub przestrzeń wystawiennicza lub sala projekcyjna.

SPECJALIZACJA ARTYSTYCZNA: REALIZACJA OBRAZU FILMOWEGO
Specjalność – fotografia i film

CELE KSZTAŁCENIA

Wiedza	Umiejętności			Kompetencje
1. Przyswojenie wiedzy w zakresie realizacji obrazu filmowego.	2. Kreacja w zakresie realizacji obrazu filmowego.	3. Działania warsztatowe.	4. Prezentacja publiczna.	5. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.

Treści nauczania	Kryteria weryfikacji
1. Przyswojenie wiedzy w zakresie realizacji obrazu filmowego.	
	Uczeń/słuchacz:
1) zasady bezpieczeństwa i higieny pracy;	1) określa warunki organizacji stanowiska pracy zgodnie z zasadami ergonomii, przepisami bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony przeciwpożarowej i ochrony środowiska; 2) wymienia środki ochrony indywidualnej i zbiorowej podczas wykonywania zadań artystycznych; 3) rozpoznaje źródła i określa skutki oddziaływania na organizm człowieka czynników szkodliwych.
2) historia i wiedza w zakresie realizacji obrazu filmowego;	1) omawia w zarysie historię filmu; 2) wymienia reprezentatywne dzieła oraz ich autorów; 3) określa osiągniecia technologiczne realizacji obrazu filmowego; 4) definiuje pojęcia w zakresie realizacji obrazu filmowego.
3) warsztat i technologia w zakresie realizacja obrazu filmowego.	1) rozpoznaje gatunki filmowe; 2) omawia podstawowe techniki i procesy: a) preprodukcji filmu, b) produkcji filmu, c) postprodukcji filmu; 3) określa etapy powstawania filmu; 4) określa funkcje i obowiązki członków ekipy filmowej; 5) charakteryzuje narzędzia, sprzęt i urządzenia stosowane podczas realizacji obrazu filmowego.
2. Kreacja w zakresie realizacji obrazu filmowego.	
	Uczeń/słuchacz:
1) projektowanie w zakresie realizacji obrazu filmowego;	1) gromadzi materiały koncepcyjne i pomocnicze; 2) określa założenia projektowe tematu; 3) dobiera materiały i technikę wykonania do koncepcji pracy; 4) wykonuje scenariusze, scenopisy, zdjęcia próbne;

	5) planuje skład ekipy filmowej; 6) wskazuje kolejne etapy pracy w zależności od zamierzonych efektów; 7) wykonuje prostą dokumentację techniczną.
2) stosowanie artystycznych środków wyrazu.	1) obserwuje rzeczywistość i twórczo ją interpretuje; 2) kreuje formę dzieła filmowego; 3) umiejętnie transformuje pojęcia i idee na język obrazu filmowego; 4) wykorzystuje wiedzę z innych dziedzin sztuki i dorobku kulturowego; 5) poszukuje nowych rozwiązań i twórczo eksperymentuje; 6) stosuje zasady z zakresu ochrony własności intelektualnej.
3. Działania warsztatowe.	
	Uczeń/słuchacz:
1) organizacja warsztatu pracy;	1) przestrzega zasad bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) stosuje środki ochrony indywidualnej i zbiorowej; 3) organizuje działania przygotowawcze do realizacji projektu filmowego; 4) dobiera sprzęt audiowizualny i pomocniczy; 5) planuje przebieg pracy.
2) sprzęt i narzędzia do realizacji pracy;	1) stosuje narzędzia i urządzenia wspomagające realizację filmu, w tym cyfrowe; 2) posługuje się sprzętem audiowizualnym; 3) stosuje programy do montażu i obróbki filmu; 4) kontroluje sprawność działania sprzętu audiowizualnego; 5) podejmuje proste czynności związane z konserwacją sprzętu audiowizualnego; 6) posługuje się sprzętem zgodnie z zasadami bezpieczeństwa i higieny pracy.
3) realizacja pracy.	1) wykonuje filmy z użyciem różnorodnych technik realizacji obrazu filmowego; 2) posługuje się środkami wyrazu artystycznego charakterystycznymi dla realizacji obrazu filmowego; 3) stosuje zasady montażu filmowego; 4) realizuje etapy pracy we właściwej kolejności; 5) posługuje się specjalistyczną terminologią.
4. Prezentacja publiczna.	
	Uczeń/słuchacz:
1) prezentacja w przestrzeni publicznej;	1) aranżuje przestrzeń projekcyjną; 2) wykonuje czynności związane z doborem warunków technicznych prezentacji filmu; 3) dokonuje publicznych prezentacji swoich prac.
2) prezentacja w mediach cyfrowych.	1) dobiera metody publikacji internetowych; 2) publikuje obrazy cyfrowe z zachowaniem ochrony własności intelektualnej.
5. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.	
	Uczeń/słuchacz:
1) rozwój artystyczny i zawodowy;	1) analizuje własne kompetencje; 2) identyfikuje obszary wiedzy i umiejętności wymagające doskonalenia; 3) wyznacza sobie cele rozwojowe, sposoby i terminy ich realizacji; 4) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności; 5) wykorzystuje różne źródła informacji w celu doskonalenia umiejętności zawodowych; 6) podejmuje inicjatywę w nietypowej sytuacji warsztatowej; 7) stosuje techniki radzenia sobie ze stresem; 8) dokumentuje i archiwizuje własne dokonania twórcze; 9) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.

2) współpraca w zespole;	1) angażuje się w realizację wyznaczonych zadań; 2) uwzględnia opinie i sugestie innych członków zespołu; 3) dzieli się informacjami; 4) uzgadnia wspólne stanowisko w zespole; 5) wykorzystuje efekty pracy innych członków zespołu.
3) etyka zawodowa.	1) przewiduje skutki podejmowanych działań i ponosi odpowiedzialność za podejmowane decyzje; 2) stosuje zasady etyki zawodowej; 3) stosuje zasady kultury i normy zachowania przyjęte w środowisku artystycznym.

WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA

1. Pomieszczenie dydaktyczne z wyposażeniem odpowiadającym technologii i technice stosowanej w zawodzie, np. studio audiowizualne, pracownia montażowa.
2. Wyposażenie pomieszczenia dydaktycznego:
1) elementy scenografii, kostiumy, rekwizyty;
2) materiały eksploatacyjne używane do realizacji obrazu filmowego;
3) sprzęt audiowizualny do produkcji filmowej.
3. *S*ala projekcyjna.

SPECJALIZACJA ARTYSTYCZNA: REALIZACJE INTERMEDIALNE
Specjalność – fotografia i film

CELE KSZTAŁCENIA

Wiedza	Umiejętności			Kompetencje
1. Przyswojenie wiedzy w zakresie realizacji intermedialnych.	2. Kreacja w zakresie realizacji intermedialnych.	3. Działania warsztatowe.	4. Prezentacja publiczna.	5. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.

Treści kształcenia	Kryteria weryfikacji
1. Przyswojenie wiedzy w zakresie realizacji intermedialnych.	
	Uczeń/słuchacz:
1) zasady bezpieczeństwa i higieny pracy;	1) określa warunki organizacji stanowiska pracy zgodnie z zasadami ergonomii, przepisami bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony przeciwpożarowej i ochrony środowiska; 2) wymienia środki ochrony indywidualnej i zbiorowej podczas wykonywania zadań artystycznych; 3) rozpoznaje źródła i określa skutki oddziaływania na organizm człowieka czynników szkodliwych.
2) historia i wiedza w zakresie realizacji intermedialnych;	1) omawia w zarysie historię realizacji intermedialnych; 2) wymienia reprezentatywne dzieła oraz ich autorów; 3) określa osiągnięcia technologiczne intermediów.
3) warsztat i technologia w zakresie realizacji intermedialnych.	1) rozpoznaje rodzaje mediów i ich właściwości; 2) omawia podstawowe techniki i procesy realizacji: a) obrazu statycznego, b) obrazu dynamicznego, c) instalacji audiowizualnej; 3) określa materiały używane w realizacjach intermedialnych; 4) charakteryzuje narzędzia, sprzęt i urządzenia stosowane podczas realizacji intermediów.
2. Kreacja w zakresie realizacji intermedialnych.	
	Uczeń/słuchacz:
1) projektowanie w zakresie realizacji intermedialnych;	1) gromadzi materiały koncepcyjne i pomocnicze; 2) określa założenia projektowe tematu; 3) dobiera materiały i technikę wykonania do koncepcji pracy; 4) wykonuje szkice, scenariusze, storyboardy, animatiki, próbne materiały, makiety, modele;

	5) wskazuje kolejne etapy pracy w zależności od zamierzonych efektów; 6) wykonuje prostą dokumentację techniczną.
2) stosowanie artystycznych środków wyrazu.	1) obserwuje rzeczywistość i twórczo ją interpretuje; 2) kreuje działania intermedialne z wyobraźni; 3) umiejętnie transformuje pojęcia i idee na język realizacji intermedialnych; 4) wykorzystuje wiedzę z innych dziedzin sztuki i dorobku kulturowego; 5) poszukuje nowych rozwiązań i twórczo eksperymentuje; 6) stosuje zasady z zakresu ochrony własności intelektualnej.
3. Działania warsztatowe.	
	Uczeń/słuchacz:
1) organizacja warsztatu pracy;	1) przestrzega zasad bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) stosuje środki ochrony indywidualnej i zbiorowej; 3) przygotowuje materiały do realizacji intermedialnych; 4) dobiera sprzęt i narzędzia do realizacji intermedialnych; 5) planuje przebieg pracy.
2) sprzęt i narzędzia do realizacji pracy;	1) stosuje narzędzia i urządzenia wspomagające projektowanie realizacji intermedialnych, w tym cyfrowe; 2) posługuje się sprzętem i urządzeniami do rejestracji, edycji i emisji intermediów; 3) stosuje materiały eksploatacyjne; 4) kontroluje sprawność działania sprzętu i urządzeń do intermediów; 5) podejmuje proste czynności związane z konserwacją sprzętu i urządzeń do intermediów; 6) posługuje się sprzętem zgodnie z zasadami bezpieczeństwa i higieny pracy.
3) realizacja pracy.	1) wykonuje realizacje w różnych technikach intermedialnych; 2) posługuje się środkami wyrazu artystycznego charakterystycznymi dla intermediów; 3) realizuje etapy pracy we właściwej kolejności; 4) posługuje się specjalistyczną terminologią.
4. Prezentacja publiczna.	
	Uczeń/słuchacz:
1) prezentacja w przestrzeni publicznej;	1) aranżuje przestrzeń prezentacyjną; 2) wykonuje czynności związane z doborem systemów wystawienniczych i warunków technicznych prezentacji intermedialnej; 3) dobiera oświetlenie ekspozycji; 4) dokonuje publicznych prezentacji swoich prac.
2) prezentacja w mediach cyfrowych.	1) dobiera metody publikacji internetowych; 2) przygotowuje materiały do publikacji zgodnie z właściwościami środowiska publikacji; 3) publikuje obrazy cyfrowe z zachowaniem ochrony własności intelektualnej.
5. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.	
	Uczeń/słuchacz:
1) rozwój artystyczny i zawodowy;	1) analizuje własne kompetencje; 2) identyfikuje obszary wiedzy i umiejętności wymagające doskonalenia; 3) wyznacza sobie cele rozwojowe, sposoby i terminy ich realizacji; 4) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności; 5) wykorzystuje różne źródła informacji w celu doskonalenia umiejętności zawodowych; 6) podejmuje inicjatywę w nietypowej sytuacji warsztatowej; 7) stosuje techniki radzenia sobie ze stresem; 8) dokumentuje i archiwizuje własne dokonania twórcze; 9) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.

2) współpraca w zespole;	1) angażuje się w realizację wyznaczonych zadań; 2) uwzględnia opinie i sugestie innych członków zespołu; 3) dzieli się informacjami; 4) uzgadnia wspólne stanowisko w zespole; 5) wykorzystuje efekty pracy innych członków zespołu.
3) etyka zawodowa.	1) przewiduje skutki podejmowanych działań i ponosi odpowiedzialność za podejmowane decyzje; 2) stosuje zasady etyki zawodowej; 3) stosuje zasady kultury i normy zachowania przyjęte w środowisku artystycznym.

WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA

1. Pomieszczenie dydaktyczne z wyposażeniem odpowiadającym technologii i technice stosowanej w zawodzie, np. pracownia specjalistyczna, warsztat.
2. Wyposażenie pomieszczenia dydaktycznego:
1) materiały plastyczne i inne;
2) materiały eksploatacyjne używane do realizacji intermedialnych;
3) narzędzia i urządzenia używane do realizacji i obróbki multimediów.
3. Galeria lub sala wystawiennicza lub sala projekcyjna.

SPECJALIZACJA ARTYSTYCZNA: RENOWACJA ELEMENTÓW ARCHITEKTURY

Specjalność – techniki renowacyjne

CELE KSZTAŁCENIA

Wiedza	Umiejętności			Kompetencje
1. Przyswojenie wiedzy w zakresie renowacji elementów architektury.	2. Kreacja w zakresie renowacji elementów architektury.	3. Działania warsztatowe.	4. Prezentacja publiczna.	5. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.

Treści nauczania	Kryteria weryfikacji
1. Przyswojenie wiedzy w zakresie renowacji elementów architektury.	
	Uczeń/słuchacz:
1) zasady bezpieczeństwa i higieny pracy;	1) określa warunki organizacji stanowiska pracy zgodnie z zasadami ergonomii, przepisami bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony przeciwpożarowej i ochrony środowiska; 2) wymienia środki ochrony indywidualnej i zbiorowej podczas wykonywania zadań artystycznych; 3) rozpoznaje źródła i określa skutki oddziaływania na organizm człowieka czynników szkodliwych.
2) historia i wiedza w zakresie renowacji elementów architektury;	1) omawia w zarysie historię zasad i doktryn konserwatorskich; 2) wymienia reprezentatywne przykłady renowacji oraz ich autorów; 3) określa osiągniecia technologiczne renowacji zabytków; 4) definiuje pojęcia w zakresie renowacji elementów architektury; 5) omawia strukturę prawną ochrony zabytków.
3) warsztat i technologia w zakresie renowacji elementów architektury.	1) rozpoznaje rodzaje technik konserwatorskich; 2) omawia podstawowe techniki i procesy: a) konserwatorskie, b) restauratorskie; 3) określa materiały stosowane w renowacji i ich właściwości użytkowe; 4) charakteryzuje typy zniszczeń zabytkowych obiektów i ich przyczyny.
2. Kreacja w zakresie renowacji elementów architektury.	
	Uczeń/słuchacz:
1) projektowanie w zakresie renowacji elementów architektury;	1) gromadzi materiały źródłowe i koncepcyjne; 2) diagnozuje problem konserwatorski; 3) określa zakres prac i planuje metody renowacji; 4) dobiera materiały i technikę wykonania do koncepcji pracy;

	5) wykonuje szkice, projekty, makiety, modele, wizualizacje; 6) wskazuje kolejne etapy pracy w zależności od zamierzonych efektów; 7) wykonuje prostą dokumentację techniczną.
2) stosowanie artystycznych środków wyrazu.	1) obserwuje naturę i twórczo ją interpretuje; 2) odtwarza brakujące elementy na podstawie archiwaliów i analogii; 3) kreuje formę przestrzenną i płaską z wyobraźni; 4) wykorzystuje wiedzę z innych dziedzin sztuki i dorobku kulturowego; 5) poszukuje nowych rozwiązań i twórczo eksperymentuje; 6) stosuje zasady z zakresu ochrony własności intelektualnej.
3. Działania warsztatowe.	
	Uczeń/słuchacz:
1) organizacja warsztatu pracy;	1) przestrzega zasad bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) stosuje środki ochrony indywidualnej i zbiorowej; 3) wykonuje podkłady i konstrukcje pomocnicze; 4) dobiera i przygotowuje materiały do poszczególnych etapów pracy; 5) planuje przebieg pracy.
2) sprzęt i narzędzia do realizacji pracy;	1) stosuje narzędzia i urządzenia wspomagające projektowanie elementów architektury, w tym cyfrowe; 2) posługuje się narzędziami, maszynami i urządzeniami do obróbki materiałów poddawanych renowacji; 3) stosuje materiały eksploatacyjne; 4) stosuje narzędzia i urządzenia używane do renowacji; 5) kontroluje sprawność działania maszyn i urządzeń używanych do renowacji; 6) podejmuje proste czynności związane z konserwacją urządzeń i narzędzi używanych do renowacji; 7) posługuje się sprzętem zgodnie z zasadami bezpieczeństwa i higieny pracy.
3) realizacja pracy.	1) wykonuje prace z użyciem różnych technik renowacyjnych; 2) realizuje etapy pracy we właściwej kolejności; 3) posługuje się specjalistyczną terminologią.
4. Prezentacja publiczna.	
	Uczeń/słuchacz:
1) prezentacja w przestrzeni publicznej;	1) aranżuje przestrzeń prezentacyjną; 2) wykonuje czynności związane z doborem systemów wystawienniczych i warunków ekspozycji elementów architektury; 3) dobiera oświetlenie ekspozycji elementów architektury; 4) dokonuje publicznych prezentacji swoich prac.
2) prezentacja w mediach cyfrowych.	1) dobiera metody publikacji internetowych; 2) publikuje obrazy cyfrowe z zachowaniem ochrony własności intelektualnej.
5. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.	
	Uczeń/słuchacz:
1) rozwój artystyczny i zawodowy;	1) analizuje własne kompetencje; 2) identyfikuje obszary wiedzy i umiejętności wymagające doskonalenia; 3) wyznacza sobie cele rozwojowe, sposoby i terminy ich realizacji; 4) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności; 5) wykorzystuje różne źródła informacji w celu doskonalenia umiejętności zawodowych; 6) podejmuje inicjatywę w nietypowej sytuacji warsztatowej; 7) stosuje techniki radzenia sobie ze stresem; 8) dokumentuje i archiwizuje własne dokonania twórcze; 9) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.

2) współpraca w zespole;	1) angażuje się w realizację wyznaczonych zadań; 2) uwzględnia opinie i sugestie innych członków zespołu; 3) dzieli się informacjami; 4) uzgadnia wspólne stanowisko w zespole; 5) wykorzystuje efekty pracy innych członków zespołu.
3) etyka zawodowa.	1) przewiduje skutki podejmowanych działań i ponosi odpowiedzialność za podejmowane decyzje; 2) stosuje zasady etyki zawodowej; 3) stosuje zasady kultury i normy zachowania przyjęte w środowisku artystycznym.

WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA

1. Pomieszczenie dydaktyczne z wyposażeniem odpowiadającym technologii i technice stosowanej w zawodzie, np. pracownia specjalistyczna, warsztat.
2. Wyposażenie pomieszczenia dydaktycznego:
1) materiały eksploatacyjne używane do realizacji zadań renowatorskich i rekonstrukcyjnych;
2) narzędzia, maszyny i urządzenia używane do wykonania zadań renowacyjnych.
3. Galeria lub przestrzeń wystawiennicza.

SPECJALIZACJA ARTYSTYCZNA: RENOWACJA MEBLI I WYROBÓW SNYCERSKICH

Specjalność – techniki renowacyjne

CELE KSZTAŁCENIA

Wiedza	Umiejętności			Kompetencje
1. Przyswojenie wiedzy w zakresie renowacji mebli i wyrobów snycerskich.	2. Kreacja w zakresie renowacji mebli i wyrobów snycerskich.	3. Działania warsztatowe.	4. Prezentacja publiczna.	5. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.

Treści nauczania	Kryteria weryfikacji
1. Przyswojenie wiedzy w zakresie renowacji mebli i wyrobów snycerskich.	
	Uczeń/słuchacz:
1) zasady bezpieczeństwa i higieny pracy;	1) określa warunki organizacji stanowiska pracy zgodnie z zasadami ergonomii, przepisami bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony przeciwpożarowej i ochrony środowiska; 2) wymienia środki ochrony indywidualnej i zbiorowej podczas wykonywania zadań artystycznych; 3) rozpoznaje źródła i określa skutki oddziaływania na organizm człowieka czynników szkodliwych.
2) historia i wiedza w zakresie renowacji mebli i wyrobów snycerskich;	1) omawia w zarysie historię zasad i doktryn konserwatorskich; 2) wymienia reprezentatywne przykłady renowacji oraz ich autorów; 3) określa osiągniecia technologiczne renowacji w meblarstwie i snycerstwie; 4) definiuje pojęcia w zakresie renowacji mebli i wyrobów snycerskich.
3) warsztat i technologia w zakresie renowacji mebli i wyrobów snycerskich.	1) rozpoznaje rodzaje mebli i wyrobów snycerskich; 2) omawia podstawowe techniki i procesy: a) konstruowania mebli i wyrobów snycerskich, b) zdobienia mebli i wyrobów snycerskich; 3) określa materiały używane w renowacji mebli i wyrobów snycerskich i ich właściwości użytkowe; 4) charakteryzuje narzędzia, sprzęt i urządzenia stosowane podczas renowacji mebli i wyrobów snycerskich.
2. Kreacja w zakresie renowacji mebli i wyrobów snycerskich.	
	Uczeń/słuchacz:
1) projektowanie w zakresie renowacji mebli i wyrobów snycerskich;	1) gromadzi materiały źródłowe i koncepcyjne; 2) diagnozuje problem konserwatorski; 3) określa zakres prac i planuje metody wykonania renowacji; 4) dobiera materiały i technikę wykonania do koncepcji pracy;

	5) wykonuje rysunki i modele; 6) wskazuje kolejne etapy pracy w zależności od zamierzonych efektów; 7) wykonuje prostą dokumentację techniczną.
2) stosowanie artystycznych środków wyrazu.	1) analizuje zagadnienia konserwatorskie i kreatywnie je opracowuje; 2) odtwarza brakujące elementy na podstawie archiwaliów i analogii; 3) kreuje formę przestrzenną i płaską z wyobraźni; 4) wykorzystuje wiedzę z innych dziedzin sztuki i dorobku kulturowego; 5) poszukuje nowych rozwiązań i twórczo eksperymentuje; 6) stosuje zasady z zakresu ochrony własności intelektualnej.
3. Działania warsztatowe.	
	Uczeń/słuchacz:
1) organizacja warsztatu pracy;	1) przestrzega zasad bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) stosuje środki ochrony indywidualnej i zbiorowej; 3) realizuje formy i konstrukcje pomocnicze; 4) przygotowuje materiały, produkty i półfabrykaty; 5) dobiera akcesoria konserwatorskie, stolarskie i snycerskie oraz sprzęt pomocniczy; 6) rozpoznaje wady drewna i innych materiałów; 7) planuje przebieg pracy.
2) sprzęt i narzędzia do realizacji pracy;	1) stosuje narzędzia i urządzenia wspomagające projektowanie, w tym cyfrowe; 2) posługuje się narzędziami, maszynami i urządzeniami stosowanymi w pracach konserwatorskich, snycerskich i stolarskich; 3) stosuje materiały eksploatacyjne; 4) kontroluje sprawność działania maszyn i urządzeń stolarskich i snycerskich; 5) podejmuje proste czynności związane z konserwacją maszyn i urządzeń stolarskich i snycerskich; 6) posługuje się sprzętem zgodnie z zasadami bezpieczeństwa i higieny pracy.
3) realizacja pracy.	1) wykonuje prace z użyciem różnych technik renowacyjnych; 2) realizuje różne techniki zdobień meblarskich i snycerskich; 3) realizuje etapy pracy we właściwej kolejności; 4) posługuje się specjalistyczną terminologią.
4. Prezentacja publiczna.	
	Uczeń/słuchacz:
1) prezentacja w przestrzeni wystawienniczej;	1) aranżuje przestrzeń ekspozycyjną; 2) wykonuje czynności związane z doborem systemów wystawienniczych i warunków ekspozycji mebli i wyrobów snycerskich; 3) dobiera oświetlenie ekspozycji mebli i wyrobów i snycerskich; 4) wykorzystuje systemy wystawiennicze do prezentacji przebiegu i zakresu prac konserwatorskich; 5) dokonuje publicznych prezentacji swoich prac.
2) prezentacja w mediach cyfrowych.	1) dobiera metody publikacji internetowych; 2) publikuje obrazy cyfrowe z zachowaniem ochrony własności intelektualnej.
5. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.	
	Uczeń/słuchacz:
1) rozwój artystyczny i zawodowy;	1) analizuje własne kompetencje; 2) identyfikuje obszary wiedzy i umiejętności wymagające doskonalenia; 3) wyznacza sobie cele rozwojowe, sposoby i terminy ich realizacji; 4) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności; 5) wykorzystuje różne źródła informacji w celu doskonalenia umiejętności zawodowych;

	6) podejmuje inicjatywę w nietypowej sytuacji warsztatowej; 7) stosuje techniki radzenia sobie ze stresem; 8) dokumentuje i archiwizuje własne dokonania twórcze; 9) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.
2) współpraca w zespole;	1) angażuje się w realizację wyznaczonych zadań; 2) uwzględnia opinie i sugestie innych członków zespołu; 3) dzieli się informacjami; 4) uzgadnia wspólne stanowisko w zespole; 5) wykorzystuje efekty pracy innych członków zespołu.
3) etyka zawodowa.	1) przewiduje skutki podejmowanych działań i ponosi odpowiedzialność za podejmowane decyzje; 2) stosuje zasady etyki zawodowej; 3) stosuje zasady kultury i normy zachowania przyjęte w środowisku artystycznym.

WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA

1. Pomieszczenie dydaktyczne z wyposażeniem odpowiadającym technologii i technice stosowanej w zawodzie, np. pracownia specjalistyczna, warsztat.
2. Wyposażenie pomieszczenia dydaktycznego:
1) różne gatunki drewna;
2) materiały eksploatacyjne używane do renowacji, realizacji, obróbki i zdobienia drewna;
3) narzędzia, maszyny i urządzenia używane do renowacji, realizacji, obróbki i zdobienia drewna.
3. Galeria lub przestrzeń wystawiennicza.

SPECJALIZACJA ARTYSTYCZNA: SNYCERSTWO
Specjalność – formy rzeźbiarskie

CELE KSZTAŁCENIA

Wiedza	Umiejętności			Kompetencje
1. Przyswojenie wiedzy w zakresie snycerstwa.	2. Kreacja w zakresie snycerstwa.	3. Działania warsztatowe.	4. Prezentacja publiczna.	5. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.

Treści nauczania	Kryteria weryfikacji
1. Przyswojenie wiedzy w zakresie snycerstwa.	
	Uczeń/słuchacz:
1) zasady bezpieczeństwa i higieny pracy;	1) określa warunki organizacji stanowiska pracy zgodnie z zasadami ergonomii, przepisami bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony przeciwpożarowej i ochrony środowiska; 2) wymienia środki ochrony indywidualnej i zbiorowej podczas wykonywania zadań artystycznych; 3) rozpoznaje źródła i określa skutki oddziaływania na organizm człowieka czynników szkodliwych.
2) historia i wiedza w zakresie snycerstwa;	1) omawia w zarysie historię snycerstwa; 2) wymienia reprezentatywne dzieła oraz ich autorów; 3) określa osiągnięcia technologiczne snycerstwa; 4) definiuje pojęcia w zakresie snycerstwa.
3) warsztat i technologia w zakresie snycerstwa.	1) rozpoznaje gatunki drewna i ich właściwości; 2) określa podstawowe techniki i procesy obróbki drewna; 3) określa materiały używane w snycerstwie i ich właściwości użytkowe; 4) charakteryzuje narzędzia, sprzęt i urządzenia stosowane podczas obróbki drewna.
2. Kreacja w zakresie snycerstwa.	
	Uczeń/słuchacz:
1) projektowanie w zakresie snycerstwa;	1) gromadzi materiały koncepcyjne i pomocnicze; 2) określa założenia projektowe tematu; 3) dobiera materiały i technikę wykonania do koncepcji pracy; 4) wykonuje szkice, projekty, makiety, modele;

	5) wskazuje kolejne etapy pracy w zależności od zamierzonych efektów; 6) wykonuje prostą dokumentację techniczną.
2) stosowanie artystycznych środków wyrazu.	1) obserwuje naturę i twórczo ją interpretuje; 2) kreuje formy pełnowymiarowe i płaskorzeźby z wyobraźni; 3) umiejętnie transformuje pojęcia i idee na język snycerstwa; 4) wykorzystuje wiedzę z innych dziedzin sztuki i dorobku kulturowego; 5) poszukuje nowych rozwiązań i twórczo eksperymentuje; 6) stosuje zasady z zakresu ochrony własności intelektualnej.
3. Działania warsztatowe.	
	Uczeń/słuchacz:
1) organizacja warsztatu pracy;	1) przestrzega zasad bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) stosuje środki ochrony indywidualnej i zbiorowej; 3) przygotowuje materiały do pracy; 4) dobiera akcesoria snycerskie oraz sprzęt pomocniczy; 5) rozpoznaje wady drewna; 6) dobiera materiały wykończeniowe; 7) planuje przebieg pracy.
2) sprzęt i narzędzia do realizacji pracy;	1) stosuje narzędzia i urządzenia wspomagające projektowanie form snycerskich, w tym cyfrowe; 2) posługuje się narzędziami, maszynami i urządzeniami do obróbki drewna; 3) stosuje materiały eksploatacyjne; 4) kontroluje sprawność działania maszyn i urządzeń do obróbki drewna; 5) podejmuje proste czynności związane z konserwacją urządzeń i narzędzi do obróbki drewna; 6) posługuje się sprzętem zgodnie z zasadami bezpieczeństwa i higieny pracy.
3) realizacja pracy.	1) wykonuje prace z użyciem różnych technik obróbki drewna; 2) posługuje się środkami wyrazu artystycznego charakterystycznymi dla snycerstwa; 3) realizuje różne techniki wykańczania drewna; 4) realizuje etapy pracy we właściwej kolejności; 5) posługuje się specjalistyczną terminologią.
4. Prezentacja publiczna.	
	Uczeń/słuchacz:
1) prezentacja w przestrzeni wystawienniczej;	1) aranżuje przestrzeń ekspozycyjną; 2) wykonuje czynności związane z doborem systemów wystawienniczych i warunków ekspozycji prac snycerskich; 3) dobiera oświetlenie ekspozycji prac snycerskich; 4) dokonuje publicznych prezentacji swoich prac.
2) prezentacja w mediach cyfrowych.	1) dobiera metody publikacji internetowych; 2) publikuje obrazy cyfrowe z zachowaniem ochrony własności intelektualnej.
5. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.	
	Uczeń/słuchacz:
1) rozwój artystyczny i zawodowy;	1) analizuje własne kompetencje; 2) identyfikuje obszary wiedzy i umiejętności wymagające doskonalenia; 3) wyznacza sobie cele rozwojowe, sposoby i terminy ich realizacji; 4) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności; 5) wykorzystuje różne źródła informacji w celu doskonalenia umiejętności zawodowych; 6) podejmuje inicjatywę w nietypowej sytuacji warsztatowej; 7) stosuje techniki radzenia sobie ze stresem; 8) dokumentuje i archiwizuje własne dokonania twórcze;

	9) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.
2) współpraca w zespole;	1) angażuje się w realizację wyznaczonych zadań; 2) uwzględnia opinie i sugestie innych członków zespołu; 3) dzieli się informacjami; 4) uzgadnia wspólne stanowisko w zespole; 5) wykorzystuje efekty pracy innych członków zespołu.
3) etyka zawodowa.	1) przewiduje skutki podejmowanych działań i ponosi odpowiedzialność za podejmowane decyzje; 2) stosuje zasady etyki zawodowej; 3) stosuje zasady kultury i normy zachowania przyjęte w środowisku artystycznym.
WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA 1. Pomieszczenie dydaktyczne z wyposażeniem odpowiadającym technologii i technice stosowanej w zawodzie, np. pracownia specjalistyczna, warsztat. 2. Wyposażenie pomieszczenia dydaktycznego: 1) drewno w różnej postaci; 2) materiały eksploatacyjne używane do realizacji i obróbki drewna; 3) przybory, narzędzia, maszyny i urządzenia używane do obróbki drewna. 3. Galeria lub przestrzeń wystawiennicza.	

SPECJALIZACJA ARTYSTYCZNA: SZKŁO ARTYSTYCZNE Specjalność – formy rzeźbiarskie				
CELE KSZTAŁCENIA				
Wiedza	Umiejętności			Kompetencje
1. Przyswojenie wiedzy w zakresie szkła artystycznego.	2. Kreacja w zakresie szkła artystycznego.	3. Działania warsztatowe.	4. Prezentacja publiczna.	5. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.
Treści nauczania	Kryteria weryfikacji			
1. Przyswojenie wiedzy w zakresie szkła artystycznego.				
	Uczeń/słuchacz:			
1) zasady bezpieczeństwa i higieny pracy;	1) określa warunki organizacji stanowiska pracy zgodnie z zasadami ergonomii, przepisami bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony przeciwpożarowej i ochrony środowiska; 2) wymienia środki ochrony indywidualnej i zbiorowej podczas wykonywania zadań artystycznych; 3) rozpoznaje źródła i określa skutki oddziaływania na organizm człowieka czynników szkodliwych.			
2) historia i wiedza w zakresie szkła artystycznego;	1) omawia w zarysie historię szkła artystycznego jego odmiany i zastosowanie; 2) wymienia reprezentatywne dzieła oraz ich autorów; 3) określa osiągniecia technologiczne szklarstwa; 4) definiuje pojęcia w zakresie szklarstwa.			
3) warsztat i technologia w zakresie szkła artystycznego.	1) rozpoznaje rodzaje szkła i ich właściwości; 2) omawia podstawowe techniki i procesy: a) przemysłowej produkcji szkła, b) wykonywania i obróbki szkła artystycznego, c) zdobienia szkła; 3) określa materiały używane w szklarstwie i ich właściwości użytkowe. 4) charakteryzuje narzędzia, sprzęt i urządzenia stosowane podczas produkcji i zdobienia szkła.			
2. Kreacja w zakresie szkła artystycznego.				
	Uczeń/słuchacz:			
1) projektowanie w zakresie szkła artystycznego;	1) gromadzi materiały koncepcyjne i pomocnicze; 2) określa założenia projektowe tematu; 3) dobiera materiały i technikę wykonania do koncepcji pracy;			

	4) wykonuje szkice, projekty, makiety, modele; 5) wskazuje kolejne etapy pracy w zależności od zamierzonych efektów; 6) wykonuje prostą dokumentację techniczną.
2) stosowanie artystycznych środków wyrazu.	1) obserwuje naturę i twórczo ją interpretuje; 2) kreuje formę przestrzenną i płaską z wyobraźni; 3) umiejętnie transformuje pojęcia i idee na język szkła artystycznego; 4) wykorzystuje wiedzę z innych dziedzin sztuki i dorobku kulturowego; 5) poszukuje nowych rozwiązań i twórczo eksperymentuje; 6) stosuje zasady z zakresu ochrony własności intelektualnej.
3. Działania warsztatowe.	
	Uczeń/słuchacz:
1) organizacja warsztatu pracy;	1) przestrzega zasad bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) stosuje środki ochrony indywidualnej i zbiorowej; 3) realizuje formy i konstrukcje pomocnicze; 4) przygotowuje produkty i półfabrykaty szklarskie; 5) dobiera akcesoria szklarskie oraz sprzęt pomocniczy; 6) rozpoznaje wady masy szklanej; 7) planuje przebieg pracy.
2) sprzęt i narzędzia do realizacji pracy;	1) stosuje narzędzia i urządzenia wspomagające projektowanie szkła, w tym cyfrowe; 2) posługuje się narzędziami, maszynami i urządzeniami do kształtowania i obróbki szkła; 3) stosuje materiały eksploatacyjne; 4) stosuje narzędzia i urządzenia do zdobienia szkła; 5) kontroluje sprawność działania maszyn i urządzeń szklarskich; 6) podejmuje proste czynności związane z konserwacją urządzeń i narzędzi szklarskich; 7) posługuje się sprzętem zgodnie z zasadami bezpieczeństwa i higieny pracy.
3) realizacja pracy.	1) wykonuje prace z użyciem różnych technik obróbki szkła; 2) posługuje się środkami wyrazu artystycznego charakterystycznymi dla szkła artystycznego; 3) realizuje różne techniki zdobienia szkła; 4) realizuje etapy pracy we właściwej kolejności; 5) posługuje się specjalistyczną terminologią.
4. Prezentacja publiczna.	
	Uczeń/słuchacz:
1) prezentacja w przestrzeni wystawienniczej;	1) aranżuje przestrzeń ekspozycyjną; 2) wykonuje czynności związane z doborem systemów wystawienniczych i warunków ekspozycji szkła artystycznego; 3) dobiera oświetlenie ekspozycji szkła artystycznego; 4) dokonuje publicznych prezentacji swoich prac.
2) prezentacja w mediach cyfrowych.	1) dobiera metody publikacji internetowych; 2) publikuje obrazy cyfrowe z zachowaniem ochrony własności intelektualnej.
5. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.	
	Uczeń/słuchacz:
1) rozwój artystyczny i zawodowy;	1) analizuje własne kompetencje; 2) identyfikuje obszary wiedzy i umiejętności wymagające doskonalenia; 3) wyznacza sobie cele rozwojowe, sposoby i terminy ich realizacji; 4) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności; 5) wykorzystuje różne źródła informacji w celu doskonalenia umiejętności zawodowych; 6) podejmuje inicjatywę w nietypowej sytuacji warsztatowej;

	7) stosuje techniki radzenia sobie ze stresem; 8) dokumentuje i archiwizuje własne dokonania twórcze; 9) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.
2) współpraca w zespole;	1) angażuje się w realizację wyznaczonych zadań; 2) uwzględnia opinie i sugestie innych członków zespołu; 3) dzieli się informacjami; 4) uzgadnia wspólne stanowisko w zespole; 5) wykorzystuje efekty pracy innych członków zespołu.
3) etyka zawodowa.	1) przewiduje skutki podejmowanych działań i ponosi odpowiedzialność za podejmowane decyzje; 2) stosuje zasady etyki zawodowej; 3) stosuje zasady kultury i normy zachowania przyjęte w środowisku artystycznym.

WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA

1. Pomieszczenie dydaktyczne z wyposażeniem odpowiadającym technologii i technice stosowanej w zawodzie, np. pracownia specjalistyczna, warsztat.
2. Wyposażenie pomieszczenia dydaktycznego:
1) szkło w różnej postaci;
2) materiały eksploatacyjne używane do realizacji, obróbki i zdobienia szkła;
3) narzędzia, maszyny i urządzenia używane do realizacji, obróbki i zdobienia szkła.
3. Galeria lub przestrzeń wystawiennicza.

SPECJALIZACJA ARTYSTYCZNA: TECHNIKI DRUKU ARTYSTYCZNEGO

Specjalność – techniki graficzne

CELE KSZTAŁCENIA

Wiedza	Umiejętności			Kompetencje
1. Przyswojenie wiedzy w zakresie technik druku artystycznego.	2. Kreacja w zakresie technik druku artystycznego.	3. Działania warsztatowe.	4. Prezentacja publiczna.	5. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.

Treści nauczania	Kryteria weryfikacji
1. Przyswojenie wiedzy w zakresie technik druku artystycznego.	
	Uczeń/słuchacz:
1) zasady bezpieczeństwa i higieny pracy;	1) określa warunki organizacji stanowiska pracy zgodnie z zasadami ergonomii, przepisami bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony przeciwpożarowej i ochrony środowiska; 2) wymienia środki ochrony indywidualnej i zbiorowej podczas wykonywania zadań artystycznych; 3) rozpoznaje źródła i określa skutki oddziaływania na organizm człowieka czynników szkodliwych.
2) historia i wiedza w zakresie technik druku artystycznego;	1) omawia w zarysie historię technik graficznych; 2) wymienia reprezentatywne dzieła oraz ich autorów; 3) określa osiągnięcia technologiczne w zakresie technik graficznych; 4) definiuje pojęcia w zakresie technik druku artystycznego.
3) warsztat i technologia w zakresie technik druku artystycznego.	1) rozpoznaje rodzaje technik druku artystycznego; 2) omawia podstawowe techniki i procesy druku: a) wypukłego, b) płaskiego, c) wklęsłego; 3) określa materiały używane w technikach druku artystycznego z uwzględnieniem ich właściwości; 4) charakteryzuje narzędzia, sprzęt i urządzenia stosowane podczas realizacji druku artystycznego.
2. Kreacja w zakresie technik druku artystycznego.	
	Uczeń/słuchacz:

1) projektowanie w zakresie technik druku artystycznego;	1) gromadzi materiały koncepcyjne i pomocnicze; 2) określa założenia projektowe tematu; 3) dobiera materiały i technikę wykonania do koncepcji pracy; 4) wykonuje szkice, projekty; 5) wskazuje kolejne etapy pracy w zależności od zamierzonych efektów; 6) wykonuje prostą dokumentację projektową.
2) stosowanie artystycznych środków wyrazu.	1) obserwuje naturę i twórczo ją interpretuje; 2) kreuje działania graficzne z wyobraźni; 3) umiejętnie transformuje pojęcia i idee na język graficzny; 4) wykorzystuje wiedzę z innych dziedzin sztuki i dorobku kulturowego; 5) poszukuje nowych rozwiązań i twórczo eksperymentuje; 6) stosuje zasady z zakresu ochrony własności intelektualnej.
3. Działania warsztatowe.	
	Uczeń/słuchacz:
1) organizacja warsztatu pracy;	1) przestrzega zasad bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) stosuje środki ochrony indywidualnej i zbiorowej; 3) przygotowuje materiały używane w technikach druku artystycznego; 4) dobiera narzędzia adekwatnie do realizowanej techniki druku artystycznego; 5) planuje przebieg pracy.
2) sprzęt i narzędzia do realizacji pracy;	1) stosuje narzędzia i urządzenia wspomagające projektowanie prac z zakresu druku artystycznego, w tym cyfrowe; 2) posługuje się narzędziami i urządzeniami stosowanymi do przygotowania matryc i realizacji odbitek graficznych; 3) kontroluje sprawność działania narzędzi i urządzeń graficznych; 4) podejmuje proste czynności związane z konserwacją urządzeń i narzędzi graficznych; 5) posługuje się sprzętem zgodnie z zasadami bezpieczeństwa i higieny pracy.
3) realizacja pracy.	1) wykonuje prace z użyciem różnych technik druku artystycznego; 2) posługuje się środkami wyrazu artystycznego charakterystycznymi dla danej techniki druku artystycznego; 3) wykonuje matryce graficzne do różnych technik druku artystycznego; 4) realizuje odbitki graficzne w wybranych technikach i opisuje je zgodnie z zasadami; 5) realizuje etapy pracy we właściwej kolejności; 6) posługuje się specjalistyczną terminologią.
4. Prezentacja publiczna.	
	Uczeń/słuchacz:
1) prezentacja w przestrzeni wystawienniczej;	1) aranżuje przestrzeń ekspozycyjną; 2) wykonuje czynności związane z oprawa, doborem systemów wystawienniczych i warunków ekspozycji grafik; 3) dobiera oświetlenie ekspozycji grafik; 4) dokonuje publicznych prezentacji swoich prac.
2) prezentacja w mediach cyfrowych.	1) dobiera metody publikacji internetowych; 2) publikuje obrazy cyfrowe z zachowaniem ochrony własności intelektualnej.
5. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.	
	Uczeń/słuchacz:
1) rozwój artystyczny i zawodowy;	1) analizuje własne kompetencje; 2) identyfikuje obszary wiedzy i umiejętności wymagające doskonalenia; 3) wyznacza sobie cele rozwojowe, sposoby i terminy ich realizacji; 4) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności;

	5) wykorzystuje różne źródła informacji w celu doskonalenia umiejętności zawodowych; 6) podejmuje inicjatywę w nietypowej sytuacji warsztatowej; 7) stosuje techniki radzenia sobie ze stresem; 8) dokumentuje i archiwizuje własne dokonania twórcze; 9) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.
2) współpraca w zespole;	1) angażuje się w realizację wyznaczonych zadań; 2) uwzględnia opinie i sugestie innych członków zespołu; 3) dzieli się informacjami; 4) uzgadnia wspólne stanowisko w zespole; 5) wykorzystuje efekty pracy innych członków zespołu.
3) etyka zawodowa.	1) przewiduje skutki podejmowanych działań i ponosi odpowiedzialność za podejmowane decyzje; 2) stosuje zasady etyki zawodowej; 3) stosuje zasady kultury i normy zachowania przyjęte w środowisku artystycznym.

WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA

1. Pomieszczenie dydaktyczne z wyposażeniem odpowiadającym technologii i technice stosowanej w zawodzie, np. pracownia specjalistyczna, warsztat.
2. Wyposażenie pomieszczenia dydaktycznego:
1) materiały graficzne używane do opracowania matryc i wykonania odbitek;
2) materiały eksploatacyjne, plastyczne i inne;
3) narzędzia, maszyny i urządzenia używane do realizacji prac w technikach druku artystycznego.
3. Galeria lub przestrzeń wystawiennicza.

SPECJALIZACJA ARTYSTYCZNA: TECHNIKI RZEŹBIARSKIE

Specjalność – formy rzeźbiarskie

CELE KSZTAŁCENIA

Wiedza	Umiejętności			Kompetencje
1. Przyswojenie wiedzy w zakresie technik rzeźbiarskich.	2. Kreacja w zakresie technik rzeźbiarskich.	3. Działania warsztatowe.	4. Prezentacja publiczna.	5. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.

Treści nauczania	Kryteria weryfikacji
1. Przyswojenie wiedzy w zakresie technik rzeźbiarskich.	
	Uczeń/słuchacz:
1) zasady bezpieczeństwa i higieny pracy;	1) określa warunki organizacji stanowiska pracy zgodnie z zasadami ergonomii, przepisami bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony przeciwpożarowej i ochrony środowiska; 2) wymienia środki ochrony indywidualnej i zbiorowej podczas wykonywania zadań artystycznych; 3) rozpoznaje źródła i określa skutki oddziaływania na organizm człowieka czynników szkodliwych;
2) historia i wiedza w zakresie technik rzeźbiarskich;	1) omawia w zarysie historię rzeźby, jej rodzaje i zastosowanie; 2) wymienia reprezentatywne dzieła oraz ich autorów; 3) określa osiągniecia technologiczne rzeźbiarstwa; 4) definiuje pojęcia w zakresie rzeźbiarstwa.
3) warsztat i technologia w zakresie technik rzeźbiarskich.	1) rozpoznaje materiały stosowane w różnych-technikach rzeźbiarskich i ich właściwości; 2) omawia techniki i procesy: a) realizacji konstrukcji rzeźbiarskich, b) obróbki, rzeźbienia i modelowania w różnych materiałach rzeźbiarskich, c) utrwalania i retuszowania prac rzeźbiarskich; 3) charakteryzuje narzędzia, sprzęt i urządzenia stosowane podczas realizacji rzeźb w różnych technikach.

2. Kreacja w zakresie technik rzeźbiarskich.	
	Uczeń/słuchacz:
1) projektowanie w zakresie technik rzeźbiarskich;	1) gromadzi materiały koncepcyjne i pomocnicze; 2) określa założenia projektowe tematu; 3) dobiera materiały i technikę wykonania do koncepcji pracy; 4) wykonuje szkice, projekty, makiety, modele, prezentacje; 5) wskazuje kolejne etapy pracy w zależności od zamierzonych efektów; 6) wykonuje prostą dokumentację techniczną.
2) stosowanie artystycznych środków wyrazu.	1) obserwuje naturę i twórczo ją interpretuje; 2) kreuje formy rzeźbiarskie pełnowymiarowe i płaskorzeźby z wyobraźni; 3) projektuje rzeźby do wskazanej przestrzeni; 4) umiejętnie transformuje pojęcia i idee na język technik rzeźbiarskich; 5) wykorzystuje wiedzę z innych dziedzin sztuki i dorobku kulturowego; 6) poszukuje nowych rozwiązań i twórczo eksperymentuje; 7) stosuje zasady z zakresu ochrony własności intelektualnej.
3. Działania warsztatowe.	
	Uczeń/słuchacz:
1) organizacja warsztatu pracy;	1) przestrzega zasad bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) stosuje środki ochrony indywidualnej i zbiorowej; 3) realizuje formy i konstrukcje nośne; 4) przygotowuje materiały rzeźbiarskie; 5) dobiera akcesoria i sprzęt pomocniczy; 6) planuje przebieg pracy.
2) sprzęt i narzędzia do realizacji pracy;	1) stosuje narzędzia i urządzenia wspomagające projektowanie form rzeźbiarskich, w tym cyfrowe; 2) posługuje się narzędziami, maszynami i urządzeniami do modelowania i obróbki materiałów rzeźbiarskich; 3) stosuje materiały eksploatacyjne; 4) kontroluje sprawność działania maszyn i urządzeń używanych w rzeźbiarstwie; 5) podejmuje proste czynności związane z konserwacją maszyn, urządzeń i narzędzi używanych w rzeźbiarstwie; 6) posługuje się sprzętem zgodnie z zasadami bezpieczeństwa i higieny pracy.
3) realizacja pracy.	1) wykonuje prace w różnych technikach rzeźbiarskich; 2) posługuje się środkami wyrazu artystycznego charakterystycznymi dla danego materiału rzeźbiarskiego; 3) utrwala prace rzeźbiarskie za pomocą odlewu; 4) rozpoznaje i retuszuje wady materiału rzeźbiarskiego; 5) realizuje etapy pracy we właściwej kolejności; 6) posługuje się specjalistyczną terminologią.
4. Prezentacja publiczna.	
	Uczeń/słuchacz:
1) prezentacja w przestrzeni wystawienniczej;	1) aranżuje przestrzeń ekspozycyjną; 2) wykonuje czynności związane z doborem systemów wystawienniczych i warunków ekspozycji realizacji rzeźbiarskich; 3) dobiera oświetlenie ekspozycji realizacji rzeźbiarskich; 4) dokonuje publicznych prezentacji swoich prac.
2) prezentacja w mediach cyfrowych.	1) dobiera metody publikacji internetowych; 2) publikuje obrazy cyfrowe z zachowaniem ochrony własności intelektualnej.
5. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.	
	Uczeń/słuchacz:

1) rozwój artystyczny i zawodowy;	1) analizuje własne kompetencje; 2) identyfikuje obszary wiedzy i umiejętności wymagające doskonalenia; 3) wyznacza sobie cele rozwojowe, sposoby i terminy ich realizacji; 4) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności; 5) wykorzystuje różne źródła informacji w celu doskonalenia umiejętności zawodowych; 6) podejmuje inicjatywę w nietypowej sytuacji warsztatowej; 7) stosuje techniki radzenia sobie ze stresem; 8) dokumentuje i archiwizuje własne dokonania twórcze; 9) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.
2) współpraca w zespole;	1) angażuje się w realizację wyznaczonych zadań; 2) uwzględnia opinie i sugestie innych członków zespołu; 3) dzieli się informacjami; 4) uzgadnia wspólne stanowisko w zespole; 5) wykorzystuje efekty pracy innych członków zespołu.
3) etyka zawodowa.	1) przewiduje skutki podejmowanych działań i ponosi odpowiedzialność za podejmowane decyzje; 2) stosuje zasady etyki zawodowej; 3) stosuje zasady kultury i normy zachowania przyjęte w środowisku artystycznym.

WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA

1. Pomieszczenie dydaktyczne z wyposażeniem odpowiadającym technologii i technice stosowanej w zawodzie, np. pracownia specjalistyczna, warsztat.
2. Wyposażenie pomieszczenia dydaktycznego:
1) materiały do realizacji prac rzeźbiarskich;
2) materiały eksploatacyjne do retuszowania, patynowania i utrwalania prac w różnych technikach rzeźbiarskich;
3) narzędzia, maszyny i urządzenia używane do modelowania i obróbki prac w różnych technikach rzeźbiarskich.
3. Galeria lub przestrzeń wystawiennicza.

SPECJALIZACJA ARTYSTYCZNA: TKANINA ARTYSTYCZNA

Specjalność – projektowanie użytkowe

CELE KSZTAŁCENIA

Wiedza	Umiejętności			Kompetencje
1. Przyswojenie wiedzy w zakresie tkaniny artystycznej.	2. Kreacja w zakresie tkaniny artystycznej.	3. Działania warsztatowe.	4. Prezentacja publiczna.	5. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.

Treści nauczania	Kryteria weryfikacji
1. Przyswojenie wiedzy w zakresie tkaniny artystycznej.	
	Uczeń/słuchacz:
1) zasady bezpieczeństwa i higieny pracy;	1) określa warunki organizacji stanowiska pracy zgodnie z zasadami ergonomii, przepisami bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony przeciwpożarowej i ochrony środowiska; 2) wymienia środki ochrony indywidualnej i zbiorowej podczas wykonywania zadań artystycznych; 3) rozpoznaje źródła i określa skutki oddziaływania na organizm człowieka czynników szkodliwych.
2) historia i wiedza w zakresie tkaniny artystycznej;	1) omawia w zarysie historię tkaniny artystycznej, jej funkcję i przeznaczenie; 2) wymienia reprezentatywne dzieła oraz ich autorów; 3) określa osiągniecia technologiczne tkaniny; 4) definiuje pojęcia w zakresie tkaniny artystycznej.

3) warsztat i technologia w zakresie tkaniny artystycznej.	1) rozpoznaje rodzaje tkanin i opisuje ich cechy; 2) omawia podstawowe techniki i procesy: a) produkcji materiałów, b) tkactwa, c) wytwarzania tkaniny artystycznej; 3) określa materiały używane w realizacji tkaniny i ich właściwości; 4) charakteryzuje narzędzia, sprzęt i urządzenia stosowane podczas produkcji materiałów i realizacji tkanin.
2. Kreacja w zakresie tkaniny artystycznej.	
	Uczeń/słuchacz:
1) projektowanie w zakresie tkaniny artystycznej;	1) gromadzi materiały koncepcyjne i pomocnicze; 2) określa założenia projektowe tematu; 3) dobiera materiały i technikę wykonania do koncepcji pracy; 4) wykonuje szkice i projekty; 5) wskazuje kolejne etapy pracy w zależności od zamierzonych efektów; 6) wykonuje prostą dokumentację techniczną.
2) stosowanie artystycznych środków wyrazu.	1) obserwuje naturę i twórczo ją interpretuje; 2) kreuje koncepcje artystyczne z wyobraźni; 3) umiejętnie transformuje pojęcia i idee na język tkaniny artystycznej; 4) wykorzystuje wiedzę z innych dziedzin sztuki i dorobku kulturowego; 5) poszukuje nowych rozwiązań i twórczo eksperymentuje; 6) stosuje zasady z zakresu ochrony własności intelektualnej.
3. Działania warsztatowe.	
	Uczeń/słuchacz:
1) organizacja warsztatu pracy;	1) przestrzega zasad bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) stosuje środki ochrony indywidualnej i zbiorowej; 3) przygotowuje surowce i materiały; 4) dobiera akcesoria tkackie i krawieckie; 5) planuje przebieg pracy.
2) sprzęt i narzędzia do realizacji prac;	1) stosuje narzędzia i urządzenia wspomagające projektowanie tkaniny, w tym cyfrowe; 2) posługuje się narzędziami, maszynami i urządzeniami do realizacji tkanin; 3) kontroluje sprawność działania maszyn, urządzeń tkackich i krawieckich; 4) podejmuje proste czynności związane z konserwacją urządzeń i narzędzi tkackich i krawieckich; 5) posługuje się sprzętem zgodnie z zasadami bezpieczeństwa i higieny pracy.
3) realizacja pracy.	1) wykonuje prace z użyciem rożnych technik realizacji tkaniny; 2) posługuje się środkami wyrazu artystycznego charakterystycznymi dla tkaniny artystycznej; 3) realizuje etapy pracy we właściwej kolejności; 4) posługuje się specjalistyczną terminologią.
4. Prezentacja publiczna.	
	Uczeń/słuchacz:
1) prezentacja w przestrzeni wystawienniczej;	1) aranżuje przestrzeń ekspozycyjną; 2) wykonuje czynności związane z doborem systemów wystawienniczych i sposobów ekspozycji tkaniny artystycznej; 3) dobiera oświetlenie ekspozycji tkaniny artystycznej; 4) dokonuje publicznych prezentacji swoich prac.
2) prezentacja w mediach cyfrowych.	1) dobiera metody publikacji internetowych; 2) publikuje obrazy cyfrowe z zachowaniem ochrony własności intelektualnej.
5. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.	

	Uczeń/słuchacz:
1) rozwój artystyczny i zawodowy;	1) analizuje własne kompetencje; 2) identyfikuje obszary wiedzy i umiejętności wymagające doskonalenia; 3) wyznacza sobie cele rozwojowe, sposoby i terminy ich realizacji; 4) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności; 5) wykorzystuje różne źródła informacji w celu doskonalenia umiejętności zawodowych; 6) podejmuje inicjatywę w nietypowej sytuacji warsztatowej; 7) stosuje techniki radzenia sobie ze stresem; 8) dokumentuje i archiwizuje własne dokonania twórcze; 9) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.
2) współpraca w zespole;	1) angażuje się w realizację wyznaczonych zadań; 2) uwzględnia opinie i sugestie innych członków zespołu; 3) dzieli się informacjami; 4) uzgadnia wspólne stanowisko w zespole; 5) wykorzystuje efekty pracy innych członków zespołu.
3) etyka zawodowa.	1) przewiduje skutki podejmowanych działań i ponosi odpowiedzialność za podejmowane decyzje; 2) stosuje zasady etyki zawodowej; 3) stosuje zasady kultury i normy zachowania przyjęte w środowisku artystycznym.

WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA

1. Pomieszczenie dydaktyczne z wyposażeniem odpowiadającym technologii i technice stosowanej w zawodzie, np. pracownia specjalistyczna, warsztat.
2. Wyposażenie pomieszczenia dydaktycznego:
1) materiały, tkaniny, surowce;
2) materiały eksploatacyjne plastyczne i inne;
3) narzędzia, maszyny i urządzenia używane do realizacji tkanin.
3. Galeria lub przestrzeń wystawiennicza.

SPECJALIZACJA ARTYSTYCZNA: TRADYCYJNE TECHNIKI MALARSKIE I POZŁOTNICZE

Specjalność – techniki malarskie

CELE KSZTAŁCENIA

Wiedza	Umiejętności			Kompetencje
1. Przyswojenie wiedzy w zakresie tradycyjnych technik malarskich i pozłotniczych.	2. Kreacja w zakresie tradycyjnych technik malarskich i pozłotniczych.	3. Działania warsztatowe.	4. Prezentacja publiczna.	5. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.

Treści nauczania	Kryteria weryfikacji
1. Przyswojenie wiedzy w zakresie tradycyjnych technik malarskich i pozłotniczych.	
	Uczeń/słuchacz:
1) zasady bezpieczeństwa i higieny pracy;	1) określa warunki organizacji stanowiska pracy zgodnie z zasadami ergonomii, przepisami bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony przeciwpożarowej i ochrony środowiska; 2) wymienia środki ochrony indywidualnej i zbiorowej podczas wykonywania zadań artystycznych; 3) rozpoznaje źródła i określa skutki oddziaływania na organizm człowieka czynników szkodliwych.
2) historia i wiedza w zakresie tradycyjnych technik malarskich i pozłotniczych;	1) omawia w zarysie historię tradycyjnych technik malarskich i pozłotniczych; 2) wymienia reprezentatywne dzieła oraz ich autorów; 3) określa osiągniecia technologiczne tradycyjnych technik malarskich i pozłotniczych;

	4) definiuje pojęcia w zakresie tradycyjnych technik malarskich i pozłotniczych.
3) warsztat i technologia w zakresie tradycyjnych technik malarskich i pozłotniczych.	1) rozpoznaje rodzaje tradycyjnych technik malarskich i pozłotniczych; 2) omawia podstawowe techniki i procesy realizacji: a) tradycyjnych technik malarskich, b) złoceń, c) zdobień; 3) określa materiały używane w technikach malarskich i pozłotniczych oraz ich właściwości użytkowe; 4) charakteryzuje narzędzia, sprzęt i urządzenia stosowane podczas prac tradycyjnymi technikami malarskimi i pozłotniczymi.
2. Kreacja w zakresie tradycyjnych technik malarskich i pozłotniczych.	
	Uczeń/słuchacz:
1) projektowanie w zakresie tradycyjnych technik malarskich i pozłotniczych;	1) gromadzi materiały koncepcyjne i pomocnicze; 2) określa założenia projektowe tematu; 3) dobiera materiały i technikę wykonania do koncepcji pracy; 4) wykonuje projekty, szkice, próby materiałowe; 5) wskazuje kolejne etapy pracy w zależności od zamierzonych efektów; 6) wykonuje prostą dokumentację techniczną.
2) stosowanie artystycznych środków wyrazu.	1) obserwuje naturę i twórczo ją interpretuje; 2) kreuje formę malarską z wyobraźni oraz na podstawie analizy dzieł dawnych mistrzów; 3) umiejętnie transformuje pojęcia i idee na język technik malarskich i pozłotniczych; 4) wykorzystuje wiedzę z innych dziedzin sztuki i dorobku kulturowego; 5) poszukuje nowych rozwiązań i twórczo eksperymentuje; 6) stosuje zasady z zakresu ochrony własności intelektualnej;
3. Działania warsztatowe.	
	Uczeń/słuchacz:
1) organizacja warsztatu pracy;	1) przestrzega zasad bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) stosuje środki ochrony indywidualnej i zbiorowej; 3) przygotowuje podłoża malarskie i pozłotnicze, próby technologiczne; 4) dobiera narzędzia i materiały stosowane podczas prac tradycyjnymi technikami malarskimi i pozłotniczymi; 5) planuje przebieg pracy.
2) sprzęt i narzędzia do realizacji pracy;	1) stosuje narzędzia i urządzenia wspomagające projektowanie prac malarskich i pozłotniczych, w tym cyfrowe; 2) posługuje się narzędziami i urządzeniami stosowanymi podczas prac tradycyjnymi technikami malarskimi i pozłotniczymi; 3) stosuje materiały eksploatacyjne; 4) kontroluje sprawność działania urządzeń stosowanych podczas prac tradycyjnymi technikami malarskimi i pozłotniczymi; 5) podejmuje proste czynności związane z konserwacją narzędzi stosowanych podczas prac tradycyjnymi technikami malarskimi i pozłotniczymi; 6) posługuje się sprzętem zgodnie z zasadami bezpieczeństwa i higieny pracy.
3) realizacja pracy.	1) wykonuje prace z zastosowaniem różnych tradycyjnych technik malarskich i pozłotniczych; 2) posługuje się środkami wyrazu charakterystycznymi dla tradycyjnych technik malarskich i pozłotniczych; 3) realizuje etapy pracy we właściwej kolejności; 4) posługuje się specjalistyczną terminologią.
4. Prezentacja publiczna.	
	Uczeń/słuchacz:

1) prezentacja w przestrzeni wystawienniczej;	1) aranżuje przestrzeń ekspozycyjną; 2) wykonuje czynności związane z oprawą, doborem systemów wystawienniczych i warunków ekspozycji prac wykonanych tradycyjnymi technikami malarskimi i pozłotniczymi; 3) dobiera oświetlenie ekspozycji prac; 4) dokonuje publicznych prezentacji swoich prac.
2) prezentacja w mediach cyfrowych.	1) dobiera metody publikacji internetowych; 2) publikuje obrazy cyfrowe z zachowaniem ochrony własności intelektualnej.
5. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.	
	Uczeń/słuchacz:
1) rozwój artystyczny i zawodowy;	1) analizuje własne kompetencje; 2) identyfikuje obszary wiedzy i umiejętności wymagające doskonalenia; 3) wyznacza sobie cele rozwojowe, sposoby i terminy ich realizacji; 4) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności; 5) wykorzystuje różne źródła informacji w celu doskonalenia umiejętności zawodowych; 6) podejmuje inicjatywę w nietypowej sytuacji warsztatowej; 7) stosuje techniki radzenia sobie ze stresem; 8) dokumentuje i archiwizuje własne dokonania twórcze; 9) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.
2) współpraca w zespole;	1) angażuje się w realizację wyznaczonych zadań; 2) uwzględnia opinie i sugestie innych członków zespołu; 3) dzieli się informacjami; 4) uzgadnia wspólne stanowisko w zespole; 5) wykorzystuje efekty pracy innych członków zespołu.
3) etyka zawodowa.	1) przewiduje skutki podejmowanych działań i ponosi odpowiedzialność za podejmowane decyzje; 2) stosuje zasady etyki zawodowej; 3) stosuje zasady kultury i normy zachowania przyjęte w środowisku artystycznym.

WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA

1. Pomieszczenie dydaktyczne z wyposażeniem odpowiadającym technologii i technice stosowanej w zawodzie, np. pracownia specjalistyczna, warsztat.
2. Wyposażenie pomieszczenia dydaktycznego:
1) materiały malarskie i pozłotnicze;
2) materiały eksploatacyjne plastyczne i inne;
3) narzędzia i urządzenia wspomagające realizację prac tradycyjnymi technikami malarskimi i pozłotniczymi.
3. Galeria lub przestrzeń wystawiennicza.

SPECJALIZACJA ARTYSTYCZNA: WITRAŻ

Specjalność – techniki malarskie

CELE KSZTAŁCENIA

Wiedza	Umiejętności			Kompetencje
1. Przyswojenie wiedzy w zakresie witrażu.	2. Kreacja w zakresie witrażu.	3. Działania warsztatowe.	4. Prezentacja publiczna.	5. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.

Treści nauczania	Kryteria weryfikacji
1. Przyswojenie wiedzy w zakresie witrażu.	
	Uczeń/słuchacz:
1) zasady bezpieczeństwa i higieny pracy;	1) określa warunki organizacji stanowiska pracy zgodnie z zasadami ergonomii, przepisami bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony przeciwpożarowej i ochrony środowiska; 2) wymienia środki ochrony indywidualnej i zbiorowej podczas

	wykonywania zadań artystycznych; 3) rozpoznaje źródła i określa skutki oddziaływania na organizm człowieka czynników szkodliwych.
2) historia i wiedza w zakresie witrażu;	1) omawia w zarysie historię witrażu; 2) wymienia reprezentatywne dzieła oraz ich autorów; 3) określa osiągnięcia technologiczne witrażownictwa; 4) definiuje pojęcia w zakresie witrażownictwa.
3) warsztat i technologia w zakresie witrażu.	1) rozpoznaje rodzaje szkła płaskiego i ich właściwości oraz zastosowanie; 2) omawia podstawowe techniki i procesy: a) produkcji szkła płaskiego, w tym witrażowego, b) realizacji witraży, c) zdobień rysunkowo-malarskich na szkle płaskim; 3) określa materiały używane w witrażownictwie i ich właściwości użytkowe; 4) charakteryzuje narzędzia, sprzęt i urządzenia stosowane podczas realizacji witraży.
2. Kreacja w zakresie witrażu.	
	Uczeń/słuchacz:
1) projektowanie w zakresie witrażu;	1) gromadzi materiały koncepcyjne i pomocnicze; 2) określa założenia projektowe tematu; 3) dobiera materiały i technikę wykonania do koncepcji pracy; 4) wykonuje szkice, projekty, szablony, kalki; 5) wskazuje kolejne etapy pracy w zależności od zamierzonych efektów; 6) wykonuje prostą dokumentację techniczną.
2) stosowanie artystycznych środków wyrazu.	1) obserwuje naturę i twórczo ją interpretuje; 2) kreuje kompozycje płaską z wyobraźni; 3) umiejętnie transformuje pojęcia i idee na język witrażu; 4) wykorzystuje wiedzę z innych dziedzin sztuki i dorobku kulturowego; 5) poszukuje nowych rozwiązań i twórczo eksperymentuje; 6) stosuje zasady z zakresu ochrony własności intelektualnej.
3. Działania warsztatowe.	
	Uczeń/słuchacz:
1) organizacja warsztatu pracy;	1) przestrzega zasad bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) stosuje środki ochrony indywidualnej i zbiorowej; 3) dobiera i przygotowuje szkło witrażowe; 4) rozpoznaje wady szkła witrażowego; 5) planuje przebieg pracy.
2) sprzęt i narzędzia do realizacji pracy;	1) stosuje narzędzia i urządzenia wspomagające projektowanie witraży, w tym cyfrowe; 2) posługuje się narzędziami, maszynami i urządzeniami do obróbki szkła płaskiego i składania witraży; 3) stosuje materiały eksploatacyjne; 4) stosuje narzędzia i urządzenia służące do termicznego utrwalnia zdobień rysunkowo-malarskich na szkle; 5) kontroluje sprawność działania maszyn i urządzeń witrażowniczych; 6) podejmuje proste czynności związane z konserwacją urządzeń i narzędzi witrażowniczych; 7) posługuje się sprzętem zgodnie z zasadami bezpieczeństwa i higieny pracy.
3) realizacja pracy.	1) wykonuje prace z uzyciem róznych technik realizacji witraży; 2) posługuje się środkami wyrazu artystycznego charakterystycznymi dla witrażu; 3) realizuje różne techniki zdobienia szkła płaskiego; 4) realizuje etapy pracy we właściwej kolejności;

	5) posługuje się specjalistyczną terminologią.
4. Prezentacja publiczna.	
	Uczeń/słuchacz:
1) prezentacja w przestrzeni wystawienniczej;	1) aranżuje przestrzeń ekspozycyjną; 2) wykonuje czynności związane z doborem systemów wystawienniczych i warunków ekspozycji witraży; 3) dobiera oświetlenie ekspozycji witraży; 4) dokonuje publicznych prezentacji swoich prac.
2) prezentacja w mediach cyfrowych.	1) dobiera metody publikacji internetowych; 2) publikuje obrazy cyfrowe z zachowaniem ochrony własności intelektualnej.
5. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.	
	Uczeń/słuchacz:
1) rozwój artystyczny i zawodowy;	1) analizuje własne kompetencje; 2) identyfikuje obszary wiedzy i umiejętności wymagające doskonalenia; 3) wyznacza sobie cele rozwojowe, sposoby i terminy ich realizacji; 4) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności; 5) wykorzystuje różne źródła informacji w celu doskonalenia umiejętności zawodowych; 6) podejmuje inicjatywę w nietypowej sytuacji warsztatowej; 7) stosuje techniki radzenia sobie ze stresem; 8) dokumentuje i archiwizuje własne dokonania twórcze; 9) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.
2) współpraca w zespole;	1) angażuje się w realizację wyznaczonych zadań; 2) uwzględnia opinie i sugestie innych członków zespołu; 3) dzieli się informacjami; 4) uzgadnia wspólne stanowisko w zespole; 5) wykorzystuje efekty pracy innych członków zespołu.
3) etyka zawodowa.	1) przewiduje skutki podejmowanych działań i ponosi odpowiedzialność za podejmowane decyzje; 2) stosuje zasady etyki zawodowej; 3) stosuje zasady kultury i normy zachowania przyjęte w środowisku artystycznym.

WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA

1. Pomieszczenie dydaktyczne z wyposażeniem odpowiadającym technologii i technice stosowanej w zawodzie, np. pracownia specjalistyczna, warsztat.
2. Wyposażenie pomieszczenia dydaktycznego:
a) szkło płaskie i witrażowe;
b) materiały eksploatacyjne używane do realizacji, obróbki i zdobienia witraży;
c) narzędzia, maszyny i urządzenia używane do realizacji, obróbki i zdobienia witraży.
3. Galeria lub przestrzeń wystawiennicza.

SPECJALIZACJA ARTYSTYCZNA: WZORNICTWO ARTYSTYCZNE
Specjalność – projektowanie użytkowe

CELE KSZTAŁCENIA

Wiedza	Umiejętności			Kompetencje
1. Przyswojenie wiedzy w zakresie wzornictwa artystycznego.	2. Kreacja w zakresie wzornictwa artystycznego.	3. Działania warsztatowe.	4. Prezentacja publiczna.	5. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.

Treści nauczania	Kryteria weryfikacji
1. Przyswojenie wiedzy w zakresie wzornictwa artystycznego.	
	Uczeń/słuchacz:

1) zasady bezpieczeństwa i higieny pracy;	1) określa warunki organizacji stanowiska pracy zgodnie z zasadami ergonomii, przepisami bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony przeciwpożarowej i ochrony środowiska; 2) wymienia środki ochrony indywidualnej i zbiorowej podczas wykonywania zadań artystycznych; 3) rozpoznaje źródła i określa skutki oddziaływania na organizm człowieka czynników szkodliwych.
2) historia i wiedza w zakresie wzornictwa artystycznego;	1) omawia w zarysie historię wzornictwa; 2) wymienia reprezentatywne dzieła oraz ich autorów; 3) określa osiągniecia technologiczne wzornictwa; 4) definiuje pojęcia w zakresie wzornictwa; 5) omawia zagadnienia ergonomii i antropometrii.
3) warsztat i technologia w zakresie wzornictwa artystycznego.	1) rozpoznaje rodzaje materiałów i ich właściwości; 2) omawia podstawowe techniki i procesy: a) przemysłowej produkcji produktu, b) wykonania produktu, c) zdobienia produktu; 3) określa materiały używane do realizacji produktu; 4) charakteryzuje narzędzia, sprzęt i urządzenia stosowane podczas realizacji produktu.
2. Kreacja w zakresie wzornictwa artystycznego.	
	Uczeń/słuchacz:
1) projektowanie w zakresie wzornictwa artystycznego;	1) gromadzi materiały koncepcyjne i pomocnicze; 2) określa założenia projektowe tematu; 3) dobiera materiały i technikę wykonania do koncepcji pracy; 4) posługuje się środkami wyrazu artystycznego charakterystycznymi dla danego materiału; 5) wykonuje szkice, projekty, makiety, modele; 6) wskazuje kolejne etapy pracy w zależności od zamierzonych efektów; 7) wykonuje prostą dokumentację techniczną.
2) stosowanie artystycznych środków wyrazu.	1) obserwuje naturę i twórczo ją interpretuje; 2) kreuje działania projektowe z wyobraźni; 3) umiejętnie transformuje pojęcia i idee na język wzornictwa artystycznego; 4) wykorzystuje wiedzę z innych dziedzin sztuki i dorobku kulturowego; 5) poszukuje nowych rozwiązań i twórczo eksperymentuje; 6) stosuje zasady z zakresu ochrony własności intelektualnej.
3. Działania warsztatowe.	
	Uczeń/słuchacz:
1) organizacja warsztatu pracy;	1) przestrzega zasad bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) stosuje środki ochrony indywidualnej i zbiorowej; 3) realizuje formy i konstrukcje pomocnicze; 4) przygotowuje materiały i półfabrykaty; 5) dobiera narzędzia oraz sprzęt pomocniczy wykorzystywany do projektowania i prototypowania wzorniczego; 6) rozpoznaje wady produktu; 7) planuje przebieg pracy.
2) sprzęt i narzędzia do realizacji pracy;	1) stosuje narzędzia i urządzenia wspomagające projektowanie wzornicze, w tym cyfrowe; 2) posługuje się narzędziami, maszynami i urządzeniami do obróbki materiałów; 3) stosuje materiały eksploatacyjne; 4) stosuje narzędzia i urządzenia stosowane do realizacji makiet, modeli i prototypów;

	5) kontroluje sprawność działania maszyn i urządzeń stosowanych do realizacji makiet, modeli i prototypów; 6) podejmuje proste czynności związane z konserwacją urządzeń i narzędzi stosowanych do realizacji makiet, modeli i prototypów; 7) posługuje się sprzętem zgodnie z zasadami bezpieczeństwa i higieny pracy.
3) realizacja pracy.	1) wykonuje prace z użyciem różnych technik obróbki materiałów; 2) posługuje się środkami wyrazu artystycznego charakterystycznymi dla danego materiału; 3) realizuje różnorodne techniki dekoracyjne; 4) realizuje etapy pracy we właściwej kolejności; 5) posługuje się specjalistyczną terminologią.
4. Prezentacja publiczna.	
	Uczeń/słuchacz:
1) prezentacja w przestrzeni wystawienniczej;	1) aranżuje przestrzeń ekspozycyjną; 2) wykonuje czynności związane z doborem systemów wystawienniczych i warunków ekspozycji produktu; 3) dobiera oświetlenie ekspozycji produktu; 4) dokonuje publicznych prezentacji swoich prac.
2) prezentacja w mediach cyfrowych.	1) dobiera metody publikacji internetowych; 2) publikuje obrazy cyfrowe z zachowaniem ochrony własności intelektualnej.
5. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.	
	Uczeń/słuchacz:
1) rozwój artystyczny i zawodowy;	1) analizuje własne kompetencje; 2) identyfikuje obszary wiedzy i umiejętności wymagające doskonalenia; 3) wyznacza sobie cele rozwojowe, sposoby i terminy ich realizacji; 4) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności; 5) wykorzystuje różne źródła informacji w celu doskonalenia umiejętności zawodowych; 6) podejmuje inicjatywę w nietypowej sytuacji warsztatowej; 7) stosuje techniki radzenia sobie ze stresem; 8) dokumentuje i archiwizuje własne dokonania twórcze; 9) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.
2) współpraca w zespole;	1) angażuje się w realizację wyznaczonych zadań; 2) uwzględnia opinie i sugestie innych członków zespołu; 3) dzieli się informacjami; 4) uzgadnia wspólne stanowisko w zespole; 5) wykorzystuje efekty pracy innych członków zespołu.
3) etyka zawodowa.	1) przewiduje skutki podejmowanych działań i ponosi odpowiedzialność za podejmowane decyzje; 2) stosuje zasady etyki zawodowej; 3) stosuje zasady kultury i normy zachowania przyjęte w środowisku artystycznym.
WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA 1. Pomieszczenie dydaktyczne z wyposażeniem odpowiadającym technologii i technice stosowanej w zawodzie, np. pracownia specjalistyczna, warsztat. 2. Wyposażenie pomieszczenia dydaktycznego: 1) materiały w różnej postaci; 2) materiały eksploatacyjne używane do realizacji, obróbki i zdobienia projektu, modelu, prototypu produktu; 3) narzędzia, maszyny i urządzenia używane do realizacji, obróbki i zdobienia projektu, modelu, prototypu produktu. 3. Galeria lub przestrzeń wystawiennicza.	

Minimalna liczba godzin kształcenia w zawodzie wynosi:

1) w liceum sztuk plastycznych – **65** (w ujęciu tygodniowym);

2) w policealnej szkole plastycznej – **1110** (w ujęciu semestralnym).

Załącznik nr 2

PODSTAWA PROGRAMOWA KSZTAŁCENIA W ZAWODZIE AKTOR CYRKOWY (SYMBOL CYFROWY 343502)

Przedmiotem głównym w zawodzie aktor cyrkowy jest sztuka cyrkowa.

<table>
<tr><td colspan="3">AKROBATYKA</td></tr>
<tr><td colspan="3">CELE KSZTAŁCENIA</td></tr>
<tr><td>Wiedza</td><td>Umiejętności</td><td>Kompetencje</td></tr>
<tr><td>1. Przyswojenie wiedzy z zakresu akrobatyki.</td><td>2. Wykształcenie umiejętności wykorzystania w praktyce wiadomości z zakresu akrobatyki.</td><td>3. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.</td></tr>
<tr><td>Treści nauczania</td><td colspan="2">Kryteria weryfikacji</td></tr>
<tr><td colspan="3">1. Przyswojenie wiedzy z zakresu akrobatyki.</td></tr>
<tr><td></td><td colspan="2">Uczeń:</td></tr>
<tr><td>1) zasady bezpieczeństwa i higieny pracy;</td><td colspan="2">1) określa warunki organizacji stanowiska pracy zgodnie z zasadami ergonomii, przepisami bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony przeciwpożarowej i ochrony środowiska;
2) wymienia środki ochrony indywidualnej i zbiorowej podczas wykonywania zadań artystycznych;
3) rozpoznaje źródła i określa skutki oddziaływania na organizm człowieka czynników szkodliwych.</td></tr>
<tr><td>2) historia i wiedza w zakresie akrobatyki sportowej;</td><td colspan="2">1) omawia w zarysie historię akrobatyki sportowej;
2) wymienia dyscypliny wchodzące w skład akrobatyki sportowej.</td></tr>
<tr><td>3) technika wykonania.</td><td colspan="2">1) wyjaśnia specjalistyczną terminologię w akrobatyce;
2) podaje zasady wykonania poszczególnych elementów w akrobatyce.</td></tr>
<tr><td colspan="3">2. Wykształcenie umiejętności wykorzystania w praktyce wiadomości z zakresu akrobatyki.</td></tr>
<tr><td></td><td colspan="2">Uczeń:</td></tr>
<tr><td>1) zdolności psychomotoryczne;</td><td colspan="2">1) dobiera ćwiczenia kształtujące i doskonalące określone zdolności psychomotoryczne;
2) łączy pojedyncze elementy w układ skoków akrobatycznych;
3) prezentuje lekkość i sprężystość ruchów oraz sprawność psychomotoryczną;
4) tworzy układy akrobatyczne solowe i zespołowe;
5) wzbogaca elementy akrobatyczne elementami innych technik cyrkowych.</td></tr>
<tr><td>2) kreacja w zakresie akrobatyki sportowej.</td><td colspan="2">1) wykorzystuje w praktyce przyrządy i rekwizyty;
2) kształtuje pamięć i wyobraźnię ruchową;
3) transformuje pojęcia i idee na język akrobatyki sportowej;
4) wykorzystuje wiedzę z innych dziedzin sztuki cyrkowej;
5) poszukuje nowych rozwiązań i twórczo eksperymentuje w dziedzinie akrobatyki.</td></tr>
<tr><td colspan="3">3. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.</td></tr>
<tr><td></td><td colspan="2">Uczeń:</td></tr>
<tr><td>1) rozwój artystyczny i zawodowy;</td><td colspan="2">1) analizuje własne kompetencje;
2) identyfikuje obszary wiedzy i umiejętności wymagające doskonalenia;
3) wyznacza sobie cele rozwojowe, sposoby i terminy ich realizacji;
4) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności;
5) wykorzystuje różne źródła informacji w celu doskonalenia umiejętności zawodowych;
6) podejmuje inicjatywę w nietypowej sytuacji scenicznej;
7) stosuje techniki radzenia sobie ze stresem;
8) dokumentuje i archiwizuje własne dokonania twórcze;
9) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.</td></tr>
</table>

2) współpraca w zespole;	1) angażuje się w realizację wyznaczonych zadań; 2) uwzględnia opinie i sugestie innych członków zespołu; 3) dzieli się informacjami; 4) uzgadnia wspólne stanowisko w zespole; 5) wykorzystuje efekty pracy innych członków zespołu; 6) tworzy relacje oparte na zaufaniu.
3) etyka zawodowa.	1) przewiduje skutki podejmowanych działań i ponosi odpowiedzialność za podejmowane decyzje; 2) stosuje zasady etyki zawodowej; 3) stosuje zasady kultury i normy zachowania przyjęte w środowisku artystycznym.
WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA 1. Pomieszczenia: 1) sala gimnastyczna wyposażona w sprzęt specjalistyczny; 2) sala baletowa wyposażona w lustra ścienne. 2. Wyposażenie sali gimnastycznej: 1) ścieżka do skoków akrobatycznych; 2) materace zabezpieczające różnej grubości; 3) trampolina; 4) lonże asekurujące; 5) wykładzina specjalistyczna; 6) odskocznie.	

EKWILIBRYSTYKA			
CELE KSZTAŁCENIA			
Wiedza	Umiejętności		Kompetencje
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu ekwilibrystyki.	2.Wykształcenie umiejętności wykorzystania w praktyce wiadomości z zakresu ekwilibrystyki.	3. Prezentacja publiczna.	4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.
Treści nauczania	Kryteria weryfikacji		
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu ekwilibrystyki.			
	Uczeń:		
1) zasady bezpieczeństwa i higieny pracy;	1) określa warunki organizacji stanowiska pracy zgodnie z zasadami ergonomii, przepisami bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony przeciwpożarowej i ochrony środowiska; 2) wymienia środki ochrony indywidualnej i zbiorowej podczas wykonywania zadań artystycznych; 3) rozpoznaje źródła i określa skutki oddziaływania na organizm człowieka czynników szkodliwych.		
2) historia i wiedza;	1) omawia w zarysie historię ekwilibrystyki oraz jej reprezentatywnych artystów; 2) określa osiągniecia artystyczne w zakresie ekwilibrystyki.		
3) warsztat i przyrządy.	1) określa warunki techniczne i przestrzenne do realizacji ekwilibrystyki; 2) klasyfikuje podstawowe i zaawansowane techniki treningowe; 3) układa plan treningu ekwilibrystycznego, zawierający: a) rozgrzewkę ogólną i specjalistyczną, b) część techniczną, c) część kondycyjną, d) wyciszenie i relaksację; 4) charakteryzuje przyrządy i przybory treningowe oraz ich zastosowanie w treningu; 5) wskazuje sposoby konserwacji i naprawy rekwizytów.		

2. Wykształcenie umiejętności wykorzystania w praktyce wiadomości z zakresu ekwilibrystyki.	
	Uczeń:
1) metodyka treningu;	1) prezentuje poprawną technikę wykonywanych elementów; 2) wykonuje poprawnie ćwiczenia; 3) planuje czas i sposób regeneracji dopasowany do swojej aktywności; 4) wdraża system treningowy.
2) tworzenie własnych układów choreograficznych;	1) wdraża swoje inspiracje w układ cyrkowy; 2) eksperymentuje z formami ruchu; 3) dobiera muzykę do swoich występów; 4) przestrzega przepisów dotyczących ochrony własności intelektualnej.
3) przygotowanie do występu ekwilibrystyki.	1) przygotowuje rekwizyty do wygodnego i bezpiecznego użycia w czasie występów; 2) przygotowuje zabezpieczenie rekwizytów ekwilibrystycznych do transportu; 3) ocenia warunki sceniczne i dostosowuje do nich sposób wykonania układu.
3. Prezentacja publiczna.	
	Uczeń:
1) praktyka sceniczna;	1) wykonuje układ cyrkowy w zakresie ekwilibrystyki uzgodniony z nauczycielem; 2) panuje nad swoimi emocjami podczas występu; 3) przestrzega zasad bezpieczeństwa podczas występu; 4) podejmuje współpracę z innymi twórcami widowiska.
2) prezentacja w mediach cyfrowych.	1) korzysta ze środków zapisu własnych osiągnięć w postaci cyfrowej; 2) korzysta z technologii informacyjnej i komunikacyjnej w realizacji zadań artystycznych.
4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.	
	Uczeń:
1) rozwój artystyczny i zawodowy;	1) analizuje własne kompetencje; 2) identyfikuje obszary wiedzy i umiejętności wymagające doskonalenia; 3) wyznacza sobie cele rozwojowe, sposoby i terminy ich realizacji; 4) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności; 5) wykorzystuje różne źródła informacji w celu doskonalenia umiejętności zawodowych; 6) podejmuje inicjatywę w nietypowej sytuacji scenicznej; 7) stosuje techniki radzenia sobie ze stresem; 8) dokumentuje i archiwizuje własne dokonania twórcze; 9) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.
2) współpraca w zespole;	1) angażuje się w realizację wyznaczonych zadań; 2) uwzględnia opinie i sugestie innych członków zespołu; 3) dzieli się informacjami; 4) uzgadnia wspólne stanowisko w zespole; 5) wykorzystuje efekty pracy innych członków zespołu; 6) tworzy relacje oparte na zaufaniu.
3) etyka zawodowa.	1) przewiduje skutki podejmowanych działań i ponosi odpowiedzialność za podejmowane decyzje; 2) stosuje zasady etyki zawodowej; 3) stosuje zasady kultury i normy zachowania przyjęte w środowisku artystycznym.
WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA 1. Sala gimnastyczna lub taneczna. 2. Wyposażenie sali w rekwizyty ekwilibrystyczne: monocykl, drabina wolnostojąca, wałki z deską, lina pozioma, rower ekwilibrystyczny i inne.	

3. Dostęp do przestrzeni scenicznej dającej możliwości używania wszystkich potrzebnych rekwizytów.		
ELEMENTY GRY AKTORSKIEJ		
CELE KSZTAŁCENIA		
Wiedza	Umiejętności	Kompetencje
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu elementów gry aktorskiej.	2. Wykształcenie umiejętności wykorzystania w praktyce elementów gry aktorskiej.	3. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.
Treści nauczania	Kryteria weryfikacji	
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu elementów gry aktorskiej.		
	Uczeń:	
1) zasady bezpieczeństwa i higieny pracy;	1) określa warunki organizacji stanowiska pracy zgodnie z zasadami ergonomii, przepisami bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony przeciwpożarowej i ochrony środowiska; 2) wymienia środki ochrony indywidualnej i zbiorowej podczas wykonywania zadań artystycznych; 3) rozpoznaje źródła i określa skutki oddziaływania na organizm człowieka czynników szkodliwych.	
2) wiedza z zakresu gry aktorskiej.	1) omawia elementy i podstawowe techniki gry aktorskiej; 2) charakteryzuje wiarygodną postać sceniczną; 3) określa środki wyrazu aktorskiego.	
2. Wykształcenie umiejętności wykorzystania w praktyce elementów gry aktorskiej.		
	Uczeń:	
1) kreacja sceniczna;	1) samodzielnie tworzy krótkie etiudy aktorskie (bez słów, ze słowami); 2) wykorzystuje techniki aktorskie do wywołania zamierzonych reakcji publiczności; 3) analizuje swoje działania i działanie innych z perspektywy widza; 4) wchodzi w interakcję z widzem; 5) uczestniczy w grupowych improwizowanych etiudach scenicznych; 6) posługuje się skoordynowanym ruchem i gestem; 7) przygotowuje etiudy z rekwizytem teatralnym; 8) przygotowuje i prezentuje postać w numerze specjalizacyjnym z wykorzystaniem rekwizytu cyrkowego.	
2) wrażliwość artystyczna i emocjonalna.	1) wykonuje zadania w sposób kreatywny; 2) współpracuje z partnerem – aktorem w przestrzeni scenicznej; 3) tworzy postać sceniczną zróżnicowaną pod względem emocjonalnym.	
3. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.		
	Uczeń:	
1) rozwój artystyczny i zawodowy;	1) analizuje własne kompetencje; 2) identyfikuje obszary wiedzy i umiejętności wymagające doskonalenia; 3) wyznacza sobie cele rozwojowe, sposoby i terminy ich realizacji; 4) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności; 5) wykorzystuje różne źródła informacji w celu doskonalenia umiejętności zawodowych; 6) podejmuje inicjatywę w nietypowej sytuacji scenicznej; 7) stosuje techniki radzenia sobie ze stresem; 8) dokumentuje i archiwizuje własne dokonania twórcze; 9) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.	
2) współpraca w zespole;	1) angażuje się w realizację wyznaczonych zadań; 2) uwzględnia opinie i sugestie innych członków zespołu; 3) dzieli się informacjami; 4) uzgadnia wspólne stanowisko w zespole; 5) wykorzystuje efekty pracy innych członków zespołu; 6) tworzy relacje oparte na zaufaniu.	

3) etyka zawodowa.	1) przewiduje skutki podejmowanych działań i ponosi odpowiedzialność za podejmowane decyzje; 2) stosuje zasady etyki zawodowej; 3) stosuje zasady kultury i normy zachowania przyjęte w środowisku artystycznym.
WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA 1. Sala do ćwiczeń. 2. Wyposażenie sali: zastawki, lustra, drążek. 3. Komputer stacjonarny lub przenośny, sprzęt audiowizualny. 4. Arena cyrkowa lub scena.	
GIMNASTYKA	
CELE KSZTAŁCENIA	
Wiedza	Umiejętności / Kompetencje
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu gimnastyki.	2. Wykształcenie umiejętności wykorzystania w praktyce wiadomości z zakresu gimnastyki. 3. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.
Treści nauczania	Kryteria weryfikacji
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu gimnastyki.	
	Uczeń:
1) zasady bezpieczeństwa i higieny pracy;	1) określa warunki organizacji stanowiska pracy zgodnie z zasadami ergonomii, przepisami bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony przeciwpożarowej i ochrony środowiska; 2) wymienia środki ochrony indywidualnej i zbiorowej podczas wykonywania zadań artystycznych; 3) rozpoznaje źródła i określa skutki oddziaływania na organizm człowieka czynników szkodliwych.
2) historia i wiedza w zakresie gimnastyki sportowej.	1) omawia w zarysie historię gimnastyki sportowej i specjalizacji gimnastycznych w cyrku; 2) wymienia przyrządy wchodzące w skład gimnastyki sportowej kobiet i mężczyzn oraz rekwizyty cyrkowe; 3) omawia budowę rekwizytu, sposób konserwacji oraz montażu pod namiotem cyrkowym.
2. Wykształcenie umiejętności wykorzystania w praktyce wiadomości z zakresu gimnastyki.	
	Uczeń:
1) zdolności psychomotoryczne;	1) dobiera ćwiczenia kształtujące i doskonalące określone zdolności psychomotoryczne; 2) łączy pojedyncze elementy w układ z wykorzystaniem rekwizytów; 3) tworzy układy gimnastyczne solowe i zespołowe; 4) wzbogaca układy gimnastyczne elementami innych technik cyrkowych.
2) kreacja w zakresie gimnastyki sportowej.	1) wykorzystuje w praktyce przyrządy i rekwizyty; 2) kształtuje pamięć i wyobraźnię ruchową; 3) transformuje pojęcia i idee na język gimnastyki sportowej; 4) poszukuje nowych rozwiązań i twórczo eksperymentuje w dziedzinie gimnastyki.
3. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.	
	Uczeń:
1) rozwój artystyczny i zawodowy;	1) analizuje własne kompetencje; 2) identyfikuje obszary wiedzy i umiejętności wymagające doskonalenia; 3) wyznacza sobie cele rozwojowe, sposoby i terminy ich realizacji; 4) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności; 5) wykorzystuje różne źródła informacji w celu doskonalenia umiejętności zawodowych; 6) podejmuje inicjatywę w nietypowej sytuacji scenicznej; 7) stosuje techniki radzenia sobie ze stresem;

<table>
<tr><td></td><td colspan="3">8) dokumentuje i archiwizuje własne dokonania twórcze;
9) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.</td></tr>
<tr><td>2) współpraca w zespole;</td><td colspan="3">1) angażuje się w realizację wyznaczonych zadań;
2) uwzględnia opinie i sugestie innych członków zespołu;
3) dzieli się informacjami;
4) uzgadnia wspólne stanowisko w zespole;
5) wykorzystuje efekty pracy innych członków zespołu;
6) tworzy relacje oparte na zaufaniu.</td></tr>
<tr><td>3) etyka zawodowa.</td><td colspan="3">1) przewiduje skutki podejmowanych działań i ponosi odpowiedzialność za podejmowane decyzje;
2) stosuje zasady etyki zawodowej;
3) stosuje zasady kultury i normy zachowania przyjęte w środowisku artystycznym.</td></tr>
<tr><td colspan="4">WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA
1. Pomieszczenia:
1) sala gimnastyczna o wysokości minimum 10 m wyposażona w sprzęt specjalistyczny;
2) sala baletowa wyposażona w lustra ścienne.
2. Wyposażenie sali gimnastycznej:
1) rekwizyty do numerów górnych;
2) siatka zabezpieczająca;
3) materace zabezpieczające o różnej grubości;
4) trampolina;
5) lonże asekurujące;
6) ścieżka do skoków.</td></tr>
<tr><td colspan="4">HISTORIA CYRKU</td></tr>
<tr><td rowspan="3">Treści nauczania</td><td colspan="3">CELE KSZTAŁCENIA</td></tr>
<tr><td>Wiedza</td><td>Umiejętności</td><td>Kompetencje</td></tr>
<tr><td>1. Przyswojenie wiedzy z zakresu historii cyrku.</td><td>2. Wykorzystanie w praktyce posiadanych wiadomości z zakresu historii cyrku.</td><td>3. Pogłębianie i aktualizowanie wiedzy oraz doskonalenie umiejętności zawodowych, w tym z wykorzystaniem technologii informacyjnej i komunikacyjnej.</td></tr>
<tr><td></td><td colspan="3">Kryteria weryfikacji – uczeń:</td></tr>
<tr><td>1) periodyzacja dziejów historii sztuki cyrkowej;</td><td>1) charakteryzuje epoki w dziejach sztuki cyrkowej;
2) odczytuje dzieje sztuki cyrkowej w kontekście historyczno-kulturowym.</td><td>1) porządkuje epoki chronologicznie od antyku po nowoczesność;
2) nakreśla zjawiska sztuki cyrkowej typowe dla każdej epoki;
3) łączy historię sztuki cyrkowej z innymi dyscyplinami artystycznymi i historią powszechną.</td><td rowspan="2">1) analizuje i ocenia własne kompetencje;
2) identyfikuje obszary wiedzy i umiejętności wymagające doskonalenia;
3) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności wykorzystując różne źródła informacji, w tym internetowe bazy wiedzy; potrafi dokonać selekcji materiałów i krytycznie je ocenić;</td></tr>
<tr><td>2) sztuka cyrkowa;</td><td>1) omawia w zarysie rozwój sztuki cyrkowej na przestrzeni wieków;</td><td>1) porządkuje informacje o czołowych zjawiskach i tendencjach w sztuce</td></tr>
</table>

	2) omawia style i techniki sztuki cyrkowej na świecie; 3) wymienia nowe formy sztuki cyrkowej, w tym kuglarstwo, cyrk uliczny, cyrk nowy; 4) wskazuje osiągnięcia artystyczne w sztuce cyrkowej.	cyrkowej na przestrzeni wieków; 2) rozpoznaje rodzaje dyscyplin sztuki cyrkowej; 3) rozróżnia formy, style i techniki sztuki cyrkowej na świecie; 4) łączy znaczące osiągnięcia sztuki cyrkowej ze środowiskiem artystycznym.	4) angażuje się w realizację wyznaczonych zadań; 5) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.
3) twórcy sztuki cyrkowej;	1) wymienia reprezentatywne dzieła z zakresu sztuki cyrkowej oraz ich autorów; 2) wymienia wybitnych polskich i światowych twórców sztuki cyrkowej o znaczącym dorobku artystycznym; 3) wymienia nazwy cyrków w Polsce i na świecie; 4) wymienia utwory muzyczne powstałe na użytek sztuki cyrkowej; 5) omawia w zarysie sztukę plakatu cyrkowego.	1) ocenia wpływ najważniejszych twórców i ich dzieł na historię sztuki cyrkowej; 2) przyporządkowuje twórców sztuki cyrkowej do odpowiedniego okresu historycznego.	
4) sztuka cyrkowa w kulturze powszechnej.	1) charakteryzuje społeczną rolę sztuki cyrkowej; 2) omawia podstawy pedagogiki cyrkowej, w tym terapii i integracji.	ocenia rolę sztuki cyrkowej w aspekcie społecznym, kulturowym i terapeutycznym.	

WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA 1. Pomieszczenie dydaktyczne z wyposażeniem odpowiadającym tematyce zajęć, np. pracownia specjalistyczna. 2. Wyposażenie pomieszczenia dydaktycznego: sprzęt audiowizualny.		
JĘZYK OBCY NOWOŻYTNY		
CELE KSZTAŁCENIA		
Wiedza	Umiejętności	Kompetencje
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu języka obcego nowożytnego.	2. Wykształcenie umiejętności posługiwania się językiem obcym nowożytnym.	3. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.
Treści nauczania	Kryteria weryfikacji	
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu języka obcego nowożytnego.		
	Uczeń:	

1) zasady bezpieczeństwa i higieny pracy;	1) określa warunki bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) omawia czynniki wpływające na bezpieczeństwo.
2) kształcenie językowe;	1) identyfikuje podstawowy zasób środków językowych (leksykalnych, gramatycznych, ortograficznych oraz fonetycznych); 2) klasyfikuje wiedzę oraz umiejętności rozumienia, tworzenia i używania wypowiedzi w języku obcym nowożytnym; 3) omawia struktury gramatyczne i leksykalne.
3) kształcenie kulturowe.	1) charakteryzuje wypowiedzi umożliwiające komunikowanie się w środowisku artystycznym; 2) określa formę przekazu ustnego lub pisemnego, w tym prostych tekstów związanych z wykonywaniem typowych dla cyrku czynności zawodowych.
2. Wykształcenie umiejętności posługiwania się językiem obcym nowożytnym.	
	Uczeń:
1) komunikacja i wiedza o języku obcym nowożytnym;	1) formułuje wypowiedzi ustne i pisemne w języku obcym nowożytnym i określa kontekst wypowiedzi; 2) określa główną myśl wypowiedzi lub fragmentu wypowiedzi; 3) rozróżnia formalny i nieformalny styl wypowiedzi; 4) wskazuje w wypowiedzi określone informacje; 5) wymienia informacje w określonym porządku; 6) rozróżnia opowiadanie o czynnościach, doświadczeniach i wydarzeniach z przeszłości i teraźniejszości; 7) omawia i uzasadnia swoje opinie i poglądy, przedstawia opinie i poglądy innych osób.
2) kultura i integracja międzyprzedmiotowa.	1) zmienia formę przekazu ustnego lub pisemnego w tym prostych tekstów związanych z wykonywaniem typowych czynności zawodowych; 2) przekazuje w języku obcym nowożytnym informacje zawarte w materiałach wizualnych; 3) podaje określone zwroty sytuacyjne: składa życzenia i gratulacje, odpowiada na życzenia i gratulacje, proponuje, przyjmuje i odrzuca propozycje, zachęca; prowadzi proste negocjacje w sytuacjach życia codziennego; 4) wskazuje odpowiedni styl wypowiedzi do sytuacji; 5) formułuje wypowiedzi dotyczące typowych sytuacji, w tym związanych z komunikowaniem się w środowisku pracy; 6) wskazuje i uzasadnia swoje opinie, pyta o opinie, zgadza się lub nie zgadza się z opiniami innych osób.
3. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.	
	Uczeń:
1) rozwój artystyczny i zawodowy;	1) analizuje własne kompetencje; 2) identyfikuje obszary wiedzy i umiejętności wymagające doskonalenia; 3) wyznacza sobie cele rozwojowe, sposoby i terminy ich realizacji; 4) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności; 5) wykorzystuje różne źródła informacji w celu doskonalenia umiejętności zawodowych; 6) stosuje techniki radzenia sobie ze stresem; 7) dokumentuje i archiwizuje własne dokonania twórcze, posługując się danym językiem obcym nowożytnym; 8) zdobywa wiedzę w zakresie życia artystycznego w krajach obszaru poznawanego języka obcego nowożytnego.
2) współpraca w zespole;	1) angażuje się w realizację wyznaczonych zadań; 2) uwzględnia opinie i sugestie innych członków zespołu; 3) dzieli się informacjami;

	4) uzgadnia wspólne stanowisko w zespole; 5) wykorzystuje efekty pracy innych członków zespołu; 6) tworzy relacje oparte na zaufaniu.	
3) etyka zawodowa.	1) przewiduje skutki podejmowanych działań i ponosi odpowiedzialność za podejmowane decyzje; 2) stosuje zasady etyki zawodowej; 3) stosuje zasady kultury i normy zachowania przyjęte w środowisku artystycznym.	
WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA Pomieszczenie dydaktyczne z wyposażeniem odpowiadającym wymogom nauczania języka obcego nowożytnego.		
PODSTAWY CHARAKTERYZACJI		
CELE KSZTAŁCENIA		
Wiedza	Umiejętności	Kompetencje
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu podstaw charakteryzacji.	2. Wykształcenie umiejętności wykorzystania w praktyce wiadomości z zakresu podstaw charakteryzacji.	3. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.
Treści nauczania	Kryteria weryfikacji	
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu podstaw charakteryzacji.		
	Uczeń:	
1) zasady bezpieczeństwa i higieny pracy;	1) określa warunki organizacji stanowiska pracy zgodnie z zasadami ergonomii oraz przepisami bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) omawia czynniki wpływające na bezpieczeństwo pracy; 3) rozpoznaje źródła i określa skutki oddziaływania na organizm człowieka czynników szkodliwych.	
2) wiedza w zakresie charakteryzacji;	1) definiuje pojęcia w zakresie charakteryzacji; 2) omawia anatomię głowy, zwłaszcza twarzy; 3) omawia rolę barw przy tworzeniu złudzeń optycznych w charakteryzacji; 4) opisuje rodzaje charakteryzacji.	
3) warsztat i technologia w zakresie charakteryzacji.	1) rozpoznaje rodzaje charakteryzacji; 2) omawia podstawowe techniki i procesy wykonania charakteryzacji; 3) określa materiały używane w charakteryzacji; 4) charakteryzuje narzędzia, sprzęt i urządzenia stosowane podczas wykonywania charakteryzacji.	
2. Wykształcenie umiejętności wykorzystania w praktyce wiadomości z zakresu podstaw charakteryzacji.		
	Uczeń:	
projektowanie i wykonanie charakteryzacji.	1) posługuje się przyrządami służącymi do wykonania charakteryzacji; 2) dobiera materiały i technikę wykonania do koncepcji, stylu i układu akcji scenicznej; 3) projektuje własną charakteryzację sceniczną do układu i przedstawianej w nim postaci; 4) wykonuje pełną charakteryzację sceniczną na własnej twarzy, jak i na twarzach innych artystów; 5) gromadzi materiały pomocnicze i inspiracje; 6) wykonuje dokumentację fotograficzną.	
3. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.		
	Uczeń:	
1) rozwój artystyczny i zawodowy;	1) analizuje własne kompetencje; 2) identyfikuje obszary wiedzy i umiejętności wymagające doskonalenia; 3) wyznacza sobie cele rozwojowe, sposoby i terminy ich realizacji; 4) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności;	

	5) wykorzystuje różne źródła informacji w celu doskonalenia umiejętności zawodowych; 6) stosuje techniki radzenia sobie ze stresem; 7) dokumentuje i archiwizuje własne dokonania twórcze; 8) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.
2) współpraca w zespole;	1) angażuje się w realizację wyznaczonych zadań; 2) uwzględnia opinie i sugestie innych członków zespołu; 3) dzieli się informacjami; 4) uzgadnia wspólne stanowisko w zespole; 5) wykorzystuje efekty pracy innych członków zespołu; 6) tworzy relacje oparte na zaufaniu.
3) etyka zawodowa.	1) przewiduje skutki podejmowanych działań i ponosi odpowiedzialność za podejmowane decyzje; 2) stosuje zasady etyki zawodowej; 3) przestrzega zasady kultury i norm zachowania przyjętych w środowisku artystycznym.
WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA 1. Pomieszczenie dydaktyczne. 2. Wyposażenie pomieszczenia dydaktycznego: 1) lustra; 2) materiały eksploatacyjne używane do wykonania charakteryzacji; 3) narzędzia używane do wykonania charakteryzacji.	

SZTUKA CYRKOWA			
CELE KSZTAŁCENIA			
Wiedza	Umiejętności		Kompetencje
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu sztuki cyrkowej.	2. Wykształcenie umiejętności prezentacji sztuki cyrkowej.	3. Prezentacja publiczna.	4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.
Treści nauczania	Kryteria weryfikacji		
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu sztuki cyrkowej.			
	Uczeń:		
1) zasady bezpieczeństwa i higieny pracy;	1) określa warunki organizacji stanowiska pracy zgodnie z zasadami ergonomii, przepisami bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony przeciwpożarowej i ochrony środowiska; 2) wymienia środki ochrony indywidualnej i zbiorowej podczas wykonywania zadań artystycznych; 3) rozpoznaje źródła i określa skutki oddziaływania na organizm człowieka czynników szkodliwych.		
2) historia i wiedza w zakresie sztuki cyrkowej;	1) omawia w zarysie historię sztuki cyrkowej oraz jej reprezentatywnych artystów; 2) wymienia rodzaje przestrzeni scenicznych i ich specyfikę; 3) wymienia i klasyfikuje rodzaje pokazów cyrkowych; 4) klasyfikuje rodzaje rekwizytów w zakresie pokrewnych specjalności; 5) rozróżnia rodzaje figur i elementów w zakresie sztuki cyrkowej.		
3) warsztat i znajomość przyrządów w zakresie sztuki cyrkowej.	1) określa warunki techniczne i przestrzenne do realizacji przedmiotu sztuka cyrkowa; 2) klasyfikuje podstawowe i zaawansowane techniki treningowe; 3) układa plan treningu związany z określonym pokazem cyrkowym, zawierający: a) rozgrzewkę ogólną i specjalistyczną, b) część techniczną, c) część kondycyjną, d) wyciszenie i relaksację;		

	4) charakteryzuje przyrządy i przybory treningowe oraz ich zastosowanie w treningu; 5) wskazuje sposoby konserwacji i naprawy rekwizytów.
2. Wykształcenie umiejętności prezentacji sztuki cyrkowej.	
	Uczeń:
1) metodyka treningu;	1) prezentuje poprawną technikę wykonywanych elementów; 2) wykonuje poprawnie ćwiczenia ogólnorozwojowe; 3) planuje czas i sposób regeneracji dopasowany do swojej aktywności; 4) wdraża system treningowy.
2) tworzenie własnych układów choreograficznych;	1) wdraża swoje inspiracje w układ cyrkowy; 2) efektywnie łączy formy ruchu z poszczególnych dyscyplin cyrkowych; 3) dobiera muzykę do swoich występów; 4) stosuje zasady z zakresu ochrony własności intelektualnej.
3) przygotowanie do pokazu sztuki cyrkowej.	1) samodzielnie montuje rekwizyt; 2) kontroluje proces montażu rekwizytów; 3) współpracuje z obsługą sceny cyrkowej; 4) ocenia warunki sceniczne i dostosowuje do nich sposób wykonania pokazu sztuki cyrkowej; 5) wykonuje projekty kostiumu.
3. Prezentacja publiczna.	
	Uczeń:
1) praktyka sceniczna;	1) wykonuje pokaz sztuki cyrkowej w zakresie wybranej specjalizacji, uzgodniony z choreografem i reżyserem; 2) panuje nad swoimi emocjami podczas występu; 3) przestrzega zasad bezpieczeństwa podczas występu; 4) podejmuje współpracę z innymi twórcami widowiska.
2) prezentacja w mediach cyfrowych.	1) korzysta ze środków zapisu własnych osiągnięć w postaci cyfrowej; 2) korzysta z technologii informacyjnej i komunikacyjnej w realizacji zadań artystycznych.
4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.	
	Uczeń:
1) rozwój artystyczny i zawodowy;	1) analizuje własne kompetencje; 2) identyfikuje obszary wiedzy i umiejętności wymagające doskonalenia; 3) wyznacza sobie cele rozwojowe, sposoby i terminy ich realizacji; 4) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności; 5) wykorzystuje różne źródła informacji w celu doskonalenia umiejętności zawodowych; 6) podejmuje inicjatywę w nietypowej sytuacji scenicznej; 7) stosuje techniki radzenia sobie ze stresem; 8) dokumentuje i archiwizuje własne dokonania twórcze; 9) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.
2) współpraca w zespole;	1) angażuje się w realizację wyznaczonych zadań; 2) uwzględnia opinie i sugestie innych członków zespołu; 3) dzieli się informacjami; 4) uzgadnia wspólne stanowisko w zespole; 5) wykorzystuje efekty pracy innych członków zespołu; 6) tworzy relacje oparte na zaufaniu.
3) etyka zawodowa.	1) przewiduje skutki podejmowanych działań i ponosi odpowiedzialność za podejmowane decyzje; 2) stosuje zasady etyki zawodowej; 3) stosuje zasady kultury i normy zachowania przyjęte w środowisku artystycznym.
WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA	

1. Sala gimnastyczna i taneczna. W zależności od specjalizacji dostęp do podwieszeń górnych, odciągów dolnych lub samej przestrzeni. 2. Wyposażenie sali w rekwizyty: zależnie od realizowanej dyscypliny w obrębie przedmiotu sztuki cyrkowej – rekwizyty do: 1) gimnastyki powietrznej – szarfy, sztrabaty, lina pionowa, koła aerialowe, maszt latający, cloud-swing, trapezy: statyczny, taneczny, latający, swing trapez; 2) akrobatyki – trampolina, ścieżka akrobatyczna, materace zeskokowe, stolik akrobatyczny, deska akrobatyczna; 3) ekwilibrystyki – rower ekwilibrystyczny, monocykle, drabina wolna, persze długie, laski do stania na rękach, lina pozioma, koła gimnastyczne: koło Cyra, koło reńskie; 4) żonglerki – stolik do antypodów, przybory żonglerskie: piłki, obręcze, maczugi, koła hula-hoop; 5) klaunady – kostiumy, elementy charakteryzacji. 3. Dodatkowe wyposażenie sali: wyciągarki, materace zeskokowe, lonże, poręcze gimnastyczne, drążek gimnastyczny, drabinki, lustra, sprzęt nagłośnieniowy. 4. Dostęp do przestrzeni scenicznej dającej możliwości używania wszystkich potrzebnych rekwizytów, np. do areny cyrkowej, sceny teatralnej.

TECHNIKI TANECZNE				
CELE KSZTAŁCENIA				
Wiedza	Umiejętności			Kompetencje
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu technik tanecznych.	2. Wykształcenie umiejętności posługiwania się technikami tanecznymi.	3. Kreacja artystyczna.	4. Prezentacja publiczna.	5. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.
Treści nauczania	Kryteria weryfikacji			
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu technik tanecznych.				
	Uczeń:			
1) zasady bezpieczeństwa i higieny pracy;	1) określa warunki organizacji stanowiska pracy zgodnie z zasadami ergonomii, przepisami bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony przeciwpożarowej i ochrony środowiska; 2) wymienia środki ochrony indywidualnej i zbiorowej podczas wykonywania zadań artystycznych; 3) rozpoznaje źródła i określa skutki oddziaływania na organizm człowieka czynników szkodliwych.			
2) wiedza z zakresu technik tańca.	1) rozróżnia poznane style i techniki taneczne; 2) określa terminologię z zakresu różnych technik tanecznych; 3) wskazuje różnice i cechy wspólne poznanych technik tanecznych.			
2. Wykształcenie umiejętności posługiwania się technikami tanecznymi.				
	Uczeń:			
1) technika i anatomia ruchu;	1) korzysta ze świadomości ruchowej własnego ciała i wyczucia przestrzeni; 2) łączy harmonię ruchu z gibkością, lekkością, skocznością, zwinnością i równowagą; 3) utrzymuje prawidłową postawę ciała; 4) porusza się zgodnie z tempem i charakterem muzyki; 5) przestrzega podstawowych zasad rozciągania, wzmacniania i rozluźniania ciała; 6) wykonuje wybrane układy choreograficzne; 7) przestrzega czystości formy i estetyki ruchu; 8) opanowuje pamięciowo zadane kombinacje i większe całości choreograficzne.			
2) samodzielna praca.	1) przestrzega zasad bezpieczeństwa i higieny pracy;			

	2) realizuje samodzielny proces ćwiczenia poszczególnych kroków tanecznych, kombinacji, choreografii i innych elementów warsztatu według wskazówek nauczyciela; 3) kontroluje własne wykonanie podczas ćwiczenia; 4) potrafi ocenić jakość wykonywanych zadań.
3. Kreacja artystyczna.	
	Uczeń:
kreacja artystyczna.	1) wykazuje się kreatywnością, wrażliwością artystyczną i emocjonalną; 2) przygotowuje różne układy taneczne i łączy je z innymi technikami cyrkowymi; 3) dostosowuje działania taneczne do prezentowanego repertuaru muzycznego; 4) łączy elementy taneczne i gesty; 5) kontrastuje ruchy pod względem dynamiki, tempa i ekspresji.
4. Prezentacja publiczna.	
	Uczeń:
1) praktyka sceniczna;	1) koncentruje się podczas występu; 2) opanowuje tremę; 3) ocenia warunki sceniczne i dostosowuje do nich sposób wykonania choreografii; 4) współpracuje z reżyserem, inspicjentem oraz obsługą techniczną sceny; 5) prezentuje choreografię zgodnie z właściwym dla niej stylem lub konwencją choreograficzną.
2) prezentacja w mediach cyfrowych.	1) korzysta z technologii informacyjnej i komunikacyjnej w realizacji zadań artystycznych; 2) publikuje swoje prezentacje artystyczne z zachowaniem ochrony własności intelektualnej.
5. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.	
1) rozwój artystyczny i zawodowy;	1) analizuje własne kompetencje; 2) identyfikuje obszary wiedzy i umiejętności wymagające doskonalenia; 3) wyznacza sobie cele rozwojowe, sposoby i terminy ich realizacji; 4) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności; 5) wykorzystuje różne źródła informacji w celu doskonalenia umiejętności zawodowych; 6) podejmuje inicjatywę w nietypowej sytuacji scenicznej; 7) stosuje techniki radzenia sobie ze stresem; 8) dokumentuje i archiwizuje własne dokonania twórcze; 9) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.
2) współpraca w zespole;	1) angażuje się w realizację wyznaczonych zadań; 2) uwzględnia opinie i sugestie innych członków zespołu; 3) dzieli się informacjami; 4) uzgadnia wspólne stanowisko w zespole; 5) wykorzystuje efekty pracy innych członków zespołu; 6) tworzy relacje oparte na zaufaniu.
3) etyka zawodowa.	1) przewiduje skutki podejmowanych działań i ponosi odpowiedzialność za podejmowane decyzje; 2) stosuje zasady etyki zawodowej; 3) stosuje zasady kultury i normy zachowania przyjęte w środowisku artystycznym.
WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA 1. Sala baletowa. 2. Wyposażenie sali: lustra, drążek, specjalistyczna podłoga baletowa. 3. Wyposażenie szkoły: sprzęt audiowizualny. 4. Arena cyrkowa lub scena teatralna.	

ZASADY ZDROWEGO ŻYWIENIA Z ELEMENTAMI ANATOMII		
CELE KSZTAŁCENIA		
Wiedza	Umiejętności	Kompetencje
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu zasad zdrowego żywienia z elementami anatomii.	2. Wykształcenie umiejętności wykorzystania w praktyce wiadomości z zakresu zasad zdrowego żywienia z elementami anatomii.	3. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym
Treści nauczania	Kryteria weryfikacji	
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu zasad zdrowego żywienia z elementami anatomii.		
	Uczeń:	
1) zasady bezpieczeństwa i higieny pracy;	1) określa warunki bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) omawia czynniki wpływające na bezpieczeństwo.	
2) zasady zdrowego żywienia i zdrowego trybu życia;	1) określa nawyki dbania o zdrowie w życiu codziennym; 2) omawia podstawowe zasady zdrowego żywienia; 3) charakteryzuje metody żywienia uwzględniające zapotrzebowanie energetyczne organizmu; 4) wymienia podstawowe dla człowieka składniki odżywcze.	
3) podstawowa wiedza z zakresu anatomii i biomechaniki.	1) omawia anatomię czynnościową człowieka ze szczególnym uwzględnieniem układu ruchu; 2) charakteryzuje wybrane zagadnienia anatomii czynnościowej oraz funkcjonowania układu pokarmowego i nerwowego; 3) określa możliwości psychomotoryczne organizmu ludzkiego oraz wpływ wykonywanych ćwiczeń na rozwój sprawności fizycznej.	
2. Wykształcenie umiejętności wykorzystania w praktyce wiadomości z zakresu zasad zdrowego żywienia z elementami anatomii.		
	Uczeń:	
1) zdrowe żywienie;	1) utrwala nawyki dbania o własne zdrowie; 2) łączy wiedzę z zakresu podstawowych zasad zdrowego żywienia z podnoszeniem własnej sprawności fizycznej; 3) stosuje w praktyce metody żywienia uwzględniające zapotrzebowanie energetyczne organizmu; 4) planuje i konstruuje odpowiednią dla uprawianej dyscypliny piramidę pokarmową; 5) łączy wiedzę o podstawowych i niezbędnych dla człowieka składnikach odżywczych ze źródłem ich pochodzenia i zapotrzebowaniem organizmu na poszczególne składniki.	
2) anatomia i biomechanika.	1) wykorzystuje wiedzę z zakresu anatomii, dostosowując aktywność fizyczną do możliwości własnego organizmu; 2) dokonuje samooceny i samokontroli w zakresie sprawności fizycznej i prawidłowej postawy; 3) stosuje w praktyce pozyskaną wiedzę o układzie pokarmowym i nerwowym; 4) wykorzystuje wiedzę z zakresu psychomotoryki organizmu ludzkiego; 5) odwołuje się do wiedzy dotyczącej higieny człowieka.	
3. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.		
	Uczeń:	
1) rozwój zawodowy;	1) analizuje własne kompetencje; 2) identyfikuje obszary wiedzy i umiejętności wymagające doskonalenia; 3) wyznacza sobie cele rozwojowe, sposoby i terminy ich realizacji; 4) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności; 5) wykorzystuje różne źródła informacji w celu doskonalenia umiejętności zawodowych;	

	6) stosuje techniki radzenia sobie ze stresem.		
2) etyka zawodowa.	1) przestrzega zasad etycznych oraz utrzymuje właściwe relacje w środowisku artystycznym; 2) przewiduje skutki podejmowanych działań i ponosi odpowiedzialność za podejmowane decyzje.		
WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA Pomieszczenie dydaktyczne wyposażone w sprzęt audiowizualny.			
ŻONGLERKA			
CELE KSZTAŁCENIA			
Wiedza	Umiejętności		Kompetencje
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu żonglerki.	2. Wykształcenie umiejętności wykorzystania w praktyce wiadomości z zakresu żonglerki.	3. Prezentacja publiczna.	4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.
Treści nauczania	Kryteria weryfikacji		
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu żonglerki.			
	Uczeń:		
1) zasady bezpieczeństwa i higieny pracy;	1) określa warunki organizacji stanowiska pracy zgodnie z zasadami ergonomii, przepisami bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony przeciwpożarowej i ochrony środowiska; 2) wymienia środki ochrony indywidualnej i zbiorowej podczas wykonywania zadań artystycznych; 3) rozpoznaje źródła i określa skutki oddziaływania na organizm człowieka czynników szkodliwych.		
2) historia i wiedza w zakresie żonglerki;	1) omawia w zarysie historię żonglerki oraz jej reprezentatywnych artystów; 2) określa osiągniecia artystyczne w zakresie żonglerki.		
3) trening żonglerski.	1) określa warunki techniczne i przestrzenne do realizacji żonglerki; 2) klasyfikuje podstawowe i zaawansowane techniki treningowe; 3) omawia trening; 4) charakteryzuje przyrządy i przybory treningowe oraz ich zastosowanie w treningu; 5) wskazuje sposoby konserwacji i naprawy rekwizytów.		
2. Wykształcenie umiejętności wykorzystania w praktyce wiadomości z zakresu żonglerki.			
	Uczeń:		
1) metodyka treningu;	1) prezentuje poprawną technikę wykonywanych elementów; 2) wykonuje ćwiczenia ogólnorozwojowe (kondycyjne, gibkości i ogólnej sprawności oraz refleksu); 3) sporządza plan własnego treningu; 4) planuje czas i sposób regeneracji dopasowany do swojej aktywności; 5) wdraża system treningowy.		
2) tworzenie własnych układów ruchowych w zakresie żonglerki;	1) wdraża swoje inspiracje w układ żonglerki; 2) włącza do układu żonglerki zróżnicowane formy ruchu; 3) dobiera muzykę do swoich występów; 4) stosuje zasady z zakresu ochrony własności intelektualnej.		
3) przygotowanie do pokazu żonglerskiego.	1) przygotowuje rekwizyty do zastosowania w pokazie żonglerskim; 2) ocenia warunki sceniczne i dostosowuje do nich sposób wykonania pokazu żonglerskiego.		
3. Prezentacja publiczna.			
	Uczeń:		
1) praktyka sceniczna;	1) wykonuje układ cyrkowy w zakresie żonglerki uzgodniony z nauczycielem; 2) panuje nad swoimi emocjami podczas występu; 3) przestrzega zasad bezpieczeństwa podczas występu; 4) podejmuje współpracę z innymi twórcami widowiska.		

2) prezentacja w mediach cyfrowych.	1) korzysta ze środków zapisu własnych osiągnięć w postaci cyfrowej; 2) korzysta z technologii informacyjnej i komunikacyjnej w realizacji zadań artystycznych.
4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.	
	Uczeń:
1) rozwój artystyczny i zawodowy;	1) analizuje własne kompetencje; 2) identyfikuje obszary wiedzy i umiejętności wymagające doskonalenia; 3) wyznacza sobie cele rozwojowe, sposoby i terminy ich realizacji; 4) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności; 5) wykorzystuje różne źródła informacji w celu doskonalenia umiejętności zawodowych; 6) podejmuje inicjatywę w nietypowej sytuacji scenicznej; 7) stosuje techniki radzenia sobie ze stresem; 8) dokumentuje i archiwizuje własne dokonania twórcze; 9) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.
2) współpraca w zespole;	1) angażuje się w realizację wyznaczonych zadań; 2) uwzględnia opinie i sugestie innych członków zespołu; 3) dzieli się informacjami; 4) uzgadnia wspólne stanowisko w zespole; 5) wykorzystuje efekty pracy innych członków zespołu; 6) tworzy relacje oparte na zaufaniu.
3) etyka zawodowa.	1) przewiduje skutki podejmowanych działań i ponosi odpowiedzialność za podejmowane decyzje; 2) stosuje zasady etyki zawodowej; 3) stosuje zasady kultury i normy zachowania przyjęte w środowisku artystycznym.
WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA 1. Sala gimnastyczna lub taneczna. 2. Wyposażenie sali w rekwizyty żonglerskie, np. piłki, maczugi, obręcze, koła hula-hoop, kapelusze. 3. Dostęp do przestrzeni scenicznej dającej możliwości używania wszystkich potrzebnych rekwizytów.	

Minimalna liczba godzin kształcenia w zawodzie wynosi **58** (w ujęciu tygodniowym).

Załącznik nr 3

PODSTAWA PROGRAMOWA KSZTAŁCENIA W ZAWODZIE AKTOR SCEN MUZYCZNYCH
(SYMBOL CYFROWY 343601)

Przedmiotem głównym w zawodzie aktor scen muzycznych w specjalności wokalno-aktorskiej jest śpiew.

Przedmiotami głównymi w zawodzie aktor scen muzycznych w specjalności wokalno-baletowej są śpiew i taniec.

OBOWIĄZKOWE ZAJĘCIA EDUKACYJNE ARTYSTYCZNE WSPÓLNE DLA WSZYSTKICH SPECJALNOŚCI

CHARAKTERYZACJA		
CELE KSZTAŁCENIA		
Wiedza	Umiejętności	Kompetencje
1. Przyswojenie podstawowej wiedzy z dziedziny charakteryzacji.	2. Wykształcenie umiejętności wykorzystania w praktyce wiedzy z zakresu charakteryzacji.	3. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.
Treści nauczania	Kryteria weryfikacji	
1. Przyswojenie podstawowej wiedzy z zakresu charakteryzacji.		
	Słuchacz:	
1) zasady bezpieczeństwa i higieny pracy;	1) określa podstawowe warunki bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) omawia czynniki wpływające na bezpieczeństwo.	
2) historia, rodzaje charakteryzacji i wiedza w zakresie przedmiotu.	1) omawia rozwój charakteryzacji i stosowanych technik; 2) określa rodzaje charakteryzacji i czynniki wpływające na jej efekt; 3) omawia zasady i techniki stosowane w charakteryzacji; 4) charakteryzuje kanony wyglądu w wybranych epokach, kulturach, tradycjach; 5) definiuje podstawowe terminy używane w charakteryzacji; 6) opisuje materiały i narzędzia stosowane w charakteryzacji.	
2. Wykształcenie umiejętności wykorzystania w praktyce wiedzy z zakresu charakteryzacji.		
	Słuchacz:	
1) terminologia i dokumentacja w charakteryzacji;	1) posługuje się słownictwem z zakresu charakteryzacji; 2) opracowuje charakteryzację zgodnie z wymogami reżysera lub scenografa; 3) selekcjonuje zebrane informacje i inspiracje w kontekście opracowania i realizacji charakteryzacji; 4) tworzy własne projekty charakteryzacji postaci; 5) wykonuje dokumentację fotograficzną.	
2) techniki i zasady w wykonaniu charakteryzacji twarzy i ciała;	1) rozpoznaje techniki, materiały i narzędzia charakteryzatorskie; 2) stosuje podstawowe zasady i materiały makijażowe; 3) stosuje podstawowe techniki charakteryzacji; 4) stosuje zasady kompozycji, proporcji, modelowania, korekty twarzy i ciała w konstruowaniu charakteryzacji; 5) wykorzystuje rodzaj i techniki charakteryzacji z uwzględnieniem uwarunkowań zewnętrznych; 6) dostosowuje techniki charakteryzacji do rodzaju działań artystycznych i zasobów materiałowych; 7) różnicuje intensywność i wyrazistość charakteryzacji w zależności od rodzaju działań artystycznych; 8) realizuje charakteryzację zgodnie z projektem; 9) wykonuje pełną charakteryzację na własnej twarzy.	

3) elementy perukarskie i zarosty w charakteryzacji;	1) dostosowuje zarosty, peruki do rodzaju działań artystycznych; 2) dostosowuje techniki montażu elementów perukarskich do wymagań aktywności artystycznej; 3) współpracuje przy zakładaniu wskazanych elementów perukarskich.
4) samodzielna praca.	1) organizuje i realizuje proces ćwiczenia poszczególnych elementów warsztatu według wskazówek nauczyciela; 2) kontroluje i analizuje własną pracę podczas ćwiczenia, potrafi ocenić jakość wykonywanych zadań; 3) łączy i wykorzystuje w działaniach praktycznych wiedzę z zakresu podstaw teoretycznych; 4) planuje i organizuje pracę własną.
3. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.	
	Słuchacz:
1) rozwój artystyczny i zawodowy;	1) analizuje własne kompetencje; 2) identyfikuje obszary wiedzy i umiejętności wymagające doskonalenia; 3) wyznacza sobie cele rozwojowe, sposoby i terminy ich realizacji; 4) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności; 5) wykorzystuje różne źródła informacji w celu doskonalenia umiejętności zawodowych; 6) stosuje techniki radzenia sobie ze stresem; 7) dokumentuje i archiwizuje własne dokonania twórcze; 8) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.
2) etyka zawodowa.	1) przestrzega zasad etycznych oraz utrzymuje właściwe relacje w środowisku; 2) przewiduje skutki podejmowanych działań i ponosi odpowiedzialność za podejmowane decyzje.
WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA 1. Sala dostosowana do ilości słuchaczy. 2. Wyposażenie sali: 1) tablica; 2) stanowiska do charakteryzacji: blaty, krzesła, lustra, dodatkowe oświetlenie. 3. Wyposażenie szkoły: podstawowe środki makijażowe, charakteryzatorskie, elementy perukarskie.	

GRA AKTORSKA				
CELE KSZTAŁCENIA				
Wiedza	Umiejętności			Kompetencje
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu gry aktorskiej.	2. Wykształcenie umiejętności wykorzystania w praktyce wiedzy z zakresu gry aktorskiej.	3. Kreacja artystyczna.	4. Prezentacja publiczna.	5. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.

Treści nauczania	Kryteria weryfikacji
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu gry aktorskiej.	
	Słuchacz:
1) zasady bezpieczeństwa i higieny pracy;	1) określa podstawowe warunki bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) omawia czynniki wpływające na bezpieczeństwo.
2) historia i wiedza z zakresu aktorstwa;	1) omawia style i formy aktorskie występujące w różnych epokach; 2) omawia twórczość teoretyczną i choreograficzną mistrzów aktorstwa z różnych epok; 3) opisuje kostium charakterystyczny dla każdego stylu; 4) charakteryzuje obyczaje i wzorce zachowań w epokach dawnych; 5) definiuje kanony estetyki w poszczególnych epokach; 6) identyfikuje powieści i poematy powiązane z określonymi stylami i formami teatralnymi.

3) technika gry aktorskiej.	1) wyjaśnia terminologię stosowaną w teatrze; 2) podaje zasady wykonania poszczególnych form teatralnych; 3) charakteryzuje styl i charakter granych postaci.
2. Wykształcenie umiejętności wykorzystania w praktyce wiedzy z zakresu gry aktorskiej.	
	Słuchacz:
1) technika gry aktorskiej;	1) wykonuje wybrane role klasyczne; 2) posługuje się koordynacją ruchu właściwą dla danej roli; 3) planuje i kontroluje swoje przemieszczanie się w przestrzeni scenicznej; 4) współpracuje z partnerem bądź partnerami w duetach i scenach zbiorowych; 5) posiada pamięć tekstową, ruchową i muzyczną; 6) porusza się zgodnie z tempem i charakterem granej roli; 7) stosuje terminologię z zakresu gry aktorskiej.
2) samodzielna praca.	1) przestrzega zasad bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) realizuje samodzielny proces ćwiczenia poszczególnych etapów budowania roli, pracy nad tekstem, ruchem scenicznym w inscenizacji teatralnej i innych elementów warsztatu według wskazówek nauczyciela; 3) kontroluje własne wykonanie podczas sceny aktorskiej; 4) potrafi ocenić jakość wykonywanych zadań; 5) wykorzystuje w działaniach praktycznych wiedzę z zakresu historii i teorii teatru; 6) korzysta z narzędzi pomocnych w ćwiczeniu.
3. Kreacja artystyczna.	
	Słuchacz:
1) styl i charakter postaci;	1) stosuje właściwy styl dla danej formy teatralnej; 2) dobiera charakter ruchu i sposób mówienia do konkretnej formy teatralnej; 3) posługuje się rekwizytem właściwym dla wybranego stylu.
2) kreacja.	1) interpretuje dzieło w sposób właściwy dla epoki, kierunku, stylu i konwencji teatralnej; 2) tworzy charakter postaci za pomocą retoryki gestu, głosu, ekspresji ciała i rekwizytu; 3) prezentuje ekspresję aktorską, świadomie wykorzystując ciało i głos; 4) współtworzy ogólny wyraz artystyczny w kontakcie z partnerem bądź partnerami z zespołu.
4. Prezentacja publiczna.	
	Słuchacz:
1) praktyka sceniczna;	1) koncentruje się podczas występu; 2) opanowuje tremę; 3) ocenia warunki sceniczne i dostosowuje do nich sposób wykonania roli; 4) stosuje zasady odpowiedniego zachowania podczas prezentacji scenicznej; 5) współpracuje z reżyserem, inspicjentem oraz obsługą techniczną sceny.
2) prezentacja w mediach cyfrowych.	1) korzysta z technologii informacyjnej i komunikacyjnej w realizacji zadań artystycznych; 2) potrafi publikować swoje prezentacje artystyczne z zachowaniem ochrony własności intelektualnej.
5. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.	
	Słuchacz:

1) rozwój artystyczny i zawodowy;	1) analizuje własne kompetencje; 2) identyfikuje obszary wiedzy i umiejętności wymagające doskonalenia; 3) wyznacza sobie cele rozwojowe, sposoby i terminy ich realizacji; 4) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności; 5) wykorzystuje różne źródła informacji w celu doskonalenia umiejętności zawodowych; 6) stosuje techniki radzenia sobie ze stresem; 7) dokumentuje i archiwizuje własne dokonania twórcze; 8) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.
2) etyka zawodowa.	1) przestrzega zasad etycznych oraz utrzymuje właściwe relacje w środowisku artystycznym; 2) przewiduje skutki podejmowanych działań i ponosi odpowiedzialność za podejmowane decyzje.
WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA 1. Sala prób z wyznaczonym kierunkiem scena-widownia, z możliwością wykorzystania potrzebnych rekwizytów. 2. Wyposażenie szkoły: sprzęt audiowizualny, rekwizyty, kostiumy. 3. Scena teatralna lub sala koncertowa.	

ŚPIEW			
CELE KSZTAŁCENIA			
Wiedza	Umiejętności		Kompetencje
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu śpiewu.	2. Wykształcenie umiejętności wokalnych.	3. Prezentacja publiczna.	4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.
Treści nauczania	Kryteria weryfikacji		
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu śpiewu.			
	Słuchacz:		
1) zasady bezpieczeństwa i higieny pracy;	1) określa podstawowe warunki bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) omawia czynniki wpływające na bezpieczeństwo.		
2) technika wokalna.	1) definiuje podstawy techniki śpiewu klasycznego i odpowiednie techniki właściwe dla musicalu oraz muzyki rozrywkowej; 2) omawia rolę podparcia oddechowego w fonacji, rozróżnia typy oddechu; 3) określa zasady funkcjonowania narządów mowy i sposobów artykulacji; 4) omawia sposoby wydobycia i prowadzenia dźwięku, jego pozycji, intonacji, impostacji, wykorzystywania rezonatorów i wyrównywania rejestrów; 5) definiuje wpływ stanu emocjonalnego i fizycznego na emitowany dźwięk; 6) charakteryzuje pojęcia i terminy muzyczne oraz klasyfikuje je zgodnie z wybranym stylem.		
2. Wykształcenie umiejętności wokalnych.			
	Słuchacz:		
1) aparat głosowy;	1) panuje nad prawidłową postawą ciała podczas mówienia i śpiewania, odpowiednio posługuje się oddechem przeponowo-żebrowym; 2) stosuje zasady higienicznego operowania głosem, określa podstawowe wiadomości z zakresu budowy i fizjologii aparatu głosowego; 3) dobiera i konstruuje ćwiczenia wokalne odpowiednio do swoich możliwości wokalnych, rodzaju głosu oraz wykonywanego repertuaru.		
2) technika wykonawcza;	1) realizuje w utworach dynamikę oraz operuje artykulacją charakterystyczną dla określonej epoki i stylu muzycznego;		

	2) wykorzystuje umiejętność operowania głosem w różnych technikach wokalnych; 3) wykorzystuje zdobytą technikę wokalną uwzględniając specyfikę fonetyki języków obcych; 4) koordynuje działanie aparatu fonacyjnego i oddechowego.
3) interpretacja;	1) interpretuje utwory zgodnie ze stylem danej epoki; 2) dobiera środki wyrazu zgodnie z charakterem prezentowanego utworu; 3) korzysta z własnej kreatywności, muzykalności i wrażliwości artystycznej.
4) samodzielna praca.	1) samodzielnie odczytuje tekst nutowy prostych utworów oraz opracowuje go pod względem techniczno-wykonawczym; 2) stosuje różne sposoby rozwijania pamięci muzycznej; 3) korzysta z narzędzi pomocnych podczas ćwiczenia; 4) realizuje proces ćwiczenia według wskazówek nauczyciela.
3. Prezentacja publiczna.	
	Słuchacz:
1) występy sceniczne;	1) kontroluje tremę; 2) stosuje zasady zachowania podczas publicznych prezentacji.
2) prezentacja w multimediach oraz mediach społecznościowych.	1) posługuje się sprzętem elektronicznym, umożliwiającym rejestrację swojego śpiewu; 2) dokonuje publikacji swoich prezentacji artystycznych z zachowaniem ochrony własności intelektualnej.
4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.	
	Słuchacz:
1) rozwój artystyczny i zawodowy;	1) analizuje własne kompetencje; 2) identyfikuje obszary wiedzy i umiejętności wymagające doskonalenia; 3) wyznacza sobie cele rozwojowe, sposoby i terminy ich realizacji; 4) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności; 5) wykorzystuje różne źródła informacji w celu doskonalenia umiejętności zawodowych; 6) stosuje techniki radzenia sobie ze stresem; 7) dokumentuje i archiwizuje własne dokonania twórcze; 8) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.
2) etyka zawodowa.	1) przestrzega zasad etycznych oraz utrzymuje właściwe relacje w środowisku artystycznym; 2) przewiduje skutki podejmowanych działań i ponosi odpowiedzialność za podejmowane decyzje.
WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA 1. Sala lekcyjna dostosowana akustycznie. 2. Wyposażenie sali: fortepian lub pianino, lustro. 3. Wyposażenie szkoły: sprzęt audiowizualny. 4. Sala teatralna lub kameralna.	

TANIEC				
CELE KSZTAŁCENIA				
Wiedza	Umiejętności			Kompetencje
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu technik tańca.	2. Wykształcenie umiejętności posługiwania się technikami tańca.	3. Kreacja artystyczna.	4. Prezentacja publiczna.	5. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.
Treści nauczania	Kryteria weryfikacji			
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu technik tańca.				
	Słuchacz:			

1) zasady bezpieczeństwa i higieny pracy;	1) określa podstawowe warunki bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) omawia czynniki wpływające na bezpieczeństwo.
2) historia i wiedza z zakresu technik tańca klasycznego;	1) definiuje i charakteryzuje styl tańca klasycznego; 2) nazywa ćwiczenia z użyciem właściwej terminologii; 3) omawia terminy związane z zakresem ruchu oraz elementami jego jakości: ustawienie ciała, poziom, kierunek, dynamika, przestrzeń.
3) historia i wiedza z zakresu technik tańca ludowego i charakterystycznego;	1) omawia genezę tańców ludowych oraz wybranych tańców charakterystycznych; 2) objaśnia strukturę ruchowo-muzyczną danego tańca oraz związanych z nim cech charakterystycznych dla stroju.
4) historia i wiedza z zakresu technik tańca współczesnego;	1) objaśnia terminologię z zakresu tańca współczesnego; 2) omawia elementarne zagadnienia z zakresu tańca współczesnego; 3) odczytuje wykorzystanie technik tanecznych pokrewnych technice tańca współczesnego oraz technik ją uzupełniających.
5) historia i wiedza z zakresu technik partnerowania;	1) nazywa poszczególne elementy partnerowania; 2) klasyfikuje terminologię związaną z partnerowaniem dla danej techniki tańca; 3) opisuje sposoby wykonania danych elementów partnerowania w parze lub w grupie.
6) technika z zakresu tańca klasycznego;	1) stosuje technikę tańca klasycznego jako podstawę innych technik tanecznych; 2) objaśnia ćwiczenia wspomagające i rozwijające motorykę ciała; 3) omawia sposób wykonania ćwiczeń; 4) opisuje prawidłową postawę ciała; 5) klasyfikuje ćwiczenia względem kolejności wykonania i poziomu trudności.
7) technika z zakresu tańca ludowego i charakterystycznego;	1) rozróżnia i definiuje elementy i figury poszczególnych tańców oraz ćwiczenia techniczne wspomagające ich naukę; 2) operuje terminologią związaną z zakresem ruchu oraz elementami jego jakości: ustawienie ciała, kierunek, dynamika, przestrzeń; 3) objaśnia ćwiczenia wspomagające i rozwijające motorykę ciała.
8) technika z zakresu tańca współczesnego;	1) omawia zasady tańca współczesnego; 2) charakteryzuje ćwiczenia i kombinacje podane przez nauczyciela; 3) opisuje prawidłową postawę ciała; 4) objaśnia ćwiczenia wspomagające i rozwijające motorykę ciała.
9) technika z zakresu partnerowania.	1) określa czynności partnera w parze lub w grupie; 2) omawia funkcje pomocnicze wobec partnera; 3) identyfikuje elementy i pozy partnerowania w poszczególnych ćwiczeniach, kombinacjach oraz formach choreograficznych charakterystycznych dla rożnych technik tańca; 4) charakteryzuje towarzyszenie partnerowi w tańcu.
2. Wykształcenie umiejętności posługiwania się technikami tańca.	
	Słuchacz:
1) technika taneczna z zakresu tańca klasycznego;	1) koordynuje pracę całego ciała w połączeniu z dyscypliną muzyczną w tempie i charakterze odpowiednim dla poszczególnych ćwiczeń i kombinacji; 2) stosuje prawidłowe pozycje rąk i nóg oraz położenia ciała (epaulement, pozy); 3) wykonuje przy drążku i na środku sali: a) ćwiczenia z grupy: - pliés, battement, - zwrotów i obrotów, w tym pirouettes, tours, b) formy ronds de jambe; 4) wykonuje ćwiczenia po przekątnych sali;

	5) używa łączników, w tym flick-flack, glissade, pas de bourré, pas tombé, pas chassé w złożonych kombinacjach; 6) przestrzega prawidłowości wykonywanych ćwiczeń i kombinacji; 7) łączy elementy techniczne z odpowiednim wyrazem scenicznym; 8) stosuje technikę tańca klasycznego w choreografiach w różnych stylach tańca; 9) wykonuje proste i złożone formy adagia tańca klasycznego; 10) wykonuje różne formy allegra tańca klasycznego w ćwiczeniach i w kombinacjach na środku sali; 11) realizuje podstawowe ćwiczenia gimnastyczne; 12) posługuje się pamięcią muzyczno-ruchową.
2) technika taneczna z zakresu tańca ludowego i charakterystycznego;	1) wykonuje etiudy i układy taneczne z uwzględnieniem charakterystycznej dla danego stylu tańca ekspresji ruchu; 2) realizuje zadania i treści choreograficzne danego tańca w formie właściwej dla jego stylu, charakteru i struktury muzycznej; 3) świadomie posługuje się mimiką twarzy w wyrażaniu emocji; 4) wykonuje treści prostych i rozbudowanych ćwiczeń wspomagających naukę elementów i figur poszczególnych tańców; 5) koordynuje pracę całego ciała w tańcu z partnerem lub grupą, stosując odpowiednią technikę tańca i partnerowania; 6) łączy taniec ze śpiewem; 7) realizuje podstawowe ćwiczenia gimnastyczne; 8) posługuje się pamięcią muzyczno-ruchową.
3) technika taneczna z zakresu tańca współczesnego;	1) wykonuje ćwiczenia na podłodze i na środku sali; 2) wykonuje zadania ruchowe w przestrzeni, różnych płaszczyznach i poziomach; 3) używa w ruchu: slide, przetoczenia, pady, przejścia przez bark, skoki z upadkiem; 4) operuje oddechem i ciężarem swojego ciała; 5) realizuje podstawowe ćwiczenia gimnastyczne; 6) posługuje się pamięcią muzyczno-ruchową.
4) technika taneczna z zakresu partnerowania;	1) stosuje przeniesienie części ciężaru ciała na partnera przez punktowy lub wielopłaszczyznowy kontakt; 2) wykonuje wybrane oprowadzenia w pozach dostosowanych do odpowiednich technik tańca; 3) stosuje metody trzymań, zwrotów i oprowadzeń; 4) wykonuje niskie, średnie i wysokie podnoszenia; 5) stosuje podnoszenia, przenoszenia i uniesienia w tańcu; 6) realizuje podstawowe ćwiczenia gimnastyczne; 7) posługuje się pamięcią muzyczno-ruchową; 8) realizuje przeciwwagę, balans i dźwignię w ćwiczeniach.
5) samodzielna praca.	1) przestrzega zasad bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) realizuje samodzielny proces ćwiczenia poszczególnych kroków tanecznych, kombinacji, choreografii i innych elementów warsztatu według wskazówek nauczyciela; 3) kontroluje własne wykonanie podczas ćwiczenia; 4) ocenia jakość wykonywanych zadań; 5) wykorzystuje w działaniach praktycznych wiedzę z zakresu historii i teorii prezentowanego tańca; 6) korzysta z narzędzi pomocnych w ćwiczeniu.
3. Kreacja artystyczna.	
	Słuchacz:
1) styl i charakter ruchu;	1) stosuje właściwy styl dla każdej formy tanecznej; 2) dobiera charakter ruchu i postaci do konkretnej formy tanecznej; 3) posługuje się rekwizytem właściwym dla wybranego stylu tańca.

2) kreacja.	1) prezentuje taniec solo, w parze lub w grupie; 2) wykonuje układy choreograficzne stosownie do stylu, charakteru i interpretacji tańca; 3) używa poznane techniki do podkreślenia stylu tańca; 4) tworzy własne kompozycje ruchowe; 5) organizuje przestrzeń sceny; 6) posiada umiejętności improwizacji ruchowej, tanecznej.
4. Prezentacja publiczna.	
	Słuchacz:
1) praktyka sceniczna;	1) koncentruje się podczas występu; 2) opanowuje tremę; 3) ocenia warunki sceniczne i dostosowuje do nich sposób wykonania choreografii; 4) stosuje zasady odpowiedniego zachowania podczas prezentacji scenicznej; 5) współpracuje z reżyserem, inspicjentem oraz obsługą techniczną sceny; 6) wykonuje powierzone zadania sceniczne z partnerem lub partnerami.
2) prezentacja w mediach cyfrowych.	1) korzysta z technologii informacyjnej i komunikacyjnej w realizacji zadań artystycznych; 2) publikuje swoje prezentacje artystyczne z zachowaniem ochrony własności intelektualnej; 3) posiada umiejętność weryfikacji estetycznej zamieszczonych przez siebie materiałów.
5. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.	
	Słuchacz:
1) rozwój artystyczny i zawodowy;	1) analizuje własne kompetencje; 2) identyfikuje obszary wiedzy i umiejętności wymagające doskonalenia; 3) wyznacza sobie cele rozwojowe, sposoby i terminy ich realizacji; 4) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności; 5) wykorzystuje różne źródła informacji w celu doskonalenia umiejętności zawodowych; 6) stosuje techniki radzenia sobie ze stresem; 7) dokumentuje i archiwizuje własne dokonania twórcze; 8) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.
2) etyka zawodowa.	1) przestrzega zasad etycznych oraz utrzymuje właściwe relacje w środowisku artystycznym; 2) przewiduje skutki podejmowanych działań i ponosi odpowiedzialność za podejmowane decyzje.
WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA 1. Sala baletowa z drążkami i lustrem. 2. Szatnia lub garderoba. 3. Wyposażenie sali: fortepian lub pianino, materace do ćwiczeń gimnastycznych. 4. Wyposażenie szkoły: sprzęt audiowizualny.	

UMUZYKALNIENIE		
CELE KSZTAŁCENIA		
Wiedza	Umiejętności	Kompetencje
1.Przyswojenie wiedzy z zakresu umuzykalnienia.	2. Wykształcenie umiejętności rozpoznawania i odczytywania materiału muzycznego.	3. Pogłębianie i aktualizowanie wiedzy oraz doskonalenie umiejętności zawodowych, w tym z wykorzystaniem technologii informacyjnej i komunikacyjnej.
Treści nauczania	Kryteria weryfikacji	

1. Przyswojenie wiedzy z zakresu umuzykalnienia.	
	Słuchacz:
1) notacja muzyczna;	omawia zasady ortografii muzycznej – system pięcioliniowy, nazwy oktaw, nuty, pauzy, klucze: wiolinowy i basowy, przenośniki oktawowe, znaki przykluczowe, znaki chromatyczne pojedyncze i podwójne, znaki przedłużające wartości nut i pauz, znaki zakończenia utworu, skróty pisowni muzycznej.
2) struktury interwałowe;	nazywa i definiuje interwały proste i złożone, gamowłaściwe i w oderwaniu od tonacji oraz ich oznaczenia.
3) trójdźwięki;	nazywa i definiuje trójdźwięki durowe i molowe w przewrotach, zmniejszony i zwiększony w postaci zasadniczej.
4) akordy;	nazywa i definiuje D^7 w postaci zasadniczej i w przewrotach z rozwiązaniem oraz czterodźwięk zmniejszony.
5) skale muzyczne;	nazywa i definiuje skale muzyczne, w tym skale: 1) majorową (odmiana naturalna i harmoniczna) i minorową (odmiana naturalna, harmoniczna) w tonacjach do 5 znaków przykluczowych; 2) modalne (dorycką, frygijską, lidyjską i miksolidyjską); 3) pochodzenia ludowego (góralska, skale cygańskie); 4) pentatonikę bezpółtonową; 5) całotonową.
6) zjawiska harmoniczne;	1) identyfikuje triadę harmoniczną w poznanych odmianach skal majorowych i minorowych; 2) definiuje rodzaje kadencji (doskonałą, plagalną, zawieszoną, zwodniczą); 3) opisuje progresję i transpozycję.
7) zjawiska metrorytmiczne;	1) nazywa: wartości rytmiczne, grupy rytmiczne regularne i nieregularne (triola, kwintola, duola); 2) omawia zasady grupowania wartości w taktach ćwierćnutowych (2/4, 3/4, 4/4) i ósemkowych (3/8, 6/8); 3) definiuje synkopę, przedtakt i fermatę.
8) dzieło muzyczne.	1) charakteryzuje elementy dzieła muzycznego; 2) definiuje fakturę; 3) określa formę (ABA, rondo, temat z wariacjami, kanon).
2. Wykształcenie umiejętności rozpoznawania i odczytywania materiału muzycznego.	
	Słuchacz:
1) percepcja słuchowa, wzrokowa i słuchowo-wzrokowa;	1) rozpoznaje i zapisuje: interwały proste i złożone, trójdźwięki durowe i molowe w przewrotach, zmniejszony i zwiększony w postaci zasadniczej, akordy i skale; 2) analizuje przykłady z literatury muzycznej z uwzględnieniem elementów dzieła muzycznego, faktury i formy.
2) czytanie nut głosem;	1) śpiewa przebiegi melodyczno-rytmiczne literowo lub solmizacją - jednogłosowe tonalne i w rozszerzonej tonalności a vista i po uprzednim przygotowaniu; 2) realizuje przebiegi dwugłosowe i wielogłosowe w grupach (duety, tercety, kwartety); 3) interpretuje tekst muzyczny zgodnie z zapisem.
3) pamięć i wyobraźnia muzyczna.	1) stosuje zasady notacji muzycznej; 2) zapisuje, uzupełnia i koryguje: a) jednogłosowe przebiegi melodyczne, rytmiczne i melodyczno-rytmiczne, b) struktury harmoniczne, w tym kadencje; 3) zapisuje lub wykonuje z pamięci krótkie jednogłosowe tonalne przebiegi melodyczne, rytmiczne i melodyczno-rytmiczne;

	4) dostrzega w zapisie i w słuchanej melodii progresję; 5) dokonuje transpozycji; 6) improwizuje głosem melodie do podanego schematu rytmicznego.
3. Pogłębianie i aktualizowanie wiedzy oraz doskonalenie umiejętności zawodowych, w tym z wykorzystaniem technologii informacyjnej i komunikacyjnej.	
	Słuchacz:
rozwój artystyczny i zawodowy.	1) analizuje i ocenia własne kompetencje; 2) identyfikuje obszary wiedzy i umiejętności wymagające doskonalenia; 3) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności wykorzystując różne źródła informacji, w tym internetowe bazy wiedzy i serwisy strumieniowe, potrafi dokonać selekcji materiałów i krytycznie je ocenić; 4) angażuje się w realizację wyznaczonych zadań; 5) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.
WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA	
1. Sala dydaktyczna. 2. Wyposażenie sali: tablica w pięciolinie, instrument klawiszowy (klasyczny lub elektroniczny). 3. Wyposażenie szkoły: sprzęt audiowizualny.	

WYBRANE ZAGADNIENIA Z HISTORII DZIEDZINY			
Treści nauczania	CELE KSZTAŁCENIA		
	Wiedza	Umiejętności	Kompetencje
	1. Przyswojenie wiedzy z zakresu historii dziedziny.	2. Wykorzystanie w praktyce posiadanych wiadomości z zakresu historii dziedziny.	3. Pogłębianie i aktualizowanie wiedzy oraz doskonalenie umiejętności zawodowych, w tym z wykorzystaniem technologii informacyjnej i komunikacyjnej.
	Kryteria weryfikacji – słuchacz:		
1) periodyzacja historii teatru i dramatu;	1) charakteryzuje epoki w dziejach teatru; 2) odczytuje dzieje teatru w kontekście historyczno-kulturowym; 3) rozróżnia charakterystyczne cechy danych epok kulturalnych i konwencji teatralnych.	1) porządkuje epoki chronologicznie od antyku po współczesność; 2) nakreśla zjawiska teatralne typowe dla każdej epoki; 3) łączy dzieje teatru i dramatu z innymi dyscyplinami artystycznymi i historią powszechną.	1) analizuje i ocenia własne kompetencje; 2) identyfikuje obszary wiedzy i umiejętności wymagające doskonalenia; 3) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności wykorzystując różne źródła informacji, w tym internetowe bazy wiedzy, potrafi dokonać selekcji materiałów i krytycznie je ocenić; 4) angażuje się w realizację wyznaczonych zadań; 5) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.
2) historia teatru i dramatu;	identyfikuje fakty z historii teatru, dramatu i teatru muzycznego.	porządkuje informacje o czołowych zjawiskach i tendencjach w teatrze i dramacie na przestrzeni wieków.	
3) terminologia z zakresu teatru i dramatu;	definiuje pojęcia, style i gatunki teatralne.	transformuje pojęcia, style i gatunki na język praktyki scenicznej.	
4) przedstawiciele teatru i dramatu.	1) wymienia wybitnych twórców teatru i dramatu polskiego i światowego z poszczególnych epok;	1) uzasadnia znaczenie najważniejszych twórców i ich dzieł w historii teatru i dramatu polskiego i światowego;	

	2) wymienia cechy twórczości i dzieła dramatopisarzy; 3) omawia działalność wybranych przedstawicieli różnych nurtów teatru.	2) przyporządkowuje twórców do nurtów teatru.	
WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA 1. Pomieszczenie dydaktyczne z wyposażeniem odpowiadającym technologii i technice stosowanej w zawodzie. 2. Wyposażenie szkoły: sprzęt audiowizualny.			

OBOWIĄZKOWE ZAJĘCIA EDUKACYJNE ARTYSTYCZNE REALIZOWANE TYLKO W SPECJALNOŚCI WOKALNO-AKTORSKIEJ

PIOSENKA AKTORSKA				
CELE KSZTAŁCENIA				
Wiedza	Umiejętności			Kompetencje
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu piosenki aktorskiej.	2. Wykształcenie umiejętności wykonania piosenki aktorskiej.	3 .Kreacja artystyczna.	4. Prezentacja publiczna.	5. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.
Treści nauczania	Kryteria weryfikacji			
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu piosenki aktorskiej.				
	Słuchacz:			
1) zasady bezpieczeństwa i higieny pracy;	1) określa podstawowe warunki bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) omawia czynniki wpływające na bezpieczeństwo.			
2) historia i wiedza z zakresu piosenki aktorskiej;	1) definiuje pojęcie piosenki aktorskiej; 2) rozróżnia style i formy dotyczące wykonań piosenki aktorskiej; 3) klasyfikuje aktorskie wykonania piosenek w poszczególnych epokach historycznych i okresach kulturowych; 4) podaje przykłady wykonawców najbardziej charakterystycznych dla określonego stylu muzycznego; 5) opisuje rozwój utworów literacko-muzycznych.			
3) technika wykonania i przygotowania piosenki aktorskiej;	1) nazywa środki wyrazu potrzebne do artystycznego przygotowania i wykonania utworu; 2) wyjaśnia potrzebę połączenia warsztatów: wokalnego, aktorskiego i ruchowego.			
4) terminologia i teoria.	1) posługuje się terminologią sceniczną, muzyczną i taneczną; 2) omawia podstawowe problemy akustyczne; 3) opisuje budowę formalną utworu.			
2. Wykształcenie umiejętności wykonania piosenki aktorskiej.				
	Słuchacz:			
technika wokalna i aktorska.	1) dobiera repertuar odpowiadający jego skali głosu; 2) wskazuje na możliwe rozwiązania interpretacyjne; 3) rozpoznaje środki aktorskie potrzebne do interpretacji piosenki; 4) weryfikuje problemy wykonawcze.			
3. Kreacja artystyczna.				
	Słuchacz:			
1) styl i charakter piosenki aktorskiej;	1) rozróżnia styl i charakter w jakim jest napisany utwór muzyczny; 2) dobiera styl i charakter interpretacji do konkretnej piosenki; 3) rozróżnia funkcjonowanie na scenie solo i w zespole.			
2) kreacja;	1) interpretuje piosenkę aktorską;			

	2) tworzy postać związaną z piosenką; 3) dobiera ekspresję emocjonalną niezbędną do artystycznego wykonania piosenki aktorskiej; 4) współtworzy ogólny wyraz artystyczny w kontakcie z partnerem bądź partnerami; 5) dąży do oryginalnego i artystycznego wykonania utworu; 6) stosuje adekwatne środki wyrazu artystycznego; 7) współpracuje z akompaniatorem; 8) posługuje się kostiumem i rekwizytem; 9) posługuje się improwizacją wokalną, aktorską i ruchową.
3) samodzielna praca.	1) realizuje zadania postawione przez reżysera lub nauczyciela; 2) uczy się utworu na pamięć; 3) kontroluje własne wykonanie podczas ćwiczeń; 4) potrafi ocenić jakość wykonywanych zadań; 5) wykorzystuje w działaniach praktycznych wiedzę z zakresu historii i teorii piosenki aktorskiej; 6) korzysta z narzędzi pomocnych w ćwiczeniu; 7) analizuje strukturę muzyczną w zestawieniu z treścią utworu; 8) przestrzega zasad bezpieczeństwa i higieny pracy; 9) wykorzystuje nośniki elektroniczne.
4. Prezentacja publiczna.	
	Słuchacz:
1) praktyka sceniczna;	1) koncentruje się podczas występu; 2) panuje nad tremą i stresem; 3) przestrzega wymogów akustycznych i oświetleniowych; 4) współpracuje z inspicjentem oraz obsługą techniczną; 5) prezentuje piosenkę aktorską zgodnie z ustalonym stylem i interpretacją; 6) wyzwala i opanowuje emocje; 7) kontroluje działania sceniczne.
2) prezentacja w mediach cyfrowych.	1) korzysta z technologii w realizacji zadań artystycznych; 2) potrafi publikować swoje prezentacje artystyczne z zachowaniem ochrony własności intelektualnej.
5. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.	
	Słuchacz:
1) rozwój artystyczny i zawodowy;	1) analizuje własne kompetencje; 2) identyfikuje obszary wiedzy i umiejętności wymagające doskonalenia; 3) wyznacza sobie cele rozwojowe, sposoby i terminy ich realizacji; 4) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności; 5) wykorzystuje różne źródła informacji w celu doskonalenia umiejętności zawodowych; 6) stosuje techniki radzenia sobie ze stresem; 7) dokumentuje i archiwizuje własne dokonania twórcze; 8) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.
2) etyka zawodowa.	1) przestrzega zasad etycznych oraz utrzymuje właściwe relacje w środowisku artystycznym; 2) przewiduje skutki podejmowanych działań i ponosi odpowiedzialność za podejmowane decyzje.
WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA 1. Sala ćwiczeń. 2. Wyposażenie sali: fortepian lub pianino, reflektory teatralne, mikrofon, sprzęt audiowizualny: nagłośnienie, sprzęt do odtwarzania podkładów muzycznych. 3. Scena teatralna lub sala koncertowa.	
PROZA	
CELE KSZTAŁCENIA	

Wiedza	Umiejętności			Kompetencje
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu prozy.	2. Wykształcenie umiejętności wykorzystania w praktyce wiedzy z zakresu prozy.	3. Kreacja artystyczna.	4. Prezentacja publiczna.	5. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.
Treści nauczania	Kryteria weryfikacji			
	Słuchacz:			
1) zasady bezpieczeństwa i higieny pracy;	1) określa podstawowe warunki bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) omawia czynniki wpływające na bezpieczeństwo.			
2) historia i wiedza z zakresu literatury pisanej prozą;	1) rozróżnia i omawia style i formy literackie charakterystyczne dla poszczególnych epok historycznych; 2) opisuje style językowe i kanony estetyczne w poszczególnych epokach.			
3) zagadnienia teoretyczne z zakresu prozy.	1) wyjaśnia terminologię i słownictwo specjalistyczne w zakresie utworu literackiego; 2) omawia gatunki literackie; 3) wyjaśnia pojęcia specjalistyczne.			
2. Wykształcenie umiejętności wykorzystania w praktyce wiedzy z zakresu prozy.				
	Słuchacz:			
1) technika interpretacji tekstu literackiego;	1) przeprowadza analizę wybranego fragmentu pod względem gatunku i epoki; 2) przeprowadza analizę aktorską tekstu (tematy, emocje, relacje); 3) nakreśla intencje podmiotu lirycznego; 4) wykorzystuje techniki mowy, techniki oddechowe, techniki wypowiedzi scenicznej; 5) tworzy odpowiedni kontekst; 6) interpretuje tekst w oparciu o zasady dialogu; 7) określa adresata wypowiedzi scenicznej; 8) świadomie wykorzystuje ekspresję emocji, wypowiedzi i ciała w zależności od przestrzeni scenicznej.			
2) samodzielna praca.	1) przestrzega zasad bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) samodzielnie ćwiczy tekst literacki według wskazówek nauczyciela w oparciu o zdobytą wiedzę i inne elementy warsztatu; 3) opanowuje pamięciowo wybrany fragment tekstu; 4) potrafi ocenić jakość wykonywanych ćwiczeń; 5) wykorzystuje w działaniach praktycznych wiedzę teoretyczną z zakresu prozy.			
3. Kreacja artystyczna.				
	Słuchacz:			
1) wypowiedź artystyczna;	1) stosuje wypowiedź właściwą dla określonego stylu i gatunku literackiego; 2) posługuje się warsztatem aktorskim; 3) wykorzystuje odpowiednie środki aktorskie w zależności od charakteru wypowiedzi.			
2) kreacja.	1) interpretuje wybrany fragment i zawarte w nim tematy; 2) realizuje zadania aktorskie proponowane przez pedagoga; 3) wykorzystuje środki wyrazu aktorskiego; 4) współtworzy ogólny wyraz artystyczny w kontakcie z partnerem bądź partnerami z zespołu; 5) kreując wypowiedź sceniczną korzysta ze swojej wrażliwości, inteligencji emocjonalnej i wyobraźni.			
4. Prezentacja publiczna.				
	Słuchacz:			
1) praktyka sceniczna;	1) koncentruje się podczas występu; 2) opanowuje tremę;			

	3) ocenia warunki sceniczne i dostosowuje do nich sposób interpretacji tekstu; 4) współpracuje z reżyserem, inspicjentem oraz obsługą techniczną sceny; 5) prezentuje tekst zgodnie z właściwym dla niego stylem, konwencją sceniczną i ustaleniami z pedagogiem lub reżyserem.
2) prezentacja w mediach cyfrowych.	1) korzysta z technologii informacyjnej i komunikacyjnej w realizacji zadań artystycznych; 2) potrafi publikować swoje prezentacje artystyczne z zachowaniem ochrony własności intelektualnej.
5. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.	
	Słuchacz:
1) rozwój artystyczny i zawodowy;	1) analizuje własne kompetencje; 2) identyfikuje obszary wiedzy i umiejętności wymagające doskonalenia; 3) wyznacza sobie cele rozwojowe, sposoby i terminy ich realizacji; 4) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności; 5) wykorzystuje różne źródła informacji w celu doskonalenia umiejętności zawodowych; 6) stosuje techniki radzenia sobie ze stresem; 7) dokumentuje i archiwizuje własne dokonania twórcze; 8) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.
2) etyka zawodowa.	1) przestrzega zasad etycznych oraz utrzymuje właściwe relacje w środowisku artystycznym; 2) przewiduje skutki podejmowanych działań i ponosi odpowiedzialność za podejmowane decyzje.
WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA 1. Sala ćwiczeń. 2. Wyposażenie sali: oświetlenie, kotary, krzesła, stół, zastawka sceniczna. 3. Wyposażenie szkoły: sprzęt audiowizualny. 4. Scena teatralna lub sala koncertowa.	

WIERSZ				
CELE KSZTAŁCENIA				
Wiedza	Umiejętności			Kompetencje
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu wiersza.	2. Wykształcenie umiejętności wykorzystania w praktyce wiedzy z zakresu wiersza.	3. Kreacja artystyczna.	4. Prezentacja publiczna.	5. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.
Treści nauczania	Kryteria weryfikacji			
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu wiersza.				
	Słuchacz:			
1) zasady bezpieczeństwa i higieny pracy;	1) określa warunki bezpieczeństwa i higieny pracy aktora scen muzycznych; 2) omawia czynniki wpływające na bezpieczeństwo.			
2) historia i wiedza z zakresu wiersza;	1) rozróżnia style i rodzaje wiersza oraz określa ich występowanie w poszczególnych epokach historycznych od XVII do XXI wieku; 2) omawia style i rodzaje wiersza występujące w różnych epokach; 3) omawia twórczość z różnych epok; 4) charakteryzuje obyczaje i style językowe w epokach; 5) definiuje kanony estetyki w poszczególnych epokach; 6) identyfikuje utwory poetyckie charakterystyczne dla określonych stylów i rodzajów wiersza.			
3) technika prezentacji wiersza.	1) wyjaśnia terminologię i słownictwo specjalistyczne stosowane w strukturze wiersza poetyckiego; 2) omawia poszczególne rodzaje wiersza, w tym wiersz sylabiczny, sylabotoniczny, toniczny, numeryczny, biały;			

	3) określa miary oraz elementy struktury poszczególnych odmian wiersza; 4) wyjaśnia pojęcia specjalistyczne; 5) określa rytm utworu poetyckiego.
2. Wykształcenie umiejętności wykorzystania w praktyce wiedzy z zakresu wiersza.	
	Słuchacz:
1) technika interpretacji tekstu poetyckiego;	1) rozpoznaje styl, rodzaj i strukturę zadanego tekstu; 2) sporządza analizę literacką; 3) opracowuje analizę aktorską tekstu; 4) nakreśla intencje postaci; 5) korzysta z elementów struktury tekstu poetyckiego; 6) tworzy artystyczną interpretację tekstu; 7) wykorzystuje intonacyjne i dynamiczne środki wyrazu artystycznego; 8) tworzy odpowiedni kontekst; 9) nakreśla zadania dla podmiotu lirycznego; 10) interpretuje tekst w oparciu o zasady dialogu.
2) samodzielna praca.	1) przestrzega zasad bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) ćwiczy interpretację tekstu poetyckiego w oparciu o zdobytą wiedzę i elementy warsztatu aktorskiego według wskazówek nauczyciela; 3) kontroluje własne wykonanie podczas ćwiczenia; 4) potrafi ocenić jakość wykonywanych zadań; 5) wykorzystuje w działaniach praktycznych wiedzę z zakresu historii i teorii wiersza; 6) korzysta z narzędzi pomocnych w ćwiczeniu (np. sprzęt audiowizualny).
3. Kreacja artystyczna.	
	Słuchacz:
1) sposób i charakter wypowiedzi;	1) stosuje właściwą wypowiedź dla określonego stylu i rodzaju wiersza; 2) dobiera charakter wypowiedzi do konkretnego tekstu poetyckiego; 3) posługuje się technicznymi i emocjonalnymi środkami wyrazu.
2) kreacja.	1) interpretuje teksty poetyckie z poszczególnych epok, stylów i kierunków literackich; 2) tworzy charakter postaci za pomocą retoryki, ekspresji słowa, ciała i rekwizytu; 3) prezentuje ekspresję słowną i środki wyrazu, wykorzystując emocje właściwe dla podmiotu lirycznego; 4) współtworzy ogólny wyraz artystyczny w kontakcie z partnerem bądź partnerami z zespołu.
4. Prezentacja publiczna.	
	Słuchacz:
1) praktyka sceniczna;	1) koncentruje się podczas występu; 2) opanowuje tremę; 3) ocenia warunki sceniczne i dostosowuje do nich sposób interpretacji tekstu; 4) stosuje zasady odpowiedniego zachowania podczas prezentacji scenicznej; 5) współpracuje z reżyserem, inspicjentem oraz obsługą techniczną sceny.
2) prezentacja w mediach cyfrowych.	1) korzysta z technologii informacyjnej i komunikacyjnej w realizacji zadań artystycznych; 2) publikuje swoje prezentacje artystyczne z zachowaniem ochrony własności intelektualnej.
5. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.	
	Słuchacz:
1) rozwój artystyczny i zawodowy;	1) analizuje własne kompetencje; 2) identyfikuje obszary wiedzy i umiejętności wymagające doskonalenia; 3) wyznacza sobie cele rozwojowe, sposoby i terminy ich realizacji; 4) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności;

	5) wykorzystuje różne źródła informacji w celu doskonalenia umiejętności zawodowych; 6) stosuje techniki radzenia sobie ze stresem; 7) dokumentuje i archiwizuje własne dokonania twórcze; 8) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.
2) etyka zawodowa.	1) przestrzega zasad etycznych oraz utrzymuje właściwe relacje w środowisku artystycznym; 2) przewiduje skutki podejmowanych działań i ponosi odpowiedzialność za podejmowane decyzje.
WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA 1. Sala ćwiczeń. 2.Wyposażenie sali: oświetlenie, kotary, zastawka sceniczna. 3. Wyposażenie szkoły: sprzęt audiowizualny. 4. Scena teatralna lub sala koncertowa.	

OBOWIĄZKOWE ZAJĘCIA EDUKACYJNE ARTYSTYCZNE REALIZOWANE TYLKO W SPECJALNOŚCI WOKALNO-BALETOWEJ

PANTOMIMA				
CELE KSZTAŁCENIA				
Wiedza	Umiejętności			Kompetencje
1. Przyswojenie podstawowej wiedzy z zakresu pantomimy.	2. Wykształcenie umiejętności wykorzystania w praktyce wiedzy z zakresu pantomimy.	3. Kreacja artystyczna.	4. Prezentacja publiczna.	5. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.
Treści nauczania	Kryteria weryfikacji			
1. Przyswojenie podstawowej wiedzy z zakresu pantomimy.				
	Słuchacz:			
1) zasady bezpieczeństwa i higieny pracy;	1) określa podstawowe warunki bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) omawia czynniki wpływające na bezpieczeństwo.			
2) wiedza z zakresu pantomimy;	1) klasyfikuje wybrane kierunki rozwoju pantomimy w różnych epokach; 2) opisuje twórczość artystyczną mistrzów pantomimy z wybranych okresów jej rozwoju.			
3) technika pantomimy.	1) wyjaśnia terminologię stosowaną w zakresie pantomimy; 2) podaje zasady wykonania poszczególnych elementów technicznych typowych dla wybranych form pantomimy; 3) definiuje zasady budowy etiudy pantomimicznej.			
2. Wykształcenie umiejętności wykorzystania w praktyce wiedzy z zakresu pantomimy.				
	Słuchacz:			
1) technika pantomimy;	1) posługuje się koordynacją ruchu właściwą dla technik scenicznych; 2) planuje i kontroluje swoje przemieszczanie się w przestrzeni scenicznej; 3) przestrzega podstawowych zasad rozciągania, wzmacniania i rozluźniania ciała; 4) wykorzystuje pamięć muzyczno-ruchową.			
2) samodzielna praca.	1) przestrzega zasad bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) realizuje samodzielny proces ćwiczenia poszczególnych części ciała oraz wybranych elementów technicznych według wskazówek nauczyciela; 3) kontroluje własne wykonanie podczas ćwiczenia; 4) dokonuje oceny jakości wykonywanych zadań.			
3. Kreacja artystyczna.				
	Słuchacz:			

kreacja artystyczna.	1) tworzy charakter postaci za pomocą retoryki gestu, ekspresji ciała, elementów aktorstwa i elementów techniki pantomimicznej; 2) współtworzy ogólny wyraz artystyczny w kontakcie z partnerem bądź partnerami z zespołu; 3) ocenia warunki sceniczne i dostosowuje do nich sposób wykonania etiudy.
4. Prezentacja publiczna.	
	Słuchacz:
1) praktyka sceniczna;	1) wykonuje etiudę pantomimiczną; 2) koncentruje się podczas występu; 3) opanowuje tremę; 4) stosuje zasady odpowiedniego zachowania podczas prezentacji scenicznej.
2) prezentacja w mediach cyfrowych.	1) korzysta z technologii informacyjnej i komunikacyjnej w realizacji zadań artystycznych; 2) publikuje swoje prezentacje artystyczne z zachowaniem ochrony własności intelektualnej.
5. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.	
	Słuchacz:
1) rozwój artystyczny i zawodowy;	1) analizuje własne kompetencje; 2) identyfikuje obszary wiedzy i umiejętności wymagające doskonalenia; 3) wyznacza sobie cele rozwojowe, sposoby i terminy ich realizacji; 4) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności; 5) wykorzystuje różne źródła informacji w celu doskonalenia umiejętności zawodowych; 6) stosuje techniki radzenia sobie ze stresem; 7) dokumentuje i archiwizuje własne dokonania twórcze; 8) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.
2) etyka zawodowa.	1) przestrzega zasad etycznych oraz utrzymuje właściwe relacje w środowisku artystycznym; 2) przewiduje skutki podejmowanych działań i ponosi odpowiedzialność za podejmowane decyzje.
WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA 1. Sala baletowa. 2. Wyposażenie sali: ściana z lustrami. 3. Wyposażenie szkoły: sprzęt audiowizualny.	
STEP	
CELE KSZTAŁCENIA	

Wiedza	Umiejętności			Kompetencje
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu stepu.	2. Wykształcenie umiejętności wykorzystania w praktyce wiedzy z zakresu stepu.	3. Kreacja artystyczna.	4. Prezentacja publiczna.	5. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.

Treści nauczania	Kryteria weryfikacji
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu stepu.	
	Słuchacz:
1) zasady bezpieczeństwa i higieny pracy;	1) określa podstawowe warunki bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) omawia czynniki wpływające na bezpieczeństwo.
2) historia i wiedza;	1) rozróżnia klasyczne i współczesne style stepowania; 2) omawia historię i rozwoju stepu na świecie i wymienia wybitnych twórców o znaczącym dorobku artystycznym; 3) wymienia międzynarodowe nazewnictwo związane ze stepem; 4) charakteryzuje rytmiczne frazy choreograficzne; 5) omawia znaczenie tańca *tap dance* w warsztacie współczesnego aktora musicalowego.

3) technika.	1) rozróżnia różne elementy stepu – wybrane techniki i kombinacje historyczne i współczesne; 2) identyfikuje sposoby ćwiczenia stepu, wybrane metody rozgrzewki, tworzenia choreografii oraz własnych kombinacji i improwizacji.
2. Wykształcenie umiejętności wykorzystania w praktyce wiedzy z zakresu stepu.	
	Słuchacz:
1) technika taneczna;	1) wykonuje przygotowane przez pedagoga stepowane choreografie musicalowe; 2) wkomponowuje stepowanie w wybrany styl muzyczny i łączy go z innymi technikami tanecznymi.
2) samodzielna praca.	1) przestrzega zasad bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) realizuje samodzielny proces ćwiczenia poszczególnych kroków tanecznych, kombinacji, choreografii i innych elementów warsztatu według wskazówek nauczyciela; 3) kontroluje własne wykonanie podczas ćwiczenia; 4) potrafi ocenić jakość wykonywanych zadań; 5) wykorzystuje w działaniach praktycznych wiedzę z zakresu historii i teorii prezentowanego tańca; 6) korzysta z narzędzi pomocnych w ćwiczeniu; 7) konserwuje specjalistyczne obuwie; 8) posługuje się międzynarodowym nazewnictwem; 9) zapisuje przebiegi choreograficzne za pomocą wartości rytmicznych.
3. Kreacja artystyczna.	
	Słuchacz:
1) styl i charakter ruchu;	1) stosuje styl właściwy dla danej formy tanecznej; 2) dobiera charakter ruchu i postaci do konkretnej formy tanecznej; 3) posługuje się rekwizytem właściwym dla wybranego stylu tańca.
2) kreacja.	1) wykorzystuje poznane uderzenia w tworzeniu autorskich improwizowanych choreografii; 2) tworzy własne autorskie frazy choreograficzne; 3) wykorzystuje technikę tańca stepowanego we własnej pracy twórczej.
4. Prezentacja publiczna.	
	Słuchacz:
1) praktyka sceniczna;	1) koncentruje się podczas występu; 2) opanowuje tremę; 3) ocenia warunki sceniczne i dostosowuje do nich sposób wykonania choreografii; 4) stosuje zasady odpowiedniego zachowania podczas prezentacji scenicznej; 5) współpracuje z reżyserem, inspicjentem oraz obsługą techniczną sceny.
2) prezentacja w mediach cyfrowych.	1) korzysta z technologii informacyjnej i komunikacyjnej w realizacji zadań artystycznych; 2) potrafi publikować swoje prezentacje artystyczne z zachowaniem ochrony własności intelektualnej.
5. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.	
	Słuchacz:
1) rozwój artystyczny i zawodowy;	1) analizuje własne kompetencje; 2) identyfikuje obszary wiedzy i umiejętności wymagające doskonalenia; 3) wyznacza sobie cele rozwojowe, sposoby i terminy ich realizacji; 4) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności; 5) wykorzystuje różne źródła informacji w celu doskonalenia umiejętności zawodowych; 6) stosuje techniki radzenia sobie ze stresem; 7) dokumentuje i archiwizuje własne dokonania twórcze; 8) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.

2) etyka zawodowa.	1) przestrzega zasad etycznych oraz utrzymuje właściwe relacje w środowisku artystycznym; 2) przewiduje skutki podejmowanych działań i ponosi odpowiedzialność za podejmowane decyzje.
WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA 1. Sala ćwiczeń. 2. Wyposażenie sali: ściana z lustrami, płyty do stepu. 3. Wyposażenie szkoły: sprzęt audiowizualny. 4. Scena teatralna lub sala koncertowa.	

Minimalna liczba godzin kształcenia w zawodzie:

1) w specjalności wokalno-aktorskiej wynosi **1628** (w ujęciu semestralnym);

2) w specjalności wokalno-baletowej wynosi **1628** (w ujęciu semestralnym).

Załącznik nr 4

PODSTAWA PROGRAMOWA KSZTAŁCENIA W ZAWODZIE MUZYK (SYMBOL CYFROWY 343602)

OBOWIĄZKOWE ZAJĘCIA EDUKACYJNE ARTYSTYCZNE W OGÓLNOKSZTAŁCĄCEJ SZKOLE MUZYCZNEJ I STOPNIA

W ogólnokształcącej szkole muzycznej I stopnia:

1) dla uczniów klas I-VI przedmiotem głównym jest instrument główny;

2) dla uczniów klas VII-VIII przedmiotem głównym jest instrument główny albo rytmika.

OBOWIĄZKOWE ZAJĘCIA EDUKACYJNE ARTYSTYCZNE DLA WSZYSTKICH UCZNIÓW OGÓLNOKSZTAŁCĄCEJ SZKOŁY MUZYCZNEJ I STOPNIA

CHÓR			
CELE KSZTAŁCENIA			
Wiedza	Umiejętności		Kompetencje
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu śpiewania w chórze.	2. Wykształcenie umiejętności śpiewania w chórze.	3. Prezentacja publiczna.	4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.
Treści nauczania	Kryteria weryfikacji		
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu śpiewania w chórze.			
	Uczeń:		
1) zasady bezpieczeństwa i higieny pracy;	1) określa podstawowe warunki bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) omawia czynniki wpływające na bezpieczeństwo.		
2) technika wokalna;	charakteryzuje technikę wokalną w zakresie aparatu głosowego, artykulacyjnego i oddechowego.		
3) literatura chóralna.	1) wskazuje podstawowe informacje na temat wykonywanych utworów; 2) rozróżnia epoki i formy realizowanych utworów.		
2. Wykształcenie umiejętności śpiewania w chórze.			
	Uczeń:		
1) emisja głosu;	1) zachowuje prawidłową postawę podczas śpiewu w chórze; 2) koordynuje działanie oddechu, aparatu fonacyjnego i artykulacyjnego; 3) posługuje się techniką wokalną w celu realizacji elementów dzieła muzycznego; 4) prawidłowo posługuje się rejestrem głowowym.		
2) technika wykonawcza;	1) czyta nuty a vista w stopniu podstawowym; 2) samodzielnie odczytuje zapis nutowy oraz realizuje warstwę tekstową; 3) współpracuje z dyrygentem oraz z grupą w zespole; 4) wykonuje utwory z różnych epok, o różnorodnej tematyce i fakturze a cappella i z towarzyszeniem instrumentów lub zespołów; 5) wykonuje część utworów z pamięci; 6) kontroluje wyrównanie i spójność brzmienia.		
3) interpretacja.	1) współtworzy ogólny wyraz artystyczny; 2) interpretuje utwory przygotowane pod kierunkiem dyrygenta; 3) wykazuje zaangażowanie emocjonalne podczas występu.		
3. Prezentacja publiczna.			
	Uczeń:		
1) praktyka estradowa	1) uczestniczy w występach chóru; 2) stosuje zasady poprawnego zachowania podczas występu;		

	3) opanowuje tremę; 4) koncentruje się podczas występu; 5) prezentuje utwory zgodnie z koncepcją artystyczną dyrygenta.
4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.	
	Uczeń:
1) rozwój artystyczny i zawodowy;	1) analizuje własne kompetencje; 2) identyfikuje obszary wiedzy i umiejętności wymagające doskonalenia; 3) wyznacza sobie cele rozwojowe, sposoby i terminy ich realizacji; 4) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności; 5) wykorzystuje różne źródła informacji w celu doskonalenia umiejętności zawodowych; 6) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.
2) etyka zawodowa.	1) przestrzega zasad etycznych oraz utrzymuje właściwe relacje w środowisku; 2) angażuje się w działania zespołu, biorąc odpowiedzialność za efekt końcowy wspólnej pracy; 3) współpracuje w chórze, budując relacje oparte na zaufaniu i wzajemnym szacunku.
WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA 1. Sala lekcyjna: mieszcząca wszystkich chórzystów, dostosowana akustycznie. 2. Wyposażenie: fortepian lub pianino, odpowiednia liczba krzeseł. 3. Wyposażenie szkoły: sprzęt audiowizualny. 4. Sala koncertowa lub kameralna z podestami.	
KSZTAŁCENIE SŁUCHU	
CELE KSZTAŁCENIA	
Wiedza	Umiejętności	Kompetencje
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu kształcenia słuchu.	2. Wykształcenie umiejętności w zakresie kształcenia słuchu.	3. Pogłębianie i aktualizowanie wiedzy, w tym z wykorzystaniem technologii informacyjnej i komunikacyjnej.
Treści nauczania	Kryteria weryfikacji	
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu kształcenia słuchu.		
	Uczeń:	
1) notacja muzyczna;	omawia zasady ortografii muzycznej – system pięcioliniowy, nazwy oktaw, nuty, pauzy, klucze: wiolinowy i basowy, przenośniki oktawowe, znaki przykluczowe, znaki chromatyczne pojedyncze i podwójne, znaki przedłużające wartości nut i pauz, znaki zakończenia utworu, skróty pisowni muzycznej.	
2) struktury interwałowe;	nazywa i definiuje interwały proste i złożone (nona, decyma) gamowłaściwe i w oderwaniu od tonacji oraz ich oznaczenia.	
3) trójdźwięki;	nazywa i definiuje trójdźwięki durowe i molowe w przewrotach, trójdźwięk zmniejszony i zwiększony w postaci zasadniczej.	
4) akordy;	nazywa i definiuje D^7 w postaci zasadniczej z rozwiązaniem oraz czterodźwięk zmniejszony.	
5) skale muzyczne;	1) nazywa i definiuje skale muzyczne, w tym: a) majorową (odmiana naturalna i harmoniczna) i minorową (odmiana naturalna, harmoniczna, dorycka) w tonacjach do 5 znaków przykluczowych, b) modalne (dorycka, frygijska, lidyjska i miksolidyjska), c) pochodzenia ludowego (góralską i skale cygańskie), d) pentatonikę bezpółtonową, e) całotonową; 2) wyjaśnia pokrewieństwo tonacji (równoległość, równoimienność, pokrewieństwo kwintowe).	

6) zjawiska harmoniczne;	1) identyfikuje triadę harmoniczną w skali majorowej naturalnej i minorowej harmonicznej; 2) identyfikuje akord na szóstym stopniu w skali majorowej naturalnej i minorowej harmonicznej; 3) definiuje rodzaje kadencji (doskonała, plagalna, zawieszona, zwodnicza); 4) opisuje progresję i transpozycję.
7) zjawiska metrorytmiczne.	1) nazywa: wartości rytmiczne, grupy rytmiczne regularne i nieregularne; 2) omawia zasady grupowania wartości w taktach ćwierćnutowych (2/4, 3/4, 4/4) i ósemkowych (3/8, 6/8); 3) definiuje synkopę, przedtakt i fermatę.
2. Wykształcenie umiejętności w zakresie kształcenia słuchu.	
	Uczeń:
1) percepcja słuchowa, wzrokowa i słuchowo-wzrokowa;	1) rozpoznaje ze słuchu (prezentacja melodyczna lub harmoniczna) i w zapisie: a) interwały proste i złożone (nona, decyma) gamowłaściwe i w oderwaniu od tonacji, b) dźwięki chromatycznie zmienione w melodii, c) trójdźwięki: durowy i molowy w postaci zasadniczej i w przewrotach, zmniejszony i zwiększony w postaci zasadniczej, d) D^7 w postaci zasadniczej z rozwiązaniem oraz czterodźwięk zmniejszony, e) skale: - majorową (odmiana naturalna i harmoniczna) i minorową (odmiana naturalna, harmoniczna, dorycka), - modalne (dorycką, frygijska, lidyjską i miksolidyjską), - pochodzenia ludowego (góralską, skale cygańskie), - pentatonikę bezpółtonową, - całotonową; 2) rozpoznaje w zapisie: a) trójdźwięki triady harmonicznej w skali majorowej naturalnej i minorowej harmonicznej w tonacjach do 5 znaków przykluczowych, b) wartości rytmiczne, grupy rytmiczne, pauzy, c) przedtakt i takt niepełny w zakończeniu przebiegu muzycznego; 3) zapisuje: a) pojedyncze dźwięki i współbrzmienia w kluczach wiolinowym i basowym, na pięciolinii oraz na liniach dodanych dolnych i górnych, b) dźwięki w oktawach od subkontra do czterokreślnej, w kluczach wiolinowym i basowym, w tym z użyciem przenośników oktawowych, c) interwały proste i złożone (nona, decyma) gamowłaściwe i w oderwaniu od tonacji, d) interwały charakterystyczne z rozwiązaniem, e) trójdźwięki: - durowy i molowy w postaci zasadniczej i w przewrotach, - zmniejszony i zwiększony w postaci zasadniczej, f) D^7 w postaci zasadniczej z rozwiązaniem oraz czterodźwięk zmniejszony, g) skale: - majorową (odmiana naturalna i harmoniczna) i minorową (odmiana naturalna, harmoniczna, dorycka), - modalne (dorycką, frygijską, lidyjską i miksolidyjską), - pochodzenia ludowego (góralską, skale cygańskie), - pentatonikę bezpółtonową, - całotonową, h) trójdźwięki triady harmonicznej w skali majorowej naturalnej i minorowej harmonicznej w tonacjach do 5 znaków przykluczowych,

	i) wartości rytmiczne, grupy rytmiczne i pauzy zgodnie z zasadami grupowania w taktach o ćwierćnutowej i ósemkowej jednostce pulsu, j) przedtakt i takt niepełny w zakończeniu przebiegu muzycznego, k) skróty pisowni muzycznej.
2) czytanie nut;	1) realizuje głosem (solmizacją, literowo, stopniami gamy, tataizacją lub z użyciem tekstu) a vista i po uprzednim przygotowaniu: a) przebiegi melodyczne i melodyczno-rytmiczne jedno- i dwugłosowe, oparte na motywach zawierających poznane struktury interwałowe i harmoniczne, b) wybrane przez nauczyciela głosy z przebiegów melodycznych i melodyczno-rytmicznych wielogłosowych – samodzielnie albo z udziałem innego ucznia lub nauczyciela; 2) realizuje samodzielnie równocześnie głosem i na instrumencie klawiszowym przebiegi melodyczne i melodyczno-rytmiczne wielogłosowe; 3) transponuje głosem przebieg melodyczny, realizując go solmizacją, literowo, stopniami gamy, tataizacją lub z użyciem tekstu; 4) realizuje akustycznie (tataizacją, z użyciem tekstu, klaskaniem, stukaniem, na instrumencie perkusyjnym) a vista i po uprzednim przygotowaniu jedno- i dwugłosowe przebiegi rytmiczne, oparte na poznanych wartościach i grupach rytmicznych w taktach ćwierćnutowych i ósemkowych.
3) pamięć i wyobraźnia muzyczna.	1) zapisuje, uzupełnia i koryguje: a) jednogłosowe przebiegi melodyczne, rytmiczne i melodyczno-rytmiczne, b) struktury harmoniczne zawierające akord na VI stopniu, c) kadencje; 2) zapisuje i wykonuje z pamięci krótkie jednogłosowe tonalne przebiegi melodyczne i melodyczno-rytmiczne oraz przebiegi rytmiczne; 3) dostrzega w zapisie i w słuchanej melodii progresje; 4) dokonuje pisemnie transpozycji; 5) improwizuje głosem na zadany temat.
3. Pogłębianie i aktualizowanie wiedzy oraz doskonalenie umiejętności zawodowych, w tym z wykorzystaniem technologii informacyjnej i komunikacyjnej.	
	Uczeń:
rozwój artystyczny i podstawy rozwoju zawodowego.	1) analizuje i ocenia własne kompetencje; 2) identyfikuje obszary wiedzy i umiejętności wymagające doskonalenia; 3) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności wykorzystując różne źródła informacji, w tym internetowe bazy wiedzy i serwisy strumieniowe, potrafi dokonać selekcji materiałów i krytycznie je ocenić; 4) angażuje się w realizację wyznaczonych zadań; 5) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.
WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA 1. Sala dydaktyczna. 2. Wyposażenie sali: tablica w pięciolinię, instrument klawiszowy (klasyczny lub elektroniczny), sprzęt audiowizualny.	

NAUKA O MUZYCE			
	CELE KSZTAŁCENIA		
	Wiedza	Umiejętności	Kompetencje
Treści nauczania	1. Przyswojenie wiedzy z zakresu nauki o muzyce.	2. Wykorzystanie w praktyce wiadomości z zakresu nauki o muzyce.	3. Pogłębianie i aktualizowanie wiedzy oraz doskonalenie umiejętności zawodowych, w tym z wykorzystaniem

			technologii informacyjnej i komunikacyjnej.
	Kryteria weryfikacji – uczeń:		
1) materiał dźwiękowy;	1) definiuje pojęcie materiału dźwiękowego; 2) wymienia różne przykłady materiału dźwiękowego.	wskazuje na podstawie przykładu słuchowego i materiałów wizualnych różne rodzaje materiału dźwiękowego.	1) analizuje i ocenia własne kompetencje; 2) identyfikuje obszary wiedzy i umiejętności wymagające doskonalenia; 3) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności wykorzystując różne źródła informacji, w tym internetowe bazy wiedzy i serwisy strumieniowe, potrafi dokonać selekcji materiałów i krytycznie je ocenić; 4) angażuje się w realizację wyznaczonych zadań; 5) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.
2) elementy dzieła muzycznego;	charakteryzuje elementy dzieła muzycznego.	rozpoznaje na podstawie przykładu słuchowego i materiałów wizualnych rodzaje melodyki, rytmiki, harmoniki, dynamiki, artykulacji, agogiki i kolorystyki.	
3) faktura muzyczna;	określa rodzaje faktury muzycznej: 1) ze względu na obsadę; 2) ze względu na układ głosów.	rozpoznaje na podstawie przykładu słuchowego i materiałów wizualnych rodzaj faktury muzycznej.	
4) zasady kształtowania dzieła muzycznego;	charakteryzuje podstawowe zasady kształtowania dzieła muzycznego (zasada ewolucyjna, okresowa).	rozpoznaje na podstawie przykładu słuchowego lub materiałów wizualnych zasadę kształtowania dzieła muzycznego.	
5) współczynniki dzieła muzycznego;	charakteryzuje współczynniki dzieła muzycznego (motyw, fraza, zdanie, okres muzyczny).	porządkuje za pomocą analizy słuchowej, wzrokowej lub słuchowo-wzrokowej współczynniki dzieła muzycznego.	
6) obsada wykonawcza;	1) nazywa i klasyfikuje: a) instrumenty muzyczne używane w muzyce artystycznej, b) głosy ludzkie, c) rodzaje zespołów muzycznych; 2) klasyfikuje europejskie i pozaeuropejskie instrumenty ludowe; 3) rozróżnia instrumenty współczesne i dawne; 4) definiuje techniki wykonawcze.	1) rozpoznaje na podstawie przykładu słuchowego lub materiałów wizualnych: a) instrumenty muzyczne używane w muzyce artystycznej, b) głosy ludzkie, c) rodzaje zespołów muzycznych; 2) rozpoznaje przykłady wykraczania poza tradycyjne sposoby grania i śpiewania; 3) odczytuje partyturę klasyczną i graficzną; 4) śledzi nagranie z nutami (w tym utworów z XX i XXI wieku).	

7) wykonawcy muzyki klasycznej;	1) wymienia wybitnych wykonawców muzyki klasycznej: instrumentalistów, wokalistów i dyrygentów (w tym muzyki dawnej i współczesnej); 2) opisuje ewolucję pozycji muzyka na przestrzeni dziejów.	rozpoznaje wybitnych wykonawców muzyki klasycznej: instrumentalistów, wokalistów i dyrygentów, przyporządkowując nazwisko do specjalizacji.	
8) tańce;	1) charakteryzuje wybrane tańce suity barokowej; 2) definiuje pojęcie tańca stylizowanego; 3) rozróżnia podstawowe tańce towarzyskie.	1) rozpoznaje na podstawie przykładów słuchowych lub materiałów wizualnych wybrane tańce suity barokowej; 2) rozpoznaje przykłady stylizacji w twórczości czołowych polskich kompozytorów; 3) rozpoznaje na podstawie przykładu słuchowego lub materiałów wizualnych wybrane tańce towarzyskie, w tym walc, tango.	
9) muzyka filmowa;	1) omawia cechy i funkcje muzyki filmowej; 2) wymienia czołowych kompozytorów muzyki filmowej i ich realizacje.	1) interpretuje rolę muzyki w połączeniu z obrazem na wybranych przykładach filmowych; 2) porządkuje chronologicznie wybrane dzieła muzyki filmowej.	
10) muzyka etniczna i rozrywkowa;	1) charakteryzuje wybrane style muzyki etnicznej i rozrywkowej; 2) podaje czołowych przedstawicieli wybranych stylów muzyki rozrywkowej.	rozpoznaje z nagrania wybrane style muzyki etnicznej i rozrywkowej.	
11) nośniki fonograficzne;	charakteryzuje dzieje zapisu i odtwarzania dźwięku.	1) rozpoznaje różne nośniki i urządzenia fonograficzne; 2) rozpoznaje powszechnie stosowane formaty plików dźwiękowych; 3) korzysta z serwisów strumieniowych w celu zapoznawania się z dziełami muzycznymi oraz ich wykonawcami.	
12) media;	rozróżnia funkcje i rodzaje mediów poświęconych	1) wyszukuje w mediach aktualności z życia muzycznego;	

	muzyce klasycznej (stacje telewizyjne i radiowe, czasopisma, serwisy internetowe).	2) sporządza harmonogram aktualnych wydarzeń muzycznych.	
13) życie muzyczne;	1) wymienia najważniejsze muzyczne instytucje kultury w Polsce (filharmonie, opery, orkiestry, zespoły pieśni i tańca); 2) wskazuje najważniejsze polskie konkursy muzyczne oraz festiwale (w tym muzyki dawnej i współczesnej).	1) dopasowuje do typu instytucji kultury wykonywane tam formy i gatunki muzyczne; 2) korzysta z oferty muzycznych instytucji kultury oraz wydarzeń organizowanych przez szkołę; 3) wykorzystuje uczestnictwo w różnych formach życia kulturalnego do przedstawiania opinii na ich temat.	
14) prawo autorskie.	1) definiuje kogo i co chroni prawo autorskie; 2) omawia prawo do ochrony wizerunku własnego i innych osób.	stosuje przepisy prawa związane z rozpowszechnianiem utworów.	

WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA
1. Sala dydaktyczna.
2. Wyposażenie sali: tablica w pięciolinię, instrument klawiszowy (klasyczny lub elektroniczny), sprzęt audiowizualny.

WIEDZA O MUZYCE

Treści nauczania	CELE KSZTAŁCENIA		
	Wiedza	Umiejętności	Kompetencje
	1. Przyswojenie podstawowej wiedzy o muzyce.	2. Wykorzystanie w praktyce wiadomości z zakresu wiedzy o muzyce.	3. Pogłębianie i aktualizowanie wiedzy, w tym z wykorzystaniem technologii informacyjnej i komunikacyjnej.
	Kryteria weryfikacji – uczeń:		
1) pojęcie muzyki;	1) definiuje pojęcie muzyki; 2) określa rodzaje i funkcje muzyki.	rozpoznaje na podstawie przykładów słuchowych oraz materiałów wizualnych różne rodzaje muzyki (klasyczna, ludowa, instrumentalna, wokalna, solowa, zespołowa, sakralna, świecka, absolutna, programowa, popularna, etniczna, rozrywkowa).	1) analizuje i ocenia własne kompetencje; 2) identyfikuje obszary wiedzy i umiejętności wymagające doskonalenia; 3) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności wykorzystując różne źródła informacji, w tym internetowe bazy wiedzy i serwisy
2) zawody związane z muzyką;	nazywa zawody związane z muzyką.	porównuje specyfikę pracy takich zawodów jak: kompozytor, instrumentalista, wokalista, dyrygent, chórmistrz, aranżer,	

		lutnik, reżyser dźwięku, DJ, animator kultury, dziennikarz, muzykolog, teoretyk muzyki.	strumieniowe, potrafi dokonać selekcji materiałów i krytycznie je ocenić; 4) angażuje się w realizację wyznaczonych zadań; 5) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.
3) życie muzyczne;	1) wymienia typy instytucji kultury; 2) wskazuje najważniejsze polskie festiwale oraz konkursy muzyczne; 3) omawia reguły savoir-vivre'u podczas wydarzenia kulturalnego.	1) czynnie uczestniczy w wydarzeniach organizowanych przez szkołę; 2) wymienia wykonawców i kompozytorów oraz dzieła poznane podczas uczestnictwa w różnych formach życia kulturalnego; 3) stosuje poznane zasady savoir-vivre'u.	
4) obsada wykonawcza;	nazywa instrumenty muzyczne, głosy ludzkie i rodzaje zespołów muzycznych.	rozpoznaje na podstawie przykładów słuchowych oraz materiałów wizualnych instrumenty muzyczne, głosy ludzkie i rodzaje zespołów muzycznych.	
5) elementy dzieła muzycznego;	definiuje elementy dzieła muzycznego.	rozpoznaje na podstawie przykładów słuchowych oraz materiałów wizualnych melodykę, rytmikę, harmonikę, dynamikę, artykulację, agogikę i kolorystykę.	
6) faktura muzyczna;	określa rodzaje faktury muzycznej ze względu na układ głosów.	rozpoznaje na podstawie przykładów słuchowych oraz materiałów wizualnych rodzaj faktury muzycznej.	
7) gatunki i formy muzyczne;	1) określa gatunki muzyki wokalnej, instrumentalnej, wokalno-instrumentalnej i elektroakustycznej; 2) omawia formy muzyczne, w tym dwuczęściową, trzyczęściową, rondo, formę sonatową, wariacje, kanon.	1) rozpoznaje na podstawie przykładów słuchowych oraz materiałów wizualnych cechy poszczególnych gatunków i form; 2) przyporządkowuje wykonywane przez siebie utwory do poznanych gatunków i form muzycznych.	
8) polska muzyka ludowa;	1) określa cechy polskich tańców narodowych; 2) nazywa wybrane instrumenty ludowe; 3) charakteryzuje muzykę własnego regionu; 4) opisuje rolę muzyki w najważniejszych zwyczajach	1) porównuje na podstawie przykładów słuchowych oraz materiałów wizualnych cechy polskich tańców narodowych; 2) rozpoznaje na podstawie materiałów wizualnych podstawowe kroki polskich tańców narodowych i proste układy taneczne; 3) na podstawie przykładów słuchowych oraz materiałów wizualnych rozpoznaje polskie	

	i obrzędach ludowych.	instrumentarium ludowe, w tym burczybas, cymbały, diabelskie skrzypce, dudy, ligawkę, lirę korbową; 4) wskazuje cechy i rozpoznaje na podstawie przykładów słuchowych oraz materiałów wizualnych muzykę własnego regionu.	
9) twórczość wybranych kompozytorów;	1) wymienia, porządkuje w czasie i rozróżnia epoki twórczości muzycznej; 2) wymienia wybranych kompozytorów reprezentujących poszczególne epoki z uwzględnieniem kompozytorów polskich.	przyporządkowuje utwór do epoki, w której powstał.	
10) wiedza o patronie szkoły;	1) przyporządkowuje patrona szkoły (kompozytora, wykonawcę lub innego uczestnika życia muzycznego) do właściwej epoki; 2) określa pola działalności patrona szkoły.	1) wymienia osiągnięcia artystyczne patrona szkoły; 2) jeżeli patron szkoły jest kompozytorem – rozpoznaje ze słuchu jego wybrane utwory.	
11) zasoby internetowe.	1) wymienia internetowe bazy wiedzy o muzyce oraz programy i aplikacje wspomagające naukę i rozwój kompetencji muzycznych; 2) wskazuje serwisy strumieniowe oferujące muzykę klasyczną.	1) odnajduje wskazane informacje o muzyce przy użyciu baz internetowych; 2) korzysta z serwisów strumieniowych w celu zapoznawania się z dziełami muzycznymi oraz ich wykonawcami.	

WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA

1. Sala dydaktyczna.
2. Wyposażenie sali: tablica w pięciolinię, instrument klawiszowy (klasyczny lub elektroniczny), sprzęt audiowizualny.

ZASADY MUZYKI Z ELEMENTAMI EDYCJI NUT			
Treści nauczania	CELE KSZTAŁCENIA		
	Wiedza	Umiejętności	Kompetencje
	1. Przyswojenie wiedzy z zakresu zasad muzyki z elementami edycji nut.	2. Wykorzystanie w praktyce wiadomości z	3. Pogłębianie i aktualizowanie wiedzy oraz

		zakresu zasad muzyki i edycji nut.	doskonalenie umiejętności zawodowych, w tym z wykorzystaniem technologii informacyjnej i komunikacyjnej.
	Kryteria weryfikacji – uczeń:		
1) dźwięk;	1) definiuje zjawiska akustyczne; 2) określa podstawowe cechy dźwięku.	1) rozróżnia zjawiska akustyczne; 2) rozpoznaje podstawowe cechy dźwięku.	1) analizuje i ocenia własne kompetencje; 2) identyfikuje obszary wiedzy i umiejętności wymagające doskonalenia; 3) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności wykorzystując różne źródła informacji, w tym internetowe bazy wiedzy i serwisy strumieniowe, potrafi dokonać selekcji materiałów i krytycznie je ocenić; 4) angażuje się w realizację wyznaczonych zadań; 5) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.
2) notacja wysokości dźwięku;	określa zasady notacji wysokości dźwięku (pięciolinia, klucze: wiolinowy, basowy, altowy, tenorowy, nazwy oktaw, przenośnik oktawowy).	1) stosuje poznane zasady notacji wysokości dźwięku w zapisie; 2) wskazuje położenie dźwięków na klawiaturze fortepianu; 3) rozpoznaje wskazane elementy notacji wysokości dźwięku w przykładach z literatury muzycznej; 4) przenosi daną strukturę melodyczną lub harmoniczną do innego klucza (w tym z uwzględnieniem transpozycji oktawowej).	
3) systemy dźwiękowe: system dur-moll, system temperowany, skale poza systemem dur-moll;	1) rozróżnia i definiuje pojęcia: tetrachord, skala, gama; 2) określa budowę skali majorowej i minorowej (we wszystkich odmianach); 3) definiuje pojęcie transpozycji; 4) rozróżnia i definiuje pojęcia: diatonika, chromatyka, enharmonia; 5) definiuje pojęcie tonacji; 6) określa budowę skal spoza systemu dur-moll: modalnych (doryckiej, frygijskiej, lidyjskiej, miksolidyjskiej), pentatoniki bezpółtonowej, skal pochodzenia ludowego (góralskiej, cygańskich), skali całotonowej i dwunastodźwiękowej.	1) buduje i gra na fortepianie tetrachordy, gamy majorowe (w odmianie naturalnej i harmonicznej) i minorowe (w odmianie naturalnej, harmonicznej i doryckiej) do 7 znaków przykluczowych; 2) stosuje wiedzę w zakresie systemu dur-moll: a) posługuje się kołem kwintowym, b) rozpoznaje i nazywa pokrewieństwa tonacji; 3) dokonuje transpozycji melodii (o podany interwał, do innej tonacji lub oktawy); 4) stosuje wiedzę w zakresie chromatyki i enharmonii: a) chromatyzuje regularnie gamy majorowe,	

		b) zamienia enharmonicznie: dźwięki, gamy, akordy; 5) rozpoznaje i nazywa tonacje w przykładach z literatury muzycznej; 6) stosuje wiedzę w zakresie skal spoza systemu dur-moll: a) buduje i gra na fortepianie skale spoza systemu dur-moll, b) nazywa skale na jakich oparte są przykłady z literatury muzycznej.	
4) struktury wielodźwiękowe;	1) określa symbole i budowę interwałów prostych i złożonych; 2) określa zasadę dokonywania przewrotów interwałów prostych; 3) definiuje pojęcia z zakresu trójdźwięków tercjowych: a) określa budowę trójdźwięków majorowych i minorowych w postaci zasadniczej i w przewrotach oraz zwiększonych i zmniejszonych w postaci zasadniczej, b) definiuje trójdźwięki triady harmonicznej oraz na kolejnych stopniach gam w odmianach majorowej naturalnej i minorowej harmonicznej; 4) określa budowę D^7 w postaci zasadniczej i w przewrotach z rozwiązaniem na tonikę majorową lub minorową (T lub °T); 5) definiuje interwały charakterystyczne występujące w D^7 oraz ich rozwiązania w skali majorowej naturalnej i minorowej harmonicznej.	1) posługuje się wiedzą w zakresie interwałów: a) dokonuje podziału interwałów na: - konsonanse i dysonanse, - interwały proste i złożone, b) buduje, nazywa i gra na fortepianie poznane interwały, c) znajduje i nazywa wskazane interwały w przykładach z literatury muzycznej; 2) dokonuje przewrotów interwałów prostych; 3) posługuje się wiedzą w zakresie trójdźwięków tercjowych: a) buduje i gra na fortepianie trójdźwięki w poznanych postaciach, określając ich składniki, b) znajduje i nazywa wskazane trójdźwięki w przykładach z literatury muzycznej; 4) posługuje się wiedzą w zakresie D^7: a) buduje i gra na fortepianie D^7 w poznanych postaciach określając jej składniki, b) rozwiązuje D^7 na T i °T, c) znajduje i nazywa wskazane D^7 w	

		przykładach z literatury muzycznej; 5) buduje i gra na fortepianie interwały charakterystyczne występujące w D^7, podając ich rozwiązania w skali majorowej naturalnej i minorowej harmonicznej.	
5) zagadnienia metrorytmiczne;	1) definiuje i rozróżnia terminy rytm i metrum; 2) określa wartości rytmiczne nut i pauz; 3) określa sposoby przedłużania wartości rytmicznych; 4) rozróżnia regularny i nieregularny podział wartości rytmicznych; 5) definiuje i rozróżnia rodzaje taktów: a) proste i złożone, b) złożone regularne i nieregularne, c) dwójkowe i trójkowe; 6) określa zasady grupowania wartości rytmicznych w różnego rodzaju taktach; 7) rozróżnia zjawiska metrorytmiczne (przedtakt, synkopa, polirytmia, polimetria); 8) rozróżnia sposoby grupowania wartości rytmicznych w zapisie instrumentalnym i wokalnym.	1) rozróżnia akcent rytmiczny i metryczny; 2) zapisuje w prawidłowy sposób wartości rytmiczne nut i pauz; 3) stosuje poznane zasady przedłużania wartości rytmicznych w zapisie oraz nazywa je w przykładach z literatury muzycznej; 4) stosuje wiedzę w zakresie podziału wartości rytmicznych: a) buduje regularne i nieregularne grupy rytmiczne, b) rozpoznaje i odczytuje regularne i nieregularne grupy rytmiczne w przykładach z literatury muzycznej; 5) rozpoznaje rodzaje taktów w przykładach z literatury muzycznej; 6) stosuje wiedzę z zakresu grupowania wartości rytmicznych: a) stosuje poznane zasady grupowania wartości rytmicznych w różnego rodzaju taktach, b) przekształca takty; 7) wskazuje poznane zjawiska metrorytmiczne w przykładach z literatury muzycznej; 8) potrafi zamienić zapis wokalny na instrumentalny i odwrotnie.	
6) zagadnienia agogiczne, dynamiczne, artykulacyjne i wykonawcze;	1) definiuje oznaczenia agogiczne: a) stałe opisowe i metronomiczne,	1) posługuje się poznanymi oznaczeniami agogicznymi dynamicznymi, artykulacyjnymi i wykonawczymi;	

	b) dotyczące zmian tempa; 2) definiuje oznaczenia dynamiczne słowne i graficzne; 3) definiuje oznaczenia artykulacyjne; 4) definiuje oznaczenia wykonawcze.	2) wskazuje poznane określenia agogiczne, dynamiczne, artykulacyjne i wykonawcze w przykładach z literatury muzycznej i omawia sposób ich realizacji.	
7) ozdobniki, skróty pisowni muzycznej;	1) wymienia ozdobniki; 2) określa znaczenie skrótów pisowni muzycznej.	rozpoznaje ozdobniki w przykładach z literatury muzycznej.	
8) edytor nutowy.	1) identyfikuje edytory nutowe; 2) definiuje sposoby wprowadzania danych do edytora nutowego.	1) posługuje się edytorem nutowym w zakresie poznanych zasad muzyki; 2) uzyskuje materiały nutowe za pomocą edytora nutowego.	
WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA 1. Sala dydaktyczna. 2. Wyposażenie sali: 1) tablica w pięciolinię; 2) instrument klawiszowy (klasyczny lub elektroniczny); 3) sprzęt audiowizualny; 4) zestawy komputerowe (jednostka centralna + monitor albo laptop) z oprogramowaniem niezbędnym do edycji nut.			

OBOWIĄZKOWE ZAJĘCIA EDUKACYJNE ARTYSTYCZNE TYLKO DLA UCZNIÓW OGÓLNOKSZTAŁCĄCEJ SZKOŁY MUZYCZNEJ I STOPNIA REALIZUJĄCYCH W KLASACH I-VIII PRZEDMIOT GŁÓWNY – INSTRUMENT GŁÓWNY

FORTEPIAN DODATKOWY			
CELE KSZTAŁCENIA			
Wiedza	Umiejętności		Kompetencje
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu podstaw gry na fortepianie.	2. Wykształcenie podstawowych umiejętności gry na instrumencie.	3. Prezentacja publiczna.	4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.
Treści nauczania	Kryteria weryfikacji		
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu podstaw gry na fortepianie.			
	Uczeń:		
1) zasady bezpieczeństwa i higieny pracy;	1) określa warunki bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) omawia czynniki wpływające na bezpieczeństwo.		
2) historia instrumentu i wiedza w zakresie literatury przedmiotu;	1) omawia w zarysie historię instrumentów klawiszowych; 2) wymienia kompozytorów z różnych epok tworzących utwory na fortepian.		
3) budowa i pielęgnacja instrumentu;	omawia elementy budowy fortepianu oraz sposoby jego pielęgnacji.		
4) technika wykonawcza.	1) omawia warsztat wykonawczy; 2) opisuje możliwości techniczne instrumentu.		
2. Wykształcenie umiejętności gry na instrumencie.			
	Uczeń:		
1) aparat gry;	1) prezentuje poprawny aparat gry;		

	2) kontroluje prawidłową postawę, ułożenie rąk i palców podczas gry.
2) technika gry;	1) stosuje różne sposoby efektywnego przygotowania do gry; 2) posługuje się różnorodnymi technikami artykulacyjnymi, dynamiką i agogiką oraz potrafi modulować barwę dźwięku; 3) stosuje techniki wykonawcze pozwalające na wykonanie utworów o zróżnicowanym charakterze; 4) posługuje się pedalizacją.
3) interpretacja;	1) interpretuje utwory zgodnie ze stylem danej epoki i ich budową formalną pod kierunkiem nauczyciela; 2) wykazuje się w grze muzykalnością i wrażliwością artystyczną.
4) specjalistyczna terminologia, notacja muzyczna;	1) posługuje się specjalistyczną terminologią; 2) realizuje zasady notacji muzycznej; 3) czyta nuty a vista.
5) samodzielna praca.	1) przestrzega zasad bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) realizuje proces ćwiczenia według wskazówek nauczyciela; 3) kontroluje własną grę podczas ćwiczenia; 4) potrafi ocenić jakość wykonywanych zadań; 5) stosuje w działaniach praktycznych wiedzę z zakresu przedmiotów teoretycznych; 6) stosuje różne sposoby zapamiętywania tekstu nutowego; 7) korzysta z narzędzi pomocnych w ćwiczeniu.
3. Prezentacja publiczna.	
	Uczeń:
1) praktyka estradowa;	1) koncentruje się podczas występu; 2) opanowuje tremę; 3) stosuje zasady poprawnego zachowania podczas publicznej prezentacji; 4) wykonuje z pamięci część utworów ze swojego repertuaru.
2) prezentacja w mediach cyfrowych.	1) korzysta z technologii informacyjnej i komunikacyjnej w realizacji zadań artystycznych; 2) obsługuje sprzęt elektroniczny umożliwiający rejestrację swojej gry.
4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.	
	Uczeń:
1) rozwój artystyczny i zawodowy;	1) analizuje własne kompetencje; 2) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności; 3) wykorzystuje różne źródła informacji w celu doskonalenia umiejętności; 4) dokumentuje i archiwizuje własne dokonania twórcze; 5) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.
2) etyka zawodowa.	1) przestrzega zasad etycznych oraz utrzymuje właściwe relacje w środowisku; 2) przyjmuje odpowiedzialność za powierzone zadania artystyczne.
WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA 1. Sala lekcyjna dostosowana akustycznie. 2. Wyposażenie sali: fortepian lub pianino, ława fortepianowa regulowana, lustro, metronom. 3. Wyposażenie szkoły: sprzęt audiowizualny. 4. Sala koncertowa lub kameralna.	
INSTRUMENT GŁÓWNY – AKORDEON	
CELE KSZTAŁCENIA	

Wiedza	Umiejętności		Kompetencje
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu instrumentu głównego – akordeonu.	2. Wykształcenie podstawowych umiejętności gry na instrumencie.	3. Prezentacja publiczna.	4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.

Treści nauczania	Kryteria weryfikacji
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu instrumentu głównego – akordeonu.	

	Uczeń:
1) zasady bezpieczeństwa i higieny pracy;	1) określa warunki bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) omawia czynniki wpływające na bezpieczeństwo.
2) historia instrumentu i wiedza w zakresie literatury przedmiotu;	1) omawia w zarysie historię akordeonu i jego odmiany; 2) wymienia reprezentatywne utwory akordeonowe oraz ich kompozytorów z różnych epok; 3) wymienia wybitnych akordeonistów o znaczącym dorobku artystycznym.
3) budowa i pielęgnacja instrumentu;	1) nazywa elementy budowy akordeonu oraz określa zasady jego pielęgnacji; 2) wyjaśnia funkcje i układy poszczególnych manuałów instrumentu i działanie systemu regestrowego (skale, notacje, transpozycje).
4) technika wykonawcza.	1) omawia warsztat wykonawczy; 2) opisuje możliwości techniczne instrumentu.
2. Wykształcenie podstawowych umiejętności gry na instrumencie.	
	Uczeń:
1) aparat gry;	1) prezentuje poprawny aparat gry; 2) prezentuje poprawną technikę prowadzenia i zmieniania kierunków miecha; 3) kontroluje prawidłową postawę przy instrumencie podczas gry.
2) technika gry;	1) stosuje różne sposoby efektywnego przygotowania do gry; 2) posługuje się różnorodnymi rodzajami artykulacji, dynamiką, agogiką oraz wykorzystuje różne sposoby kształtowania dźwięku na akordeonie; 3) dysponuje biegłością techniki palcowej pozwalającą na swobodne wykonywanie utworów; 4) stosuje podstawowe sposoby artykulacji akordeonowej: palcowej, miechowej i miechowo-palcowej; 5) stosuje technikę gry na wszystkich manuałach akordeonu – MD, MM, MB/A w zależności od posiadanego instrumentu.
3) interpretacja;	1) interpretuje utwory zgodnie ze stylem danej epoki i ich budową formalną pod kierunkiem nauczyciela; 2) wykazuje się w grze muzykalnością i wrażliwością artystyczną; 3) wykonuje utwory w sposób poprawny pod względem technicznym i artystycznym.
4) specjalistyczna terminologia, notacja muzyczna;	1) posługuje się specjalistyczną terminologią; 2) realizuje zasady notacji muzycznej; 3) czyta nuty a vista.
5) samodzielna praca;	1) przestrzega zasad bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) realizuje proces ćwiczenia poszczególnych elementów warsztatu według wskazówek nauczyciela; 3) kontroluje własną grę podczas ćwiczenia; 4) potrafi ocenić jakość wykonywanych zadań; 5) stosuje w działaniach praktycznych wiedzę z zakresu przedmiotów teoretycznych; 6) stosuje różne sposoby zapamiętywania tekstu nutowego; 7) korzysta z narzędzi pomocnych w ćwiczeniu; 8) planuje i organizuje systematyczną pracę; 9) opracowuje utwory pod względem techniczno-wykonawczym (wstępne opracowanie aplikatury, zmian kierunków miecha, regestracji).
6) współpraca.	1) realizuje zadania artystyczne w grze z innymi uczniami lub nauczycielem; 2) dostosowuje sposób gry do składu i aparatu wykonawczego, charakteru utworu oraz roli wykonywanej partii.
3. Prezentacja publiczna.	
	Uczeń:

1) praktyka estradowa;	1) koncentruje się podczas występu; 2) opanowuje tremę; 3) stosuje zasady poprawnego zachowania podczas publicznej prezentacji; 4) wykonuje z pamięci część utworów ze swojego repertuaru.
2) prezentacja w mediach cyfrowych.	1) korzysta z technologii informacyjnej i komunikacyjnej w realizacji zadań artystycznych; 2) obsługuje sprzęt elektroniczny umożliwiający rejestrację swojej gry.
4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.	
	Uczeń:
1) rozwój artystyczny i zawodowy;	1) analizuje własne kompetencje; 2) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności; 3) wykorzystuje różne źródła informacji w celu doskonalenia umiejętności; 4) dokumentuje i archiwizuje własne dokonania twórcze; 5) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.
2) etyka zawodowa.	1) przestrzega zasad etycznych oraz utrzymuje właściwe relacje w środowisku; 2) przyjmuje odpowiedzialność za powierzone zadania artystyczne.

WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA

1. Sala lekcyjna dostosowana akustycznie.
2. Wyposażenie sali: akordeon guzikowy lub klawiszowy, w miarę możliwości wyposażony w manuał melodyczny lewej ręki; dopasowane rozmiarem krzesło, pulpit, lustro, metronom.
3. Wyposażenie szkoły: sprzęt audiowizualny.
4. Sala koncertowa lub kameralna

INSTRUMENT GŁÓWNY – ALTÓWKA

CELE KSZTAŁCENIA

Wiedza	Umiejętności		Kompetencje
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu instrumentu głównego – altówki.	2. Wykształcenie podstawowych umiejętności gry na instrumencie.	3. Prezentacja publiczna.	4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.

Treści nauczania	Kryteria weryfikacji
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu instrumentu głównego – altówki.	
	Uczeń:
1) zasady bezpieczeństwa i higieny pracy;	1) określa warunki bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) omawia czynniki wpływające na bezpieczeństwo.
2) historia instrumentu i wiedza w zakresie literatury przedmiotu;	1) omawia w zarysie historię altówki; 2) wymienia reprezentatywne utwory altówkowe oraz ich kompozytorów z różnych epok; 3) wymienia wybitnych altowiolistów o znaczącym dorobku artystycznym.
3) budowa i pielęgnacja instrumentu;	1) nazywa elementy budowy altówki i smyczka oraz określa zasady ich pielęgnacji; 2) dba o regularną wymianę strun i włosia, utrzymuje w czystości instrument i smyczek.
4) technika wykonawcza.	1) omawia warsztat wykonawczy; 2) opisuje możliwości techniczne instrumentu; 3) wskazuje podstawowe czynniki mające wpływ na intonację.
2. Wykształcenie podstawowych umiejętności gry na instrumencie.	
	Uczeń:
1) aparat gry;	1) prezentuje poprawny aparat gry; 2) kontroluje prawidłową postawę, ułożenie rąk i palców podczas gry.
2) technika gry;	1) stosuje różne sposoby efektywnego przygotowania do gry; 2) posługuje się różnorodnymi technikami artykulacyjnymi, dynamiką, agogiką oraz potrafi modulować barwę dźwięku z zachowaniem prawidłowej intonacji;

	3) dysponuje biegłością techniczną pozwalającą na swobodne wykonywanie utworów.
3) interpretacja;	1) interpretuje utwory zgodnie ze stylem danej epoki i ich budową formalną pod kierunkiem nauczyciela; 2) wykazuje się w grze muzykalnością i wrażliwością artystyczną.
4) specjalistyczna terminologia, notacja muzyczna;	1) posługuje się specjalistyczną terminologią; 2) realizuje zasady notacji muzycznej; 3) czyta nuty a vista.
5) samodzielna praca;	1) przestrzega zasad bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) realizuje proces ćwiczenia poszczególnych elementów warsztatu według wskazówek nauczyciela; 3) kontroluje własną grę podczas ćwiczenia; 4) potrafi ocenić jakość wykonywanych zadań; 5) stosuje w działaniach praktycznych wiedzę z zakresu przedmiotów teoretycznych; 6) stosuje różne sposoby zapamiętywania tekstu nutowego; 7) korzysta z narzędzi pomocnych w ćwiczeniu; 8) planuje i organizuje własną pracę.
6) współpraca.	1) realizuje zadania artystyczne w grze z innymi uczniami lub nauczycielem; 2) dostosowuje sposób gry do składu i aparatu wykonawczego, charakteru utworu oraz roli wykonywanej partii; 3) współpracuje z akompaniatorem.
3. Prezentacja publiczna.	
	Uczeń:
1) praktyka estradowa;	1) koncentruje się podczas występu; 2) opanowuje tremę; 3) stosuje zasady poprawnego zachowania podczas publicznej prezentacji; 4) wykonuje z pamięci część utworów ze swojego repertuaru.
2) prezentacja w mediach cyfrowych.	1) korzysta z technologii informacyjnej i komunikacyjnej w realizacji zadań artystycznych; 2) obsługuje sprzęt elektroniczny umożliwiający rejestrację swojej gry.
4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.	
	Uczeń:
1) rozwój artystyczny i zawodowy;	1) analizuje własne kompetencje; 2) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności; 3) wykorzystuje różne źródła informacji w celu doskonalenia umiejętności; 4) dokumentuje i archiwizuje własne dokonania twórcze; 5) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.
2) etyka zawodowa.	1) przestrzega zasad etycznych oraz utrzymuje właściwe relacje w środowisku; 2) przyjmuje odpowiedzialność za powierzone zadania artystyczne.
WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA 1. Sala lekcyjna dostosowana akustycznie o należytym poziomie wilgotności powietrza. 2. Wyposażenie sali: fortepian lub pianino, pulpit, lustro, metronom. 3. Wyposażenie szkoły: sprzęt audiowizualny. 4. Sala koncertowa lub kameralna.	
INSTRUMENT GŁÓWNY – FAGOT	
CELE KSZTAŁCENIA	

Wiedza	Umiejętności		Kompetencje
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu instrumentu głównego – fagotu.	2. Wykształcenie podstawowych umiejętności gry na instrumencie.	3. Prezentacja publiczna.	4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.
Treści nauczania	Kryteria weryfikacji		

1. Przyswojenie wiedzy z zakresu instrumentu głównego – fagotu.	
	Uczeń:
1) zasady bezpieczeństwa i higieny pracy;	1) określa warunki bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) omawia czynniki wpływające na bezpieczeństwo.
2) historia instrumentu i wiedza w zakresie literatury przedmiotu;	1) omawia w zarysie historię fagotu i jego odmiany; 2) wymienia reprezentatywne utwory fagotowe oraz ich kompozytorów z różnych epok; 3) wymienia wybitnych fagocistów o znaczącym dorobku artystycznym.
3) budowa i pielęgnacja instrumentu;	1) nazywa elementy budowy fagotu, wyjaśnia sposób składania tych elementów oraz określa zasady jego pielęgnacji; 2) orientuje się w problematyce dotyczącej budowy i higieny użytkowania stroika fagotowego.
4) technika wykonawcza.	1) omawia warsztat wykonawczy, w tym budowę aparatu oddechowego oraz jego rolę w grze na fagocie; 2) opisuje możliwości techniczne instrumentu; 3) wskazuje podstawowe czynniki mające wpływ na intonację.
2. Wykształcenie podstawowych umiejętności gry na instrumencie.	
	Uczeń:
1) aparat gry;	1) prezentuje poprawny aparat gry, w tym technikę oddechową i technikę zadęcia; 2) kontroluje prawidłową postawę, ułożenie rąk i palców podczas gry.
2) technika gry;	1) stosuje różne sposoby efektywnego przygotowania do gry; 2) posługuje się różnorodnymi technikami artykulacyjnymi, dynamiką, agogiką oraz potrafi modulować barwę dźwięku z zachowaniem prawidłowej intonacji; 3) dysponuje biegłością techniczną pozwalającą na swobodne wykonywanie utworów; 4) dysponuje prawidłową emisją dźwięku; 5) stosuje prawidłową aplikaturę w skali B_1-b^1.
3) interpretacja;	1) interpretuje utwory zgodnie ze stylem danej epoki i ich budową formalną pod kierunkiem nauczyciela; 2) wykazuje się w grze muzykalnością i wrażliwością artystyczną.
4) specjalistyczna terminologia, notacja muzyczna;	1) posługuje się specjalistyczną terminologią; 2) realizuje zasady notacji muzycznej; 3) czyta nuty a vista.
5) samodzielna praca;	1) przestrzega zasad bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) realizuje proces ćwiczenia poszczególnych elementów warsztatu według wskazówek nauczyciela; 3) kontroluje własną grę podczas ćwiczenia; 4) potrafi ocenić jakość wykonywanych zadań; 5) stosuje w działaniach praktycznych wiedzę z zakresu przedmiotów teoretycznych; 6) stosuje różne sposoby zapamiętywania tekstu nutowego; 7) korzysta z narzędzi pomocnych w ćwiczeniu; 8) planuje i organizuje systematyczną pracę.
6) współpraca.	1) realizuje zadania artystyczne w grze z innymi uczniami lub nauczycielem; 2) dostosowuje sposób gry do składu i aparatu wykonawczego, charakteru utworu oraz roli wykonywanej partii; 3) współpracuje z akompaniatorem.
3. Prezentacja publiczna.	
	Uczeń:
1) praktyka estradowa;	1) koncentruje się podczas występu; 2) opanowuje tremę;

	3) stosuje zasady poprawnego zachowania podczas publicznej prezentacji; 4) wykonuje z pamięci część utworów ze swojego repertuaru.		
2) prezentacja w mediach cyfrowych.	1) korzysta z technologii informacyjnej i komunikacyjnej w realizacji zadań artystycznych; 2) obsługuje sprzęt elektroniczny umożliwiający rejestrację swojej gry.		
4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.			
	Uczeń:		
1) rozwój artystyczny i zawodowy;	1) analizuje własne kompetencje; 2) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności; 3) wykorzystuje różne źródła informacji w celu doskonalenia umiejętności; 4) dokumentuje i archiwizuje własne dokonania twórcze; 5) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.		
2) etyka zawodowa.	1) przestrzega zasad etycznych oraz utrzymuje właściwe relacje w środowisku; 2) przyjmuje odpowiedzialność za powierzone zadania artystyczne.		
WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA 1. Sala lekcyjna dostosowana akustycznie. 2. Wyposażenie sali: fortepian lub pianino, pulpit, lustro, metronom. 3. Wyposażenie szkoły: sprzęt audiowizualny. 4. Sala koncertowa lub kameralna.			
INSTRUMENT GŁÓWNY – FLET			
CELE KSZTAŁCENIA			
Wiedza	Umiejętności		Kompetencje
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu instrumentu głównego – fletu.	2. Wykształcenie podstawowych umiejętności gry na instrumencie.	3. Prezentacja publiczna.	4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.
Treści nauczania	Kryteria weryfikacji		
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu instrumentu głównego – fletu.			
	Uczeń:		
1) zasady bezpieczeństwa i higieny pracy;	1) określa warunki bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) omawia czynniki wpływające na bezpieczeństwo.		
2) historia instrumentu i wiedza w zakresie literatury przedmiotu;	1) omawia w zarysie historię fletu i jego odmiany; 2) wymienia reprezentatywne utwory fletowe oraz ich kompozytorów z różnych epok; 3) wymienia wybitnych flecistów o znaczącym dorobku artystycznym.		
3) budowa i pielęgnacja instrumentu;	nazywa elementy budowy fletu, wyjaśnia sposób składania tych elementów oraz określa zasady jego pielęgnacji.		
4) technika wykonawcza.	1) omawia warsztat wykonawczy, w tym budowę aparatu oddechowego oraz jego rolę w grze na flecie; 2) opisuje możliwości techniczne instrumentu; 3) wskazuje podstawowe czynniki mające wpływ na intonację.		
2. Wykształcenie podstawowych umiejętności gry na instrumencie.			
	Uczeń:		
1) aparat gry;	1) prezentuje poprawny aparat gry, w tym technikę oddechową i technikę zadęcia; 2) kontroluje prawidłową postawę, ułożenie rąk i palców podczas gry.		
2) technika gry;	1) stosuje różne sposoby efektywnego przygotowania do gry; 2) posługuje się różnorodnymi technikami artykulacyjnymi, dynamiką, agogiką oraz potrafi modulować barwę dźwięku z zachowaniem prawidłowej intonacji; 3) dysponuje biegłością techniczną pozwalającą na swobodne wykonywanie utworów; 4) dysponuje prawidłową emisją dźwięku.		

3) interpretacja;	1) interpretuje utwory zgodnie ze stylem danej epoki i ich budową formalną pod kierunkiem nauczyciela; 2) wykazuje się w grze muzykalnością i wrażliwością artystyczną.
4) specjalistyczna terminologia, notacja muzyczna;	1) posługuje się specjalistyczną terminologią; 2) realizuje zasady notacji muzycznej; 3) czyta nuty a vista.
5) samodzielna praca;	1) przestrzega zasad bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) realizuje proces ćwiczenia poszczególnych elementów warsztatu według wskazówek nauczyciela; 3) kontroluje własną grę podczas ćwiczenia; 4) potrafi ocenić jakość wykonywanych zadań; 5) stosuje w działaniach praktycznych wiedzę z zakresu przedmiotów teoretycznych; 6) stosuje różne sposoby zapamiętywania tekstu nutowego; 7) korzysta z narzędzi pomocnych w ćwiczeniu; 8) planuje i organizuje systematyczną pracę.
6) współpraca.	1) realizuje zadania artystyczne w grze z innymi uczniami lub nauczycielem; 2) dostosowuje sposób gry do składu i aparatu wykonawczego, charakteru utworu oraz roli wykonywanej partii; 3) współpracuje z akompaniatorem.
3. Prezentacja publiczna.	
	Uczeń:
1) praktyka estradowa;	1) koncentruje się podczas występu; 2) opanowuje tremę; 3) stosuje zasady poprawnego zachowania podczas publicznej prezentacji; 4) wykonuje z pamięci część utworów ze swojego repertuaru.
2) prezentacja w mediach cyfrowych.	1) korzysta z technologii informacyjnej i komunikacyjnej w realizacji zadań artystycznych; 2) obsługuje sprzęt elektroniczny umożliwiający rejestrację swojej gry.
4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.	
	Uczeń:
1) rozwój artystyczny i zawodowy;	1) analizuje własne kompetencje; 2) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności; 3) wykorzystuje różne źródła informacji w celu doskonalenia umiejętności; 4) dokumentuje i archiwizuje własne dokonania twórcze; 5) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.
2) etyka zawodowa.	1) przestrzega zasad etycznych oraz utrzymuje właściwe relacje w środowisku; 2) przyjmuje odpowiedzialność za powierzone zadania artystyczne.
WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA 1. Sala lekcyjna dostosowana akustycznie. 2. Wyposażenie sali: fortepian lub pianino, pulpit, lustro, metronom. 3. Wyposażenie szkoły: sprzęt audiowizualny. 4. Sala koncertowa lub kameralna.	
INSTRUMENT GŁÓWNY – FORTEPIAN	
CELE KSZTAŁCENIA	

Wiedza	Umiejętności		Kompetencje
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu instrumentu głównego – fortepianu.	2. Wykształcenie podstawowych umiejętności gry na instrumencie.	3. Prezentacja publiczna.	4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.

Treści nauczania	Kryteria weryfikacji
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu instrumentu głównego – fortepianu.	
	Uczeń:

1) zasady bezpieczeństwa i higieny pracy;	1) określa warunki bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) omawia czynniki wpływające na bezpieczeństwo.
2) historia instrumentu i wiedza w zakresie literatury przedmiotu;	1) omawia w zarysie historię instrumentów klawiszowych; 2) wymienia reprezentatywne utwory fortepianowe oraz ich kompozytorów z różnych epok; 3) wymienia wybitnych pianistów o znaczącym dorobku artystycznym.
3) budowa i pielęgnacja instrumentu;	omawia budowę instrumentu oraz zasady jego pielęgnacji.
4) technika wykonawcza.	1) omawia warsztat wykonawczy; 2) opisuje możliwości techniczne instrumentu.
2. Wykształcenie podstawowych umiejętności gry na instrumencie.	
	Uczeń:
1) aparat gry;	1) prezentuje poprawny aparat gry; 2) kontroluje prawidłową postawę, ułożenie rąk i palców podczas gry.
2) technika gry;	1) stosuje różne sposoby efektywnego przygotowania do gry; 2) posługuje się różnorodnymi technikami artykulacyjnymi, dynamiką, agogiką oraz potrafi modulować barwę dźwięku; 3) dysponuje biegłością techniczną pozwalającą na swobodne wykonywanie utworów; 4) posługuje się pedalizacją.
3) interpretacja;	1) interpretuje utwory zgodnie ze stylem danej epoki i ich budową formalną pod kierunkiem nauczyciela; 2) wykazuje się w grze muzykalnością i wrażliwością artystyczną.
4) specjalistyczna terminologia, notacja muzyczna;	1) posługuje się specjalistyczną terminologią; 2) realizuje zasady notacji muzycznej; 3) czyta nuty a vista.
5) samodzielna praca;	1) przestrzega zasad bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) realizuje proces ćwiczenia poszczególnych elementów warsztatu według wskazówek nauczyciela; 3) kontroluje własną grę podczas ćwiczenia; 4) potrafi ocenić jakość wykonywanych zadań; 5) stosuje w działaniach praktycznych wiedzę z zakresu przedmiotów teoretycznych; 6) stosuje różne sposoby zapamiętywania tekstu nutowego; 7) korzysta z narzędzi pomocnych w ćwiczeniu; 8) planuje i organizuje systematyczną pracę.
6) współpraca.	1) realizuje zadania artystyczne w grze z innymi uczniami lub nauczycielem; 2) dostosowuje sposób gry do składu i aparatu wykonawczego, charakteru utworu oraz roli wykonywanej partii.
3. Prezentacja publiczna.	
	Uczeń:
1) praktyka estradowa;	1) koncentruje się podczas występu; 2) opanowuje tremę; 3) stosuje zasady poprawnego zachowania podczas publicznej prezentacji; 4) wykonuje z pamięci część utworów ze swojego repertuaru.
2) prezentacja w mediach cyfrowych.	1) korzysta z technologii informacyjnej i komunikacyjnej w realizacji zadań artystycznych; 2) obsługuje sprzęt elektroniczny umożliwiający rejestrację swojej gry.
4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.	
	Uczeń:
1) rozwój artystyczny i zawodowy;	1) analizuje własne kompetencje; 2) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności; 3) wykorzystuje różne źródła informacji w celu doskonalenia umiejętności;

	4) dokumentuje i archiwizuje własne dokonania twórcze; 5) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.		
2) etyka zawodowa.	1) przestrzega zasad etycznych oraz utrzymuje właściwe relacje w środowisku; 2) przyjmuje odpowiedzialność za powierzone zadania artystyczne.		
WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA 1. Sala lekcyjna dostosowana akustycznie. 2. Wyposażenie sali: fortepian lub pianino, lustro, metronom, podnóżek, ława fortepianowa regulowana, nakładki na pedały. 3. Wyposażenie szkoły: sprzęt audiowizualny. 4. Sala koncertowa lub kameralna			
INSTRUMENT GŁÓWNY – GITARA			
CELE KSZTAŁCENIA			
Wiedza	Umiejętności		Kompetencje
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu instrumentu głównego – gitary.	2. Wykształcenie podstawowych umiejętności gry na instrumencie.	3. Prezentacja publiczna.	4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.
Treści nauczania	Kryteria weryfikacji		
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu instrumentu głównego – gitary.			
	Uczeń:		
1) zasady bezpieczeństwa i higieny pracy;	1) określa warunki bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) omawia czynniki wpływające na bezpieczeństwo.		
2) historia instrumentu i wiedza w zakresie literatury przedmiotu;	1) omawia w zarysie historię gitary i jej odmiany; 2) wymienia reprezentatywne utwory gitarowe oraz ich kompozytorów z różnych epok; 3) wymienia wybitnych gitarzystów o znaczącym dorobku artystycznym.		
3) budowa i pielęgnacja instrumentu;	1) nazywa elementy budowy gitary oraz określa sposoby jej pielęgnacji; 2) wymienia sposoby strojenia gitary; 3) opisuje sposób wymiany strun.		
4) technika wykonawcza.	1) omawia warsztat wykonawczy; 2) opisuje możliwości techniczne instrumentu; 3) omawia znaczenie paznokci w technice gitarowej.		
2. Wykształcenie podstawowych umiejętności gry na instrumencie.			
	Uczeń:		
1) aparat gry;	1) prezentuje poprawny aparat gry; 2) kontroluje prawidłową postawę, ułożenie rąk i palców podczas gry; 3) określa sposoby pielęgnacji paznokci; 4) dobiera właściwe akcesoria.		
2) technika gry;	1) stosuje różne sposoby efektywnego przygotowania do gry; 2) posługuje się różnorodnymi technikami artykulacyjnymi, dynamiką, agogiką oraz potrafi modulować barwę dźwięku z zachowaniem prawidłowej intonacji; 3) dysponuje biegłością techniczną pozwalającą na swobodne wykonywanie utworów.		
3) interpretacja;	1) interpretuje utwory zgodnie ze stylem danej epoki i ich budową formalną pod kierunkiem nauczyciela; 2) wykazuje się w grze muzykalnością i wrażliwością artystyczną.		
4) specjalistyczna terminologia, notacja muzyczna;	1) posługuje się specjalistyczną terminologią; 2) realizuje zasady notacji muzycznej; 3) czyta nuty a vista; 4) realizuje oznaczenia w zakresie aplikatury obu rąk.		
5) samodzielna praca;	1) przestrzega zasad bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) realizuje proces ćwiczenia poszczególnych elementów warsztatu według wskazówek nauczyciela;		

	3) kontroluje własną grę podczas ćwiczenia; 4) potrafi ocenić jakość wykonywanych zadań; 5) stosuje w działaniach praktycznych wiedzę z zakresu przedmiotów teoretycznych; 6) stosuje różne sposoby zapamiętywania tekstu nutowego; 7) korzysta z narzędzi pomocnych w ćwiczeniu; 8) planuje i organizuje systematyczną pracę.
6) współpraca.	1) realizuje zadania artystyczne w grze z innymi uczniami lub nauczycielem; 2) dostosowuje sposób gry do składu i aparatu wykonawczego, charakteru utworu oraz roli wykonywanej partii.
3. Prezentacja publiczna.	
	Uczeń:
1) praktyka estradowa;	1) koncentruje się podczas występu; 2) opanowuje tremę; 3) stosuje zasady poprawnego zachowania podczas publicznej prezentacji; 4) wykonuje z pamięci część utworów ze swojego repertuaru.
2) prezentacja w mediach cyfrowych.	1) korzysta z technologii informacyjnej i komunikacyjnej w realizacji zadań artystycznych; 2) obsługuje sprzęt elektroniczny umożliwiający rejestrację swojej gry.
4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.	
	Uczeń:
1) rozwój artystyczny i zawodowy;	1) analizuje własne kompetencje; 2) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności; 3) wykorzystuje różne źródła informacji w celu doskonalenia umiejętności; 4) dokumentuje i archiwizuje własne dokonania twórcze; 5) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.
2) etyka zawodowa.	1) przestrzega zasad etycznych oraz utrzymuje właściwe relacje w środowisku; 2) przyjmuje odpowiedzialność za powierzone zadania artystyczne.
WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA 1. Sala lekcyjna dostosowana akustycznie, 2. Wyposażenie sali: gitara szkolna, pulpit, lustro, metronom, krzesła o regulowanej wysokości, podnóżek i podgitarnik, szafa na gitarę, akcesoria gitarowe. 3. Wyposażenie szkoły: sprzęt audiowizualny. 4. Sala koncertowa lub kameralna.	
INSTRUMENT GŁÓWNY – HARFA HACZYKOWA/PEDAŁOWA	
CELE KSZTAŁCENIA	

Wiedza	Umiejętności		Kompetencje
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu instrumentu głównego – harfy haczykowej/pedałowej.	2. Wykształcenie podstawowych umiejętności gry na instrumencie.	3. Prezentacja publiczna.	4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.

Treści nauczania	Kryteria weryfikacji
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu instrumentu głównego – harfy haczykowej/pedałowej.	
	Uczeń:
1) zasady bezpieczeństwa i higieny pracy;	1) określa warunki bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) omawia czynniki wpływające na bezpieczeństwo.
2) historia instrumentu i wiedza w zakresie literatury przedmiotu;	1) omawia w zarysie historię harfy i jej odmiany; 2) wymienia reprezentatywne utwory harfowe oraz ich kompozytorów z różnych epok; 3) wymienia wybitnych harfistów o znaczącym dorobku artystycznym.
3) budowa i pielęgnacja instrumentu;	nazywa elementy budowy harfy oraz określa sposoby jej pielęgnacji.

4) technika wykonawcza.	1) omawia warsztat wykonawczy; 2) opisuje możliwości techniczne instrumentu; 3) określa ustawienie odpowiednich haczyków lub pedałów przed rozpoczęciem gry oraz w trakcie wykonywania utworu.
2. Wykształcenie podstawowych umiejętności gry na instrumencie.	
	Uczeń:
1) aparat gry;	1) prezentuje poprawny aparat gry; 2) kontroluje prawidłową postawę, ułożenie rąk i palców podczas gry.
2) technika gry;	1) stosuje różne sposoby efektywnego przygotowania do gry; 2) posługuje się różnorodnymi technikami artykulacyjnymi, dynamiką i agogiką; 3) dysponuje biegłością techniczną i precyzją zmian haczykowych lub pedałowych pozwalającą na swobodne wykonywanie utworów; 4) potrafi prawidłowo wydobywać dźwięk i kształtować jego barwę.
3) interpretacja;	1) interpretuje utwory zgodnie ze stylem danej epoki i ich budową formalną pod kierunkiem nauczyciela; 2) wykazuje się w grze muzykalnością i wrażliwością artystyczną.
4) specjalistyczna terminologia, notacja muzyczna;	1) posługuje się specjalistyczną terminologią; 2) realizuje zasady notacji muzycznej; 3) czyta nuty a vista; 4) właściwie interpretuje oznaczenia wybranych harfowych efektów brzmieniowych.
5) samodzielna praca;	1) przestrzega zasad bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) realizuje proces ćwiczenia poszczególnych elementów warsztatu według wskazówek nauczyciela; 3) kontroluje własną grę podczas ćwiczenia; 4) potrafi ocenić jakość wykonywanych zadań; 5) stosuje w działaniach praktycznych wiedzę z zakresu przedmiotów teoretycznych; 6) stosuje różne sposoby zapamiętywania tekstu nutowego; 7) korzysta z narzędzi pomocnych w ćwiczeniu; 8) planuje i organizuje systematyczną pracę; 9) przygotowuje materiały nutowe do gry w zakresie opracowania aplikatury oraz oznaczenia zmian haczykowych lub pedałowych.
6) współpraca.	1) realizuje zadania artystyczne w grze z innymi uczniami lub nauczycielem; 2) dostosowuje sposób gry do składu i aparatu wykonawczego, charakteru utworu oraz roli wykonywanej partii; 3) współpracuje z akompaniatorem.
3. Prezentacja publiczna.	
	Uczeń:
1) praktyka estradowa;	1) koncentruje się podczas występu; 2) opanowuje tremę; 3) stosuje zasady poprawnego zachowania podczas publicznej prezentacji; 4) wykonuje z pamięci część utworów ze swojego repertuaru.
2) prezentacja w mediach cyfrowych.	1) korzysta z technologii informacyjnej i komunikacyjnej w realizacji zadań artystycznych; 2) obsługuje sprzęt elektroniczny umożliwiający rejestrację swojej gry.
4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.	
	Uczeń:
1) rozwój artystyczny i zawodowy;	1) analizuje własne kompetencje; 2) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności; 3) wykorzystuje różne źródła informacji w celu doskonalenia umiejętności; 4) dokumentuje i archiwizuje własne dokonania twórcze;

	5) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.		
2) etyka zawodowa.	1) przestrzega zasad etycznych oraz utrzymuje właściwe relacje w środowisku; 2) przyjmuje odpowiedzialność za powierzone zadania artystyczne.		
WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA 1. Sala lekcyjna dostosowana akustycznie. 2. Wyposażenie sali: harfa haczykowa i harfa pedałowa, stołek do harfy z możliwością regulacji wysokości, fortepian lub pianino, pulpit, lustro, metronom. 3. Wyposażenie szkoły: sprzęt audiowizualny, wózek do transportu harfy. 4. Sala koncertowa lub kameralna.			
INSTRUMENT GŁÓWNY – KLARNET			
CELE KSZTAŁCENIA			
Wiedza	Umiejętności		Kompetencje
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu instrumentu głównego – klarnetu.	2. Wykształcenie podstawowych umiejętności gry na instrumencie.	3. Prezentacja publiczna.	4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.
Treści nauczania	Kryteria weryfikacji		
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu instrumentu głównego – klarnetu.			
	Uczeń:		
1) zasady bezpieczeństwa i higieny pracy;	1) określa warunki bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) omawia czynniki wpływające na bezpieczeństwo.		
2) historia instrumentu i wiedza w zakresie literatury przedmiotu;	1) omawia w zarysie historię klarnetu i jego odmiany; 2) wymienia reprezentatywne utwory klarnetowe oraz ich kompozytorów z różnych epok; 3) wymienia wybitnych klarnecistów o znaczącym dorobku artystycznym.		
3) budowa i pielęgnacja instrumentu;	1) nazywa elementy budowy klarnetu, wyjaśnia sposób składania tych elementów oraz określa zasady jego pielęgnacji; 2) orientuje się w rodzajach oraz parametrach stroików, klasyfikuje je według swoich potrzeb oraz określa stopień ich zużycia.		
4) technika wykonawcza.	1) omawia warsztat wykonawczy, w tym budowę aparatu oddechowego oraz jego rolę w grze na klarnecie; 2) opisuje możliwości techniczne instrumentu; 3) wskazuje podstawowe czynniki mające wpływ na intonację.		
2. Wykształcenie podstawowych umiejętności gry na instrumencie.			
	Uczeń:		
1) aparat gry;	1) prezentuje poprawny aparat gry, w tym technikę oddechową i technikę zadęcia; 2) kontroluje prawidłową postawę, ułożenie rąk i palców podczas gry.		
2) technika gry;	1) stosuje różne sposoby efektywnego przygotowania do gry; 2) posługuje się różnorodnymi technikami artykulacyjnymi, dynamiką, agogiką oraz potrafi modulować barwę dźwięku z zachowaniem prawidłowej intonacji; 3) dysponuje biegłością techniczną pozwalającą na swobodne wykonywanie utworów; 4) dysponuje prawidłową emisją dźwięku.		
3) interpretacja;	1) interpretuje utwory zgodnie ze stylem danej epoki i ich budową formalną pod kierunkiem nauczyciela; 2) wykazuje się w grze muzykalnością i wrażliwością artystyczną.		
4) specjalistyczna terminologia, notacja muzyczna;	1) posługuje się specjalistyczną terminologią; 2) realizuje zasady notacji muzycznej; 3) czyta nuty a vista.		
5) samodzielna praca;	1) przestrzega zasad bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) realizuje proces ćwiczenia poszczególnych elementów warsztatu według wskazówek nauczyciela;		

	3) kontroluje własną grę podczas ćwiczenia; 4) potrafi ocenić jakość wykonywanych zadań; 5) stosuje w działaniach praktycznych wiedzę z zakresu przedmiotów teoretycznych; 6) stosuje różne sposoby zapamiętywania tekstu nutowego; 7) korzysta z narzędzi pomocnych w ćwiczeniu; 8) planuje i organizuje systematyczną pracę.
6) współpraca.	1) realizuje zadania artystyczne w grze z innymi uczniami lub nauczycielem; 2) dostosowuje sposób gry do składu i aparatu wykonawczego, charakteru utworu oraz roli wykonywanej partii; 3) współpracuje z akompaniatorem.
3. Prezentacja publiczna.	
	Uczeń:
1) praktyka estradowa;	1) koncentruje się podczas występu; 2) opanowuje tremę; 3) stosuje zasady poprawnego zachowania podczas publicznej prezentacji; 4) wykonuje z pamięci część utworów ze swojego repertuaru.
2) prezentacja w mediach cyfrowych.	1) korzysta z technologii informacyjnej i komunikacyjnej w realizacji zadań artystycznych; 2) obsługuje sprzęt elektroniczny umożliwiający rejestrację swojej gry.
4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.	
	Uczeń:
1) rozwój artystyczny i zawodowy;	1) analizuje własne kompetencje; 2) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności; 3) wykorzystuje różne źródła informacji w celu doskonalenia umiejętności; 4) dokumentuje i archiwizuje własne dokonania twórcze; 5) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.
2) etyka zawodowa.	1) przestrzega zasad etycznych oraz utrzymuje właściwe relacje w środowisku; 2) przyjmuje odpowiedzialność za powierzone zadania artystyczne.
WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA 1. Sala lekcyjna dostosowana akustycznie. 2. Wyposażenie sali: fortepian lub pianino, pulpit, lustro, metronom. 3. Wyposażenie szkoły: sprzęt audiowizualny. 4. Sala koncertowa lub kameralna.	

INSTRUMENT GŁÓWNY – KLAWESYN			
CELE KSZTAŁCENIA			
Wiedza	Umiejętności		Kompetencje
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu instrumentu głównego – klawesynu.	2. Wykształcenie podstawowych umiejętności gry na instrumencie.	3. Prezentacja publiczna.	4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.
Treści nauczania	Kryteria weryfikacji		
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu instrumentu głównego – klawesynu.			
	Uczeń:		
1) zasady bezpieczeństwa i higieny pracy;	1) określa warunki bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) omawia czynniki wpływające na bezpieczeństwo.		
2) historia instrumentu i wiedza w zakresie literatury przedmiotu;	1) omawia w zarysie historię klawesynu i jego odmiany; 2) wymienia reprezentatywne utwory klawesynowe oraz ich kompozytorów z różnych epok; 3) wymienia wybitnych klawesynistów o znaczącym dorobku artystycznym; 4) wskazuje tekst będący szkicem improwizacji.		
3) budowa i pielęgnacja instrumentu;	1) nazywa elementy budowy klawesynu oraz sposoby jego pielęgnacji; 2) rozróżnia rejestry klawesynu i ich specyfikę barwową;		

	3) identyfikuje doraźne nieprawidłowości w mechanice instrumentu.
4) technika wykonawcza.	1) omawia warsztat wykonawczy; 2) opisuje możliwości techniczne instrumentu; 3) nazywa elementy techniki klawesynowej; 4) rozróżnia idiomatyczne dla klawesynu środki wykonawcze i wyrazowe.
2. Wykształcenie podstawowych umiejętności gry na instrumencie.	
	Uczeń:
1) aparat gry;	1) prezentuje poprawny aparat gry; 2) dostosowuje właściwą wysokość krzesła oraz podnóżka i odległość od instrumentu do swoich warunków fizycznych; 3) dobiera pozycję ręki na klawiaturze umożliwiającą korelację techniki palcowej i ruchu dostosowawczego.
2) technika gry;	1) stosuje różne sposoby efektywnego przygotowania do gry; 2) posługuje się różnorodnymi technikami artykulacyjnymi, dynamiką i agogiką; 3) dobiera rejestry w celu kształtowania barwy dźwięku; 4) dysponuje biegłością techniczną pozwalającą na swobodne wykonywanie utworów; 5) stosuje ruch dostosowawczy ręki.
3) interpretacja;	1) interpretuje utwory zgodnie ze stylem danej epoki i ich budową formalną pod kierunkiem nauczyciela; 2) wykazuje się w grze muzykalnością i wrażliwością artystyczną; 3) interpretuje fragmenty utworów o charakterze *partimento*.
4) specjalistyczna terminologia, notacja muzyczna;	1) posługuje się specjalistyczną terminologią; 2) realizuje zasady notacji muzycznej; 3) czyta nuty a vista; 4) realizuje prawidłowo oznaczenia ornamentacyjne; 5) rozpoznaje zapis wymagający zastosowania alteracji rytmicznych.
5) samodzielna praca;	1) przestrzega zasad bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) realizuje proces ćwiczenia poszczególnych elementów warsztatu według wskazówek nauczyciela; 3) kontroluje własną grę podczas ćwiczenia; 4) potrafi ocenić jakość wykonywanych zadań; 5) stosuje w działaniach praktycznych wiedzę z zakresu przedmiotów teoretycznych; 6) stosuje różne sposoby zapamiętywania tekstu nutowego; 7) korzysta z narzędzi pomocnych w ćwiczeniu; 8) planuje i organizuje systematyczną pracę; 9) organizuje samodzielną pracę przy instrumencie w pracowni klawesynowej.
6) współpraca.	1) realizuje zadania artystyczne w grze z innymi uczniami lub nauczycielem; 2) dostosowuje sposób gry do składu i aparatu wykonawczego, charakteru utworu oraz roli wykonywanej partii.
3. Prezentacja publiczna.	
	Uczeń:
1) praktyka estradowa;	1) koncentruje się podczas występu; 2) opanowuje tremę; 3) stosuje zasady poprawnego zachowania podczas publicznej prezentacji; 4) wykonuje z pamięci część utworów ze swojego repertuaru.
2) prezentacja w mediach cyfrowych.	1) korzysta z technologii informacyjnej i komunikacyjnej w realizacji zadań artystycznych; 2) obsługuje sprzęt elektroniczny umożliwiający rejestrację swojej gry.
4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.	
	Uczeń:

1) rozwój artystyczny i zawodowy;	1) analizuje własne kompetencje; 2) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności; 3) wykorzystuje różne źródła informacji w celu doskonalenia umiejętności; 4) dokumentuje i archiwizuje własne dokonania twórcze; 5) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.
2) etyka zawodowa.	1) przestrzega zasad etycznych oraz utrzymuje właściwe relacje w środowisku; 2) przyjmuje odpowiedzialność za powierzone zadania artystyczne.

WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA
1. Sala lekcyjna dostosowana akustycznie.
2. Wyposażenie sali: klawesyn, regulowane krzesło lub ława fortepianowa, podnóżek, lustro, sprzęt konieczny do strojenia klawesynu.
3. Wyposażenie szkoły: sprzęt audiowizualny.
4. Sala koncertowa lub kameralna.

INSTRUMENT GŁÓWNY – KONTRABAS

CELE KSZTAŁCENIA

Wiedza	Umiejętności		Kompetencje
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu instrumentu głównego – kontrabasu.	2. Wykształcenie podstawowych umiejętności gry na instrumencie.	3. Prezentacja publiczna.	4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.

Treści nauczania	Kryteria weryfikacji
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu instrumentu głównego – kontrabasu.	
	Uczeń:
1) zasady bezpieczeństwa i higieny pracy;	1) określa warunki bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) omawia czynniki wpływające na bezpieczeństwo.
2) historia instrumentu i wiedza w zakresie literatury przedmiotu;	1) omawia w zarysie historię kontrabasu; 2) wymienia reprezentatywne utwory kontrabasowe oraz ich kompozytorów z różnych epok; 3) wymienia wybitnych kontrabasistów o znaczącym dorobku artystycznym.
3) budowa i pielęgnacja instrumentu;	1) nazywa elementy budowy kontrabasu i smyczka oraz określa zasady ich pielęgnacji; 2) dba o regularną wymianę strun i włosia, utrzymuje w czystości instrument i smyczek.
4) technika wykonawcza.	1) omawia warsztat wykonawczy; 2) opisuje możliwości techniczne instrumentu; 3) wskazuje podstawowe czynniki mające wpływ na intonację.
2. Wykształcenie podstawowych umiejętności gry na instrumencie.	
	Uczeń:
1) aparat gry;	1) prezentuje poprawny aparat gry; 2) kontroluje prawidłową postawę, ułożenie rąk i palców podczas gry.
2) technika gry;	1) stosuje różne sposoby efektywnego przygotowania do gry; 2) posługuje się różnorodnymi technikami artykulacyjnymi, dynamiką, agogiką oraz potrafi modulować barwę dźwięku z zachowaniem prawidłowej intonacji; 3) dysponuje biegłością techniczną pozwalającą na swobodne wykonywanie utworów.
3) interpretacja;	1) interpretuje utwory zgodnie ze stylem danej epoki i ich budową formalną pod kierunkiem nauczyciela; 2) wykazuje się w grze muzykalnością i wrażliwością artystyczną.
4) specjalistyczna terminologia, notacja muzyczna;	1) posługuje się specjalistyczną terminologią; 2) realizuje zasady notacji muzycznej; 3) czyta nuty a vista.
5) samodzielna praca;	1) przestrzega zasad bezpieczeństwa i higieny pracy;

	2) realizuje proces ćwiczenia poszczególnych elementów warsztatu według wskazówek nauczyciela; 3) kontroluje własną grę podczas ćwiczenia; 4) potrafi ocenić jakość wykonywanych zadań; 5) stosuje w działaniach praktycznych wiedzę z zakresu przedmiotów teoretycznych; 6) stosuje różne sposoby zapamiętywania tekstu nutowego; 7) korzysta z narzędzi pomocnych w ćwiczeniu; 8) planuje i organizuje systematyczną pracę.
6) współpraca.	1) realizuje zadania artystyczne w grze z innymi uczniami lub nauczycielem; 2) dostosowuje sposób gry do składu i aparatu wykonawczego, charakteru utworu oraz roli wykonywanej partii; 3) współpracuje z akompaniatorem.
3. Prezentacja publiczna.	
	Uczeń:
1) praktyka estradowa;	1) koncentruje się podczas występu; 2) opanowuje tremę; 3) stosuje zasady poprawnego zachowania podczas publicznej prezentacji; 4) wykonuje z pamięci część utworów ze swojego repertuaru.
2) prezentacja w mediach cyfrowych.	1) korzysta z technologii informacyjnej i komunikacyjnej w realizacji zadań artystycznych; 2) obsługuje sprzęt elektroniczny umożliwiający rejestrację swojej gry.
4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.	
	Uczeń:
1) rozwój artystyczny i zawodowy;	1) analizuje własne kompetencje; 2) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności; 3) wykorzystuje różne źródła informacji w celu doskonalenia umiejętności; 4) dokumentuje i archiwizuje własne dokonania twórcze; 5) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.
2) etyka zawodowa.	1) przestrzega zasad etycznych oraz utrzymuje właściwe relacje w środowisku; 2) przyjmuje odpowiedzialność za powierzone zadania artystyczne.
WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA 1. Sala lekcyjna dostosowana akustycznie, o należytym poziomie wilgotności powietrza. 2. Wyposażenie sali: kontrabasy o różnych wymiarach wraz z pokrowcami, smyczki kontrabasowe, krzesła kontrabasowe, fortepian lub pianino, pulpit, lustro, metronom, podkładka pod nóżkę kontrabasu. 3. Wyposażenie szkoły: sprzęt audiowizualny. 4. Sala koncertowa lub kameralna.	

INSTRUMENT GŁÓWNY – OBÓJ			
CELE KSZTAŁCENIA			
Wiedza	Umiejętności		Kompetencje
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu instrumentu głównego – oboju.	2. Wykształcenie podstawowych umiejętności gry na instrumencie.	3. Prezentacja publiczna.	4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.
Treści nauczania	Kryteria weryfikacji		
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu instrumentu głównego – oboju.			
	Uczeń:		
1) zasady bezpieczeństwa i higieny pracy;	1) określa warunki bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) omawia czynniki wpływające na bezpieczeństwo.		
2) historia instrumentu i wiedza w zakresie literatury przedmiotu;	1) omawia w zarysie historię oboju i jego odmiany; 2) wymienia reprezentatywne utwory obojowe oraz ich kompozytorów z różnych epok; 3) wymienia wybitnych oboistów o znaczącym dorobku artystycznym.		

3) budowa i pielęgnacja instrumentu;	1) nazywa elementy budowy oboju, wyjaśnia sposób składania tych elementów oraz określa zasady jego pielęgnacji; 2) orientuje się w problematyce dotyczącej budowy i higieny stroików obojowych; 3) określa podstawowe parametry stroika.
4) technika wykonawcza.	1) omawia warsztat wykonawczy, w tym budowę aparatu oddechowego oraz jego rolę w grze na oboju; 2) opisuje możliwości techniczne instrumentu; 3) wskazuje podstawowe czynniki mające wpływ na intonację.
2. Wykształcenie podstawowych umiejętności gry na instrumencie.	
	Uczeń:
1) aparat gry;	1) prezentuje poprawny aparat gry, w tym technikę oddechową i technikę zadęcia; 2) kontroluje prawidłową postawę, ułożenie rąk i palców podczas gry.
2) technika gry;	1) stosuje różne sposoby efektywnego przygotowania do gry; 2) posługuje się różnorodnymi technikami artykulacyjnymi, dynamiką, agogiką oraz potrafi modulować barwę dźwięku z zachowaniem prawidłowej intonacji; 3) dysponuje biegłością techniczną pozwalającą na swobodne wykonywanie utworów; 4) dysponuje prawidłową emisją dźwięku.
3) interpretacja;	1) interpretuje utwory zgodnie ze stylem danej epoki i ich budową formalną pod kierunkiem nauczyciela; 2) wykazuje się w grze muzykalnością i wrażliwością artystyczną.
4) specjalistyczna terminologia, notacja muzyczna;	1) posługuje się specjalistyczną terminologią; 2) realizuje zasady notacji muzycznej; 3) czyta nuty a vista.
5) samodzielna praca;	1) przestrzega zasad bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) realizuje proces ćwiczenia poszczególnych elementów warsztatu według wskazówek nauczyciela; 3) kontroluje własną grę podczas ćwiczenia; 4) potrafi ocenić jakość wykonywanych zadań; 5) stosuje w działaniach praktycznych wiedzę z zakresu przedmiotów teoretycznych; 6) stosuje różne sposoby zapamiętywania tekstu nutowego; 7) korzysta z narzędzi pomocnych w ćwiczeniu; 8) planuje i organizuje systematyczną pracę.
6) współpraca.	1) realizuje zadania artystyczne w grze z innymi uczniami lub nauczycielem; 2) dostosowuje sposób gry do składu i aparatu wykonawczego, charakteru utworu oraz roli wykonywanej partii; 3) współpracuje z akompaniatorem; 4) prawidłowo intonuje dźwięk a^1 w celu nastrojenia zespołu kameralnego lub orkiestry.
3. Prezentacja publiczna.	
	Uczeń:
1) praktyka estradowa;	1) koncentruje się podczas występu; 2) opanowuje tremę; 3) stosuje zasady poprawnego zachowania podczas publicznej prezentacji; 4) wykonuje z pamięci część utworów ze swojego repertuaru.
2) prezentacja w mediach cyfrowych.	1) korzysta z technologii informacyjnej i komunikacyjnej w realizacji zadań artystycznych; 2) obsługuje sprzęt elektroniczny umożliwiający rejestrację swojej gry.
4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.	

	Uczeń:
1) rozwój artystyczny i zawodowy;	1) analizuje własne kompetencje; 2) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności; 3) wykorzystuje różne źródła informacji w celu doskonalenia umiejętności; 4) dokumentuje i archiwizuje własne dokonania twórcze; 5) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.
2) etyka zawodowa.	1) przestrzega zasad etycznych oraz utrzymuje właściwe relacje w środowisku; 2) przyjmuje odpowiedzialność za powierzone zadania artystyczne.
WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA 1. Sala lekcyjna dostosowana akustycznie. 2. Wyposażenie sali: fortepian lub pianino, pulpit, lustro, metronom. 3. Wyposażenie szkoły: sprzęt audiowizualny. 4. Sala koncertowa lub kameralna.	
INSTRUMENT GŁÓWNY – ORGANY	
CELE KSZTAŁCENIA	
Wiedza	Umiejętności 2. Wykształcenie podstawowych umiejętności gry na instrumencie. 3. Prezentacja publiczna.
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu instrumentu głównego – organów.	Kompetencje 4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.
Treści nauczania	Kryteria weryfikacji
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu instrumentu głównego – organów.	
	Uczeń:
1) zasady bezpieczeństwa i higieny pracy;	1) określa warunki bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) omawia czynniki wpływające na bezpieczeństwo.
2) historia instrumentu i wiedza w zakresie literatury przedmiotu;	1) omawia w zarysie historię organów piszczałkowych i ich odmiany; 2) wymienia reprezentatywne utwory organowe oraz ich kompozytorów z różnych epok; 3) wymienia wybitnych organistów o znaczącym dorobku artystycznym.
3) budowa i pielęgnacja instrumentu;	nazywa elementy budowy organów oraz sposoby ich pielęgnacji.
4) technika wykonawcza.	1) omawia warsztat wykonawczy; 2) opisuje możliwości techniczne instrumentu; 3) opisuje związek traktury gry z pracą aparatu wykonawczego.
2. Wykształcenie podstawowych umiejętności gry na instrumencie.	
	Uczeń:
1) aparat gry;	1) prezentuje poprawny aparat gry na manuałach oraz na pedale; 2) posługuje się szafą ekspresyjną.
2) technika gry;	1) stosuje różne sposoby efektywnego przygotowania do gry; 2) prezentuje poprawną technikę gry na manuałach oraz pedale; 3) posługuje się różnorodną artykulacją i agogiką; 4) dysponuje biegłością techniczną pozwalającą na swobodne wykonywanie utworów.
3) interpretacja;	1) interpretuje utwory zgodnie ze stylem danej epoki i ich budową formalną; 2) wykazuje się w grze muzykalnością i wrażliwością artystyczną; 3) używa ornamentacji zgodnej ze stylem danej epoki.
4) specjalistyczna terminologia, notacja muzyczna;	1) posługuje się specjalistyczną terminologią; 2) realizuje zasady notacji muzycznej; 3) czyta nuty a vista.
5) samodzielna praca;	1) przestrzega zasad bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) realizuje proces ćwiczenia poszczególnych elementów warsztatu według wskazówek nauczyciela; 3) kontroluje własną grę podczas ćwiczenia;

	4) potrafi ocenić jakość wykonywanych zadań; 5) stosuje w działaniach praktycznych wiedzę z zakresu przedmiotów teoretycznych; 6) stosuje różne sposoby zapamiętywania tekstu nutowego; 7) korzysta z narzędzi pomocnych w ćwiczeniu; 8) planuje i organizuje systematyczną pracę; 9) podejmuje próby własnej registracji.		
6) współpraca.	1) realizuje zadania artystyczne w grze z innymi uczniami lub nauczycielem; 2) dostosowuje sposób gry do składu i aparatu wykonawczego, charakteru utworu oraz roli wykonywanej partii.		
3. Prezentacja publiczna.			
	Uczeń:		
1) praktyka estradowa;	1) koncentruje się podczas występu; 2) opanowuje tremę; 3) stosuje zasady poprawnego zachowania podczas publicznej prezentacji; 4) podejmuje współpracę z registrantem; 5) podejmuje się zadań registranta, współpracując z innym wykonawcą.		
2) prezentacja w mediach cyfrowych.	1) korzysta z technologii informacyjnej i komunikacyjnej w realizacji zadań artystycznych; 2) obsługuje sprzęt elektroniczny umożliwiający rejestrację swojej gry.		
4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.			
	Uczeń:		
1) rozwój artystyczny i zawodowy;	1) analizuje własne kompetencje; 2) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności; 3) wykorzystuje różne źródła informacji w celu doskonalenia umiejętności; 4) dokumentuje i archiwizuje własne dokonania twórcze; 5) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.		
2) etyka zawodowa.	1) przestrzega zasad etycznych oraz utrzymuje właściwe relacje w środowisku; 2) przyjmuje odpowiedzialność za powierzone zadania artystyczne.		
WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA 1. Sala lekcyjna dostosowana akustycznie. 2. Wyposażenie sali: organy piszczałkowe lub elektroniczne.			
INSTRUMENT GŁÓWNY – PERKUSJA			
CELE KSZTAŁCENIA			
Wiedza	Umiejętności		Kompetencje
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu instrumentu głównego – perkusji.	2. Wykształcenie podstawowych umiejętności gry na instrumencie.	3. Prezentacja publiczna.	4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.
Treści nauczania	Kryteria weryfikacji		
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu instrumentu głównego – perkusji.			
	Uczeń:		
1) zasady bezpieczeństwa i higieny pracy;	1) określa warunki bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) omawia czynniki wpływające na bezpieczeństwo; 3) omawia zasady bezpiecznego przenoszenia i transportu poszczególnych instrumentów i akcesoriów perkusyjnych.		
2) historia instrumentu i wiedza w zakresie literatury przedmiotu;	1) omawia w zarysie historię głównych instrumentów perkusyjnych i ich odmiany; 2) wymienia reprezentatywne utwory perkusyjne oraz ich kompozytorów z różnych epok; 3) wymienia wybitnych perkusistów o znaczącym dorobku artystycznym; 4) wymienia i prawidłowo określa przynależność poszczególnych instrumentów perkusyjnych do odpowiednich grup.		

3) budowa i pielęgnacja instrumentu;	1) nazywa elementy budowy głównych instrumentów perkusyjnych oraz określa zasady i sposoby ich pielęgnacji; 2) orientuje się w podstawowych rodzajach pałek oraz membran, omawia zasady wymiany uszkodzonej membrany.
4) technika wykonawcza.	1) omawia warsztat wykonawczy; 2) omawia podstawowe zagadnienia anatomiczno-mechaniczne związane z grą na instrumentach perkusyjnych.
2. Wykształcenie podstawowych umiejętności gry na instrumencie.	
	Uczeń:
1) aparat gry;	1) prezentuje poprawny aparat gry na poszczególnych instrumentach perkusyjnych; 2) zachowuje prawidłową postawę podczas gry na poszczególnych instrumentach; 3) stosuje różne ćwiczenia na poprawę koordynacji.
2) technika gry;	1) stosuje różne sposoby efektywnego przygotowania do gry; 2) posługuje się różnorodnymi technikami artykulacyjnymi, dynamiką, agogiką oraz potrafi modulować barwę dźwięku, uwzględniając specyfikę każdego instrumentu perkusyjnego; 3) dysponuje biegłością techniczną pozwalającą na swobodne wykonywanie utworów; 4) panuje nad prawidłowym wydobyciem dźwięku na instrumentach uwzględniając ich specyfikę.
3) interpretacja;	1) interpretuje utwory zgodnie ze stylem danej epoki i ich budową formalną; 2) wykazuje się w grze muzykalnością i wrażliwością artystyczną.
4) specjalistyczna terminologia, notacja muzyczna;	1) posługuje się specjalistyczną terminologią; 2) realizuje zasady notacji muzycznej; 3) czyta nuty a vista.
5) samodzielna praca;	1) przestrzega zasad bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) realizuje proces ćwiczenia poszczególnych elementów warsztatu według wskazówek nauczyciela; 3) kontroluje własną grę podczas ćwiczenia; 4) potrafi ocenić jakość wykonywanych zadań; 5) stosuje w działaniach praktycznych wiedzę z zakresu przedmiotów teoretycznych; 6) stosuje różne sposoby zapamiętywania tekstu nutowego; 7) korzysta z narzędzi pomocnych w ćwiczeniu; 8) planuje i organizuje systematyczną pracę.
6) współpraca.	1) realizuje zadania artystyczne w grze z innymi uczniami lub nauczycielem; 2) dostosowuje sposób gry do składu i aparatu wykonawczego, charakteru utworu oraz roli wykonywanej partii; 3) współpracuje z akompaniatorem.
3. Prezentacja publiczna.	
	Uczeń:
1) praktyka estradowa;	1) koncentruje się podczas występu; 2) opanowuje tremę; 3) stosuje zasady poprawnego zachowania podczas publicznej prezentacji; 4) wykonuje z pamięci utwory na perkusyjne instrumenty melodyczne.
2) prezentacja w mediach cyfrowych.	1) korzysta z technologii informacyjnej i komunikacyjnej w realizacji zadań artystycznych; 2) obsługuje sprzęt elektroniczny umożliwiający rejestrację swojej gry.
4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.	
	Uczeń:

1) rozwój artystyczny i zawodowy;	1) analizuje własne kompetencje; 2) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności; 3) wykorzystuje różne źródła informacji w celu doskonalenia umiejętności; 4) dokumentuje i archiwizuje własne dokonania twórcze; 5) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.
2) etyka zawodowa.	1) przestrzega zasad etycznych oraz utrzymuje właściwe relacje w środowisku; 2) przyjmuje odpowiedzialność za powierzone zadania artystyczne.

WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA

1. Sala lekcyjna dostosowana akustycznie.
2. Wyposażenie sali:
1) instrumenty perkusyjne:
   a) werble klasyczne,
   b) werbel marszowy,
   c) ksylofon,
   d) wibrafon,
   e) marimba,
   f) dzwonki orkiestrowe,
   g) kotły symfoniczne,
   h) zestaw perkusyjny,
   i) drobne instrumenty perkusyjne;
2) akcesoria i materiały zapasowe dla instrumentów perkusyjnych:
   a) pałki o różnych parametrach,
   b) zapasowe naciągi;
3) statywy oraz pokrowce do poszczególnych instrumentów;
4) fortepian lub pianino;
5) pulpity;
6) lustro;
7) metronom;
8) stołki i siedziska.
3. Wyposażenie szkoły: sprzęt audiowizualny.
4. Sala koncertowa lub kameralna.

INSTRUMENT GŁÓWNY – PUZON

CELE KSZTAŁCENIA

Wiedza	Umiejętności		Kompetencje
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu instrumentu głównego – puzonu.	2. Wykształcenie podstawowych umiejętności gry na instrumencie.	3. Prezentacja publiczna.	4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.

Treści nauczania	Kryteria weryfikacji
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu instrumentu głównego – puzonu.	
	Uczeń:
1) zasady bezpieczeństwa i higieny pracy;	1) określa warunki bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) omawia czynniki wpływające na bezpieczeństwo.
2) historia instrumentu i wiedza w zakresie literatury przedmiotu;	1) omawia w zarysie historię puzonu i jego odmiany; 2) wymienia reprezentatywne utwory puzonowe oraz ich kompozytorów z różnych epok; 3) wymienia wybitnych puzonistów o znaczącym dorobku artystycznym.
3) budowa i pielęgnacja instrumentu;	1) nazywa elementy puzonu, wyjaśnia sposób składania tych elementów oraz określa zasady jego pielęgnacji; 2) wymienia odmiany puzonów, klasyfikując je pod względem wielkości, wyposażenia i skali; 3) orientuje się w rodzajach ustników i zależnościach z tym związanych; 4) wyjaśnia zasadę działania mechanizmu suwakowego i kwartwentylowego.

4) technika wykonawcza.	1) omawia warsztat wykonawczy, w tym budowę aparatu oddechowego oraz jego rolę w grze na puzonie; 2) opisuje możliwości techniczne instrumentu; 3) określa pozycje suwaka puzonowego oraz nazywa dźwięki na poszczególnych pozycjach; 4) wskazuje podstawowe czynniki mające wpływ na intonację.
2. Wykształcenie podstawowych umiejętności gry na instrumencie.	
	Uczeń:
1) aparat gry;	1) prezentuje poprawny aparat gry, w tym technikę oddechową i technikę zadęcia; 2) kontroluje prawidłową postawę i ułożenie rąk podczas gry.
2) technika gry;	1) stosuje różne sposoby efektywnego przygotowania do gry; 2) posługuje się różnorodnymi technikami artykulacyjnymi, dynamiką, agogiką oraz potrafi modulować barwę dźwięku z zachowaniem prawidłowej intonacji; 3) dysponuje biegłością techniczną pozwalającą na swobodne wykonywanie utworów; 4) stosuje poprawną koordynację suwaka z właściwą pracą języka; 5) stosuje technikę buzzingu (bzyczenia) oraz gry na ustniku; 6) dysponuje prawidłową emisją dźwięku.
3) interpretacja;	1) interpretuje utwory zgodnie ze stylem danej epoki i ich budową formalną pod kierunkiem nauczyciela; 2) wykazuje się w grze muzykalnością i wrażliwością artystyczną.
4) specjalistyczna terminologia, notacja muzyczna;	1) posługuje się specjalistyczną terminologią; 2) realizuje zasady notacji muzycznej; 3) czyta nuty a vista.
5) samodzielna praca;	1) przestrzega zasad bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) realizuje proces ćwiczenia poszczególnych elementów warsztatu według wskazówek nauczyciela; 3) kontroluje własną grę podczas ćwiczenia; 4) potrafi ocenić jakość wykonywanych zadań; 5) stosuje w działaniach praktycznych wiedzę z zakresu przedmiotów teoretycznych; 6) stosuje różne sposoby zapamiętywania tekstu nutowego; 7) korzysta z narzędzi pomocnych w ćwiczeniu; 8) planuje i organizuje systematyczną pracę.
6) współpraca.	1) realizuje zadania artystyczne w grze z innymi uczniami lub nauczycielem; 2) dostosowuje sposób gry do składu i aparatu wykonawczego, charakteru utworu oraz roli wykonywanej partii; 3) współpracuje z akompaniatorem.
3. Prezentacja publiczna.	
	Uczeń:
1) praktyka estradowa;	1) koncentruje się podczas występu; 2) opanowuje tremę; 3) stosuje zasady poprawnego zachowania podczas publicznej prezentacji; 4) wykonuje z pamięci część utworów ze swojego repertuaru.
2) prezentacja w mediach cyfrowych.	1) korzysta z technologii informacyjnej i komunikacyjnej w realizacji zadań artystycznych; 2) obsługuje sprzęt elektroniczny umożliwiający rejestrację swojej gry.
4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.	
	Uczeń:
1) rozwój artystyczny i zawodowy;	1) analizuje własne kompetencje; 2) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności;

	3) wykorzystuje różne źródła informacji w celu doskonalenia umiejętności; 4) dokumentuje i archiwizuje własne dokonania twórcze; 5) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.		
2) etyka zawodowa.	1) przestrzega zasad etycznych oraz utrzymuje właściwe relacje w środowisku; 2) przyjmuje odpowiedzialność za powierzone zadania artystyczne.		
WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA 1. Sala lekcyjna dostosowana akustycznie. 2. Wyposażenie sali: fortepian lub pianino, pulpit, lustro, metronom. 3. Wyposażenie szkoły: sprzęt audiowizualny. 4. Sala koncertowa lub kameralna.			
INSTRUMENT GŁÓWNY – SAKSHORN			
CELE KSZTAŁCENIA			
Wiedza	Umiejętności		Kompetencje
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu instrumentu głównego – sakshornu.	2. Wykształcenie podstawowych umiejętności gry na instrumencie.	3. Prezentacja publiczna.	4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.
Treści nauczania	Kryteria weryfikacji		
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu instrumentu głównego – sakshornu.			
	Uczeń:		
1) zasady bezpieczeństwa i higieny pracy;	1) określa warunki bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) omawia czynniki wpływające na bezpieczeństwo.		
2) historia instrumentu i wiedza w zakresie literatury przedmiotu;	1) omawia w zarysie historię sakshornu i jego odmiany; 2) wymienia reprezentatywne utwory sakshornowe oraz ich kompozytorów z różnych epok; 3) wymienia wybitnych sakshornistów o znaczącym dorobku artystycznym.		
3) budowa i pielęgnacja instrumentu;	1) nazywa elementy sakshornu oraz określa zasady jego pielęgnacji; 2) wymienia odmiany sakshornów, klasyfikując je pod względem wielkości i skali; 3) orientuje się w rodzajach ustników i zależnościach z tym związanych; 4) wyjaśnia zasadę działania mechanizmu wentylowego.		
4) technika wykonawcza.	1) omawia warsztat wykonawczy, w tym budowę aparatu oddechowego oraz jego rolę w grze na sakshornie; 2) opisuje możliwości techniczne instrumentu; 3) wskazuje podstawowe czynniki mające wpływ na intonację.		
2. Wykształcenie podstawowych umiejętności gry na instrumencie.			
	Uczeń:		
1) aparat gry;	1) prezentuje poprawny aparat gry, w tym technikę oddechową i technikę zadęcia; 2) kontroluje prawidłową postawę, ułożenie rąk i palców podczas gry.		
2) technika gry;	1) stosuje różne sposoby efektywnego przygotowania do gry; 2) posługuje się różnorodnymi technikami artykulacyjnymi, dynamiką, agogiką oraz potrafi modulować barwę dźwięku z zachowaniem prawidłowej intonacji; 3) dysponuje biegłością techniczną pozwalającą na swobodne wykonywanie utworów; 4) stosuje technikę buzzingu (bzyczenia) oraz gry na ustniku; 5) dysponuje prawidłową emisją dźwięku.		
3) interpretacja;	1) interpretuje utwory zgodnie ze stylem danej epoki i ich budową formalną pod kierunkiem nauczyciela; 2) wykazuje się w grze muzykalnością i wrażliwością artystyczną.		
4) specjalistyczna terminologia, notacja muzyczna;	1) posługuje się specjalistyczną terminologią; 2) realizuje zasady notacji muzycznej; 3) czyta nuty a vista.		

5) samodzielna praca;	1) przestrzega zasad bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) realizuje proces ćwiczenia poszczególnych elementów warsztatu według wskazówek nauczyciela; 3) kontroluje własną grę podczas ćwiczenia; 4) potrafi ocenić jakość wykonywanych zadań; 5) stosuje w działaniach praktycznych wiedzę z zakresu przedmiotów teoretycznych; 6) stosuje różne sposoby zapamiętywania tekstu nutowego; 7) korzysta z narzędzi pomocnych w ćwiczeniu; 8) planuje i organizuje systematyczną pracę.		
6) współpraca.	1) realizuje zadania artystyczne w grze z innymi uczniami lub nauczycielem; 2) dostosowuje sposób gry do składu i aparatu wykonawczego, charakteru utworu oraz roli wykonywanej partii; 3) współpracuje z akompaniatorem.		
3. Prezentacja publiczna.			
	Uczeń:		
1) praktyka estradowa;	1) koncentruje się podczas występu; 2) opanowuje tremę; 3) stosuje zasady poprawnego zachowania podczas publicznej prezentacji; 4) wykonuje z pamięci część utworów ze swojego repertuaru.		
2) prezentacja w mediach cyfrowych.	1) korzysta z technologii informacyjnej i komunikacyjnej w realizacji zadań artystycznych; 2) obsługuje sprzęt elektroniczny umożliwiający rejestrację swojej gry.		
4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.			
	Uczeń:		
1) rozwój artystyczny i zawodowy;	1) analizuje własne kompetencje; 2) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności; 3) wykorzystuje różne źródła informacji w celu doskonalenia umiejętności; 4) dokumentuje i archiwizuje własne dokonania twórcze; 5) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.		
2) etyka zawodowa.	1) przestrzega zasad etycznych oraz utrzymuje właściwe relacje w środowisku; 2) przyjmuje odpowiedzialność za powierzone zadania artystyczne.		
WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA 1. Sala lekcyjna dostosowana akustycznie. 2. Wyposażenie sali: fortepian lub pianino, pulpit, lustro, metronom. 3. Wyposażenie szkoły: sprzęt audiowizualny. 4. Sala koncertowa lub kameralna.			
INSTRUMENT GŁÓWNY – SAKSOFON			
CELE KSZTAŁCENIA			
Wiedza	Umiejętności		Kompetencje
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu instrumentu głównego – saksofonu.	2. Wykształcenie podstawowych umiejętności gry na instrumencie.	3. Prezentacja publiczna.	4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.
Treści nauczania	Kryteria weryfikacji		
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu instrumentu głównego – saksofonu.			
	Uczeń:		
1) zasady bezpieczeństwa i higieny pracy;	1) określa warunki bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) omawia czynniki wpływające na bezpieczeństwo.		
2) historia instrumentu i wiedza w zakresie literatury przedmiotu;	1) omawia w zarysie historię saksofonu i jego odmiany; 2) wymienia reprezentatywne utwory saksofonowe oraz ich kompozytorów z różnych epok; 3) wymienia wybitnych saksofonistów o znaczącym dorobku artystycznym.		

3) budowa i pielęgnacja instrumentu;	1) nazywa elementy budowy saksofonu, wyjaśnia sposób składania tych elementów oraz określa zasady jego pielęgnacji; 2) wyjaśnia przynależność saksofonu do grupy instrumentów dętych drewnianych oraz transponujących; 3) wymienia odmiany saksofonów, klasyfikując je pod względem wielkości i skali; 4) określa zasady transpozycji poszczególnych odmian saksofonów; 5) orientuje się w rodzajach oraz parametrach stroików, klasyfikuje je według swoich potrzeb oraz określa stopień ich zużycia.
4) technika wykonawcza.	1) omawia warsztat wykonawczy, w tym budowę aparatu oddechowego oraz jego rolę w grze na saksofonie; 2) opisuje możliwości techniczne instrumentu; 3) wskazuje podstawowe czynniki mające wpływ na intonację.
2. Wykształcenie podstawowych umiejętności gry na instrumencie.	
	Uczeń:
1) aparat gry;	1) prezentuje poprawny aparat gry, w tym technikę oddechową i technikę zadęcia; 2) kontroluje prawidłową postawę, ułożenie rąk i palców podczas gry.
2) technika gry;	1) stosuje różne sposoby efektywnego przygotowania do gry; 2) posługuje się różnorodnymi technikami artykulacyjnymi, dynamiką, agogiką oraz potrafi modulować barwę dźwięku z zachowaniem prawidłowej intonacji; 3) dysponuje biegłością techniczną pozwalającą na swobodne wykonywanie utworów; 4) dysponuje prawidłową emisją dźwięku.
3) interpretacja;	1) interpretuje utwory zgodnie ze stylem danej epoki i ich budową formalną pod kierunkiem nauczyciela; 2) wykazuje się w grze muzykalnością i wrażliwością artystyczną.
4) specjalistyczna terminologia, notacja muzyczna;	1) posługuje się specjalistyczną terminologią; 2) realizuje zasady notacji muzycznej; 3) czyta nuty a vista.
5) samodzielna praca;	1) przestrzega zasad bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) realizuje proces ćwiczenia poszczególnych elementów warsztatu według wskazówek nauczyciela; 3) kontroluje własną grę podczas ćwiczenia; 4) potrafi ocenić jakość wykonywanych zadań; 5) stosuje w działaniach praktycznych wiedzę z zakresu przedmiotów teoretycznych; 6) stosuje różne sposoby zapamiętywania tekstu nutowego; 7) korzysta z narzędzi pomocnych w ćwiczeniu; 8) planuje i organizuje systematyczną pracę.
6) współpraca.	1) realizuje zadania artystyczne w grze z innymi uczniami lub nauczycielem; 2) dostosowuje sposób gry do składu i aparatu wykonawczego, charakteru utworu oraz roli wykonywanej partii; 3) współpracuje z akompaniatorem.
3. Prezentacja publiczna.	
	Uczeń:
1) praktyka estradowa;	1) koncentruje się podczas występu; 2) opanowuje tremę; 3) stosuje zasady poprawnego zachowania podczas publicznej prezentacji; 4) wykonuje z pamięci część utworów ze swojego repertuaru.
2) prezentacja w mediach cyfrowych.	1) korzysta z technologii informacyjnej i komunikacyjnej w realizacji zadań artystycznych;

	2) obsługuje sprzęt elektroniczny umożliwiający rejestrację swojej gry.
4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.	
	Uczeń:
1) rozwój artystyczny i zawodowy;	1) analizuje własne kompetencje; 2) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności; 3) wykorzystuje różne źródła informacji w celu doskonalenia umiejętności; 4) dokumentuje i archiwizuje własne dokonania twórcze; 5) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.
2) etyka zawodowa.	1) przestrzega zasad etycznych oraz utrzymuje właściwe relacje w środowisku; 2) przyjmuje odpowiedzialność za powierzone zadania artystyczne.
WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA 1. Sala lekcyjna dostosowana akustycznie. 2. Wyposażenie sali: fortepian lub pianino, pulpit, lustro, metronom. 3. Wyposażenie szkoły: sprzęt audiowizualny. 4. Sala koncertowa lub kameralna.	

INSTRUMENT GŁÓWNY – SKRZYPCE			
CELE KSZTAŁCENIA			
Wiedza	Umiejętności		Kompetencje
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu instrumentu głównego – skrzypiec.	2. Wykształcenie podstawowych umiejętności gry na instrumencie.	3. Prezentacja publiczna.	4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.
Treści nauczania	Kryteria weryfikacji		
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu instrumentu głównego – skrzypiec.			
	Uczeń:		
1) zasady bezpieczeństwa i higieny pracy;	1) określa warunki bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) omawia czynniki wpływające na bezpieczeństwo.		
2) historia instrumentu i wiedza w zakresie literatury przedmiotu;	1) omawia w zarysie historię skrzypiec; 2) wymienia reprezentatywne utwory skrzypcowe oraz ich kompozytorów z różnych epok; 3) wymienia wybitnych skrzypków o znaczącym dorobku artystycznym.		
3) budowa i pielęgnacja instrumentu;	1) nazywa elementy budowy skrzypiec i smyczka oraz określa zasady ich pielęgnacji; 2) dba o regularną wymianę strun i włosia, utrzymuje w czystości instrument i smyczek.		
4) technika wykonawcza.	1) omawia warsztat wykonawczy; 2) opisuje możliwości techniczne instrumentu; 3) wskazuje podstawowe czynniki mające wpływ na intonację.		
2. Wykształcenie podstawowych umiejętności gry na instrumencie.			
	Uczeń:		
1) aparat gry;	1) prezentuje poprawny aparat gry; 2) kontroluje prawidłową postawę, ułożenie rąk i palców podczas gry.		
2) technika gry;	1) stosuje różne sposoby efektywnego przygotowania do gry; 2) posługuje się różnorodnymi technikami artykulacyjnymi, dynamiką, agogiką oraz potrafi modulować barwę dźwięku z zachowaniem prawidłowej intonacji; 3) dysponuje biegłością techniczną pozwalającą na swobodne wykonywanie utworów.		
3) interpretacja;	1) interpretuje utwory zgodnie ze stylem danej epoki i ich budową formalną pod kierunkiem nauczyciela; 2) wykazuje się w grze muzykalnością i wrażliwością artystyczną.		
4) specjalistyczna terminologia, notacja muzyczna;	1) posługuje się specjalistyczną terminologią; 2) realizuje zasady notacji muzycznej; 3) czyta nuty a vista.		

5) samodzielna praca;	1) przestrzega zasad bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) realizuje proces ćwiczenia poszczególnych elementów warsztatu według wskazówek nauczyciela; 3) kontroluje własną grę podczas ćwiczenia; 4) potrafi ocenić jakość wykonywanych zadań; 5) stosuje w działaniach praktycznych wiedzę z zakresu przedmiotów teoretycznych; 6) stosuje różne sposoby zapamiętywania tekstu nutowego; 7) korzysta z narzędzi pomocnych w ćwiczeniu; 8) planuje i organizuje systematyczną pracę.
6) współpraca.	1) realizuje zadania artystyczne w grze z innymi uczniami lub nauczycielem; 2) dostosowuje sposób gry do składu i aparatu wykonawczego, charakteru utworu oraz roli wykonywanej partii; 3) współpracuje z akompaniatorem.
3. Prezentacja publiczna.	
	Uczeń:
1) praktyka estradowa;	1) koncentruje się podczas występu; 2) opanowuje tremę; 3) stosuje zasady poprawnego zachowania podczas publicznej prezentacji; 4) wykonuje z pamięci część utworów ze swojego repertuaru.
2) prezentacja w mediach cyfrowych.	1) korzysta z technologii informacyjnej i komunikacyjnej w realizacji zadań artystycznych; 2) obsługuje sprzęt elektroniczny umożliwiający rejestrację swojej gry.
4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.	
	Uczeń:
1) rozwój artystyczny i zawodowy;	1) analizuje własne kompetencje; 2) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności; 3) wykorzystuje różne źródła informacji w celu doskonalenia umiejętności; 4) dokumentuje i archiwizuje własne dokonania twórcze; 5) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.
2) etyka zawodowa.	1) przestrzega zasad etycznych oraz utrzymuje właściwe relacje w środowisku; 2) przyjmuje odpowiedzialność za powierzone zadania artystyczne.
WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA 1. Sala lekcyjna dostosowana akustycznie, o należytym poziomie wilgotności powietrza. 2. Wyposażenie sali: fortepian lub pianino, pulpit, lustro, metronom. 3. Wyposażenie szkoły: sprzęt audiowizualny. 4. Sala koncertowa lub kameralna.	

INSTRUMENT GŁÓWNY – TRĄBKA			
CELE KSZTAŁCENIA			
Wiedza	Umiejętności		Kompetencje
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu instrumentu głównego – trąbki.	2. Wykształcenie podstawowych umiejętności gry na instrumencie.	3. Prezentacja publiczna.	4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.
Treści nauczania	Kryteria weryfikacji		
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu instrumentu głównego – trąbki.			
	Uczeń:		
1) zasady bezpieczeństwa i higieny pracy;	1) określa warunki bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) omawia czynniki wpływające na bezpieczeństwo.		
2) historia instrumentu i wiedza w zakresie literatury przedmiotu;	1) omawia w zarysie historię trąbki i jej odmiany; 2) wymienia reprezentatywne utwory trąbkowe oraz ich kompozytorów z różnych epok; 3) wymienia wybitnych trębaczy o znaczącym dorobku artystycznym.		

3) budowa i pielęgnacja instrumentu;	1) nazywa elementy budowy trąbki oraz określa zasady jej pielęgnacji; 2) orientuje się w rodzajach ustników i zależnościach z tym związanych; 3) wyjaśnia zasadę działania mechanizmu wentylowego.
4) technika wykonawcza.	1) omawia warsztat wykonawczy, w tym budowę aparatu oddechowego oraz jego rolę w grze na trąbce; 2) opisuje możliwości techniczne instrumentu; 3) wskazuje podstawowe czynniki mające wpływ na intonację.
2. Wykształcenie podstawowych umiejętności gry na instrumencie.	
	Uczeń:
1) aparat gry;	1) prezentuje poprawny aparat gry, w tym technikę oddechową i technikę zadęcia; 2) kontroluje prawidłową postawę podczas gry.
2) technika gry;	1) stosuje różne sposoby efektywnego przygotowania do gry; 2) posługuje się różnorodnymi technikami artykulacyjnymi, dynamiką, agogiką oraz potrafi modulować barwę dźwięku z zachowaniem prawidłowej intonacji; 3) dysponuje biegłością techniczną pozwalającą na swobodne wykonywanie utworów; 4) wykonuje płynnie proste przedęcia wargowe; 5) stosuje technikę buzzingu (bzyczenia) oraz gry na ustniku; 6) dysponuje prawidłową emisją dźwięku.
3) interpretacja;	1) interpretuje utwory zgodnie ze stylem danej epoki i ich budową formalną pod kierunkiem nauczyciela; 2) wykazuje się w grze muzykalnością i wrażliwością artystyczną.
4) specjalistyczna terminologia, notacja muzyczna;	1) posługuje się specjalistyczną terminologią; 2) realizuje zasady notacji muzycznej; 3) czyta nuty a vista.
5) samodzielna praca;	1) przestrzega zasad bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) realizuje proces ćwiczenia poszczególnych elementów warsztatu według wskazówek nauczyciela; 3) kontroluje własną grę podczas ćwiczenia; 4) potrafi ocenić jakość wykonywanych zadań; 5) stosuje w działaniach praktycznych wiedzę z zakresu przedmiotów teoretycznych; 6) stosuje różne sposoby zapamiętywania tekstu nutowego; 7) korzysta z narzędzi pomocnych w ćwiczeniu; 8) planuje i organizuje systematyczną pracę.
6) współpraca.	1) realizuje zadania artystyczne w grze z innymi uczniami lub nauczycielem; 2) dostosowuje sposób gry do składu i aparatu wykonawczego, charakteru utworu oraz roli wykonywanej partii; 3) współpracuje z akompaniatorem.
3. Prezentacja publiczna.	
	Uczeń:
1) praktyka estradowa;	1) koncentruje się podczas występu; 2) opanowuje tremę; 3) stosuje zasady poprawnego zachowania podczas publicznej prezentacji; 4) wykonuje z pamięci część utworów ze swojego repertuaru.
2) prezentacja w mediach cyfrowych.	1) korzysta z technologii informacyjnej i komunikacyjnej w realizacji zadań artystycznych; 2) obsługuje sprzęt elektroniczny umożliwiający rejestrację swojej gry.
4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.	
	Uczeń:

1) rozwój artystyczny i zawodowy;	1) analizuje własne kompetencje; 2) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności; 3) wykorzystuje różne źródła informacji w celu doskonalenia umiejętności; 4) dokumentuje i archiwizuje własne dokonania twórcze; 5) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.		
2) etyka zawodowa.	1) przestrzega zasad etycznych oraz utrzymuje właściwe relacje w środowisku; 2) przyjmuje odpowiedzialność za powierzone zadania artystyczne.		
WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA 1. Sala lekcyjna dostosowana akustycznie. 2. Wyposażenie sali: fortepian lub pianino, pulpit, lustro, metronom. 3. Wyposażenie szkoły: sprzęt audiowizualny. 4. Sala koncertowa lub kameralna.			
INSTRUMENT GŁÓWNY – TUBA			
CELE KSZTAŁCENIA			
Wiedza	Umiejętności		Kompetencje
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu instrumentu głównego – tuby.	2. Wykształcenie podstawowych umiejętności gry na instrumencie.	3. Prezentacja publiczna.	4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.
Treści nauczania	Kryteria weryfikacji		
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu instrumentu głównego – tuby.			
	Uczeń:		
1) zasady bezpieczeństwa i higieny pracy;	1) określa warunki bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) omawia czynniki wpływające na bezpieczeństwo.		
2) historia instrumentu i wiedza w zakresie literatury przedmiotu;	1) omawia w zarysie historię tuby i jej odmiany; 2) wymienia reprezentatywne utwory tubowe oraz ich kompozytorów z różnych epok; 3) wymienia wybitnych tubistów o znaczącym dorobku artystycznym.		
3) budowa i pielęgnacja instrumentu;	1) nazywa elementy budowy tuby oraz określa zasady jej pielęgnacji; 2) orientuje się w rodzajach ustników i zależnościach z tym związanych; 3) wyjaśnia zasadę działania mechanizmu wentylowego.		
4) technika wykonawcza.	1) omawia warsztat wykonawczy, w tym budowę aparatu oddechowego oraz jego rolę w grze na tubie; 2) opisuje możliwości techniczne instrumentu; 3) wskazuje podstawowe czynniki mające wpływ na intonację.		
2. Wykształcenie podstawowych umiejętności gry na instrumencie.			
	Uczeń:		
1) aparat gry;	1) prezentuje poprawny aparat gry, w tym technikę oddechową i technikę zadęcia; 2) kontroluje prawidłową postawę, ułożenie rąk i palców podczas gry.		
2) technika gry;	1) stosuje różne sposoby efektywnego przygotowania do gry; 2) posługuje się różnorodnymi technikami artykulacyjnymi, dynamiką, agogiką oraz potrafi modulować barwę dźwięku z zachowaniem prawidłowej intonacji; 3) dysponuje biegłością techniczną pozwalającą na swobodne wykonywanie utworów; 4) stosuje technikę buzzingu (bzyczenia) oraz gry na ustniku; 5) dysponuje prawidłową emisją dźwięku.		
3) interpretacja;	1) interpretuje utwory zgodnie ze stylem danej epoki i ich budową formalną pod kierunkiem nauczyciela; 2) wykazuje się w grze muzykalnością i wrażliwością artystyczną.		
4) specjalistyczna terminologia, notacja muzyczna;	1) posługuje się specjalistyczną terminologią; 2) realizuje zasady notacji muzycznej; 3) czyta nuty a vista.		

5) samodzielna praca;	1) przestrzega zasad bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) realizuje proces ćwiczenia poszczególnych elementów warsztatu według wskazówek nauczyciela; 3) kontroluje własną grę podczas ćwiczenia; 4) potrafi ocenić jakość wykonywanych zadań; 5) stosuje w działaniach praktycznych wiedzę z zakresu przedmiotów teoretycznych; 6) stosuje różne sposoby zapamiętywania tekstu nutowego; 7) korzysta z narzędzi pomocnych w ćwiczeniu; 8) planuje i organizuje systematyczną pracę.		
6) współpraca.	1) realizuje zadania artystyczne w grze z innymi uczniami lub nauczycielem; 2) dostosowuje sposób gry do składu i aparatu wykonawczego, charakteru utworu oraz roli wykonywanej partii; 3) współpracuje z akompaniatorem.		
3. Prezentacja publiczna.			
	Uczeń:		
1) praktyka estradowa;	1) koncentruje się podczas występu; 2) opanowuje tremę; 3) stosuje zasady poprawnego zachowania podczas publicznej prezentacji; 4) wykonuje z pamięci część utworów ze swojego repertuaru.		
2) prezentacja w mediach cyfrowych.	1) korzysta z technologii informacyjnej i komunikacyjnej w realizacji zadań artystycznych; 2) obsługuje sprzęt elektroniczny umożliwiający rejestrację swojej gry.		
4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.			
	Uczeń:		
1) rozwój artystyczny i zawodowy;	1) analizuje własne kompetencje; 2) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności; 3) wykorzystuje różne źródła informacji w celu doskonalenia umiejętności; 4) dokumentuje i archiwizuje własne dokonania twórcze; 5) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.		
2) etyka zawodowa.	1) przestrzega zasad etycznych oraz utrzymuje właściwe relacje w środowisku; 2) przyjmuje odpowiedzialność za powierzone zadania artystyczne.		
WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA 1. Sala lekcyjna dostosowana akustycznie. 2. Wyposażenie sali: fortepian lub pianino, pulpit, lustro, metronom. 3. Wyposażenie szkoły: sprzęt audiowizualny. 4. Sala koncertowa lub kameralna.			
INSTRUMENT GŁÓWNY – WALTORNIA			
CELE KSZTAŁCENIA			
Wiedza	Umiejętności		Kompetencje
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu instrumentu głównego – waltorni.	2. Wykształcenie podstawowych umiejętności gry na instrumencie.	3. Prezentacja publiczna.	4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.
Treści nauczania	Kryteria weryfikacji		
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu instrumentu głównego – waltorni.			
	Uczeń:		
1) zasady bezpieczeństwa i higieny pracy;	1) określa warunki bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) omawia czynniki wpływające na bezpieczeństwo.		
2) historia instrumentu i wiedza w zakresie literatury przedmiotu;	1) omawia w zarysie historię waltorni i jej odmiany; 2) wymienia reprezentatywne utwory waltorniowe oraz ich kompozytorów z różnych epok; 3) wymienia wybitnych waltornistów o znaczącym dorobku artystycznym.		

3) budowa i pielęgnacja instrumentu;	1) nazywa elementy waltorni oraz określa zasady jej pielęgnacji; 2) orientuje się w rodzajach ustników i zależnościach z tym związanych; 3) wyjaśnia zasadę działania mechanizmu wentylowego.
4) technika wykonawcza.	1) omawia warsztat wykonawczy, w tym budowę aparatu oddechowego oraz jego rolę w grze na waltorni; 2) opisuje możliwości techniczne instrumentu; 3) wskazuje podstawowe czynniki mające wpływ na intonację.
2. Wykształcenie podstawowych umiejętności gry na instrumencie.	
	Uczeń:
1) aparat gry;	1) prezentuje poprawny aparat gry, w tym technikę oddechową i technikę zadęcia; 2) kontroluje prawidłową postawę i ułożenie rąk podczas gry.
2) technika gry;	1) stosuje różne sposoby efektywnego przygotowania do gry; 2) posługuje się różnorodnymi technikami artykulacyjnymi, dynamiką, agogiką oraz potrafi modulować barwę dźwięku z zachowaniem prawidłowej intonacji; 3) dysponuje biegłością techniczną pozwalającą na swobodne wykonywanie utworów; 4) stosuje technikę buzzingu (bzyczenia) oraz gry na ustniku; 5) dysponuje prawidłową emisją dźwięku; 6) prezentuje zasadę gry dźwięków zatkanych oraz prostych transpozycji.
3) interpretacja;	1) interpretuje utwory zgodnie ze stylem danej epoki i ich budową formalną pod kierunkiem nauczyciela; 2) wykazuje się w grze muzykalnością i wrażliwością artystyczną.
4) specjalistyczna terminologia, notacja muzyczna;	1) posługuje się specjalistyczną terminologią; 2) realizuje zasady notacji muzycznej; 3) czyta nuty a vista.
5) samodzielna praca;	1) przestrzega zasad bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) realizuje proces ćwiczenia poszczególnych elementów warsztatu według wskazówek nauczyciela; 3) kontroluje własną grę podczas ćwiczenia; 4) potrafi ocenić jakość wykonywanych zadań; 5) stosuje w działaniach praktycznych wiedzę z zakresu przedmiotów teoretycznych; 6) stosuje różne sposoby zapamiętywania tekstu nutowego; 7) korzysta z narzędzi pomocnych w ćwiczeniu; 8) planuje i organizuje systematyczną pracę.
6) współpraca.	1) realizuje zadania artystyczne w grze z innymi uczniami lub nauczycielem; 2) dostosowuje sposób gry do składu i aparatu wykonawczego, charakteru utworu oraz roli wykonywanej partii; 3) współpracuje z akompaniatorem.
3. Prezentacja publiczna.	
	Uczeń:
1) praktyka estradowa;	1) koncentruje się podczas występu; 2) opanowuje tremę; 3) stosuje zasady poprawnego zachowania podczas publicznej prezentacji; 4) wykonuje z pamięci część utworów ze swojego repertuaru.
2) prezentacja w mediach cyfrowych.	1) korzysta z technologii informacyjnej i komunikacyjnej w realizacji zadań artystycznych; 2) obsługuje sprzęt elektroniczny umożliwiający rejestrację swojej gry.
4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.	
	Uczeń:

1) rozwój artystyczny i zawodowy;	1) analizuje własne kompetencje; 2) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności; 3) wykorzystuje różne źródła informacji w celu doskonalenia umiejętności; 4) dokumentuje i archiwizuje własne dokonania twórcze; 5) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.		
2) etyka zawodowa.	1) przestrzega zasad etycznych oraz utrzymuje właściwe relacje w środowisku; 2) przyjmuje odpowiedzialność za powierzone zadania artystyczne.		
WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA 1. Sala lekcyjna dostosowana akustycznie. 2. Wyposażenie sali: fortepian lub pianino, pulpit, lustro, metronom. 3. Wyposażenie szkoły: sprzęt audiowizualny. 4. Sala koncertowa lub kameralna.			
INSTRUMENT GŁÓWNY – WIOLONCZELA			
CELE KSZTAŁCENIA			
Wiedza	Umiejętności		Kompetencje
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu instrumentu głównego – wiolonczeli.	2. Wykształcenie podstawowych umiejętności gry na instrumencie.	3. Prezentacja publiczna.	4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.
Treści nauczania	Kryteria weryfikacji		
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu instrumentu głównego – wiolonczeli.			
	Uczeń:		
1) zasady bezpieczeństwa i higieny pracy;	1) określa warunki bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) rozróżnia czynniki wpływające na bezpieczeństwo.		
2) historia instrumentu i wiedza w zakresie literatury przedmiotu;	1) omawia w zarysie historię wiolonczeli; 2) wymienia reprezentatywne utwory wiolonczelowe oraz ich kompozytorów z różnych epok; 3) wymienia wybitnych wiolonczelistów o znaczącym dorobku artystycznym.		
3) budowa i pielęgnacja instrumentu;	1) nazywa elementy budowy wiolonczeli i smyczka oraz określa sposoby ich pielęgnacji; 2) dba o regularną wymianę strun i włosia, utrzymuje w czystości instrument i smyczek.		
4) technika wykonawcza.	1) omawia warsztat wykonawczy; 2) opisuje możliwości techniczne instrumentu; 3) wskazuje podstawowe czynniki mające wpływ na intonację.		
2. Wykształcenie podstawowych umiejętności gry na instrumencie.			
	Uczeń:		
1) aparat gry;	1) prezentuje poprawny aparat gry; 2) kontroluje prawidłową postawę, ułożenie rąk i palców podczas gry.		
2) technika gry;	1) stosuje różne sposoby efektywnego przygotowania do gry; 2) posługuje się różnorodnymi technikami artykulacyjnymi, dynamiką, agogiką oraz potrafi modulować barwę dźwięku z zachowaniem prawidłowej intonacji; 3) dysponuje biegłością techniczną pozwalającą na swobodne wykonywanie utworów.		
3) interpretacja;	1) interpretuje utwory zgodnie ze stylem danej epoki i ich budową formalną pod kierunkiem nauczyciela; 2) wykazuje się w grze muzykalnością i wrażliwością artystyczną.		
4) specjalistyczna terminologia, notacja muzyczna;	1) posługuje się specjalistyczną terminologią; 2) realizuje zasady notacji muzycznej; 3) czyta nuty a vista.		
5) samodzielna praca;	1) przestrzega zasad bezpieczeństwa i higieny pracy;		

	2) realizuje proces ćwiczenia poszczególnych elementów warsztatu według wskazówek nauczyciela; 3) kontroluje własną grę podczas ćwiczenia; 4) potrafi ocenić jakość wykonywanych zadań; 5) stosuje w działaniach praktycznych wiedzę z zakresu przedmiotów teoretycznych; 6) stosuje różne sposoby zapamiętywania tekstu nutowego; 7) korzysta z narzędzi pomocnych w ćwiczeniu; 8) planuje i organizuje systematyczną pracę.		
6) współpraca.	1) realizuje zadania artystyczne w grze z innymi uczniami lub nauczycielem; 2) dostosowuje sposób gry do składu i aparatu wykonawczego, charakteru utworu oraz roli wykonywanej partii; 3) współpracuje z akompaniatorem.		
3. Prezentacja publiczna.			
	Uczeń:		
1) praktyka estradowa;	1) koncentruje się podczas występu; 2) opanowuje tremę; 3) stosuje zasady poprawnego zachowania podczas publicznej prezentacji; 4) wykonuje z pamięci część utworów ze swojego repertuaru.		
2) prezentacja w mediach cyfrowych.	1) korzysta z technologii informacyjnej i komunikacyjnej w realizacji zadań artystycznych; 2) obsługuje sprzęt elektroniczny umożliwiający rejestrację swojej gry.		
4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.			
	Uczeń:		
1) rozwój artystyczny i zawodowy;	1) analizuje własne kompetencje; 2) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności; 3) wykorzystuje różne źródła informacji w celu doskonalenia umiejętności; 4) dokumentuje i archiwizuje własne dokonania twórcze; 5) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.		
2) etyka zawodowa.	1) przestrzega zasad etycznych oraz utrzymuje właściwe relacje w środowisku; 2) przyjmuje odpowiedzialność za powierzone zadania artystyczne.		
WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA 1. Sala lekcyjna dostosowana akustycznie, o należytym poziomie wilgotności powietrza. 2. Wyposażenie sali: fortepian lub pianino, pulpit, lustro, metronom, siedzisko - stołek z możliwością regulacji wysokości, podkładka pod nóżkę wiolonczeli. 3. Wyposażenie szkoły: sprzęt audiowizualny. 4. Sala koncertowa lub kameralna.			
ORKIESTRA			
CELE KSZTAŁCENIA			
Wiedza	Umiejętności		Kompetencje
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu gry w orkiestrze.	2. Wykształcenie umiejętności gry w orkiestrze.	3. Prezentacja publiczna.	4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.
Treści nauczania	Kryteria weryfikacji		
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu gry w orkiestrze.			
	Uczeń:		
1) zasady bezpieczeństwa i higieny pracy;	1) określa podstawowe warunki bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) omawia czynniki wpływające na bezpieczeństwo.		
2) wiedza z zakresu gry w orkiestrze.	1) wskazuje podstawowe informacje na temat wykonywanych utworów; 2) charakteryzuje zasady pracy w orkiestrze, w tym rolę dyrygenta, koncertmistrza i prymariusza grupy.		
2. Wykształcenie umiejętności gry w orkiestrze.			

	Uczeń:
1) technika wykonawcza;	1) przygotowuje swój instrument do gry w orkiestrze; 2) zachowuje prawidłową postawę podczas gry w orkiestrze; 3) identyfikuje swoją partię w partyturze i określa jej rolę w grupie; 4) samodzielnie odczytuje zapis nutowy; 5) posługuje się specjalistyczną terminologią; 6) reaguje na gesty innych członków orkiestry oraz dyrygenta; 7) kontroluje spójność dynamiki, artykulacji i brzmienia oraz metrorytmiki; 8) rozpoznaje i koryguje błędy podczas wspólnej gry; 9) kontroluje i koryguje intonację podczas gry.
2) interpretacja.	1) wykonuje utwory zgodnie ze stylem danej epoki; 2) współtworzy ogólny wyraz artystyczny pod kierunkiem dyrygenta; 3) realizuje tekst muzyczny z wykorzystaniem wiedzy z zakresu przedmiotów ogólnomuzycznych.
3. Prezentacja publiczna.	
	Uczeń:
praktyka estradowa.	1) stosuje zasady poprawnego zachowania podczas występu; 2) opanowuje tremę; 3) koncentruje się podczas występu.
4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.	
	Uczeń:
1) rozwój artystyczny i zawodowy;	1) analizuje własne kompetencje; 2) identyfikuje obszary wiedzy i umiejętności wymagające doskonalenia; 3) wyznacza sobie cele rozwojowe, sposoby i terminy ich realizacji; 4) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności; 5) wykorzystuje różne źródła informacji w celu doskonalenia umiejętności zawodowych; 6) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.
2) etyka zawodowa.	1) przestrzega zasad etycznych oraz utrzymuje właściwe relacje w środowisku; 2) angażuje się w grę w orkiestrze, biorąc odpowiedzialność za efekt końcowy wspólnej pracy; 3) współpracuje w orkiestrze, budując relacje oparte na zaufaniu i wzajemnym szacunku.
WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA 1. Sala prób – mieszcząca wszystkich członków orkiestry, dostosowana akustycznie albo sala koncertowa lub kameralna. 2. Wyposażenie: odpowiednia liczba krzeseł oraz pulpitów, fortepian lub pianino. 3. Wyposażenie szkoły: sprzęt audiowizualny. 4. Sala koncertowa lub kameralna (do występów).	

PODSTAWY RYTMIKI			
Treści nauczania	CELE KSZTAŁCENIA		
	Wiedza	Umiejętności	Kompetencje
	1. Przyswojenie wiedzy z zakresu podstaw rytmiki.	2. Wykształcenie umiejętności z zakresu podstaw rytmiki.	3. Pogłębianie i aktualizowanie wiedzy, w tym z wykorzystaniem technologii informacyjnej i komunikacyjnej.
	Kryteria weryfikacji – uczeń:		
1) aparat ruchowy;	określa prawidłową postawę ciała.	1) utrzymuje prawidłową postawę ciała; 2) wykazuje się koordynacją wzrokowo-ruchową,	1) analizuje własne kompetencje;

		słuchowo-ruchową oraz przestrzenno-ruchową.	2) angażuje się w realizację wyznaczonych zadań; 3) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.
2) zagadnienia metrorytmiczne;	1) rozróżnia pojęcia: puls, akcent, metrum, rytm, przedtakt; 2) rozróżnia wartości i grupy rytmiczne nut i pauz; 3) kojarzy obraz graficzny nut z ich czasem trwania; 4) rozpoznaje i omawia tematy rytmiczne; 5) rozróżnia metrum dwudzielne i trójdzielne o ćwierćnutowej i ósemkowej jednostce pulsu.	1) realizuje różnymi sposobami: puls, akcent, metrum, przebieg rytmiczny, przedtakt; 2) realizuje w ćwiczeniach i zabawach ruchowych poznane wartości i grupy rytmiczne: cała nuta, cała nuta z kropką, półnuta, półnuta z kropką, ćwierćnuta, ósemki, szesnastki, oraz odpowiadające im pauzy, grupy rytmiczne: ćwierćnuta z kropką i ósemka, grupy szesnastkowe, synkopy, triola ósemkowa; 3) zapisuje nuty zgodnie z zasadami kaligrafii; 4) odczytuje, zapisuje ze słuchu i realizuje różnymi sposobami tematy rytmiczne złożone z poznanych wartości, pauz i grup rytmicznych; 5) tworzy własne tematy rytmiczne złożone z poznanych wartości, pauz i grup rytmicznych; 6) zapisuje, uzupełnia, koryguje dyktanda rytmiczne; 7) realizuje przebiegi rytmiczne w metrum o ćwierćnutowej i ósemkowej jednostce pulsu.	
3) przebiegi melodyczne;	definiuje i nazywa interwały, trójdźwięki w postaci zasadniczej (durowy, molowy, zmniejszony i zwiększony), gamę durową i molową.	1) wskazuje kierunek linii melodycznej; 2) przedstawia ruchem: a) interwały, b) trójdźwięki, c) gamy; 3) śpiewa i interpretuje ruchem wybrane piosenki i kanony.	
4) wybrane elementy dzieła muzycznego;	1) definiuje wybrane określenia agogiczne; 2) określa wybrane znaki dynamiczne i artykulacyjne.	1) realizuje zadania melodyczno-rytmiczne w podanym tempie; 2) realizuje zadania melodyczno-rytmiczne z odpowiednią dynamiką i artykulacją.	

5) piosenki i kanony;	charakteryzuje wybrane piosenki i kanony.	śpiewa i interpretuje ruchem wybrane piosenki i kanony.	
6) gra na instrumentach perkusyjnych;	1) identyfikuje instrumenty z instrumentarium Orffa; 2) objaśnia sposoby gry na wybranych instrumentach.	gra akompaniamenty do piosenek lub utworów muzycznych lub ich fragmentów.	
7) tańce;	charakteryzuje wybrane tańce.	realizuje wybrane tańce polskie i innych narodów.	
8) improwizacja;	definiuje improwizację.	1) improwizuje ruchem, głosem oraz na instrumentach perkusyjnych; 2) wyraża ruchem nastrój i charakter muzyki lub wybrane elementy dzieła muzycznego.	
9) aktywne słuchanie muzyki.	omawia wybrane utwory muzyczne lub ich fragmenty.	interpretuje ruchem utwory muzyczne lub ich fragmenty.	

WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA

1. Sala lekcyjna mieszcząca wszystkich uczniów uczestniczących w zajęciach, z pustą przestrzenią do ćwiczeń ruchowych.
2. Wyposażenie sali: fortepian lub pianino, instrumenty Orffa, akcesoria do zajęć podstaw rytmiki, tablica w pięciolinię, wykładzina dywanowa lub dywan.
3. Wyposażenie szkoły: sprzęt audiowizualny.
4. Sala koncertowa lub kameralna.

ZESPÓŁ INSTRUMENTALNY

CELE KSZTAŁCENIA

Wiedza	Umiejętności		Kompetencje
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu gry w zespole instrumentalnym.	2. Wykształcenie umiejętności gry w zespole instrumentalnym.	3. Prezentacja publiczna.	4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.

Treści nauczania	Kryteria weryfikacji
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu gry z zespole instrumentalnym.	
	Uczeń:
1) zasady bezpieczeństwa i higieny pracy;	1) określa podstawowe warunki bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) omawia czynniki wpływające na bezpieczeństwo.
2) wiedza z zakresu gry zespołowej.	1) wskazuje podstawowe informacje na temat wykonywanych utworów; 2) charakteryzuje zasady pracy w zespole instrumentalnym.
2. Wykształcenie umiejętności gry w zespole instrumentalnym.	
	Uczeń:
1) technika wykonawcza;	1) przygotowuje swój instrument do gry w grupie; 2) zachowuje prawidłową postawę podczas gry w zespole; 3) identyfikuje swoją partię w partyturze i określa jej rolę w grupie; 4) samodzielnie odczytuje zapis nutowy; 5) posługuje się specjalistyczną terminologią; 6) reaguje na gesty innych członków zespołu, w tym prowadzącego; 7) kontroluje spójność dynamiki, artykulacji i brzmienia oraz metrorytmiki; 8) rozpoznaje i koryguje błędy podczas wspólnej gry; 9) kontroluje i koryguje intonację podczas gry.
2) interpretacja.	1) wykonuje utwory zgodnie ze stylem danej epoki;

	2) współtworzy ogólny wyraz artystyczny pod kierunkiem prowadzącego; 3) realizuje tekst muzyczny z wykorzystaniem wiedzy z zakresu przedmiotów ogólnomuzycznych.
3. Prezentacja publiczna.	
	Uczeń:
praktyka estradowa.	1) stosuje zasady poprawnego zachowania podczas publicznej prezentacji; 2) opanowuje tremę; 3) koncentruje się podczas występu.
4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.	
	Uczeń:
1) rozwój artystyczny i zawodowy;	1) analizuje własne kompetencje; 2) identyfikuje obszary wiedzy i umiejętności wymagające doskonalenia; 3) wyznacza sobie cele rozwojowe, sposoby i terminy ich realizacji; 4) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności; 5) wykorzystuje różne źródła informacji w celu doskonalenia umiejętności zawodowych; 6) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.
2) etyka zawodowa.	1) przestrzega zasad etycznych oraz utrzymuje właściwe relacje w środowisku; 2) angażuje się w grę w zespole, biorąc odpowiedzialność za efekt końcowy wspólnej pracy; 3) współpracuje w zespole, budując relacje oparte na zaufaniu i wzajemnym szacunku.
WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA 1. Sala lekcyjna dostosowana akustycznie. 2. Wyposażenie sali: fortepian lub pianino, odpowiednia liczba krzeseł i pulpitów. 3. Wyposażenie szkoły: sprzęt audiowizualny. 4. Sala koncertowa lub kameralna.	

OBOWIĄZKOWE ZAJĘCIA EDUKACYJNE ARTYSTYCZNE TYLKO DLA UCZNIÓW OGÓLNOKSZTAŁCĄCEJ SZKOŁY MUZYCZNEJ I STOPNIA REALIZUJĄCYCH W KLASACH VII-VIII PRZEDMIOT GŁÓWNY – RYTMIKĘ

FORTEPIAN DLA RYTMIKI			
CELE KSZTAŁCENIA			
Wiedza	Umiejętności		Kompetencje
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu gry na fortepianie.	2. Wykształcenie podstawowych umiejętności gry na instrumencie.	3. Prezentacja publiczna.	4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.
Treści nauczania	Kryteria weryfikacji		
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu gry na fortepianie.			
	Uczeń:		
1) zasady bezpieczeństwa i higieny pracy;	1) określa warunki bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) omawia czynniki wpływające na bezpieczeństwo.		
2) historia instrumentu i wiedza w zakresie literatury przedmiotu;	1) omawia w zarysie historię instrumentów klawiszowych; 2) wymienia reprezentatywne utwory literatury fortepianowej oraz ich kompozytorów z różnych epok.		
3) budowa i pielęgnacja instrumentu;	omawia budowę instrumentu oraz zasady jego pielęgnacji.		
4) technika wykonawcza.	1) omawia warsztat wykonawczy; 2) opisuje możliwości techniczne instrumentu.		
2. Wykształcenie umiejętności gry na instrumencie.			
	Uczeń:		

1) aparat gry;	1) używa swobodnego aparatu gry; 2) kontroluje prawidłową postawę, ułożenie rąk i palców podczas gry.
2) technika gry;	1) stosuje różne sposoby efektywnego przygotowania do gry; 2) posługuje się różnorodnymi technikami artykulacyjnymi, dynamiką i agogiką, oraz potrafi modulować barwę dźwięku; 3) dysponuje podstawami techniki, pozwalającymi na wykonywanie utworów o zróżnicowanym charakterze; 4) stosuje współczesne techniki wykonawcze; 5) posługuje się prawidłową pedalizacją; 6) realizuje zadania repertuarowe dostosowane do swoich możliwości.
3) interpretacja;	1) interpretuje utwory zgodnie ze stylem danej epoki i ich budową formalną; 2) dobiera środki wyrazu zgodnie z charakterem prezentowanego utworu; 3) wykazuje się w grze kreatywnością, muzykalnością i wrażliwością artystyczną.
4) specjalistyczna terminologia, notacja muzyczna;	1) posługuje się specjalistyczną terminologią; 2) realizuje zasady notacji muzycznej; 3) czyta nuty a vista.
5) samodzielna praca;	1) przestrzega zasad bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) realizuje proces ćwiczenia poszczególnych elementów warsztatu według wskazówek nauczyciela; 3) kontroluje własną grę podczas ćwiczenia; 4) potrafi ocenić jakość wykonywanych zadań; 5) stosuje w działaniach praktycznych wiedzę z zakresu przedmiotów teoretycznych; 6) stosuje różne sposoby zapamiętywania tekstu nutowego; 7) korzysta z narzędzi pomocnych w ćwiczeniu; 8) planuje i organizuje systematyczną pracę.
6) współpraca.	1) realizuje zadania artystyczne we współdziałaniu z uczniami realizującymi zajęcia edukacyjne artystyczne podstaw rytmiki lub rytmiki; 2) dostosowuje sposób gry do charakteru utworu oraz wykonywanej partii.
3. Prezentacja publiczna.	
	Uczeń:
1) praktyka estradowa;	1) koncentruje się podczas występu; 2) opanowuje tremę; 3) stosuje zasady poprawnego zachowania podczas publicznej prezentacji; 4) wykonuje z pamięci część utworów ze swojego repertuaru.
2) prezentacja w mediach cyfrowych.	1) korzysta z technologii informacyjnej i komunikacyjnej w realizacji zadań artystycznych; 2) obsługuje sprzęt elektroniczny umożliwiający rejestrację swojej gry.
4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.	
	Uczeń:
1) rozwój artystyczny i zawodowy;	1) analizuje własne kompetencje; 2) identyfikuje obszary wiedzy i umiejętności wymagające doskonalenia; 3) wyznacza sobie cele rozwojowe, sposoby i terminy ich realizacji; 4) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności; 5) wykorzystuje różne źródła informacji w celu doskonalenia umiejętności zawodowych; 6) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.
2) etyka zawodowa.	1) przestrzega zasad etycznych oraz utrzymuje właściwe relacje w środowisku; 2) przewiduje skutki podejmowanych działań i ponosi odpowiedzialność za podejmowane decyzje.
WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA	

<table>
<tr><td colspan="4">1. Sala lekcyjna dostosowana akustycznie.
2. Wyposażenie sali: fortepian lub pianino, ława fortepianowa regulowana, metronom.
3. Wyposażenie szkoły: sprzęt audiowizualny.
4. Sala koncertowa lub kameralna.</td></tr>
<tr><td colspan="4">IMPROWIZACJA FORTEPIANOWA</td></tr>
<tr><td colspan="4">CELE KSZTAŁCENIA</td></tr>
<tr><td>Wiedza</td><td colspan="2">Umiejętności</td><td>Kompetencje</td></tr>
<tr><td>1. Przyswojenie wiedzy z zakresu improwizacji fortepianowej.</td><td>2. Wykształcenie podstawowych umiejętności improwizacji na fortepianie.</td><td>3. Prezentacja publiczna.</td><td>4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.</td></tr>
<tr><td>Treści nauczania</td><td colspan="3">Kryteria weryfikacji</td></tr>
<tr><td colspan="4">1. Przyswojenie wiedzy z zakresu improwizacji fortepianowej.</td></tr>
<tr><td></td><td colspan="3">Uczeń:</td></tr>
<tr><td>1) zasady bezpieczeństwa i higieny pracy;</td><td colspan="3">1) określa warunki bezpieczeństwa i higieny pracy;
2) omawia czynniki wpływające na bezpieczeństwo.</td></tr>
<tr><td>2) wiedza ogólnomuzyczna.</td><td colspan="3">dysponuje podstawową wiedzą teoretyczną umożliwiającą realizowanie zadań z zakresu improwizacji fortepianowej.</td></tr>
<tr><td colspan="4">2. Wykształcenie podstawowych umiejętności improwizacji na fortepianie.</td></tr>
<tr><td></td><td colspan="3">Uczeń:</td></tr>
<tr><td>1) technika gry;</td><td colspan="3">1) posiada umiejętność gry na fortepianie w stopniu umożliwiającym naukę improwizacji;
2) rozwija technikę gry na instrumencie;
3) posługuje się różnorodnymi technikami artykulacyjnymi, dynamiką, agogiką oraz potrafi modulować barwę dźwięku;
4) wykorzystuje w grze różne typy faktury fortepianowej.</td></tr>
<tr><td>2) transpozycja i gra a vista;</td><td colspan="3">1) transponuje pojedyncze dźwięki, interwały i współbrzmienia wieloskładnikowe obiema rękami w różnych układach fakturalnych;
2) grając a vista, antycypuje dalszy przebieg utworu;
3) zdobywa doświadczenie w zakresie szybkiej orientacji w tekście.</td></tr>
<tr><td>3) działania twórcze;</td><td colspan="3">1) przekształca swobodnie dany materiał dźwiękowy;
2) przekształca swobodnie dowolny utwór z literatury muzycznej z zachowaniem wzoru formalnego;
3) kształtuje melodię zgodnie z czasem trwania okresu muzycznego;
4) improwizuje w tonacjach majorowych i minorowych do dwóch znaków przykluczowych, z wykorzystaniem wybranych kadencji;
5) stosuje w improwizacji wybrane skale;
6) tworzy miniatury improwizowane lub przygotowane (w szczególności o charakterze ilustracyjnym) o określonej budowie formalnej opierające się na dowolnym materiale dźwiękowym, na gruncie harmoniki funkcyjnej, wykorzystując wybrane skale i technikę modelowania interwałowego.</td></tr>
<tr><td>4) wykorzystanie improwizacji fortepianowej do zajęć rytmiki;</td><td colspan="3">1) tworzy proste akompaniamenty do polskich piosenek ludowych, popularnych i dziecięcych, a także kolęd i pastorałek w oparciu o podstawowe akordy w danej tonacji;
2) komponuje proste formy taneczne;
3) improwizuje muzykę do wybranych zadań muzyczno-ruchowych;
4) improwizuje w oparciu o podane wartości, grupy i tematy rytmiczne w różnym metrum oraz w różnych tempach.</td></tr>
<tr><td>5) samodzielna praca;</td><td colspan="3">1) przestrzega zasad bezpieczeństwa i higieny pracy;
2) realizuje proces ćwiczenia poszczególnych elementów warsztatu według wskazówek nauczyciela;
3) kontroluje własną grę podczas ćwiczenia;
4) potrafi ocenić jakość wykonywanych zadań;
5) stosuje w działaniach praktycznych wiedzę z zakresu przedmiotów teoretycznych;</td></tr>
</table>

	6) korzysta z narzędzi pomocnych w ćwiczeniu.		
6) współpraca.	1) realizuje zadania artystyczne we współdziałaniu z uczniami realizującymi zajęcia edukacyjne artystyczne podstaw rytmiki lub rytmiki; 2) dostosowuje sposób gry do charakteru działań innych uczniów.		
3. Prezentacja publiczna.			
	Uczeń:		
1) praktyka estradowa;	1) koncentruje się podczas występu; 2) opanowuje tremę; 3) ocenia warunki akustyczne sali i dostosowuje do nich sposób grania; 4) stosuje zasady poprawnego zachowania podczas publicznej prezentacji; 5) wykonuje przygotowane improwizacje i kompozycje z pamięci.		
2) prezentacja w mediach cyfrowych.	1) korzysta z technologii informacyjnej i komunikacyjnej w realizacji zadań artystycznych; 2) obsługuje sprzęt elektroniczny umożliwiający rejestrację swojej gry.		
4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.			
	Uczeń:		
1) rozwój artystyczny i zawodowy;	1) analizuje własne kompetencje; 2) identyfikuje obszary wiedzy i umiejętności wymagające doskonalenia; 3) wyznacza sobie cele rozwojowe, sposoby i terminy ich realizacji; 4) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności; 5) wykorzystuje różne źródła informacji w celu doskonalenia umiejętności zawodowych; 6) dokumentuje i archiwizuje własne dokonania twórcze; 7) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.		
2) etyka zawodowa.	1) przestrzega zasad etycznych oraz utrzymuje właściwe relacje w środowisku; 2) przewiduje skutki podejmowanych działań i ponosi odpowiedzialność za podejmowane decyzje.		
WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA 1. Sala lekcyjna dostosowana akustycznie. 2. Wyposażenie sali: fortepian lub pianino, ława fortepianowa regulowana, lustro, metronom. 3. Wyposażenie szkoły: sprzęt audiowizualny. 4. Sala koncertowa lub kameralna.			
RYTMIKA			
CELE KSZTAŁCENIA			
Wiedza	Umiejętności		Kompetencje
1. Przyswojenie podstawowej wiedzy z zakresu metody rytmiki.	2. Realizowanie wybranych zadań z zakresu metody rytmiki.	3. Prezentacja publiczna.	4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.
Treści nauczania	Kryteria weryfikacji		
1. Przyswojenie podstawowej wiedzy z zakresu metody rytmiki.			
	Uczeń:		
1) zasady bezpieczeństwa i higieny pracy;	1) określa warunki bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) omawia czynniki wpływające na bezpieczeństwo.		
2) metoda rytmiki.	1) posiada podstawowe wiadomości na temat twórcy metody rytmiki Emile'a Jaques-Dalcroze'a; 2) wymienia przykładowe ćwiczenia z zakresu metody rytmiki.		
2. Realizowanie wybranych zadań z zakresu metody rytmiki.			
	Uczeń:		
1) zagadnienia metrorytmiczne;	1) wyraża w ruchu wartości rytmiczne i grupy wartości rytmicznych nut i pauz; 2) określa zasady grupowania wartości rytmicznych w taktach oraz stosuje je w ruchu;		

	3) realizuje z taktowaniem tematy rytmiczne w taktach o ćwierćnutowej jednostce pulsu; 4) wykonuje łańcuchy realizacji tematów rytmicznych; 5) rozpoznaje w muzyce i wyraża w ruchu akcent metryczny; 6) wykonuje tematy polirytmiczne oraz polimetryczne; 7) realizuje uzupełnienie tematów rytmicznych; 8) realizuje ostinato; 9) w realizacji zagadnień metrorytmicznych i muzyczno-ruchowych wykazuje się szybką reakcją psychomotoryczną, precyzją rytmiczną oraz zdolnością koncentracji uwagi i jej podzielności.
2) solfeż;	1) realizuje ruchem kierunek i strukturę interwałową linii melodycznej; 2) rozpoznaje i wyraża w ruchu interwały i trójdźwięki; 3) reaguje ruchem na przebieg harmoniczny.
3) ekspresja muzyczna;	1) improwizuje ruchem, głosem i na instrumentach perkusyjnych; 2) określa elementy dzieła muzycznego i wyraża je w ruchu.
4) sprawność ruchowa;	1) wykonuje ćwiczenia wzmacniające, odprężające i rozciągające; 2) realizuje ćwiczenia rozwijające koordynację ruchową oraz orientację w przestrzeni.
5) estetyka ruchu;	utrzymuje prawidłową postawę ciała w chodzie, biegu i podskokach.
6) kompozycja ruchowa.	1) rozpoznaje w utworach muzycznych i tworzy w ruchu wybrane formy muzyczne, w tym AB, ABA; 2) realizuje w zespole interpretacje ruchowe utworów muzycznych, zgodnie z ich formą i charakterem; 3) dobiera środki wyrazu zgodnie z charakterem prezentowanego utworu.
3. Prezentacja publiczna.	
	Uczeń:
1) interpretacja ruchowa utworu muzycznego;	1) prezentuje w zespole interpretacje ruchowe utworów muzycznych; 2) wykazuje się w ruchu muzykalnością i wrażliwością artystyczną.
2) praktyka sceniczna;	1) koncentruje się podczas występu; 2) opanowuje tremę; 3) stosuje zasady poprawnego zachowania podczas publicznej prezentacji.
3) prezentacja w mediach cyfrowych.	1) korzysta z technologii informacyjnej i komunikacyjnej w realizacji zadań artystycznych; 2) obsługuje sprzęt elektroniczny umożliwiający rejestrację prezentacji artystycznej.
4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.	
	Uczeń:
1) rozwój artystyczny i zawodowy;	1) analizuje własne kompetencje; 2) identyfikuje obszary wiedzy i umiejętności wymagające doskonalenia; 3) wyznacza sobie cele rozwojowe, sposoby i terminy ich realizacji; 4) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności pod kierunkiem nauczyciela; 5) wykorzystuje różne źródła informacji w celu doskonalenia umiejętności; 6) dokumentuje i archiwizuje własne dokonania twórcze; 7) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym; 8) pracuje w zespole w ramach wspólnych projektów i działań ruchowych.
2) etyka zawodowa.	1) utrzymuje właściwe relacje w środowisku; 2) przyjmuje odpowiedzialność za powierzone zadania artystyczne.
WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA 1. Sala z przestrzenią przystosowaną do zajęć ruchowych. 2. Wyposażenie sali: fortepian lub pianino, lustro, tablica, zestawy szkolnych instrumentów perkusyjnych, rekwizyty, sprzęt audiowizualny umożliwiający odtwarzanie muzyki. 3. Sala koncertowa lub kameralna lub scena.	

OBOWIĄZKOWE ZAJĘCIA EDUKACYJNE ARTYSTYCZNE DLA UCZNIÓW SZKOŁY MUZYCZNEJ I STOPNIA

W szkole muzycznej I stopnia przedmiotem głównym jest instrument główny.

CHÓR			
CELE KSZTAŁCENIA			
Wiedza	Umiejętności		Kompetencje
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu śpiewania w chórze.	2. Wykształcenie umiejętności śpiewania w chórze.	3. Prezentacja publiczna.	4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.
Treści nauczania	Kryteria weryfikacji		
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu śpiewania w chórze.			
	Uczeń:		
1) zasady bezpieczeństwa i higieny pracy;	1) określa podstawowe warunki bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) omawia czynniki wpływające na bezpieczeństwo.		
2) technika wokalna;	charakteryzuje technikę wokalną w zakresie aparatu głosowego, artykulacyjnego i oddechowego.		
3) literatura chóralna.	1) wskazuje podstawowe informacje na temat wykonywanych utworów; 2) rozróżnia epoki i formy realizowanych utworów.		
2. Wykształcenie umiejętności śpiewania w chórze.			
	Uczeń:		
1) emisja głosu;	1) zachowuje prawidłową postawę podczas śpiewu w chórze; 2) koordynuje działanie oddechu, aparatu fonacyjnego i artykulacyjnego; 3) posługuje się techniką wokalną w celu realizacji elementów dzieła muzycznego; 4) prawidłowo posługuje się rejestrem głowowym.		
2) technika wykonawcza;	1) czyta nuty a vista w stopniu podstawowym; 2) samodzielnie odczytuje zapis nutowy oraz realizuje warstwę tekstową; 3) współpracuje z dyrygentem oraz z grupą w zespole; 4) wykonuje utwory z różnych epok, o różnorodnej tematyce i fakturze a cappella i z towarzyszeniem instrumentów lub zespołów; 5) wykonuje część utworów z pamięci; 6) kontroluje wyrównanie i spójność brzmienia.		
3) interpretacja.	1) współtworzy ogólny wyraz artystyczny; 2) interpretuje utwory przygotowane pod kierunkiem dyrygenta; 3) wykazuje zaangażowanie emocjonalne podczas występu.		
3. Prezentacja publiczna.			
	Uczeń:		
praktyka estradowa.	1) uczestniczy w występach chóru; 2) stosuje zasady poprawnego zachowania podczas występu; 3) opanowuje tremę; 4) koncentruje się podczas występu; 5) prezentuje utwory zgodnie z koncepcją artystyczną dyrygenta.		
4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.			
	Uczeń:		
1) rozwój artystyczny i zawodowy;	1) analizuje własne kompetencje; 2) identyfikuje obszary wiedzy i umiejętności wymagające doskonalenia; 3) wyznacza sobie cele rozwojowe, sposoby i terminy ich realizacji; 4) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności; 5) wykorzystuje różne źródła informacji w celu doskonalenia umiejętności zawodowych; 6) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.		

2) etyka zawodowa.	1) przestrzega zasad etycznych oraz utrzymuje właściwe relacje w środowisku; 2) angażuje się w działania zespołu, biorąc odpowiedzialność za efekt końcowy wspólnej pracy; 3) współpracuje w chórze, budując relacje oparte na zaufaniu i wzajemnym szacunku.

WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA

1. Sala lekcyjna: mieszcząca wszystkich chórzystów, dostosowana akustycznie.
2. Wyposażenie: fortepian lub pianino, odpowiednia liczba krzeseł.
3. Wyposażenie szkoły: sprzęt audiowizualny.
4. Sala koncertowa lub kameralna z podestami.

FORTEPIAN DODATKOWY

CELE KSZTAŁCENIA

Wiedza	Umiejętności		Kompetencje
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu podstaw gry na fortepianie.	2. Wykształcenie podstawowych umiejętności gry na instrumencie.	3. Prezentacja publiczna.	4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.

Treści nauczania	Kryteria weryfikacji
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu podstaw gry na fortepianie.	
	Uczeń:
1) zasady bezpieczeństwa i higieny pracy;	1) określa warunki bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) omawia czynniki wpływające na bezpieczeństwo.
2) historia instrumentu i wiedza w zakresie literatury przedmiotu;	1) omawia w zarysie historię instrumentów klawiszowych; 2) wymienia kompozytorów z różnych epok tworzących utwory na fortepian.
3) budowa i pielęgnacja instrumentu;	omawia elementy budowy fortepianu oraz sposoby jego pielęgnacji.
4) technika wykonawcza.	1) omawia warsztat wykonawczy; 2) opisuje możliwości techniczne instrumentu.
2. Wykształcenie umiejętności gry na instrumencie.	
	Uczeń:
1) aparat gry;	1) prezentuje poprawny aparat gry; 2) kontroluje prawidłową postawę, ułożenie rąk i palców podczas gry.
2) technika gry;	1) stosuje różne sposoby efektywnego przygotowania do gry; 2) posługuje się różnorodnymi technikami artykulacyjnymi, dynamiką i agogiką oraz potrafi modulować barwę dźwięku; 3) stosuje techniki wykonawcze pozwalające na wykonanie utworów o zróżnicowanym charakterze; 4) posługuje się pedalizacją.
3) interpretacja;	1) interpretuje utwory zgodnie ze stylem danej epoki i ich budową formalną pod kierunkiem nauczyciela; 2) wykazuje się w grze muzykalnością i wrażliwością artystyczną.
4) specjalistyczna terminologia, notacja muzyczna;	1) posługuje się specjalistyczną terminologią; 2) realizuje zasady notacji muzycznej; 3) czyta nuty a vista.
5) samodzielna praca.	1) przestrzega zasad bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) realizuje proces ćwiczenia według wskazówek nauczyciela; 3) kontroluje własną grę podczas ćwiczenia; 4) potrafi ocenić jakość wykonywanych zadań; 5) stosuje w działaniach praktycznych wiedzę z zakresu przedmiotów teoretycznych; 6) stosuje różne sposoby zapamiętywania tekstu nutowego; 7) korzysta z narzędzi pomocnych w ćwiczeniu.
3. Prezentacja publiczna.	

	Uczeń:
1) praktyka estradowa;	1) koncentruje się podczas występu; 2) opanowuje tremę; 3) stosuje zasady poprawnego zachowania podczas publicznej prezentacji; 4) wykonuje z pamięci część utworów ze swojego repertuaru.
2) prezentacja w mediach cyfrowych.	1) korzysta z technologii informacyjnej i komunikacyjnej w realizacji zadań artystycznych; 2) obsługuje sprzęt elektroniczny umożliwiający rejestrację swojej gry.
4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.	
	Uczeń:
1) rozwój artystyczny i zawodowy;	1) analizuje własne kompetencje; 2) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności; 3) wykorzystuje różne źródła informacji w celu doskonalenia umiejętności; 4) dokumentuje i archiwizuje własne dokonania twórcze; 5) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.
2) etyka zawodowa.	1) przestrzega zasad etycznych oraz utrzymuje właściwe relacje w środowisku; 2) przyjmuje odpowiedzialność za powierzone zadania artystyczne.
WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA 1. Sala lekcyjna dostosowana akustycznie. 2. Wyposażenie sali: fortepian lub pianino, ława fortepianowa regulowana, lustro, metronom. 3. Wyposażenie szkoły: sprzęt audiowizualny. 4. Sala koncertowa lub kameralna.	
INSTRUMENT GŁÓWNY – AKORDEON	
CELE KSZTAŁCENIA	
Wiedza	Umiejętności 2. Wykształcenie podstawowych umiejętności gry na instrumencie. 3. Prezentacja publiczna.
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu instrumentu głównego – akordeonu.	Kompetencje 4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.
Treści nauczania	Kryteria weryfikacji
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu instrumentu głównego – akordeonu.	
	Uczeń:
1) zasady bezpieczeństwa i higieny pracy;	1) określa warunki bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) omawia czynniki wpływające na bezpieczeństwo.
2) historia instrumentu i wiedza w zakresie literatury przedmiotu;	1) omawia w zarysie historię akordeonu i jego odmiany; 2) wymienia reprezentatywne utwory akordeonowe oraz ich kompozytorów z różnych epok; 3) wymienia wybitnych akordeonistów o znaczącym dorobku artystycznym.
3) budowa i pielęgnacja instrumentu;	1) nazywa elementy budowy akordeonu oraz określa zasady jego pielęgnacji; 2) wyjaśnia funkcje i układy poszczególnych manuałów instrumentu i działanie systemu regestrowego (skale, notacje, transpozycje).
4) technika wykonawcza.	1) omawia warsztat wykonawczy; 2) opisuje możliwości techniczne instrumentu.
2. Wykształcenie podstawowych umiejętności gry na instrumencie.	
	Uczeń:
1) aparat gry;	1) prezentuje poprawny aparat gry; 2) prezentuje poprawną technikę prowadzenia i zmieniania kierunków miecha; 3) kontroluje prawidłową postawę przy instrumencie podczas gry.
2) technika gry;	1) stosuje różne sposoby efektywnego przygotowania do gry; 2) posługuje się różnorodnymi rodzajami artykulacji, dynamiką, agogiką oraz wykorzystuje różne sposoby kształtowania dźwięku na akordeonie;

	3) dysponuje biegłością techniki palcowej pozwalającą na swobodne wykonywanie utworów; 4) stosuje podstawowe sposoby artykulacji akordeonowej: palcowej, miechowej i miechowo-palcowej; 5) stosuje technikę gry na wszystkich manuałach akordeonu – MD, MM, MB/A w zależności od posiadanego instrumentu.
3) interpretacja;	1) interpretuje utwory zgodnie ze stylem danej epoki i ich budową formalną pod kierunkiem nauczyciela; 2) wykazuje się w grze muzykalnością i wrażliwością artystyczną; 3) wykonuje utwory w sposób poprawny pod względem technicznym i artystycznym.
4) specjalistyczna terminologia, notacja muzyczna;	1) posługuje się specjalistyczną terminologią; 2) realizuje zasady notacji muzycznej; 3) czyta nuty a vista.
5) samodzielna praca;	1) przestrzega zasad bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) realizuje proces ćwiczenia poszczególnych elementów warsztatu według wskazówek nauczyciela; 3) kontroluje własną grę podczas ćwiczenia; 4) potrafi ocenić jakość wykonywanych zadań; 5) stosuje w działaniach praktycznych wiedzę z zakresu przedmiotów teoretycznych; 6) stosuje różne sposoby zapamiętywania tekstu nutowego; 7) korzysta z narzędzi pomocnych w ćwiczeniu; 8) planuje i organizuje systematyczną pracę; 9) opracowuje utwory pod względem techniczno-wykonawczym (wstępne opracowanie aplikatury, zmian kierunków miecha, regestracji).
6) współpraca.	1) realizuje zadania artystyczne w grze z innymi uczniami lub nauczycielem; 2) dostosowuje sposób gry do składu i aparatu wykonawczego, charakteru utworu oraz roli wykonywanej partii.
3. Prezentacja publiczna.	
	Uczeń:
1) praktyka estradowa;	1) koncentruje się podczas występu; 2) opanowuje tremę; 3) stosuje zasady poprawnego zachowania podczas publicznej prezentacji; 4) wykonuje z pamięci część utworów ze swojego repertuaru.
2) prezentacja w mediach cyfrowych.	1) korzysta z technologii informacyjnej i komunikacyjnej w realizacji zadań artystycznych; 2) obsługuje sprzęt elektroniczny umożliwiający rejestrację swojej gry.
4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.	
	Uczeń:
1) rozwój artystyczny i zawodowy;	1) analizuje własne kompetencje; 2) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności; 3) wykorzystuje różne źródła informacji w celu doskonalenia umiejętności; 4) dokumentuje i archiwizuje własne dokonania twórcze; 5) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.
2) etyka zawodowa.	1) przestrzega zasad etycznych oraz utrzymuje właściwe relacje w środowisku; 2) przyjmuje odpowiedzialność za powierzone zadania artystyczne.
WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA 1. Sala lekcyjna dostosowana akustycznie. 2. Wyposażenie sali: akordeon guzikowy lub klawiszowy, w miarę możliwości wyposażony w manuał melodyczny lewej ręki; dopasowane rozmiarem krzesło, pulpit, lustro, metronom. 3. Wyposażenie szkoły: sprzęt audiowizualny.	

4. Sala koncertowa lub kameralna.			
INSTRUMENT GŁÓWNY – ALTÓWKA			
CELE KSZTAŁCENIA			
Wiedza	Umiejętności		Kompetencje
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu instrumentu głównego – altówki.	2. Wykształcenie podstawowych umiejętności gry na instrumencie.	3. Prezentacja publiczna.	4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.
Treści nauczania	Kryteria weryfikacji		
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu instrumentu głównego – altówki.			
	Uczeń:		
1) zasady bezpieczeństwa i higieny pracy;	1) określa warunki bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) omawia czynniki wpływające na bezpieczeństwo.		
2) historia instrumentu i wiedza w zakresie literatury przedmiotu;	1) omawia w zarysie historię altówki; 2) wymienia reprezentatywne utwory altówkowe oraz ich kompozytorów z różnych epok; 3) wymienia wybitnych altowiolistów o znaczącym dorobku artystycznym.		
3) budowa i pielęgnacja instrumentu;	1) nazywa elementy budowy altówki i smyczka oraz określa zasady ich pielęgnacji; 2) dba o regularną wymianę strun i włosia, utrzymuje w czystości instrument i smyczek.		
4) technika wykonawcza.	1) omawia warsztat wykonawczy; 2) opisuje możliwości techniczne instrumentu; 3) wskazuje podstawowe czynniki mające wpływ na intonację.		
2. Wykształcenie podstawowych umiejętności gry na instrumencie.			
	Uczeń:		
1) aparat gry;	1) prezentuje poprawny aparat gry; 2) kontroluje prawidłową postawę, ułożenie rąk i palców podczas gry.		
2) technika gry;	1) stosuje różne sposoby efektywnego przygotowania do gry; 2) posługuje się różnorodnymi technikami artykulacyjnymi, dynamiką, agogiką oraz potrafi modulować barwę dźwięku z zachowaniem prawidłowej intonacji; 3) dysponuje biegłością techniczną pozwalającą na swobodne wykonywanie utworów.		
3) interpretacja;	1) interpretuje utwory zgodnie ze stylem danej epoki i ich budową formalną pod kierunkiem nauczyciela; 2) wykazuje się w grze muzykalnością i wrażliwością artystyczną.		
4) specjalistyczna terminologia, notacja muzyczna;	1) posługuje się specjalistyczną terminologią; 2) realizuje zasady notacji muzycznej; 3) czyta nuty a vista.		
5) samodzielna praca;	1) przestrzega zasad bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) realizuje proces ćwiczenia poszczególnych elementów warsztatu według wskazówek nauczyciela; 3) kontroluje własną grę podczas ćwiczenia; 4) potrafi ocenić jakość wykonywanych zadań; 5) stosuje w działaniach praktycznych wiedzę z zakresu przedmiotów teoretycznych; 6) stosuje różne sposoby zapamiętywania tekstu nutowego; 7) korzysta z narzędzi pomocnych w ćwiczeniu; 8) planuje i organizuje własną pracę.		
6) współpraca.	1) realizuje zadania artystyczne w grze z innymi uczniami lub nauczycielem; 2) dostosowuje sposób gry do składu i aparatu wykonawczego, charakteru utworu oraz roli wykonywanej partii; 3) współpracuje z akompaniatorem.		

3. Prezentacja publiczna.			
	Uczeń:		
1) praktyka estradowa;	1) koncentruje się podczas występu; 2) opanowuje tremę; 3) stosuje zasady poprawnego zachowania podczas publicznej prezentacji; 4) wykonuje z pamięci część utworów ze swojego repertuaru.		
2) prezentacja w mediach cyfrowych.	1) korzysta z technologii informacyjnej i komunikacyjnej w realizacji zadań artystycznych; 2) obsługuje sprzęt elektroniczny umożliwiający rejestrację swojej gry.		
4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym			
	Uczeń:		
1) rozwój artystyczny i zawodowy;	1) analizuje własne kompetencje; 2) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności; 3) wykorzystuje różne źródła informacji w celu doskonalenia umiejętności; 4) dokumentuje i archiwizuje własne dokonania twórcze; 5) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.		
2) etyka zawodowa	1) przestrzega zasad etycznych oraz utrzymuje właściwe relacje w środowisku; 2) przyjmuje odpowiedzialność za powierzone zadania artystyczne.		
WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA 1. Sala lekcyjna dostosowana akustycznie o należytym poziomie wilgotności powietrza. 2. Wyposażenie sali: fortepian lub pianino, pulpit, lustro, metronom. 3. Wyposażenie szkoły: sprzęt audiowizualny. 4. Sala koncertowa lub kameralna.			
INSTRUMENT GŁÓWNY – FAGOT			
CELE KSZTAŁCENIA			
Wiedza	Umiejętności		Kompetencje
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu instrumentu głównego – fagotu.	2. Wykształcenie podstawowych umiejętności gry na instrumencie.	3. Prezentacja publiczna.	4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.
Treści nauczania	Kryteria weryfikacji		
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu instrumentu głównego – fagotu.			
	Uczeń:		
1) zasady bezpieczeństwa i higieny pracy;	1) określa warunki bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) omawia czynniki wpływające na bezpieczeństwo.		
2) historia instrumentu i wiedza w zakresie literatury przedmiotu;	1) omawia w zarysie historię fagotu i jego odmiany; 2) wymienia reprezentatywne utwory fagotowe oraz ich kompozytorów z różnych epok; 3) wymienia wybitnych fagocistów o znaczącym dorobku artystycznym.		
3) budowa i pielęgnacja instrumentu;	1) nazywa elementy budowy fagotu, wyjaśnia sposób składania tych elementów oraz określa zasady jego pielęgnacji; 2) orientuje się w problematyce dotyczącej budowy i higieny użytkowania stroika fagotowego.		
4) technika wykonawcza.	1) omawia warsztat wykonawczy, w tym budowę aparatu oddechowego oraz jego rolę w grze na fagocie; 2) opisuje możliwości techniczne instrumentu; 3) wskazuje podstawowe czynniki mające wpływ na intonację.		
2. Wykształcenie podstawowych umiejętności gry na instrumencie.			
	Uczeń:		
1) aparat gry;	1) prezentuje poprawny aparat gry, w tym technikę oddechową i technikę zadęcia; 2) kontroluje prawidłową postawę, ułożenie rąk i palców podczas gry.		
2) technika gry;	1) stosuje różne sposoby efektywnego przygotowania do gry;		

	2) posługuje się różnorodnymi technikami artykulacyjnymi, dynamiką, agogiką oraz potrafi modulować barwę dźwięku z zachowaniem prawidłowej intonacji; 3) dysponuje biegłością techniczną pozwalającą na swobodne wykonywanie utworów; 4) dysponuje prawidłową emisją dźwięku; 5) stosuje prawidłową aplikaturę w skali B_1-b^1.
3) interpretacja;	1) interpretuje utwory zgodnie ze stylem danej epoki i ich budową formalną pod kierunkiem nauczyciela; 2) wykazuje się w grze muzykalnością i wrażliwością artystyczną.
4) specjalistyczna terminologia, notacja muzyczna;	1) posługuje się specjalistyczną terminologią; 2) realizuje zasady notacji muzycznej; 3) czyta nuty a vista.
5) samodzielna praca;	1) przestrzega zasad bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) realizuje proces ćwiczenia poszczególnych elementów warsztatu według wskazówek nauczyciela; 3) kontroluje własną grę podczas ćwiczenia; 4) potrafi ocenić jakość wykonywanych zadań; 5) stosuje w działaniach praktycznych wiedzę z zakresu przedmiotów teoretycznych; 6) stosuje różne sposoby zapamiętywania tekstu nutowego; 7) korzysta z narzędzi pomocnych w ćwiczeniu; 8) planuje i organizuje systematyczną pracę.
6) współpraca.	1) realizuje zadania artystyczne w grze z innymi uczniami lub nauczycielem; 2) dostosowuje sposób gry do składu i aparatu wykonawczego, charakteru utworu oraz roli wykonywanej partii; 3) współpracuje z akompaniatorem.
3. Prezentacja publiczna.	
	Uczeń:
1) praktyka estradowa;	1) koncentruje się podczas występu; 2) opanowuje tremę; 3) stosuje zasady poprawnego zachowania podczas publicznej prezentacji; 4) wykonuje z pamięci część utworów ze swojego repertuaru.
2) prezentacja w mediach cyfrowych.	1) korzysta z technologii informacyjnej i komunikacyjnej w realizacji zadań artystycznych; 2) obsługuje sprzęt elektroniczny umożliwiający rejestrację swojej gry.
4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.	
	Uczeń:
1) rozwój artystyczny i zawodowy;	1) analizuje własne kompetencje; 2) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności; 3) wykorzystuje różne źródła informacji w celu doskonalenia umiejętności; 4) dokumentuje i archiwizuje własne dokonania twórcze; 5) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.
2) etyka zawodowa.	1) przestrzega zasad etycznych oraz utrzymuje właściwe relacje w środowisku; 2) przyjmuje odpowiedzialność za powierzone zadania artystyczne.
WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA 1. Sala lekcyjna dostosowana akustycznie. 2. Wyposażenie sali: fortepian lub pianino, pulpit, lustro, metronom. 3. Wyposażenie szkoły: sprzęt audiowizualny. 4. Sala koncertowa lub kameralna.	
INSTRUMENT GŁÓWNY – FLET	
CELE KSZTAŁCENIA	

Wiedza	Umiejętności		Kompetencje
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu instrumentu głównego – fletu.	2. Wykształcenie podstawowych umiejętności gry na instrumencie.	3. Prezentacja publiczna.	4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.
Treści nauczania	Kryteria weryfikacji		
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu instrumentu głównego – fletu.			
	Uczeń:		
1) zasady bezpieczeństwa i higieny pracy;	1) określa warunki bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) omawia czynniki wpływające na bezpieczeństwo.		
2) historia instrumentu i wiedza w zakresie literatury przedmiotu;	1) omawia w zarysie historię fletu i jego odmiany; 2) wymienia reprezentatywne utwory fletowe oraz ich kompozytorów z różnych epok; 3) wymienia wybitnych flecistów o znaczącym dorobku artystycznym.		
3) budowa i pielęgnacja instrumentu;	nazywa elementy budowy fletu, wyjaśnia sposób składania tych elementów oraz określa zasady jego pielęgnacji.		
4) technika wykonawcza.	1) omawia warsztat wykonawczy, w tym budowę aparatu oddechowego oraz jego rolę w grze na flecie; 2) opisuje możliwości techniczne instrumentu; 3) wskazuje podstawowe czynniki mające wpływ na intonację.		
2. Wykształcenie podstawowych umiejętności gry na instrumencie.			
	Uczeń:		
1) aparat gry;	1) prezentuje poprawny aparat gry, w tym technikę oddechową i technikę zadęcia; 2) kontroluje prawidłową postawę, ułożenie rąk i palców podczas gry.		
2) technika gry;	1) stosuje różne sposoby efektywnego przygotowania do gry; 2) posługuje się różnorodnymi technikami artykulacyjnymi, dynamiką, agogiką oraz potrafi modulować barwę dźwięku z zachowaniem prawidłowej intonacji; 3) dysponuje biegłością techniczną pozwalającą na swobodne wykonywanie utworów; 4) dysponuje prawidłową emisją dźwięku.		
3) interpretacja;	1) interpretuje utwory zgodnie ze stylem danej epoki i ich budową formalną pod kierunkiem nauczyciela; 2) wykazuje się w grze muzykalnością i wrażliwością artystyczną.		
4) specjalistyczna terminologia, notacja muzyczna;	1) posługuje się specjalistyczną terminologią; 2) realizuje zasady notacji muzycznej; 3) czyta nuty a vista.		
5) samodzielna praca;	1) przestrzega zasad bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) realizuje proces ćwiczenia poszczególnych elementów warsztatu według wskazówek nauczyciela; 3) kontroluje własną grę podczas ćwiczenia; 4) potrafi ocenić jakość wykonywanych zadań; 5) stosuje w działaniach praktycznych wiedzę z zakresu przedmiotów teoretycznych; 6) stosuje różne sposoby zapamiętywania tekstu nutowego; 7) korzysta z narzędzi pomocnych w ćwiczeniu; 8) planuje i organizuje systematyczną pracę.		
6) współpraca.	1) realizuje zadania artystyczne w grze z innymi uczniami lub nauczycielem; 2) dostosowuje sposób gry do składu i aparatu wykonawczego, charakteru utworu oraz roli wykonywanej partii; 3) współpracuje z akompaniatorem.		
3. Prezentacja publiczna.			
	Uczeń:		

1) praktyka estradowa;	1) koncentruje się podczas występu; 2) opanowuje tremę; 3) stosuje zasady poprawnego zachowania podczas publicznej prezentacji; 4) wykonuje z pamięci część utworów ze swojego repertuaru.		
2) prezentacja w mediach cyfrowych.	1) korzysta z technologii informacyjnej i komunikacyjnej w realizacji zadań artystycznych; 2) obsługuje sprzęt elektroniczny umożliwiający rejestrację swojej gry.		
4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.			
	Uczeń:		
1) rozwój artystyczny i zawodowy;	1) analizuje własne kompetencje; 2) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności; 3) wykorzystuje różne źródła informacji w celu doskonalenia umiejętności; 4) dokumentuje i archiwizuje własne dokonania twórcze; 5) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.		
2) etyka zawodowa.	1) przestrzega zasad etycznych oraz utrzymuje właściwe relacje w środowisku; 2) przyjmuje odpowiedzialność za powierzone zadania artystyczne.		
WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA 1. Sala lekcyjna dostosowana akustycznie. 2. Wyposażenie sali: fortepian lub pianino, pulpit, lustro, metronom. 3. Wyposażenie szkoły: sprzęt audiowizualny. 4. Sala koncertowa lub kameralna.			
INSTRUMENT GŁÓWNY – FORTEPIAN			
CELE KSZTAŁCENIA			
Wiedza	Umiejętności		Kompetencje
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu instrumentu głównego – fortepianu.	2. Wykształcenie podstawowych umiejętności gry na instrumencie.	3. Prezentacja publiczna.	4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.
Treści nauczania	Kryteria weryfikacji		
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu instrumentu głównego – fortepianu.			
	Uczeń:		
1) zasady bezpieczeństwa i higieny pracy;	1) określa warunki bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) omawia czynniki wpływające na bezpieczeństwo.		
2) historia instrumentu i wiedza w zakresie literatury przedmiotu;	1) omawia w zarysie historię instrumentów klawiszowych; 2) wymienia reprezentatywne utwory fortepianowe oraz ich kompozytorów z różnych epok; 3) wymienia wybitnych pianistów o znaczącym dorobku artystycznym.		
3) budowa i pielęgnacja instrumentu;	omawia budowę instrumentu oraz zasady jego pielęgnacji.		
4) technika wykonawcza.	1) omawia warsztat wykonawczy; 2) opisuje możliwości techniczne instrumentu.		
2. Wykształcenie podstawowych umiejętności gry na instrumencie.			
	Uczeń:		
1) aparat gry;	1) prezentuje poprawny aparat gry; 2) kontroluje prawidłową postawę, ułożenie rąk i palców podczas gry.		
2) technika gry;	1) stosuje różne sposoby efektywnego przygotowania do gry; 2) posługuje się różnorodnymi technikami artykulacyjnymi, dynamiką, agogiką oraz potrafi modulować barwę dźwięku; 3) dysponuje biegłością techniczną pozwalającą na swobodne wykonywanie utworów; 4) posługuje się pedalizacją.		
3) interpretacja;	1) interpretuje utwory zgodnie ze stylem danej epoki i ich budową formalną pod kierunkiem nauczyciela; 2) wykazuje się w grze muzykalnością i wrażliwością artystyczną.		

4) specjalistyczna terminologia, notacja muzyczna;	1) posługuje się specjalistyczną terminologią; 2) realizuje zasady notacji muzycznej; 3) czyta nuty a vista.
5) samodzielna praca;	1) przestrzega zasad bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) realizuje proces ćwiczenia poszczególnych elementów warsztatu według wskazówek nauczyciela; 3) kontroluje własną grę podczas ćwiczenia; 4) potrafi ocenić jakość wykonywanych zadań; 5) stosuje w działaniach praktycznych wiedzę z zakresu przedmiotów teoretycznych; 6) stosuje różne sposoby zapamiętywania tekstu nutowego; 7) korzysta z narzędzi pomocnych w ćwiczeniu; 8) planuje i organizuje systematyczną pracę.
6) współpraca.	1) realizuje zadania artystyczne w grze z innymi uczniami lub nauczycielem; 2) dostosowuje sposób gry do składu i aparatu wykonawczego, charakteru utworu oraz roli wykonywanej partii.
3. Prezentacja publiczna.	
	Uczeń:
1) praktyka estradowa;	1) koncentruje się podczas występu; 2) opanowuje tremę; 3) stosuje zasady poprawnego zachowania podczas publicznej prezentacji; 4) wykonuje z pamięci część utworów ze swojego repertuaru.
2) prezentacja w mediach cyfrowych.	1) korzysta z technologii informacyjnej i komunikacyjnej w realizacji zadań artystycznych; 2) obsługuje sprzęt elektroniczny umożliwiający rejestrację swojej gry.
4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.	
	Uczeń:
1) rozwój artystyczny i zawodowy;	1) analizuje własne kompetencje; 2) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności; 3) wykorzystuje różne źródła informacji w celu doskonalenia umiejętności; 4) dokumentuje i archiwizuje własne dokonania twórcze; 5) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.
2) etyka zawodowa.	1) przestrzega zasad etycznych oraz utrzymuje właściwe relacje w środowisku; 2) przyjmuje odpowiedzialność za powierzone zadania artystyczne.
WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA 1. Sala lekcyjna dostosowana akustycznie. 2. Wyposażenie sali: fortepian lub pianino, lustro, metronom, podnóżek, ława fortepianowa regulowana, nakładki na pedały. 3. Wyposażenie szkoły: sprzęt audiowizualny. 4. Sala koncertowa lub kameralna.	

INSTRUMENT GŁÓWNY – GITARA			
CELE KSZTAŁCENIA			
Wiedza	Umiejętności		Kompetencje
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu instrumentu głównego – gitary.	2. Wykształcenie podstawowych umiejętności gry na instrumencie.	3. Prezentacja publiczna.	4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.
Treści nauczania	Kryteria weryfikacji		
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu instrumentu głównego – gitary.			
	Uczeń:		
1) zasady bezpieczeństwa i higieny pracy;	1) określa warunki bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) omawia czynniki wpływające na bezpieczeństwo.		

2) historia instrumentu i wiedza w zakresie literatury przedmiotu;	1) omawia w zarysie historię gitary i jej odmiany; 2) wymienia reprezentatywne utwory gitarowe oraz ich kompozytorów z różnych epok; 3) wymienia wybitnych gitarzystów o znaczącym dorobku artystycznym.
3) budowa i pielęgnacja instrumentu;	1) nazywa elementy budowy gitary oraz określa sposoby jej pielęgnacji; 2) wymienia sposoby strojenia gitary; 3) opisuje sposób wymiany strun.
4) technika wykonawcza.	1) omawia warsztat wykonawczy; 2) opisuje możliwości techniczne instrumentu; 3) omawia znaczenie paznokci w technice gitarowej.
2. Wykształcenie podstawowych umiejętności gry na instrumencie.	
	Uczeń:
1) aparat gry;	1) prezentuje poprawny aparat gry; 2) kontroluje prawidłową postawę, ułożenie rąk i palców podczas gry; 3) określa sposoby pielęgnacji paznokci; 4) dobiera właściwe akcesoria.
2) technika gry;	1) stosuje różne sposoby efektywnego przygotowania do gry; 2) posługuje się różnorodnymi technikami artykulacyjnymi, dynamiką, agogiką oraz potrafi modulować barwę dźwięku z zachowaniem prawidłowej intonacji; 3) dysponuje biegłością techniczną pozwalającą na swobodne wykonywanie utworów.
3) interpretacja;	1) interpretuje utwory zgodnie ze stylem danej epoki i ich budową formalną pod kierunkiem nauczyciela; 2) wykazuje się w grze muzykalnością i wrażliwością artystyczną.
4) specjalistyczna terminologia, notacja muzyczna;	1) posługuje się specjalistyczną terminologią; 2) realizuje zasady notacji muzycznej; 3) czyta nuty a vista; 4) realizuje oznaczenia w zakresie aplikatury obu rąk.
5) samodzielna praca;	1) przestrzega zasad bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) realizuje proces ćwiczenia poszczególnych elementów warsztatu według wskazówek nauczyciela; 3) kontroluje własną grę podczas ćwiczenia; 4) potrafi ocenić jakość wykonywanych zadań; 5) stosuje w działaniach praktycznych wiedzę z zakresu przedmiotów teoretycznych; 6) stosuje różne sposoby zapamiętywania tekstu nutowego; 7) korzysta z narzędzi pomocnych w ćwiczeniu; 8) planuje i organizuje systematyczną pracę.
6) współpraca.	1) realizuje zadania artystyczne w grze z innymi uczniami lub nauczycielem; 2) dostosowuje sposób gry do składu i aparatu wykonawczego, charakteru utworu oraz roli wykonywanej partii.
3. Prezentacja publiczna.	
	Uczeń:
1) praktyka estradowa;	1) koncentruje się podczas występu; 2) opanowuje tremę; 3) stosuje zasady poprawnego zachowania podczas publicznej prezentacji; 4) wykonuje z pamięci część utworów ze swojego repertuaru.
2) prezentacja w mediach cyfrowych.	1) korzysta z technologii informacyjnej i komunikacyjnej w realizacji zadań artystycznych; 2) obsługuje sprzęt elektroniczny umożliwiający rejestrację swojej gry.
4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.	
	Uczeń:

1) rozwój artystyczny i zawodowy;	1) analizuje własne kompetencje; 2) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności; 3) wykorzystuje różne źródła informacji w celu doskonalenia umiejętności; 4) dokumentuje i archiwizuje własne dokonania twórcze; 5) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.		
2) etyka zawodowa.	1) przestrzega zasad etycznych oraz utrzymuje właściwe relacje w środowisku; 2) przyjmuje odpowiedzialność za powierzone zadania artystyczne.		
WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA 1. Sala lekcyjna dostosowana akustycznie, 2. Wyposażenie sali: gitara szkolna, pulpit, lustro, metronom, krzesła o regulowanej wysokości, podnóżek i podgitarnik, szafa na gitarę, akcesoria gitarowe. 3. Wyposażenie szkoły: sprzęt audiowizualny. 4. Sala koncertowa lub kameralna.			
INSTRUMENT GŁÓWNY – HARFA HACZYKOWA/PEDAŁOWA			
CELE KSZTAŁCENIA			
Wiedza	Umiejętności		Kompetencje
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu instrumentu głównego – harfy haczykowej/pedałowej.	2. Wykształcenie podstawowych umiejętności gry na instrumencie.	3. Prezentacja publiczna.	4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.
Treści nauczania	Kryteria weryfikacji		
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu instrumentu głównego – harfy haczykowej/pedałowej.			
	Uczeń:		
1) zasady bezpieczeństwa i higieny pracy;	1) określa warunki bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) omawia czynniki wpływające na bezpieczeństwo.		
2) historia instrumentu i wiedza w zakresie literatury przedmiotu;	1) omawia w zarysie historię harfy i jej odmiany; 2) wymienia reprezentatywne utwory harfowe oraz ich kompozytorów z różnych epok; 3) wymienia wybitnych harfistów o znaczącym dorobku artystycznym.		
3) budowa i pielęgnacja instrumentu;	nazywa elementy budowy harfy oraz określa sposoby jej pielęgnacji.		
4) technika wykonawcza.	1) omawia warsztat wykonawczy; 2) opisuje możliwości techniczne instrumentu; 3) określa ustawienie odpowiednich haczyków lub pedałów przed rozpoczęciem gry oraz w trakcie wykonywania utworu.		
2. Wykształcenie podstawowych umiejętności gry na instrumencie.			
	Uczeń:		
1) aparat gry;	1) prezentuje poprawny aparat gry; 2) kontroluje prawidłową postawę, ułożenie rąk i palców podczas gry.		
2) technika gry;	1) stosuje różne sposoby efektywnego przygotowania do gry; 2) posługuje się różnorodnymi technikami artykulacyjnymi, dynamiką i agogiką; 3) dysponuje biegłością techniczną i precyzją zmian haczykowych lub pedałowych pozwalającą na swobodne wykonywanie utworów; 4) potrafi prawidłowo wydobywać dźwięk i kształtować jego barwę.		
3) interpretacja;	1) interpretuje utwory zgodnie ze stylem danej epoki i ich budową formalną pod kierunkiem nauczyciela; 2) wykazuje się w grze muzykalnością i wrażliwością artystyczną.		
4) specjalistyczna terminologia, notacja muzyczna;	1) posługuje się specjalistyczną terminologią; 2) realizuje zasady notacji muzycznej; 3) czyta nuty a vista; 4) właściwie interpretuje oznaczenia wybranych harfowych efektów brzmieniowych.		

5) samodzielna praca;	1) przestrzega zasad bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) realizuje proces ćwiczenia poszczególnych elementów warsztatu według wskazówek nauczyciela; 3) kontroluje własną grę podczas ćwiczenia; 4) potrafi ocenić jakość wykonywanych zadań; 5) stosuje w działaniach praktycznych wiedzę z zakresu przedmiotów teoretycznych; 6) stosuje różne sposoby zapamiętywania tekstu nutowego; 7) korzysta z narzędzi pomocnych w ćwiczeniu; 8) planuje i organizuje systematyczną pracę; 9) przygotowuje materiały nutowe do gry w zakresie opracowania aplikatury oraz oznaczenia zmian haczykowych lub pedałowych.		
6) współpraca.	1) realizuje zadania artystyczne w grze z innymi uczniami lub nauczycielem; 2) dostosowuje sposób gry do składu i aparatu wykonawczego, charakteru utworu oraz roli wykonywanej partii; 3) współpracuje z akompaniatorem.		
3. Prezentacja publiczna.			
	Uczeń:		
1) praktyka estradowa;	1) koncentruje się podczas występu; 2) opanowuje tremę; 3) stosuje zasady poprawnego zachowania podczas publicznej prezentacji; 4) wykonuje z pamięci część utworów ze swojego repertuaru.		
2) prezentacja w mediach cyfrowych.	1) korzysta z technologii informacyjnej i komunikacyjnej w realizacji zadań artystycznych; 2) obsługuje sprzęt elektroniczny umożliwiający rejestrację swojej gry.		
4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.			
	Uczeń:		
1) rozwój artystyczny i zawodowy;	1) analizuje własne kompetencje; 2) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności; 3) wykorzystuje różne źródła informacji w celu doskonalenia umiejętności; 4) dokumentuje i archiwizuje własne dokonania twórcze; 5) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.		
2) etyka zawodowa.	1) przestrzega zasad etycznych oraz utrzymuje właściwe relacje w środowisku; 2) przyjmuje odpowiedzialność za powierzone zadania artystyczne.		
WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA 1. Sala lekcyjna dostosowana akustycznie. 2. Wyposażenie sali: harfa haczykowa i harfa pedałowa, stołek do harfy z możliwością regulacji wysokości, fortepian lub pianino, pulpit, lustro, metronom. 3. Wyposażenie szkoły: sprzęt audiowizualny, wózek do transportu harfy. 4. Sala koncertowa lub kameralna.			
INSTRUMENT GŁÓWNY – KLARNET			
CELE KSZTAŁCENIA			
Wiedza	Umiejętności		Kompetencje
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu instrumentu głównego – klarnetu.	2. Wykształcenie podstawowych umiejętności gry na instrumencie.	3. Prezentacja publiczna.	4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.
Treści nauczania	Kryteria weryfikacji		
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu instrumentu głównego – klarnetu.			
	Uczeń:		
1) zasady bezpieczeństwa i higieny pracy;	1) określa warunki bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) omawia czynniki wpływające na bezpieczeństwo.		

2) historia instrumentu i wiedza w zakresie literatury przedmiotu;	1) omawia w zarysie historię klarnetu i jego odmiany; 2) wymienia reprezentatywne utwory klarnetowe oraz ich kompozytorów z różnych epok; 3) wymienia wybitnych klarnecistów o znaczącym dorobku artystycznym.
3) budowa i pielęgnacja instrumentu;	1) nazywa elementy budowy klarnetu, wyjaśnia sposób składania tych elementów oraz określa zasady jego pielęgnacji; 2) orientuje się w rodzajach oraz parametrach stroików, klasyfikuje je według swoich potrzeb oraz określa stopień ich zużycia.
4) technika wykonawcza.	1) omawia warsztat wykonawczy, w tym budowę aparatu oddechowego oraz jego rolę w grze na klarnecie; 2) opisuje możliwości techniczne instrumentu; 3) wskazuje podstawowe czynniki mające wpływ na intonację.
2. Wykształcenie podstawowych umiejętności gry na instrumencie.	
	Uczeń:
1) aparat gry;	1) prezentuje poprawny aparat gry, w tym technikę oddechową i technikę zadęcia; 2) kontroluje prawidłową postawę, ułożenie rąk i palców podczas gry.
2) technika gry;	1) stosuje różne sposoby efektywnego przygotowania do gry; 2) posługuje się różnorodnymi technikami artykulacyjnymi, dynamiką, agogiką oraz potrafi modulować barwę dźwięku z zachowaniem prawidłowej intonacji; 3) dysponuje biegłością techniczną pozwalającą na swobodne wykonywanie utworów; 4) dysponuje prawidłową emisją dźwięku.
3) interpretacja;	1) interpretuje utwory zgodnie ze stylem danej epoki i ich budową formalną pod kierunkiem nauczyciela; 2) wykazuje się w grze muzykalnością i wrażliwością artystyczną.
4) specjalistyczna terminologia, notacja muzyczna;	1) posługuje się specjalistyczną terminologią; 2) realizuje zasady notacji muzycznej; 3) czyta nuty a vista.
5) samodzielna praca;	1) przestrzega zasad bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) realizuje proces ćwiczenia poszczególnych elementów warsztatu według wskazówek nauczyciela; 3) kontroluje własną grę podczas ćwiczenia; 4) potrafi ocenić jakość wykonywanych zadań; 5) stosuje w działaniach praktycznych wiedzę z zakresu przedmiotów teoretycznych; 6) stosuje różne sposoby zapamiętywania tekstu nutowego; 7) korzysta z narzędzi pomocnych w ćwiczeniu; 8) planuje i organizuje systematyczną pracę.
6) współpraca.	1) realizuje zadania artystyczne w grze z innymi uczniami lub nauczycielem; 2) dostosowuje sposób gry do składu i aparatu wykonawczego, charakteru utworu oraz roli wykonywanej partii; 3) współpracuje z akompaniatorem.
3. Prezentacja publiczna.	
	Uczeń:
1) praktyka estradowa;	1) koncentruje się podczas występu; 2) opanowuje tremę; 3) stosuje zasady poprawnego zachowania podczas publicznej prezentacji; 4) wykonuje z pamięci część utworów ze swojego repertuaru.
2) prezentacja w mediach cyfrowych.	1) korzysta z technologii informacyjnej i komunikacyjnej w realizacji zadań artystycznych; 2) obsługuje sprzęt elektroniczny umożliwiający rejestrację swojej gry.

4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.			
	Uczeń:		
1) rozwój artystyczny i zawodowy;	1) analizuje własne kompetencje; 2) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności; 3) wykorzystuje różne źródła informacji w celu doskonalenia umiejętności; 4) dokumentuje i archiwizuje własne dokonania twórcze; 5) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.		
2) etyka zawodowa	1) przestrzega zasad etycznych oraz utrzymuje właściwe relacje w środowisku; 2) przyjmuje odpowiedzialność za powierzone zadania artystyczne.		
WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA 1. Sala lekcyjna dostosowana akustycznie. 2. Wyposażenie sali: fortepian lub pianino, pulpit, lustro, metronom. 3. Wyposażenie szkoły: sprzęt audiowizualny. 4. Sala koncertowa lub kameralna.			
INSTRUMENT GŁÓWNY – KLAWESYN			
CELE KSZTAŁCENIA			
Wiedza	Umiejętności		Kompetencje
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu instrumentu głównego – klawesynu.	2. Wykształcenie podstawowych umiejętności gry na instrumencie.	3. Prezentacja publiczna.	4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.
Treści nauczania	Kryteria weryfikacji		
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu instrumentu głównego – klawesynu.			
	Uczeń:		
1) zasady bezpieczeństwa i higieny pracy;	1) określa warunki bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) omawia czynniki wpływające na bezpieczeństwo.		
2) historia instrumentu i wiedza w zakresie literatury przedmiotu;	1) omawia w zarysie historię klawesynu i jego odmiany; 2) wymienia reprezentatywne utwory klawesynowe oraz ich kompozytorów z różnych epok; 3) wymienia wybitnych klawesynistów o znaczącym dorobku artystycznym; 4) wskazuje tekst będący szkicem improwizacji.		
3) budowa i pielęgnacja instrumentu;	1) nazywa elementy budowy klawesynu oraz sposoby jego pielęgnacji; 2) rozróżnia rejestry klawesynu i ich specyfikę barwową; 3) identyfikuje doraźne nieprawidłowości w mechanice instrumentu.		
4) technika wykonawcza.	1) omawia warsztat wykonawczy; 2) opisuje możliwości techniczne instrumentu; 3) nazywa elementy techniki klawesynowej; 4) rozróżnia idiomatyczne dla klawesynu środki wykonawcze i wyrazowe.		
2. Wykształcenie podstawowych umiejętności gry na instrumencie.			
	Uczeń:		
1) aparat gry;	1) prezentuje poprawny aparat gry; 2) dostosowuje właściwą wysokość krzesła oraz podnóżka i odległość od instrumentu do swoich warunków fizycznych; 3) dobiera pozycję ręki na klawiaturze umożliwiającą korelację techniki palcowej i ruchu dostosowawczego.		
2) technika gry;	1) stosuje różne sposoby efektywnego przygotowania do gry; 2) posługuje się różnorodnymi technikami artykulacyjnymi, dynamiką i agogiką; 3) dobiera rejestry w celu kształtowania barwy dźwięku; 4) dysponuje biegłością techniczną pozwalającą na swobodne wykonywanie utworów; 5) stosuje ruch dostosowawczy ręki.		
3) interpretacja;	1) interpretuje utwory zgodnie ze stylem danej epoki i ich budową formalną pod kierunkiem nauczyciela;		

	2) wykazuje się w grze muzykalnością i wrażliwością artystyczną; 3) interpretuje fragmenty utworów o charakterze *partimento*.
4) specjalistyczna terminologia, notacja muzyczna;	1) posługuje się specjalistyczną terminologią; 2) realizuje zasady notacji muzycznej; 3) czyta nuty a vista; 4) realizuje prawidłowo oznaczenia ornamentacyjne; 5) rozpoznaje zapis wymagający zastosowania alteracji rytmicznych.
5) samodzielna praca;	1) przestrzega zasad bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) realizuje proces ćwiczenia poszczególnych elementów warsztatu według wskazówek nauczyciela; 3) kontroluje własną grę podczas ćwiczenia; 4) potrafi ocenić jakość wykonywanych zadań; 5) stosuje w działaniach praktycznych wiedzę z zakresu przedmiotów teoretycznych; 6) stosuje różne sposoby zapamiętywania tekstu nutowego; 7) korzysta z narzędzi pomocnych w ćwiczeniu; 8) planuje i organizuje systematyczną pracę; 9) organizuje samodzielną pracę przy instrumencie w pracowni klawesynowej.
6) współpraca.	1) realizuje zadania artystyczne w grze z innymi uczniami lub nauczycielem; 2) dostosowuje sposób gry do składu i aparatu wykonawczego, charakteru utworu oraz roli wykonywanej partii.
3. Prezentacja publiczna.	
	Uczeń:
1) praktyka estradowa;	1) koncentruje się podczas występu; 2) opanowuje tremę; 3) stosuje zasady poprawnego zachowania podczas publicznej prezentacji; 4) wykonuje z pamięci część utworów ze swojego repertuaru.
2) prezentacja w mediach cyfrowych.	1) korzysta z technologii informacyjnej i komunikacyjnej w realizacji zadań artystycznych; 2) obsługuje sprzęt elektroniczny umożliwiający rejestrację swojej gry.
4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.	
	Uczeń:
1) rozwój artystyczny i zawodowy;	1) analizuje własne kompetencje; 2) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności; 3) wykorzystuje różne źródła informacji w celu doskonalenia umiejętności; 4) dokumentuje i archiwizuje własne dokonania twórcze; 5) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.
2) etyka zawodowa.	1) przestrzega zasad etycznych oraz utrzymuje właściwe relacje w środowisku; 2) przyjmuje odpowiedzialność za powierzone zadania artystyczne.
WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA 1. Sala lekcyjna dostosowana akustycznie. 2. Wyposażenie sali: klawesyn, regulowane krzesło lub ława fortepianowa, podnóżek, lustro, sprzęt konieczny do strojenia klawesynu. 3. Wyposażenie szkoły: sprzęt audiowizualny. 4. Sala koncertowa lub kameralna.	
INSTRUMENT GŁÓWNY – KONTRABAS	
CELE KSZTAŁCENIA	

Wiedza	Umiejętności		Kompetencje
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu instrumentu głównego – kontrabasu.	2. Wykształcenie podstawowych umiejętności gry na instrumencie.	3. Prezentacja publiczna.	4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.
Treści nauczania	Kryteria weryfikacji		

1. Przyswojenie wiedzy z zakresu instrumentu głównego – kontrabasu.	
	Uczeń:
1) zasady bezpieczeństwa i higieny pracy;	1) określa warunki bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) omawia czynniki wpływające na bezpieczeństwo.
2) historia instrumentu i wiedza w zakresie literatury przedmiotu;	1) omawia w zarysie historię kontrabasu; 2) wymienia reprezentatywne utwory kontrabasowe oraz ich kompozytorów z różnych epok; 3) wymienia wybitnych kontrabasistów o znaczącym dorobku artystycznym.
3) budowa i pielęgnacja instrumentu;	1) nazywa elementy budowy kontrabasu i smyczka oraz określa zasady ich pielęgnacji; 2) dba o regularną wymianę strun i włosia, utrzymuje w czystości instrument i smyczek.
4) technika wykonawcza.	1) omawia warsztat wykonawczy; 2) opisuje możliwości techniczne instrumentu; 3) wskazuje podstawowe czynniki mające wpływ na intonację.
2. Wykształcenie podstawowych umiejętności gry na instrumencie.	
	Uczeń:
1) aparat gry;	1) prezentuje poprawny aparat gry; 2) kontroluje prawidłową postawę, ułożenie rąk i palców podczas gry.
2) technika gry;	1) stosuje różne sposoby efektywnego przygotowania do gry; 2) posługuje się różnorodnymi technikami artykulacyjnymi, dynamiką, agogiką oraz potrafi modulować barwę dźwięku z zachowaniem prawidłowej intonacji; 3) dysponuje biegłością techniczną pozwalającą na swobodne wykonywanie utworów.
3) interpretacja;	1) interpretuje utwory zgodnie ze stylem danej epoki i ich budową formalną pod kierunkiem nauczyciela; 2) wykazuje się w grze muzykalnością i wrażliwością artystyczną.
4) specjalistyczna terminologia, notacja muzyczna;	1) posługuje się specjalistyczną terminologią; 2) realizuje zasady notacji muzycznej; 3) czyta nuty a vista.
5) samodzielna praca;	1) przestrzega zasad bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) realizuje proces ćwiczenia poszczególnych elementów warsztatu według wskazówek nauczyciela; 3) kontroluje własną grę podczas ćwiczenia; 4) potrafi ocenić jakość wykonywanych zadań; 5) stosuje w działaniach praktycznych wiedzę z zakresu przedmiotów teoretycznych; 6) stosuje różne sposoby zapamiętywania tekstu nutowego; 7) korzysta z narzędzi pomocnych w ćwiczeniu; 8) planuje i organizuje systematyczną pracę.
6) współpraca.	1) realizuje zadania artystyczne w grze z innymi uczniami lub nauczycielem; 2) dostosowuje sposób gry do składu i aparatu wykonawczego, charakteru utworu oraz roli wykonywanej partii; 3) współpracuje z akompaniatorem.
3. Prezentacja publiczna.	
	Uczeń:
1) praktyka estradowa;	1) koncentruje się podczas występu; 2) opanowuje tremę; 3) stosuje zasady poprawnego zachowania podczas publicznej prezentacji; 4) wykonuje z pamięci część utworów ze swojego repertuaru.

2) prezentacja w mediach cyfrowych.	1) korzysta z technologii informacyjnej i komunikacyjnej w realizacji zadań artystycznych; 2) obsługuje sprzęt elektroniczny umożliwiający rejestrację swojej gry.		
4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.			
	Uczeń:		
1) rozwój artystyczny i zawodowy;	1) analizuje własne kompetencje; 2) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności; 3) wykorzystuje różne źródła informacji w celu doskonalenia umiejętności; 4) dokumentuje i archiwizuje własne dokonania twórcze; 5) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.		
2) etyka zawodowa.	1) przestrzega zasad etycznych oraz utrzymuje właściwe relacje w środowisku; 2) przyjmuje odpowiedzialność za powierzone zadania artystyczne.		
WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA 1. Sala lekcyjna dostosowana akustycznie, o należytym poziomie wilgotności powietrza. 2. Wyposażenie sali: kontrabasy o różnych wymiarach wraz z pokrowcami, smyczki kontrabasowe, krzesła kontrabasowe, fortepian lub pianino, pulpit, lustro, metronom, podkładka pod nóżkę kontrabasu. 3. Wyposażenie szkoły: sprzęt audiowizualny. 4. Sala koncertowa lub kameralna.			
INSTRUMENT GŁÓWNY – OBÓJ			
CELE KSZTAŁCENIA			
Wiedza	Umiejętności		Kompetencje
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu instrumentu głównego – oboju.	2. Wykształcenie podstawowych umiejętności gry na instrumencie.	3. Prezentacja publiczna.	4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.
Treści nauczania	Kryteria weryfikacji		
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu instrumentu głównego – oboju.			
	Uczeń:		
1) zasady bezpieczeństwa i higieny pracy;	1) określa warunki bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) omawia czynniki wpływające na bezpieczeństwo.		
2) historia instrumentu i wiedza w zakresie literatury przedmiotu;	1) omawia w zarysie historię oboju i jego odmiany; 2) wymienia reprezentatywne utwory obojowe oraz ich kompozytorów z różnych epok; 3) wymienia wybitnych oboistów o znaczącym dorobku artystycznym.		
3) budowa i pielęgnacja instrumentu;	1) nazywa elementy budowy oboju, wyjaśnia sposób składania tych elementów oraz określa zasady jego pielęgnacji; 2) orientuje się w problematyce dotyczącej budowy i higieny stroików obojowych; 3) określa podstawowe parametry stroika.		
4) technika wykonawcza.	1) omawia warsztat wykonawczy, w tym budowę aparatu oddechowego oraz jego rolę w grze na oboju; 2) opisuje możliwości techniczne instrumentu; 3) wskazuje podstawowe czynniki mające wpływ na intonację.		
2. Wykształcenie podstawowych umiejętności gry na instrumencie.			
	Uczeń:		
1) aparat gry;	1) prezentuje poprawny aparat gry, w tym technikę oddechową i technikę zadęcia; 2) kontroluje prawidłową postawę, ułożenie rąk i palców podczas gry.		
2) technika gry;	1) stosuje różne sposoby efektywnego przygotowania do gry; 2) posługuje się różnorodnymi technikami artykulacyjnymi, dynamiką, agogiką oraz potrafi modulować barwę dźwięku z zachowaniem prawidłowej intonacji; 3) dysponuje biegłością techniczną pozwalającą na swobodne wykonywanie utworów;		

	4) dysponuje prawidłową emisją dźwięku.
3) interpretacja;	1) interpretuje utwory zgodnie ze stylem danej epoki i ich budową formalną pod kierunkiem nauczyciela; 2) wykazuje się w grze muzykalnością i wrażliwością artystyczną.
4) specjalistyczna terminologia, notacja muzyczna;	1) posługuje się specjalistyczną terminologią; 2) realizuje zasady notacji muzycznej; 3) czyta nuty a vista.
5) samodzielna praca;	1) przestrzega zasad bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) realizuje proces ćwiczenia poszczególnych elementów warsztatu według wskazówek nauczyciela; 3) kontroluje własną grę podczas ćwiczenia; 4) potrafi ocenić jakość wykonywanych zadań; 5) stosuje w działaniach praktycznych wiedzę z zakresu przedmiotów teoretycznych; 6) stosuje różne sposoby zapamiętywania tekstu nutowego; 7) korzysta z narzędzi pomocnych w ćwiczeniu; 8) planuje i organizuje systematyczną pracę.
6) współpraca.	1) realizuje zadania artystyczne w grze z innymi uczniami lub nauczycielem; 2) dostosowuje sposób gry do składu i aparatu wykonawczego, charakteru utworu oraz roli wykonywanej partii; 3) współpracuje z akompaniatorem; 4) prawidłowo intonuje dźwięk a[1] w celu nastrojenia zespołu kameralnego lub orkiestry.
3. Prezentacja publiczna.	
	Uczeń:
1) praktyka estradowa;	1) koncentruje się podczas występu; 2) opanowuje tremę; 3) stosuje zasady poprawnego zachowania podczas publicznej prezentacji; 4) wykonuje z pamięci część utworów ze swojego repertuaru.
2) prezentacja w mediach cyfrowych.	1) korzysta z technologii informacyjnej i komunikacyjnej w realizacji zadań artystycznych; 2) obsługuje sprzęt elektroniczny umożliwiający rejestrację swojej gry.
4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.	
	Uczeń:
1) rozwój artystyczny i zawodowy;	1) analizuje własne kompetencje; 2) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności; 3) wykorzystuje różne źródła informacji w celu doskonalenia umiejętności; 4) dokumentuje i archiwizuje własne dokonania twórcze; 5) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.
2) etyka zawodowa.	1) przestrzega zasad etycznych oraz utrzymuje właściwe relacje w środowisku; 2) przyjmuje odpowiedzialność za powierzone zadania artystyczne.
WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA 1. Sala lekcyjna dostosowana akustycznie. 2. Wyposażenie sali: fortepian lub pianino, pulpit, lustro, metronom. 3. Wyposażenie szkoły: sprzęt audiowizualny. 4. Sala koncertowa lub kameralna.	

INSTRUMENT GŁÓWNY – ORGANY			
CELE KSZTAŁCENIA			
Wiedza	Umiejętności		Kompetencje
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu instrumentu głównego – organów.	2. Wykształcenie podstawowych umiejętności gry na instrumencie.	3. Prezentacja publiczna.	4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.

Treści nauczania	Kryteria weryfikacji
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu instrumentu głównego – organów.	
	Uczeń:
1) zasady bezpieczeństwa i higieny pracy;	1) określa warunki bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) omawia czynniki wpływające na bezpieczeństwo.
2) historia instrumentu i wiedza w zakresie literatury przedmiotu;	1) omawia w zarysie historię organów piszczałkowych i ich odmiany; 2) wymienia reprezentatywne utwory organowe oraz ich kompozytorów z różnych epok; 3) wymienia wybitnych organistów o znaczącym dorobku artystycznym.
3) budowa i pielęgnacja instrumentu;	nazywa elementy budowy organów oraz sposoby ich pielęgnacji.
4) technika wykonawcza.	1) omawia warsztat wykonawczy; 2) opisuje możliwości techniczne instrumentu; 3) opisuje związek traktury gry z pracą aparatu wykonawczego.
2. Wykształcenie podstawowych umiejętności gry na instrumencie.	
	Uczeń:
1) aparat gry;	1) prezentuje poprawny aparat gry na manuałach oraz na pedale; 2) posługuje się szafą ekspresyjną.
2) technika gry;	1) stosuje różne sposoby efektywnego przygotowania do gry; 2) prezentuje poprawną technikę gry na manuałach oraz pedale; 3) posługuje się różnorodną artykulacją i agogiką; 4) dysponuje biegłością techniczną pozwalającą na swobodne wykonywanie utworów.
3) interpretacja;	1) interpretuje utwory zgodnie ze stylem danej epoki i ich budową formalną; 2) wykazuje się w grze muzykalnością i wrażliwością artystyczną; 3) używa ornamentacji zgodnej ze stylem danej epoki.
4) specjalistyczna terminologia, notacja muzyczna;	1) posługuje się specjalistyczną terminologią; 2) realizuje zasady notacji muzycznej; 3) czyta nuty a vista.
5) samodzielna praca;	1) przestrzega zasad bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) realizuje proces ćwiczenia poszczególnych elementów warsztatu według wskazówek nauczyciela; 3) kontroluje własną grę podczas ćwiczenia; 4) potrafi ocenić jakość wykonywanych zadań; 5) stosuje w działaniach praktycznych wiedzę z zakresu przedmiotów teoretycznych; 6) stosuje różne sposoby zapamiętywania tekstu nutowego; 7) korzysta z narzędzi pomocnych w ćwiczeniu; 8) planuje i organizuje systematyczną pracę; 9) podejmuje próby własnej registracji.
6) współpraca.	1) realizuje zadania artystyczne w grze z innymi uczniami lub nauczycielem; 2) dostosowuje sposób gry do składu i aparatu wykonawczego, charakteru utworu oraz roli wykonywanej partii.
3. Prezentacja publiczna.	
	Uczeń:
1) praktyka estradowa;	1) koncentruje się podczas występu; 2) opanowuje tremę; 3) stosuje zasady poprawnego zachowania podczas publicznej prezentacji; 4) podejmuje współpracę z registrantem; 5) podejmuje się zadań registranta, współpracując z innym wykonawcą.
2) prezentacja w mediach cyfrowych.	1) korzysta z technologii informacyjnej i komunikacyjnej w realizacji zadań artystycznych;

	2) obsługuje sprzęt elektroniczny umożliwiający rejestrację swojej gry.		
4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.			
	Uczeń:		
1) rozwój artystyczny i zawodowy;	1) analizuje własne kompetencje; 2) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności; 3) wykorzystuje różne źródła informacji w celu doskonalenia umiejętności; 4) dokumentuje i archiwizuje własne dokonania twórcze; 5) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.		
2) etyka zawodowa.	1) przestrzega zasad etycznych oraz utrzymuje właściwe relacje w środowisku; 2) przyjmuje odpowiedzialność za powierzone zadania artystyczne.		
WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA 1. Sala lekcyjna dostosowana akustycznie. 2. Wyposażenie sali: organy piszczałkowe lub elektroniczne.			
INSTRUMENT GŁÓWNY – PERKUSJA			
CELE KSZTAŁCENIA			
Wiedza	Umiejętności		Kompetencje
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu instrumentu głównego – perkusji.	2. Wykształcenie podstawowych umiejętności gry na instrumencie.	3. Prezentacja publiczna.	4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.
Treści nauczania	Kryteria weryfikacji		
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu instrumentu głównego – perkusji.			
	Uczeń:		
1) zasady bezpieczeństwa i higieny pracy;	1) określa warunki bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) omawia czynniki wpływające na bezpieczeństwo; 3) omawia zasady bezpiecznego przenoszenia i transportu poszczególnych instrumentów i akcesoriów perkusyjnych.		
2) historia instrumentu i wiedza w zakresie literatury przedmiotu;	1) omawia w zarysie historię głównych instrumentów perkusyjnych i ich odmiany; 2) wymienia reprezentatywne utwory perkusyjne oraz ich kompozytorów z różnych epok; 3) wymienia wybitnych perkusistów o znaczącym dorobku artystycznym; 4) wymienia i prawidłowo określa przynależność poszczególnych instrumentów perkusyjnych do odpowiednich grup.		
3) budowa i pielęgnacja instrumentu;	1) nazywa elementy budowy głównych instrumentów perkusyjnych oraz określa zasady i sposoby ich pielęgnacji; 2) orientuje się w podstawowych rodzajach pałek oraz membran, omawia zasady wymiany uszkodzonej membrany.		
4) technika wykonawcza.	1) omawia warsztat wykonawczy; 2) omawia podstawowe zagadnienia anatomiczno-mechaniczne związane z grą na instrumentach perkusyjnych.		
2. Wykształcenie podstawowych umiejętności gry na instrumencie.			
	Uczeń:		
1) aparat gry;	1) prezentuje poprawny aparat gry na poszczególnych instrumentach perkusyjnych; 2) zachowuje prawidłową postawę podczas gry na poszczególnych instrumentach; 3) stosuje różne ćwiczenia na poprawę koordynacji.		
2) technika gry;	1) stosuje różne sposoby efektywnego przygotowania do gry; 2) posługuje się różnorodnymi technikami artykulacyjnymi, dynamiką, agogiką oraz potrafi modulować barwę dźwięku, uwzględniając specyfikę każdego instrumentu perkusyjnego; 3) dysponuje biegłością techniczną pozwalającą na swobodne wykonywanie utworów;		

	4) panuje nad prawidłowym wydobyciem dźwięku na instrumentach uwzględniając ich specyfikę.
3) interpretacja;	1) interpretuje utwory zgodnie ze stylem danej epoki i ich budową formalną; 2) wykazuje się w grze muzykalnością i wrażliwością artystyczną.
4) specjalistyczna terminologia, notacja muzyczna;	1) posługuje się specjalistyczną terminologią; 2) realizuje zasady notacji muzycznej; 3) czyta nuty a vista.
5) samodzielna praca;	1) przestrzega zasad bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) realizuje proces ćwiczenia poszczególnych elementów warsztatu według wskazówek nauczyciela; 3) kontroluje własną grę podczas ćwiczenia; 4) potrafi ocenić jakość wykonywanych zadań; 5) stosuje w działaniach praktycznych wiedzę z zakresu przedmiotów teoretycznych; 6) stosuje różne sposoby zapamiętywania tekstu nutowego; 7) korzysta z narzędzi pomocnych w ćwiczeniu; 8) planuje i organizuje systematyczną pracę.
6) współpraca.	1) realizuje zadania artystyczne w grze z innymi uczniami lub nauczycielem; 2) dostosowuje sposób gry do składu i aparatu wykonawczego, charakteru utworu oraz roli wykonywanej partii; 3) współpracuje z akompaniatorem.
3. Prezentacja publiczna.	
	Uczeń:
1) praktyka estradowa;	1) koncentruje się podczas występu; 2) opanowuje tremę; 3) stosuje zasady poprawnego zachowania podczas publicznej prezentacji; 4) wykonuje z pamięci utwory na perkusyjne instrumenty melodyczne.
2) prezentacja w mediach cyfrowych.	1) korzysta z technologii informacyjnej i komunikacyjnej w realizacji zadań artystycznych; 2) obsługuje sprzęt elektroniczny umożliwiający rejestrację swojej gry.
4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.	
	Uczeń:
1) rozwój artystyczny i zawodowy;	1) analizuje własne kompetencje; 2) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności; 3) wykorzystuje różne źródła informacji w celu doskonalenia umiejętności; 4) dokumentuje i archiwizuje własne dokonania twórcze; 5) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.
2) etyka zawodowa.	1) przestrzega zasad etycznych oraz utrzymuje właściwe relacje w środowisku; 2) przyjmuje odpowiedzialność za powierzone zadania artystyczne.
WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA 1. Sala lekcyjna dostosowana akustycznie. 2. Wyposażenie sali: 1) instrumenty perkusyjne: a) werble klasyczne, b) werbel marszowy, c) ksylofon, d) wibrafon, e) marimba, f) dzwonki orkiestrowe, g) kotły symfoniczne, h) zestaw perkusyjny,	

i) drobne instrumenty perkusyjne; 2) akcesoria i materiały zapasowe dla instrumentów perkusyjnych: a) pałki o różnych parametrach, b) zapasowe naciągi; 3) statywy oraz pokrowce do poszczególnych instrumentów; 4) fortepian lub pianino; 5) pulpity; 6) lustro; 7) metronom; 8) stołki i siedziska. 3. Wyposażenie szkoły: sprzęt audiowizualny. 4. Sala koncertowa lub kameralna.			
INSTRUMENT GŁÓWNY – PUZON			
CELE KSZTAŁCENIA			
Wiedza	Umiejętności		Kompetencje
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu instrumentu głównego – puzonu.	2. Wykształcenie podstawowych umiejętności gry na instrumencie.	3. Prezentacja publiczna.	4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.
Treści nauczania	Kryteria weryfikacji		
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu instrumentu głównego – puzonu.			
	Uczeń:		
1) zasady bezpieczeństwa i higieny pracy;	1) określa warunki bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) omawia czynniki wpływające na bezpieczeństwo.		
2) historia instrumentu i wiedza w zakresie literatury przedmiotu;	1) omawia w zarysie historię puzonu i jego odmiany; 2) wymienia reprezentatywne utwory puzonowe oraz ich kompozytorów z różnych epok; 3) wymienia wybitnych puzonistów o znaczącym dorobku artystycznym.		
3) budowa i pielęgnacja instrumentu;	1) nazywa elementy puzonu, wyjaśnia sposób składania tych elementów oraz określa zasady jego pielęgnacji; 2) wymienia odmiany puzonów, klasyfikując je pod względem wielkości, wyposażenia i skali; 3) orientuje się w rodzajach ustników i zależnościach z tym związanych; 4) wyjaśnia zasadę działania mechanizmu suwakowego i kwartwentylowego.		
4) technika wykonawcza.	1) omawia warsztat wykonawczy, w tym budowę aparatu oddechowego oraz jego rolę w grze na puzonie; 2) opisuje możliwości techniczne instrumentu; 3) określa pozycje suwaka puzonowego oraz nazywa dźwięki na poszczególnych pozycjach; 4) wskazuje podstawowe czynniki mające wpływ na intonację.		
2. Wykształcenie podstawowych umiejętności gry na instrumencie.			
	Uczeń:		
1) aparat gry;	1) prezentuje poprawny aparat gry, w tym technikę oddechową i technikę zadęcia; 2) kontroluje prawidłową postawę i ułożenie rąk podczas gry.		
2) technika gry;	1) stosuje różne sposoby efektywnego przygotowania do gry; 2) posługuje się różnorodnymi technikami artykulacyjnymi, dynamiką, agogiką oraz potrafi modulować barwę dźwięku z zachowaniem prawidłowej intonacji; 3) dysponuje biegłością techniczną pozwalającą na swobodne wykonywanie utworów; 4) stosuje poprawną koordynację suwaka z właściwą pracą języka; 5) stosuje technikę buzzingu (bzyczenia) oraz gry na ustniku; 6) dysponuje prawidłową emisją dźwięku.		

3) interpretacja;	1) interpretuje utwory zgodnie ze stylem danej epoki i ich budową formalną pod kierunkiem nauczyciela; 2) wykazuje się w grze muzykalnością i wrażliwością artystyczną.
4) specjalistyczna terminologia, notacja muzyczna;	1) posługuje się specjalistyczną terminologią; 2) realizuje zasady notacji muzycznej; 3) czyta nuty a vista.
5) samodzielna praca;	1) przestrzega zasad bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) realizuje proces ćwiczenia poszczególnych elementów warsztatu według wskazówek nauczyciela; 3) kontroluje własną grę podczas ćwiczenia; 4) potrafi ocenić jakość wykonywanych zadań; 5) stosuje w działaniach praktycznych wiedzę z zakresu przedmiotów teoretycznych; 6) stosuje różne sposoby zapamiętywania tekstu nutowego; 7) korzysta z narzędzi pomocnych w ćwiczeniu; 8) planuje i organizuje systematyczną pracę.
6) współpraca.	1) realizuje zadania artystyczne w grze z innymi uczniami lub nauczycielem; 2) dostosowuje sposób gry do składu i aparatu wykonawczego, charakteru utworu oraz roli wykonywanej partii; 3) współpracuje z akompaniatorem.
3. Prezentacja publiczna.	
	Uczeń:
1) praktyka estradowa;	1) koncentruje się podczas występu; 2) opanowuje tremę; 3) stosuje zasady poprawnego zachowania podczas publicznej prezentacji; 4) wykonuje z pamięci część utworów ze swojego repertuaru.
2) prezentacja w mediach cyfrowych.	1) korzysta z technologii informacyjnej i komunikacyjnej w realizacji zadań artystycznych; 2) obsługuje sprzęt elektroniczny umożliwiający rejestrację swojej gry.
4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.	
	Uczeń:
1) rozwój artystyczny i zawodowy;	1) analizuje własne kompetencje; 2) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności; 3) wykorzystuje różne źródła informacji w celu doskonalenia umiejętności; 4) dokumentuje i archiwizuje własne dokonania twórcze; 5) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.
2) etyka zawodowa.	1) przestrzega zasad etycznych oraz utrzymuje właściwe relacje w środowisku; 2) przyjmuje odpowiedzialność za powierzone zadania artystyczne.
WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA 1. Sala lekcyjna dostosowana akustycznie. 2. Wyposażenie sali: fortepian lub pianino, pulpit, lustro, metronom. 3. Wyposażenie szkoły: sprzęt audiowizualny. 4. Sala koncertowa lub kameralna.	
INSTRUMENT GŁÓWNY – SAKSHORN	
CELE KSZTAŁCENIA	

Wiedza	Umiejętności		Kompetencje
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu instrumentu głównego – sakshornu.	2. Wykształcenie podstawowych umiejętności gry na instrumencie.	3. Prezentacja publiczna.	4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.

Treści nauczania	Kryteria weryfikacji
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu instrumentu głównego – sakshornu.	
	Uczeń:

1) zasady bezpieczeństwa i higieny pracy;	1) określa warunki bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) omawia czynniki wpływające na bezpieczeństwo.
2) historia instrumentu i wiedza w zakresie literatury przedmiotu;	1) omawia w zarysie historię sakshornu i jego odmiany; 2) wymienia reprezentatywne utwory sakshornowe oraz ich kompozytorów z różnych epok; 3) wymienia wybitnych sakshornistów o znaczącym dorobku artystycznym.
3) budowa i pielęgnacja instrumentu;	1) nazywa elementy sakshornu oraz określa zasady jego pielęgnacji; 2) wymienia odmiany sakshornów, klasyfikując je pod względem wielkości i skali; 3) orientuje się w rodzajach ustników i zależnościach z tym związanych; 4) wyjaśnia zasadę działania mechanizmu wentylowego.
4) technika wykonawcza.	1) omawia warsztat wykonawczy, w tym budowę aparatu oddechowego oraz jego rolę w grze na sakshornie; 2) opisuje możliwości techniczne instrumentu; 3) wskazuje podstawowe czynniki mające wpływ na intonację.
2. Wykształcenie podstawowych umiejętności gry na instrumencie.	
	Uczeń:
1) aparat gry;	1) prezentuje poprawny aparat gry, w tym technikę oddechową i technikę zadęcia; 2) kontroluje prawidłową postawę, ułożenie rąk i palców podczas gry.
2) technika gry;	1) stosuje różne sposoby efektywnego przygotowania do gry; 2) posługuje się różnorodnymi technikami artykulacyjnymi, dynamiką, agogiką oraz potrafi modulować barwę dźwięku z zachowaniem prawidłowej intonacji; 3) dysponuje biegłością techniczną pozwalającą na swobodne wykonywanie utworów; 4) stosuje technikę buzzingu (bzyczenia) oraz gry na ustniku; 5) dysponuje prawidłową emisją dźwięku.
3) interpretacja;	1) interpretuje utwory zgodnie ze stylem danej epoki i ich budową formalną pod kierunkiem nauczyciela; 2) wykazuje się w grze muzykalnością i wrażliwością artystyczną.
4) specjalistyczna terminologia, notacja muzyczna;	1) posługuje się specjalistyczną terminologią; 2) realizuje zasady notacji muzycznej; 3) czyta nuty a vista.
5) samodzielna praca;	1) przestrzega zasad bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) realizuje proces ćwiczenia poszczególnych elementów warsztatu według wskazówek nauczyciela; 3) kontroluje własną grę podczas ćwiczenia; 4) potrafi ocenić jakość wykonywanych zadań; 5) stosuje w działaniach praktycznych wiedzę z zakresu przedmiotów teoretycznych; 6) stosuje różne sposoby zapamiętywania tekstu nutowego; 7) korzysta z narzędzi pomocnych w ćwiczeniu; 8) planuje i organizuje systematyczną pracę.
6) współpraca.	1) realizuje zadania artystyczne w grze z innymi uczniami lub nauczycielem; 2) dostosowuje sposób gry do składu i aparatu wykonawczego, charakteru utworu oraz roli wykonywanej partii; 3) współpracuje z akompaniatorem.
3. Prezentacja publiczna.	
	Uczeń:
1) praktyka estradowa;	1) koncentruje się podczas występu; 2) opanowuje tremę; 3) stosuje zasady poprawnego zachowania podczas publicznej prezentacji;

	4) wykonuje z pamięci część utworów ze swojego repertuaru.		
2) prezentacja w mediach cyfrowych.	1) korzysta z technologii informacyjnej i komunikacyjnej w realizacji zadań artystycznych; 2) obsługuje sprzęt elektroniczny umożliwiający rejestrację swojej gry.		
4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.			
	Uczeń:		
1) rozwój artystyczny i zawodowy;	1) analizuje własne kompetencje; 2) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności; 3) wykorzystuje różne źródła informacji w celu doskonalenia umiejętności; 4) dokumentuje i archiwizuje własne dokonania twórcze; 5) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.		
2) etyka zawodowa.	1) przestrzega zasad etycznych oraz utrzymuje właściwe relacje w środowisku; 2) przyjmuje odpowiedzialność za powierzone zadania artystyczne.		
WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA 1. Sala lekcyjna dostosowana akustycznie. 2. Wyposażenie sali: fortepian lub pianino, pulpit, lustro, metronom. 3. Wyposażenie szkoły: sprzęt audiowizualny. 4. Sala koncertowa lub kameralna.			
INSTRUMENT GŁÓWNY – SAKSOFON			
CELE KSZTAŁCENIA			
Wiedza	Umiejętności		Kompetencje
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu instrumentu głównego – saksofonu.	2. Wykształcenie podstawowych umiejętności gry na instrumencie.	3. Prezentacja publiczna.	4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.
Treści nauczania	Kryteria weryfikacji		
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu instrumentu głównego – saksofonu.			
	Uczeń:		
1) zasady bezpieczeństwa i higieny pracy;	1) określa warunki bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) omawia czynniki wpływające na bezpieczeństwo.		
2) historia instrumentu i wiedza w zakresie literatury przedmiotu;	1) omawia w zarysie historię saksofonu i jego odmiany; 2) wymienia reprezentatywne utwory saksofonowe oraz ich kompozytorów z różnych epok; 3) wymienia wybitnych saksofonistów o znaczącym dorobku artystycznym.		
3) budowa i pielęgnacja instrumentu;	1) nazywa elementy budowy saksofonu, wyjaśnia sposób składania tych elementów oraz określa zasady jego pielęgnacji, 2) wyjaśnia przynależność saksofonu do grupy instrumentów dętych drewnianych oraz transponujących; 3) wymienia odmiany saksofonów, klasyfikując je pod względem wielkości i skali; 4) określa zasady transpozycji poszczególnych odmian saksofonów; 5) orientuje się w rodzajach oraz parametrach stroików, klasyfikuje je według swoich potrzeb oraz określa stopień ich zużycia.		
4) technika wykonawcza.	1) omawia warsztat wykonawczy, w tym budowę aparatu oddechowego oraz jego rolę w grze na saksofonie; 2) opisuje możliwości techniczne instrumentu; 3) wskazuje podstawowe czynniki mające wpływ na intonację.		
2. Wykształcenie podstawowych umiejętności gry na instrumencie.			
	Uczeń:		
1) aparat gry;	1) prezentuje poprawny aparat gry, w tym technikę oddechową i technikę zadęcia; 2) kontroluje prawidłową postawę, ułożenie rąk i palców podczas gry.		
2) technika gry;	1) stosuje różne sposoby efektywnego przygotowania do gry;		

	2) posługuje się różnorodnymi technikami artykulacyjnymi, dynamiką, agogiką oraz potrafi modulować barwę dźwięku z zachowaniem prawidłowej intonacji; 3) dysponuje biegłością techniczną pozwalającą na swobodne wykonywanie utworów; 4) dysponuje prawidłową emisją dźwięku.
3) interpretacja;	1) interpretuje utwory zgodnie ze stylem danej epoki i ich budową formalną pod kierunkiem nauczyciela; 2) wykazuje się w grze muzykalnością i wrażliwością artystyczną.
4) specjalistyczna terminologia, notacja muzyczna;	1) posługuje się specjalistyczną terminologią; 2) realizuje zasady notacji muzycznej; 3) czyta nuty a vista.
5) samodzielna praca;	1) przestrzega zasad bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) realizuje proces ćwiczenia poszczególnych elementów warsztatu według wskazówek nauczyciela; 3) kontroluje własną grę podczas ćwiczenia; 4) potrafi ocenić jakość wykonywanych zadań; 5) stosuje w działaniach praktycznych wiedzę z zakresu przedmiotów teoretycznych; 6) stosuje różne sposoby zapamiętywania tekstu nutowego; 7) korzysta z narzędzi pomocnych w ćwiczeniu; 8) planuje i organizuje systematyczną pracę.
6) współpraca.	1) realizuje zadania artystyczne w grze z innymi uczniami lub nauczycielem; 2) dostosowuje sposób gry do składu i aparatu wykonawczego, charakteru utworu oraz roli wykonywanej partii; 3) współpracuje z akompaniatorem.
3. Prezentacja publiczna.	
	Uczeń:
1) praktyka estradowa;	1) koncentruje się podczas występu; 2) opanowuje tremę; 3) stosuje zasady poprawnego zachowania podczas publicznej prezentacji; 4) wykonuje z pamięci część utworów ze swojego repertuaru.
2) prezentacja w mediach cyfrowych.	1) korzysta z technologii informacyjnej i komunikacyjnej w realizacji zadań artystycznych; 2) obsługuje sprzęt elektroniczny umożliwiający rejestrację swojej gry.
4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.	
	Uczeń:
1) rozwój artystyczny i zawodowy;	1) analizuje własne kompetencje; 2) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności; 3) wykorzystuje różne źródła informacji w celu doskonalenia umiejętności; 4) dokumentuje i archiwizuje własne dokonania twórcze; 5) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.
2) etyka zawodowa.	1) przestrzega zasad etycznych oraz utrzymuje właściwe relacje w środowisku; 2) przyjmuje odpowiedzialność za powierzone zadania artystyczne.
WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA 1. Sala lekcyjna dostosowana akustycznie. 2. Wyposażenie sali: fortepian lub pianino, pulpit, lustro, metronom. 3. Wyposażenie szkoły: sprzęt audiowizualny. 4. Sala koncertowa lub kameralna.	
INSTRUMENT GŁÓWNY – SKRZYPCE	
CELE KSZTAŁCENIA	
Wiedza	Umiejętności / Kompetencje

1. Przyswojenie wiedzy z zakresu instrumentu głównego – skrzypiec.	2. Wykształcenie podstawowych umiejętności gry na instrumencie.	3. Prezentacja publiczna.	4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.
Treści nauczania	Kryteria weryfikacji		
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu instrumentu głównego – skrzypiec.			
	Uczeń:		
1) zasady bezpieczeństwa i higieny pracy;	1) określa warunki bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) omawia czynniki wpływające na bezpieczeństwo.		
2) historia instrumentu i wiedza w zakresie literatury przedmiotu;	1) omawia w zarysie historię skrzypiec; 2) wymienia reprezentatywne utwory skrzypcowe oraz ich kompozytorów z różnych epok; 3) wymienia wybitnych skrzypków o znaczącym dorobku artystycznym.		
3) budowa i pielęgnacja instrumentu;	1) nazywa elementy budowy skrzypiec i smyczka oraz określa zasady ich pielęgnacji; 2) dba o regularną wymianę strun i włosia, utrzymuje w czystości instrument i smyczek.		
4) technika wykonawcza.	1) omawia warsztat wykonawczy; 2) opisuje możliwości techniczne instrumentu; 3) wskazuje podstawowe czynniki mające wpływ na intonację.		
2. Wykształcenie podstawowych umiejętności gry na instrumencie.			
	Uczeń:		
1) aparat gry;	1) prezentuje poprawny aparat gry; 2) kontroluje prawidłową postawę, ułożenie rąk i palców podczas gry.		
2) technika gry;	1) stosuje różne sposoby efektywnego przygotowania do gry; 2) posługuje się różnorodnymi technikami artykulacyjnymi, dynamiką, agogiką oraz potrafi modulować barwę dźwięku z zachowaniem prawidłowej intonacji; 3) dysponuje biegłością techniczną pozwalającą na swobodne wykonywanie utworów.		
3) interpretacja;	1) interpretuje utwory zgodnie ze stylem danej epoki i ich budową formalną pod kierunkiem nauczyciela; 2) wykazuje się w grze muzykalnością i wrażliwością artystyczną.		
4) specjalistyczna terminologia, notacja muzyczna;	1) posługuje się specjalistyczną terminologią; 2) realizuje zasady notacji muzycznej; 3) czyta nuty a vista.		
5) samodzielna praca;	1) przestrzega zasad bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) realizuje proces ćwiczenia poszczególnych elementów warsztatu według wskazówek nauczyciela; 3) kontroluje własną grę podczas ćwiczenia; 4) potrafi ocenić jakość wykonywanych zadań; 5) stosuje w działaniach praktycznych wiedzę z zakresu przedmiotów teoretycznych; 6) stosuje różne sposoby zapamiętywania tekstu nutowego; 7) korzysta z narzędzi pomocnych w ćwiczeniu; 8) planuje i organizuje systematyczną pracę.		
6) współpraca.	1) realizuje zadania artystyczne w grze z innymi uczniami lub nauczycielem; 2) dostosowuje sposób gry do składu i aparatu wykonawczego, charakteru utworu oraz roli wykonywanej partii; 3) współpracuje z akompaniatorem.		
3. Prezentacja publiczna.			
	Uczeń:		
1) praktyka estradowa;	1) koncentruje się podczas występu; 2) opanowuje tremę;		

	3) stosuje zasady poprawnego zachowania podczas publicznej prezentacji; 4) wykonuje z pamięci część utworów ze swojego repertuaru.
2) prezentacja w mediach cyfrowych.	1) korzysta z technologii informacyjnej i komunikacyjnej w realizacji zadań artystycznych; 2) obsługuje sprzęt elektroniczny umożliwiający rejestrację swojej gry.
4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.	
	Uczeń:
1) rozwój artystyczny i zawodowy;	1) analizuje własne kompetencje; 2) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności; 3) wykorzystuje różne źródła informacji w celu doskonalenia umiejętności; 4) dokumentuje i archiwizuje własne dokonania twórcze; 5) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.
2) etyka zawodowa.	1) przestrzega zasad etycznych oraz utrzymuje właściwe relacje w środowisku; 2) przyjmuje odpowiedzialność za powierzone zadania artystyczne.
WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA 1. Sala lekcyjna dostosowana akustycznie, o należytym poziomie wilgotności powietrza. 2. Wyposażenie sali: fortepian lub pianino, pulpit, lustro, metronom. 3. Wyposażenie szkoły: sprzęt audiowizualny. 4. Sala koncertowa lub kameralna.	

INSTRUMENT GŁÓWNY – TRĄBKA			
CELE KSZTAŁCENIA			
Wiedza	Umiejętności		Kompetencje
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu instrumentu głównego – trąbki.	2. Wykształcenie podstawowych umiejętności gry na instrumencie.	3. Prezentacja publiczna.	4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.
Treści nauczania	Kryteria weryfikacji		
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu instrumentu głównego – trąbki.			
	Uczeń:		
1) zasady bezpieczeństwa i higieny pracy;	1) określa warunki bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) omawia czynniki wpływające na bezpieczeństwo.		
2) historia instrumentu i wiedza w zakresie literatury przedmiotu;	1) omawia w zarysie historię trąbki i jej odmiany; 2) wymienia reprezentatywne utwory trąbkowe oraz ich kompozytorów z różnych epok; 3) wymienia wybitnych trębaczy o znaczącym dorobku artystycznym.		
3) budowa i pielęgnacja instrumentu;	1) nazywa elementy budowy trąbki oraz określa zasady jej pielęgnacji; 2) orientuje się w rodzajach ustników i zależnościach z tym związanych; 3) wyjaśnia zasadę działania mechanizmu wentylowego.		
4) technika wykonawcza.	1) omawia warsztat wykonawczy, w tym budowę aparatu oddechowego oraz jego rolę w grze na trąbce; 2) opisuje możliwości techniczne instrumentu; 3) wskazuje podstawowe czynniki mające wpływ na intonację.		
2. Wykształcenie podstawowych umiejętności gry na instrumencie.			
	Uczeń:		
1) aparat gry;	1) prezentuje poprawny aparat gry, w tym technikę oddechową i technikę zadęcia; 2) kontroluje prawidłową postawę podczas gry.		
2) technika gry;	1) stosuje różne sposoby efektywnego przygotowania do gry; 2) posługuje się różnorodnymi technikami artykulacyjnymi, dynamiką, agogiką oraz potrafi modulować barwę dźwięku z zachowaniem prawidłowej intonacji; 3) dysponuje biegłością techniczną pozwalającą na swobodne wykonywanie utworów; 4) wykonuje płynnie proste przedęcia wargowe;		

	5) stosuje technikę buzzingu (bzyczenia) oraz gry na ustniku; 6) dysponuje prawidłową emisją dźwięku.
3) interpretacja;	1) interpretuje utwory zgodnie ze stylem danej epoki i ich budową formalną pod kierunkiem nauczyciela; 2) wykazuje się w grze muzykalnością i wrażliwością artystyczną.
4) specjalistyczna terminologia, notacja muzyczna;	1) posługuje się specjalistyczną terminologią; 2) realizuje zasady notacji muzycznej; 3) czyta nuty a vista.
5) samodzielna praca;	1) przestrzega zasad bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) realizuje proces ćwiczenia poszczególnych elementów warsztatu według wskazówek nauczyciela; 3) kontroluje własną grę podczas ćwiczenia; 4) potrafi ocenić jakość wykonywanych zadań; 5) stosuje w działaniach praktycznych wiedzę z zakresu przedmiotów teoretycznych; 6) stosuje różne sposoby zapamiętywania tekstu nutowego; 7) korzysta z narzędzi pomocnych w ćwiczeniu; 8) planuje i organizuje systematyczną pracę.
6) współpraca.	1) realizuje zadania artystyczne w grze z innymi uczniami lub nauczycielem; 2) dostosowuje sposób gry do składu i aparatu wykonawczego, charakteru utworu oraz roli wykonywanej partii; 3) współpracuje z akompaniatorem.
3. Prezentacja publiczna.	
	Uczeń:
1) praktyka estradowa;	1) koncentruje się podczas występu; 2) opanowuje tremę; 3) stosuje zasady poprawnego zachowania podczas publicznej prezentacji; 4) wykonuje z pamięci część utworów ze swojego repertuaru.
2) prezentacja w mediach cyfrowych.	1) korzysta z technologii informacyjnej i komunikacyjnej w realizacji zadań artystycznych; 2) obsługuje sprzęt elektroniczny umożliwiający rejestrację swojej gry.
4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.	
	Uczeń:
1) rozwój artystyczny i zawodowy;	1) analizuje własne kompetencje; 2) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności; 3) wykorzystuje różne źródła informacji w celu doskonalenia umiejętności; 4) dokumentuje i archiwizuje własne dokonania twórcze; 5) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.
2) etyka zawodowa.	1) przestrzega zasad etycznych oraz utrzymuje właściwe relacje w środowisku; 2) przyjmuje odpowiedzialność za powierzone zadania artystyczne.
WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA 1. Sala lekcyjna dostosowana akustycznie. 2. Wyposażenie sali: fortepian lub pianino, pulpit, lustro, metronom. 3. Wyposażenie szkoły: sprzęt audiowizualny. 4. Sala koncertowa lub kameralna.	
INSTRUMENT GŁÓWNY – TUBA	
CELE KSZTAŁCENIA	

Wiedza	Umiejętności		Kompetencje
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu instrumentu głównego – tuby.	2. Wykształcenie podstawowych umiejętności gry na instrumencie.	3. Prezentacja publiczna.	4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.
Treści nauczania	Kryteria weryfikacji		

1. Przyswojenie wiedzy z zakresu instrumentu głównego – tuby.	
	Uczeń:
1) zasady bezpieczeństwa i higieny pracy;	1) określa warunki bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) omawia czynniki wpływające na bezpieczeństwo.
2) historia instrumentu i wiedza w zakresie literatury przedmiotu;	1) omawia w zarysie historię tuby i jej odmiany; 2) wymienia reprezentatywne utwory tubowe oraz ich kompozytorów z różnych epok; 3) wymienia wybitnych tubistów o znaczącym dorobku artystycznym.
3) budowa i pielęgnacja instrumentu;	1) nazywa elementy budowy tuby oraz określa zasady jej pielęgnacji; 2) orientuje się w rodzajach ustników i zależnościach z tym związanych; 3) wyjaśnia zasadę działania mechanizmu wentylowego.
4) technika wykonawcza.	1) omawia warsztat wykonawczy, w tym budowę aparatu oddechowego oraz jego rolę w grze na tubie; 2) opisuje możliwości techniczne instrumentu; 3) wskazuje podstawowe czynniki mające wpływ na intonację.
2. Wykształcenie podstawowych umiejętności gry na instrumencie.	
	Uczeń:
1) aparat gry;	1) prezentuje poprawny aparat gry, w tym technikę oddechową i technikę zadęcia; 2) kontroluje prawidłową postawę, ułożenie rąk i palców podczas gry.
2) technika gry;	1) stosuje różne sposoby efektywnego przygotowania do gry; 2) posługuje się różnorodnymi technikami artykulacyjnymi, dynamiką, agogiką oraz potrafi modulować barwę dźwięku z zachowaniem prawidłowej intonacji; 3) dysponuje biegłością techniczną pozwalającą na swobodne wykonywanie utworów; 4) stosuje technikę buzzingu (bzyczenia) oraz gry na ustniku; 5) dysponuje prawidłową emisją dźwięku.
3) interpretacja;	1) interpretuje utwory zgodnie ze stylem danej epoki i ich budową formalną pod kierunkiem nauczyciela; 2) wykazuje się w grze muzykalnością i wrażliwością artystyczną.
4) specjalistyczna terminologia, notacja muzyczna;	1) posługuje się specjalistyczną terminologią; 2) realizuje zasady notacji muzycznej; 3) czyta nuty a vista.
5) samodzielna praca;	1) przestrzega zasad bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) realizuje proces ćwiczenia poszczególnych elementów warsztatu według wskazówek nauczyciela; 3) kontroluje własną grę podczas ćwiczenia; 4) potrafi ocenić jakość wykonywanych zadań; 5) stosuje w działaniach praktycznych wiedzę z zakresu przedmiotów teoretycznych; 6) stosuje różne sposoby zapamiętywania tekstu nutowego; 7) korzysta z narzędzi pomocnych w ćwiczeniu; 8) planuje i organizuje systematyczną pracę.
6) współpraca.	1) realizuje zadania artystyczne w grze z innymi uczniami lub nauczycielem; 2) dostosowuje sposób gry do składu i aparatu wykonawczego, charakteru utworu oraz roli wykonywanej partii; 3) współpracuje z akompaniatorem.
3. Prezentacja publiczna.	
	Uczeń:
1) praktyka estradowa;	1) koncentruje się podczas występu; 2) opanowuje tremę; 3) stosuje zasady poprawnego zachowania podczas publicznej prezentacji;

	4) wykonuje z pamięci część utworów ze swojego repertuaru.		
2) prezentacja w mediach cyfrowych.	1) korzysta z technologii informacyjnej i komunikacyjnej w realizacji zadań artystycznych; 2) obsługuje sprzęt elektroniczny umożliwiający rejestrację swojej gry.		
4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.			
	Uczeń:		
1) rozwój artystyczny i zawodowy;	1) analizuje własne kompetencje; 2) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności; 3) wykorzystuje różne źródła informacji w celu doskonalenia umiejętności; 4) dokumentuje i archiwizuje własne dokonania twórcze; 5) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.		
2) etyka zawodowa.	1) przestrzega zasad etycznych oraz utrzymuje właściwe relacje w środowisku; 2) przyjmuje odpowiedzialność za powierzone zadania artystyczne.		
WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA 1. Sala lekcyjna dostosowana akustycznie. 2. Wyposażenie sali: fortepian lub pianino, pulpit, lustro, metronom. 3. Wyposażenie szkoły: sprzęt audiowizualny. 4. Sala koncertowa lub kameralna.			
INSTRUMENT GŁÓWNY – WALTORNIA			
CELE KSZTAŁCENIA			
Wiedza	Umiejętności		Kompetencje
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu instrumentu głównego – waltorni.	2. Wykształcenie podstawowych umiejętności gry na instrumencie.	3. Prezentacja publiczna.	4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.
Treści nauczania	Kryteria weryfikacji		
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu instrumentu głównego – waltorni.			
	Uczeń:		
1) zasady bezpieczeństwa i higieny pracy;	1) określa warunki bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) omawia czynniki wpływające na bezpieczeństwo.		
2) historia instrumentu i wiedza w zakresie literatury przedmiotu;	1) omawia w zarysie historię waltorni i jej odmiany; 2) wymienia reprezentatywne utwory waltorniowe oraz ich kompozytorów z różnych epok; 3) wymienia wybitnych waltornistów o znaczącym dorobku artystycznym.		
3) budowa i pielęgnacja instrumentu;	1) nazywa elementy waltorni oraz określa zasady jej pielęgnacji; 2) orientuje się w rodzajach ustników i zależnościach z tym związanych; 3) wyjaśnia zasadę działania mechanizmu wentylowego.		
4) technika wykonawcza.	1) omawia warsztat wykonawczy, w tym budowę aparatu oddechowego oraz jego rolę w grze na waltorni; 2) opisuje możliwości techniczne instrumentu; 3) wskazuje podstawowe czynniki mające wpływ na intonację.		
2. Wykształcenie podstawowych umiejętności gry na instrumencie.			
	Uczeń:		
1) aparat gry;	1) prezentuje poprawny aparat gry, w tym technikę oddechową i technikę zadęcia; 2) kontroluje prawidłową postawę i ułożenie rąk podczas gry.		
2) technika gry;	1) stosuje różne sposoby efektywnego przygotowania do gry; 2) posługuje się różnorodnymi technikami artykulacyjnymi, dynamiką, agogiką oraz potrafi modulować barwę dźwięku z zachowaniem prawidłowej intonacji; 3) dysponuje biegłością techniczną pozwalającą na swobodne wykonywanie utworów; 4) stosuje technikę buzzingu (bzyczenia) oraz gry na ustniku; 5) dysponuje prawidłową emisją dźwięku;		

	6) prezentuje zasadę gry dźwięków zatkanych oraz prostych transpozycji.
3) interpretacja;	1) interpretuje utwory zgodnie ze stylem danej epoki i ich budową formalną pod kierunkiem nauczyciela; 2) wykazuje się w grze muzykalnością i wrażliwością artystyczną.
4) specjalistyczna terminologia, notacja muzyczna;	1) posługuje się specjalistyczną terminologią; 2) realizuje zasady notacji muzycznej; 3) czyta nuty a vista.
5) samodzielna praca;	1) przestrzega zasad bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) realizuje proces ćwiczenia poszczególnych elementów warsztatu według wskazówek nauczyciela; 3) kontroluje własną grę podczas ćwiczenia; 4) potrafi ocenić jakość wykonywanych zadań; 5) stosuje w działaniach praktycznych wiedzę z zakresu przedmiotów teoretycznych; 6) stosuje różne sposoby zapamiętywania tekstu nutowego; 7) korzysta z narzędzi pomocnych w ćwiczeniu; 8) planuje i organizuje systematyczną pracę.
6) współpraca.	1) realizuje zadania artystyczne w grze z innymi uczniami lub nauczycielem; 2) dostosowuje sposób gry do składu i aparatu wykonawczego, charakteru utworu oraz roli wykonywanej partii; 3) współpracuje z akompaniatorem.
3. Prezentacja publiczna.	
	Uczeń:
1) praktyka estradowa;	1) koncentruje się podczas występu; 2) opanowuje tremę; 3) stosuje zasady poprawnego zachowania podczas publicznej prezentacji; 4) wykonuje z pamięci część utworów ze swojego repertuaru.
2) prezentacja w mediach cyfrowych.	1) korzysta z technologii informacyjnej i komunikacyjnej w realizacji zadań artystycznych; 2) obsługuje sprzęt elektroniczny umożliwiający rejestrację swojej gry.
4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.	
	Uczeń:
1) rozwój artystyczny i zawodowy;	1) analizuje własne kompetencje; 2) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności; 3) wykorzystuje różne źródła informacji w celu doskonalenia umiejętności; 4) dokumentuje i archiwizuje własne dokonania twórcze; 5) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.
2) etyka zawodowa.	1) przestrzega zasad etycznych oraz utrzymuje właściwe relacje w środowisku; 2) przyjmuje odpowiedzialność za powierzone zadania artystyczne.
WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA 1. Sala lekcyjna dostosowana akustycznie. 2. Wyposażenie sali: fortepian lub pianino, pulpit, lustro, metronom. 3. Wyposażenie szkoły: sprzęt audiowizualny. 4. Sala koncertowa lub kameralna.	

INSTRUMENT GŁÓWNY – WIOLONCZELA			
CELE KSZTAŁCENIA			
Wiedza	Umiejętności		Kompetencje
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu instrumentu głównego – wiolonczeli.	2. Wykształcenie podstawowych umiejętności gry na instrumencie.	3. Prezentacja publiczna.	4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.
Treści nauczania	Kryteria weryfikacji		
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu instrumentu głównego – wiolonczeli.			

	Uczeń:
1) zasady bezpieczeństwa i higieny pracy;	1) określa warunki bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) rozróżnia czynniki wpływające na bezpieczeństwo.
2) historia instrumentu i wiedza w zakresie literatury przedmiotu;	1) omawia w zarysie historię wiolonczeli; 2) wymienia reprezentatywne utwory wiolonczelowe oraz ich kompozytorów z różnych epok; 3) wymienia wybitnych wiolonczelistów o znaczącym dorobku artystycznym.
3) budowa i pielęgnacja instrumentu;	1) nazywa elementy budowy wiolonczeli i smyczka oraz określa sposoby ich pielęgnacji; 2) dba o regularną wymianę strun i włosia, utrzymuje w czystości instrument i smyczek.
4) technika wykonawcza.	1) omawia warsztat wykonawczy; 2) opisuje możliwości techniczne instrumentu; 3) wskazuje podstawowe czynniki mające wpływ na intonację.
2. Wykształcenie podstawowych umiejętności gry na instrumencie.	
	Uczeń:
1) aparat gry;	1) prezentuje poprawny aparat gry; 2) kontroluje prawidłową postawę, ułożenie rąk i palców podczas gry.
2) technika gry;	1) stosuje różne sposoby efektywnego przygotowania do gry; 2) posługuje się różnorodnymi technikami artykulacyjnymi, dynamiką, agogiką oraz potrafi modulować barwę dźwięku z zachowaniem prawidłowej intonacji; 3) dysponuje biegłością techniczną pozwalającą na swobodne wykonywanie utworów.
3) interpretacja;	1) interpretuje utwory zgodnie ze stylem danej epoki i ich budową formalną pod kierunkiem nauczyciela; 2) wykazuje się w grze muzykalnością i wrażliwością artystyczną.
4) specjalistyczna terminologia, notacja muzyczna;	1) posługuje się specjalistyczną terminologią; 2) realizuje zasady notacji muzycznej; 3) czyta nuty a vista.
5) samodzielna praca;	1) przestrzega zasad bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) realizuje proces ćwiczenia poszczególnych elementów warsztatu według wskazówek nauczyciela; 3) kontroluje własną grę podczas ćwiczenia; 4) potrafi ocenić jakość wykonywanych zadań; 5) stosuje w działaniach praktycznych wiedzę z zakresu przedmiotów teoretycznych; 6) stosuje różne sposoby zapamiętywania tekstu nutowego; 7) korzysta z narzędzi pomocnych w ćwiczeniu; 8) planuje i organizuje systematyczną pracę.
6) współpraca.	1) realizuje zadania artystyczne w grze z innymi uczniami lub nauczycielem; 2) dostosowuje sposób gry do składu i aparatu wykonawczego, charakteru utworu oraz roli wykonywanej partii; 3) współpracuje z akompaniatorem.
3. Prezentacja publiczna.	
	Uczeń:
1) praktyka estradowa;	1) koncentruje się podczas występu; 2) opanowuje tremę; 3) stosuje zasady poprawnego zachowania podczas publicznej prezentacji; 4) wykonuje z pamięci część utworów ze swojego repertuaru.
2) prezentacja w mediach cyfrowych.	1) korzysta z technologii informacyjnej i komunikacyjnej w realizacji zadań artystycznych;

	2) obsługuje sprzęt elektroniczny umożliwiający rejestrację swojej gry.	
4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.		
	Uczeń:	
1) rozwój artystyczny i zawodowy;	1) analizuje własne kompetencje; 2) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności; 3) wykorzystuje różne źródła informacji w celu doskonalenia umiejętności; 4) dokumentuje i archiwizuje własne dokonania twórcze; 5) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.	
2) etyka zawodowa.	1) przestrzega zasad etycznych oraz utrzymuje właściwe relacje w środowisku; 2) przyjmuje odpowiedzialność za powierzone zadania artystyczne.	
WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA 1. Sala lekcyjna dostosowana akustycznie, o należytym poziomie wilgotności powietrza. 2. Wyposażenie sali: fortepian lub pianino, pulpit, lustro, metronom, siedzisko - stołek z możliwością regulacji wysokości, podkładka pod nóżkę wiolonczeli. 3. Wyposażenie szkoły: sprzęt audiowizualny. 4. Sala koncertowa lub kameralna.		
KSZTAŁCENIE SŁUCHU		
CELE KSZTAŁCENIA		
Wiedza	Umiejętności	Kompetencje
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu kształcenia słuchu.	2. Wykształcenie umiejętności w zakresie kształcenia słuchu.	3. Pogłębianie i aktualizowanie wiedzy, w tym z wykorzystaniem technologii informacyjnej i komunikacyjnej.
Treści nauczania	Kryteria weryfikacji	
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu kształcenia słuchu.		
	Uczeń:	
1) notacja muzyczna;	omawia zasady ortografii muzycznej – system pięcioliniowy, nazwy oktaw (od wielkiej do dwukreślnej), nuty, pauzy, klucze: wiolinowy i basowy, przenośniki oktawowe, znaki przykluczowe, znaki chromatyczne pojedyncze, znaki przedłużające wartości nut i pauz, znaki zakończenia utworu, skróty pisowni muzycznej.	
2) struktury interwałowe;	nazywa i definiuje interwały proste gamowłaściwe i w oderwaniu od tonacji oraz ich oznaczenia.	
3) trójdźwięki;	nazywa i definiuje trójdźwięki durowe i molowe w przewrotach, trójdźwięk zmniejszony i zwiększony w postaci zasadniczej.	
4) akordy;	nazywa i definiuje D^7 w postaci zasadniczej.	
5) skale muzyczne;	1) nazywa i definiuje skalę majorową (odmiana naturalna) i minorową (odmiana naturalna, harmoniczna, dorycka) w tonacjach do 3 znaków przykluczowych; 2) wyjaśnia pokrewieństwo tonacji (równoległość, równoimienność, pokrewieństwo kwintowe).	
6) zjawiska harmoniczne;	1) identyfikuje triadę harmoniczną w poznanych odmianach skal; 2) opisuje progresję i transpozycję.	
7) zjawiska metrorytmiczne.	1) nazywa: wartości rytmiczne, grupy rytmiczne regularne i triolę ósemkową; 2) omawia zasady grupowania wartości w taktach ćwierćnutowych (2/4, 3/4, 4/4) i ósemkowych (3/8, 6/8).	
2. Wykształcenie umiejętności w zakresie kształcenia słuchu.		
	Uczeń:	
1) percepcja słuchowa, wzrokowa i słuchowo-wzrokowa;	1) rozpoznaje ze słuchu (prezentacja melodyczna lub harmoniczna) i w zapisie: a) interwały proste gamowłaściwe i w oderwaniu od tonacji, b) dźwięki chromatycznie zmienione w melodii,	

	c) trójdźwięki: durowy i molowy w postaci zasadniczej i w przewrotach, zmniejszony i zwiększony w postaci zasadniczej, d) D^7 w postaci zasadniczej z rozwiązaniem, e) skalę majorową (odmiana naturalna) i minorową (odmiana naturalna, harmoniczna, dorycka); 2) rozpoznaje w zapisie: a) trójdźwięki triady harmonicznej w skali majorowej naturalnej i minorowej harmonicznej w tonacjach do 3 znaków przykluczowych, b) wartości rytmiczne, grupy rytmiczne, pauzy, c) przedtakt i takt niepełny w zakończeniu przebiegu muzycznego; 3) zapisuje: a) pojedyncze dźwięki i współbrzmienia w kluczach wiolinowym i basowym, na pięciolinii oraz na liniach dodanych dolnych i górnych, b) dźwięki w oktawach od wielkiej do dwukreślnej, w kluczach wiolinowym i basowym, w tym z użyciem przenośników oktawowych, c) interwały proste gamowłaściwe i w oderwaniu od tonacji, d) interwały charakterystyczne z rozwiązaniem, e) trójdźwięki: - durowy i molowy w postaci zasadniczej i w przewrotach, - zmniejszony i zwiększony w postaci zasadniczej, f) D^7 w postaci zasadniczej z rozwiązaniem, g) skalę majorową (odmiana naturalna) i minorową (odmiana naturalna, harmoniczna, dorycka), h) trójdźwięki triady harmonicznej w skali majorowej naturalnej i minorowej harmonicznej w tonacjach do 3 znaków przykluczowych, i) wartości rytmiczne, grupy rytmiczne i pauzy zgodnie z zasadami grupowania w taktach o ćwierćnutowej i ósemkowej jednostce pulsu, j) przedtakt i takt niepełny w zakończeniu przebiegu muzycznego, k) skróty pisowni muzycznej.
2) czytanie nut;	1) realizuje głosem (solmizacją, literowo, stopniami gamy, tataizacją lub z użyciem tekstu) a vista i po uprzednim przygotowaniu: a) przebiegi melodyczne i melodyczno-rytmiczne jedno- i dwugłosowe, oparte na motywach zawierających poznane struktury interwałowe i harmoniczne, b) wybrane przez nauczyciela głosy z przebiegów melodycznych i melodyczno-rytmicznych wielogłosowych – samodzielnie albo z udziałem innego ucznia lub nauczyciela; 2) realizuje samodzielnie równocześnie głosem i na instrumencie klawiszowym przebiegi melodyczne i melodyczno-rytmiczne wielogłosowe; 3) transponuje głosem przebieg melodyczny, realizując go solmizacją, literowo, stopniami gamy, tataizacją lub z użyciem tekstu; 4) realizuje akustycznie (tataizacją, z użyciem tekstu, klaskaniem, stukaniem, na instrumencie perkusyjnym) a vista i po uprzednim przygotowaniu jedno- i dwugłosowe przebiegi rytmiczne, oparte na poznanych wartościach i grupach rytmicznych w taktach ćwierćnutowych i ósemkowych.
3) pamięć i wyobraźnia muzyczna.	1) zapisuje, uzupełnia i koryguje: a) jednogłosowe przebiegi melodyczne, rytmiczne i melodyczno-rytmiczne, b) kadencje; 2) zapisuje i wykonuje z pamięci krótkie jednogłosowe tonalne przebiegi melodyczne i melodyczno-rytmiczne oraz przebiegi rytmiczne; 3) dostrzega w zapisie i w słuchanej melodii progresje; 4) dokonuje pisemnie transpozycji;

	5) improwizuje głosem na zadany temat.		
3. Pogłębianie i aktualizowanie wiedzy oraz doskonalenie umiejętności zawodowych, w tym z wykorzystaniem technologii informacyjnej i komunikacyjnej.			
	Uczeń:		
rozwój artystyczny i podstawy rozwoju zawodowego.	1) analizuje i ocenia własne kompetencje; 2) identyfikuje obszary wiedzy i umiejętności wymagające doskonalenia; 3) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności wykorzystując różne źródła informacji, w tym internetowe bazy wiedzy i serwisy strumieniowe, potrafi dokonać selekcji materiałów i krytycznie je ocenić; 4) angażuje się w realizację wyznaczonych zadań; 5) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.		
WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA 1. Sala dydaktyczna. 2. Wyposażenie sali: tablica w pięciolinię, instrument klawiszowy (klasyczny lub elektroniczny), sprzęt audiowizualny.			
ORKIESTRA			
CELE KSZTAŁCENIA			
Wiedza	Umiejętności		Kompetencje
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu gry w orkiestrze.	2. Wykształcenie umiejętności gry w orkiestrze.	3. Prezentacja publiczna.	4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.
Treści nauczania	Kryteria weryfikacji		
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu gry w orkiestrze.			
	Uczeń:		
1) zasady bezpieczeństwa i higieny pracy;	1) określa podstawowe warunki bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) omawia czynniki wpływające na bezpieczeństwo.		
2) wiedza z zakresu gry w orkiestrze.	1) wskazuje podstawowe informacje na temat wykonywanych utworów; 2) charakteryzuje zasady pracy w orkiestrze, w tym rolę dyrygenta, koncertmistrza i prymariusza grupy.		
2. Wykształcenie umiejętności gry w orkiestrze.			
	Uczeń:		
1) technika wykonawcza;	1) przygotowuje swój instrument do gry w orkiestrze; 2) zachowuje prawidłową postawę podczas gry w orkiestrze; 3) identyfikuje swoją partię w partyturze i określa jej rolę w grupie; 4) samodzielnie odczytuje zapis nutowy; 5) posługuje się specjalistyczną terminologią; 6) reaguje na gesty innych członków orkiestry oraz dyrygenta; 7) kontroluje spójność dynamiki, artykulacji i brzmienia oraz metrorytmiki; 8) rozpoznaje i koryguje błędy podczas wspólnej gry; 9) kontroluje i koryguje intonację podczas gry.		
2) interpretacja.	1) wykonuje utwory zgodnie ze stylem danej epoki; 2) współtworzy ogólny wyraz artystyczny pod kierunkiem dyrygenta; 3) realizuje tekst muzyczny z wykorzystaniem wiedzy z zakresu przedmiotów ogólnomuzycznych.		
3. Prezentacja publiczna.			
	Uczeń:		
praktyka estradowa.	1) stosuje zasady poprawnego zachowania podczas występu; 2) opanowuje tremę; 3) koncentruje się podczas występu.		
4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.			
	Uczeń:		
1) rozwój artystyczny i zawodowy;	1) analizuje własne kompetencje; 2) identyfikuje obszary wiedzy i umiejętności wymagające doskonalenia; 3) wyznacza sobie cele rozwojowe, sposoby i terminy ich realizacji;		

	4) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności; 5) wykorzystuje różne źródła informacji w celu doskonalenia umiejętności zawodowych; 6) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.
2) etyka zawodowa.	1) przestrzega zasad etycznych oraz utrzymuje właściwe relacje w środowisku; 2) angażuje się w grę w orkiestrze, biorąc odpowiedzialność za efekt końcowy wspólnej pracy; 3) współpracuje w orkiestrze, budując relacje oparte na zaufaniu i wzajemnym szacunku.

WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA

1. Sala prób – mieszcząca wszystkich członków orkiestry, dostosowana akustycznie albo sala koncertowa lub kameralna.
2. Wyposażenie: odpowiednia liczba krzeseł oraz pulpitów, fortepian lub pianino.
3. Wyposażenie szkoły: sprzęt audiowizualny.
4. Sala koncertowa lub kameralna (do występów).

PODSTAWY RYTMIKI

	CELE KSZTAŁCENIA		
	Wiedza	Umiejętności	Kompetencje
Treści nauczania	1. Przyswojenie wiedzy z zakresu podstaw rytmiki.	2. Wykształcenie umiejętności z zakresu podstaw rytmiki.	3. Pogłębianie i aktualizowanie wiedzy, w tym z wykorzystaniem technologii informacyjnej i komunikacyjnej.
	Kryteria weryfikacji – uczeń:		
1) aparat ruchowy;	określa prawidłową postawę ciała.	1) utrzymuje prawidłową postawę ciała; 2) wykazuje się koordynacją wzrokowo-ruchową, słuchowo-ruchową oraz przestrzenno-ruchową.	1) analizuje własne kompetencje; 2) angażuje się w realizację wyznaczonych zadań; 3) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.
2) zagadnienia metrorytmiczne;	1) rozróżnia pojęcia: puls, akcent, metrum, rytm, przedtakt; 2) rozróżnia wartości i grupy rytmiczne nut i pauz; 3) kojarzy obraz graficzny nut z ich czasem trwania; 4) rozpoznaje i omawia tematy rytmiczne; 5) rozróżnia metrum dwudzielne i trójdzielne o ćwierćnutowej i ósemkowej jednostce pulsu.	1) realizuje różnymi sposobami: puls, akcent, metrum, przebieg rytmiczny, przedtakt; 2) realizuje w ćwiczeniach i zabawach ruchowych poznane wartości i grupy rytmiczne: cała nuta, cała nuta z kropką, półnuta, półnuta z kropką, ćwierćnuta, ósemki, szesnastki, oraz odpowiadające im pauzy, grupy rytmiczne: ćwierćnuta z kropką i ósemka, grupy szesnastkowe, synkopy, triola ósemkowa; 3) zapisuje nuty zgodnie z zasadami kaligrafii; 4) odczytuje, zapisuje ze słuchu i realizuje różnymi sposobami tematy rytmiczne	

		złożone z poznanych wartości, pauz i grup rytmicznych; 5) tworzy własne tematy rytmiczne złożone z poznanych wartości, pauz i grup rytmicznych; 6) zapisuje, uzupełnia, koryguje dyktanda rytmiczne; 7) realizuje przebiegi rytmiczne w metrum o ćwierćnutowej i ósemkowej jednostce pulsu.	
3) przebiegi melodyczne;	definiuje i nazywa interwały, trójdźwięki w postaci zasadniczej (durowy, molowy, zmniejszony i zwiększony), gamę durową i molową.	1) wskazuje kierunek linii melodycznej; 2) przedstawia ruchem: a) interwały, b) trójdźwięki, c) gamy; 3) śpiewa i interpretuje ruchem wybrane piosenki i kanony.	
4) wybrane elementy dzieła muzycznego;	1) definiuje wybrane określenia agogiczne; 2) określa wybrane znaki dynamiczne i artykulacyjne.	1) realizuje zadania melodyczno-rytmiczne w podanym tempie; 2) realizuje zadania melodyczno-rytmiczne z odpowiednią dynamiką i artykulacją.	
5) piosenki i kanony;	charakteryzuje wybrane piosenki i kanony.	śpiewa i interpretuje ruchem wybrane piosenki i kanony.	
6) gra na instrumentach perkusyjnych;	1) identyfikuje instrumenty z instrumentarium Orffa; 2) objaśnia sposoby gry na wybranych instrumentach.	gra akompaniamenty do piosenek lub utworów muzycznych lub ich fragmentów.	
7) tańce;	charakteryzuje wybrane tańce.	realizuje wybrane tańce polskie i innych narodów.	
8) improwizacja;	definiuje improwizację.	1) improwizuje ruchem, głosem oraz na instrumentach perkusyjnych; 2) wyraża ruchem nastrój i charakter muzyki lub wybrane elementy dzieła muzycznego.	
9) aktywne słuchanie muzyki.	omawia wybrane utwory muzyczne lub ich fragmenty.	interpretuje ruchem utwory muzyczne lub ich fragmenty.	
WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA			

1. Sala lekcyjna mieszcząca wszystkich uczniów uczestniczących w zajęciach, z pustą przestrzenią do ćwiczeń ruchowych. 2. Wyposażenie sali: fortepian lub pianino, instrumenty Orffa, akcesoria do zajęć podstaw rytmiki, tablica w pięciolinię, wykładzina dywanowa lub dywan. 3. Wyposażenie szkoły: sprzęt audiowizualny. 4. Sala koncertowa lub kameralna.			
WIEDZA O MUZYCE			
Treści nauczania	CELE KSZTAŁCENIA		
	Wiedza	Umiejętności	Kompetencje
	1. Przyswojenie podstawowej wiedzy o muzyce.	2. Wykorzystanie w praktyce wiadomości z zakresu wiedzy o muzyce.	3. Pogłębianie i aktualizowanie wiedzy, w tym z wykorzystaniem technologii informacyjnej i komunikacyjnej.
	Kryteria weryfikacji – uczeń:		
1) pojęcie muzyki;	1) definiuje pojęcie muzyki; 2) określa rodzaje i funkcje muzyki.	rozpoznaje na podstawie przykładów słuchowych oraz materiałów wizualnych różne rodzaje muzyki (klasyczna, ludowa, instrumentalna, wokalna, solowa, zespołowa, sakralna, świecka, absolutna, programowa, popularna, etniczna, rozrywkowa).	1) analizuje i ocenia własne kompetencje; 2) identyfikuje obszary wiedzy i umiejętności wymagające doskonalenia; 3) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności wykorzystując różne źródła informacji, w tym internetowe bazy wiedzy i serwisy strumieniowe, potrafi dokonać selekcji materiałów i krytycznie je ocenić; 4) angażuje się w realizację wyznaczonych zadań; 5) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.
2) zawody związane z muzyką;	nazywa zawody związane z muzyką.	porównuje specyfikę pracy takich zawodów jak: kompozytor, instrumentalista, wokalista, dyrygent, chórmistrz, aranżer, lutnik, reżyser dźwięku, DJ, animator kultury, dziennikarz, muzykolog, teoretyk muzyki.	
3) życie muzyczne;	1) wymienia typy instytucji kultury; 2) wskazuje najważniejsze polskie festiwale oraz konkursy muzyczne; 3) omawia reguły savoir-vivre'u podczas wydarzenia kulturalnego.	1) czynnie uczestniczy w wydarzeniach organizowanych przez szkołę; 2) wymienia wykonawców i kompozytorów oraz dzieła poznane podczas uczestnictwa w różnych formach życia kulturalnego; 3) stosuje poznane zasady savoir-vivre'u.	
4) obsada wykonawcza;	nazywa instrumenty muzyczne, głosy ludzkie i rodzaje zespołów muzycznych.	rozpoznaje na podstawie przykładów słuchowych oraz materiałów wizualnych instrumenty muzyczne, głosy ludzkie i rodzaje zespołów muzycznych.	
5) elementy dzieła muzycznego;	definiuje elementy dzieła muzycznego.	rozpoznaje na podstawie przykładów słuchowych oraz materiałów wizualnych melodykę, rytmikę, harmonikę, dynamikę,	

		artykulację, agogikę i kolorystykę.	
6) faktura muzyczna;	określa rodzaje faktury muzycznej ze względu na układ głosów.	rozpoznaje na podstawie przykładów słuchowych oraz materiałów wizualnych rodzaj faktury muzycznej.	
7) gatunki i formy muzyczne;	1) określa gatunki muzyki wokalnej, instrumentalnej, wokalno-instrumentalnej i elektroakustycznej; 2) omawia formy muzyczne, w tym dwuczęściową, trzyczęściową, rondo, formę sonatową, wariacje, kanon.	1) rozpoznaje na podstawie przykładów słuchowych oraz materiałów wizualnych cechy poszczególnych gatunków i form; 2) przyporządkowuje wykonywane przez siebie utwory do poznanych gatunków i form muzycznych.	
8) polska muzyka ludowa;	1) określa cechy polskich tańców narodowych; 2) nazywa wybrane instrumenty ludowe; 3) charakteryzuje muzykę własnego regionu; 4) opisuje rolę muzyki w najważniejszych zwyczajach i obrzędach ludowych.	1) porównuje na podstawie przykładów słuchowych oraz materiałów wizualnych cechy polskich tańców narodowych; 2) rozpoznaje na podstawie materiałów wizualnych podstawowe kroki polskich tańców narodowych i proste układy taneczne; 3) na podstawie przykładów słuchowych oraz materiałów wizualnych rozpoznaje polskie instrumentarium ludowe, w tym burczybas, cymbały, diabelskie skrzypce, dudy, ligawkę, lirę korbową; 4) wskazuje cechy i rozpoznaje na podstawie przykładów słuchowych oraz materiałów wizualnych muzykę własnego regionu.	
9) twórczość wybranych kompozytorów;	1) wymienia, porządkuje w czasie i rozróżnia epoki twórczości muzycznej; 2) wymienia wybranych kompozytorów reprezentujących poszczególne epoki z uwzględnieniem kompozytorów polskich.	przyporządkowuje utwór do epoki, w której powstał.	

10) wiedza o patronie szkoły;	1) przyporządkowuje patrona szkoły (kompozytora, wykonawcę lub innego uczestnika życia muzycznego) do właściwej epoki; 2) określa pola działalności patrona szkoły.	1) wymienia osiągnięcia artystyczne patrona szkoły; 2) jeżeli patron szkoły jest kompozytorem – rozpoznaje ze słuchu jego wybrane utwory.	
11) zasoby internetowe.	1) wymienia internetowe bazy wiedzy o muzyce oraz programy i aplikacje wspomagające naukę i rozwój kompetencji muzycznych; 2) wskazuje serwisy strumieniowe oferujące muzykę klasyczną.	1) odnajduje wskazane informacje o muzyce przy użyciu baz internetowych; 2) korzysta z serwisów strumieniowych w celu zapoznawania się z dziełami muzycznymi oraz ich wykonawcami.	

WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA
1. Sala dydaktyczna.
2. Wyposażenie sali: tablica w pięciolinię, instrument klawiszowy (klasyczny lub elektroniczny), sprzęt audiowizualny.

ZESPÓŁ INSTRUMENTALNY			
CELE KSZTAŁCENIA			
Wiedza	Umiejętności		Kompetencje
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu gry w zespole instrumentalnym.	2. Wykształcenie umiejętności gry w zespole instrumentalnym.	3. Prezentacja publiczna.	4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.
Treści nauczania	Kryteria weryfikacji		
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu gry z zespole instrumentalnym.			
	Uczeń:		
1) zasady bezpieczeństwa i higieny pracy;	1) określa podstawowe warunki bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) omawia czynniki wpływające na bezpieczeństwo.		
2) wiedza z zakresu gry zespołowej.	1) wskazuje podstawowe informacje na temat wykonywanych utworów; 2) charakteryzuje zasady pracy w zespole instrumentalnym.		
2. Wykształcenie umiejętności gry w zespole instrumentalnym.			
	Uczeń:		
1) technika wykonawcza;	1) przygotowuje swój instrument do gry w grupie; 2) zachowuje prawidłową postawę podczas gry w zespole; 3) identyfikuje swoją partię w partyturze i określa jej rolę w grupie; 4) samodzielnie odczytuje zapis nutowy; 5) posługuje się specjalistyczną terminologią; 6) reaguje na gesty innych członków zespołu, w tym prowadzącego; 7) kontroluje spójność dynamiki, artykulacji i brzmienia oraz metrorytmiki; 8) rozpoznaje i koryguje błędy podczas wspólnej gry; 9) kontroluje i koryguje intonację podczas gry.		
2) interpretacja.	1) wykonuje utwory zgodnie ze stylem danej epoki; 2) współtworzy ogólny wyraz artystyczny pod kierunkiem prowadzącego;		

	3) realizuje tekst muzyczny z wykorzystaniem wiedzy z zakresu przedmiotów ogólnomuzycznych.
3. Prezentacja publiczna.	
	Uczeń:
praktyka estradowa.	1) stosuje zasady poprawnego zachowania podczas publicznej prezentacji; 2) opanowuje tremę; 3) koncentruje się podczas występu.
4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.	
	Uczeń:
1) rozwój artystyczny i zawodowy;	1) analizuje własne kompetencje; 2) identyfikuje obszary wiedzy i umiejętności wymagające doskonalenia; 3) wyznacza sobie cele rozwojowe, sposoby i terminy ich realizacji; 4) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności; 5) wykorzystuje różne źródła informacji w celu doskonalenia umiejętności zawodowych; 6) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.
2) etyka zawodowa.	1) przestrzega zasad etycznych oraz utrzymuje właściwe relacje w środowisku; 2) angażuje się w grę w zespole, biorąc odpowiedzialność za efekt końcowy wspólnej pracy; 3) współpracuje w zespole, budując relacje oparte na zaufaniu i wzajemnym szacunku.
WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA 1. Sala lekcyjna dostosowana akustycznie. 2. Wyposażenie sali: fortepian lub pianino, odpowiednia liczba krzeseł i pulpitów. 3. Wyposażenie szkoły: sprzęt audiowizualny. 4. Sala koncertowa lub kameralna.	

Minimalna liczba godzin kształcenia w zakresie obowiązkowych zajęć edukacyjnych artystycznych:

1) w ogólnokształcącej szkole muzycznej I stopnia:
   a) dla ucznia realizującego w klasach VII i VIII przedmiot główny – instrument główny wynosi **50 2/3** (w ujęciu tygodniowym),
   b) dla ucznia realizującego w klasach VII i VIII przedmiot główny – rytmikę wynosi **54** (w ujęciu tygodniowym);
2) w szkole muzycznej I stopnia:
   a) o sześcioletnim cyklu kształcenia wynosi **35 1/3** (w ujęciu tygodniowym),
   b) o czteroletnim cyklu kształcenia wynosi **26 1/3** (w ujęciu tygodniowym).

OBOWIĄZKOWE ZAJĘCIA EDUKACYJNE ARTYSTYCZNE W SZKOŁACH UMOŻLIWIAJĄCYCH UZYSKANIE DYPLOMU UKOŃCZENIA SZKOŁY POTWIERDZAJĄCEGO UZYSKANIE TYTUŁU ZAWODOWEGO MUZYK PO ZDANIU EGZAMINU DYPLOMOWEGO

W szkołach umożliwiających uzyskanie dyplomu ukończenia szkoły potwierdzającego uzyskanie tytułu zawodowego muzyk po zdaniu egzaminu dyplomowego przedmiotem głównym jest:

1) w specjalności instrumentalistyka – specjalizacja: gra na wybranym instrumencie;

2) w specjalności instrumentalistyka jazzowa – specjalizacja: gra na wybranym instrumencie jazzowym;

3) w specjalnościach wokalistyka i wokalistyka jazzowa – śpiew;

4) w specjalności rytmika – rytmika;

5) w specjalności lutnictwo – lutnictwo;

6) w specjalności teoria muzyki – specjalizacja: podstawy dyrygowania albo specjalizacja: podstawy kompozycji, albo specjalizacja: podstawy muzykologii.

OBOWIĄZKOWE ZAJĘCIA EDUKACYJNE ARTYSTYCZNE WSPÓLNE DLA WSZYSTKICH SPECJALNOŚCI

<table>
<tr><td colspan="4">FORMY MUZYCZNE</td></tr>
<tr><td rowspan="3">Treści nauczania</td><td colspan="3">CELE KSZTAŁCENIA</td></tr>
<tr><td>Wiedza</td><td>Umiejętności</td><td>Kompetencje</td></tr>
<tr><td>1. Przyswojenie wiedzy z zakresu form muzycznych.</td><td>2. Wykorzystanie w praktyce wiadomości z zakresu form muzycznych.</td><td>3. Pogłębianie i aktualizowanie wiedzy oraz doskonalenie umiejętności zawodowych, w tym z wykorzystaniem technologii informacyjnej i komunikacyjnej.</td></tr>
<tr><td>Kryteria weryfikacji – uczeń:</td><td colspan="3"></td></tr>
<tr><td>1) elementy muzyczne;</td><td>definiuje i rozróżnia elementy muzyczne.</td><td>1) klasyfikuje, łączy i porządkuje elementy muzyczne;
2) wskazuje elementy muzyczne w analizowanych utworach muzycznych na podstawie analizy słuchowej, wzrokowej oraz słuchowo-wzrokowej.</td><td rowspan="4">1) analizuje i ocenia własne kompetencje;
2) identyfikuje obszary wiedzy i umiejętności wymagające doskonalenia;
3) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności wykorzystując różne źródła informacji, w tym internetowe bazy wiedzy i serwisy strumieniowe, potrafi dokonać selekcji materiałów i krytycznie je ocenić;
4) angażuje się w realizację wyznaczonych zadań;</td></tr>
<tr><td>2) faktura muzyczna;</td><td>1) charakteryzuje poszczególne rodzaje faktury;
2) klasyfikuje fakturę w kategorii środków technicznych i wykonawczych.</td><td>wskazuje rodzaj faktury muzycznej w analizowanych utworach muzycznych na podstawie analizy słuchowej, wzrokowej oraz słuchowo-wzrokowej.</td></tr>
<tr><td>3) współczynniki formy muzycznej;</td><td>wskazuje współczynniki formy muzycznej: motywy, frazy, zdania, okresy.</td><td>rozpoznaje współczynniki formy muzycznej na podstawie analizy słuchowej, wzrokowej oraz słuchowo-wzrokowej.</td></tr>
<tr><td>4) zasady kształtowania dzieła muzycznego;</td><td>1) odczytuje i definiuje zasady kształtowania: szeregowanie, okresowość, ewolucyjność;</td><td>rozpoznaje zasady kształtowania w analizowanych utworach.</td></tr>
</table>

	2) opisuje budowę formalną dzieła muzycznego.		5) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.
5) środki techniki kompozytorskiej;	1) rozróżnia techniki kompozytorskie: imitacyjną, ostinatową, wariacyjną, przetworzeniową; 2) opisuje środki techniki kompozytorskiej.	1) wyszukuje w utworach środki techniki kompozytorskiej; 2) rozpoznaje w utworach muzycznych różne rodzaje technik kompozytorskich.	
6) formy i gatunki muzyczne;	identyfikuje formy i gatunki stanowiące materiał analityczny: 1) formy dwu-, trzy- i wieloczęściowe: forma repryzowa, formy figuracyjne, tańce stylizowane, pieśń, rondo; 2) formy tematyczne: fuga, forma wariacyjna, forma sonatowa; 3) formy cykliczne instrumentalne: cykl suitowy, cykl sonatowy.	rozpoznaje, opisuje i porównuje przez analizę słuchową, wzrokową i wzrokowo-słuchową utwory muzyczne reprezentujące różne formy, gatunki muzyczne z różnych epok i twórców.	
7) analiza dzieła muzycznego.	1) omawia zasady analizy dzieła muzycznego; 2) identyfikuje cechy stylistyczne w odniesieniu do twórczości danego kompozytora oraz porównuje środki techniki kompozytorskiej różnych twórców; 3) charakteryzuje proces ewolucji formy lub gatunku muzycznego.	1) stosuje właściwą terminologię do analizy dzieł muzycznych; 2) rozpoznaje cechy stylistyczne poszczególnych epok historycznych oraz stylów kompozytorskich; 3) wyszukuje i porównuje zjawiska związane z procesami ewolucyjnymi określonej formy lub gatunku muzycznego; 4) sporządza analizy dzieł muzycznych wskazanych przez nauczyciela; 5) prezentuje wnioski z analizy dzieł muzycznych, przedstawia i uzasadnia własne stanowisko.	

WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA
1. Sala dydaktyczna.
2. Wyposażenie sali: tablica w pięciolinię, instrument klawiszowy (klasyczny lub elektroniczny), sprzęt audiowizualny.

KSZTAŁCENIE SŁUCHU

CELE KSZTAŁCENIA

Wiedza	Umiejętności	Kompetencje
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu kształcenia słuchu.	2. Wykształcenie umiejętności w	3. Pogłębianie i aktualizowanie wiedzy oraz doskonalenie umiejętności zawodowych, w

	zakresie kształcenia słuchu.	tym z wykorzystaniem technologii informacyjnej i komunikacyjnej.
Treści nauczania	Kryteria weryfikacji	
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu kształcenia słuchu.		
	Uczeń:	
1) notacja muzyczna;	1) omawia zasady ortografii muzycznej, w tym zapis w kluczach: wiolinowym, basowym, altowym i tenorowym; 2) definiuje zasady grupowania wartości rytmicznych w zależności od metrum.	
2) struktury interwałowe i akordy;	1) identyfikuje symbole interwałów prostych i złożonych; 2) identyfikuje symbole akordów, w tym trójdźwięków durowych, molowych, zwiększonych i zmniejszonych, trójdźwięków z dodaną sekstą, czterodźwięków septymowych, dysonansowych form dominanty: septymowej, septymowej bez prymy, nonowej, nonowej bez prymy, chopinowskiej.	
3) skale muzyczne;	1) nazywa i definiuje skale muzyczne, w tym skale: majorową i minorową we wszystkich odmianach, skale modalne, skale cygańskie, skalę góralską, pentatonikę bezpółtonową, skalę całotonową i dwunastodźwiękową; 2) omawia zasady transpozycji (do danej tonacji lub o dany interwał).	
4) zjawiska harmoniczne.	1) identyfikuje oznaczenia funkcji harmonicznych oraz literowe nazwy akordów; 2) nazywa i definiuje zjawiska harmoniczne: a) progresje: - modulującą i niemodulującą, - wznoszącą i opadającą, b) modulacje, c) kadencje, w tym doskonałą, rozszerzoną, plagalną, zwodniczą, zawieszoną, neapolitańską.	
2. Wykształcenie umiejętności w zakresie kształcenia słuchu.		
	Uczeń:	
1) percepcja słuchowa, wzrokowa i słuchowo-wzrokowa;	1) rozpoznaje ze słuchu: a) interwały proste i złożone, b) akordy z określeniem trybu, pozycji i przewrotu, c) ambitus i budowę interwałową wielodźwięków atonalnych, d) skale, e) przebiegi melodyczne, f) przebiegi harmoniczne, g) przebiegi rytmiczne, h) przebiegi melodyczno-rytmiczne, i) zjawiska artykulacyjne, agogiczne i dynamiczne; 2) rozpoznaje w zapisie: a) interwały proste i złożone, b) akordy z określeniem trybu, pozycji i przewrotu, c) skale, d) przebiegi harmoniczne, e) zjawiska metrorytmiczne, f) zjawiska artykulacyjne, agogiczne i dynamiczne oraz obsadę wykonawczą; 3) zapisuje jedno- i dwugłosowe przebiegi melodyczne, rytmiczne i melodyczno-rytmiczne, w tym z prezentowanych utworów muzycznych pochodzących z różnych epok i stylów; 4) porównuje i wskazuje różnice między zapisem nutowym a prezentowanym przykładem dźwiękowym.	

2) czytanie nut;	1) wykonuje po uprzednim przygotowaniu i a vista jednogłosowe przebiegi melodyczne, jedno- i dwugłosowe przebiegi rytmiczne i melodyczno-rytmiczne, w tym zapisane w kluczach: wiolinowym, basowym, altowym i tenorowym; 2) wykonuje w zespole wokalnym lub z akompaniamentem instrumentu, po uprzednim przygotowaniu i a vista, wielogłosowe przebiegi melodyczne, rytmiczne i melodyczno-rytmiczne; 3) transponuje głosem i na instrumencie przebiegi muzyczne; 4) odczytuje partie instrumentów transponujących w rzeczywistym brzmieniu.
3) pamięć i wyobraźnia muzyczna.	1) zapamiętuje, zapisuje i odtwarza wskazane elementy przykładów muzycznych – na podstawie materiałów słuchowych lub wizualnych; 2) improwizuje i tworzy przebiegi muzyczne do podanego schematu rytmicznego, materiału dźwiękowego, funkcji harmonicznych i tekstu słownego.
3. Pogłębianie i aktualizowanie wiedzy oraz doskonalenie umiejętności zawodowych, w tym z wykorzystaniem technologii informacyjnej i komunikacyjnej.	
	Uczeń:
rozwój artystyczny i zawodowy.	1) analizuje i ocenia własne kompetencje; 2) identyfikuje obszary wiedzy i umiejętności wymagające doskonalenia; 3) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności wykorzystując różne źródła informacji, w tym internetowe bazy wiedzy i serwisy strumieniowe, potrafi dokonać selekcji materiałów i krytycznie je ocenić; 4) angażuje się w realizację wyznaczonych zadań; 5) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.
WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA 1. Sala dydaktyczna. 2. Wyposażenie sali: tablica w pięciolinię, instrument klawiszowy (klasyczny lub elektroniczny), sprzęt audiowizualny.	

ZASADY MUZYKI Z ELEMENTAMI EDYCJI NUT*			
	CELE KSZTAŁCENIA		
	Wiedza	Umiejętności	Kompetencje
Treści nauczania	1. Przyswojenie wiedzy z zakresu zasad muzyki z elementami edycji nut.	2. Wykorzystanie w praktyce wiadomości z zakresu zasad muzyki i edycji nut.	3. Pogłębianie i aktualizowanie wiedzy oraz doskonalenie umiejętności zawodowych, w tym z wykorzystaniem technologii informacyjnej i komunikacyjnej.
	Kryteria weryfikacji – uczeń:		
1) dźwięk;	1) definiuje zjawiska akustyczne; 2) określa podstawowe cechy dźwięku.	1) rozróżnia zjawiska akustyczne; 2) rozpoznaje podstawowe cechy dźwięku.	1) analizuje i ocenia własne kompetencje; 2) identyfikuje obszary wiedzy i umiejętności wymagające doskonalenia;
2) notacja wysokości dźwięku;	określa zasady notacji wysokości dźwięku (pięciolinia, klucze: wiolinowy, basowy,	1) stosuje poznane zasady notacji wysokości dźwięku w zapisie;	

	altowy, tenorowy, nazwy oktaw, przenośnik oktawowy).	2) wskazuje położenie dźwięków na klawiaturze fortepianu; 3) rozpoznaje wskazane elementy notacji wysokości dźwięku w przykładach z literatury muzycznej; 4) przenosi daną strukturę melodyczną lub harmoniczną do innego klucza (w tym z uwzględnieniem transpozycji oktawowej).	3) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności wykorzystując różne źródła informacji, w tym internetowe bazy wiedzy i serwisy strumieniowe, potrafi dokonać selekcji materiałów i krytycznie je ocenić; 4) angażuje się w realizację wyznaczonych zadań; 5) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.
3) systemy dźwiękowe: system dur-moll, system temperowany, skale poza systemem dur-moll;	1) rozróżnia i definiuje pojęcia: tetrachord, skala, gama; 2) określa budowę skali majorowej i minorowej (we wszystkich odmianach); 3) definiuje pojęcie transpozycji; 4) rozróżnia i definiuje pojęcia: diatonika, chromatyka, enharmonia; 5) definiuje pojęcie tonacji; 6) określa budowę skal spoza systemu dur-moll: modalnych (doryckiej, frygijskiej, lidyjskiej, miksolidyjskiej), pentatoniki bezpółtonowej, skal pochodzenia ludowego (góralskiej, cygańskich), skali całotonowej i dwunastodźwiękowej.	1) buduje i gra na fortepianie tetrachordy, gamy majorowe (w odmianie naturalnej i harmonicznej) i minorowe (w odmianie naturalnej, harmonicznej i doryckiej) do 7 znaków przykluczowych; 2) stosuje wiedzę w zakresie systemu dur-moll: a) posługuje się kołem kwintowym, b) rozpoznaje i nazywa pokrewieństwa tonacji; 3) dokonuje transpozycji melodii (o podany interwał, do innej tonacji lub oktawy); 4) stosuje wiedzę w zakresie chromatyki i enharmonii: a) chromatyzuje regularnie gamy majorowe, b) zamienia enharmonicznie: dźwięki, gamy, akordy; 5) rozpoznaje i nazywa tonacje w przykładach z literatury muzycznej; 6) stosuje wiedzę w zakresie skal spoza systemu dur-moll: a) buduje i gra na fortepianie skale spoza systemu dur-moll, b) nazywa skale na jakich oparte są przykłady z literatury muzycznej.	

4) struktury wielodźwiękowe;	1) określa symbole i budowę interwałów prostych i złożonych; 2) określa zasadę dokonywania przewrotów interwałów prostych; 3) definiuje pojęcia z zakresu trójdźwięków tercjowych: a) określa budowę trójdźwięków majorowych i minorowych w postaci zasadniczej i w przewrotach oraz zwiększonych i zmniejszonych w postaci zasadniczej, b) definiuje trójdźwięki triady harmonicznej oraz na kolejnych stopniach gam w odmianach majorowej naturalnej i minorowej harmonicznej; 4) określa budowę D^7 w postaci zasadniczej i w przewrotach z rozwiązaniem na tonikę majorową lub minorową (T lub °T); 5) definiuje interwały charakterystyczne występujące w D^7 oraz ich rozwiązania w skali majorowej naturalnej i minorowej harmonicznej.	1) posługuje się wiedzą w zakresie interwałów: a) dokonuje podziału interwałów na: - konsonanse i dysonanse, - interwały proste i złożone, b) buduje, nazywa i gra na fortepianie poznane interwały, c) znajduje i nazywa wskazane interwały w przykładach z literatury muzycznej; 2) dokonuje przewrotów interwałów prostych; 3) posługuje się wiedzą w zakresie trójdźwięków tercjowych: a) buduje i gra na fortepianie trójdźwięki w poznanych postaciach, określając ich składniki, b) znajduje i nazywa wskazane trójdźwięki w przykładach z literatury muzycznej; 4) posługuje się wiedzą w zakresie D^7: a) buduje i gra na fortepianie D^7 w poznanych postaciach określając jej składniki, b) rozwiązuje D^7 na T i °T, c) znajduje i nazywa wskazane D^7 w przykładach z literatury muzycznej; 4) buduje i gra na fortepianie interwały charakterystyczne występujące w D^7, podając ich rozwiązania w skali majorowej naturalnej i minorowej harmonicznej.	
5) zagadnienia metrorytmiczne;	1) definiuje i rozróżnia terminy rytm i metrum; 2) określa wartości rytmiczne nut i pauz; 3) określa sposoby przedłużania wartości rytmicznych;	1) rozróżnia akcent rytmiczny i metryczny; 2) zapisuje w prawidłowy sposób wartości rytmiczne nut i pauz; 3) stosuje poznane zasady przedłużania wartości	

	4) rozróżnia regularny i nieregularny podział wartości rytmicznych; 5) definiuje i rozróżnia rodzaje taktów: a) proste i złożone, b) złożone regularne i nieregularne, c) dwójkowe i trójkowe; 6) określa zasady grupowania wartości rytmicznych w różnego rodzaju taktach; 7) rozróżnia zjawiska metrorytmiczne (przedtakt, synkopa, polirytmia, polimetria); 8) rozróżnia sposoby grupowania wartości rytmicznych w zapisie instrumentalnym i wokalnym.	rytmicznych w zapisie oraz nazywa je w przykładach z literatury muzycznej; 4) stosuje wiedzę w zakresie podziału wartości rytmicznych: a) buduje regularne i nieregularne grupy rytmiczne, b) rozpoznaje i odczytuje regularne i nieregularne grupy rytmiczne w przykładach z literatury muzycznej; 5) rozpoznaje rodzaje taktów w przykładach z literatury muzycznej; 6) stosuje wiedzę z zakresu grupowania wartości rytmicznych: a) stosuje poznane zasady grupowania wartości rytmicznych w różnego rodzaju taktach, b) przekształca takty; 7) wskazuje poznane zjawiska metrorytmiczne w przykładach z literatury muzycznej; 8) potrafi zamienić zapis wokalny na instrumentalny i odwrotnie.	
6) zagadnienia agogiczne, dynamiczne, artykulacyjne i wykonawcze;	1) definiuje oznaczenia agogiczne: a) stałe opisowe i metronomiczne, b) dotyczące zmian tempa; 2) definiuje oznaczenia dynamiczne słowne i graficzne; 3) definiuje oznaczenia artykulacyjne; 4) definiuje oznaczenia wykonawcze.	1) posługuje się poznanymi oznaczeniami agogicznymi dynamicznymi, artykulacyjnymi i wykonawczymi; 2) wskazuje poznane określenia agogiczne, dynamiczne, artykulacyjne i wykonawcze w przykładach z literatury muzycznej i omawia sposób ich realizacji.	
7) ozdobniki, skróty pisowni muzycznej;	1) wymienia ozdobniki; 2) określa znaczenie skrótów pisowni muzycznej.	rozpoznaje ozdobniki w przykładach z literatury muzycznej.	
8) edytor nutowy.	1) identyfikuje edytory nutowe; 2) definiuje sposoby wprowadzania danych do edytora nutowego.	1) posługuje się edytorem nutowym w zakresie poznanych zasad muzyki;	

		2) uzyskuje materiały nutowe za pomocą edytora nutowego.	
WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA 1. Sala dydaktyczna. 2. Wyposażenie sali: 1) tablica w pięciolinię; 2) instrument klawiszowy (klasyczny lub elektroniczny); 3) sprzęt audiowizualny; 4) zestawy komputerowe (jednostka centralna + monitor albo laptop) z oprogramowaniem niezbędnym do edycji nut.			

*Tylko w szkole muzycznej II stopnia

OBOWIĄZKOWE ZAJĘCIA EDUKACYJNE TYLKO DLA SPECJALNOŚCI INSTRUMENTALISTYKA

CHÓR			
CELE KSZTAŁCENIA			
Wiedza	Umiejętności		Kompetencje
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu śpiewania w chórze.	2. Wykształcenie umiejętności śpiewania w chórze.	3. Prezentacja publiczna.	4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.
Treści nauczania	Kryteria weryfikacji		
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu śpiewania w chórze.			
	Uczeń:		
1) zasady bezpieczeństwa i higieny pracy;	1) określa warunki bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) omawia czynniki wpływające na bezpieczeństwo.		
2) technika wokalna;	charakteryzuje technikę wokalną w zakresie aparatu głosowego, artykulacyjnego i oddechowego.		
3) literatura chóralna.	1) wskazuje podstawowe informacje na temat wykonywanych utworów; 2) rozróżnia epoki, formy, style, gatunki oraz faktury realizowanych utworów; 3) definiuje elementy dzieła muzycznego niezbędne do interpretowania wykonywanych utworów.		
2. Wykształcenie umiejętności śpiewania w chórze.			
	Uczeń:		
1) emisja głosu;	1) zachowuje prawidłową postawę podczas śpiewu w chórze; 2) koordynuje działanie oddechu, aparatu fonacyjnego i artykulacyjnego; 3) posługuje się prawidłową techniką wokalną, w celu realizacji elementów dzieła muzycznego wykonywanych utworów; 4) prawidłowo posługuje się rejestrem głowowym; 5) operuje środkami wyrazu artystycznego.		
2) technika wykonawcza;	1) czyta nuty a vista; 2) samodzielnie odczytuje zapis nutowy oraz realizuje warstwę tekstową; 3) współpracuje z dyrygentem oraz z grupą w zespole; 4) wykonuje utwory z różnych epok, o różnorodnej tematyce i fakturze a cappella i z towarzyszeniem instrumentów lub zespołów; 5) wykonuje część utworów z pamięci; 6) kontroluje wyrównanie i spójność brzmienia.		
3) interpretacja.	1) współtworzy ogólny wyraz artystyczny; 2) interpretuje utwory przygotowane pod kierunkiem dyrygenta; 3) wykazuje zaangażowanie emocjonalne podczas występu.		
3. Prezentacja publiczna.			

	Uczeń:		
praktyka estradowa.	1) uczestniczy w występach chóru; 2) stosuje zasady poprawnego zachowania podczas publicznej prezentacji; 3) opanowuje tremę; 4) koncentruje się podczas występu; 5) prezentuje utwory zgodnie z koncepcją artystyczną dyrygenta.		
4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.			
	Uczeń:		
1) rozwój artystyczny i zawodowy;	1) analizuje własne kompetencje; 2) identyfikuje obszary wiedzy i umiejętności wymagające doskonalenia; 3) wyznacza sobie cele rozwojowe, sposoby i terminy ich realizacji; 4) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności; 5) wykorzystuje różne źródła informacji w celu doskonalenia umiejętności zawodowych; 6) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.		
2) etyka zawodowa.	1) przestrzega zasad etycznych oraz utrzymuje właściwe relacje w środowisku; 2) angażuje się w działania zespołu, biorąc odpowiedzialność za efekt końcowy wspólnej pracy; 3) współpracuje w chórze, budując relacje oparte na zaufaniu i wzajemnym szacunku.		
WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA 1. Sala lekcyjna: mieszcząca wszystkich chórzystów, dostosowana akustycznie. 2. Wyposażenie: fortepian lub pianino, odpowiednia liczba krzeseł. 3. Wyposażenie szkoły: sprzęt audiowizualny. 4. Sala koncertowa lub kameralna z podestami.			
FORTEPIAN OBOWIĄZKOWY			
CELE KSZTAŁCENIA			
Wiedza	Umiejętności		Kompetencje
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu podstaw gry na fortepianie.	2. Wykształcenie umiejętności gry na instrumencie.	3. Prezentacja publiczna.	4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.
Treści nauczania	Kryteria weryfikacji		
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu podstaw gry na fortepianie.			
	Uczeń:		
1) zasady bezpieczeństwa i higieny pracy;	1) określa warunki bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) omawia czynniki wpływające na bezpieczeństwo.		
2) historia instrumentu i wiedza w zakresie literatury przedmiotu;	1) omawia w zarysie historię fortepianu; 2) wymienia kompozytorów z różnych epok, tworzących utwory fortepianowe.		
3) budowa i pielęgnacja instrumentu;	omawia budowę instrumentu oraz zasady jego pielęgnacji.		
4) technika wykonawcza.	1) omawia warsztat wykonawczy; 2) opisuje możliwości techniczne instrumentu.		
2. Wykształcenie umiejętności gry na instrumencie.			
	Uczeń:		
1) aparat gry;	1) używa swobodnego aparatu gry; 2) kontroluje prawidłową postawę, ułożenie rąk i palców podczas gry.		
2) technika gry;	1) stosuje różne sposoby efektywnego przygotowania do gry; 2) posługuje się różnorodnymi technikami artykulacyjnymi, dynamiką i agogiką oraz potrafi modulować barwę dźwięku; 3) dysponuje odpowiednią techniką, pozwalającą na wykonywanie utworów o różnym charakterze; 4) posługuje się pedalizacją.		

3) interpretacja;	1) interpretuje utwory zgodnie ze stylem danej epoki; 2) dobiera środki wyrazu zgodnie z charakterem prezentowanego utworu; 3) wykazuje się w grze muzykalnością i wrażliwością artystyczną.
4) specjalistyczna terminologia, notacja muzyczna;	1) posługuje się specjalistyczną terminologią; 2) realizuje zasady notacji muzycznej; 3) czyta nuty a vista.
5) samodzielna praca;	1) przestrzega zasad bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) realizuje proces ćwiczenia poszczególnych elementów warsztatu według wskazówek nauczyciela; 3) kontroluje własną grę podczas ćwiczenia; 4) potrafi ocenić jakość wykonywanych zadań; 5) stosuje w działaniach praktycznych wiedzę z zakresu przedmiotów teoretycznych; 6) stosuje różne sposoby zapamiętywania tekstu nutowego; 7) korzysta z narzędzi pomocnych w ćwiczeniu; 8) planuje i organizuje systematyczną pracę.
6) współpraca.	1) realizuje zadania artystyczne w grze z innymi uczniami lub nauczycielem; 2) dostosowuje sposób gry do składu i aparatu wykonawczego, charakteru utworu oraz wykonywanej partii; 3) podejmuje podstawowe zadania z akompaniamentu ze szczególnym uwzględnieniem literatury instrumentu, na którym gra w ramach realizacji przedmiotu głównego – specjalizacji.
3. Prezentacja publiczna.	
	Uczeń:
1) praktyka estradowa;	1) koncentruje się podczas występu; 2) opanowuje tremę; 3) stosuje zasady i normy poprawnego zachowania podczas publicznej prezentacji; 4) wykonuje z pamięci część utworów ze swojego repertuaru.
2) prezentacja w mediach cyfrowych.	1) korzysta z technologii informacyjnej i komunikacyjnej w realizacji zadań artystycznych; 2) obsługuje sprzęt elektroniczny umożliwiający rejestrację swojej gry; 3) potrafi publikować swoje prezentacje artystyczne z zachowaniem ochrony własności intelektualnej.
4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.	
	Uczeń:
1) rozwój artystyczny i zawodowy;	1) analizuje własne kompetencje; 2) identyfikuje obszary wiedzy i umiejętności wymagające doskonalenia; 3) wyznacza sobie cele rozwojowe i sposoby ich realizacji; 4) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności; 5) wykorzystuje różne źródła informacji w celu doskonalenia umiejętności zawodowych; 6) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.
2) etyka zawodowa.	1) przestrzega zasad etycznych oraz utrzymuje właściwe relacje w środowisku; 2) przewiduje skutki podejmowanych działań i ponosi odpowiedzialność za podejmowane decyzje.
WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA 1. Sala lekcyjna dostosowana akustycznie. 2. Wyposażenie sali: fortepian lub pianino, ława fortepianowa regulowana. 3. Wyposażenie szkoły: sprzęt audiowizualny. 4. Sala koncertowa lub kameralna.	
HARMONIA	

Treści nauczania	CELE KSZTAŁCENIA		
	Wiedza	Umiejętności	Kompetencje
	1. Przyswojenie wiedzy z zakresu harmonii systemu tonalnego dur-moll.	2. Wykorzystanie w praktyce wiadomości do analizy i interpretacji utworów muzycznych.	3. Pogłębianie i aktualizowanie wiedzy oraz doskonalenie umiejętności zawodowych, w tym z wykorzystaniem technologii informacyjnej i komunikacyjnej.
	Kryteria weryfikacji – uczeń:		
1) cechy systemu tonalnego dur-moll;	1) wymienia cechy systemu tonalnego dur-moll; 2) definiuje pojęcia z zakresu harmoniki tonalnej.	wykorzystuje poznane pojęcia do opisu zjawisk harmonicznych.	1) analizuje i ocenia własne kompetencje; 2) identyfikuje obszary wiedzy i umiejętności wymagające doskonalenia; 3) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności wykorzystując różne źródła informacji, w tym internetowe bazy wiedzy i serwisy strumieniowe, potrafi dokonać selekcji materiałów i krytycznie je ocenić; 4) angażuje się w realizację wyznaczonych zadań; 5) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.
2) akordyka;	1) rozróżnia trójdźwięki główne i poboczne; 2) wymienia trójdźwięki z dodaną sekstą oraz czterodźwięki septymowe; 3) wymienia dysonansowe formy dominanty.	1) buduje i łączy poznane trójdźwięki i czterodźwięki w układzie czterogłosowym, w różnych odmianach skali majorowej i minorowej; 2) buduje i rozwiązuje dysonansowe formy dominanty w układzie czterogłosowym (pisemnie i na instrumencie); 3) określa nazwy literowe akordów i ich funkcje.	
3) kadencje;	wymienia różne rodzaje kadencji (doskonałą, plagalną rozszerzoną, zawieszoną i zwodniczą).	1) realizuje poznane kadencje w układzie czterogłosowym (pisemnie i na instrumencie); 2) wskazuje kadencje w utworach muzycznych i określa ich rodzaj.	
4) progresje;	wymienia rodzaje progresji.	1) realizuje na instrumencie podany wzór progresji harmonicznej; 2) dostrzega progresje w utworach muzycznych.	
5) konstrukcje harmoniczne;	1) wymienia zasady harmonizowania sopranu; 2) omawia zasady tworzenia konstrukcji harmonicznej według danego oznaczenia funkcyjnego; 3) omawia zasady odczytywania oznaczeń basu cyfrowanego.	1) harmonizuje melodie z użyciem poznanych akordów (pisemnie); 2) tworzy konstrukcje harmoniczne według danego oznaczenia funkcyjnego (pisemnie); 3) odczytuje treść harmoniczną podaną w postaci basu cyfrowanego; 4) odtwarza zapisane konstrukcje w śpiewie	

		zespołowym lub na instrumencie; 5) tworzy własne konstrukcje harmoniczne.	
6) dźwięki obce i figuracja;	wymienia i definiuje rodzaje dźwięków obcych.	1) odróżnia w zapisie nutowym dźwięki obce od akordowych; 2) harmonizuje melodie zawierające elementy figuracji.	
7) alteracje;	definiuje pojęcie alteracji.	1) rozpoznaje akordy alterowane w zapisie nutowym; 2) stosuje akordy alterowane w realizowanych zadaniach.	
8) wychylenia modulacyjne i modulacje;	1) definiuje pojęcie wychylenia modulacyjnego i akordu wtrąconego; 2) wymienia rodzaje modulacji (diatoniczną, chromatyczną i enharmoniczną).	1) stosuje akordy wtrącone w konstrukcjach harmonicznych; 2) dostrzega zjawiska związane z tonalnością rozszerzoną w utworach muzycznych; 3) rozpoznaje typ modulacji w analizowanym utworze.	
9) analiza harmoniczna.	omawia zasady analizy harmonicznej.	1) dokonuje analizy harmonicznej utworów zapisanych w fakturze chóralnej (4-głosowej), fortepianowej oraz na głos lub instrument z towarzyszeniem fortepianu; 2) określa nazwy literowe i funkcje poszczególnych akordów przebiegu harmonicznego; 3) rozpoznaje zjawiska harmoniczne (kadencje, progresje, alteracje, wychylenia modulacyjne, modulacje) w analizowanym utworze; 4) przedstawia wnioski z dokonanej przez siebie analizy harmonicznej.	

WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA
1. Sala dydaktyczna wyposażona w tablicę w pięciolinię.
2. Instrument klawiszowy (klasyczny lub elektroniczny).
3. Sprzęt audiowizualny.

HISTORIA MUZYKI

	CELE KSZTAŁCENIA		
	Wiedza	Umiejętności	Kompetencje
Treści nauczania	1. Przyswojenie wiedzy z zakresu historii muzyki.	2. Wykorzystanie w praktyce wiadomości z zakresu historii muzyki.	3. Pogłębianie i aktualizowanie wiedzy oraz doskonalenie

			umiejętności zawodowych, w tym z wykorzystaniem technologii informacyjnej i komunikacyjnej.
	Kryteria weryfikacji – uczeń:		
1) periodyzacja dziejów muzyki;	1) charakteryzuje epoki w dziejach muzyki; 2) odczytuje dzieje muzyki w kontekście historyczno-kulturowym.	1) porządkuje epoki chronologicznie od antyku po współczesność; 2) uzasadnia propozycje ram czasowych każdej epoki; 3) nakreśla zjawiska muzyczne typowe dla każdej epoki; 4) łączy dzieje muzyki z innymi dyscyplinami sztuki oraz z historią powszechną.	1) analizuje i ocenia własne kompetencje; 2) identyfikuje obszary wiedzy i umiejętności wymagające doskonalenia; 3) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności wykorzystując różne źródła informacji, w tym internetowe bazy wiedzy i serwisy strumieniowe, potrafi dokonać selekcji materiałów i krytycznie je ocenić; 4) angażuje się w realizację wyznaczonych zadań; 5) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.
2) ośrodki, nurty, style i techniki kompozytorskie;	1) charakteryzuje dominujące ośrodki rozwoju muzyki dawnej, II poł. XVIII w. oraz XIX w.; 2) identyfikuje główne nurty, style i techniki kompozytorskie w muzyce XX i XXI w.; 3) omawia rozwój muzyki polskiej na przestrzeni wieków.	1) streszcza rozwój muzyki: a) dawnej (na terenie Italii, Francji, Niderlandów, Anglii i Świętego Cesarstwa Rzymskiego), b) II poł. XVIII w. (w Mannheimie, Berlinie i Wiedniu), c) XIX w. (w kręgu niemieckim, włoskim, francuskim, czeskim, rosyjskim i północnoeuropejskim); 2) posługuje się takimi pojęciami jak: impresjonizm, ekspresjonizm, dodekafonia, punktualizm, neoklasycyzm, folkloryzm, serializm, aleatoryzm, sonoryzm i technika sonorystyczna, spektralizm, muzyka elektroakustyczna, minimalizm, postmodernizm; 3) porządkuje informacje o czołowych zjawiskach i tendencjach w muzyce polskiej kolejnych epok.	

3) literatura muzyczna;	1) charakteryzuje styl wybranych kompozytorów (w tym przedstawicieli muzyki polskiej); 2) wymienia najważniejsze utwory wybranych kompozytorów (w tym przedstawicieli muzyki polskiej); 3) omawia twórczość wybranych kompozytorów w powiązaniu z biografią.	1) uzasadnia znaczenie najważniejszych twórców w historii muzyki: a) dawnej, b) II poł. XVIII w., c) XIX w., d) XX i XXI w.; 2) uzasadnia znaczenie najważniejszych twórców w historii muzyki polskiej; 3) przyporządkowuje kompozytorów do odpowiedniego okresu historycznego; 4) uzasadnia wpływ biografii wybranych kompozytorów na ich twórczość.	
4) interpretacja dzieł muzycznych;	1) formułuje pisemne i ustne wypowiedzi o dziełach muzycznych z różnych epok; 2) interpretuje dzieła muzyczne w kontekście historycznym.	1) rozpoznaje z nagrania i zapisu nutowego cechy charakterystyczne ośrodka, nurtu, stylu, techniki kompozytorskiej na podstawie języka muzycznego; 2) rozpoznaje z nagrania i zapisu nutowego cechy stylu indywidualnego wybranych kompozytorów na podstawie języka muzycznego; 3) porównuje dzieła reprezentujące różne ośrodki, nurty, style, techniki kompozytorskie oraz style indywidualne różnych kompozytorów (z tej samej, jak i z różnych epok); 4) rozpoznaje nagrania dzieł reprezentatywnych dla każdej z epok.	

WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA
1. Sala dydaktyczna wyposażona w tablicę w pięciolinię.
2. Instrument klawiszowy (klasyczny lub elektroniczny).
3. Sprzęt audiowizualny.

IMPROWIZACJA ORGANOWA

CELE KSZTAŁCENIA

Wiedza	Umiejętności		Kompetencje
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu improwizacji organowej.	2. Wykształcenie umiejętności improwizacji w ramach gry na organach.	3. Prezentacja publiczna.	4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.
Treści nauczania	Kryteria weryfikacji		

1. Przyswojenie wiedzy z zakresu improwizacji organowej.	
	Uczeń:
1) zasady bezpieczeństwa i higieny pracy;	1) określa warunki bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) omawia czynniki wpływające na bezpieczeństwo.
2) historia zagadnienia i wiedza w zakresie literatury przedmiotu;	1) omawia w zarysie formy improwizowane; 2) podaje przykłady wykorzystania improwizacji organowej.
3) technika wykonawcza.	1) określa podstawowe zasady harmonii; 2) wymienia podstawowe zasady registracji improwizowanych form; 3) poszukuje wzorców dla własnej improwizacji.
2. Wykształcenie umiejętności improwizacji w ramach gry na organach.	
	Uczeń:
1) aparat gry;	1) prezentuje poprawny aparat gry; 2) posługuje się szafą ekspresyjną.
2) technika gry;	1) stosuje różne sposoby efektywnego przygotowania do gry; 2) prezentuje poprawną technikę gry na manuałach oraz pedale; 3) dysponuje biegłością techniczną pozwalającej na swobodną improwizację; 4) potrafi zagrać różne rodzaje kadencji w różnych tonacjach; 5) tworzy proste akompaniamenty w oparciu o podstawowe zasady harmonii; 6) potrafi samodzielnie skomponować melodię w oparciu o zasadę budowy okresowej oraz schemat rytmiczny; 7) posługuje się różnorodną artykulacją oraz agogiką.
3) interpretacja;	1) korzysta z umiejętności interpretacji utworów organowej (zgodnej ze stylem danej epoki) w celu improwizacji w danym stylu; 2) dobiera środki wyrazu zgodnie z charakterem improwizowanego utworu; 3) wykazuje się w improwizacji kreatywnością, muzykalnością i wrażliwością artystyczną.
4) specjalistyczna terminologia, notacja muzyczna;	1) posługuje się specjalistyczną terminologią; 2) realizuje zasady notacji muzycznej; 3) czyta nuty a vista; 4) potrafi transponować nieskomplikowane struktury muzyczne.
5) samodzielna praca.	1) przestrzega zasad bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) realizuje proces ćwiczenia poszczególnych elementów warsztatu według wskazówek nauczyciela; 3) kontroluje własną grę podczas ćwiczenia; 4) potrafi ocenić jakość wykonywanych zadań; 5) stosuje w działaniach praktycznych wiedzę z zakresu przedmiotów teoretycznych; 6) planuje i organizuje własną pracę; 7) podejmuje próby własnej registracji; 8) wykorzystuje inspiracje pozamuzyczne.
3. Prezentacja publiczna.	
	Uczeń:
1) praktyka estradowa;	1) koncentruje się podczas występu; 2) opanowuje tremę; 3) ocenia warunki akustyczne wnętrza (sali, kościoła) i dostosowuje do nich sposób grania; 4) stosuje zasady poprawnego zachowania podczas publicznej prezentacji.
2) prezentacja w mediach cyfrowych.	1) korzysta z technologii informacyjnej i komunikacyjnej w realizacji zadań artystycznych; 2) obsługuje sprzęt elektroniczny umożliwiający rejestrację swojej gry;

	3) potrafi publikować swoje prezentacje artystyczne z zachowaniem ochrony własności intelektualnej.
4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.	
	Uczeń:
1) rozwój artystyczny i zawodowy;	1) analizuje własne kompetencje; 2) identyfikuje obszary wiedzy i umiejętności wymagające doskonalenia; 3) wyznacza sobie cele rozwojowe, sposoby i terminy ich realizacji; 4) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności; 5) wykorzystuje różne źródła informacji w celu doskonalenia umiejętności zawodowych; 6) dokumentuje i archiwizuje własne dokonania twórcze; 7) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.
2) etyka zawodowa.	1) przestrzega zasad etycznych oraz utrzymuje właściwe relacje w środowisku; 2) przewiduje skutki podejmowanych działań i ponosi odpowiedzialność za podejmowane decyzje.
WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA 1. Sala lekcyjna dostosowana akustycznie. 2. Wyposażenie sali: organy piszczałkowe lub elektroniczne.	

NAUKA O MUZYCE*			
Treści nauczania	CELE KSZTAŁCENIA		
	Wiedza	Umiejętności	Kompetencje
	1. Przyswojenie wiedzy z zakresu nauki o muzyce.	2. Wykorzystanie w praktyce wiadomości z zakresu nauki o muzyce.	3. Pogłębianie i aktualizowanie wiedzy oraz doskonalenie umiejętności zawodowych, w tym z wykorzystaniem technologii informacyjnej i komunikacyjnej.
	Kryteria weryfikacji – uczeń:		
1) materiał dźwiękowy;	1) definiuje pojęcie materiału dźwiękowego; 2) wymienia różne przykłady materiału dźwiękowego.	wskazuje na podstawie przykładu słuchowego i materiałów wizualnych różne rodzaje materiału dźwiękowego.	1) analizuje i ocenia własne kompetencje; 2) identyfikuje obszary wiedzy i umiejętności wymagające doskonalenia; 3) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności wykorzystując różne źródła informacji, w tym internetowe bazy wiedzy i serwisy strumieniowe, potrafi dokonać selekcji materiałów i krytycznie je ocenić; 4) angażuje się w realizację
2) elementy dzieła muzycznego;	charakteryzuje elementy dzieła muzycznego.	rozpoznaje na podstawie przykładu słuchowego i materiałów wizualnych rodzaje melodyki, rytmiki, harmoniki, dynamiki, artykulacji, agogiki i kolorystyki.	
3) faktura muzyczna;	określa rodzaje faktury muzycznej: 1) ze względu na obsadę; 2) ze względu na układ głosów.	rozpoznaje na podstawie przykładu słuchowego i materiałów wizualnych rodzaj faktury muzycznej.	
4) zasady kształtowania dzieła muzycznego;	charakteryzuje podstawowe zasady kształtowania dzieła	rozpoznaje na podstawie przykładu słuchowego lub	

	muzycznego (zasada ewolucyjna, okresowa).	materiałów wizualnych zasadę kształtowania dzieła muzycznego.	wyznaczonych zadań; 5) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.
5) współczynniki dzieła muzycznego;	charakteryzuje współczynniki dzieła muzycznego (motyw, fraza, zdanie, okres muzyczny).	porządkuje za pomocą analizy słuchowej, wzrokowej lub słuchowo-wzrokowej współczynniki dzieła muzycznego.	
6) obsada wykonawcza;	1) nazywa i klasyfikuje: a) instrumenty muzyczne używane w muzyce artystycznej, b) głosy ludzkie, c) rodzaje zespołów muzycznych; 2) klasyfikuje europejskie i pozaeuropejskie instrumenty ludowe; 3) rozróżnia instrumenty współczesne i dawne; 4) definiuje techniki wykonawcze.	1) rozpoznaje na podstawie przykładu słuchowego lub materiałów wizualnych: a) instrumenty muzyczne używane w muzyce artystycznej, b) głosy ludzkie, c) rodzaje zespołów muzycznych; 2) rozpoznaje przykłady wykraczania poza tradycyjne sposoby grania i śpiewania; 3) odczytuje partyturę klasyczną i graficzną; 4) śledzi nagranie z nutami (w tym utworów z XX i XXI wieku).	
7) wykonawcy muzyki klasycznej;	1) wymienia wybitnych wykonawców muzyki klasycznej: instrumentalistów, wokalistów i dyrygentów (w tym muzyki dawnej i współczesnej); 2) opisuje ewolucję pozycji muzyka na przestrzeni dziejów.	rozpoznaje wybitnych wykonawców muzyki klasycznej: instrumentalistów, wokalistów i dyrygentów, przyporządkowując nazwisko do specjalizacji.	
8) tańce;	1) charakteryzuje wybrane tańce suity barokowej; 2) definiuje pojęcie tańca stylizowanego; 3) rozróżnia podstawowe tańce towarzyskie.	1) rozpoznaje na podstawie przykładów słuchowych lub materiałów wizualnych wybrane tańce suity barokowej; 2) rozpoznaje przykłady stylizacji w twórczości czołowych polskich kompozytorów; 3) rozpoznaje na podstawie przykładu słuchowego lub materiałów wizualnych wybrane tańce towarzyskie, w tym walc, tango.	

9) muzyka filmowa;	1) omawia cechy i funkcje muzyki filmowej; 2) wymienia czołowych kompozytorów muzyki filmowej i ich realizacje.	1) interpretuje rolę muzyki w połączeniu z obrazem na wybranych przykładach filmowych; 2) porządkuje chronologicznie wybrane dzieła muzyki filmowej.	
10) muzyka etniczna i rozrywkowa;	1) charakteryzuje wybrane style muzyki etnicznej i rozrywkowej; 2) podaje czołowych przedstawicieli wybranych stylów muzyki rozrywkowej.	rozpoznaje z nagrania wybrane style muzyki etnicznej i rozrywkowej.	
11) nośniki fonograficzne;	charakteryzuje dzieje zapisu i odtwarzania dźwięku.	1) rozpoznaje różne nośniki i urządzenia fonograficzne; 2) rozpoznaje powszechnie stosowane formaty plików dźwiękowych; 3) korzysta z serwisów strumieniowych w celu zapoznawania się z dziełami muzycznymi oraz ich wykonawcami.	
12) media;	rozróżnia funkcje i rodzaje mediów poświęconych muzyce klasycznej (stacje telewizyjne i radiowe, czasopisma, serwisy internetowe).	1) wyszukuje w mediach aktualności z życia muzycznego; 2) sporządza harmonogram aktualnych wydarzeń muzycznych.	
13) życie muzyczne;	1) wymienia najważniejsze muzyczne instytucje kultury w Polsce (filharmonie, opery, orkiestry, zespoły pieśni i tańca); 2) wskazuje najważniejsze polskie konkursy muzyczne oraz festiwale (w tym muzyki dawnej i współczesnej).	1) dopasowuje do typu instytucji kultury wykonywane tam formy i gatunki muzyczne; 2) korzysta z oferty muzycznych instytucji kultury oraz wydarzeń organizowanych przez szkołę; 3) wykorzystuje uczestnictwo w różnych formach życia kulturalnego do przedstawiania opinii na ich temat.	
14) prawo autorskie.	1) definiuje kogo i co chroni prawo autorskie; 2) omawia prawo do ochrony wizerunku	stosuje przepisy prawa związane z rozpowszechnianiem utworów.	

	własnego i innych osób.		
WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA 1. Sala dydaktyczna. 2. Wyposażenie sali: tablica w pięciolinię, instrument klawiszowy (klasyczny lub elektroniczny), sprzęt audiowizualny.			
ORKIESTRA			
CELE KSZTAŁCENIA			
Wiedza	Umiejętności		Kompetencje
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu gry w orkiestrze.	2. Wykształcenie umiejętności gry w orkiestrze.	3. Prezentacja publiczna.	4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.
Treści nauczania	Kryteria weryfikacji		
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu gry w orkiestrze.			
	Uczeń:		
1) zasady bezpieczeństwa i higieny pracy;	1) określa podstawowe warunki bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) omawia czynniki wpływające na bezpieczeństwo.		
2) wiedza z zakresu gry w orkiestrze.	1) wskazuje podstawowe informacje na temat wykonywanych utworów; 2) charakteryzuje zasady pracy w orkiestrze.		
2. Wykształcenie umiejętności gry w orkiestrze.			
	Uczeń:		
1) technika wykonawcza;	1) przygotowuje swój instrument do gry w orkiestrze; 2) zachowuje prawidłową postawę podczas gry w orkiestrze; 3) identyfikuje swoją partię w partyturze i określa jej rolę w grupie; 4) samodzielnie odczytuje zapis nutowy; 5) posługuje się specjalistyczną terminologią; 6) reaguje na gesty innych członków orkiestry oraz dyrygenta; 7) kontroluje spójność dynamiki, artykulacji i brzmienia oraz metrorytmiki; 8) rozpoznaje i koryguje błędy podczas wspólnej gry; 9) kontroluje i koryguje intonację podczas gry; 10) czyta nuty a vista.		
2) interpretacja.	1) wykonuje utwory zgodnie ze stylem danej epoki; 2) współtworzy ogólny wyraz artystyczny pod kierunkiem dyrygenta; 3) realizuje tekst muzyczny z wykorzystaniem wiedzy z zakresu przedmiotów ogólnomuzycznych.		
3. Prezentacja publiczna.			
	Uczeń:		
praktyka estradowa.	1) uczestniczy w występach orkiestry; 2) stosuje zasady poprawnego zachowania podczas publicznej prezentacji; 3) opanowuje tremę; 4) koncentruje się podczas występu; 5) prezentuje utwory zgodnie z koncepcją artystyczną dyrygenta.		
4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.			
	Uczeń:		
1) rozwój artystyczny i zawodowy;	1) analizuje własne kompetencje; 2) identyfikuje obszary wiedzy i umiejętności wymagające doskonalenia; 3) wyznacza sobie cele rozwojowe, sposoby i terminy ich realizacji; 4) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności; 5) wykorzystuje różne źródła informacji w celu doskonalenia umiejętności zawodowych; 6) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.		
2) etyka zawodowa.	1) przestrzega zasad etycznych oraz utrzymuje właściwe relacje w zespole orkiestrowym;		

	2) angażuje się w prace orkiestry, biorąc odpowiedzialność za efekt końcowy wspólnej pracy; 3) współpracuje w orkiestrze, budując relacje oparte na zaufaniu i wzajemnym szacunku.		
WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA 1. Sala lekcyjna: mieszcząca wszystkich członków orkiestry, dostosowana akustycznie albo sala koncertowa lub kameralna. 2. Wyposażenie sali: odpowiednia liczba krzeseł oraz pulpitów, fortepian lub pianino. 3. Wyposażenie szkoły: sprzęt audiowizualny. 4. Sala koncertowa lub kameralna (do występów).			
SPECJALIZACJA: GRA NA AKORDEONIE			
CELE KSZTAŁCENIA			
Wiedza	Umiejętności		Kompetencje
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu gry na akordeonie.	2. Wykształcenie umiejętności gry na instrumencie.	3. Prezentacja publiczna.	4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.
Treści nauczania	Kryteria weryfikacji		
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu gry na akordeonie.			
	Uczeń:		
1) zasady bezpieczeństwa i higieny pracy;	1) określa warunki bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) omawia czynniki wpływające na bezpieczeństwo.		
2) historia instrumentu i wiedza w zakresie literatury przedmiotu;	1) omawia w zarysie historię akordeonu i jego odmiany; 2) wymienia reprezentatywne utwory akordeonowe oraz ich kompozytorów z różnych epok; 3) podaje przykłady wykorzystania akordeonu w literaturze kameralnej i orkiestrowej; 4) wymienia wybitnych akordeonistów o znaczącym dorobku artystycznym; 5) rozróżnia cechy charakterystyczne epoki, stylu i budowy formalnej utworów.		
3) budowa i pielęgnacja instrumentu;	1) omawia budowę akordeonu oraz zasady jego pielęgnacji; 2) rozróżnia układy manuałów; 3) odczytuje notację regestracji.		
4) technika wykonawcza.	1) omawia warsztat wykonawczy; 2) opisuje możliwości techniczne instrumentu; 3) charakteryzuje podstawowe techniki wykonawcze w muzyce współczesnej.		
2. Wykształcenie umiejętności gry na instrumencie.			
	Uczeń:		
1) aparat gry;	1) prezentuje poprawny aparat gry; 2) kontroluje prawidłową postawę przy instrumencie podczas gry.		
2) technika gry;	1) stosuje różne sposoby efektywnego przygotowania do gry; 2) posługuje się różnorodnymi technikami artykulacyjnymi, dynamiką, agogiką oraz wykorzystuje różne sposoby kształtowania dźwięku na akordeonie; 3) dysponuje biegłością techniczną pozwalającą na wykonywanie utworów o charakterze wirtuozowskim; 4) stosuje współczesne techniki wykonawcze; 5) właściwie operuje miechem.		
3) interpretacja;	1) interpretuje utwory zgodnie ze stylem danej epoki i ich budową formalną; 2) dobiera środki wyrazu zgodnie z charakterem prezentowanego utworu; 3) wykazuje się w grze kreatywnością, muzykalnością i wrażliwością artystyczną.		

4) specjalistyczna terminologia, notacja muzyczna;	1) posługuje się specjalistyczną terminologią; 2) realizuje zasady notacji muzycznej; 3) czyta nuty a vista.		
5) samodzielna praca;	1) przestrzega zasad bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) realizuje proces ćwiczenia według wskazówek nauczyciela; 3) kontroluje własną grę podczas ćwiczenia; 4) potrafi ocenić jakość wykonywanych zadań; 5) stosuje w działaniach praktycznych wiedzę z zakresu przedmiotów teoretycznych; 6) stosuje różne sposoby zapamiętywania tekstu nutowego; 7) korzysta z narzędzi pomocnych w ćwiczeniu; 8) planuje i organizuje systematyczną pracę.		
6) współpraca.	1) realizuje zadania artystyczne w grze z innymi uczniami lub nauczycielem; 2) dostosowuje sposób gry do składu i aparatu wykonawczego, charakteru utworu oraz roli wykonywanej partii.		
3. Prezentacja publiczna.			
	Uczeń:		
1) praktyka estradowa;	1) koncentruje się podczas występu; 2) opanowuje tremę; 3) ocenia warunki akustyczne sali i dostosowuje do nich sposób wykonania; 4) stosuje zasady poprawnego zachowania podczas publicznej prezentacji; 5) wykonuje z pamięci część utworów z prezentowanego repertuaru.		
2) prezentacja w mediach cyfrowych.	1) korzysta z wybranych technologii informacyjnych i komunikacyjnych w realizacji zadań artystycznych; 2) obsługuje sprzęt elektroniczny umożliwiający rejestrację swojej gry; 3) potrafi publikować swoje prezentacje artystyczne z zachowaniem ochrony własności intelektualnej.		
4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.			
	Uczeń:		
1) rozwój artystyczny i zawodowy;	1) analizuje własne kompetencje; 2) identyfikuje obszary wiedzy i umiejętności wymagające doskonalenia; 3) wyznacza sobie cele rozwojowe, sposoby i terminy ich realizacji; 4) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności; 5) wykorzystuje różne źródła informacji w celu doskonalenia umiejętności zawodowych; 6) dokumentuje i archiwizuje własne dokonania twórcze; 7) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.		
2) etyka zawodowa.	1) przestrzega zasad etycznych oraz utrzymuje właściwe relacje w środowisku; 2) przewiduje skutki podejmowanych działań i ponosi odpowiedzialność za podejmowane decyzje.		
WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA 1. Sala lekcyjna dostosowana akustycznie. 2. Wyposażenie sali: akordeon guzikowy lub klawiszowy, wyposażony w manuał melodyczny lewej ręki, krzesło, pulpit, lustro, metronom. 3. Wyposażenie szkoły: sprzęt audiowizualny. 4. Sala koncertowa lub kameralna.			
SPECJALIZACJA: GRA NA ALTÓWCE			
CELE KSZTAŁCENIA			
Wiedza	Umiejętności		Kompetencje
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu gry na altówce.	2. Wykształcenie umiejętności gry na instrumencie.	3. Prezentacja publiczna.	4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.

Treści nauczania	Kryteria weryfikacji
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu gry na altówce.	
	Uczeń:
1) zasady bezpieczeństwa i higieny pracy;	1) określa warunki bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) omawia czynniki wpływające na bezpieczeństwo.
2) historia instrumentu i wiedza w zakresie literatury przedmiotu;	1) omawia w zarysie historię altówki; 2) wymienia reprezentatywne utwory altówkowe oraz ich kompozytorów z różnych epok; 3) podaje przykłady wykorzystania altówki w literaturze kameralnej i orkiestrowej; 4) wymienia wybitnych altowiolistów o znaczącym dorobku artystycznym; 5) rozróżnia cechy charakterystyczne epoki, stylu i budowy formalnej utworów.
3) budowa i pielęgnacja instrumentu;	1) omawia budowę altówki i smyczka oraz zasady ich pielęgnacji; 2) dba o regularną wymianę strun i włosia, utrzymuje w czystości instrument i smyczek; 3) ma wiedzę w zakresie strojenia instrumentu.
4) technika wykonawcza.	1) omawia warsztat wykonawczy; 2) opisuje możliwości techniczne instrumentu; 3) wskazuje podstawowe czynniki mające wpływ na intonację; 4) charakteryzuje podstawowe techniki wykonawcze w muzyce współczesnej.
2. Wykształcenie umiejętności gry na instrumencie.	
	Uczeń:
1) aparat gry;	1) prezentuje poprawny aparat gry; 2) kontroluje prawidłową postawę, ułożenie rąk i palców podczas gry.
2) technika gry;	1) stosuje różne sposoby efektywnego przygotowania do gry; 2) posługuje się różnorodnymi technikami artykulacyjnymi, dynamiką, agogiką oraz potrafi modulować barwę dźwięku z zachowaniem poprawnej intonacji; 3) dysponuje biegłością techniczną pozwalającą na wykonywanie utworów o charakterze wirtuozowskim; 4) stosuje współczesne techniki wykonawcze; 5) różnicuje techniki wykonawcze w zależności od charakteru dzieła.
3) interpretacja;	1) interpretuje utwory zgodnie ze stylem danej epoki i ich budową formalną; 2) dobiera środki wyrazu zgodnie z charakterem prezentowanego utworu; 3) wykazuje się w grze kreatywnością, muzykalnością i wrażliwością artystyczną.
4) specjalistyczna terminologia, notacja muzyczna;	1) posługuje się specjalistyczną terminologią; 2) realizuje zasady notacji muzycznej; 3) czyta nuty a vista.
5) samodzielna praca;	1) przestrzega zasad bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) realizuje proces ćwiczenia poszczególnych elementów warsztatu według wskazówek nauczyciela; 3) kontroluje własną grę podczas ćwiczenia; 4) potrafi ocenić jakość wykonywanych zadań; 5) stosuje w działaniach praktycznych wiedzę z zakresu przedmiotów teoretycznych; 6) stosuje różne sposoby zapamiętywania tekstu nutowego; 7) korzysta z narzędzi pomocnych w ćwiczeniu; 8) planuje i organizuje systematyczną pracę.
6) współpraca.	1) realizuje zadania artystyczne w grze z innymi uczniami lub nauczycielem;

	2) współpracuje z akompaniatorem; 3) dostosowuje sposób gry do składu i aparatu wykonawczego, charakteru utworu oraz wykonywanej partii.
3. Prezentacja publiczna.	
	Uczeń:
1) praktyka estradowa;	1) koncentruje się podczas występu; 2) opanowuje tremę; 3) ocenia warunki akustyczne sali i dostosowuje do nich sposób wykonania; 4) stosuje zasady poprawnego zachowania podczas publicznej prezentacji; 5) wykonuje z pamięci część utworów ze swojego repertuaru.
2) prezentacja w mediach cyfrowych.	1) korzysta z technologii informacyjnej i komunikacyjnej w realizacji zadań artystycznych; 2) obsługuje sprzęt elektroniczny umożliwiający rejestrację swojej gry; 3) potrafi publikować swoje prezentacje artystyczne z zachowaniem ochrony własności intelektualnej.
4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.	
	Uczeń:
1) rozwój artystyczny i zawodowy;	1) analizuje własne kompetencje; 2) identyfikuje obszary wiedzy i umiejętności wymagające doskonalenia; 3) wyznacza sobie cele rozwojowe, sposoby i terminy ich realizacji; 4) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności; 5) wykorzystuje różne źródła informacji w celu doskonalenia umiejętności zawodowych; 6) dokumentuje i archiwizuje własne dokonania twórcze; 7) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.
2) etyka zawodowa.	1) przestrzega zasad etycznych oraz utrzymuje właściwe relacje w środowisku; 2) przewiduje skutki podejmowanych działań i ponosi odpowiedzialność za podejmowane decyzje.
WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA 1. Sala lekcyjna dostosowana akustycznie o należytym poziomie wilgotności powietrza. 2. Wyposażenie sali: fortepian lub pianino, pulpit, lustro, metronom, krzesło. 3. Wyposażenie szkoły: sprzęt audiowizualny. 4. Sala koncertowa lub kameralna.	
SPECJALIZACJA: GRA NA FAGOCIE	
CELE KSZTAŁCENIA	
Wiedza	Umiejętności	Kompetencje
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu gry na fagocie.	2. Wykształcenie umiejętności gry na instrumencie. / 3. Prezentacja publiczna.	4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.
Treści nauczania	Kryteria weryfikacji	
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu gry na fagocie.		
	Uczeń:	
1) zasady bezpieczeństwa i higieny pracy;	1) określa warunki bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) omawia czynniki wpływające na bezpieczeństwo.	
2) historia instrumentu i wiedza w zakresie literatury przedmiotu;	1) omawia w zarysie historię fagotu i jego odmiany; 2) wymienia reprezentatywne utwory fagotowe oraz ich kompozytorów z różnych epok; 3) podaje przykłady wykorzystania fagotu w literaturze kameralnej i orkiestrowej; 4) wymienia wybitnych fagocistów o znaczącym dorobku artystycznym; 5) rozróżnia cechy charakterystyczne epoki, stylu i budowy formalnej utworów.	

3) budowa i pielęgnacja instrumentu;	1) omawia budowę fagotu (w tym mechanizm) oraz zasady jego pielęgnacji; 2) orientuje się w problematyce dotyczącej budowy i higieny stroików, zna podstawowe parametry stroika oraz ich wpływ na intonację, artykulację i barwę dźwięku; 3) potrafi dokonać obróbki stroika; 4) identyfikuje usterki instrumentu, dokonuje prostych napraw i regulacji.
4) technika wykonawcza.	1) omawia warsztat wykonawczy, w tym budowę aparatu oddechowego oraz jego rolę w grze na fagocie; 2) opisuje możliwości techniczne instrumentu; 3) wskazuje podstawowe czynniki mające wpływ na intonację; 4) charakteryzuje podstawowe techniki wykonawcze w muzyce współczesnej.
2. Wykształcenie umiejętności gry na instrumencie.	
	Uczeń:
1) aparat gry;	1) prezentuje poprawny aparat gry, w tym technikę oddechową i technikę zadęcia; 2) kontroluje prawidłową postawę, ułożenie rąk i palców podczas gry.
2) technika gry;	1) stosuje różne sposoby efektywnego przygotowania do gry; 2) posługuje się różnorodnymi technikami artykulacyjnymi, dynamiką, agogiką oraz potrafi modulować barwę dźwięku z zachowaniem prawidłowej intonacji; 3) dysponuje biegłością techniczną pozwalającą na wykonywanie utworów o charakterze wirtuozowskim; 4) stosuje współczesne techniki wykonawcze; 5) posługuje się wyrównanym brzmieniem oraz poprawną intonacją w całej skali instrumentu; 6) stosuje właściwą aplikaturę z rozróżnieniem chwytów podstawowych oraz alternatywnych.
3) interpretacja;	1) interpretuje utwory zgodnie ze stylem danej epoki i ich budową formalną; 2) dobiera środki wyrazu zgodnie z charakterem prezentowanego utworu; 3) wykazuje się w grze kreatywnością, muzykalnością i wrażliwością artystyczną.
4) specjalistyczna terminologia, notacja muzyczna;	1) posługuje się specjalistyczną terminologią; 2) realizuje zasady notacji muzycznej; 3) czyta nuty a vista.
5) samodzielna praca;	1) przestrzega zasad bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) realizuje proces ćwiczenia poszczególnych elementów warsztatu według wskazówek nauczyciela; 3) kontroluje własną grę podczas ćwiczenia; 4) potrafi ocenić jakość wykonywanych zadań; 5) stosuje w działaniach praktycznych wiedzę z zakresu przedmiotów teoretycznych; 6) stosuje różne sposoby zapamiętywania tekstu nutowego; 7) korzysta z narzędzi pomocnych w ćwiczeniu; 8) planuje i organizuje systematyczną pracę; 9) potrafi dostosować stroik podczas pracy indywidualnej.
6) współpraca.	1) realizuje zadania artystyczne w grze z innymi uczniami lub nauczycielem; 2) współpracuje z akompaniatorem; 3) dostosowuje sposób gry do składu i aparatu wykonawczego, charakteru utworu oraz wykonywanej partii.
3. Prezentacja publiczna.	
	Uczeń:

1) praktyka estradowa;	1) koncentruje się podczas występu; 2) opanowuje tremę; 3) ocenia warunki akustyczne sali i dostosowuje do nich sposób wykonania oraz rodzaj stroika; 4) stosuje zasady poprawnego zachowania podczas publicznej prezentacji; 5) wykonuje z pamięci część utworów ze swojego repertuaru.		
2) prezentacja w mediach cyfrowych.	1) korzysta z technologii informacyjnej i komunikacyjnej w realizacji zadań artystycznych; 2) obsługuje sprzęt elektroniczny umożliwiający rejestrację swojej gry; 3) potrafi publikować swoje prezentacje artystyczne z zachowaniem ochrony własności intelektualnej.		
4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.			
	Uczeń:		
1) rozwój artystyczny i zawodowy;	1) analizuje własne kompetencje; 2) identyfikuje obszary wiedzy i umiejętności wymagające doskonalenia; 3) wyznacza sobie cele rozwojowe, sposoby i terminy ich realizacji; 4) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności; 5) wykorzystuje różne źródła informacji w celu doskonalenia umiejętności zawodowych; 6) dokumentuje i archiwizuje własne dokonania twórcze; 7) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.		
2) etyka zawodowa.	1) przestrzega zasad etycznych oraz utrzymuje właściwe relacje w środowisku; 2) przewiduje skutki podejmowanych działań i ponosi odpowiedzialność za podejmowane decyzje.		
WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA 1. Sala lekcyjna dostosowana akustycznie. 2. Wyposażenie sali: fortepian lub pianino, pulpit, lustro, metronom. 3. Wyposażenie szkoły: sprzęt audiowizualny. 4. Sala koncertowa lub kameralna.			
SPECJALIZACJA: GRA NA FLECIE			
CELE KSZTAŁCENIA			
Wiedza	Umiejętności		Kompetencje
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu gry na flecie.	2. Wykształcenie umiejętności gry na instrumencie.	3. Prezentacja publiczna.	4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.
Treści nauczania	Kryteria weryfikacji		
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu gry na flecie.			
	Uczeń:		
1) zasady bezpieczeństwa i higieny pracy;	1) określa warunki bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) omawia czynniki wpływające na bezpieczeństwo.		
2) historia instrumentu i wiedza w zakresie literatury przedmiotu;	1) omawia w zarysie historię fletu i jego odmiany; 2) wymienia reprezentatywne utwory fletowe oraz ich kompozytorów z różnych epok; 3) podaje przykłady wykorzystania fletu w literaturze kameralnej i orkiestrowej; 4) wymienia wybitnych flecistów o znaczącym dorobku artystycznym; 5) rozróżnia cechy charakterystyczne epoki, stylu i budowy formalnej utworów.		
3) budowa i pielęgnacja instrumentu;	1) omawia budowę fletu (w tym mechanizm) oraz zasady jego pielęgnacji; 2) orientuje się w typach główek fletowych, stosowanych materiałach i zależnościach z tym związanych; 3) identyfikuje usterki instrumentu, dokonuje prostych napraw i regulacji.		

4) technika wykonawcza.	1) omawia warsztat wykonawczy, w tym budowę aparatu oddechowego oraz jego rolę w grze na flecie; 2) opisuje możliwości techniczne instrumentu; 3) wskazuje podstawowe czynniki mające wpływ na intonację; 4) charakteryzuje podstawowe techniki wykonawcze w muzyce współczesnej; 5) wyjaśnia i opisuje funkcję jamy ustnej, ust i języka w procesie tworzenia dźwięku i artykulacji.
2. Wykształcenie umiejętności gry na instrumencie.	
	Uczeń:
1) aparat gry;	1) prezentuje poprawny aparat gry, w tym technikę oddechową i technikę zadęcia; 2) kontroluje prawidłową postawę, ułożenie rąk i palców podczas gry.
2) technika gry;	1) stosuje różne sposoby efektywnego przygotowania do gry; 2) posługuje się różnorodnymi technikami artykulacyjnymi, dynamiką, agogiką oraz potrafi modulować barwę dźwięku z zachowaniem prawidłowej intonacji; 3) dysponuje biegłością techniczną pozwalającą na wykonywanie utworów o charakterze wirtuozowskim; 4) stosuje współczesne techniki wykonawcze; 5) posługuje się wyrównanym brzmieniem oraz poprawną intonacją w całej skali instrumentu.
3) interpretacja;	1) interpretuje utwory zgodnie ze stylem danej epoki i ich budową formalną; 2) dobiera środki wyrazu zgodnie z charakterem prezentowanego utworu; 3) wykazuje się w grze kreatywnością, muzykalnością i wrażliwością artystyczną.
4) specjalistyczna terminologia, notacja muzyczna;	1) posługuje się specjalistyczną terminologią; 2) realizuje zasady notacji muzycznej; 3) czyta nuty a vista.
5) samodzielna praca;	1) przestrzega zasad bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) realizuje proces ćwiczenia poszczególnych elementów warsztatu według wskazówek nauczyciela; 3) kontroluje własną grę podczas ćwiczenia; 4) potrafi ocenić jakość wykonywanych zadań; 5) stosuje w działaniach praktycznych wiedzę z zakresu przedmiotów teoretycznych; 6) stosuje różne sposoby zapamiętywania tekstu nutowego; 7) korzysta z narzędzi pomocnych w ćwiczeniu; 8) planuje i organizuje systematyczną pracę.
6) współpraca.	1) realizuje zadania artystyczne w grze z innymi uczniami lub nauczycielem; 2) współpracuje z akompaniatorem; 3) dostosowuje sposób gry do składu i aparatu wykonawczego, charakteru utworu oraz wykonywanej partii.
3. Prezentacja publiczna.	
	Uczeń:
1) praktyka estradowa;	1) koncentruje się podczas występu; 2) opanowuje tremę; 3) ocenia warunki akustyczne sali i dostosowuje do nich sposób wykonania; 4) stosuje zasady poprawnego zachowania podczas publicznej prezentacji; 5) wykonuje z pamięci część utworów ze swojego repertuaru.
2) prezentacja w mediach cyfrowych.	1) korzysta z technologii informacyjnej i komunikacyjnej w realizacji zadań artystycznych;

	2) obsługuje sprzęt elektroniczny umożliwiający rejestrację swojej gry; 3) potrafi publikować swoje prezentacje artystyczne z zachowaniem ochrony własności intelektualnej.		
4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.			
	Uczeń:		
1) rozwój artystyczny i zawodowy;	1) analizuje własne kompetencje; 2) identyfikuje obszary wiedzy i umiejętności wymagające doskonalenia; 3) wyznacza sobie cele rozwojowe, sposoby i terminy ich realizacji; 4) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności; 5) wykorzystuje różne źródła informacji w celu doskonalenia umiejętności zawodowych; 6) dokumentuje i archiwizuje własne dokonania twórcze; 7) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.		
2) etyka zawodowa.	1) przestrzega zasad etycznych oraz utrzymuje właściwe relacje w środowisku; 2) przewiduje skutki podejmowanych działań i ponosi odpowiedzialność za podejmowane decyzje.		
WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA 1. Sala lekcyjna dostosowana akustycznie. 2. Wyposażenie sali: fortepian lub pianino, pulpit, lustro, metronom. 3. Wyposażenie szkoły: sprzęt audiowizualny. 4. Sala koncertowa lub kameralna.			
SPECJALIZACJA: GRA NA FORTEPIANIE			
CELE KSZTAŁCENIA			
Wiedza	Umiejętności		Kompetencje
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu gry na fortepianie.	2. Wykształcenie umiejętności gry na instrumencie.	3. Prezentacja publiczna.	4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.
Treści nauczania	Kryteria weryfikacji		
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu gry na fortepianie.			
	Uczeń:		
1) zasady bezpieczeństwa i higieny pracy;	1) określa warunki bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) omawia czynniki wpływające na bezpieczeństwo.		
2) historia instrumentu i wiedza w zakresie literatury przedmiotu;	1) omawia w zarysie historię instrumentów klawiszowych; 2) wymienia reprezentatywne utwory literatury fortepianowej oraz ich kompozytorów z różnych epok; 3) podaje przykłady wykorzystania fortepianu w literaturze kameralnej i orkiestrowej; 4) wymienia wybitnych pianistów o znaczącym dorobku artystycznym; 5) rozróżnia cechy charakterystyczne epoki, stylu i budowy formalnej utworów.		
3) budowa i pielęgnacja instrumentu;	1) omawia budowę instrumentu oraz zasady jego pielęgnacji; 2) kontroluje jakość nastrojenia instrumentu.		
4) technika wykonawcza.	1) omawia warsztat wykonawczy; 2) opisuje możliwości techniczne instrumentu; 3) charakteryzuje podstawowe techniki wykonawcze w muzyce współczesnej.		
2. Wykształcenie umiejętności gry na instrumencie.			
	Uczeń:		
1) aparat gry;	1) używa swobodnego aparatu gry; 2) kontroluje prawidłową postawę, ułożenie rąk i palców podczas gry.		
2) technika gry;	1) stosuje różne sposoby efektywnego przygotowania do gry; 2) posługuje się różnorodnymi technikami artykulacyjnymi, dynamiką i agogiką oraz potrafi modulować barwę dźwięku;		

	3) dysponuje biegłością techniczną, pozwalającą na wykonywanie utworów o charakterze wirtuozowskim; 4) stosuje współczesne techniki wykonawcze; 5) posługuje się różnorodną pedalizacją.
3) interpretacja;	1) interpretuje utwory zgodnie ze stylem danej epoki i ich budową formalną; 2) dobiera środki wyrazu zgodnie z charakterem prezentowanego utworu; 3) wykazuje się w grze kreatywnością, muzykalnością, wrażliwością artystyczną.
4) specjalistyczna terminologia, notacja muzyczna;	1) posługuje się specjalistyczną terminologią; 2) realizuje zasady notacji muzycznej; 3) czyta nuty a vista.
5) samodzielna praca;	1) przestrzega zasad bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) realizuje proces ćwiczenia poszczególnych elementów warsztatu według wskazówek nauczyciela; 3) kontroluje własną grę podczas ćwiczenia; 4) potrafi ocenić jakość wykonywanych zadań; 5) stosuje w działaniach praktycznych wiedzę z zakresu przedmiotów teoretycznych; 6) stosuje różne sposoby zapamiętywania tekstu nutowego; 7) korzysta z narzędzi pomocnych w ćwiczeniu; 8) planuje i organizuje systematyczną pracę.
6) współpraca.	1) realizuje zadania artystyczne w grze z innymi uczniami lub nauczycielem; 2) dostosowuje sposób gry do składu i aparatu wykonawczego, charakteru utworu oraz wykonywanej partii.
3. Prezentacja publiczna.	
	Uczeń:
1) praktyka estradowa;	1) koncentruje się podczas występu; 2) opanowuje tremę; 3) ocenia warunki akustyczne sali i dostosowuje do nich sposób wykonania; 4) stosuje zasady poprawnego zachowania podczas publicznej prezentacji; 5) wykonuje z pamięci część utworów ze swojego repertuaru.
2) prezentacja w mediach cyfrowych.	1) korzysta z technologii informacyjnej i komunikacyjnej w realizacji zadań artystycznych; 2) obsługuje sprzęt elektroniczny umożliwiający rejestrację swojej gry; 3) potrafi publikować swoje prezentacje artystyczne z zachowaniem ochrony własności intelektualnej.
4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.	
	Uczeń:
1) rozwój artystyczny i zawodowy;	1) analizuje własne kompetencje; 2) identyfikuje obszary wiedzy i umiejętności wymagające doskonalenia; 3) wyznacza sobie cele rozwojowe, sposoby i terminy ich realizacji; 4) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności; 5) wykorzystuje różne źródła informacji w celu doskonalenia umiejętności zawodowych; 6) dokumentuje i archiwizuje własne dokonania twórcze; 7) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.
2) etyka zawodowa.	1) przestrzega zasad etycznych oraz utrzymuje właściwe relacje w środowisku; 2) przewiduje skutki podejmowanych działań i ponosi odpowiedzialność za podejmowane decyzje.
WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA 1. Sala lekcyjna dostosowana akustycznie.	

2. Wyposażenie sali: fortepian lub pianino, ława fortepianowa regulowana, lustro, metronom. 3. Wyposażenie szkoły: sprzęt audiowizualny. 4. Sala koncertowa lub kameralna.			
SPECJALIZACJA: GRA NA GITARZE			
CELE KSZTAŁCENIA			
Wiedza	Umiejętności		Kompetencje
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu gry na gitarze.	2. Wykształcenie umiejętności gry na instrumencie.	3. Prezentacja publiczna.	4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.
Treści nauczania	Kryteria weryfikacji		
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu gry na gitarze.			
	Uczeń:		
1) zasady bezpieczeństwa i higieny pracy;	1) określa warunki bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) omawia czynniki wpływające na bezpieczeństwo.		
2) historia instrumentu i wiedza w zakresie literatury przedmiotu;	1) omawia w zarysie historię gitary i instrumentów pokrewnych; 2) wymienia reprezentatywne utwory gitarowe oraz ich kompozytorów z różnych epok; 3) podaje przykłady wykorzystania gitary w literaturze kameralnej; 4) wymienia wybitnych gitarzystów o znaczącym dorobku artystycznym; 5) rozróżnia cechy charakterystyczne epoki, stylu i budowy formalnej utworów; 6) rozróżnia i charakteryzuje w odniesieniu do literatury gitarowej pojęcia: kompozycja oryginalna, transkrypcja, aranżacja.		
3) budowa i pielęgnacja instrumentu;	1) omawia budowę gitary oraz sposoby jej pielęgnacji; 2) charakteryzuje warunki przechowywania instrumentu w zakresie wilgotności i temperatury powietrza.		
4) technika wykonawcza.	1) omawia warsztat wykonawczy; 2) opisuje możliwości techniczne instrumentu; 3) charakteryzuje podstawowe techniki wykonawcze w muzyce współczesnej.		
2. Wykształcenie umiejętności gry na instrumencie.			
	Uczeń:		
1) aparat gry;	1) prezentuje poprawny aparat gry; 2) kontroluje prawidłową podstawę, ułożenie rąk i palców podczas gry; 3) przygotowuje do gry paznokcie o właściwym kształcie.		
2) technika gry;	1) stosuje różne sposoby efektywnego przygotowania do gry; 2) posługuje się różnorodnymi technikami artykulacyjnymi, dynamiką, agogiką oraz potrafi modulować barwę dźwięku; 3) dysponuje biegłością techniczną pozwalającą na wykonywanie utworów o charakterze wirtuozowskim; 4) stosuje współczesne techniki wykonawcze.		
3) interpretacja;	1) interpretuje utwory zgodnie ze stylem danej epoki i ich budową formalną; 2) dobiera środki wyrazu zgodnie z charakterem prezentowanego utworu; 3) wykazuje się w grze kreatywnością, muzykalnością i wrażliwością artystyczną.		
4) specjalistyczna terminologia, notacja muzyczna;	1) posługuje się specjalistyczną terminologią; 2) realizuje zasady notacji muzycznej; 3) czyta nuty a vista; 4) realizuje oznaczenia w zakresie aplikatury obu rąk.		
5) samodzielna praca;	1) przestrzega zasad bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) realizuje proces ćwiczenia poszczególnych elementów warsztatu według wskazówek nauczyciela; 3) kontroluje własną grę podczas ćwiczenia;		

	4) potrafi ocenić jakość wykonywanych zadań; 5) stosuje w działaniach praktycznych wiedzę z zakresu przedmiotów teoretycznych; 6) stosuje różne sposoby zapamiętywania tekstu nutowego; 7) korzysta z narzędzi pomocnych w ćwiczeniu; 8) planuje i organizuje systematyczną pracę; 9) podejmuje próby improwizacji i aranżacji.
6) współpraca.	1) realizuje zadania artystyczne w grze z innymi uczniami lub nauczycielem; 2) dostosowuje sposób gry do składu i aparatu wykonawczego, charakteru utworu oraz wykonywanej partii.
3. Prezentacja publiczna.	
	Uczeń:
1) praktyka estradowa;	1) koncentruje się podczas występu; 2) opanowuje tremę; 3) ocenia warunki akustyczne sali i dostosowuje do nich sposób wykonania; 4) stosuje zasady poprawnego zachowania podczas publicznej prezentacji; 5) wykonuje z pamięci część utworów ze swojego repertuaru.
2) prezentacja w mediach cyfrowych.	1) korzysta z technologii informacyjnej i komunikacyjnej w realizacji zadań artystycznych; 2) obsługuje sprzęt elektroniczny umożliwiający rejestrację swojej gry; 3) potrafi publikować swoje prezentacje artystyczne z zachowaniem ochrony własności intelektualnej.
4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.	
	Uczeń:
1) rozwój artystyczny i zawodowy;	1) analizuje własne kompetencje; 2) identyfikuje obszary wiedzy i umiejętności wymagające doskonalenia; 3) wyznacza sobie cele rozwojowe, sposoby i terminy ich realizacji; 4) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności; 5) wykorzystuje różne źródła informacji w celu doskonalenia umiejętności zawodowych; 6) dokumentuje i archiwizuje własne dokonania twórcze; 7) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.
2) etyka zawodowa.	1) przestrzega zasad etycznych oraz utrzymuje właściwe relacje w środowisku; 2) przewiduje skutki podejmowanych działań i ponosi odpowiedzialność za podejmowane decyzje.
WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA 1. Sala lekcyjna dostosowana akustycznie. 2. Wyposażenie sali: krzesło o odpowiedniej wysokości, podnóżek lub podgitarnik, pulpit, lustro, metronom. 3. Wyposażenie szkoły: sprzęt audiowizualny. 4. Sala koncertowa lub kameralna.	
SPECJALIZACJA: GRA NA HARFIE	
CELE KSZTAŁCENIA	
Wiedza	Umiejętności Kompetencje
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu gry na harfie.	2. Wykształcenie umiejętności gry na instrumencie. 3. Prezentacja publiczna. 4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.
Treści nauczania	Kryteria weryfikacji
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu gry na harfie.	
	Uczeń:
1) zasady bezpieczeństwa i higieny pracy;	1) określa warunki bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) omawia czynniki wpływające na bezpieczeństwo.

2) historia instrumentu i wiedza w zakresie literatury przedmiotu;	1) omawia w zarysie historię harfy i jej odmiany; 2) wymienia reprezentatywne utwory harfowe oraz ich kompozytorów z różnych epok; 3) podaje przykłady wykorzystania harfy w literaturze kameralnej i orkiestrowej; 4) wymienia wybitnych harfistów o znaczącym dorobku artystycznym; 5) rozróżnia cechy charakterystyczne epoki, stylu i budowy formalnej utworów.
3) budowa i pielęgnacja instrumentu;	1) omawia budowę harfy (w tym mechanizm) oraz sposoby jej pielęgnacji; 2) posługuje się akcesoriami do strojenia instrumentu.
4) technika wykonawcza.	1) omawia warsztat wykonawczy; 2) opisuje możliwości techniczne instrumentu; 3) charakteryzuje podstawowe techniki wykonawcze w muzyce współczesnej; 4) określa ustawienie odpowiednich pedałów przed i w trakcie wykonywania utworu.
2. Wykształcenie umiejętności gry na instrumencie.	
	Uczeń:
1) aparat gry;	1) prezentuje poprawny aparat gry; 2) kontroluje prawidłową postawę, ułożenie rąk i palców podczas gry.
2) technika gry;	1) stosuje różne sposoby efektywnego przygotowania do gry; 2) posługuje się różnorodnymi technikami artykulacyjnymi, dynamiką, agogiką, melodyką oraz potrafi kształtować barwę dźwięku z zachowaniem czystości brzmieniowej (technika tłumień); 3) wykazuje się biegłością techniczną i precyzją zmian pedałowych pozwalającą na wykonywanie utworów o charakterze wirtuozowskim; 4) stosuje współczesne techniki wykonawcze.
3) interpretacja;	1) interpretuje utwory zgodnie ze stylem danej epoki i ich budową formalną; 2) dobiera środki wyrazu zgodnie z charakterem prezentowanego utworu; 3) wykazuje się w grze kreatywnością, muzykalnością i wrażliwością artystyczną.
4) specjalistyczna terminologia, notacja muzyczna;	1) posługuje się specjalistyczną terminologią; 2) realizuje zasady notacji muzycznej; 3) czyta nuty a vista; 4) odczytuje oznaczenia zmian pedałowych.
5) samodzielna praca;	1) przestrzega zasad bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) realizuje proces ćwiczenia poszczególnych elementów warsztatu według wskazówek nauczyciela; 3) kontroluje własną grę podczas ćwiczenia; 4) potrafi ocenić jakość wykonywanych zadań; 5) stosuje w działaniach praktycznych wiedzę z zakresu przedmiotów teoretycznych; 6) stosuje różne sposoby zapamiętywania tekstu nutowego; 7) korzysta z narzędzi pomocnych w ćwiczeniu; 8) planuje i organizuje systematyczną pracę; 9) przygotowuje materiały nutowe do gry w zakresie opracowania aplikatury oraz oznaczenia zmian pedałowych.
6) współpraca.	1) realizuje zadania artystyczne w grze z innymi uczniami lub nauczycielem; 2) współpracuje z akompaniatorem; 3) dostosowuje sposób gry do składu i aparatu wykonawczego, charakteru utworu oraz wykonywanej partii.
3. Prezentacja publiczna.	

	Uczeń:
1) praktyka estradowa;	1) koncentruje się podczas występu; 2) opanowuje tremę; 3) ocenia warunki akustyczne sali i dostosowuje do nich sposób wykonania; 4) stosuje zasady poprawnego zachowania podczas publicznej prezentacji; 5) wykonuje z pamięci część utworów ze swojego repertuaru.
2) prezentacja w mediach cyfrowych.	1) korzysta z technologii informacyjnej i komunikacyjnej w realizacji zadań artystycznych; 2) obsługuje sprzęt elektroniczny umożliwiający rejestrację swojej gry; 3) potrafi publikować swoje prezentacje artystyczne z zachowaniem ochrony własności intelektualnej.
4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.	
	Uczeń:
1) rozwój artystyczny i zawodowy;	1) analizuje własne kompetencje; 2) identyfikuje obszary wiedzy i umiejętności wymagające doskonalenia; 3) wyznacza sobie cele rozwojowe, sposoby i terminy ich realizacji; 4) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności; 5) wykorzystuje różne źródła informacji w celu doskonalenia umiejętności zawodowych; 6) dokumentuje i archiwizuje własne dokonania twórcze; 7) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.
2) etyka zawodowa.	1) przestrzega zasad etycznych oraz utrzymuje właściwe relacje w środowisku; 2) przewiduje skutki podejmowanych działań i ponosi odpowiedzialność za podejmowane decyzje.
WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA 1. Sala lekcyjna dostosowana akustycznie. 2. Wyposażenie sali: harfa, stołek do harfy z możliwością regulacji wysokości, fortepian lub pianino, pulpit, lustro, metronom. 3. Wyposażenie szkoły: sprzęt audiowizualny, wózek do transportu harfy. 4. Sala koncertowa lub kameralna.	
SPECJALIZACJA: GRA NA KLARNECIE	
CELE KSZTAŁCENIA	
Wiedza	Umiejętności 2. Wykształcenie umiejętności gry na instrumencie. 3. Prezentacja publiczna. Kompetencje 4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu gry na klarnecie.	
Treści nauczania	Kryteria weryfikacji
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu gry na klarnecie.	
	Uczeń:
1) zasady bezpieczeństwa i higieny pracy;	1) określa warunki bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) omawia czynniki wpływające na bezpieczeństwo.
2) historia instrumentu i wiedza w zakresie literatury przedmiotu;	1) omawia w zarysie historię klarnetu i jego odmiany; 2) wymienia reprezentatywne utwory klarnetowe oraz ich kompozytorów z różnych epok; 3) podaje przykłady wykorzystania klarnetu w literaturze kameralnej i orkiestrowej; 4) wymienia wybitnych klarnecistów o znaczącym dorobku artystycznym; 5) rozróżnia cechy charakterystyczne epoki, stylu i budowy formalnej utworów.
3) budowa i pielęgnacja instrumentu;	1) omawia budowę klarnetu (w tym mechanizm) oraz zasady jego pielęgnacji; 2) orientuje się w rodzajach ustników oraz stroików i zależnościach z tym związanych;

	3) identyfikuje usterki instrumentu, dokonuje prostych napraw i regulacji.
4) technika wykonawcza.	1) omawia warsztat wykonawczy, w tym budowę aparatu oddechowego oraz jego rolę w grze na klarnecie; 2) opisuje możliwości techniczne instrumentu; 3) wskazuje podstawowe czynniki mające wpływ na intonację; 4) charakteryzuje podstawowe techniki wykonawcze w muzyce współczesnej; 5) omawia zasady transpozycji dla poszczególnych odmian klarnetu.
2. Wykształcenie umiejętności gry na instrumencie.	
	Uczeń:
1) aparat gry;	1) prezentuje poprawny aparat gry, w tym technikę oddechową i technikę zadęcia; 2) kontroluje prawidłową postawę, ułożenie rąk i palców podczas gry.
2) technika gry;	1) stosuje różne sposoby efektywnego przygotowania do gry; 2) posługuje się różnorodnymi technikami artykulacyjnymi, dynamiką, agogiką oraz potrafi modulować barwę dźwięku z zachowaniem prawidłowej intonacji; 3) dysponuje biegłością techniczną pozwalającą na wykonywanie utworów o charakterze wirtuozowskim; 4) stosuje współczesne techniki wykonawcze; 5) posługuje się wyrównanym brzmieniem oraz poprawną intonacją w całej skali instrumentu.
3) interpretacja;	1) interpretuje utwory zgodnie ze stylem danej epoki i ich budową formalną; 2) dobiera środki wyrazu zgodnie z charakterem prezentowanego utworu; 3) wykazuje się w grze kreatywnością, muzykalnością i wrażliwością artystyczną.
4) specjalistyczna terminologia, notacja muzyczna;	1) posługuje się specjalistyczną terminologią; 2) realizuje zasady notacji muzycznej; 3) czyta nuty a vista; 4) posiada umiejętność transponowania.
5) samodzielna praca;	1) przestrzega zasad bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) realizuje proces ćwiczenia poszczególnych elementów warsztatu według wskazówek nauczyciela; 3) kontroluje własną grę podczas ćwiczenia; 4) potrafi ocenić jakość wykonywanych zadań; 5) stosuje w działaniach praktycznych wiedzę z zakresu przedmiotów teoretycznych; 6) stosuje różne sposoby zapamiętywania tekstu nutowego; 7) korzysta z narzędzi pomocnych w ćwiczeniu; 8) planuje i organizuje systematyczną pracę.
6) współpraca.	1) realizuje zadania artystyczne w grze z innymi uczniami lub nauczycielem; 2) współpracuje z akompaniatorem; 3) dostosowuje sposób gry do składu i aparatu wykonawczego, charakteru utworu oraz wykonywanej partii.
3. Prezentacja publiczna.	
	Uczeń:
1) praktyka estradowa;	1) koncentruje się podczas występu; 2) opanowuje tremę; 3) ocenia warunki akustyczne sali i dostosowuje do nich sposób wykonania; 4) stosuje zasady poprawnego zachowania podczas publicznej prezentacji; 5) wykonuje z pamięci część utworów ze swojego repertuaru.

2) prezentacja w mediach cyfrowych.	1) korzysta z technologii informacyjnej i komunikacyjnej w realizacji zadań artystycznych; 2) obsługuje sprzęt elektroniczny umożliwiający rejestrację swojej gry; 3) potrafi publikować swoje prezentacje artystyczne z zachowaniem ochrony własności intelektualnej.		
4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.			
	Uczeń:		
1) rozwój artystyczny i zawodowy;	1) analizuje własne kompetencje; 2) identyfikuje obszary wiedzy i umiejętności wymagające doskonalenia; 3) wyznacza sobie cele rozwojowe, sposoby i terminy ich realizacji; 4) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności; 5) wykorzystuje różne źródła informacji w celu doskonalenia umiejętności zawodowych; 6) dokumentuje i archiwizuje własne dokonania twórcze; 7) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.		
2) etyka zawodowa.	1) przestrzega zasad etycznych oraz utrzymuje właściwe relacje w środowisku; 2) przewiduje skutki podejmowanych działań i ponosi odpowiedzialność za podejmowane decyzje.		
WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA 1. Sala lekcyjna dostosowana akustycznie. 2. Wyposażenie sali: fortepian lub pianino, pulpit, lustro, metronom. 3. Wyposażenie szkoły: sprzęt audiowizualny. 4. Sala koncertowa lub kameralna.			
SPECJALIZACJA: GRA NA KLAWESYNIE			
CELE KSZTAŁCENIA			
Wiedza	Umiejętności		Kompetencje
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu gry na klawesynie.	2. Wykształcenie umiejętności gry na instrumencie.	3. Prezentacja publiczna.	4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.
Treści nauczania	Kryteria weryfikacji		
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu gry na klawesynie.			
	Uczeń:		
1) zasady bezpieczeństwa i higieny pracy;	1) określa warunki bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) omawia czynniki wpływające na bezpieczeństwo.		
2) historia instrumentu i wiedza w zakresie literatury przedmiotu;	1) omawia w zarysie historię klawesynu i jego odmiany; 2) wymienia reprezentatywne utwory klawesynowe oraz ich kompozytorów z różnych epok; 3) podaje przykłady wykorzystania klawesynu w literaturze kameralnej i orkiestrowej; 4) wymienia wybitnych klawesynistów o znaczącym dorobku artystycznym; 5) omawia podstawowe traktaty historyczne dotyczące gry na klawesynie; 6) posiada wiedzę na temat roli klawesynu w kameralnej grze XVII i XVIII wieku oraz zna instrumenty grupy basso continuo; 7) posiada wiedzę na temat innych historycznych instrumentów klawiszowych.		
3) budowa i pielęgnacja instrumentu;	1) omawia budowę klawesynu (w tym mechanizm) oraz zasady jego pielęgnacji; 2) rozróżnia rejestry klawesynu i ich specyfikę barwową; 3) identyfikuje doraźne nieprawidłowości w mechanice instrumentu; 4) kontroluje jakość nastrojenia instrumentu.		
4) technika wykonawcza.	1) omawia warsztat wykonawczy; 2) opisuje możliwości techniczne instrumentu; 3) rozróżnia historyczną i współczesną technikę wykonawczą;		

	4) stosuje idiomatyczne dla klawesynu środki wykonawcze i wyrazowe.
2. Wykształcenie umiejętności gry na instrumencie.	
	Uczeń:
1) aparat gry;	1) prezentuje poprawny aparat gry; 2) kontroluje prawidłową postawę, ułożenie rąk i palców podczas gry.
2) technika gry;	1) stosuje różne sposoby efektywnego przygotowania do gry; 2) posługuje się różnorodnymi technikami artykulacyjnymi, dynamiką, agogiką oraz potrafi kształtować barwę dźwięku przez wykorzystanie różnych manuałów i rejestrów; 3) dysponuje biegłością techniczną, pozwalającą na wykonywanie utworów o charakterze wirtuozowskim; 4) stosuje współczesne techniki wykonawcze; 5) dysponuje umiejętnością wykonania ornamentacji.
3) interpretacja;	1) interpretuje utwory zgodnie ze stylem danej epoki i ich budową formalną; 2) dobiera środki wyrazu zgodnie z charakterem prezentowanego utworu; 3) wykazuje się w grze kreatywnością, muzykalnością i wrażliwością artystyczną; 4) interpretuje fragmenty utworów o charakterze *partimento*.
4) specjalistyczna terminologia, notacja muzyczna;	1) posługuje się specjalistyczną terminologią; 2) realizuje zasady notacji muzycznej; 3) czyta nuty a vista; 4) korzysta z wydań współczesnych i historycznych (manuskrypt, facsimile); 5) realizuje prawidłowo oznaczenia ornamentacyjne.
5) samodzielna praca;	1) przestrzega zasad bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) realizuje proces ćwiczenia poszczególnych elementów warsztatu według wskazówek nauczyciela; 3) kontroluje własną grę podczas ćwiczenia; 4) potrafi ocenić jakość wykonywanych zadań; 5) stosuje w działaniach praktycznych wiedzę z zakresu przedmiotów teoretycznych; 6) stosuje różne sposoby zapamiętywania tekstu nutowego; 7) korzysta z narzędzi pomocnych w ćwiczeniu; 8) planuje i organizuje systematyczną pracę; 9) organizuje samodzielną pracę przy instrumencie w sali lekcyjnej.
6) współpraca.	1) realizuje zadania artystyczne w grze z innymi uczniami lub nauczycielem; 2) dostosowuje sposób gry do składu i aparatu wykonawczego, charakteru utworu oraz wykonywanej partii; 3) weryfikuje partię akompaniamentu w zależności od dynamiki, akustyki, składu zespołu; 4) organizuje pracę zespołu niezależnie od zajęć z nauczycielem.
3. Prezentacja publiczna.	
	Uczeń:
1) praktyka estradowa;	1) koncentruje się podczas występu; 2) opanowuje tremę; 3) ocenia warunki akustyczne sali i dostosowuje do nich sposób grania; 4) stosuje zasady poprawnego zachowania podczas publicznej prezentacji; 5) dostosowuje środki i weryfikuje interpretację w zależności od typu instrumentu.
2) prezentacja w mediach cyfrowych.	1) korzysta z technologii informacyjnej i komunikacyjnej w realizacji zadań artystycznych; 2) obsługuje sprzęt elektroniczny umożliwiający rejestrację swojej gry;

	3) potrafi publikować swoje prezentacje artystyczne z zachowaniem ochrony własności intelektualnej.
4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.	
	Uczeń:
1) rozwój artystyczny i zawodowy;	1) analizuje własne kompetencje; 2) identyfikuje obszary wiedzy i umiejętności wymagające doskonalenia; 3) wyznacza sobie cele rozwojowe, sposoby i terminy ich realizacji; 4) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności; 5) wykorzystuje różne źródła informacji w celu doskonalenia umiejętności zawodowych; 6) dokumentuje i archiwizuje własne dokonania twórcze; 7) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.
2) etyka zawodowa.	1) przestrzega zasad etycznych oraz utrzymuje właściwe relacje w środowisku; 2) przewiduje skutki podejmowanych działań i ponosi odpowiedzialność za podejmowane decyzje.
WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA 1. Sala lekcyjna dostosowana akustycznie. 2. Wyposażenie sali: klawesyn, metronom, sprzęt konieczny do strojenia klawesynu, zapasowe struny i piórka. 3. Wyposażenie szkoły: sprzęt audiowizualny. 4. Sala koncertowa lub kameralna.	

SPECJALIZACJA: GRA NA KONTRABASIE			
CELE KSZTAŁCENIA			
Wiedza	Umiejętności		Kompetencje
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu gry na kontrabasie.	2. Wykształcenie umiejętności gry na instrumencie.	3. Prezentacja publiczna.	4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.
Treści nauczania	Kryteria weryfikacji		
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu gry na kontrabasie.			
	Uczeń:		
1) zasady bezpieczeństwa i higieny pracy;	1) określa warunki bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) omawia czynniki wpływające na bezpieczeństwo.		
2) historia instrumentu i wiedza w zakresie literatury przedmiotu;	1) omawia w zarysie historię kontrabasu i jego odmiany; 2) wymienia reprezentatywne utwory literatury kontrabasowej oraz ich kompozytorów z różnych epok; 3) podaje przykłady wykorzystania kontrabasu w literaturze orkiestrowej i kameralnej; 4) wymienia wybitnych kontrabasistów o znaczącym dorobku artystycznym; 5) rozróżnia cechy charakterystyczne epoki, stylu i budowy formalnej utworów.		
3) budowa i pielęgnacja instrumentu;	1) omawia budowę kontrabasu oraz zasady jego pielęgnacji; 2) opisuje budowę smyczka i jego odmiany oraz zasady jego pielęgnacji; 3) definiuje strój solowy i orkiestrowy.		
4) technika wykonawcza.	1) omawia warsztat wykonawczy; 2) opisuje możliwości techniczne instrumentu; 3) wskazuje podstawowe czynniki mające wpływ na intonację; 4) charakteryzuje postawę stojącą i siedzącą.		
2. Wykształcenie umiejętności gry na instrumencie.			
	Uczeń:		
1) aparat gry;	1) prezentuje poprawny aparat gry; 2) kontroluje prawidłową postawę, ułożenie rąk i palców podczas gry.		
2) technika gry;	1) stosuje różne sposoby efektywnego przygotowania do gry;		

	2) posługuje się różnorodnymi technikami artykulacyjnymi, dynamiką, agogiką oraz potrafi kształtować barwę dźwięku z zachowaniem prawidłowej intonacji; 3) dysponuje biegłością techniczną pozwalającą na swobodne wykonywanie utworów; 4) stosuje współczesne techniki wykonawcze; 5) różnicuje techniki wykonawcze w zależności od charakteru dzieła.
3) interpretacja;	1) interpretuje utwory zgodnie ze stylem danej epoki i ich budową formalną; 2) dobiera środki wyrazu zgodnie z charakterem prezentowanego utworu; 3) wykazuje się w grze kreatywnością, muzykalnością i wrażliwością artystyczną.
4) specjalistyczna terminologia, notacja muzyczna;	1) posługuje się specjalistyczną terminologią; 2) realizuje zasady notacji muzycznej; 3) czyta nuty a vista; 4) weryfikuje różnice pomiędzy zapisem nutowym a realnym brzmieniem instrumentu w zależności od stroju.
5) samodzielna praca;	1) przestrzega zasad bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) realizuje proces ćwiczenia poszczególnych elementów warsztatu według wskazówek nauczyciela; 3) kontroluje własną grę podczas ćwiczenia; 4) dokonuje analizy i oceny jakości wykonywanych zadań; 5) stosuje w działaniach praktycznych wiedzę z zakresu przedmiotów teoretycznych; 6) stosuje różne sposoby zapamiętywania tekstu nutowego; 7) korzysta z narzędzi pomocnych w ćwiczeniu; 8) planuje i organizuje samodzielną pracę.
6) współpraca.	1) realizuje zadania artystyczne w grze z innymi uczniami lub nauczycielem; 2) współpracuje z akompaniatorem; 3) dostosowuje sposób gry do składu i aparatu wykonawczego, charakteru utworu oraz wykonywanej partii.
3. Prezentacja publiczna.	
	Uczeń:
1) praktyka estradowa;	1) koncentruje się podczas występu; 2) opanowuje tremę; 3) ocenia warunki akustyczne sali i dostosowuje do nich sposób wykonania; 4) stosuje zasady poprawnego zachowania podczas publicznej prezentacji; 5) wykonuje z pamięci część utworów ze swojego repertuaru.
2) prezentacja w mediach cyfrowych.	1) korzysta z technologii informacyjnej i komunikacyjnej w realizacji zadań artystycznych; 2) obsługuje sprzęt elektroniczny umożliwiający rejestrację swojej gry; 3) potrafi publikować swoje prezentacje artystyczne z zachowanie ochrony własności intelektualnej.
4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.	
	Uczeń:
1) rozwój artystyczny i zawodowy;	1) analizuje własne kompetencje; 2) identyfikuje obszary wiedzy i umiejętności wymagające doskonalenia; 3) wyznacza sobie cele zawodowe, sposoby i terminy ich realizacji; 4) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności; 5) wykorzystuje różne źródła informacji w celu doskonalenia umiejętności zawodowych; 6) dokumentuje i archiwizuje własne dokonania twórcze; 7) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.

2) etyka zawodowa.	1) przestrzega zasad etycznych oraz utrzymuje właściwe relacje w środowisku; 2) przewiduje skutki podejmowanych działań i ponosi odpowiedzialność za podejmowane decyzje.		
WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA 1. Sala lekcyjna dostosowana akustycznie, o należytym poziomie wilgotności powietrza. 2. Wyposażenie sali: kontrabasy wraz z pokrowcami, smyczki kontrabasowe, krzesła kontrabasowe, fortepian lub pianino, pulpit, lustro, metronom. 3. Wyposażenie szkoły: sprzęt audiowizualny. 4. Sala koncertowa lub kameralna.			
SPECJALIZACJA: GRA NA OBOJU			
CELE KSZTAŁCENIA			
Wiedza	Umiejętności		Kompetencje
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu gry na oboju.	2. Wykształcenie umiejętności gry na instrumencie.	3. Prezentacja publiczna.	4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.
Treści nauczania	Kryteria weryfikacji		
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu gry na oboju.			
	Uczeń:		
1) zasady bezpieczeństwa i higieny pracy;	1) określa warunki bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) omawia czynniki wpływające na bezpieczeństwo.		
2) historia instrumentu i wiedza w zakresie literatury przedmiotu;	1) omawia w zarysie historię oboju i jego odmiany; 2) wymienia reprezentatywne utwory obojowe oraz ich kompozytorów z różnych epok; 3) podaje przykłady wykorzystania oboju w literaturze kameralnej i orkiestrowej; 4) wymienia wybitnych oboistów o znaczącym dorobku artystycznym; 5) rozróżnia cechy charakterystyczne epoki, stylu i budowy formalnej utworów.		
3) budowa i pielęgnacja instrumentu;	1) omawia budowę oboju (w tym mechanizm) oraz zasady jego pielęgnacji; 2) orientuje się w problematyce dotyczącej budowy i higieny stroików, zna podstawowe parametry stroika; 3) potrafi dokonać obróbki stroika; 4) identyfikuje usterki instrumentu, dokonuje prostych napraw i regulacji.		
4) technika wykonawcza.	1) omawia warsztat wykonawczy, w tym budowę aparatu oddechowego oraz jego rolę w grze na oboju; 2) opisuje możliwości techniczne instrumentu; 3) wskazuje podstawowe czynniki mające wpływ na intonację; 4) charakteryzuje podstawowe techniki wykonawcze w muzyce współczesnej.		
2. Wykształcenie umiejętności gry na instrumencie.			
	Uczeń:		
1) aparat gry;	1) prezentuje poprawny aparat gry, w tym technikę oddechową i technikę zadęcia; 2) kontroluje prawidłową postawę, ułożenie rąk i palców podczas gry.		
2) technika gry;	1) stosuje różne sposoby efektywnego przygotowania do gry; 2) posługuje się różnorodnymi technikami artykulacyjnymi, dynamiką, agogiką oraz potrafi modulować barwę dźwięku z zachowaniem prawidłowej intonacji; 3) dysponuje biegłością techniczną pozwalającą na wykonywanie utworów o charakterze wirtuozowskim; 4) stosuje współczesne techniki wykonawcze; 5) posługuje się wyrównanym brzmieniem oraz poprawną intonacją w całej skali instrumentu.		

3) interpretacja;	1) interpretuje utwory zgodnie ze stylem danej epoki i ich budową formalną; 2) dobiera środki wyrazu zgodnie z charakterem prezentowanego utworu; 3) wykazuje się w grze kreatywnością, muzykalnością i wrażliwością artystyczną.
4) specjalistyczna terminologia, notacja muzyczna;	1) posługuje się specjalistyczną terminologią; 2) realizuje zasady notacji muzycznej; 3) czyta nuty a vista.
5) samodzielna praca;	1) przestrzega zasad bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) realizuje proces ćwiczenia poszczególnych elementów warsztatu według wskazówek nauczyciela; 3) kontroluje własną grę podczas ćwiczenia; 4) potrafi ocenić jakość wykonywanych zadań; 5) stosuje w działaniach praktycznych wiedzę z zakresu przedmiotów teoretycznych; 6) stosuje różne sposoby zapamiętywania tekstu nutowego; 7) korzysta z narzędzi pomocnych w ćwiczeniu; 8) planuje i organizuje systematyczną pracę.
6) współpraca.	1) realizuje zadania artystyczne w grze z innymi uczniami lub nauczycielem; 2) współpracuje z akompaniatorem; 3) dostosowuje sposób gry do składu i aparatu wykonawczego, charakteru utworu oraz wykonywanej partii; 4) prawidłowo intonuje dźwięk a^1 w celu nastrojenia zespołu kameralnego lub orkiestry.
3. Prezentacja publiczna.	
	Uczeń:
1) praktyka estradowa;	1) koncentruje się podczas występu; 2) opanowuje tremę; 3) ocenia warunki akustyczne sali i dostosowuje do nich sposób wykonania; 4) stosuje zasady poprawnego zachowania podczas publicznej prezentacji; 5) wykonuje z pamięci część utworów ze swojego repertuaru.
2) prezentacja w mediach cyfrowych.	1) korzysta z technologii informacyjnej i komunikacyjnej w realizacji zadań artystycznych; 2) obsługuje sprzęt elektroniczny umożliwiający rejestrację swojej gry; 3) potrafi publikować swoje prezentacje artystyczne z zachowaniem ochrony własności intelektualnej.
4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.	
	Uczeń:
1) rozwój artystyczny i zawodowy;	1) analizuje własne kompetencje; 2) identyfikuje obszary wiedzy i umiejętności wymagające doskonalenia; 3) wyznacza sobie cele rozwojowe, sposoby i terminy ich realizacji; 4) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności; 5) wykorzystuje różne źródła informacji w celu doskonalenia umiejętności zawodowych; 6) dokumentuje i archiwizuje własne dokonania twórcze; 7) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.
2) etyka zawodowa.	1) przestrzega zasad etycznych oraz utrzymuje właściwe relacje w środowisku; 2) przewiduje skutki podejmowanych działań i ponosi odpowiedzialność za podejmowane decyzje.
WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA 1. Sala lekcyjna dostosowana akustycznie. 2. Wyposażenie sali: fortepian lub pianino, pulpit, lustro, metronom.	

3. Wyposażenie szkoły: sprzęt audiowizualny. 4. Sala koncertowa lub kameralna.			
SPECJALIZACJA: GRA NA ORGANACH			
CELE KSZTAŁCENIA			
Wiedza	Umiejętności		Kompetencje
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu gry na organach.	2. Wykształcenie umiejętności gry na instrumencie.	3. Prezentacja publiczna.	4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.
Treści nauczania	Kryteria weryfikacji		
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu gry na organach.			
	Uczeń:		
1) zasady bezpieczeństwa i higieny pracy;	1) określa warunki bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) omawia czynniki wpływające na bezpieczeństwo.		
2) historia instrumentu i wiedza w zakresie literatury przedmiotu;	1) omawia w zarysie historię organów piszczałkowych i ich odmian; 2) wymienia reprezentatywne utwory organowe oraz ich kompozytorów z różnych epok; 3) podaje przykłady wykorzystania organów w literaturze kameralnej i orkiestrowej; 4) wymienia wybitnych organistów o znaczącym dorobku artystycznym; 5) rozróżnia cechy charakterystyczne epoki, stylu i budowy formalnej utworów; 6) identyfikuje akordy w zapisie basso continuo.		
3) budowa i pielęgnacja instrumentu;	omawia budowę organów (w tym mechanizm) oraz zasady ich pielęgnacji.		
4) technika wykonawcza.	1) omawia warsztat wykonawczy; 2) opisuje możliwości techniczne instrumentu; 3) charakteryzuje podstawowe techniki wykonawcze w muzyce współczesnej; 4) opisuje związek traktury z pracą aparatu wykonawczego.		
2. Wykształcenie umiejętności gry na instrumencie.			
	Uczeń:		
1) aparat gry;	1) prezentuje poprawny aparat gry na manuałach oraz pedale; 2) posługuje się szafą ekspresyjną.		
2) technika gry;	1) stosuje różne sposoby efektywnego przygotowania do gry; 2) prezentuje poprawną technikę gry na manuałach oraz pedale; 3) posługuje się różnorodną artykulacją oraz agogiką; 4) dysponuje biegłością techniczną, pozwalającą na wykonywanie utworów o charakterze wirtuozowskim.		
3) interpretacja;	1) interpretuje utwory zgodnie ze stylem danej epoki i ich budową formalną; 2) dobiera środki wyrazu zgodnie z charakterem prezentowanego utworu; 3) wykazuje się w grze kreatywnością, muzykalnością i wrażliwością artystyczną; 4) używa ornamentacji zgodnej ze stylem danej epoki.		
4) specjalistyczna terminologia, notacja muzyczna;	1) posługuje się specjalistyczną terminologią; 2) realizuje zasady notacji muzycznej; 3) czyta nuty a vista; 4) wyodrębnia głos pedałowy z zapisu 4-głosowego na dwóch pięcioliniach; 5) realizuje basso continuo.		
5) samodzielna praca;	1) przestrzega zasad bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) realizuje proces ćwiczenia poszczególnych elementów warsztatu według wskazówek nauczyciela; 3) kontroluje własną grę podczas ćwiczenia; 4) potrafi ocenić jakość wykonywanych zadań;		

	5) stosuje w działaniach praktycznych wiedzę z zakresu przedmiotów teoretycznych; 6) stosuje różne sposoby zapamiętywania tekstu nutowego; 7) korzysta z narzędzi pomocnych w ćwiczeniu; 8) planuje i organizuje systematyczną pracę; 9) opracowuje aplikaturę manuałową i pedałową; 10) podejmuje próby własnej registracji.
6) współpraca.	1) realizuje zadania artystyczne w grze z innymi uczniami lub nauczycielem; 2) dostosowuje sposób gry do składu i aparatu wykonawczego, charakteru utworu oraz wykonywanej partii; 3) realizuje partię basso continuo w utworach zespołowych.
3. Prezentacja publiczna.	
	Uczeń:
1) praktyka estradowa;	1) koncentruje się podczas występu; 2) opanowuje tremę; 3) ocenia warunki akustyczne wnętrza (sali, kościoła) i dostosowuje do nich sposób wykonania; 4) stosuje zasady poprawnego zachowania podczas publicznej prezentacji; 5) podejmuje współpracę z registrantem; 6) podejmuje się zadań registranta, współpracując z innym wykonawcą.
2) prezentacja w mediach cyfrowych.	1) korzysta z technologii informacyjnej i komunikacyjnej w realizacji zadań artystycznych; 2) obsługuje sprzęt elektroniczny umożliwiający rejestrację swojej gry; 3) potrafi publikować swoje prezentacje artystyczne z zachowaniem ochrony własności intelektualnej.
4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.	
	Uczeń:
1) rozwój artystyczny i zawodowy;	1) analizuje własne kompetencje; 2) identyfikuje obszary wiedzy i umiejętności wymagające doskonalenia; 3) wyznacza sobie cele rozwojowe, sposoby i terminy ich realizacji; 4) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności; 5) wykorzystuje różne źródła informacji w celu doskonalenia umiejętności zawodowych; 6) dokumentuje i archiwizuje własne dokonania twórcze; 7) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.
2) etyka zawodowa.	1) przestrzega zasad etycznych oraz utrzymuje właściwe relacje w środowisku; 2) przewiduje skutki podejmowanych działań i ponosi odpowiedzialność za podejmowane decyzje.
WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA 1. Sala lekcyjna dostosowana akustycznie. 2. Wyposażenie sali: organy piszczałkowe lub elektroniczne.	
SPECJALIZACJA: GRA NA PERKUSJI	
CELE KSZTAŁCENIA	

Wiedza	Umiejętności		Kompetencje
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu gry na perkusji.	2. Wykształcenie umiejętności gry na instrumencie.	3. Prezentacja publiczna.	4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.

Treści nauczania	Kryteria weryfikacji
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu gry na perkusji.	
	Uczeń:
1) zasady bezpieczeństwa i higieny pracy;	1) określa warunki bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) omawia czynniki wpływające na bezpieczeństwo;

	3) podaje sposoby zabezpieczenia oraz bezpiecznego demontażu, montażu i transportu poszczególnych instrumentów perkusyjnych.
2) historia instrumentu i wiedza w zakresie literatury przedmiotu;	1) omawia w zarysie historię instrumentów perkusyjnych i ich odmiany; 2) wymienia reprezentatywne utwory perkusyjne oraz ich kompozytorów z różnych epok; 3) wymienia prekursorów i wybitnych współczesnych artystów perkusistów; 4) klasyfikuje poszczególne instrumenty perkusyjne; 5) rozróżnia wybrane instrumenty etniczne i ich przynależność kulturową; 6) podaje przykłady elektronicznych instrumentów perkusyjnych oraz ich zastosowania; 7) wymienia polskie i obcojęzyczne nazwy instrumentów oraz akcesoriów perkusyjnych, jak również określenia wykonawcze, stosowane w literaturze perkusyjnej (nomenklatura w języku polskim, włoskim, angielskim, francuskim i niemieckim); 8) omawia skale i zasady notacji instrumentów perkusyjnych, w tym zapis klasyczny, graficzny oraz piktograficzny.
3) budowa i pielęgnacja instrumentu;	1) wymienia elementy budowy poszczególnych instrumentów perkusyjnych oraz sposoby ich pielęgnacji; 2) rozróżnia typy membran, ich zastosowanie oraz właściwe sposoby ich wymiany i strojenia; 3) charakteryzuje akcesoria perkusyjne wpływające na brzmienie oraz działanie instrumentów perkusyjnych; 4) określa zasady wymiany elementów podlegających zużyciu w poszczególnych instrumentach perkusyjnych.
4) technika wykonawcza.	1) omawia warsztat wykonawczy w zakresie poszczególnych instrumentów perkusyjnych; 2) określa zagadnienia anatomiczno-mechaniczne i ergonomiczne związane z grą na instrumentach perkusyjnych; 3) definiuje rolę prawidłowej postawy oraz pozycji (stojącej i siedzącej) w grze na instrumentach perkusyjnych; 4) określa zasady doboru aplikatury, pedalizacji, tłumienia oraz tłumienia pośredniego (dampening).
2. Wykształcenie umiejętności gry na instrumencie.	
	Uczeń:
1) aparat gry;	1) prezentuje poprawny aparat gry na poszczególnych instrumentach perkusyjnych; 2) zachowuje prawidłową postawę i pozycję ciała podczas gry na poszczególnych instrumentach perkusyjnych.
2) technika gry;	1) stosuje różne sposoby efektywnego przygotowania do gry; 2) posługuje się różnorodnymi technikami artykulacyjnymi, dynamiką, agogiką oraz potrafi modulować barwę dźwięku uwzględniając specyfikę danego instrumentu perkusyjnego; 3) dysponuje biegłością techniczną pozwalającą na swobodne oraz wirtuozowskie wykonywanie utworów; 4) posługuje się różnymi technikami gry i chwytami pałeczek; 5) panuje nad prawidłowym wydobyciem dźwięku na instrumentach uwzględniając ich specyfikę; 6) stosuje zróżnicowane techniki wykonawcze; 7) wykorzystuje techniki niekonwencjonalne oraz preparacje instrumentów i akcesoriów.
3) interpretacja;	1) interpretuje utwory zgodnie ze stylem danej epoki i ich budową formalną; 2) dobiera środki wyrazu zgodnie z charakterem prezentowanego utworu;

	3) wykazuje się w grze kreatywnością, muzykalnością i wrażliwością artystyczną; 4) podejmuje próby improwizacji opartej na znajomości różnych stylów muzycznych; 5) dostosowuje dynamikę do warunków akustycznych.
4) specjalistyczna terminologia, notacja muzyczna;	1) posługuje się specjalistyczną terminologią; 2) realizuje zasady notacji muzycznej w zapisie linearnym i wertykalnym (partyturowym); 3) czyta nuty a vista; 4) wykonuje utwory zgodnie z opisami kompozytorskimi; 5) odczytuje zapis dla zestawu perkusyjnego; 6) odczytuje zapis w zakresie technik gry i użycia odpowiednich induktorów.
5) samodzielna praca;	1) przestrzega zasad bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) realizuje proces ćwiczenia poszczególnych elementów warsztatu według wskazówek nauczyciela; 3) kontroluje własną grę podczas ćwiczenia; 4) potrafi ocenić jakość wykonywanych zadań; 5) stosuje w działaniach praktycznych wiedzę z zakresu przedmiotów teoretycznych; 6) stosuje różne sposoby zapamiętywania tekstu nutowego; 7) korzysta z narzędzi pomocnych w ćwiczeniu; 8) planuje i organizuje systematyczną pracę.
6) współpraca.	1) realizuje zadania artystyczne w grze z innymi uczniami lub nauczycielem; 2) współpracuje z akompaniatorem; 3) dostosowuje sposób gry do składu i aparatu wykonawczego, charakteru utworu oraz wykonywanej partii.
3. Prezentacja publiczna.	
	Uczeń:
1) praktyka estradowa;	1) koncentruje się podczas występu; 2) opanowuje tremę; 3) ocenia warunki akustyczne sali i dostosowuje do nich sposób wykonania; 4) rozplanowuje układ instrumentów i materiałów nutowych na estradzie; 5) stosuje zasady poprawnego zachowania podczas publicznej prezentacji; 6) wykonuje z pamięci część utworów ze swojego repertuaru.
2) prezentacja w mediach cyfrowych.	1) korzysta z technologii informacyjnej i komunikacyjnej w realizacji zadań artystycznych; 2) obsługuje sprzęt elektroniczny umożliwiający rejestrację swojej gry; 3) potrafi publikować swoje prezentacje artystyczne z zachowaniem ochrony własności intelektualnej.
4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.	
	Uczeń:
1) rozwój artystyczny i zawodowy;	1) analizuje własne kompetencje; 2) identyfikuje obszary wiedzy i umiejętności wymagające doskonalenia; 3) wyznacza sobie cele rozwojowe, sposoby i terminy ich realizacji; 4) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności; 5) wykorzystuje różne źródła informacji w celu doskonalenia umiejętności zawodowych; 6) dokumentuje i archiwizuje własne dokonania twórcze; 7) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.
2) etyka zawodowa.	1) przestrzega zasad etycznych oraz utrzymuje właściwe relacje w środowisku;

<table>
<tr><td></td><td colspan="3">2) przewiduje skutki podejmowanych działań i ponosi odpowiedzialność za podejmowane decyzje.</td></tr>
<tr><td colspan="4">WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA
1. Sala lekcyjna dostosowana akustycznie.
2. Wyposażenie sali:
1) instrumenty perkusyjne:
a) werble klasyczne,
b) werble marszowe,
c) ksylofon,
d) wibrafon,
e) marimba,
f) dzwonki orkiestrowe,
g) kotły symfoniczne wraz z siedziskiem,
h) zestaw perkusyjny,
i) drobne instrumenty perkusyjne,
j) wybrane etniczne instrumenty perkusyjne:
- 2 pary bongosów,
- 2 congi,
- djembe;
2) akcesoria i materiały zapasowe dla instrumentów perkusyjnych:
a) induktory, w tym pałki o różnych parametrach i miotełki,
b) zapasowe elementy podlegające zużyciu, w tym membrany, linki, tłumiki, paski, łańcuchy, cięgła;
3) statywy oraz pokrowce do poszczególnych instrumentów;
4) fortepian lub pianino;
5) stołki i siedziska;
6) pulpity;
7) lustro;
8) metronom.
3. Wyposażenie szkoły: sprzęt audiowizualny.
4. Sala koncertowa lub kameralna.</td></tr>
<tr><td colspan="4">SPECJALIZACJA: GRA NA PUZONIE</td></tr>
<tr><td colspan="4">CELE KSZTAŁCENIA</td></tr>
<tr><td>Wiedza</td><td colspan="2">Umiejętności</td><td>Kompetencje</td></tr>
<tr><td>1. Przyswojenie wiedzy z zakresu gry na puzonie.</td><td>2. Wykształcenie umiejętności gry na instrumencie.</td><td>3. Prezentacja publiczna.</td><td>4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.</td></tr>
<tr><td>Treści nauczania</td><td colspan="3">Kryteria weryfikacji</td></tr>
<tr><td colspan="4">1. Przyswojenie wiedzy z zakresu gry na puzonie.</td></tr>
<tr><td></td><td colspan="3">Uczeń:</td></tr>
<tr><td>1) zasady bezpieczeństwa i higieny pracy;</td><td colspan="3">1) określa warunki bezpieczeństwa i higieny pracy;
2) omawia czynniki wpływające na bezpieczeństwo.</td></tr>
<tr><td>2) historia instrumentu i wiedza w zakresie literatury przedmiotu;</td><td colspan="3">1) omawia w zarysie historię puzonu i jego odmiany;
2) wymienia reprezentatywne utwory puzonowe oraz ich kompozytorów z różnych epok;
3) podaje przykłady wykorzystania puzonu w literaturze kameralnej i orkiestrowej;
4) wymienia wybitnych puzonistów o znaczącym dorobku artystycznym;
5) rozróżnia cechy charakterystyczne epoki, stylu i budowy formalnej utworów.</td></tr>
<tr><td>3) budowa i pielęgnacja instrumentu;</td><td colspan="3">1) omawia budowę puzonu (w tym mechanizm) oraz zasady jego pielęgnacji;
2) wymienia odmiany puzonów, klasyfikując je pod względem wielkości, wyposażenia i skali;
3) orientuje się w rodzajach ustników i zależnościach z tym związanych;</td></tr>
</table>

	4) omawia i charakteryzuje typy wentyli.
4) technika wykonawcza.	1) omawia warsztat wykonawczy, w tym budowę aparatu oddechowego oraz jego rolę w grze na puzonie; 2) opisuje możliwości techniczne instrumentu; 3) wskazuje podstawowe czynniki mające wpływ na intonację; 4) charakteryzuje podstawowe techniki wykonawcze w muzyce współczesnej.
2. Wykształcenie umiejętności gry na instrumencie.	
	Uczeń:
1) aparat gry;	1) prezentuje poprawny aparat gry, w tym technikę oddechową i technikę zadęcia; 2) kontroluje prawidłową postawę oraz układ rąk podczas gry.
2) technika gry;	1) stosuje różne sposoby efektywnego przygotowania do gry; 2) posługuje się różnorodnymi technikami artykulacyjnymi, dynamiką, agogiką oraz potrafi modulować barwę dźwięku z zachowaniem prawidłowej intonacji; 3) dysponuje biegłością techniczną pozwalającą na wykonywanie utworów o charakterze wirtuozowskim; 4) stosuje współczesne techniki wykonawcze; 5) stosuje technikę buzzingu (bzyczenia) oraz gry na ustniku; 6) posługuje się wyrównanym brzmieniem oraz poprawną intonacją w całej skali instrumentu.
3) interpretacja;	1) interpretuje utwory zgodnie ze stylem danej epoki i ich budową formalną; 2) dobiera środki wyrazu zgodnie z charakterem prezentowanego utworu; 3) wykazuje się w grze kreatywnością, muzykalnością i wrażliwością artystyczną.
4) specjalistyczna terminologia, notacja muzyczna;	1) posługuje się specjalistyczną terminologią; 2) realizuje zasady notacji muzycznej; 3) czyta nuty a vista.
5) samodzielna praca;	1) przestrzega zasad bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) realizuje proces ćwiczenia poszczególnych elementów warsztatu według wskazówek nauczyciela; 3) kontroluje własną grę podczas ćwiczenia; 4) potrafi ocenić jakość wykonywanych zadań; 5) stosuje w działaniach praktycznych wiedzę z zakresu przedmiotów teoretycznych; 6) stosuje różne sposoby zapamiętywania tekstu nutowego; 7) korzysta z narzędzi pomocnych w ćwiczeniu; 8) planuje i organizuje systematyczną pracę.
6) współpraca.	1) realizuje zadania artystyczne w grze z innymi uczniami lub nauczycielem; 2) współpracuje z akompaniatorem; 3) dostosowuje sposób gry do składu i aparatu wykonawczego, charakteru utworu oraz wykonywanej partii.
3. Prezentacja publiczna.	
	Uczeń:
1) praktyka estradowa;	1) koncentruje się podczas występu; 2) opanowuje tremę; 3) ocenia warunki akustyczne sali i dostosowuje do nich sposób wykonania; 4) stosuje zasady poprawnego zachowania podczas publicznej prezentacji; 5) wykonuje z pamięci część utworów ze swojego repertuaru.
2) prezentacja w mediach cyfrowych.	1) korzysta z technologii informacyjnej i komunikacyjnej w realizacji zadań artystycznych;

	2) obsługuje sprzęt elektroniczny umożliwiający rejestrację swojej gry; 3) potrafi publikować swoje prezentacje artystyczne z zachowaniem ochrony własności intelektualnej.		
4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.			
	Uczeń:		
1) rozwój artystyczny i zawodowy;	1) analizuje własne kompetencje; 2) identyfikuje obszary wiedzy i umiejętności wymagające doskonalenia; 3) wyznacza sobie cele rozwojowe, sposoby i terminy ich realizacji; 4) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności; 5) wykorzystuje różne źródła informacji w celu doskonalenia umiejętności zawodowych; 6) dokumentuje i archiwizuje własne dokonania twórcze; 7) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.		
2) etyka zawodowa.	1) przestrzega zasad etycznych oraz utrzymuje właściwe relacje w środowisku; 2) przewiduje skutki podejmowanych działań i ponosi odpowiedzialność za podejmowane decyzje.		
WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA 1. Sala lekcyjna dostosowana akustycznie. 2. Wyposażenie sali: fortepian lub pianino, pulpit, lustro, metronom. 3. Wyposażenie szkoły: sprzęt audiowizualny. 4. Sala koncertowa lub kameralna.			
SPECJALIZACJA: GRA NA SAKSHORNIE			
CELE KSZTAŁCENIA			
Wiedza	Umiejętności		Kompetencje
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu gry na sakshornie.	2. Wykształcenie umiejętności gry na instrumencie.	3. Prezentacja publiczna.	4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.
Treści nauczania	Kryteria weryfikacji		
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu gry na sakshornie.			
	Uczeń:		
1) zasady bezpieczeństwa i higieny pracy;	1) określa warunki bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) omawia czynniki wpływające na bezpieczeństwo.		
2) historia instrumentu i wiedza w zakresie literatury przedmiotu;	1) omawia w zarysie historię sakshornów i ich odmiany; 2) wymienia reprezentatywne utwory sakshornowe oraz ich kompozytorów z różnych epok; 3) podaje przykłady wykorzystania sakshornu w literaturze kameralnej i orkiestrowej; 4) wymienia wybitnych sakshornistów o znaczącym dorobku artystycznym; 5) rozróżnia cechy charakterystyczne epoki, stylu i budowy formalnej utworów.		
3) budowa i pielęgnacja instrumentu;	1) omawia budowę sakshornu (w tym mechanizm) oraz zasady jego pielęgnacji; 2) wymienia odmiany sakshornów, klasyfikując je pod względem wielkości, wyposażenia i skali; 3) orientuje się w rodzajach ustników i zależnościach z tym związanych.		
4) technika wykonawcza.	1) omawia warsztat wykonawczy, w tym budowę aparatu oddechowego oraz jego rolę w grze na sakshornie; 2) opisuje możliwości techniczne instrumentu; 3) wskazuje podstawowe czynniki mające wpływ na intonację; 4) charakteryzuje podstawowe techniki wykonawcze w muzyce współczesnej; 5) omawia zasady transpozycji.		
2. Wykształcenie umiejętności gry na instrumencie.			

	Uczeń:
1) aparat gry;	1) prezentuje poprawny aparat gry, w tym technikę oddechową i technikę zadęcia; 2) kontroluje prawidłową postawę, ułożenie rąk i palców podczas gry.
2) technika gry;	1) stosuje różne sposoby efektywnego przygotowania do gry; 2) posługuje się różnorodnymi technikami artykulacyjnymi, dynamiką, agogiką oraz potrafi modulować barwę dźwięku z zachowaniem prawidłowej intonacji; 3) dysponuje biegłością techniczną pozwalającą na wykonywanie utworów o charakterze wirtuozowskim; 4) stosuje współczesne techniki wykonawcze; 5) stosuje technikę buzzingu (bzyczenia) oraz gry na ustniku; 6) posługuje się wyrównanym brzmieniem oraz poprawną intonacją w całej skali instrumentu.
3) interpretacja;	1) interpretuje utwory zgodnie ze stylem danej epoki i ich budową formalną; 2) dobiera środki wyrazu zgodnie z charakterem prezentowanego utworu; 3) wykazuje się w grze kreatywnością, muzykalnością i wrażliwością artystyczną.
4) specjalistyczna terminologia, notacja muzyczna;	1) posługuje się specjalistyczną terminologią; 2) realizuje zasady notacji muzycznej; 3) czyta nuty a vista; 4) posługuje się właściwą transpozycją.
5) samodzielna praca;	1) przestrzega zasad bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) realizuje proces ćwiczenia poszczególnych elementów warsztatu według wskazówek nauczyciela; 3) kontroluje własną grę podczas ćwiczenia; 4) potrafi ocenić jakość wykonywanych zadań; 5) stosuje w działaniach praktycznych wiedzę z zakresu przedmiotów teoretycznych; 6) stosuje różne sposoby zapamiętywania tekstu nutowego; 7) korzysta z narzędzi pomocnych w ćwiczeniu; 8) planuje i organizuje systematyczną pracę.
6) współpraca.	1) realizuje zadania artystyczne w grze z innymi uczniami lub nauczycielem; 2) współpracuje z akompaniatorem; 3) dostosowuje sposób gry do składu i aparatu wykonawczego, charakteru utworu oraz wykonywanej partii.
3. Prezentacja publiczna.	
	Uczeń:
1) praktyka estradowa;	1) koncentruje się podczas występu; 2) opanowuje tremę; 3) ocenia warunki akustyczne sali i dostosowuje do nich sposób wykonania; 4) stosuje zasady poprawnego zachowania podczas publicznej prezentacji; 5) wykonuje z pamięci część utworów ze swojego repertuaru.
2) prezentacja w mediach cyfrowych.	1) korzysta z technologii informacyjnej i komunikacyjnej w realizacji zadań artystycznych; 2) obsługuje sprzęt elektroniczny umożliwiający rejestrację swojej gry; 3) potrafi publikować swoje prezentacje artystyczne z zachowaniem ochrony własności intelektualnej.
4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.	
	Uczeń:
1) rozwój artystyczny i zawodowy;	1) analizuje własne kompetencje; 2) identyfikuje obszary wiedzy i umiejętności wymagające doskonalenia;

	3) wyznacza sobie cele rozwojowe, sposoby i terminy ich realizacji; 4) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności; 5) wykorzystuje różne źródła informacji w celu doskonalenia umiejętności zawodowych; 6) dokumentuje i archiwizuje własne dokonania twórcze; 7) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.		
2) etyka zawodowa.	1) przestrzega zasad etycznych oraz utrzymuje właściwe relacje w środowisku; 2) przewiduje skutki podejmowanych działań i ponosi odpowiedzialność za podejmowane decyzje.		
WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA 1. Sala lekcyjna dostosowana akustycznie. 2. Wyposażenie sali: fortepian lub pianino, pulpit, lustro, metronom. 3. Wyposażenie szkoły: sprzęt audiowizualny. 4. Sala koncertowa lub kameralna.			
SPECJALIZACJA: GRA NA SAKSOFONIE			
CELE KSZTAŁCENIA			
Wiedza	Umiejętności		Kompetencje
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu gry na saksofonie.	2. Wykształcenie umiejętności gry na instrumencie.	3. Prezentacja publiczna.	4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.
Treści nauczania	Kryteria weryfikacji		
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu gry na saksofonie.			
	Uczeń:		
1) zasady bezpieczeństwa i higieny pracy;	1) określa warunki bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) omawia czynniki wpływające na bezpieczeństwo.		
2) historia instrumentu i wiedza w zakresie literatury przedmiotu;	1) omawia w zarysie historię saksofonu i jego odmiany; 2) wymienia reprezentatywne utwory saksofonowe oraz ich kompozytorów z różnych epok; 3) podaje przykłady wykorzystania saksofonu w literaturze kameralnej i orkiestrowej; 4) wymienia wybitnych saksofonistów o znaczącym dorobku artystycznym; 5) rozróżnia cechy charakterystyczne epoki, stylu i budowy formalnej utworów.		
3) budowa i pielęgnacja instrumentu;	1) omawia budowę saksofonu (w tym mechanizm) oraz zasady jego pielęgnacji; 2) orientuje się w rodzajach ustników oraz stroików i zależnościach z tym związanych; 3) identyfikuje usterki instrumentu, dokonuje prostych napraw i regulacji.		
4) technika wykonawcza.	1) omawia warsztat wykonawczy, w tym budowę aparatu oddechowego oraz jego rolę w grze na saksofonie; 2) opisuje możliwości techniczne instrumentu; 3) wskazuje podstawowe czynniki mające wpływ na intonację; 4) charakteryzuje podstawowe techniki wykonawcze w muzyce współczesnej; 5) omawia zasady transpozycji dla poszczególnych odmian saksofonu.		
2. Wykształcenie umiejętności gry na instrumencie.			
	Uczeń:		
1) aparat gry;	1) prezentuje poprawny aparat gry, w tym technikę oddechową i technikę zadęcia; 2) kontroluje prawidłową postawę, ułożenie rąk i palców podczas gry.		
2) technika gry;	1) stosuje różne sposoby efektywnego przygotowania do gry;		

	2) posługuje się różnorodnymi technikami artykulacyjnymi, dynamiką, agogiką oraz potrafi modulować barwę dźwięku z zachowaniem prawidłowej intonacji; 3) dysponuje biegłością techniczną pozwalającą na wykonywanie utworów o charakterze wirtuozowskim; 4) stosuje współczesne techniki wykonawcze; 5) posługuje się wyrównanym brzmieniem oraz poprawną intonacją w całej skali instrumentu; 6) stosuje właściwą aplikaturę z rozróżnieniem chwytów podstawowych oraz alternatywnych.
3) interpretacja;	1) interpretuje utwory zgodnie ze stylem danej epoki i ich budową formalną; 2) dobiera środki wyrazu zgodnie z charakterem prezentowanego utworu; 3) wykazuje się w grze kreatywnością, muzykalnością i wrażliwością artystyczną.
4) specjalistyczna terminologia, notacja muzyczna;	1) posługuje się specjalistyczną terminologią; 2) realizuje zasady notacji muzycznej; 3) czyta nuty a vista; 4) posiada umiejętność transponowania.
5) samodzielna praca;	1) przestrzega zasad bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) realizuje proces ćwiczenia poszczególnych elementów warsztatu według wskazówek nauczyciela; 3) kontroluje własną grę podczas ćwiczenia; 4) potrafi ocenić jakość wykonywanych zadań; 5) stosuje w działaniach praktycznych wiedzę z zakresu przedmiotów teoretycznych; 6) stosuje różne sposoby zapamiętywania tekstu nutowego; 7) korzysta z narzędzi pomocnych w ćwiczeniu; 8) planuje i organizuje systematyczną pracę.
6) współpraca.	1) realizuje zadania artystyczne w grze z innymi uczniami lub nauczycielem; 2) współpracuje z akompaniatorem; 3) dostosowuje sposób gry do składu i aparatu wykonawczego, charakteru utworu oraz wykonywanej partii.
3. Prezentacja publiczna.	
	Uczeń:
1) praktyka estradowa;	1) koncentruje się podczas występu; 2) opanowuje tremę; 3) ocenia warunki akustyczne sali i dostosowuje do nich sposób wykonania; 4) stosuje zasady poprawnego zachowania podczas publicznej prezentacji; 5) wykonuje z pamięci część utworów ze swojego repertuaru.
2) prezentacja w mediach cyfrowych.	1) korzysta z technologii informacyjnej i komunikacyjnej w realizacji zadań artystycznych; 2) obsługuje sprzęt elektroniczny umożliwiający rejestrację swojej gry; 3) potrafi publikować swoje prezentacje artystyczne z zachowaniem ochrony własności intelektualnej.
4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.	
	Uczeń:
1) rozwój artystyczny i zawodowy;	1) analizuje własne kompetencje; 2) identyfikuje obszary wiedzy i umiejętności wymagające doskonalenia; 3) wyznacza sobie cele rozwojowe, sposoby i terminy ich realizacji; 4) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności; 5) wykorzystuje różne źródła informacji w celu doskonalenia umiejętności zawodowych;

	6) dokumentuje i archiwizuje własne dokonania twórcze; 7) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.		
2) etyka zawodowa.	1) przestrzega zasad etycznych oraz utrzymuje właściwe relacje w środowisku; 2) przewiduje skutki podejmowanych działań i ponosi odpowiedzialność za podejmowane decyzje.		
WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA 1. Sala lekcyjna dostosowana akustycznie. 2. Wyposażenie sali: fortepian lub pianino, pulpit, lustro, metronom. 3. Wyposażenie szkoły: sprzęt audiowizualny. 4. Sala koncertowa lub kameralna.			
SPECJALIZACJA: GRA NA SKRZYPCACH			
CELE KSZTAŁCENIA			
Wiedza	Umiejętności		Kompetencje
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu gry na skrzypcach.	2. Wykształcenie umiejętności gry na instrumencie.	3. Prezentacja publiczna.	4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.
Treści nauczania	Kryteria weryfikacji		
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu gry na skrzypcach.			
	Uczeń:		
1) zasady bezpieczeństwa i higieny pracy;	1) określa warunki bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) omawia czynniki wpływające na bezpieczeństwo.		
2) historia instrumentu i wiedza w zakresie literatury przedmiotu;	1) omawia w zarysie historię skrzypiec i ich odmiany; 2) wymienia reprezentatywne utwory skrzypcowe oraz ich kompozytorów z różnych epok; 3) podaje przykłady wykorzystania skrzypiec w literaturze kameralnej i orkiestrowej; 4) wymienia wybitnych skrzypków o znaczącym dorobku artystycznym; 5) rozróżnia cechy charakterystyczne epoki, stylu i budowy formalnej utworów.		
3) budowa i pielęgnacja instrumentu;	1) omawia budowę skrzypiec i smyczka oraz zasady ich pielęgnacji; 2) dba o regularną wymianę strun i włosia, utrzymuje w czystości instrument i smyczek; 3) ma wiedzę w zakresie strojenia instrumentu.		
4) technika wykonawcza.	1) omawia warsztat wykonawczy; 2) opisuje możliwości techniczne instrumentu; 3) wskazuje podstawowe czynniki mające wpływ na intonację; 4) charakteryzuje podstawowe techniki wykonawcze w muzyce współczesnej.		
2. Wykształcenie umiejętności gry na instrumencie.			
	Uczeń:		
1) aparat gry;	1) prezentuje poprawny aparat gry; 2) kontroluje prawidłową postawę, ułożenie rąk i palców podczas gry.		
2) technika gry;	1) stosuje różne sposoby efektywnego przygotowania do gry; 2) posługuje się różnorodnymi technikami artykulacyjnymi, dynamiką, agogiką oraz potrafi modulować barwę dźwięku z zachowaniem poprawnej intonacji; 3) dysponuje biegłością techniczną pozwalającą na wykonywanie utworów o charakterze wirtuozowskim; 4) stosuje współczesne techniki wykonawcze; 5) różnicuje techniki wykonawcze w zależności od charakteru dzieła.		
3) interpretacja;	1) interpretuje utwory zgodnie ze stylem danej epoki i ich budową formalną; 2) dobiera środki wyrazu zgodnie z charakterem prezentowanego utworu;		

	3) wykazuje się w grze kreatywnością, muzykalnością i wrażliwością artystyczną.
4) specjalistyczna terminologia, notacja muzyczna;	1) posługuje się specjalistyczną terminologią; 2) realizuje zasady notacji muzycznej; 3) czyta nuty a vista.
5) samodzielna praca;	1) przestrzega zasad bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) realizuje proces ćwiczenia poszczególnych elementów warsztatu według wskazówek nauczyciela; 3) kontroluje własną grę podczas ćwiczenia; 4) potrafi ocenić jakość wykonywanych zadań; 5) stosuje w działaniach praktycznych wiedzę z zakresu przedmiotów teoretycznych; 6) stosuje różne sposoby zapamiętywania tekstu nutowego; 7) korzysta z narzędzi pomocnych w ćwiczeniu; 8) planuje i organizuje systematyczną pracę.
6) współpraca.	1) realizuje zadania artystyczne w grze z innymi uczniami lub nauczycielem; 2) współpracuje z akompaniatorem; 3) dostosowuje sposób gry do składu i aparatu wykonawczego, charakteru utworu oraz wykonywanej partii.
3. Prezentacja publiczna.	
	Uczeń:
1) praktyka estradowa;	1) koncentruje się podczas występu; 2) opanowuje tremę; 3) ocenia warunki akustyczne sali i dostosowuje do nich sposób wykonania; 4) stosuje zasady poprawnego zachowania podczas publicznej prezentacji; 5) wykonuje z pamięci część utworów ze swojego repertuaru.
2) prezentacja w mediach cyfrowych.	1) korzysta z technologii informacyjnej i komunikacyjnej w realizacji zadań artystycznych; 2) obsługuje sprzęt elektroniczny umożliwiający rejestrację swojej gry; 3) potrafi publikować swoje prezentacje artystyczne z zachowaniem ochrony własności intelektualnej.
4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.	
	Uczeń:
1) rozwój artystyczny i zawodowy;	1) analizuje własne kompetencje; 2) identyfikuje obszary wiedzy i umiejętności wymagające doskonalenia; 3) wyznacza sobie cele rozwojowe, sposoby i terminy ich realizacji; 4) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności; 5) wykorzystuje różne źródła informacji w celu doskonalenia umiejętności zawodowych; 6) dokumentuje i archiwizuje własne dokonania twórcze; 7) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.
2) etyka zawodowa.	1) przestrzega zasad etycznych oraz utrzymuje właściwe relacje w środowisku; 2) przewiduje skutki podejmowanych działań i ponosi odpowiedzialność za podejmowane decyzje.
WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA 1. Sala lekcyjna dostosowana akustycznie o należytym poziomie wilgotności powietrza. 2. Wyposażenie sali: fortepian lub pianino, pulpit, lustro, metronom, krzesło. 3. Wyposażenie szkoły: sprzęt audiowizualny. 4. Sala koncertowa lub kameralna.	

SPECJALIZACJA: GRA NA TRĄBCE		
CELE KSZTAŁCENIA		
Wiedza	Umiejętności	Kompetencje

1. Przyswojenie wiedzy z zakresu gry na trąbce.	2. Wykształcenie umiejętności gry na instrumencie.	3. Prezentacja publiczna.	4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.
Treści nauczania	Kryteria weryfikacji		
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu gry na trąbce.			
	Uczeń:		
1) zasady bezpieczeństwa i higieny pracy;	1) określa warunki bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) omawia czynniki wpływające na bezpieczeństwo.		
2) historia instrumentu i wiedza w zakresie literatury przedmiotu;	1) omawia w zarysie historię trąbki i jej odmiany; 2) wymienia reprezentatywne utwory trąbkowe oraz ich kompozytorów z różnych epok; 3) podaje przykłady wykorzystania trąbki w literaturze kameralnej i orkiestrowej; 4) wymienia wybitnych trębaczy o znaczącym dorobku artystycznym; 5) rozróżnia cechy charakterystyczne epoki, stylu i budowy formalnej utworów.		
3) budowa i pielęgnacja instrumentu;	1) omawia budowę trąbki (w tym mechanizm) oraz zasady jej pielęgnacji; 2) wymienia odmiany trąbek, klasyfikując je pod względem wielkości i skali; 3) orientuje się w rodzajach ustników i zależnościach z tym związanych.		
4) technika wykonawcza.	1) omawia warsztat wykonawczy, w tym budowę aparatu oddechowego oraz jego rolę w grze na trąbce; 2) opisuje możliwości techniczne instrumentu; 3) wskazuje podstawowe czynniki mające wpływ na intonację; 4) charakteryzuje podstawowe techniki wykonawcze w muzyce współczesnej; 5) omawia zasady transpozycji.		
2. Wykształcenie umiejętności gry na instrumencie.			
	Uczeń:		
1) aparat gry;	1) prezentuje poprawny aparat gry, w tym technikę oddechową i technikę zadęcia; 2) kontroluje prawidłową postawę oraz układ rąk podczas gry.		
2) technika gry;	1) stosuje różne sposoby efektywnego przygotowania do gry; 2) posługuje się różnorodnymi technikami artykulacyjnymi, dynamiką, agogiką oraz potrafi modulować barwę dźwięku z zachowaniem prawidłowej intonacji; 3) dysponuje biegłością techniczną pozwalającą na wykonywanie utworów o charakterze wirtuozowskim; 4) stosuje współczesne techniki wykonawcze; 5) stosuje technikę buzzingu (bzyczenia) oraz gry na ustniku; 6) posługuje się wyrównanym brzmieniem oraz poprawną intonacją w całej skali instrumentu.		
3) interpretacja;	1) interpretuje utwory zgodnie ze stylem danej epoki i ich budową formalną; 2) dobiera środki wyrazu zgodnie z charakterem prezentowanego utworu; 3) wykazuje się w grze kreatywnością, muzykalnością i wrażliwością artystyczną.		
4) specjalistyczna terminologia, notacja muzyczna;	1) posługuje się specjalistyczną terminologią; 2) realizuje zasady notacji muzycznej; 3) czyta nuty a vista; 4) posiada umiejętność transponowania.		
5) samodzielna praca;	1) przestrzega zasad bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) realizuje proces ćwiczenia poszczególnych elementów warsztatu według wskazówek nauczyciela; 3) kontroluje własną grę podczas ćwiczenia; 4) potrafi ocenić jakość wykonywanych zadań;		

	5) stosuje w działaniach praktycznych wiedzę z zakresu przedmiotów teoretycznych; 6) stosuje różne sposoby zapamiętywania tekstu nutowego; 7) korzysta z narzędzi pomocnych w ćwiczeniu; 8) planuje i organizuje systematyczną pracę.
6) współpraca.	1) realizuje zadania artystyczne w grze z innymi uczniami lub nauczycielem; 2) współpracuje z akompaniatorem; 3) dostosowuje sposób gry do składu i aparatu wykonawczego, charakteru utworu oraz wykonywanej partii.
3. Prezentacja publiczna.	
	Uczeń:
1) praktyka estradowa;	1) koncentruje się podczas występu; 2) opanowuje tremę; 3) ocenia warunki akustyczne sali i dostosowuje do nich sposób wykonania; 4) stosuje zasady poprawnego zachowania podczas publicznej prezentacji; 5) wykonuje z pamięci część utworów ze swojego repertuaru.
2) prezentacja w mediach cyfrowych.	1) korzysta z technologii informacyjnej i komunikacyjnej w realizacji zadań artystycznych; 2) obsługuje sprzęt elektroniczny umożliwiający rejestrację swojej gry; 3) potrafi publikować swoje prezentacje artystyczne z zachowaniem ochrony własności intelektualnej.
4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.	
	Uczeń:
1) rozwój artystyczny i zawodowy;	1) analizuje własne kompetencje; 2) identyfikuje obszary wiedzy i umiejętności wymagające doskonalenia; 3) wyznacza sobie cele rozwojowe, sposoby i terminy ich realizacji; 4) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności; 5) wykorzystuje różne źródła informacji w celu doskonalenia umiejętności zawodowych; 6) dokumentuje i archiwizuje własne dokonania twórcze; 7) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.
2) etyka zawodowa.	1) przestrzega zasad etycznych oraz utrzymuje właściwe relacje w środowisku; 2) przewiduje skutki podejmowanych działań i ponosi odpowiedzialność za podejmowane decyzje.
WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA 1. Sala lekcyjna dostosowana akustycznie. 2. Wyposażenie sali: fortepian lub pianino, pulpit, lustro, metronom. 3. Wyposażenie szkoły: sprzęt audiowizualny. 4. Sala koncertowa lub kameralna.	

SPECJALIZACJA: GRA NA TUBIE			
CELE KSZTAŁCENIA			
Wiedza	Umiejętności		Kompetencje
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu gry na tubie.	2. Wykształcenie umiejętności gry na instrumencie.	3. Prezentacja publiczna.	4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.
Treści nauczania	Kryteria weryfikacji		
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu gry na tubie.			
	Uczeń:		
1) zasady bezpieczeństwa i higieny pracy;	1) określa warunki bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) omawia czynniki wpływające na bezpieczeństwo.		
2) historia instrumentu i wiedza w zakresie literatury przedmiotu;	1) omawia w zarysie historię tuby i jej odmiany; 2) wymienia reprezentatywne utwory tubowe oraz ich kompozytorów z różnych epok;		

	3) podaje przykłady wykorzystania tuby w literaturze kameralnej i orkiestrowej; 4) wymienia wybitnych tubistów o znaczącym dorobku artystycznym; 5) rozróżnia cechy charakterystyczne epoki, stylu i budowy formalnej utworów.
3) budowa i pielęgnacja instrumentu;	1) omawia budowę tuby (w tym mechanizm) oraz zasady jej pielęgnacji; 2) orientuje się w rodzajach ustników i zależnościach z tym związanych.
4) technika wykonawcza.	1) omawia warsztat wykonawczy, w tym budowę aparatu oddechowego oraz jego rolę w grze na tubie; 2) opisuje możliwości techniczne instrumentu; 3) wskazuje podstawowe czynniki mające wpływ na intonację; 4) charakteryzuje podstawowe techniki wykonawcze w muzyce współczesnej.
2. Wykształcenie umiejętności gry na instrumencie.	
	Uczeń:
1) aparat gry;	1) prezentuje poprawny aparat gry, w tym technikę oddechową i technikę zadęcia; 2) kontroluje prawidłową postawę oraz układ rąk podczas gry.
2) technika gry;	1) stosuje różne sposoby efektywnego przygotowania do gry; 2) posługuje się różnorodnymi technikami artykulacyjnymi, dynamiką, agogiką oraz potrafi modulować barwę dźwięku z zachowaniem prawidłowej intonacji; 3) dysponuje biegłością techniczną pozwalającą na wykonywanie utworów o charakterze wirtuozowskim; 4) stosuje współczesne techniki wykonawcze; 5) stosuje technikę buzzingu (bzyczenia) oraz gry na ustniku; 6) posługuje się wyrównanym brzmieniem oraz poprawną intonacją w całej skali instrumentu.
3) interpretacja;	1) interpretuje utwory zgodnie ze stylem danej epoki i ich budową formalną; 2) dobiera środki wyrazu zgodnie z charakterem prezentowanego utworu; 3) wykazuje się w grze kreatywnością, muzykalnością i wrażliwością artystyczną.
4) specjalistyczna terminologia, notacja muzyczna;	1) posługuje się specjalistyczną terminologią; 2) realizuje zasady notacji muzycznej; 3) czyta nuty a vista.
5) samodzielna praca;	1) przestrzega zasad bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) realizuje proces ćwiczenia poszczególnych elementów warsztatu według wskazówek nauczyciela; 3) kontroluje własną grę podczas ćwiczenia; 4) potrafi ocenić jakość wykonywanych zadań; 5) stosuje w działaniach praktycznych wiedzę z zakresu przedmiotów teoretycznych; 6) stosuje różne sposoby zapamiętywania tekstu nutowego; 7) korzysta z narzędzi pomocnych w ćwiczeniu; 8) planuje i organizuje systematyczną pracę.
6) współpraca.	1) realizuje zadania artystyczne w grze z innymi uczniami lub nauczycielem; 2) współpracuje z akompaniatorem; 3) dostosowuje sposób gry do składu i aparatu wykonawczego, charakteru utworu oraz wykonywanej partii.
3. Prezentacja publiczna.	
	Uczeń:
1) praktyka estradowa;	1) koncentruje się podczas występu;

	2) opanowuje tremę; 3) ocenia warunki akustyczne sali i dostosowuje do nich sposób wykonania; 4) stosuje zasady poprawnego zachowania podczas publicznej prezentacji; 5) wykonuje z pamięci część utworów ze swojego repertuaru.		
2) prezentacja w mediach cyfrowych.	1) korzysta z technologii informacyjnej i komunikacyjnej w realizacji zadań artystycznych; 2) obsługuje sprzęt elektroniczny umożliwiający rejestrację swojej gry; 3) potrafi publikować swoje prezentacje artystyczne z zachowaniem ochrony własności intelektualnej.		
4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.			
	Uczeń:		
1) rozwój artystyczny i zawodowy;	1) analizuje własne kompetencje; 2) identyfikuje obszary wiedzy i umiejętności wymagające doskonalenia; 3) wyznacza sobie cele rozwojowe, sposoby i terminy ich realizacji; 4) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności; 5) wykorzystuje różne źródła informacji w celu doskonalenia umiejętności zawodowych; 6) dokumentuje i archiwizuje własne dokonania twórcze; 7) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.		
2) etyka zawodowa.	1) przestrzega zasad etycznych oraz utrzymuje właściwe relacje w środowisku; 2) przewiduje skutki podejmowanych działań i ponosi odpowiedzialność za podejmowane decyzje.		
WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA 1. Sala lekcyjna dostosowana akustycznie. 2. Wyposażenie sali: fortepian lub pianino, pulpit, lustro, metronom. 3. Wyposażenie szkoły: sprzęt audiowizualny. 4. Sala koncertowa lub kameralna.			
SPECJALIZACJA: GRA NA WALTORNI			
CELE KSZTAŁCENIA			
Wiedza	Umiejętności		Kompetencje
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu gry na waltorni.	2. Wykształcenie umiejętności gry na instrumencie.	3. Prezentacja publiczna.	4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.
Treści nauczania	Kryteria weryfikacji		
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu gry na waltorni.			
	Uczeń:		
1) zasady bezpieczeństwa i higieny pracy;	1) określa warunki bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) omawia czynniki wpływające na bezpieczeństwo.		
2) historia instrumentu i wiedza w zakresie literatury przedmiotu;	1) omawia w zarysie historię waltorni i jej odmiany; 2) wymienia reprezentatywne utwory waltorniowe oraz ich kompozytorów z różnych epok; 3) podaje przykłady wykorzystania waltorni w literaturze kameralnej i orkiestrowej; 4) wymienia wybitnych waltornistów o znaczącym dorobku artystycznym; 5) rozróżnia cechy charakterystyczne epoki, stylu i budowy formalnej utworów.		
3) budowa i pielęgnacja instrumentu;	1) omawia budowę waltorni (w tym mechanizm) oraz zasady jej pielęgnacji; 2) orientuje się w rodzajach ustników i zależnościach z tym związanych; 3) identyfikuje usterki instrumentu, dokonuje prostych napraw i regulacji.		
4) technika wykonawcza.	1) omawia warsztat wykonawczy, w tym budowę aparatu oddechowego oraz jego rolę w grze na waltorni; 2) opisuje możliwości techniczne instrumentu;		

	3) wskazuje podstawowe czynniki mające wpływ na intonację; 4) charakteryzuje podstawowe techniki wykonawcze w muzyce współczesnej; 5) omawia zasady transpozycji.
2. Wykształcenie umiejętności gry na instrumencie.	
	Uczeń:
1) aparat gry;	1) prezentuje poprawny aparat gry, w tym technikę oddechową i technikę zadęcia; 2) kontroluje prawidłową postawę, ułożenie rąk i palców podczas gry.
2) technika gry;	1) stosuje różne sposoby efektywnego przygotowania do gry; 2) posługuje się różnorodnymi technikami artykulacyjnymi, dynamiką, agogiką oraz potrafi modulować barwę dźwięku z zachowaniem prawidłowej intonacji; 3) dysponuje biegłością techniczną pozwalającą na wykonywanie utworów o charakterze wirtuozowskim; 4) stosuje współczesne techniki wykonawcze; 5) realizuje techniki gry dźwięków zatkanych, echo i z użyciem tłumików; 6) stosuje technikę buzzingu (bzyczenia) oraz gry na ustniku; 7) posługuje się wyrównanym brzmieniem oraz poprawną intonacją w całej skali instrumentu.
3) interpretacja;	1) interpretuje utwory zgodnie ze stylem danej epoki i ich budową formalną; 2) dobiera środki wyrazu zgodnie z charakterem prezentowanego utworu; 3) wykazuje się w grze kreatywnością, muzykalnością i wrażliwością artystyczną.
4) specjalistyczna terminologia, notacja muzyczna;	1) posługuje się specjalistyczną terminologią; 2) realizuje zasady notacji muzycznej; 3) czyta nuty a vista; 4) posiada umiejętność transponowania.
5) samodzielna praca;	1) przestrzega zasad bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) realizuje proces ćwiczenia poszczególnych elementów warsztatu według wskazówek nauczyciela; 3) kontroluje własną grę podczas ćwiczenia; 4) potrafi ocenić jakość wykonywanych zadań; 5) stosuje w działaniach praktycznych wiedzę z zakresu przedmiotów teoretycznych; 6) stosuje różne sposoby zapamiętywania tekstu nutowego; 7) korzysta z narzędzi pomocnych w ćwiczeniu; 8) planuje i organizuje systematyczną pracę.
6) współpraca.	1) realizuje zadania artystyczne w grze z innymi uczniami lub nauczycielem; 2) współpracuje z akompaniatorem; 3) dostosowuje sposób gry do składu i aparatu wykonawczego, charakteru utworu oraz wykonywanej partii.
3. Prezentacja publiczna.	
	Uczeń:
1) praktyka estradowa;	1) koncentruje się podczas występu; 2) opanowuje tremę; 3) ocenia warunki akustyczne sali i dostosowuje do nich sposób wykonania; 4) stosuje zasady poprawnego zachowania podczas publicznej prezentacji; 5) wykonuje z pamięci część utworów ze swojego repertuaru.
2) prezentacja w mediach cyfrowych.	1) korzysta z technologii informacyjnej i komunikacyjnej w realizacji zadań artystycznych; 2) obsługuje sprzęt elektroniczny umożliwiający rejestrację swojej gry;

	3) potrafi publikować swoje prezentacje artystyczne z zachowaniem ochrony własności intelektualnej.		
4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.			
	Uczeń:		
1) rozwój artystyczny i zawodowy;	1) analizuje własne kompetencje; 2) identyfikuje obszary wiedzy i umiejętności wymagające doskonalenia; 3) wyznacza sobie cele rozwojowe, sposoby i terminy ich realizacji; 4) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności; 5) wykorzystuje różne źródła informacji w celu doskonalenia umiejętności zawodowych; 6) dokumentuje i archiwizuje własne dokonania twórcze; 7) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.		
2) etyka zawodowa.	1) przestrzega zasad etycznych oraz utrzymuje właściwe relacje w środowisku; 2) przewiduje skutki podejmowanych działań i ponosi odpowiedzialność za podejmowane decyzje.		
WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA 1. Sala lekcyjna dostosowana akustycznie. 2. Wyposażenie sali: fortepian lub pianino, pulpit, lustro, metronom. 3. Wyposażenie szkoły: sprzęt audiowizualny. 4. Sala koncertowa lub kameralna.			
SPECJALIZACJA: GRA NA WIOLONCZELI			
CELE KSZTAŁCENIA			
Wiedza	Umiejętności		Kompetencje
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu gry na wiolonczeli.	2. Wykształcenie umiejętności gry na instrumencie.	3. Prezentacja publiczna.	4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.
Treści nauczania	Kryteria weryfikacji		
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu gry na wiolonczeli.			
	Uczeń:		
1) zasady bezpieczeństwa i higieny pracy;	1) określa warunki bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) omawia czynniki wpływające na bezpieczeństwo.		
2) historia instrumentu i wiedza w zakresie literatury przedmiotu;	1) omawia w zarysie historię wiolonczeli; 2) wymienia reprezentatywne utwory wiolonczelowe oraz ich kompozytorów z różnych epok; 3) podaje przykłady wykorzystania wiolonczeli w literaturze kameralnej i orkiestrowej; 4) wymienia wybitnych wiolonczelistów o znaczącym dorobku artystycznym; 5) rozróżnia cechy charakterystyczne epoki, stylu i budowy formalnej utworów.		
3) budowa i pielęgnacja instrumentu;	1) omawia budowę wiolonczeli i smyczka oraz sposoby ich pielęgnacji; 2) dba o regularną wymianę strun i włosia, utrzymuje w czystości instrument i smyczek; 3) ma wiedzę w zakresie strojenia instrumentu.		
4) technika wykonawcza.	1) omawia warsztat wykonawczy; 2) opisuje możliwości techniczne instrumentu; 3) wskazuje podstawowe czynniki mające wpływ na intonację; 4) charakteryzuje podstawowe techniki wykonawcze w muzyce współczesnej.		
2. Wykształcenie umiejętności gry na instrumencie.			
	Uczeń:		
1) aparat gry;	1) prezentuje poprawny aparat gry; 2) kontroluje prawidłową postawę, ułożenie rąk i palców podczas gry.		

2) technika gry;	1) stosuje różne sposoby efektywnego przygotowania do gry; 2) posługuje się różnorodnymi technikami artykulacyjnymi, dynamiką, agogiką oraz potrafi modulować barwę dźwięku z zachowaniem poprawnej intonacji; 3) dysponuje biegłością techniczną pozwalającą na wykonywanie utworów o charakterze wirtuozowskim; 4) stosuje współczesne techniki wykonawcze; 5) różnicuje techniki wykonawcze w zależności od charakteru dzieła.
3) interpretacja;	1) interpretuje utwory zgodnie ze stylem danej epoki i ich budową formalną; 2) dobiera środki wyrazu zgodnie z charakterem prezentowanego utworu; 3) wykazuje się w grze kreatywnością, muzykalnością i wrażliwością artystyczną.
4) specjalistyczna terminologia, notacja muzyczna;	1) posługuje się specjalistyczną terminologią; 2) realizuje zasady notacji muzycznej; 3) czyta nuty a vista.
5) samodzielna praca;	1) przestrzega zasad bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) realizuje proces ćwiczenia poszczególnych elementów warsztatu według wskazówek nauczyciela; 3) kontroluje własną grę podczas ćwiczenia; 4) potrafi ocenić jakość wykonywanych zadań; 5) stosuje w działaniach praktycznych wiedzę z zakresu przedmiotów teoretycznych; 6) stosuje różne sposoby zapamiętywania tekstu nutowego; 7) korzysta z narzędzi pomocnych w ćwiczeniu; 8) planuje i organizuje systematyczną pracę.
6) współpraca.	1) realizuje zadania artystyczne w grze z innymi uczniami lub nauczycielem; 2) współpracuje z akompaniatorem; 3) dostosowuje sposób gry do składu i aparatu wykonawczego, charakteru utworu oraz wykonywanej partii.
3. Prezentacja publiczna.	
	Uczeń:
1) praktyka estradowa;	1) koncentruje się podczas występu; 2) opanowuje tremę; 3) ocenia warunki akustyczne sali i dostosowuje do nich sposób wykonania; 4) stosuje zasady poprawnego zachowania podczas publicznej prezentacji; 5) wykonuje z pamięci część utworów ze swojego repertuaru.
2) prezentacja w mediach cyfrowych.	1) korzysta z technologii informacyjnej i komunikacyjnej w realizacji zadań artystycznych; 2) obsługuje sprzęt elektroniczny umożliwiający rejestrację swojej gry; 3) potrafi publikować swoje prezentacje artystyczne z zachowaniem ochrony własności intelektualnej.
4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.	
	Uczeń:
1) rozwój artystyczny i zawodowy;	1) analizuje własne kompetencje; 2) identyfikuje obszary wiedzy i umiejętności wymagające doskonalenia; 3) wyznacza sobie cele rozwojowe, sposoby i terminy ich realizacji; 4) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności; 5) wykorzystuje różne źródła informacji w celu doskonalenia umiejętności zawodowych; 6) dokumentuje i archiwizuje własne dokonania twórcze; 7) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.

2) etyka zawodowa.	1) przestrzega zasad etycznych oraz utrzymuje właściwe relacje w środowisku; 2) przewiduje skutki podejmowanych działań i ponosi odpowiedzialność za podejmowane decyzje.		
WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA 1. Sala lekcyjna dostosowana akustycznie. 2. Wyposażenie sali: fortepian lub pianino, pulpit, lustro, metronom, siedzisko-stołek z możliwością regulacji wysokości, podkładka pod nóżkę wiolonczeli. 3. Wyposażenie szkoły: sprzęt audiowizualny 4. Sala koncertowa lub kameralna.			
ZESPÓŁ KAMERALNY			
CELE KSZTAŁCENIA			
Wiedza	Umiejętności		Kompetencje
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu gry w zespole kameralnym.	2. Wykształcenie umiejętności gry w zespole kameralnym.	3. Prezentacja publiczna.	4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.
Treści nauczania	Kryteria weryfikacji		
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu gry w zespole kameralnym.			
	Uczeń:		
1) zasady bezpieczeństwa i higieny pracy;	1) określa warunki bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) omawia czynniki wpływające na bezpieczeństwo.		
2) wiedza z zakresu gry w zespole kameralnym.	1) wskazuje podstawowe informacje na temat wykonywanych utworów; 2) charakteryzuje zasady pracy w zespole kameralnym.		
2. Wykształcenie umiejętności gry w zespole kameralnym.			
	Uczeń:		
1) technika wykonawcza;	1) przygotowuje swój instrument do gry w zespole; 2) zachowuje prawidłową postawę podczas gry w zespole; 3) identyfikuje swoją partię w partyturze i jej rolę w grupie; 4) samodzielnie odczytuje zapis nutowy oraz realizuje warstwę tekstową; 5) posługuje się specjalistyczną terminologią; 6) reaguje na gesty innych członków zespołu, w tym prowadzącego; 7) kontroluje spójność brzmienia, artykulacji i dynamiki oraz metrorytmiki; 8) rozpoznaje i koryguje błędy podczas wspólnej gry; 9) kontroluje i koryguje intonację podczas gry.		
2) interpretacja.	1) interpretuje utwory zgodnie ze stylem danej epoki; 2) współtworzy ogólny wyraz artystyczny pod kierunkiem prowadzącego; 3) interpretuje tekst muzyczny z wykorzystaniem wiedzy z zakresu przedmiotów ogólnomuzycznych.		
3. Prezentacja publiczna.			
	Uczeń:		
praktyka estradowa.	1) stosuje zasady poprawnego zachowania podczas prezentacji; 2) opanowuje tremę; 3) koncentruje się podczas występu.		
4.Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.			
	Uczeń:		
1) rozwój artystyczny i zawodowy;	1) analizuje własne kompetencje; 2) identyfikuje obszary wiedzy i umiejętności wymagające doskonalenia; 3) wyznacza sobie cele rozwojowe, sposoby i terminy ich realizacji; 4) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności; 5) wykorzystuje różne źródła informacji w celu doskonalenia umiejętności zawodowych; 6) dokumentuje i archiwizuje własne dokonania twórcze; 7) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.		

2) etyka zawodowa.	1) przestrzega zasad etycznych oraz utrzymuje właściwe relacje w środowisku; 2) angażuje się w grę w zespole biorąc odpowiedzialność za efekt końcowy wspólnej pracy; 3) współpracuje w zespole, budując relacje oparte na zaufaniu i wzajemnym szacunku.
WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA 1. Sala lekcyjna: mieszcząca wszystkich wykonawców, dostosowana akustycznie. 2. Wyposażenie: fortepian lub pianino, odpowiednia liczba krzeseł i pulpitów. 3. Wyposażenie szkoły: sprzęt audiowizualny. 4. Sala koncertowa lub kameralna.	

*Tylko w szkole muzycznej II stopnia.

OBOWIĄZKOWE ZAJĘCIA EDUKACYJNE ARTYSTYCZNE TYLKO DLA SPECJALNOŚCI INSTRUMENTALISTYKA JAZZOWA

BIG-BAND			
CELE KSZTAŁCENIA			
Wiedza	Umiejętności		Kompetencje
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu gry w big-bandzie.	2. Wykształcenie umiejętności gry w big-bandzie.	3. Prezentacja publiczna.	4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.
Treści nauczania	Kryteria weryfikacji		
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu gry w big-bandzie.			
	Uczeń:		
1) zasady bezpieczeństwa i higieny pracy;	1) określa warunki bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) omawia czynniki wpływające na bezpieczeństwo, w tym zasady bezpiecznej obsługi sprzętu elektronicznego.		
2) wiedza z zakresu gry w big-bandzie.	1) wymienia reprezentatywne big-bandy, ich dyrygentów oraz najistotniejsze nagrania; 2) określa stylistykę oraz gatunki wykonywanych utworów; 3) wskazuje podstawowe informacje na temat wykonywanych utworów; 4) charakteryzuje zasady pracy w big-bandzie.		
2. Wykształcenie umiejętności gry w big-bandzie.			
	Uczeń:		
1) technika wykonawcza;	1) przygotowuje swój instrument do gry w zespole; 2) zachowuje prawidłową postawę podczas gry w zespole; 3) identyfikuje swoją partię w partyturze i jej rolę w grupie; 4) samodzielnie odczytuje zapis nutowy oraz zapis funkcji harmonicznych, realizuje warstwę tekstową; 5) posługuje się specjalistyczną terminologią; 6) reaguje na gesty innych członków zespołu, w tym lidera; 7) kontroluje spójność brzmienia, artykulacji i dynamiki oraz metrorytmiki; 8) rozpoznaje i koryguje błędy podczas wspólnej gry; 9) kontroluje i koryguje intonację podczas gry; 10) czyta nuty a vista; 11) prezentuje umiejętność improwizacji.		
2) interpretacja;	1) interpretuje utwory zgodnie z założeniami danego stylu muzyki jazzowej i praktyką wykonawczą, wykorzystując wiedzę z zakresu przedmiotu głównego oraz przedmiotów ogólnomuzycznych; 2) dobiera środki wyrazu zgodnie z charakterem prezentowanego utworu; 3) współtworzy ogólny wyraz artystyczny pod kierunkiem dyrygenta.		
3) samodzielna praca.	1) opracowuje swoją partię w aspekcie improwizacji;		

	2) korzysta z narzędzi pomocnych w ćwiczeniu.
3. Prezentacja publiczna.	
	Uczeń:
praktyka estradowa.	1) uczestniczy w prezentacjach zespołu; 2) koncentruje się podczas występu; 3) opanowuje tremę; 4) stosuje zasady poprawnego zachowania podczas publicznej prezentacji; 5) prezentuje utwory zgodnie z zaleceniami dyrygenta.
4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.	
	Uczeń:
1) rozwój artystyczny i zawodowy;	1) analizuje własne kompetencje; 2) identyfikuje obszary wiedzy i umiejętności wymagające doskonalenia; 3) wyznacza sobie cele rozwojowe, sposoby i terminy ich realizacji; 4) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności; 5) wykorzystuje różne źródła informacji w celu doskonalenia umiejętności zawodowych; 6) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.
2) etyka zawodowa.	1) przestrzega zasad etycznych oraz utrzymuje właściwe relacje w środowisku; 2) angażuje się w pracę zespołu, biorąc odpowiedzialność za efekt końcowy wspólnej pracy; 3) współpracując w zespole, buduje relacje oparte na zaufaniu i wzajemnym szacunku.
WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA 1. Sala lekcyjna: mieszcząca wszystkich członków zespołu, dostosowana akustycznie. 2. Wyposażenie sali: odpowiednia liczba krzeseł i pulpitów, fortepian lub pianino lub elektroniczny instrument klawiszowy, zestaw perkusyjny, wzmacniacze basowy i gitarowy, system nagłaśniający wraz z mikrofonem. 3. Wyposażenie szkoły: sprzęt audiowizualny. 4. Sala koncertowa lub kameralna z podestami.	

COMBO (ZESPÓŁ JAZZOWY)			
CELE KSZTAŁCENIA			
Wiedza	Umiejętności		Kompetencje
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu gry w zespole jazzowym.	2. Wykształcenie umiejętności gry w zespole jazzowym.	3. Prezentacja publiczna.	4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.
Treści nauczania	Kryteria weryfikacji		
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu gry w zespole jazzowym.			
	Uczeń:		
1) zasady bezpieczeństwa i higieny pracy;	1) określa warunki bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) omawia czynniki wpływające na bezpieczeństwo, w tym zasady bezpiecznej obsługi sprzętu elektronicznego.		
2) wiedza z zakresu gry w zespole jazzowym.	1) wymienia reprezentatywne zespoły jazzowe oraz ich najistotniejsze nagrania; 2) określa stylistykę oraz gatunki wykonywanych utworów; 3) wskazuje podstawowe informacje na temat wykonywanych utworów; 4) charakteryzuje zasady pracy w zespole jazzowym.		
2. Wykształcenie umiejętności gry w zespole jazzowym.			
	Uczeń:		
1) technika wykonawcza;	1) przygotowuje swój instrument do gry w zespole; 2) zachowuje prawidłową postawę podczas gry w zespole; 3) identyfikuje swoją partię w partyturze i jej rolę w grupie; 4) samodzielnie odczytuje zapis nutowy oraz zapis funkcji harmonicznych, realizuje warstwę tekstową;		

	5) posługuje się specjalistyczną terminologią; 6) reaguje na gesty innych członków zespołu, w tym lidera; 7) kontroluje spójność brzmienia, artykulacji i dynamiki oraz metrorytmiki; 8) rozpoznaje i koryguje błędy podczas wspólnej gry; 9) kontroluje i koryguje intonację podczas gry; 10) czyta nuty a vista; 11) prezentuje umiejętność improwizacji.	
2) interpretacja;	1) interpretuje utwory zgodnie z założeniami danego stylu muzyki jazzowej i praktyką wykonawczą, wykorzystując wiedzę z zakresu przedmiotu głównego oraz przedmiotów ogólnomuzycznych; 2) dobiera środki wyrazu zgodnie z charakterem prezentowanego utworu; 3) współtworzy ogólny wyraz artystyczny pod kierunkiem prowadzącego.	
3) samodzielna praca.	1) opracowuje swoją partię w aspekcie akompaniamentu i improwizacji; 2) korzysta z narzędzi pomocnych w ćwiczeniu.	
3. Prezentacja publiczna.		
	Uczeń:	
praktyka estradowa.	1) koncentruje się podczas występu; 2) opanowuje tremę; 3) stosuje zasady poprawnego zachowania podczas publicznej prezentacji.	
4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.		
	Uczeń:	
1) rozwój artystyczny i zawodowy;	1) analizuje własne kompetencje; 2) identyfikuje obszary wiedzy i umiejętności wymagające doskonalenia; 3) wyznacza sobie cele rozwojowe, sposoby i terminy ich realizacji; 4) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności; 5) wykorzystuje różne źródła informacji w celu doskonalenia umiejętności zawodowych; 6) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.	
2) etyka zawodowa.	1) przestrzega zasad etycznych oraz utrzymuje właściwe relacje w środowisku; 2) angażuje się w pracę zespołu, biorąc odpowiedzialność za efekt końcowy wspólnej pracy; 3) współpracując w zespole, buduje relacje oparte na zaufaniu i wzajemnym szacunku.	
WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA 1. Sala lekcyjna: mieszcząca wszystkich członków zespołu, dostosowana akustycznie. 2. Wyposażenie sali: odpowiednia liczba krzeseł i pulpitów, fortepian lub pianino lub elektroniczny instrument klawiszowy, zestaw perkusyjny, wzmacniacze basowy i gitarowy, system nagłaśniający wraz z mikrofonem. 3. Wyposażenie szkoły: sprzęt audiowizualny. 4. Sala koncertowa lub kameralna z podestami.		
ĆWICZENIA RYTMICZNE		
CELE KSZTAŁCENIA		
Wiedza	Umiejętności	Kompetencje
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu metrorytmiki.	2. Wykształcenie umiejętności w zakresie metrorytmiki.	3. Pogłębianie i aktualizowanie wiedzy oraz doskonalenie umiejętności zawodowych, w tym z wykorzystaniem technologii informacyjnej i komunikacyjnej.
Treści nauczania	Kryteria weryfikacji	
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu metrorytmiki.		
	Uczeń:	
1) rytm;	1) definiuje pojęcie rytmu i jego podstawowe cechy; 2) wskazuje charakterystyczne elementy rytmu w poszczególnych stylach muzyki jazzowej i rozrywkowej.	

2) metrum i pulsacja;	1) charakteryzuje różne rodzaje pulsacji, rozróżnia akcent metryczny i rytmiczny; 2) rozróżnia metrum parzyste i nieparzyste; 3) rozróżnia podział regularny i nieregularny wartości rytmicznych, określa zasady grupowania wartości rytmicznych.
3) wiedza w zakresie zagadnień metrorytmicznych.	1) rozróżnia zjawiska metrorytmiczne: przedtakt, synkopa, polirytmia, polimetria; 2) identyfikuje rytmy charakterystyczne dla różnych regionów świata.
2. Wykształcenie umiejętności w zakresie metrorytmiki.	
	Uczeń:
1) notacja muzyczna;	1) odczytuje, analizuje i zapisuje przebiegi rytmiczne; 2) stosuje grupowanie wartości rytmicznych w taktach o rożnym metrum.
2) zagadnienia metrorytmiczne.	1) na podstawie zapisu muzyki jazzowej realizuje: a) przebiegi rytmiczne w ramach jednego tempa z różnym rozłożeniem akcentów, b) przedtakt, c) synkopę, d) polirytmię, e) polimetrię; 2) posługuje się schematami rytmicznymi charakterystycznymi dla różnych kultur i stylów muzycznych.
3. Pogłębianie i aktualizowanie wiedzy oraz doskonalenie umiejętności zawodowych, w tym z wykorzystaniem technologii informacyjnej i komunikacyjnej.	
	Uczeń:
rozwój artystyczny i zawodowy.	1) analizuje i ocenia własne kompetencje; 2) identyfikuje obszary wiedzy i umiejętności wymagające doskonalenia; 3) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności wykorzystując różne źródła informacji, w tym internetowe bazy wiedzy i serwisy strumieniowe, potrafi dokonywać selekcji materiałów i krytycznie je oceniać; 4) angażuje się w realizację wyznaczonych zadań; 5) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.
WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA 1. Sala lekcyjna dostosowana wielkością do liczby uczniów, z miejscem na wykonywanie ćwiczeń ruchowych. 2. Wyposażenie sali: ławki, krzesła, biurko, tablica, tablica w pięciolinię, metronom. 3. Wyposażenie szkoły: sprzęt audiowizualny.	
FORTEPIAN OBOWIĄZKOWY - JAZZOWY	
CELE KSZTAŁCENIA	

Wiedza	Umiejętności		Kompetencje
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu podstaw gry na fortepianie jazzowym.	2. Wykształcenie umiejętności gry na instrumencie.	3. Prezentacja publiczna.	4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.

Treści nauczania	Kryteria weryfikacji
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu podstaw gry na fortepianie jazzowym.	
	Uczeń:
1) zasady bezpieczeństwa i higieny pracy;	1) określa warunki bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) omawia czynniki wpływające na bezpieczeństwo.
2) historia instrumentu i wiedza w zakresie literatury przedmiotu;	1) omawia w zarysie historię fortepianu; 2) podaje przykłady wykorzystania fortepianu w literaturze muzycznej, z uwzględnieniem różnych stylistyk i form muzyki jazzowej.
3) budowa i pielęgnacja instrumentu;	omawia budowę fortepianu oraz zasady jego pielęgnacji.
4) technika wykonawcza;	1) omawia warsztat wykonawczy;

	2) opisuje możliwości techniczne instrumentu; 3) charakteryzuje podstawowe techniki wykonawcze w muzyce jazzowej.
5) improwizacja jazzowa.	1) identyfikuje progresje i kadencje harmoniczne wykorzystywane w muzyce jazzowej; 2) wymienia skale muzyczne wykorzystywane w improwizacji jazzowej oraz przyporządkowuje je do poszczególnych akordów.
2. Wykształcenie umiejętności gry na instrumencie.	
	Uczeń:
1) aparat gry;	1) prezentuje poprawny aparat gry; 2) kontroluje prawidłową postawę, ułożenie rąk i palców podczas gry.
2) technika gry;	1) stosuje różne sposoby efektywnego przygotowania do gry; 2) posługuje się różnorodnymi technikami artykulacyjnymi, dynamiką, agogiką oraz potrafi modulować barwę dźwięku; 3) dysponuje biegłością techniczną pozwalającą na wykonywanie prostych partii akompaniamentu i partii solowych.
3) interpretacja;	1) interpretuje utwory zgodnie z założeniami danego stylu muzyki jazzowej oraz praktyką wykonawczą; 2) dobiera środki wyrazu zgodnie z charakterem prezentowanego utworu; 3) wykazuje się w grze kreatywnością, muzykalnością i wrażliwością artystyczną; 4) realizuje w stopniu podstawowym solowe partie improwizowane w kontekście różnorodnych pulsacji, temp i założeń metrorytmicznych wykorzystując skale, progresje i kadencje harmoniczne, charakterystyczne dla muzyki jazzowej.
4) specjalistyczna terminologia, notacja muzyczna;	1) posługuje się specjalistyczną terminologią; 2) realizuje zasady notacji muzycznej; 3) czyta a vista nuty oraz zapis funkcji harmonicznych.
5) samodzielna praca;	1) przestrzega zasad bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) realizuje proces ćwiczenia poszczególnych elementów warsztatu według wskazówek nauczyciela; 3) kontroluje własną grę podczas ćwiczenia; 4) potrafi ocenić jakość wykonywanych zadań; 5) stosuje w działaniach praktycznych wiedzę z zakresu przedmiotów teoretycznych; 6) analizuje nagrania muzyki jazzowej, rozpoznaje poszczególne elementy wykonań artystycznych i wykorzystuje je w rozwoju własnego języka muzycznego; 7) stosuje różne sposoby zapamiętywania tekstu nutowego; 8) korzysta z narzędzi pomocnych w ćwiczeniu; 9) planuje i organizuje systematyczną pracę.
6) współpraca.	1) realizuje zadania artystyczne w grze z innymi uczniami lub nauczycielem; 2) dostosowuje sposób gry do składu i aparatu wykonawczego, charakteru utworu oraz wykonywanej partii; 3) podejmuje podstawowe zadania z akompaniamentu.
3. Prezentacja publiczna.	
	Uczeń:
1) praktyka estradowa;	1) koncentruje się podczas występu; 2) opanowuje tremę; 3) stosuje zasady poprawnego zachowania podczas publicznej prezentacji; 4) wykonuje z pamięci część utworów ze swojego repertuaru.

2) prezentacja w mediach cyfrowych.	1) korzysta z technologii informacyjnej i komunikacyjnej w realizacji zadań artystycznych; 2) obsługuje sprzęt elektroniczny umożliwiający rejestrację swojej gry; 3) potrafi publikować swoje prezentacje artystyczne z zachowaniem ochrony własności intelektualnej.
4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.	
	Uczeń:
1) rozwój artystyczny i zawodowy;	1) analizuje własne kompetencje; 2) identyfikuje obszary wiedzy i umiejętności wymagające doskonalenia; 3) wyznacza sobie cele rozwojowe, sposoby i terminy ich realizacji; 4) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności; 5) wykorzystuje różne źródła informacji w celu doskonalenia umiejętności zawodowych; 6) dokumentuje i archiwizuje własne dokonania twórcze; 7) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.
2) etyka zawodowa.	1) przestrzega zasad etycznych oraz utrzymuje właściwe relacje w środowisku; 2) przewiduje skutki podejmowanych działań i ponosi odpowiedzialność za podejmowane decyzje.
WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA 1. Sala lekcyjna dostosowana akustycznie. 2. Wyposażenie sali: fortepian lub pianino, ława fortepianowa, metronom. 3. Wyposażenie szkoły: sprzęt audiowizualny. 4. Sala koncertowa lub kameralna.	

HARMONIA JAZZOWA Z PODSTAWAMI IMPROWIZACJI			
Treści nauczania	CELE KSZTAŁCENIA		
	Wiedza	Umiejętności	Kompetencje
	1. Przyswojenie wiedzy z zakresu harmonii jazzowej z podstawami improwizacji.	2. Wykorzystanie w praktyce wiadomości do analizy, interpretacji oraz improwizacji utworów jazzowych.	3. Pogłębianie i aktualizowanie wiedzy oraz doskonalenie umiejętności zawodowych, w tym z wykorzystaniem technologii informacyjnej i komunikacyjnej.
	Kryteria weryfikacji – uczeń:		
1) notacja jazzowa;	1) identyfikuje współbrzmienia na podstawie symboli akordowych; 2) odczytuje treści melodyczne, rytmiczne i harmoniczne zawarte w zapisie *lead sheet*; 3) odczytuje treści melodyczne, rytmiczne i harmoniczne zawarte w zapisie partytury jazzowej; 4) odczytuje oznaczenia artykulacyjne, agogiczne, dynamiczne i metryczne specyficzne dla muzyki jazzowej; 5) odczytuje zapis partii	1) buduje, zapisuje i wykonuje na fortepianie współbrzmienia na podstawie symboli akordowych; 2) wykonuje utwory na podstawie *lead sheet*; 3) zapisuje utwory jako *lead sheet*; 4) zapisuje utwory (w tym partię zestawu perkusyjnego) jako partytury; 5) zapisuje partie instrumentalne w stroju transponowanym; 6) konwertuje notację muzyczną.	1) analizuje i ocenia własne kompetencje; 2) identyfikuje obszary wiedzy i umiejętności wymagające doskonalenia; 3) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności wykorzystując różne źródła informacji, w tym internetowe bazy wiedzy i serwisy strumieniowe, potrafi dokonywać selekcji materiałów i krytycznie je oceniać; 4) angażuje się w realizację wyznaczonych zadań; 5) uczestniczy w życiu artystycznym.

	zestawu perkusyjnego; 6) wyjaśnia zagadnienie stroju transponowanego; 7) wskazuje różnice pomiędzy klasyczną a jazzową notacją muzyczną.		
2) struktury harmoniczne;	1) określa rolę poszczególnych składników we współbrzmieniu; 2) określa budowę współbrzmień tercjowych: trójdźwięków (dur, moll, zwiększony, zmniejszony, zawieszony), czterodźwięków (trójdźwięków z dodaną sekstą, bądź septymą), pięcio-, sześcio- i siedmiodźwięków; 3) określa budowę akordów typu *slash chords*; 4) określa budowę akordów kwartowych i kwintowych; 5) określa budowę voicingów; 6) charakteryzuje właściwości brzmieniowe poznanych struktur harmonicznych; 7) podaje przykłady omawianych struktur harmonicznych w literaturze jazzowej.	1) rozpoznaje składniki we współbrzmieniu; 2) rozpoznaje, buduje, zapisuje i wykonuje na fortepianie poznane współbrzmienia i voicingi; 3) odczytuje a vista współbrzmienia z symboli akordowych.	
3) systemy dźwiękowe;	1) definiuje określenia: skala, tonacja, diatonika, chromatyka, enharmonia, transpozycja; 2) określa budowę skal: a) modalnych, b) z rodzin *melodic minor*, *harmonic minor*, *harmonic major*, c) zmniejszonych, d) be-bopowych, e) wybranych pentatonik, f) wybranych heksatonik;	1) rozpoznaje tonację utworu i zjawiska tonikalizacji; 2) zapisuje i wykonuje na fortepianie transpozycję przebiegów melodycznych i harmonicznych; 3) zamienia enharmonicznie dźwięki, skale i akordy; 4) rozpoznaje, buduje i wykonuje na fortepianie poznane skale; 5) dobiera skale do pojedynczych akordów bądź do akordów	

	3) identyfikuje struktury akordowe zawarte w materiale dźwiękowym skali; 4) omawia teorię akord-skala; 5) podaje przykłady omawianych struktur dźwiękowych w literaturze jazzowej.	tworzących przebieg harmoniczny.	
4) harmonia funkcyjna;	1) opisuje cechy systemu dur-moll i harmoniki funkcyjnej; 2) definiuje funkcje harmoniczne; 3) odczytuje oznaczenia wykorzystywane w analizie harmonicznej; 4) definiuje substytuty akordowe wykorzystywane w muzyce jazzowej; 5) definiuje zjawisko *modal interchange*; 6) określa rodzaje modulacji wykorzystywanych w muzyce jazzowej; 7) definiuje kadencje i sekwencje akordowe *turnaround*; 8) identyfikuje zjawisko *line cliché*; 9) omawia rytm harmoniczny w utworze jazzowym; 10) formułuje zasady ruchu basu w utworze jazzowym; 11) opisuje funkcyjnie przebieg harmoniczny w utworze; 12) omawia *multitonic system*; 13) klasyfikuje utwory jazzowe w aspekcie podobieństwa harmonicznego.	1) rozpoznaje funkcje harmoniczne współbrzmień; 2) dokonuje analizy harmonicznej przebiegów akordowych o charakterze funkcyjnym; 3) rozpoznaje, buduje, zapisuje i wykonuje na fortepianie: a) przebiegi harmoniczne o charakterze funkcyjnym, b) akordy wtrącone i substytutowe, c) akordy niediatoniczne, d) kadencje i sekwencje akordowe *turnaround*, e) przebiegi akordowe w oparciu o *line cliché*, f) przebiegi harmoniczne oparte o *multitonic system*; 4) rozpoznaje rytm harmoniczny przebiegu harmonicznego.	
5) harmonia niefunkcyjna;	1) opisuje cechy i zasady harmoniki niefunkcyjnej; 2) wskazuje różnice pomiędzy harmonią funkcyjną a niefunkcyjną;	1) dokonuje analizy harmonicznej przebiegów akordowych o charakterze niefunkcyjnym; 2) rozpoznaje, buduje, zapisuje i wykonuje na fortepianie:	

	3) definiuje zjawiska: a) *contiguous II-V's*, b) *constant structure modal progression*; 4) podaje przykłady harmonii niefunkcyjnej w literaturze jazzowej.	a) przebiegi harmoniczne o charakterze niefunkcyjnym, b) progresje akordowe w oparciu o *contiguous II-V's*, c) przebiegi akordowe w oparciu o *constant structure modal progression*; 3) konwertuje harmonikę funkcyjną na niefunkcyjną.	
6) harmonia modalna;	1) opisuje cechy jazzu modalnego; 2) określa typ harmoniki modalnej w utworze; 3) określa tonikę, akordy kadencyjne i niekadencyjne w utworze modalnym; 4) wskazuje różnice pomiędzy harmonią funkcyjną a modalną; 5) podaje przykłady harmonii modalnej w literaturze jazzowej.	1) dokonuje analizy harmonicznej przebiegów akordowych o charakterze modalnym; 2) rozpoznaje, buduje, zapisuje i wykonuje na fortepianie przebiegi harmoniczne o charakterze modalnym; 3) konwertuje harmonikę funkcyjną na modalną.	
7) formy w muzyce jazzowej;	1) definiuje podstawowe formy w muzyce jazzowej (blues i jego odmiany, *rhythm changes*, AA', AB, AABA); 2) omawia formy nieregularne; 3) podaje przykłady omawianych form w literaturze jazzowej.	rozpoznaje, buduje, zapisuje i wykonuje na fortepianie przebiegi harmoniczne podstawowych i nieregularnych form w muzyce jazzowej.	
8) reharmonizacja jazzowa;	1) rozróżnia sposoby reharmonizowania oryginalnego przebiegu harmonicznego; 2) podaje przykłady reharmonizacji w literaturze jazzowej.	reharmonizuje przebiegi harmoniczne.	
9) improwizacja jazzowa.	1) wyjaśnia sposób improwizacji w oparciu o podstawowe i dodatkowe składniki akordu oraz o skale muzyczne; 2) omawia stosowanie dźwięków obcych w improwizacji; 3) definiuje sposób	1) tworzy, zapisuje i wykonuje własne improwizacje; 2) improwizuje w oparciu o podstawowe i dodatkowe składniki akordu oraz o skale muzyczne, *melodic outlines*, pentatoniki i heksatoniki;	

	improwizacji w oparciu o *melodic outlines*, pentatoniki i heksatoniki; 4) opisuje improwizację jazzową z uwagi na aspekty rytmiki, frazowania, dynamiki i artykulacji; 5) podaje przykłady omawianych zagadnień z zakresu improwizacji w literaturze jazzowej.	3) wykorzystuje dźwięki obce w improwizacji.	

WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA
1. Sala lekcyjna dostosowana wielkością do liczby uczniów.
2. Wyposażenie sali: instrument klawiszowy (klasyczny lub elektroniczny), ławki, krzesła, biurko, tablica i tablica w pięciolinię.
3. Wyposażenie szkoły: sprzęt audiowizualny.

HISTORIA JAZZU Z LITERATURĄ

	CELE KSZTAŁCENIA		
	Wiedza	Umiejętności	Kompetencje
Treści nauczania	1. Przyswojenie wiedzy z zakresu historii jazzu z literaturą.	2. Wykorzystanie w praktyce wiadomości z zakresu historii jazzu z literaturą.	3. Pogłębianie i aktualizowanie wiedzy oraz doskonalenie umiejętności zawodowych, w tym z wykorzystaniem technologii informacyjnej i komunikacyjnej.
	Kryteria weryfikacji – uczeń:		
1) periodyzacja historii muzyki jazzowej;	1) klasyfikuje, w układzie chronologicznym i charakteryzuje kolejne okresy stylistyczne w historii jazzu amerykańskiego i europejskiego, w tym polskiego; 2) wymienia wykonawców i nagrania reprezentatywne dla poszczególnych okresów stylistycznych w historii jazzu amerykańskiego i europejskiego, w tym polskiego.	1) porównuje okresy stylistyczne w historii jazzu amerykańskiego i europejskiego, w tym polskiego; 2) rozpoznaje wykonawców i nagrania reprezentatywne dla poszczególnych okresów stylistycznych w historii jazzu amerykańskiego i europejskiego, w tym polskiego; 3) łączy dzieje historii muzyki jazzowej z innymi dyscyplinami sztuki oraz z historią powszechną.	1) analizuje i ocenia własne kompetencje; 2) identyfikuje obszary wiedzy i umiejętności wymagające doskonalenia; 3) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności wykorzystując różne źródła informacji, w tym internetowe bazy wiedzy i serwisy strumieniowe, potrafi dokonywać selekcji materiałów i krytycznie je oceniać; 4) angażuje się w realizację wyznaczonych zadań; 5) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.
2) kontekst historyczny, uwarunkowania społeczne, źródła muzyczne;	1) wymienia wydarzenia historyczne istotne w procesie powstawania i ewolucji muzyki	1) rozpoznaje w jazzie nawiązania do archaicznych form muzyki afroamerykańskiej	

	jazzowej w USA i w Europie, w tym w Polsce, i omawia ich rolę; 2) omawia źródła muzyczne jazzu; 3) wyjaśnia wpływ muzyki jazzowej na dynamikę wydarzeń historycznych i procesów społecznych USA i w Europie, w tym w Polsce; 4) omawia wpływ jazzu na ewolucję innych gatunków muzycznych.	i muzyki klasycznej; 2) rozpoznaje wpływy jazzu w niejazzowych utworach muzycznych.	
3) formy, gatunki i stylistyki w jazzie;	1) wymienia i charakteryzuje formy, gatunki i stylistyki utworów muzyki jazzowej; 2) wymienia przykłady utworów reprezentatywnych dla poszczególnych form, gatunków i stylistyk muzyki jazzowej; 3) omawia ewolucję roli instrumentów w zespole jazzowym lub wykonawstwie solowym.	1) rozpoznaje formy, przynależność gatunkową i stylistykę utworów jazzowych; 2) porównuje nagrania w aspekcie roli instrumentów w wykonawstwie jazzowym.	
4) przedstawiciele w historii jazzu.	1) opisuje wątki biograficzne i dorobek artystyczny muzyków jazzowych; 2) definiuje źródła repertuarowe w muzyce jazzowej; 3) identyfikuje tytuły, kompozytorów (ewentualnie aranżerów) i obsadę wykonawczą nagrań.	1) porównuje dorobek artystyczny muzyków jazzowych; 2) klasyfikuje utwory jazzowe w aspekcie ich źródeł repertuarowych; 3) porównuje nagrania utworów jazzowych w aspektach: historycznym, elementów dzieła muzycznego i źródeł inspiracji.	
WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA 1. Sala lekcyjna dostosowana wielkością do liczby uczniów. 2. Wyposażenie sali: instrument klawiszowy (klasyczny lub elektroniczny), ławki, krzesła, biurko, tablica i tablica w pięciolinię. 3. Wyposażenie szkoły: sprzęt audiowizualny.			
HISTORIA MUZYKI			

Treści nauczania	CELE KSZTAŁCENIA		
	Wiedza	Umiejętności	Kompetencje
	1. Przyswojenie wiedzy z zakresu historii muzyki.	2. Wykorzystanie w praktyce wiadomości z zakresu historii muzyki.	3. Pogłębianie i aktualizowanie wiedzy oraz doskonalenie umiejętności zawodowych, w tym z wykorzystaniem technologii informacyjnej i komunikacyjnej.
	Kryteria weryfikacji – uczeń:		
1) periodyzacja dziejów muzyki;	charakteryzuje epoki w dziejach muzyki.	1) porządkuje epoki chronologicznie od antyku po współczesność; 2) uzasadnia propozycje ram czasowych każdej epoki; 3) nakreśla zjawiska muzyczne typowe dla każdej epoki; 4) łączy dzieje muzyki z innymi dyscyplinami sztuki oraz z historią powszechną.	1) analizuje i ocenia własne kompetencje; 2) identyfikuje obszary wiedzy i umiejętności wymagające doskonalenia; 3) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności wykorzystując różne źródła informacji, w tym internetowe bazy wiedzy i serwisy strumieniowe, potrafi dokonywać selekcji materiałów i krytycznie je oceniać; 4) angażuje się w realizację wyznaczonych zadań; 5) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.
2) ośrodki, nurty, style i techniki kompozytorskie;	1) charakteryzuje dominujące ośrodki rozwoju muzyki dawnej, II poł. XVIII w. oraz XIX w.; 2) identyfikuje główne nurty, style i techniki kompozytorskie w muzyce XX i XXI w.; 3) omawia rozwój muzyki polskiej na przestrzeni wieków.	1) streszcza dzieje muzyki ze szczególnym uwzględnieniem elementów eksperymentalnych, improwizacyjnych i wirtuozowskich; 2) posługuje się takimi pojęciami jak: impresjonizm, ekspresjonizm, dodekafonia, punktualizm, neoklasycyzm, folkloryzm, serializm, aleatoryzm, sonoryzm i technika sonorystyczna, spektralizm, muzyka elektroakustyczna, minimalizm, postmodernizm; 3) porządkuje informacje o czołowych zjawiskach i tendencjach w muzyce polskiej kolejnych epok.	
3) literatura muzyczna;	1) charakteryzuje styl wybranych kompozytorów (w tym przedstawicieli muzyki polskiej);	1) uzasadnia znaczenie najważniejszych twórców w historii muzyki: a) dawnej, b) II poł. XVIII w.,	

	2) wymienia najważniejsze utwory wybranych kompozytorów (w tym przedstawicieli muzyki polskiej); 3) omawia twórczość wybranych kompozytorów w powiązaniu z biografią.	c) XIX w., d) XX i XXI w.; 2) uzasadnia znaczenie najważniejszych twórców w historii muzyki polskiej; 3) przyporządkowuje kompozytorów do odpowiedniego okresu historycznego; 4) uzasadnia wpływ biografii wybranych kompozytorów na ich twórczość.	
4) interpretacja dzieł muzycznych.	1) formułuje pisemne i ustne wypowiedzi o dziełach muzycznych z różnych epok; 2) interpretuje dzieła muzyczne w kontekście historycznym.	1) rozpoznaje z nagrania i zapisu nutowego cechy charakterystyczne ośrodka, nurtu, stylu, techniki kompozytorskiej na podstawie języka muzycznego; 2) rozpoznaje z nagrania i zapisu nutowego cechy stylu indywidualnego wybranych kompozytorów na podstawie języka muzycznego; 3) porównuje dzieła reprezentujące różne ośrodki, nurty, style, techniki kompozytorskie oraz style indywidualne różnych kompozytorów z tej samej, jak i z różnych epok; 4) rozpoznaje nagrania dzieł reprezentatywnych dla każdej z epok.	

WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA 1. Sala dydaktyczna. 2. Wyposażenie sali: instrument klawiszowy (klasyczny lub elektroniczny), tablica w pięciolinię. 3. Wyposażenie szkoły: sprzęt audiowizualny.

SPRCJALIZACJA: GRA NA AKORDEONIE JAZZOWYM			
CELE KSZTAŁCENIA			
Wiedza	Umiejętności		Kompetencje
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu gry na akordeonie jazzowym.	2. Wykształcenie umiejętności gry na instrumencie.	3. Prezentacja publiczna.	4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.
Treści nauczania	Kryteria weryfikacji		
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu gry na akordeonie jazzowym.			
	Uczeń:		
1) zasady bezpieczeństwa i higieny pracy;	1) określa warunki bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) omawia czynniki wpływające na bezpieczeństwo, w tym zasady bezpiecznej obsługi sprzętu elektronicznego.		

2) historia instrumentu i wiedza w zakresie literatury przedmiotu;	1) omawia w zarysie historię akordeonu i jego odmiany; 2) podaje przykłady wykorzystania akordeonu w literaturze muzycznej, z uwzględnieniem różnych stylistyk i form muzyki jazzowej; 3) wymienia wybitnych akordeonistów jazzowych o znaczącym dorobku artystycznym oraz ich najistotniejsze nagrania; 4) rozróżnia cechy charakterystyczne stylu i budowy formalnej utworów jazzowych.
3) budowa i pielęgnacja instrumentu;	1) omawia budowę akordeonu (w tym mechanizm) oraz zasady jego pielęgnacji; 2) omawia rolę, rodzaje i sposoby użycia przetworników dźwięku i mikrofonów.
4) technika wykonawcza;	1) omawia warsztat wykonawczy; 2) opisuje możliwości techniczne instrumentu; 3) charakteryzuje podstawowe techniki wykonawcze w muzyce jazzowej.
5) improwizacja jazzowa.	1) identyfikuje progresje i kadencje harmoniczne wykorzystywane w muzyce jazzowej; 2) wymienia skale muzyczne wykorzystywane w improwizacji jazzowej oraz przyporządkowuje je do poszczególnych akordów.
2. Wykształcenie umiejętności gry na instrumencie.	
	Uczeń:
1) aparat gry;	1) prezentuje poprawny aparat gry; 2) kontroluje prawidłową postawę, ułożenie rąk i palców podczas gry.
2) technika gry;	1) stosuje różne sposoby efektywnego przygotowania do gry; 2) posługuje się różnorodnymi technikami artykulacyjnymi, dynamiką, agogiką oraz wykorzystuje różne sposoby kształtowania dźwięku; 3) dysponuje biegłością techniczną pozwalającą na wykonywanie zaawansowanych partii akompaniamentu i partii solowych; 4) stosuje współczesne techniki wykonawcze; 5) właściwie operuje miechem.
3) interpretacja;	1) interpretuje utwory zgodnie z założeniami danego stylu muzyki jazzowej oraz praktyką wykonawczą; 2) dobiera środki wyrazu zgodnie z charakterem prezentowanego utworu; 3) wykazuje się w grze kreatywnością, muzykalnością i wrażliwością artystyczną; 4) realizuje solowe partie improwizowane w kontekście różnorodnych pulsacji, temp i założeń metrorytmicznych, wykorzystując skale, progresje i kadencje harmoniczne, charakterystyczne dla muzyki jazzowej.
4) specjalistyczna terminologia, notacja muzyczna;	1) posługuje się specjalistyczną terminologią; 2) realizuje zasady notacji muzycznej; 3) czyta a vista nuty oraz zapis funkcji harmonicznych.
5) samodzielna praca;	1) przestrzega zasad bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) realizuje proces ćwiczenia poszczególnych elementów warsztatu według wskazówek nauczyciela; 3) kontroluje własną grę podczas ćwiczenia; 4) potrafi ocenić jakość wykonywanych zadań; 5) stosuje w działaniach praktycznych wiedzę z zakresu przedmiotów teoretycznych; 6) analizuje nagrania muzyki jazzowej, rozpoznaje poszczególne elementy wykonań artystycznych i wykorzystuje je w rozwoju własnego języka muzycznego; 7) opracowuje transkrypcje improwizowanych partii solowych wybranych uznanych artystów sceny jazzowej i wykorzystuje je w rozwoju własnych umiejętności improwizacyjnych; 8) stosuje różne sposoby zapamiętywania tekstu nutowego;

	9) korzysta z narzędzi pomocnych w ćwiczeniu; 10) planuje i organizuje systematyczną pracę.
6) współpraca.	1) realizuje zadania artystyczne w grze z innymi uczniami lub nauczycielem; 2) dostosowuje sposób gry do składu i aparatu wykonawczego, charakteru utworu oraz wykonywanej partii.
3. Prezentacja publiczna.	
	Uczeń:
1) praktyka estradowa;	1) koncentruje się podczas występu; 2) opanowuje tremę; 3) ocenia warunki akustyczne sali i dostosowuje do nich sposób wykonania; 4) stosuje zasady poprawnego zachowania podczas publicznej prezentacji; 5) wykonuje z pamięci część utworów ze swojego repertuaru; 6) wykorzystuje indywidualny system nagłośnieniowy.
2) prezentacja w mediach cyfrowych.	1) korzysta z technologii informacyjnej i komunikacyjnej w realizacji zadań artystycznych; 2) obsługuje sprzęt elektroniczny umożliwiający rejestrację swojej gry; 3) potrafi publikować swoje prezentacje artystyczne z zachowaniem ochrony własności intelektualnej.
4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.	
	Uczeń:
1) rozwój artystyczny i zawodowy;	1) analizuje własne kompetencje; 2) identyfikuje obszary wiedzy i umiejętności wymagające doskonalenia; 3) wyznacza sobie cele rozwojowe, sposoby i terminy ich realizacji; 4) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności; 5) wykorzystuje różne źródła informacji w celu doskonalenia umiejętności zawodowych; 6) dokumentuje i archiwizuje własne dokonania twórcze; 7) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.
2) etyka zawodowa.	1) przestrzega zasad etycznych oraz utrzymuje właściwe relacje w środowisku; 2) przewiduje skutki podejmowanych działań i ponosi odpowiedzialność za podejmowane decyzje.
WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA 1 Sala lekcyjna dostosowana akustycznie. 2. Wyposażenie sali: krzesło, pulpit, lustro, metronom. 3. Wyposażenie szkoły: sprzęt audiowizualny. 4. Sala koncertowa lub kameralna.	
SPECJALIZACJA: GRA NA FLECIE JAZZOWYM	
CELE KSZTAŁCENIA	

Wiedza	Umiejętności		Kompetencje
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu gry na flecie jazzowym.	2. Wykształcenie umiejętności gry na instrumencie.	3. Prezentacja publiczna.	4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.

Treści nauczania	Kryteria weryfikacji
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu gry na flecie jazzowym.	
	Uczeń:
1) zasady bezpieczeństwa i higieny pracy;	1) określa warunki bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) omawia czynniki wpływające na bezpieczeństwo, w tym zasady bezpiecznej obsługi sprzętu elektronicznego.
2) historia instrumentu i wiedza w zakresie literatury przedmiotu;	1) omawia w zarysie historię fletu i jego odmiany; 2) podaje przykłady wykorzystania fletu w literaturze muzycznej, z uwzględnieniem różnych stylistyk i form muzyki jazzowej;

	3) wymienia wybitnych flecistów jazzowych o znaczącym dorobku artystycznym oraz ich najistotniejsze nagrania; 4) rozróżnia cechy charakterystyczne stylu i budowy formalnej utworów jazzowych.
3) budowa i pielęgnacja instrumentu;	1) omawia budowę fletu (w tym mechanizm) oraz zasady jego pielęgnacji; 2) orientuje się w typach główek fletowych, stosowanych materiałach i zależnościach z tym związanych; 3) omawia rolę, rodzaje i sposoby użycia przetworników dźwięku i mikrofonów.
4) technika wykonawcza;	1) omawia warsztat wykonawczy, w tym budowę aparatu oddechowego oraz jego rolę w grze na flecie; 2) opisuje możliwości techniczne instrumentu; 3) wskazuje podstawowe czynniki mające wpływ na intonację; 4) charakteryzuje podstawowe techniki wykonawcze w muzyce jazzowej; 5) wyjaśnia i opisuje funkcję jamy ustnej, ust i języka w procesie tworzenia dźwięku i artykulacji.
5) improwizacja jazzowa.	1) identyfikuje progresje i kadencje harmoniczne wykorzystywane w muzyce jazzowej; 2) wymienia skale muzyczne wykorzystywane w improwizacji jazzowej oraz przyporządkowuje je do poszczególnych akordów.
2. Wykształcenie umiejętności gry na instrumencie.	
	Uczeń:
1) aparat gry;	1) prezentuje poprawny aparat gry, w tym technikę oddechową i technikę zadęcia; 2) kontroluje prawidłową postawę, ułożenie rąk i palców podczas gry.
2) technika gry;	1) stosuje różne sposoby efektywnego przygotowania do gry; 2) posługuje się różnorodnymi technikami artykulacyjnymi, dynamiką, agogiką oraz potrafi modulować barwę dźwięku z zachowaniem prawidłowej intonacji; 3) dysponuje biegłością techniczną pozwalającą na wykonywanie zaawansowanych partii akompaniamentu i partii solowych; 4) stosuje współczesne techniki wykonawcze; 5) posługuje się wyrównanym brzmieniem oraz poprawną intonacją w całej skali instrumentu.
3) interpretacja;	1) interpretuje utwory zgodnie z założeniami danego stylu muzyki jazzowej oraz praktyką wykonawczą; 2) dobiera środki wyrazu zgodnie z charakterem prezentowanego utworu; 3) wykazuje się w grze kreatywnością, muzykalnością i wrażliwością artystyczną; 4) realizuje solowe partie improwizowane w kontekście różnorodnych pulsacji, temp i założeń metrorytmicznych, wykorzystując skale, progresje i kadencje harmoniczne, charakterystyczne dla muzyki jazzowej.
4) specjalistyczna terminologia, notacja muzyczna;	1) posługuje się specjalistyczną terminologią; 2) realizuje zasady notacji muzycznej; 3) czyta a vista nuty oraz zapis funkcji harmonicznych.
5) samodzielna praca;	1) przestrzega zasad bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) realizuje proces ćwiczenia poszczególnych elementów warsztatu według wskazówek nauczyciela; 3) kontroluje własną grę podczas ćwiczenia; 4) potrafi ocenić jakość wykonywanych zadań; 5) stosuje w działaniach praktycznych wiedzę z zakresu przedmiotów teoretycznych; 6) analizuje nagrania muzyki jazzowej, rozpoznaje poszczególne elementy wykonań artystycznych i wykorzystuje je w rozwoju własnego języka

	muzycznego; 7) opracowuje transkrypcje improwizowanych partii solowych wybranych uznanych artystów sceny jazzowej i wykorzystuje je w rozwoju własnych umiejętności improwizacyjnych; 8) stosuje różne sposoby zapamiętywania tekstu nutowego; 9) korzysta z narzędzi pomocnych w ćwiczeniu; 10) planuje i organizuje systematyczną pracę.		
6) współpraca.	1) realizuje zadania artystyczne w grze z innymi uczniami lub nauczycielem; 2) dostosowuje sposób gry do składu i aparatu wykonawczego, charakteru utworu oraz wykonywanej partii.		
3. Prezentacja publiczna.			
	Uczeń:		
1) praktyka estradowa;	1) koncentruje się podczas występu; 2) opanowuje tremę; 3) ocenia warunki akustyczne sali i dostosowuje do nich sposób wykonania; 4) stosuje zasady poprawnego zachowania podczas publicznej prezentacji; 5) wykonuje z pamięci część utworów ze swojego repertuaru; 6) wykorzystuje indywidualny system nagłośnieniowy.		
2) prezentacja w mediach cyfrowych.	1) korzysta z technologii informacyjnej i komunikacyjnej w realizacji zadań artystycznych; 2) obsługuje sprzęt elektroniczny umożliwiający rejestrację swojej gry; 3) potrafi publikować swoje prezentacje artystyczne z zachowaniem ochrony własności intelektualnej.		
4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.			
	Uczeń:		
1) rozwój artystyczny i zawodowy;	1) analizuje własne kompetencje; 2) identyfikuje obszary wiedzy i umiejętności wymagające doskonalenia; 3) wyznacza sobie cele rozwojowe, sposoby i terminy ich realizacji; 4) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności; 5) wykorzystuje różne źródła informacji w celu doskonalenia umiejętności zawodowych; 6) dokumentuje i archiwizuje własne dokonania twórcze; 7) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.		
2) etyka zawodowa.	1) przestrzega zasad etycznych oraz utrzymuje właściwe relacje w środowisku; 2) przewiduje skutki podejmowanych działań i ponosi odpowiedzialność za podejmowane decyzje.		
WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA 1 Sala lekcyjna dostosowana akustycznie. 2. Wyposażenie sali: krzesło, pulpit, lustro, metronom. 3. Wyposażenie szkoły: sprzęt audiowizualny. 4. Sala koncertowa lub kameralna.			
SPECJALIZACJA: GRA NA FORTEPIANIE JAZZOWYM			
CELE KSZTAŁCENIA			
Wiedza	Umiejętności		Kompetencje
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu gry na fortepianie jazzowym.	2. Wykształcenie umiejętności gry na instrumencie.	3. Prezentacja publiczna.	4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.
Treści nauczania	Kryteria weryfikacji		
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu gry na fortepianie jazzowym.			
	Uczeń:		

1) zasady bezpieczeństwa i higieny pracy;	1) określa warunki bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) omawia czynniki wpływające na bezpieczeństwo, w tym zasady bezpiecznej obsługi sprzętu elektronicznego.
2) historia instrumentu i wiedza w zakresie literatury przedmiotu;	1) omawia w zarysie historię fortepianu i jego odmiany; 2) podaje przykłady wykorzystania fortepianu w literaturze muzycznej, z uwzględnieniem różnych stylistyk i form muzyki jazzowej; 3) wymienia wybitnych pianistów jazzowych o znaczącym dorobku artystycznym oraz ich najistotniejsze nagrania; 4) rozróżnia cechy charakterystyczne stylu i budowy formalnej utworów jazzowych.
3) budowa i pielęgnacja instrumentu;	omawia budowę fortepianu (w tym mechanizm) oraz zasady jego pielęgnacji.
4) technika wykonawcza;	1) omawia warsztat wykonawczy; 2) opisuje możliwości techniczne instrumentu; 3) charakteryzuje podstawowe techniki wykonawcze w muzyce jazzowej.
5) improwizacja jazzowa.	1) identyfikuje progresje i kadencje harmoniczne wykorzystywane w muzyce jazzowej; 2) wymienia skale muzyczne wykorzystywane w improwizacji jazzowej oraz przyporządkowuje je do poszczególnych akordów.
2. Wykształcenie umiejętności gry na instrumencie.	
	Uczeń:
1) aparat gry;	1) prezentuje poprawny aparat gry; 2) kontroluje prawidłową postawę, ułożenie rąk i palców podczas gry.
2) technika gry;	1) stosuje różne sposoby efektywnego przygotowania do gry; 2) posługuje się różnorodnymi technikami artykulacyjnymi, dynamiką, agogiką oraz potrafi modulować barwę dźwięku; 3) dysponuje biegłością techniczną pozwalającą na wykonywanie zaawansowanych partii akompaniamentu i partii solowych; 4) stosuje współczesne techniki wykonawcze.
3) interpretacja;	1) interpretuje utwory zgodnie z założeniami danego stylu muzyki jazzowej oraz praktyką wykonawczą; 2) dobiera środki wyrazu zgodnie z charakterem prezentowanego utworu; 3) wykazuje się w grze kreatywnością, muzykalnością i wrażliwością artystyczną; 4) realizuje solowe partie improwizowane w kontekście różnorodnych pulsacji, temp i założeń metrorytmicznych, wykorzystując skale, progresje i kadencje harmoniczne, charakterystyczne dla muzyki jazzowej.
4) specjalistyczna terminologia, notacja muzyczna;	1) posługuje się specjalistyczną terminologią; 2) realizuje zasady notacji muzycznej; 3) czyta a vista nuty oraz zapis funkcji harmonicznych.
5) samodzielna praca;	1) przestrzega zasad bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) realizuje proces ćwiczenia poszczególnych elementów warsztatu według wskazówek nauczyciela; 3) kontroluje własną grę podczas ćwiczenia; 4) potrafi ocenić jakość wykonywanych zadań; 5) stosuje w działaniach praktycznych wiedzę z zakresu przedmiotów teoretycznych; 6) analizuje nagrania muzyki jazzowej, rozpoznaje poszczególne elementy wykonań artystycznych i wykorzystuje je w rozwoju własnego języka muzycznego; 7) opracowuje transkrypcje improwizowanych partii solowych wybranych uznanych artystów sceny jazzowej i wykorzystuje je w rozwoju własnych umiejętności improwizacyjnych; 8) stosuje różne sposoby zapamiętywania tekstu nutowego;

	9) korzysta z narzędzi pomocnych w ćwiczeniu; 10) planuje i organizuje systematyczną pracę.
6) współpraca.	1) realizuje zadania artystyczne w grze z innymi uczniami lub nauczycielem; 2) dostosowuje sposób gry do składu i aparatu wykonawczego, charakteru utworu oraz wykonywanej partii.
3. Prezentacja publiczna.	
	Uczeń:
1) praktyka estradowa;	1) koncentruje się podczas występu; 2) opanowuje tremę; 3) ocenia warunki akustyczne sali i dostosowuje do nich sposób wykonania; 4) stosuje zasady poprawnego zachowania podczas publicznej prezentacji; 5) wykonuje z pamięci część utworów ze swojego repertuaru.
2) prezentacja w mediach cyfrowych.	1) korzysta z technologii informacyjnej i komunikacyjnej w realizacji zadań artystycznych; 2) obsługuje sprzęt elektroniczny umożliwiający rejestrację swojej gry; 3) potrafi publikować swoje prezentacje artystyczne z zachowaniem ochrony własności intelektualnej.
4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.	
	Uczeń:
1) rozwój artystyczny i zawodowy;	1) analizuje własne kompetencje; 2) identyfikuje obszary wiedzy i umiejętności wymagające doskonalenia; 3) wyznacza sobie cele rozwojowe, sposoby i terminy ich realizacji; 4) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności; 5) wykorzystuje różne źródła informacji w celu doskonalenia umiejętności zawodowych; 6) dokumentuje i archiwizuje własne dokonania twórcze; 7) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.
2) etyka zawodowa.	1) przestrzega zasad etycznych oraz utrzymuje właściwe relacje w środowisku; 2) przewiduje skutki podejmowanych działań i ponosi odpowiedzialność za podejmowane decyzje.
WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA 1. Sala lekcyjna dostosowana akustycznie. 2. Wyposażenie sali: fortepian lub pianino, ława fortepianowa regulowana, lustro, metronom. 3. Wyposażenie szkoły: sprzęt audiowizualny. 4. Sala koncertowa lub kameralna.	
SPECJALIZACJA: GRA NA GITARZE JAZZOWEJ	
CELE KSZTAŁCENIA	
Wiedza	Umiejętności 2. Wykształcenie umiejętności gry na instrumencie. 3. Prezentacja publiczna. Kompetencje 4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.
Treści nauczania	Kryteria weryfikacji
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu gry na gitarze jazzowej.	
	Uczeń:
1) zasady bezpieczeństwa i higieny pracy;	1) określa warunki bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) omawia czynniki wpływające na bezpieczeństwo, w tym zasady bezpiecznej obsługi sprzętu elektronicznego.
2) historia instrumentu i wiedza w zakresie literatury przedmiotu;	1) omawia w zarysie historię gitary i jej odmiany; 2) podaje przykłady wykorzystania gitary w literaturze muzycznej, z uwzględnieniem różnych stylistyk i form muzyki jazzowej; 3) wymienia wybitnych gitarzystów jazzowych o znaczącym dorobku

	artystycznym oraz ich najistotniejsze nagrania; 4) rozróżnia cechy charakterystyczne stylu i budowy formalnej utworów jazzowych.
3) budowa i pielęgnacja instrumentu;	1) omawia budowę gitary oraz zasady jej pielęgnacji; 2) omawia rolę, rodzaje i sposoby użycia przetworników dźwięku i mikrofonów; 3) omawia rodzaje strun.
4) technika wykonawcza;	1) omawia warsztat wykonawczy; 2) opisuje możliwości techniczne instrumentu; 3) charakteryzuje podstawowe techniki wykonawcze w muzyce jazzowej.
5) improwizacja jazzowa.	1) identyfikuje progresje i kadencje harmoniczne wykorzystywane w muzyce jazzowej; 2) wymienia skale muzyczne wykorzystywane w improwizacji jazzowej oraz przyporządkowuje je do poszczególnych akordów.
2. Wykształcenie umiejętności gry na instrumencie.	
	Uczeń:
1) aparat gry;	1) prezentuje poprawny aparat gry; 2) kontroluje prawidłową postawę, ułożenie rąk i palców podczas gry.
2) technika gry;	1) stosuje różne sposoby efektywnego przygotowania do gry; 2) posługuje się różnorodnymi technikami artykulacyjnymi, dynamiką, agogiką; 3) posługuje się technikami *single note* i akordową w całej skali instrumentu, z uwzględnieniem zmian pozycji oraz właściwej aplikatury; 4) dysponuje biegłością techniczną pozwalającą na wykonywanie zaawansowanych partii akompaniamentu i partii solowych; 5) stosuje współczesne techniki wykonawcze.
3) interpretacja;	1) interpretuje utwory zgodnie z założeniami danego stylu muzyki jazzowej oraz praktyką wykonawczą; 2) dobiera środki wyrazu zgodnie z charakterem prezentowanego utworu; 3) wykazuje się w grze kreatywnością, muzykalnością i wrażliwością artystyczną; 4) realizuje solowe partie improwizowane w kontekście różnorodnych pulsacji, temp i założeń metrorytmicznych, wykorzystując skale, progresje i kadencje harmoniczne, charakterystyczne dla muzyki jazzowej.
4) specjalistyczna terminologia, notacja muzyczna;	1) posługuje się specjalistyczną terminologią; 2) realizuje zasady notacji muzycznej; 3) czyta a vista nuty oraz zapis funkcji harmonicznych.
5) samodzielna praca;	1) przestrzega zasad bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) realizuje proces ćwiczenia poszczególnych elementów warsztatu według wskazówek nauczyciela; 3) kontroluje własną grę podczas ćwiczenia; 4) potrafi ocenić jakość wykonywanych zadań; 5) stosuje w działaniach praktycznych wiedzę z zakresu przedmiotów teoretycznych; 6) analizuje nagrania muzyki jazzowej, rozpoznaje poszczególne elementy wykonań artystycznych i wykorzystuje je w rozwoju własnego języka muzycznego; 7) opracowuje transkrypcje improwizowanych partii solowych wybranych uznanych artystów sceny jazzowej i wykorzystuje je w rozwoju własnych umiejętności improwizacyjnych; 8) stosuje różne sposoby zapamiętywania tekstu nutowego; 9) korzysta z narzędzi pomocnych w ćwiczeniu; 10) planuje i organizuje systematyczną pracę.
6) współpraca.	1) realizuje zadania artystyczne w grze z innymi uczniami lub

	nauczycielem; 2) dostosowuje sposób gry do składu i aparatu wykonawczego, charakteru utworu oraz wykonywanej partii.		
3. Prezentacja publiczna.			
	Uczeń:		
1) praktyka estradowa;	1) koncentruje się podczas występu; 2) opanowuje tremę; 3) ocenia warunki akustyczne sali i dostosowuje do nich sposób wykonania; 4) stosuje zasady poprawnego zachowania podczas publicznej prezentacji; 5) wykonuje z pamięci część utworów ze swojego repertuaru; 6) wykorzystuje indywidualny system nagłośnieniowy.		
2) prezentacja w mediach cyfrowych.	1) korzysta z technologii informacyjnej i komunikacyjnej w realizacji zadań artystycznych; 2) obsługuje sprzęt elektroniczny umożliwiający rejestrację swojej gry; 3) potrafi publikować swoje prezentacje artystyczne z zachowaniem ochrony własności intelektualnej.		
4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.			
	Uczeń:		
1) rozwój artystyczny i zawodowy;	1) analizuje własne kompetencje; 2) identyfikuje obszary wiedzy i umiejętności wymagające doskonalenia; 3) wyznacza sobie cele rozwojowe, sposoby i terminy ich realizacji; 4) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności; 5) wykorzystuje różne źródła informacji w celu doskonalenia umiejętności zawodowych; 6) dokumentuje i archiwizuje własne dokonania twórcze; 7) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.		
2) etyka zawodowa.	1) przestrzega zasad etycznych oraz utrzymuje właściwe relacje w środowisku; 2) przewiduje skutki podejmowanych działań i ponosi odpowiedzialność za podejmowane decyzje.		
WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA 1. Sala lekcyjna dostosowana akustycznie. 2. Wyposażenie sali: wzmacniacze gitarowe, fortepian lub pianino, pulpit, lustro, metronom, krzesło. 3. Wyposażenie szkoły: sprzęt audiowizualny. 4. Sala koncertowa lub kameralna.			
SPECJALIZACJA: GRA NA GITARZE BASOWEJ JAZZOWEJ			
CELE KSZTAŁCENIA			
Wiedza	Umiejętności		Kompetencje
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu gry na gitarze basowej jazzowej.	2. Wykształcenie umiejętności gry na instrumencie.	3. Prezentacja publiczna.	4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.
Treści nauczania	Kryteria weryfikacji		
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu gry na gitarze basowej jazzowej.			
	Uczeń:		
1) zasady bezpieczeństwa i higieny pracy;	1) określa warunki bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) omawia czynniki wpływające na bezpieczeństwo, w tym zasady bezpiecznej obsługi sprzętu elektronicznego.		
2) historia instrumentu i wiedza w zakresie literatury przedmiotu;	1) omawia w zarysie historię gitary basowej i jej odmiany; 2) podaje przykłady wykorzystania gitary basowej w literaturze muzycznej, z uwzględnieniem różnych stylistyk i form muzyki jazzowej; 3) wymienia wybitnych gitarzystów basowych jazzowych o znaczącym dorobku artystycznym oraz ich najistotniejsze nagrania; 4) rozróżnia cechy charakterystyczne stylu i budowy formalnej utworów		

	jazzowych.
3) budowa i pielęgnacja instrumentu;	1) omawia budowę gitary basowej oraz zasady jej pielęgnacji; 2) omawia rolę, rodzaje i sposoby użycia przetworników dźwięku i mikrofonów; 3) omawia rodzaje strun.
4) technika wykonawcza;	1) omawia warsztat wykonawczy; 2) opisuje możliwości techniczne instrumentu; 3) wskazuje podstawowe czynniki mające wpływ na intonację; 4) charakteryzuje podstawowe techniki wykonawcze w muzyce jazzowej.
5) improwizacja jazzowa.	1) identyfikuje progresje i kadencje harmoniczne wykorzystywane w muzyce jazzowej; 2) wymienia skale muzyczne wykorzystywane w improwizacji jazzowej oraz przyporządkowuje je do poszczególnych akordów.
2. Wykształcenie umiejętności gry na instrumencie.	
	Uczeń:
1) aparat gry;	1) prezentuje poprawny aparat gry; 2) kontroluje prawidłową postawę, ułożenie rąk i palców podczas gry.
2) technika gry;	1) stosuje różne sposoby efektywnego przygotowania do gry; 2) posługuje się różnorodnymi technikami artykulacyjnymi, dynamiką, agogiką; 3) dysponuje biegłością techniczną pozwalającą na wykonywanie zaawansowanych partii akompaniamentu i partii solowych; 4) stosuje współczesne techniki wykonawcze.
3) interpretacja;	1) interpretuje utwory zgodnie z założeniami danego stylu muzyki jazzowej oraz praktyką wykonawczą; 2) dobiera środki wyrazu zgodnie z charakterem prezentowanego utworu; 3) wykazuje się w grze kreatywnością, muzykalnością i wrażliwością artystyczną; 4) realizuje solowe partie improwizowane w kontekście różnorodnych pulsacji, temp i założeń metrorytmicznych, wykorzystując skale, progresje i kadencje harmoniczne, charakterystyczne dla muzyki jazzowej.
4) specjalistyczna terminologia, notacja muzyczna;	1) posługuje się specjalistyczną terminologią; 2) realizuje zasady notacji muzycznej; 3) czyta a vista nuty oraz zapis funkcji harmonicznych.
5) samodzielna praca;	1) przestrzega zasad bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) realizuje proces ćwiczenia poszczególnych elementów warsztatu według wskazówek nauczyciela; 3) kontroluje własną grę podczas ćwiczenia; 4) potrafi ocenić jakość wykonywanych zadań; 5) stosuje w działaniach praktycznych wiedzę z zakresu przedmiotów teoretycznych; 6) analizuje nagrania muzyki jazzowej, rozpoznaje poszczególne elementy wykonań artystycznych i wykorzystuje je w rozwoju własnego języka muzycznego; 7) opracowuje transkrypcje improwizowanych partii solowych wybranych uznanych artystów sceny jazzowej i wykorzystuje je w rozwoju własnych umiejętności improwizacyjnych; 8) stosuje różne sposoby zapamiętywania tekstu nutowego; 9) korzysta z narzędzi pomocnych w ćwiczeniu; 10) planuje i organizuje systematyczną pracę.
6) współpraca.	1) realizuje zadania artystyczne w grze z innymi uczniami lub nauczycielem; 2) dostosowuje sposób gry do składu i aparatu wykonawczego, charakteru utworu oraz wykonywanej partii.

3. Prezentacja publiczna.			
	Uczeń:		
1) praktyka estradowa;	1) koncentruje się podczas występu; 2) opanowuje tremę; 3) ocenia warunki akustyczne sali i dostosowuje do nich sposób wykonania; 4) stosuje zasady poprawnego zachowania podczas publicznej prezentacji; 5) wykonuje z pamięci część utworów ze swojego repertuaru; 6) wykorzystuje indywidualny system nagłośnieniowy.		
2) prezentacja w mediach cyfrowych.	1) korzysta z technologii informacyjnej i komunikacyjnej w realizacji zadań artystycznych; 2) obsługuje sprzęt elektroniczny umożliwiający rejestrację swojej gry; 3) potrafi publikować swoje prezentacje artystyczne z zachowaniem ochrony własności intelektualnej.		
4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.			
	Uczeń:		
1) rozwój artystyczny i zawodowy;	1) analizuje własne kompetencje; 2) identyfikuje obszary wiedzy i umiejętności wymagające doskonalenia; 3) wyznacza sobie cele rozwojowe, sposoby i terminy ich realizacji; 4) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności; 5) wykorzystuje różne źródła informacji w celu doskonalenia umiejętności zawodowych; 6) dokumentuje i archiwizuje własne dokonania twórcze; 7) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.		
2) etyka zawodowa.	1) przestrzega zasad etycznych oraz utrzymuje właściwe relacje w środowisku; 2) przewiduje skutki podejmowanych działań i ponosi odpowiedzialność za podejmowane decyzje.		
WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA 1. Sala lekcyjna dostosowana akustycznie. 2. Wyposażenie sali: wzmacniacze basowe, fortepian lub pianino, pulpit, lustro, metronom, krzesło. 3. Wyposażenie szkoły: sprzęt audiowizualny. 4. Sala koncertowa lub kameralna.			
SPECJALIZACJA: GRA NA KLARNECIE JAZZOWYM			
CELE KSZTAŁCENIA			
Wiedza	Umiejętności		Kompetencje
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu gry na klarnecie jazzowym.	2. Wykształcenie umiejętności gry na instrumencie.	3. Prezentacja publiczna.	4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.
Treści nauczania	Kryteria weryfikacji		
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu gry na klarnecie jazzowym.			
	Uczeń:		
1) zasady bezpieczeństwa i higieny pracy;	1) określa warunki bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) omawia czynniki wpływające na bezpieczeństwo, w tym zasady bezpiecznej obsługi sprzętu elektronicznego.		
2) historia instrumentu i wiedza w zakresie literatury przedmiotu;	1) omawia w zarysie historię klarnetu i jego odmiany; 2) podaje przykłady wykorzystania klarnetu w literaturze muzycznej, z uwzględnieniem różnych stylistyk i form muzyki jazzowej; 3) wymienia wybitnych klarnecistów jazzowych o znaczącym dorobku artystycznym oraz ich najistotniejsze nagrania; 4) rozróżnia cechy charakterystyczne stylu i budowy formalnej utworów jazzowych.		
3) budowa i pielęgnacja instrumentu;	1) omawia budowę klarnetu (w tym mechanizm) oraz zasady jego pielęgnacji;		

	2) orientuje się w rodzajach ustników oraz stroików i zależnościach z tym związanych; 3) omawia rolę, rodzaje i sposoby użycia mikrofonów.
4) technika wykonawcza;	1) omawia warsztat wykonawczy, w tym budowę aparatu oddechowego oraz jego rolę w grze na klarnecie; 2) opisuje możliwości techniczne instrumentu; 3) wskazuje podstawowe czynniki mające wpływ na intonację; 4) charakteryzuje podstawowe techniki wykonawcze w muzyce jazzowej.
5) improwizacja jazzowa.	1) identyfikuje progresje i kadencje harmoniczne wykorzystywane w muzyce jazzowej; 2) wymienia skale muzyczne wykorzystywane w improwizacji jazzowej oraz przyporządkowuje je do poszczególnych akordów.
2. Wykształcenie umiejętności gry na instrumencie.	
	Uczeń:
1) aparat gry;	1) prezentuje poprawny aparat gry, w tym technikę oddechową i technikę zadęcia; 2) kontroluje prawidłową postawę, ułożenie rąk i palców podczas gry.
2) technika gry;	1) stosuje różne sposoby efektywnego przygotowania do gry; 2) posługuje się różnorodnymi technikami artykulacyjnymi, dynamiką, agogiką oraz potrafi modulować barwę dźwięku z zachowaniem prawidłowej intonacji; 3) dysponuje biegłością techniczną pozwalającą na wykonywanie zaawansowanych partii akompaniamentu i partii solowych; 4) stosuje współczesne techniki wykonawcze; 5) posługuje się wyrównanym brzmieniem oraz poprawną intonacją w całej skali instrumentu.
3) interpretacja;	1) interpretuje utwory zgodnie z założeniami danego stylu muzyki jazzowej oraz praktyką wykonawczą; 2) dobiera środki wyrazu zgodnie z charakterem prezentowanego utworu; 3) wykazuje się w grze kreatywnością, muzykalnością i wrażliwością artystyczną; 4) realizuje solowe partie improwizowane w kontekście różnorodnych pulsacji, temp i założeń metrorytmicznych, wykorzystując skale, progresje i kadencje harmoniczne, charakterystyczne dla muzyki jazzowej.
4) specjalistyczna terminologia, notacja muzyczna;	1) posługuje się specjalistyczną terminologią; 2) realizuje zasady notacji muzycznej; 3) czyta a vista nuty oraz zapis funkcji harmonicznych; 4) posiada umiejętność transponowania.
5) samodzielna praca;	1) przestrzega zasad bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) realizuje proces ćwiczenia poszczególnych elementów warsztatu według wskazówek nauczyciela; 3) kontroluje własną grę podczas ćwiczenia; 4) potrafi ocenić jakość wykonywanych zadań; 5) stosuje w działaniach praktycznych wiedzę z zakresu przedmiotów teoretycznych; 6) analizuje nagrania muzyki jazzowej, rozpoznaje poszczególne elementy wykonań artystycznych i wykorzystuje je w rozwoju własnego języka muzycznego; 7) opracowuje transkrypcje improwizowanych partii solowych wybranych uznanych artystów sceny jazzowej i wykorzystuje je w rozwoju własnych umiejętności improwizacyjnych; 8) stosuje różne sposoby zapamiętywania tekstu nutowego; 9) korzysta z narzędzi pomocnych w ćwiczeniu; 10) planuje i organizuje systematyczną pracę.

6) współpraca.	1) realizuje zadania artystyczne w grze z innymi uczniami lub nauczycielem; 2) dostosowuje sposób gry do składu i aparatu wykonawczego, charakteru utworu oraz wykonywanej partii.
3. Prezentacja publiczna.	
	Uczeń:
1) praktyka estradowa;	1) koncentruje się podczas występu; 2) opanowuje tremę; 3) ocenia warunki akustyczne sali i dostosowuje do nich sposób wykonania; 4) stosuje zasady poprawnego zachowania podczas publicznej prezentacji; 5) wykonuje z pamięci część utworów ze swojego repertuaru.
2) prezentacja w mediach cyfrowych.	1) korzysta z technologii informacyjnej i komunikacyjnej w realizacji zadań artystycznych; 2) obsługuje sprzęt elektroniczny umożliwiający rejestrację swojej gry; 3) potrafi publikować swoje prezentacje artystyczne z zachowaniem ochrony własności intelektualnej.
4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.	
	Uczeń:
1) rozwój artystyczny i zawodowy;	1) analizuje własne kompetencje; 2) identyfikuje obszary wiedzy i umiejętności wymagające doskonalenia; 3) wyznacza sobie cele rozwojowe, sposoby i terminy ich realizacji; 4) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności; 5) wykorzystuje różne źródła informacji w celu doskonalenia umiejętności zawodowych; 6) dokumentuje i archiwizuje własne dokonania twórcze; 7) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.
2) etyka zawodowa.	1) przestrzega zasad etycznych oraz utrzymuje właściwe relacje w środowisku; 2) przewiduje skutki podejmowanych działań i ponosi odpowiedzialność za podejmowane decyzje.
WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA 1. Sala lekcyjna dostosowana akustycznie. 2. Wyposażenie sali: fortepian lub pianino, pulpit, lustro, metronom. 3. Wyposażenie szkoły: sprzęt audiowizualny. 4. Sala koncertowa lub kameralna.	

SPECJALIZACJA: GRA NA KONTRABASIE JAZZOWYM			
CELE KSZTAŁCENIA			
Wiedza	Umiejętności		Kompetencje
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu gry na kontrabasie jazzowym.	2.Wykształcenie umiejętności gry na instrumencie.	3. Prezentacja publiczna.	4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.
Treści nauczania	Kryteria weryfikacji		
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu gry na kontrabasie jazzowym.			
	Uczeń:		
1) zasady bezpieczeństwa i higieny pracy;	1) określa warunki bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) omawia czynniki wpływające na bezpieczeństwo, w tym zasady bezpiecznej obsługi sprzętu elektronicznego.		
2) historia instrumentu i wiedza w zakresie literatury przedmiotu;	1) omawia w zarysie historię kontrabasu; 2) podaje przykłady wykorzystania kontrabasu w literaturze muzycznej, z uwzględnieniem różnych stylistyk i form muzyki jazzowej; 3) wymienia wybitnych kontrabasistów jazzowych o znaczącym dorobku artystycznym oraz ich najistotniejsze nagrania; 4) rozróżnia cechy charakterystyczne stylu i budowy formalnej utworów		

	jazzowych.
3) budowa i pielęgnacja instrumentu;	1) omawia budowę kontrabasu i smyczka oraz zasady ich pielęgnacji; 2) omawia rolę, rodzaje i sposoby użycia przetworników dźwięku i mikrofonów; 3) omawia rodzaje strun.
4) technika wykonawcza;	1) omawia warsztat wykonawczy; 2) opisuje możliwości techniczne instrumentu; 3) wskazuje podstawowe czynniki mające wpływ na intonację; 4) charakteryzuje podstawowe techniki wykonawcze w muzyce jazzowej.
5) improwizacja jazzowa.	1) identyfikuje progresje i kadencje harmoniczne wykorzystywane w muzyce jazzowej; 2) wymienia skale muzyczne wykorzystywane w improwizacji jazzowej oraz przyporządkowuje je do poszczególnych akordów.
2. Wykształcenie umiejętności gry na instrumencie.	
	Uczeń:
1) aparat gry;	1) prezentuje poprawny aparat gry, w tym technikę pizzicato i arco; 2) kontroluje prawidłową postawę, ułożenie rąk i palców podczas gry.
2) technika gry;	1) stosuje różne sposoby efektywnego przygotowania do gry; 2) posługuje się różnorodnymi technikami artykulacyjnymi, dynamiką, agogiką; 3) dysponuje biegłością techniczną pozwalającą na wykonywanie zaawansowanych partii akompaniamentu i partii solowych; 4) stosuje współczesne techniki wykonawcze; 5) posługuje się wyrównanym brzmieniem oraz poprawną intonacją w całej skali instrumentu.
3) interpretacja;	1) interpretuje utwory zgodnie z założeniami danego stylu muzyki jazzowej oraz praktyką wykonawczą; 2) dobiera środki wyrazu zgodnie z charakterem prezentowanego utworu; 3) wykazuje się w grze kreatywnością, muzykalnością i wrażliwością artystyczną; 4) realizuje solowe partie improwizowane w kontekście różnorodnych pulsacji, temp i założeń metrorytmicznych, wykorzystując skale, progresje i kadencje harmoniczne, charakterystyczne dla muzyki jazzowej.
4) specjalistyczna terminologia, notacja muzyczna;	1) posługuje się specjalistyczną terminologią; 2) realizuje zasady notacji muzycznej; 3) czyta a vista nuty oraz zapis funkcji harmonicznych.
5) samodzielna praca;	1) przestrzega zasad bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) realizuje proces ćwiczenia poszczególnych elementów warsztatu według wskazówek nauczyciela; 3) kontroluje własną grę podczas ćwiczenia; 4) potrafi ocenić jakość wykonywanych zadań; 5) stosuje w działaniach praktycznych wiedzę z zakresu przedmiotów teoretycznych; 6) analizuje nagrania muzyki jazzowej, rozpoznaje poszczególne elementy wykonań artystycznych i wykorzystuje je w rozwoju własnego języka muzycznego; 7) opracowuje transkrypcje improwizowanych partii solowych wybranych uznanych artystów sceny jazzowej i wykorzystuje je w rozwoju własnych umiejętności improwizacyjnych; 8) stosuje różne sposoby zapamiętywania tekstu nutowego; 9) korzysta z narzędzi pomocnych w ćwiczeniu; 10) planuje i organizuje systematyczną pracę.
6) współpraca.	1) realizuje zadania artystyczne w grze z innymi uczniami lub nauczycielem;

	2) dostosowuje sposób gry do składu i aparatu wykonawczego, charakteru utworu oraz wykonywanej partii.
3. Prezentacja publiczna.	
	Uczeń:
1) praktyka estradowa;	1) koncentruje się podczas występu; 2) opanowuje tremę; 3) ocenia warunki akustyczne sali i dostosowuje do nich sposób wykonania; 4) stosuje zasady poprawnego zachowania podczas publicznej prezentacji; 5) wykonuje z pamięci część utworów ze swojego repertuaru; 6) wykorzystuje indywidualny system nagłośnieniowy.
2) prezentacja w mediach cyfrowych.	1) korzysta z technologii informacyjnej i komunikacyjnej w realizacji zadań artystycznych; 2) obsługuje sprzęt elektroniczny umożliwiający rejestrację swojej gry; 3) potrafi publikować swoje prezentacje artystyczne z zachowaniem ochrony własności intelektualnej.
4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.	
	Uczeń:
1) rozwój artystyczny i zawodowy;	1) analizuje własne kompetencje; 2) identyfikuje obszary wiedzy i umiejętności wymagające doskonalenia; 3) wyznacza sobie cele rozwojowe, sposoby i terminy ich realizacji; 4) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności; 5) wykorzystuje różne źródła informacji w celu doskonalenia umiejętności zawodowych; 6) dokumentuje i archiwizuje własne dokonania twórcze; 7) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.
2) etyka zawodowa.	1) przestrzega zasad etycznych oraz utrzymuje właściwe relacje w środowisku; 2) przewiduje skutki podejmowanych działań i ponosi odpowiedzialność za podejmowane decyzje.
WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA 1. Sala lekcyjna dostosowana akustycznie. 2. Wyposażenie sali: fortepian lub pianino, pulpit, lustro, metronom. 3. Wyposażenie szkoły: sprzęt audiowizualny, kontrabas dostosowany do wykonywania muzyki jazzowej. 4. Sala koncertowa lub kameralna.	

SPECJALIZACJA: GRA NA PERKUSJI JAZZOWEJ			
CELE KSZTAŁCENIA			
Wiedza	Umiejętności		Kompetencje
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu gry na zestawie perkusyjnym.	2. Wykształcenie umiejętności gry na instrumentach.	3. Prezentacja publiczna.	4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.
Treści nauczania	Kryteria weryfikacji		
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu gry na zestawie perkusyjnym.			
	Uczeń:		
1) zasady bezpieczeństwa i higieny pracy;	1) określa warunki bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) omawia czynniki wpływające na bezpieczeństwo, w tym zasady bezpiecznej obsługi sprzętu elektronicznego.		
2) historia instrumentu i wiedza w zakresie literatury przedmiotu;	1) omawia w zarysie historię zestawu perkusyjnego i jego odmiany; 2) podaje przykłady wykorzystania zestawu perkusyjnego w literaturze muzycznej, z uwzględnieniem różnych stylistyk i form muzyki jazzowej i rozrywkowej; 3) wymienia wybitnych perkusistów jazzowych o znaczącym dorobku artystycznym oraz ich najistotniejsze nagrania;		

	4) rozróżnia cechy charakterystyczne stylu i budowy formalnej utworów jazzowych.
3) budowa i pielęgnacja instrumentu;	1) omawia budowę zestawu perkusyjnego oraz zasady jego pielęgnacji; 2) rozróżnia typy membran, ich zastosowanie oraz właściwe sposoby ich wymiany i strojenia.
4) technika wykonawcza;	1) omawia warsztat wykonawczy; 2) opisuje możliwości techniczne instrumentów; 3) charakteryzuje podstawowe techniki wykonawcze w muzyce jazzowej; 4) charakteryzuje induktory, w tym pałeczki i miotełki, ich rodzaje oraz dobór i właściwe wykorzystanie.
5) improwizacja jazzowa.	1) identyfikuje progresje i kadencje harmoniczne wykorzystywane w muzyce jazzowej; 2) posługuje się podziałami rytmicznymi charakterystycznymi dla różnych stylów muzycznych.
2. Wykształcenie umiejętności gry na instrumentach.	
	Uczeń:
1) aparat gry;	1) prezentuje poprawny aparat gry; 2) kontroluje prawidłową postawę, ułożenie rąk i palców podczas gry.
2) technika gry;	1) stosuje różne sposoby efektywnego przygotowania do gry; 2) posługuje się różnorodnymi technikami artykulacyjnymi, dynamiką, agogiką: 3) dysponuje biegłością techniczną pozwalającą na wykonywanie zaawansowanych partii akompaniamentu i partii solowych; 4) stosuje współczesne techniki wykonawcze; 5) wykorzystuje w grze różne rodzaje pałek i miotełek.
3) interpretacja;	1) interpretuje utwory zgodnie z założeniami danego stylu muzyki jazzowej oraz praktyką wykonawczą; 2) dobiera środki wyrazu zgodnie z charakterem prezentowanego utworu; 3) wykazuje się w grze kreatywnością, muzykalnością i wrażliwością artystyczną; 4) realizuje solowe partie improwizowane w kontekście różnorodnych pulsacji, temp i założeń metrorytmicznych, charakterystycznych dla muzyki jazzowej.
4) specjalistyczna terminologia, notacja muzyczna;	1) posługuje się specjalistyczną terminologią; 2) realizuje zasady notacji muzycznej; 3) czyta nuty a vista.
5) samodzielna praca;	1) przestrzega zasad bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) realizuje proces ćwiczenia poszczególnych elementów warsztatu według wskazówek nauczyciela; 3) kontroluje własną grę podczas ćwiczenia; 4) potrafi ocenić jakość wykonywanych zadań; 5) stosuje w działaniach praktycznych wiedzę z zakresu przedmiotów teoretycznych; 6) analizuje nagrania muzyki jazzowej, rozpoznaje poszczególne elementy wykonań artystycznych i wykorzystuje je w rozwoju własnego języka muzycznego; 7) opracowuje transkrypcje improwizowanych partii solowych wybranych uznanych artystów sceny jazzowej i wykorzystuje je w rozwoju własnych umiejętności improwizacyjnych; 8) stosuje różne sposoby zapamiętywania tekstu nutowego; 9) korzysta z narzędzi pomocnych w ćwiczeniu; 10) planuje i organizuje systematyczną pracę.
6) współpraca.	1) realizuje zadania artystyczne w grze z innymi uczniami lub nauczycielem;

	2) dostosowuje sposób gry do składu i aparatu wykonawczego, charakteru utworu oraz wykonywanej partii.
3. Prezentacja publiczna.	
	Uczeń:
1) praktyka estradowa;	1) koncentruje się podczas występu; 2) opanowuje tremę; 3) ocenia warunki akustyczne sali i dostosowuje do nich sposób wykonania; 4) stosuje zasady poprawnego zachowania podczas publicznej prezentacji; 5) wykonuje z pamięci część utworów ze swojego repertuaru.
2) prezentacja w mediach cyfrowych.	1) korzysta z technologii informacyjnej i komunikacyjnej w realizacji zadań artystycznych; 2) obsługuje sprzęt elektroniczny umożliwiający rejestrację swojej gry; 3) potrafi publikować swoje prezentacje artystyczne z zachowaniem ochrony własności intelektualnej.
4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.	
	Uczeń:
1) rozwój artystyczny i zawodowy;	1) analizuje własne kompetencje; 2) identyfikuje obszary wiedzy i umiejętności wymagające doskonalenia; 3) wyznacza sobie cele rozwojowe, sposoby i terminy ich realizacji; 4) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności; 5) wykorzystuje różne źródła informacji w celu doskonalenia umiejętności zawodowych; 6) dokumentuje i archiwizuje własne dokonania twórcze; 7) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.
2) etyka zawodowa.	1) przestrzega zasad etycznych oraz utrzymuje właściwe relacje w środowisku; 2) przewiduje skutki podejmowanych działań i ponosi odpowiedzialność za podejmowane decyzje.
WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA 1. Sala lekcyjna dostosowana akustycznie. 2. Wyposażenie sali: zestaw perkusyjny, pulpit, lustro, metronom. 3. Wyposażenie szkoły: sprzęt audiowizualny. 4. Sala koncertowa lub kameralna.	
SPECJALIZACJA: GRA NA PUZONIE JAZZOWYM	
CELE KSZTAŁCENIA	

Wiedza	Umiejętności		Kompetencje
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu gry na puzonie jazzowym.	2. Wykształcenie umiejętności gry na instrumencie.	3. Prezentacja publiczna.	4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.

Treści nauczania	Kryteria weryfikacji
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu gry na puzonie jazzowym.	
	Uczeń:
1) zasady bezpieczeństwa i higieny pracy;	1) określa warunki bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) omawia czynniki wpływające na bezpieczeństwo, w tym zasady bezpiecznej obsługi sprzętu elektronicznego.
2) historia instrumentu i wiedza w zakresie literatury przedmiotu;	1) omawia w zarysie historię puzonu i jego odmiany; 2) podaje przykłady wykorzystania puzonu w literaturze muzycznej, z uwzględnieniem różnych stylistyk i form muzyki jazzowej; 3) wymienia wybitnych puzonistów jazzowych o znaczącym dorobku artystycznym oraz ich najistotniejsze nagrania; 4) rozróżnia cechy charakterystyczne stylu i budowy formalnej utworów jazzowych.
3) budowa i pielęgnacja instrumentu;	1) omawia budowę puzonu (w tym mechanizm) oraz zasady jego pielęgnacji;

	2) orientuje się w rodzajach ustników i zależnościach z tym związanych; 3) omawia i charakteryzuje typy wentyli; 4) omawia rolę, rodzaje i sposoby użycia mikrofonów.
4) technika wykonawcza;	1) omawia warsztat wykonawczy, w tym budowę aparatu oddechowego oraz jego rolę w grze na puzonie; 2) opisuje możliwości techniczne instrumentu; 3) wskazuje podstawowe czynniki mające wpływ na intonację; 4) charakteryzuje podstawowe techniki wykonawcze w muzyce jazzowej.
5) improwizacja jazzowa.	1) identyfikuje progresje i kadencje harmoniczne wykorzystywane w muzyce jazzowej; 2) wymienia skale muzyczne wykorzystywane w improwizacji jazzowej oraz przyporządkowuje je do poszczególnych akordów.
2. Wykształcenie umiejętności gry na instrumencie.	
	Uczeń:
1) aparat gry;	1) prezentuje poprawny aparat gry, w tym technikę oddechową i technikę zadęcia; 2) kontroluje prawidłową postawę oraz układ rąk podczas gry.
2) technika gry;	1) stosuje różne sposoby efektywnego przygotowania do gry; 2) posługuje się różnorodnymi technikami artykulacyjnymi, dynamiką, agogiką oraz potrafi modulować barwę dźwięku z zachowaniem prawidłowej intonacji; 3) dysponuje biegłością techniczną pozwalającą na wykonywanie zaawansowanych partii akompaniamentu i partii solowych; 4) stosuje współczesne techniki wykonawcze; 5) posługuje się wyrównanym brzmieniem oraz poprawną intonacją w całej skali instrumentu; 6) stosuje tłumiki oraz inne efekty w celu poszerzenia możliwości sonorystycznych instrumentu.
3) interpretacja;	1) interpretuje utwory zgodnie z założeniami danego stylu muzyki jazzowej oraz praktyką wykonawczą; 2) dobiera środki wyrazu zgodnie z charakterem prezentowanego utworu; 3) wykazuje się w grze kreatywnością, muzykalnością i wrażliwością artystyczną; 4) realizuje solowe partie improwizowane w kontekście różnorodnych pulsacji, temp i założeń metrorytmicznych, wykorzystując skale, progresje i kadencje harmoniczne, charakterystyczne dla muzyki jazzowej.
4) specjalistyczna terminologia, notacja muzyczna;	1) posługuje się specjalistyczną terminologią; 2) realizuje zasady notacji muzycznej; 3) czyta a vista nuty oraz zapis funkcji harmonicznych.
5) samodzielna praca;	1) przestrzega zasad bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) realizuje proces ćwiczenia poszczególnych elementów warsztatu według wskazówek nauczyciela; 3) kontroluje własną grę podczas ćwiczenia; 4) potrafi ocenić jakość wykonywanych zadań; 5) stosuje w działaniach praktycznych wiedzę z zakresu przedmiotów teoretycznych; 6) analizuje nagrania muzyki jazzowej, rozpoznaje poszczególne elementy wykonań artystycznych i wykorzystuje je w rozwoju własnego języka muzycznego; 7) opracowuje transkrypcje improwizowanych partii solowych wybranych uznanych artystów sceny jazzowej i wykorzystuje je w rozwoju własnych umiejętności improwizacyjnych; 8) stosuje różne sposoby zapamiętywania tekstu nutowego; 9) korzysta z narzędzi pomocnych w ćwiczeniu;

	10) planuje i organizuje systematyczną pracę.
6) współpraca.	1) realizuje zadania artystyczne w grze z innymi uczniami lub nauczycielem; 2) dostosowuje sposób gry do składu i aparatu wykonawczego, charakteru utworu oraz wykonywanej partii.
3. Prezentacja publiczna.	
	Uczeń:
1) praktyka estradowa;	1) koncentruje się podczas występu; 2) opanowuje tremę; 3) ocenia warunki akustyczne sali i dostosowuje do nich sposób wykonania; 4) stosuje zasady poprawnego zachowania podczas publicznej prezentacji; 5) wykonuje z pamięci część utworów ze swojego repertuaru.
2) prezentacja w mediach cyfrowych.	1) korzysta z technologii informacyjnej i komunikacyjnej w realizacji zadań artystycznych; 2) obsługuje sprzęt elektroniczny umożliwiający rejestrację swojej gry; 3) potrafi publikować swoje prezentacje artystyczne z zachowaniem ochrony własności intelektualnej.
4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.	
	Uczeń:
1) rozwój artystyczny i zawodowy;	1) analizuje własne kompetencje; 2) identyfikuje obszary wiedzy i umiejętności wymagające doskonalenia; 3) wyznacza sobie cele rozwojowe, sposoby i terminy ich realizacji; 4) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności; 5) wykorzystuje różne źródła informacji w celu doskonalenia umiejętności zawodowych; 6) dokumentuje i archiwizuje własne dokonania twórcze; 7) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.
2) etyka zawodowa.	1) przestrzega zasad etycznych oraz utrzymuje właściwe relacje w środowisku; 2) przewiduje skutki podejmowanych działań i ponosi odpowiedzialność za podejmowane decyzje.
WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA 1. Sala lekcyjna dostosowana akustycznie. 2. Wyposażenie sali: fortepian lub pianino, pulpit, lustro, metronom. 3. Wyposażenie szkoły: sprzęt audiowizualny. 4. Sala koncertowa lub kameralna.	
SPECJALIZACJA: GRA NA SAKSOFONIE JAZZOWYM	
CELE KSZTAŁCENIA	

Wiedza	Umiejętności		Kompetencje
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu gry na saksofonie jazzowym.	2. Wykształcenie umiejętności gry na instrumencie.	3. Prezentacja publiczna.	4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.

Treści nauczania	Kryteria weryfikacji
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu gry na saksofonie jazzowym.	
	Uczeń:
1) zasady bezpieczeństwa i higieny pracy;	1) określa warunki bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) omawia czynniki wpływające na bezpieczeństwo, w tym zasady bezpiecznej obsługi sprzętu elektronicznego.
2) historia instrumentu i wiedza w zakresie literatury przedmiotu;	1) omawia w zarysie historię saksofonu i jego odmiany; 2) podaje przykłady wykorzystania saksofonu w literaturze muzycznej, z uwzględnieniem różnych stylistyk i form muzyki jazzowej; 3) wymienia wybitnych saksofonistów jazzowych o znaczącym dorobku artystycznym oraz ich najistotniejsze nagrania; 4) rozróżnia cechy charakterystyczne stylu i budowy formalnej utworów jazzowych.

3) budowa i pielęgnacja instrumentu;	1) omawia budowę saksofonu (w tym mechanizm) oraz zasady jego pielęgnacji; 2) orientuje się w rodzajach ustników oraz stroików i zależnościach z tym związanych; 3) omawia rolę, rodzaje i sposoby użycia mikrofonów.
4) technika wykonawcza;	1) omawia warsztat wykonawczy, w tym budowę aparatu oddechowego oraz jego rolę w grze na saksofonie; 2) opisuje możliwości techniczne instrumentu; 3) wskazuje podstawowe czynniki mające wpływ na intonację; 4) charakteryzuje podstawowe techniki wykonawcze w muzyce jazzowej.
5) improwizacja jazzowa.	1) identyfikuje progresje i kadencje harmoniczne wykorzystywane w muzyce jazzowej; 2) wymienia skale muzyczne wykorzystywane w improwizacji jazzowej oraz przyporządkowuje je do poszczególnych akordów.
2. Wykształcenie umiejętności gry na instrumencie.	
	Uczeń:
1) aparat gry;	1) prezentuje poprawny aparat gry, w tym technikę oddechową i technikę zadęcia; 2) kontroluje prawidłową postawę, ułożenie rąk i palców podczas gry.
2) technika gry;	1) stosuje różne sposoby efektywnego przygotowania do gry; 2) posługuje się różnorodnymi technikami artykulacyjnymi, dynamiką, agogiką oraz potrafi modulować barwę dźwięku z zachowaniem prawidłowej intonacji; 3) dysponuje biegłością techniczną pozwalającą na wykonywanie zaawansowanych partii akompaniamentu i partii solowych; 4) stosuje współczesne techniki wykonawcze; 5) posługuje się wyrównanym brzmieniem oraz poprawną intonacją w całej skali instrumentu.
3) interpretacja;	1) interpretuje utwory zgodnie z założeniami danego stylu muzyki jazzowej oraz praktyką wykonawczą; 2) dobiera środki wyrazu zgodnie z charakterem prezentowanego utworu; 3) wykazuje się w grze kreatywnością, muzykalnością i wrażliwością artystyczną; 4) realizuje solowe partie improwizowane w kontekście różnorodnych pulsacji, temp i założeń metrorytmicznych, wykorzystując skale, progresje i kadencje harmoniczne, charakterystyczne dla muzyki jazzowej.
4) specjalistyczna terminologia, notacja muzyczna;	1) posługuje się specjalistyczną terminologią; 2) realizuje zasady notacji muzycznej; 3) czyta a vista nuty oraz zapis funkcji harmonicznych; 4) posiada umiejętność transponowania z uwzględnieniem odmiany instrumentu.
5) samodzielna praca;	1) przestrzega zasad bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) realizuje proces ćwiczenia poszczególnych elementów warsztatu według wskazówek nauczyciela; 3) kontroluje własną grę podczas ćwiczenia; 4) potrafi ocenić jakość wykonywanych zadań; 5) stosuje w działaniach praktycznych wiedzę z zakresu przedmiotów teoretycznych; 6) analizuje nagrania muzyki jazzowej, rozpoznaje poszczególne elementy wykonań artystycznych i wykorzystuje je w rozwoju własnego języka muzycznego; 7) opracowuje transkrypcje improwizowanych partii solowych wybranych uznanych artystów sceny jazzowej i wykorzystuje je w rozwoju własnych umiejętności improwizacyjnych;

	8) stosuje różne sposoby zapamiętywania tekstu nutowego; 9) korzysta z narzędzi pomocnych w ćwiczeniu; 10) planuje i organizuje systematyczną pracę.
6) współpraca.	1) realizuje zadania artystyczne w grze z innymi uczniami lub nauczycielem; 2) dostosowuje sposób gry do składu i aparatu wykonawczego, charakteru utworu oraz wykonywanej partii.
3. Prezentacja publiczna.	
	Uczeń:
1) praktyka estradowa;	1) koncentruje się podczas występu; 2) opanowuje tremę; 3) ocenia warunki akustyczne sali i dostosowuje do nich sposób wykonania; 4) stosuje zasady poprawnego zachowania podczas publicznej prezentacji; 5) wykonuje z pamięci część utworów ze swojego repertuaru.
2) prezentacja w mediach cyfrowych.	1) korzysta z technologii informacyjnej i komunikacyjnej w realizacji zadań artystycznych; 2) obsługuje sprzęt elektroniczny umożliwiający rejestrację swojej gry; 3) potrafi publikować swoje prezentacje artystyczne z zachowaniem ochrony własności intelektualnej.
4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.	
	Uczeń:
1) rozwój artystyczny i zawodowy;	1) analizuje własne kompetencje; 2) identyfikuje obszary wiedzy i umiejętności wymagające doskonalenia; 3) wyznacza sobie cele rozwojowe, sposoby i terminy ich realizacji; 4) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności; 5) wykorzystuje różne źródła informacji w celu doskonalenia umiejętności zawodowych; 6) dokumentuje i archiwizuje własne dokonania twórcze; 7) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.
2) etyka zawodowa.	1) przestrzega zasad etycznych oraz utrzymuje właściwe relacje w środowisku; 2) przewiduje skutki podejmowanych działań i ponosi odpowiedzialność za podejmowane decyzje.
WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA 1. Sala lekcyjna dostosowana akustycznie. 2. Wyposażenie sali: fortepian lub pianino, pulpit, lustro, metronom. 3. Wyposażenie szkoły: sprzęt audiowizualny. 4. Sala koncertowa lub kameralna.	

SPECJALIZACJA: GRA NA SKRZYPCACH JAZZOWYCH			
CELE KSZTAŁCENIA			
Wiedza	Umiejętności		Kompetencje
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu gry na skrzypcach jazzowych.	2. Wykształcenie umiejętności gry na instrumencie.	3. Prezentacja publiczna.	4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.
Treści nauczania	Kryteria weryfikacji		
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu gry na skrzypcach jazzowych.			
	Uczeń:		
1) zasady bezpieczeństwa i higieny pracy;	1) określa warunki bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) omawia czynniki wpływające na bezpieczeństwo, w tym zasady bezpiecznej obsługi sprzętu elektronicznego.		
2) historia instrumentu i wiedza w zakresie literatury przedmiotu;	1) omawia w zarysie historię skrzypiec i ich odmiany; 2) podaje przykłady wykorzystania skrzypiec w literaturze muzycznej, z uwzględnieniem różnych stylistyk i form muzyki jazzowej; 3) wymienia wybitnych skrzypków jazzowych o znaczącym dorobku artystycznym oraz ich najistotniejsze nagrania;		

	4) rozróżnia cechy charakterystyczne stylu i budowy formalnej utworów jazzowych.
3) budowa i pielęgnacja instrumentu;	1) omawia budowę skrzypiec i smyczka oraz zasady ich pielęgnacji; 2) omawia rolę, rodzaje i sposoby użycia przetworników dźwięku i mikrofonów.
4) technika wykonawcza;	1) omawia warsztat wykonawczy; 2) opisuje możliwości techniczne instrumentu; 3) wskazuje podstawowe czynniki mające wpływ na intonację; 4) charakteryzuje podstawowe techniki wykonawcze w muzyce jazzowej.
5) improwizacja jazzowa.	1) identyfikuje progresje i kadencje harmoniczne wykorzystywane w muzyce jazzowej; 2) wymienia skale muzyczne wykorzystywane w improwizacji jazzowej oraz przyporządkowuje je do poszczególnych akordów.
2. Wykształcenie umiejętności gry na instrumencie.	
	Uczeń:
1) aparat gry;	1) prezentuje poprawny aparat gry; 2) kontroluje prawidłową postawę, ułożenie rąk i palców podczas gry.
2) technika gry;	1) stosuje różne sposoby efektywnego przygotowania do gry; 2) posługuje się różnorodnymi technikami artykulacyjnymi, dynamiką, agogiką; 3) dysponuje biegłością techniczną pozwalającą na wykonywanie zaawansowanych partii akompaniamentu i partii solowych; 4) stosuje współczesne techniki wykonawcze; 5) posługuje się wyrównanym brzmieniem oraz poprawną intonacją w całej skali instrumentu.
3) interpretacja;	1) interpretuje utwory zgodnie z założeniami danego stylu muzyki jazzowej oraz praktyką wykonawczą; 2) dobiera środki wyrazu zgodnie z charakterem prezentowanego utworu; 3) wykazuje się w grze kreatywnością, muzykalnością i wrażliwością artystyczną; 4) realizuje solowe partie improwizowane w kontekście różnorodnych pulsacji, temp i założeń metrorytmicznych, wykorzystując skale, progresje i kadencje harmoniczne, charakterystyczne dla muzyki jazzowej.
4) specjalistyczna terminologia, notacja muzyczna;	1) posługuje się specjalistyczną terminologią; 2) realizuje zasady notacji muzycznej; 3) czyta a vista nuty oraz zapis funkcji harmonicznych.
5) samodzielna praca;	1) przestrzega zasad bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) realizuje proces ćwiczenia poszczególnych elementów warsztatu według wskazówek nauczyciela; 3) kontroluje własną grę podczas ćwiczenia; 4) potrafi ocenić jakość wykonywanych zadań; 5) stosuje w działaniach praktycznych wiedzę z zakresu przedmiotów teoretycznych; 6) analizuje nagrania muzyki jazzowej, rozpoznaje poszczególne elementy wykonań artystycznych i wykorzystuje je w rozwoju własnego języka muzycznego; 7) opracowuje transkrypcje improwizowanych partii solowych wybranych uznanych artystów sceny jazzowej i wykorzystuje je w rozwoju własnych umiejętności improwizacyjnych; 8) stosuje różne sposoby zapamiętywania tekstu nutowego; 9) korzysta z narzędzi pomocnych w ćwiczeniu; 10) planuje i organizuje systematyczną pracę.
6) współpraca.	1) realizuje zadania artystyczne w grze z innymi uczniami lub nauczycielem; 2) dostosowuje sposób gry do składu i aparatu wykonawczego, charakteru

	utworu oraz wykonywanej partii.
3. Prezentacja publiczna.	
	Uczeń:
1) praktyka estradowa;	1) koncentruje się podczas występu; 2) opanowuje tremę; 3) ocenia warunki akustyczne sali i dostosowuje do nich sposób wykonania; 4) stosuje zasady poprawnego zachowania podczas publicznej prezentacji; 5) wykonuje z pamięci część utworów ze swojego repertuaru; 6) wykorzystuje indywidualny system nagłośnieniowy.
2) prezentacja w mediach cyfrowych.	1) korzysta z technologii informacyjnej i komunikacyjnej w realizacji zadań artystycznych; 2) obsługuje sprzęt elektroniczny umożliwiający rejestrację swojej gry; 3) potrafi publikować swoje prezentacje artystyczne z zachowaniem ochrony własności intelektualnej.
4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.	
	Uczeń:
1) rozwój artystyczny i zawodowy;	1) analizuje własne kompetencje; 2) identyfikuje obszary wiedzy i umiejętności wymagające doskonalenia; 3) wyznacza sobie cele rozwojowe, sposoby i terminy ich realizacji; 4) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności; 5) wykorzystuje różne źródła informacji w celu doskonalenia umiejętności zawodowych; 6) dokumentuje i archiwizuje własne dokonania twórcze; 7) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.
2) etyka zawodowa.	1) przestrzega zasad etycznych oraz utrzymuje właściwe relacje w środowisku; 2) przewiduje skutki podejmowanych działań i ponosi odpowiedzialność za podejmowane decyzje.
WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA 1. Sala lekcyjna dostosowana akustycznie. 2. Wyposażenie sali: fortepian lub pianino, pulpit, lustro, metronom. 3. Wyposażenie szkoły: sprzęt audiowizualny. 4. Sala koncertowa lub kameralna.	
SPECJALIZACJA: GRA NA TRĄBCE JAZZOWEJ	
CELE KSZTAŁCENIA	

Wiedza	Umiejętności		Kompetencje
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu gry na trąbce jazzowej.	2. Wykształcenie umiejętności gry na instrumencie.	3. Prezentacja publiczna.	4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.

Treści nauczania	Kryteria weryfikacji
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu gry na trąbce jazzowej.	
	Uczeń:
1) zasady bezpieczeństwa i higieny pracy;	1) określa warunki bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) omawia czynniki wpływające na bezpieczeństwo, w tym zasady bezpiecznej obsługi sprzętu elektronicznego.
2) historia instrumentu i wiedza w zakresie literatury przedmiotu;	1) omawia w zarysie historię trąbki i jej odmiany; 2) podaje przykłady wykorzystania trąbki w literaturze muzycznej, z uwzględnieniem różnych stylistyk i form muzyki jazzowej; 3) wymienia wybitnych trębaczy jazzowych o znaczącym dorobku artystycznym oraz ich najistotniejsze nagrania; 4) rozróżnia cechy charakterystyczne stylu i budowy formalnej utworów jazzowych.
3) budowa i pielęgnacja instrumentu;	1) omawia budowę trąbki (w tym mechanizm) oraz zasady jej pielęgnacji; 2) orientuje się w rodzajach ustników i zależnościach z tym związanych;

	3) omawia rolę, rodzaje i sposoby użycia mikrofonów.
4) technika wykonawcza;	1) omawia warsztat wykonawczy, w tym budowę aparatu oddechowego oraz jego rolę w grze na trąbce; 2) opisuje możliwości techniczne instrumentu; 3) wskazuje podstawowe czynniki mające wpływ na intonację; 4) charakteryzuje podstawowe techniki wykonawcze w muzyce jazzowej.
5) improwizacja jazzowa.	1) identyfikuje progresje i kadencje harmoniczne wykorzystywane w muzyce jazzowej; 2) wymienia skale muzyczne wykorzystywane w improwizacji jazzowej oraz przyporządkowuje je do poszczególnych akordów.
2. Wykształcenie umiejętności gry na instrumencie.	
	Uczeń:
1) aparat gry;	1) prezentuje poprawny aparat gry, w tym technikę oddechową i technikę zadęcia; 2) kontroluje prawidłową postawę oraz układ rąk podczas gry.
2) technika gry;	1) stosuje różne sposoby efektywnego przygotowania do gry; 2) posługuje się różnorodnymi technikami artykulacyjnymi, dynamiką, agogiką oraz potrafi modulować barwę dźwięku z zachowaniem prawidłowej intonacji; 3) dysponuje biegłością techniczną pozwalającą na wykonywanie zaawansowanych partii akompaniamentu i partii solowych; 4) stosuje współczesne techniki wykonawcze; 5) posługuje się wyrównanym brzmieniem oraz poprawną intonacją w całej skali instrumentu; 6) stosuje tłumiki oraz inne efekty w celu poszerzenia możliwości sonorystycznych instrumentu.
3) interpretacja;	1) interpretuje utwory zgodnie z założeniami danego stylu muzyki jazzowej oraz praktyką wykonawczą; 2) dobiera środki wyrazu zgodnie z charakterem prezentowanego utworu; 3) wykazuje się w grze kreatywnością, muzykalnością i wrażliwością artystyczną; 4) realizuje solowe partie improwizowane w kontekście różnorodnych pulsacji, temp i założeń metrorytmicznych, wykorzystując skale, progresje i kadencje harmoniczne, charakterystyczne dla muzyki jazzowej.
4) specjalistyczna terminologia, notacja muzyczna;	1) posługuje się specjalistyczną terminologią; 2) realizuje zasady notacji muzycznej; 3) czyta a vista nuty oraz zapis funkcji harmonicznych; 4) posiada umiejętność transponowania.
5) samodzielna praca;	1) przestrzega zasad bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) realizuje proces ćwiczenia poszczególnych elementów warsztatu według wskazówek nauczyciela; 3) kontroluje własną grę podczas ćwiczenia; 4) potrafi ocenić jakość wykonywanych zadań; 5) stosuje w działaniach praktycznych wiedzę z zakresu przedmiotów teoretycznych; 6) analizuje nagrania muzyki jazzowej, rozpoznaje poszczególne elementy wykonań artystycznych i wykorzystuje je w rozwoju własnego języka muzycznego; 7) opracowuje transkrypcje improwizowanych partii solowych wybranych uznanych artystów sceny jazzowej i wykorzystuje je w rozwoju własnych umiejętności improwizacyjnych; 8) stosuje różne sposoby zapamiętywania tekstu nutowego; 9) korzysta z narzędzi pomocnych w ćwiczeniu; 10) planuje i organizuje systematyczną pracę.

6) współpraca.	1) realizuje zadania artystyczne w grze z innymi uczniami lub nauczycielem; 2) dostosowuje sposób gry do składu i aparatu wykonawczego, charakteru utworu oraz wykonywanej partii.		
3. Prezentacja publiczna.			
	Uczeń:		
1) praktyka estradowa;	1) koncentruje się podczas występu; 2) opanowuje tremę; 3) ocenia warunki akustyczne sali i dostosowuje do nich sposób wykonania; 4) stosuje zasady poprawnego zachowania podczas publicznej prezentacji; 5) wykonuje z pamięci część utworów ze swojego repertuaru.		
2) prezentacja w mediach cyfrowych.	1) korzysta z technologii informacyjnej i komunikacyjnej w realizacji zadań artystycznych; 2) obsługuje sprzęt elektroniczny umożliwiający rejestrację swojej gry; 3) potrafi publikować swoje prezentacje artystyczne z zachowaniem ochrony własności intelektualnej.		
4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.			
	Uczeń:		
1) rozwój artystyczny i zawodowy;	1) analizuje własne kompetencje; 2) identyfikuje obszary wiedzy i umiejętności wymagające doskonalenia; 3) wyznacza sobie cele rozwojowe, sposoby i terminy ich realizacji; 4) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności; 5) wykorzystuje różne źródła informacji w celu doskonalenia umiejętności zawodowych; 6) dokumentuje i archiwizuje własne dokonania twórcze; 7) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.		
2) etyka zawodowa.	1) przestrzega zasad etycznych oraz utrzymuje właściwe relacje w środowisku; 2) przewiduje skutki podejmowanych działań i ponosi odpowiedzialność za podejmowane decyzje.		
WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA 1. Sala lekcyjna dostosowana akustycznie. 2. Wyposażenie sali: fortepian lub pianino, pulpit, lustro, metronom. 3. Wyposażenie szkoły: sprzęt audiowizualny. 4. Sala koncertowa lub kameralna.			
SPECJALILZACJA: GRA NA WIBRAFONIE JAZZOWYM			
CELE KSZTAŁCENIA			
Wiedza	Umiejętności		Kompetencje
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu gry na wibrafonie jazzowym.	2. Wykształcenie umiejętności gry na instrumencie.	3. Prezentacja publiczna.	4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.
Treści nauczania	Kryteria weryfikacji		
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu gry na wibrafonie jazzowym.			
	Uczeń:		
1) zasady bezpieczeństwa i higieny pracy;	1) określa warunki bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) omawia czynniki wpływające na bezpieczeństwo, w tym zasady bezpiecznej obsługi sprzętu elektronicznego.		
2) historia instrumentu i wiedza w zakresie literatury przedmiotu;	1) omawia w zarysie historię wibrafonu; 2) podaje przykłady wykorzystania wibrafonu w literaturze muzycznej, z uwzględnieniem różnych stylistyk i form muzyki jazzowej; 3) wymienia wybitnych wibrafonistów jazzowych o znaczącym dorobku artystycznym oraz ich najistotniejsze nagrania; 4) rozróżnia cechy charakterystyczne stylu i budowy formalnej utworów jazzowych.		
3) budowa i pielęgnacja	1) omawia budowę wibrafonu (w tym mechanizm) oraz zasady jego		

instrumentu;	pielęgnacji; 2) omawia rolę, rodzaje i sposoby użycia przetworników dźwięku i mikrofonów; 3) orientuje się w rodzajach pałek wibrafonowych i zależnościach brzmieniowych z tym związanych.
4) technika wykonawcza;	1) omawia warsztat wykonawczy; 2) opisuje możliwości techniczne instrumentu; 3) charakteryzuje podstawowe techniki wykonawcze w muzyce jazzowej.
5) improwizacja jazzowa.	1) identyfikuje progresje i kadencje harmoniczne wykorzystywane w muzyce jazzowej; 2) posługuje się podziałami rytmicznymi charakterystycznymi dla różnych stylów muzycznych; 3) wymienia skale muzyczne wykorzystywane w improwizacji jazzowej oraz przyporządkowuje je do poszczególnych akordów.
2. Wykształcenie umiejętności gry na instrumencie.	
	Uczeń:
1) aparat gry;	1) prezentuje poprawny aparat gry; 2) kontroluje prawidłową postawę, ułożenie rąk i palców podczas gry.
2) technika gry;	1) stosuje różne sposoby efektywnego przygotowania do gry; 2) posługuje się różnorodnymi technikami artykulacyjnymi, dynamiką, agogiką; 3) dysponuje biegłością techniczną pozwalającą na wykonywanie zaawansowanych partii akompaniamentu i partii solowych; 4) stosuje współczesne techniki wykonawcze; 5) dysponuje techniką czteropałkową w ujęciu linearnym i akordowym, pozwalającą na wykonywanie utworów o charakterze wirtuozowskim; 6) prawidłowo posługuje się pedałem sustain i tremulantami.
3) interpretacja;	1) interpretuje utwory zgodnie z założeniami danego stylu muzyki jazzowej oraz praktyką wykonawczą; 2) dobiera środki wyrazu zgodnie z charakterem prezentowanego utworu; 3) wykazuje się w grze kreatywnością, muzykalnością i wrażliwością artystyczną; 4) realizuje solowe partie improwizowane w kontekście różnorodnych pulsacji, temp i założeń metrorytmicznych, wykorzystując skale, progresje i kadencje harmoniczne, charakterystyczne dla muzyki jazzowej.
4) specjalistyczna terminologia, notacja muzyczna;	1) posługuje się specjalistyczną terminologią; 2) realizuje zasady notacji muzycznej; 3) czyta a vista nuty oraz zapis funkcji harmonicznych.
5) samodzielna praca;	1) przestrzega zasad bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) realizuje proces ćwiczenia poszczególnych elementów warsztatu według wskazówek nauczyciela; 3) kontroluje własną grę podczas ćwiczenia; 4) potrafi ocenić jakość wykonywanych zadań; 5) stosuje w działaniach praktycznych wiedzę z zakresu przedmiotów teoretycznych; 6) analizuje nagrania muzyki jazzowej, rozpoznaje poszczególne elementy wykonań artystycznych i wykorzystuje je w rozwoju własnego języka muzycznego; 7) opracowuje transkrypcje improwizowanych partii solowych wybranych uznanych artystów sceny jazzowej i wykorzystuje je w rozwoju własnych umiejętności improwizacyjnych; 8) stosuje różne sposoby zapamiętywania tekstu nutowego; 9) korzysta z narzędzi pomocnych w ćwiczeniu; 10) planuje i organizuje systematyczną pracę.

6) współpraca.	1) realizuje zadania artystyczne w grze z innymi uczniami lub nauczycielem; 2) dostosowuje sposób gry do składu i aparatu wykonawczego, charakteru utworu oraz wykonywanej partii.
3. Prezentacja publiczna.	
	Uczeń:
1) praktyka estradowa;	1) koncentruje się podczas występu; 2) opanowuje tremę; 3) ocenia warunki akustyczne sali i dostosowuje do nich sposób wykonania; 4) stosuje zasady poprawnego zachowania podczas publicznej prezentacji; 5) wykonuje z pamięci część utworów ze swojego repertuaru; 6) wykorzystuje indywidualny system nagłośnieniowy.
2) prezentacja w mediach cyfrowych.	1) korzysta z technologii informacyjnej i komunikacyjnej w realizacji zadań artystycznych; 2) obsługuje sprzęt elektroniczny umożliwiający rejestrację swojej gry; 3) potrafi publikować swoje prezentacje artystyczne z zachowaniem ochrony własności intelektualnej.
4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.	
	Uczeń:
1) rozwój artystyczny i zawodowy;	1) analizuje własne kompetencje; 2) identyfikuje obszary wiedzy i umiejętności wymagające doskonalenia; 3) wyznacza sobie cele rozwojowe, sposoby i terminy ich realizacji; 4) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności; 5) wykorzystuje różne źródła informacji w celu doskonalenia umiejętności zawodowych; 6) dokumentuje i archiwizuje własne dokonania twórcze; 7) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.
2) etyka zawodowa.	1) przestrzega zasad etycznych oraz utrzymuje właściwe relacje w środowisku; 2) przewiduje skutki podejmowanych działań i ponosi odpowiedzialność za podejmowane decyzje.
WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA 1. Sala lekcyjna dostosowana akustycznie. 2. Wyposażenie sali: wibrafon, fortepian lub pianino, pulpit, lustro, metronom. 3. Wyposażenie szkoły: sprzęt audiowizualny. 4. Sala koncertowa lub kameralna.	

OBOWIĄZKOWE ZAJĘCIA EDUKACYJNE ARTYSTYCZNE TYLKO DLA SPECJALNOŚCI WOKALISTYKA

CHÓR Realizacja podstawy programowej przedstawionej w dziale OBOWIĄZKOWE ZAJĘCIA EDUKACYJNE ARTYSTYCZNE TYLKO DLA SPECJALNOŚCI INSTRUMENTALISTYKA		
DYKCJA I RECYTACJA		
CELE KSZTAŁCENIA		
Wiedza	Umiejętności	Kompetencje
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu dykcji i recytacji.	2. Wykształcenie umiejętności posługiwania się aparatem głosowym w mowie i śpiewie.	3. Pogłębianie i aktualizowanie wiedzy oraz doskonalenie umiejętności zawodowych, w tym z wykorzystaniem technologii informacyjnej i komunikacyjnej.
Treści nauczania	Kryteria weryfikacji	
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu dykcji i recytacji.		
	Uczeń:	

1) budowa aparatu głosowego i jego funkcjonowanie;	1) nazywa poszczególne narządy aparatu głosowego; 2) wyjaśnia zasady powstawania głosu i jego działania; 3) wymienia zasady dbania o higienę głosu.		
2) fonetyka polska i normy wymowy;	1) klasyfikuje głoski polskie; 2) formułuje zasady wymowy (ortofonii) polskiej.		
3) zasady interpretacji artystycznej wiersza i prozy.	1) definiuje elementy prozodii; 2) wyjaśnia różnice między wierszem i prozą; 3) nazywa podstawowe cechy tekstu wierszowanego.		
2. Wykształcenie umiejętności posługiwania się aparatem głosowym w mowie i śpiewie.			
	Uczeń:		
1) aparat mowy;	1) stosuje prawidłową impostację dźwięku; 2) kontroluje technikę oddychania wraz z optymalnym wykorzystaniem rezonatorów; 3) realizuje artykulację głosek zgodnie z zasadami języka polskiego; 4) realizuje zgodnie z zasadami wymowy zbitki spółgłoskowe; 5) wdraża zasady higieny głosu.		
2) technika wykonawcza;	1) stosuje normy wymowy w interpretacji tekstu mówionego i śpiewanego; 2) używa norm wymowy w wypowiedziach własnych; 3) stosuje poprawne akcentowanie wyrazów; 4) posługuje się rytmem oddechowym zgodnym z frazowaniem; 5) stosuje zróżnicowaną intonację i frazowanie; 6) operuje zróżnicowaną barwą i natężeniem głosu.		
3) interpretacja.	1) dokonuje analizy tekstu pod względem treści i formy; 2) dobiera środki wyrazu scenicznego do interpretacji utworu; 3) realizuje zasady obowiązujące w interpretacji wiersza; 4) wykorzystuje ekspresję ciała jako pozawerbalny środek wyrazu.		
3. Pogłębianie i aktualizowanie wiedzy oraz doskonalenie umiejętności zawodowych, w tym z wykorzystaniem technologii informacyjnej i komunikacyjnej.			
	Uczeń:		
rozwój artystyczny i zawodowy.	1) analizuje i ocenia własne kompetencje; 2) identyfikuje obszary wiedzy i umiejętności wymagające doskonalenia; 3) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności wykorzystując różne źródła informacji, w tym internetowe bazy wiedzy i serwisy strumieniowe, potrafi dokonać selekcji materiałów i krytycznie je ocenić; 4) angażuje się w realizację wyznaczonych zadań; 5) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.		
WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA 1. Sala dydaktyczna. 2. Wyposażenie sali: tablica w pięciolinię, lustro, instrument klawiszowy (klasyczny lub elektroniczny), sprzęt audiowizualny.			
FORTEPIAN DLA WOKALISTÓW			
CELE KSZTAŁCENIA			
Wiedza	Umiejętności		Kompetencje
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu podstaw gry na fortepianie.	2. Wykształcenie umiejętności gry na instrumencie.	3. Prezentacja publiczna.	4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.
Treści nauczania	Kryteria weryfikacji		
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu podstaw gry na fortepianie.			
	Uczeń:		
1) zasady bezpieczeństwa i higieny pracy;	1) określa warunki bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) omawia czynniki wpływające na bezpieczeństwo.		
2) historia instrumentu i wiedza w zakresie literatury przedmiotu;	1) omawia w zarysie historię fortepianu; 2) wymienia kompozytorów z różnych epok, tworzących utwory fortepianowe.		

3) budowa i pielęgnacja instrumentu;	omawia budowę instrumentu oraz zasady jego pielęgnacji.
4) technika wykonawcza.	1) omawia warsztat wykonawczy; 2) opisuje możliwości techniczne instrumentu; 3) omawia zasady transpozycji.
2. Wykształcenie umiejętności gry na instrumencie.	
	Uczeń:
1) aparat gry;	1) używa swobodnego aparatu gry; 2) kontroluje prawidłową postawę, ułożenie rąk i palców podczas gry.
2) technika gry;	1) stosuje różne sposoby efektywnego przygotowania do gry; 2) posługuje się różnorodnymi technikami artykulacyjnymi, dynamiką i agogiką oraz potrafi modulować barwę dźwięku; 3) dysponuje odpowiednią techniką, pozwalającą na wykonywanie utworów o różnym charakterze; 4) posługuje się pedalizacją.
3) interpretacja;	1) interpretuje utwory zgodnie ze stylem danej epoki; 2) dobiera środki wyrazu zgodnie z charakterem prezentowanego utworu; 3) wykazuje się w grze muzykalnością i wrażliwością artystyczną.
4) specjalistyczna terminologia, notacja muzyczna;	1) posługuje się specjalistyczną terminologią; 2) realizuje zasady notacji muzycznej; 3) czyta nuty a vista; 4) transponuje proste schematy do rozśpiewania.
5) samodzielna praca;	1) przestrzega zasad bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) realizuje proces ćwiczenia poszczególnych elementów warsztatu według wskazówek nauczyciela; 3) kontroluje własną grę podczas ćwiczenia; 4) potrafi ocenić jakość wykonywanych zadań; 5) stosuje w działaniach praktycznych wiedzę z zakresu przedmiotów teoretycznych; 6) stosuje różne sposoby zapamiętywania tekstu nutowego; 7) korzysta z narzędzi pomocnych w ćwiczeniu; 8) planuje i organizuje systematyczną pracę.
6) współpraca.	1) realizuje zadania artystyczne w grze z innymi uczniami lub nauczycielem; 2) dostosowuje sposób gry do składu i aparatu wykonawczego oraz do charakteru utworu.
3. Prezentacja publiczna.	
	Uczeń:
1) praktyka estradowa;	1) koncentruje się podczas występu; 2) opanowuje tremę; 3) stosuje zasady i normy poprawnego zachowania podczas publicznej prezentacji; 4) wykonuje z pamięci część utworów ze swojego repertuaru.
2) prezentacja w mediach cyfrowych.	1) korzysta z technologii informacyjnej i komunikacyjnej w realizacji zadań artystycznych; 2) obsługuje sprzęt elektroniczny umożliwiający rejestrację swojej gry; 3) potrafi publikować swoje prezentacje artystyczne z zachowaniem ochrony własności intelektualnej.
4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.	
	Uczeń:
1) rozwój artystyczny i zawodowy;	1) analizuje własne kompetencje; 2) identyfikuje obszary wiedzy i umiejętności wymagające doskonalenia; 3) wyznacza sobie cele rozwojowe i sposoby ich realizacji; 4) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności;

	5) wykorzystuje różne źródła informacji w celu doskonalenia umiejętności zawodowych; 6) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.		
2) etyka zawodowa.	1) przestrzega zasad etycznych oraz utrzymuje właściwe relacje w środowisku; 2) przewiduje skutki podejmowanych działań i ponosi odpowiedzialność za podejmowane decyzje.		
WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA 1. Sala lekcyjna dostosowana akustycznie. 2. Wyposażenie sali: fortepian lub pianino, ława fortepianowa regulowana. 3. Wyposażenie szkoły: sprzęt audiowizualny. 4. Sala koncertowa lub kameralna.			
HARMONIA Realizacja podstawy programowej przedstawionej w dziale OBOWIĄZKOWE ZAJĘCIA EDUKACYJNE ARTYSTYCZNE TYLKO DLA SPECJALNOŚCI INSTRUMENTALISTYKA			
HISTORIA MUZYKI Realizacja podstawy programowej przedstawionej w dziale OBOWIĄZKOWE ZAJĘCIA EDUKACYJNE ARTYSTYCZNE TYLKO DLA SPECJALNOŚCI INSTRUMENTALISTYKA			
ŚPIEW			
CELE KSZTAŁCENIA			
Wiedza	Umiejętności		Kompetencje
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu śpiewu.	2. Wykształcenie umiejętności wokalnych.	3. Prezentacja publiczna.	4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.
Treści nauczania	Kryteria weryfikacji		
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu śpiewu.			
	Uczeń:		
1) zasady bezpieczeństwa i higieny pracy;	1) określa warunki bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) omawia czynniki wpływające na bezpieczeństwo.		
2) wiedza w zakresie literatury przedmiotu;	1) wymienia reprezentatywne utwory z literatury wokalnej oraz ich twórców z różnych epok z uwzględnieniem rodzaju głosu ludzkiego; 2) wymienia wybitnych śpiewaków o znaczącym dorobku artystycznym; 3) rozróżnia cechy charakterystyczne epoki, stylu i budowy formalnej utworów.		
3) budowa aparatu głosowego;	1) omawia budowę aparatu głosowego; 2) omawia sposoby dbałości o higienę głosu.		
4) technika wykonawcza.	1) omawia warsztat wykonawczy; 2) wyjaśnia mechanizm funkcjonowania aparatu głosowego, znaczenie rezonatorów i rolę wibracji; 3) charakteryzuje podstawowe techniki wykonawcze w muzyce współczesnej.		
2. Wykształcenie umiejętności wokalnych.			
	Uczeń:		
1) aparat wykonawczy;	1) zachowuje prawidłową sylwetkę podczas śpiewu; 2) prawidłowo posługuje się aparatem oddechowym; 3) kontroluje położenie krtani i podniebienia miękkiego; 4) koordynuje fonację z pracą rezonatorów.		
2) technika wokalna;	1) stosuje różne sposoby efektywnego przygotowania do śpiewu; 2) posługuje się różnorodnymi technikami artykulacyjnymi, dynamiką, agogiką, potrafi modulować barwę z zachowaniem prawidłowej intonacji; 3) dysponuje ruchliwością głosu umożliwiającą wykonywanie utworów w szybkich tempach; 4) stosuje współczesne techniki wykonawcze;		

	5) prezentuje poprawną technikę wokalną z zastosowaniem prawidłowej intonacji w skali dynamicznej od piano do forte; 6) kontroluje pracę mięśni oddechowych podczas śpiewu; 7) łączy rejestry głosowe podczas śpiewu z dbałością o nośność i barwę dźwięku; 8) posługuje się dykcją pozwalającą na śpiewanie w różnych językach.
3) interpretacja;	1) interpretuje utwory zgodnie ze stylem danej epoki i ich budową formalną; 2) dobiera środki wyrazu zgodnie z charakterem prezentowanego utworu; 3) wykazuje się w śpiewie kreatywnością, muzykalnością i wrażliwością artystyczną; 4) wykorzystuje elementy gry aktorskiej w interpretacji utworów wokalnych.
4) specjalistyczna terminologia, notacja muzyczna;	1) posługuje się specjalistyczną terminologią; 2) realizuje zasady notacji muzycznej; 3) czyta nuty a vista.
5) samodzielna praca;	1) przestrzega zasad bezpieczeństwa i higieny pracy głosem; 2) realizuje proces ćwiczenia poszczególnych elementów techniki wokalnej według wskazówek nauczyciela; 3) kontroluje się podczas ćwiczenia; 4) potrafi ocenić jakość wykonywanych zadań; 5) stosuje w działaniach praktycznych wiedzę z zakresu przedmiotów teoretycznych; 6) stosuje różne sposoby zapamiętywania tekstu nutowego i słownego; 7) korzysta z narzędzi pomocnych w ćwiczeniu; 8) planuje i organizuje systematyczną pracę.
6) współpraca.	1) realizuje zadania artystyczne we współpracy z akompaniatorem lub zespołem instrumentalnym; 2) dostosowuje sposób śpiewu do rodzaju i składu wykonawczego, charakteru utworu oraz wykonywanej partii.
3. Prezentacja publiczna.	
	Uczeń:
1) praktyka sceniczna i estradowa;	1) koncentruje się podczas występu; 2) opanowuje tremę; 3) ocenia warunki akustyczne sali i dostosowuje do nich sposób śpiewania; 4) stosuje zasady poprawnego zachowania podczas publicznej prezentacji; 5) wykonuje z pamięci część utworów ze swojego repertuaru.
2) prezentacja w mediach cyfrowych.	1) korzysta z technologii informacyjnej i komunikacyjnej w realizacji zadań artystycznych; 2) obsługuje sprzęt elektroniczny umożliwiający rejestrację swojej gry; 3) potrafi publikować swoje prezentacje artystyczne z zachowaniem ochrony własności intelektualnej.
4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.	
	Uczeń:
1) rozwój artystyczny i zawodowy;	1) analizuje i ocenia własne kompetencje; 2) identyfikuje obszary wiedzy i umiejętności wymagające doskonalenia; 3) wyznacza sobie cele rozwojowe, sposoby i terminy ich realizacji; 4) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności; 5) wykorzystuje różne źródła informacji w celu doskonalenia umiejętności zawodowych, w tym internetowe bazy wiedzy i serwisy strumieniowe, potrafi dokonać selekcji materiałów i krytycznie je ocenić; 6) dokumentuje i archiwizuje własne dokonania twórcze; 7) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.

2) etyka zawodowa.	1) przestrzega zasad etycznych oraz utrzymuje właściwe relacje w środowisku; 2) przewiduje skutki podejmowanych działań i ponosi odpowiedzialność za podejmowane decyzje.
WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA 1. Sala dydaktyczna. 2. Wyposażenie sali: instrument klawiszowy (klasyczny lub elektroniczny), lustro, metronom. 3. Wyposażenie szkoły: sprzęt audiowizualny. 4. Sala koncertowa lub teatralna lub kameralna.	

ZESPÓŁ WOKALNY			
CELE KSZTAŁCENIA			
Wiedza	Umiejętności		Kompetencje
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu śpiewu w zespole wokalnym.	2. Wykształcenie umiejętności śpiewu w zespole wokalnym.	3. Prezentacja publiczna.	4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.
Treści nauczania	Kryteria weryfikacji		
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu śpiewu w zespole wokalnym.			
	Uczeń:		
1) zasady bezpieczeństwa i higieny pracy;	1) określa warunki bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) omawia czynniki wpływające na bezpieczeństwo.		
2) wiedza w zakresie śpiewu w zespole wokalnym.	1) wskazuje podstawowe informacje na temat wykonywanych utworów; 2) charakteryzuje zasady pracy w zespole wokalnym.		
2. Wykształcenie umiejętności śpiewu w zespole wokalnym.			
	Uczeń:		
1) technika wykonawcza;	1) stosuje różne sposoby efektywnego przygotowania do śpiewu w zespole; 2) zachowuje prawidłową postawę podczas śpiewu w zespole (siedzącą i stojącą), umożliwiającą operowanie ciałem w sposób najbardziej efektywny; 3) posługuje się techniką wokalną w śpiewie zespołowym; 4) identyfikuje swoją partię w partyturze i jej rolę w zespole; 5) samodzielnie odczytuje zapis nutowy oraz realizuje warstwę tekstową; 6) posługuje się specjalistyczną terminologią; 7) reaguje na gesty innych członków zespołu, w tym prowadzącego; 8) kontroluje spójność brzmienia, artykulacji i dynamiki oraz metrorytmiki; 9) rozpoznaje i koryguje błędy podczas wspólnej prezentacji; 10) śpiewając w zespole koryguje własną intonację; 11) przestrzega zasad bezpieczeństwa i higieny pracy głosem.		
2) interpretacja.	1) wykonuje utwory zgodnie ze stylem danej epoki; 2) współtworzy ogólny wyraz artystyczny pod kierunkiem prowadzącego; 3) realizuje tekst muzyczny z wykorzystaniem wiedzy z zakresu przedmiotów ogólnomuzycznych.		
3. Prezentacja publiczna.			
	Uczeń:		
praktyka sceniczna i estradowa.	1) uczestniczy w występach zespołu; 2) koncentruje się podczas występu; 3) opanowuje tremę; 4) ocenia warunki akustyczne sali i dostosowuje do nich sposób śpiewania; 5) stosuje zasady poprawnego zachowania podczas publicznej prezentacji.		
4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.			
	Uczeń:		
1) rozwój artystyczny i zawodowy;	1) analizuje i ocenia własne kompetencje; 2) identyfikuje obszary wiedzy i umiejętności wymagające doskonalenia; 3) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności;		

	4) wykorzystuje różne źródła informacji w celu doskonalenia umiejętności zawodowych, w tym internetowe bazy wiedzy i serwisy strumieniowe, potrafi dokonać selekcji materiałów i krytycznie je ocenić; 5) dokumentuje i archiwizuje własne dokonania twórcze; 6) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.
2) etyka zawodowa.	1) przestrzega zasad etycznych oraz utrzymuje właściwe relacje w środowisku; 2) angażuje się w pracę w zespole, biorąc odpowiedzialność za efekt końcowy wspólnej pracy; 3) współpracując w zespole, buduje relacje oparte na zaufaniu i wzajemnym szacunku.
WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA 1. Sala dydaktyczna. 2. Wyposażenie sali: instrument klawiszowy (klasyczny lub elektroniczny), lustro, metronom. 3. Wyposażenie szkoły: sprzęt audiowizualny. 4. Sala koncertowa lub teatralna lub kameralna.	

OBOWIĄZKOWE ZAJĘCIA EDUKACYJNE ARTYSTYCZNE TYLKO DLA SPECJALNOŚCI WOKALISTYKA JAZZOWA

COMBO (ZESPÓŁ JAZZOWY) Realizacja podstawy programowej przedstawionej w dziale OBOWIĄZKOWE ZAJĘCIA EDUKACYJNE ARTYSTYCZNE TYLKO DLA SPECJALNOŚCI INSTRUMENTALISTYKA JAZZOWA		
ĆWICZENIA RYTMICZNE Realizacja podstawy programowej przedstawionej w dziale OBOWIĄZKOWE ZAJĘCIA EDUKACYJNE ARTYSTYCZNE TYLKO DLA SPECJALNOŚCI INSTRUMENTALISTYKA JAZZOWA		
DYKCJA I RECYTACJA		
CELE KSZTAŁCENIA		
Wiedza	Umiejętności	Kompetencje
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu dykcji i recytacji.	2. Wykształcenie umiejętności posługiwania się aparatem głosowym w mowie i śpiewie.	3. Pogłębianie i aktualizowanie wiedzy oraz doskonalenie umiejętności zawodowych, w tym z wykorzystaniem technologii informacyjnej i komunikacyjnej.
Treści nauczania	Kryteria weryfikacji	
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu dykcji i recytacji.		
	Uczeń:	
1) budowa aparatu głosowego i jego funkcjonowanie;	1) nazywa poszczególne narządy aparatu głosowego; 2) wyjaśnia zasady powstawania głosu i jego działania; 3) wymienia zasady dbania o higienę głosu.	
2) fonetyka polska i normy wymowy;	1) klasyfikuje głoski polskie; 2) formułuje zasady wymowy (ortofonii) polskiej; 3) charakteryzuje zasady *scat singing*.	
3) zasady interpretacji artystycznej wiersza i prozy.	1) definiuje elementy prozodii; 2) wyjaśnia różnice między wierszem i prozą; 3) nazywa podstawowe cechy tekstu wierszowanego.	
2. Wykształcenie umiejętności posługiwania się aparatem głosowym w mowie i śpiewie.		
	Uczeń:	
1) aparat mowy;	1) stosuje prawidłową impostację dźwięku; 2) kontroluje technikę oddychania wraz z optymalnym wykorzystaniem rezonatorów;	

	3) realizuje artykulację głosek zgodnie z zasadami języka polskiego i angielskiego w mowie scenicznej i mikrofonowej; 4) realizuje zgodnie z zasadami wymowy zbitki spółgłoskowe; 5) wdraża zasady higieny głosu.
2) technika wykonawcza;	1) stosuje normy wymowy w interpretacji tekstu mówionego i śpiewanego; 2) używa norm wymowy w wypowiedziach własnych; 3) stosuje poprawne akcentowanie wyrazów; 4) posługuje się rytmem oddechowym zgodnym z frazowaniem; 5) stosuje zróżnicowaną intonację i frazowanie; 6) operuje zróżnicowaną barwą i natężeniem głosu.
3) interpretacja.	1) dokonuje analizy tekstu pod względem treści i formy; 2) dobiera środki wyrazu scenicznego do interpretacji utworu; 3) realizuje zasady obowiązujące w interpretacji wiersza; 4) wykorzystuje ekspresję ciała jako pozawerbalny środek wyrazu.
3. Pogłębianie i aktualizowanie wiedzy oraz doskonalenie umiejętności zawodowych, w tym z wykorzystaniem technologii informacyjnej i komunikacyjnej.	
	Uczeń:
rozwój artystyczny i zawodowy.	1) analizuje i ocenia własne kompetencje; 2) identyfikuje obszary wiedzy i umiejętności wymagające doskonalenia; 3) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności wykorzystując różne źródła informacji, w tym internetowe bazy wiedzy i serwisy strumieniowe, potrafi dokonać selekcji materiałów i krytycznie je ocenić; 4) angażuje się w realizację wyznaczonych zadań; 5) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.
WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA 1. Sala dydaktyczna. 2. Wyposażenie sali: tablica w pięciolinię, lustro, instrument klawiszowy (klasyczny lub elektroniczny), sprzęt audiowizualny.	
EMISJA GŁOSU	
CELE KSZTAŁCENIA	
Wiedza	Umiejętności	Kompetencje
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu emisji głosu.	2. Wykształcenie umiejętności operowania głosem.	3. Pogłębianie i aktualizowanie wiedzy oraz doskonalenie umiejętności zawodowych, w tym z wykorzystaniem technologii informacyjnej i komunikacyjnej.
Treści nauczania	Kryteria weryfikacji	
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu emisji głosu.		
	Uczeń:	
1) budowa i zasady działania organu głosotwórczego;	1) definiuje pojęcie i znaczenie emisji głosu; 2) omawia budowę aparatu fonacyjnego, wymienia jego elementy, omawia ich rolę w emisji głosu; 3) omawia budowę aparatu oddechowego, jego działanie i rolę w procesie fonacji; 4) omawia budowę narządu słuchu i jego funkcje w tworzeniu i kontroli głosu; 5) określa zasady higieny głosu.	
2) technika wykonawcza.	1) omawia warsztat wykonawczy; 2) omawia zasady posługiwania się techniką wokalną oraz wymienia składające się na nią elementy.	
2. Wykształcenie umiejętności operowania głosem.		
	Uczeń:	
1) aparat wokalny;	1) zachowuje prawidłową sylwetkę podczas emisji głosu; 2) prawidłowo posługuje się aparatem fonacyjnym i oddechowym;	

	3) rozpoznaje naturalne możliwości artykulacyjne (funkcjonowanie narządu mowy przy wytwarzaniu głosek w śpiewie).
2) technika emisji głosu;	1) stosuje ćwiczenia impostacyjne, artykulacyjne, oddechowe i fizyczne, uruchamiające i utrwalające prawidłowe nawyki emisyjne; 2) posługuje się poprawną techniką wokalną w zakresie umiejętności koordynacji wszystkich elementów potrzebnych do prawidłowej emisji głosu; 3) posługuje się różnorodnymi technikami artykulacyjnymi, dynamiką, agogiką, potrafi modulować barwę głosu z zachowaniem prawidłowej intonacji; 4) stosuje różne techniki wokalne.
3) samodzielna praca.	1) przestrzega zasad bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) realizuje proces ćwiczenia poszczególnych elementów warsztatu według wskazówek nauczyciela; 3) kontroluje i koordynuje wszystkie elementy pracy nad emisją głosu podczas ćwiczenia; 4) stosuje emisję głosu do zadań stylistycznych, interpretacyjnych, wyrazowych i barwowych; 5) potrafi ocenić jakość wykonywanych zadań; 6) stosuje w działaniach wykonawczych wiedzę z zakresu przedmiotów teoretycznych i praktycznych; 7) korzysta z narzędzi pomocnych w ćwiczeniu; 8) planuje i organizuje systematyczną pracę.
3. Pogłębianie i aktualizowanie wiedzy oraz doskonalenie umiejętności zawodowych, w tym z wykorzystaniem technologii informacyjnej i komunikacyjnej.	
	Uczeń:
rozwój artystyczny i zawodowy.	1) analizuje i ocenia własne kompetencje; 2) identyfikuje obszary wiedzy i umiejętności wymagające doskonalenia; 3) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności wykorzystując różne źródła informacji, w tym internetowe bazy wiedzy i serwisy strumieniowe, potrafi dokonać selekcji materiałów i krytycznie je ocenić; 4) angażuje się w realizację wyznaczonych zadań; 5) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.
WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA 1. Sala lekcyjna dostosowana akustycznie. 2. Wyposażenie sali: instrument klawiszowy (klasyczny lub elektroniczny), pulpit, lustro, metronom, karimata. 3. Wyposażenie szkoły: sprzęt audiowizualny.	
FORTEPIAN OBOWIĄZKOWY – JAZZOWY Realizacja podstawy programowej przedstawionej w dziale OBOWIĄZKOWE ZAJĘCIA EDUKACYJNE ARTYSTYCZNE TYLKO DLA SPECJALNOŚCI INSTRUMENTALISTYKA JAZZOWA	
HARMONIA JAZZOWA Z PODSTAWAMI IMPROWIZACJI Realizacja podstawy programowej przedstawionej w dziale OBOWIĄZKOWE ZAJĘCIA EDUKACYJNE ARTYSTYCZNE TYLKO DLA SPECJALNOŚCI INSTRUMENTALISTYKA JAZZOWA	
HISTORIA JAZZU Z LITERATURĄ Realizacja podstawy programowej przedstawionej w dziale OBOWIĄZKOWE ZAJĘCIA EDUKACYJNE ARTYSTYCZNE TYLKO DLA SPECJALNOŚCI INSTRUMENTALISTYKA JAZZOWA	
HISTORIA MUZYKI Realizacja podstawy programowej przedstawionej w dziale OBOWIĄZKOWE ZAJĘCIA EDUKACYJNE ARTYSTYCZNE TYLKO DLA SPECJALNOŚCI INSTRUMENTALISTYKA JAZZOWA	

ŚPIEW			
CELE KSZTAŁCENIA			
Wiedza	Umiejętności		Kompetencje
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu śpiewu.	2. Wykształcenie umiejętności wokalnych.	3. Publiczna prezentacja.	4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.
Treści nauczania	Kryteria weryfikacji		
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu śpiewu.			
	Uczeń:		
1) zasady bezpieczeństwa i higieny pracy;	1) określa warunki bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) omawia czynniki wpływające na bezpieczeństwo.		
2) wiedza w zakresie literatury przedmiotu;	1) podaje przykłady zawierające partie wokalne w literaturze muzycznej, z uwzględnieniem różnych stylistyk i form muzyki jazzowej; 2) wymienia wybitnych wokalistów jazzowych o znaczącym dorobku artystycznym oraz ich najistotniejsze nagrania; 3) rozróżnia cechy charakterystyczne stylu i budowy formalnej utworów jazzowych.		
3) budowa aparatu głosowego;	1) omawia budowę aparatu głosowego; 2) omawia sposoby dbałości o higienę głosu.		
4) technika wykonawcza;	1) omawia warsztat wykonawczy; 2) wyjaśnia mechanizm funkcjonowania aparatu głosowego, znaczenie rezonatorów i rolę wibracji; 3) definiuje pojęcie rejestrów i technik wokalnych posługując się odpowiednią nomenklaturą; 4) charakteryzuje podstawowe techniki wykonawcze w muzyce jazzowej, w tym technikę *scat*; 5) omawia rolę, rodzaje i sposoby użycia mikrofonów.		
5) improwizacja jazzowa.	1) identyfikuje progresje i kadencje harmoniczne wykorzystywane w muzyce jazzowej; 2) wymienia skale muzyczne wykorzystywane w improwizacji jazzowej oraz przyporządkowuje je do poszczególnych akordów.		
2. Wykształcenie umiejętności wokalnych.			
	Uczeń:		
1) aparat wykonawczy;	1) zachowuje prawidłową sylwetkę podczas śpiewu; 2) prawidłowo posługuje się aparatem oddechowym; 3) kontroluje położenie krtani i podniebienia miękkiego; 4) koordynuje fonację z pracą rezonatorów.		
2) technika wokalna;	1) stosuje różne sposoby efektywnego przygotowania do śpiewu; 2) dysponuje techniką wokalną umożliwiającą poprawną intonację, biegłość oraz zmiany dynamiczne; 3) kontroluje pracę mięśni oddechowych podczas śpiewu; 4) łączy rejestry głosowe podczas śpiewu z dbałością o nośność i barwę dźwięku; 5) dysponuje techniką wokalną pozwalającą na wykonywanie utworów o charakterze wirtuozowskim oraz partii improwizowanych; 6) stosuje współczesne techniki wykonawcze, w tym technikę *scat*; 7) posługuje się dykcją pozwalającą na śpiewanie w różnych językach.		
3) interpretacja;	1) interpretuje utwory zgodnie założeniami danego stylu muzyki jazzowej oraz praktyką wykonawczą; 2) dobiera środki wyrazu zgodnie z charakterem, stylem oraz warstwą tekstową prezentowanego utworu; 3) podczas śpiewania wykazuje się kreatywnością, muzykalnością i wrażliwością artystyczną;		

	4) realizuje solowe partie improwizowane w kontekście różnorodnych pulsacji, temp i założeń metrorytmicznych wykorzystując skale, progresje i kadencje harmoniczne, charakterystyczne dla muzyki jazzowej; 5) wykonując utwór w języku obcym rozumie znaczenie tekstu i stosuje zasady fonetyki.
4) specjalistyczna terminologia, notacja muzyczna;	1) posługuje się specjalistyczną terminologią; 2) realizuje zasady notacji muzycznej; 3) czyta a vista nuty oraz zapis funkcji harmonicznych.
5) samodzielna praca;	1) przestrzega zasad bezpieczeństwa i higieny pracy głosem; 2) realizuje proces ćwiczenia poszczególnych elementów warsztatu według wskazówek nauczyciela; 3) kontroluje się podczas ćwiczenia; 4) potrafi ocenić jakość wykonywanych zadań; 5) stosuje w działaniach praktycznych wiedzę z zakresu przedmiotów teoretycznych; 6) analizuje nagrania muzyki jazzowej, rozpoznaje poszczególne elementy wykonań artystycznych i wykorzystuje je w rozwoju własnego języka muzycznego; 7) opracowuje transkrypcje improwizowanych partii solowych wybranych uznanych artystów sceny jazzowej i wykorzystuje je w rozwoju własnych umiejętności improwizacyjnych; 8) stosuje różne sposoby zapamiętywania tekstu nutowego i słownego; 9) korzysta z narzędzi pomocnych w ćwiczeniu; 10) planuje i organizuje systematyczną pracę.
6) współpraca.	1) realizuje zadania artystyczne we współpracy z akompaniatorem lub zespołem instrumentalnym; 2) dostosowuje sposób śpiewu do rodzaju i składu wykonawczego, charakteru utworu oraz wykonywanej partii.
3. Publiczna prezentacja.	
	Uczeń:
1) praktyka estradowa;	1) koncentruje się podczas występu; 2) opanowuje tremę; 3) ocenia warunki akustyczne sali i dostosowuje do nich sposób śpiewania; 4) prawidłowo wykorzystuje technikę pracy z mikrofonem; 5) stosuje zasady poprawnego zachowania podczas publicznej prezentacji; 6) wykonuje z pamięci część utworów ze swojego repertuaru.
2) prezentacja w mediach cyfrowych.	1) korzysta z technologii informacyjnej i komunikacyjnej w realizacji zadań artystycznych; 2) obsługuje sprzęt elektroniczny umożliwiający rejestrację swojej gry; 3) potrafi publikować swoje prezentacje artystyczne z zachowaniem ochrony własności intelektualnej.
4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.	
	Uczeń:
1) rozwój artystyczny i zawodowy;	1) analizuje własne kompetencje; 2) identyfikuje obszary wiedzy i umiejętności wymagające doskonalenia; 3) wyznacza sobie cele rozwojowe, sposoby i terminy ich realizacji; 4) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności; 5) wykorzystuje różne źródła informacji w celu doskonalenia umiejętności zawodowych; 6) dokumentuje i archiwizuje własne dokonania twórcze; 7) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.
2) etyka zawodowa.	1) przestrzega zasad etycznych oraz utrzymuje właściwe relacje w środowisku;

	2) przewiduje skutki podejmowanych działań i ponosi odpowiedzialność za podejmowane decyzje.
WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA 1. Sala lekcyjna dostosowana akustycznie. 2. Wyposażenie sali: fortepian lub pianino, mikrofon ze statywem wraz ze sprzętem nagłośnieniowym, pulpit, lustro, metronom. 3. Wyposażenie szkoły: sprzęt audiowizualny. 4. Sala koncertowa lub kameralna.	

OBOWIĄZKOWE ZAJĘCIA EDUAKCYJNE ARTYSTYCZNE TYLKO DLA SPECJALNOŚCI RYTMIKA

FORTEPIAN DLA RYTMIKI			
CELE KSZTAŁCENIA			
Wiedza	Umiejętności		Kompetencje
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu gry na fortepianie.	2. Wykształcenie umiejętności gry na instrumencie.	3. Prezentacja publiczna.	4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.
Treści nauczania	Kryteria weryfikacji		
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu gry na fortepianie.			
	Uczeń:		
1) zasady bezpieczeństwa i higieny pracy;	1) określa warunki bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) omawia czynniki wpływające na bezpieczeństwo.		
2) historia instrumentu i wiedza w zakresie literatury przedmiotu;	1) omawia w zarysie historię instrumentów klawiszowych; 2) wymienia reprezentatywne utwory literatury fortepianowej oraz ich kompozytorów z różnych epok; 3) podaje przykłady wykorzystania fortepianu w literaturze kameralnej i orkiestrowej; 4) wymienia wybitnych pianistów o znaczącym dorobku artystycznym; 5) rozróżnia cechy charakterystyczne epoki, stylu i budowy formalnej utworów w tym tańców polskich, walca i tańców barokowych.		
3) budowa i pielęgnacja instrumentu;	omawia budowę instrumentu oraz zasady jego pielęgnacji.		
4) technika wykonawcza.	1) omawia warsztat wykonawczy; 2) opisuje możliwości techniczne instrumentu.		
2. Wykształcenie umiejętności gry na instrumencie.			
	Uczeń:		
1) aparat gry;	1) używa swobodnego aparatu gry; 2) kontroluje prawidłową postawę, ułożenie rąk i palców podczas gry.		
2) technika gry;	1) stosuje różne sposoby efektywnego przygotowania do gry; 2) posługuje się różnorodnymi technikami artykulacyjnymi, dynamiką i agogiką oraz potrafi modulować barwę dźwięku; 3) dysponuje odpowiednią techniką, pozwalającą na wykonywanie utworów o różnym charakterze; 4) stosuje współczesne techniki wykonawcze; 5) posługuje się różnorodną pedalizacją; 6) realizuje zadania repertuarowe dostosowane do możliwości.		
3) interpretacja;	1) interpretuje utwory zgodnie ze stylem danej epoki i ich budową formalną; 2) dobiera środki wyrazu zgodnie z charakterem prezentowanego utworu; 3) wykazuje się w grze muzykalnością i wrażliwością artystyczną.		

4) specjalistyczna terminologia, notacja muzyczna;	1) posługuje się specjalistyczną terminologią; 2) realizuje zasady notacji muzycznej; 3) czyta nuty a vista.
5) samodzielna praca;	1) przestrzega zasad bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) realizuje proces ćwiczenia poszczególnych elementów warsztatu według wskazówek nauczyciela; 3) kontroluje własną grę podczas ćwiczenia; 4) potrafi ocenić jakość wykonywanych zadań; 5) stosuje w działaniach praktycznych wiedzę z zakresu przedmiotów teoretycznych; 6) stosuje różne sposoby zapamiętywania tekstu nutowego; 7) korzysta z narzędzi pomocnych w ćwiczeniu; 8) planuje i organizuje systematyczną pracę.
6) współpraca.	1) realizuje zadania artystyczne we współdziałaniu z uczniami realizującymi zajęcia edukacyjne artystyczne podstaw rytmiki lub rytmiki; 2) dostosowuje sposób gry do składu i aparatu wykonawczego, charakteru utworu oraz wykonywanej partii; 3) podejmuje podstawowe zadania z akompaniamentu.
3. Prezentacja publiczna.	
	Uczeń:
1) praktyka estradowa;	1) koncentruje się podczas występu; 2) opanowuje tremę; 3) stosuje zasady i normy poprawnego zachowania podczas publicznej prezentacji; 4) wykonuje z pamięci część utworów ze swojego repertuaru.
2) prezentacja w mediach cyfrowych.	1) korzysta z technologii informacyjnej i komunikacyjnej w realizacji zadań artystycznych; 2) obsługuje sprzęt elektroniczny umożliwiający rejestrację swojej gry; 3) potrafi publikować swoje prezentacje artystyczne z zachowaniem ochrony własności intelektualnej.
4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.	
	Uczeń:
1) rozwój artystyczny i zawodowy;	1) analizuje własne kompetencje; 2) identyfikuje obszary wiedzy i umiejętności wymagające doskonalenia; 3) wyznacza sobie cele rozwojowe i sposoby ich realizacji; 4) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności; 5) wykorzystuje różne źródła informacji w celu doskonalenia umiejętności zawodowych; 6) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.
2) etyka zawodowa.	1) przestrzega zasad etycznych oraz utrzymuje właściwe relacje w środowisku; 2) przewiduje skutki podejmowanych działań i ponosi odpowiedzialność za podejmowane decyzje.
WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA 1. Sala lekcyjna dostosowana akustycznie. 2. Wyposażenie sali: fortepian lub pianino, ława fortepianowa regulowana, metronom. 3. Wyposażenie szkoły: sprzęt audiowizualny. 4. Sala koncertowa lub kameralna.	
HARMONIA Realizacja podstawy programowej przedstawionej w dziale OBOWIĄZKOWE ZAJĘCIA EDUKACYJNE ARTYSTYCZNE TYLKO DLA SPECJALNOŚCI INSTRUMENTALISTYKA	
HISTORIA MUZYKI Realizacja podstawy programowej przedstawionej w dziale OBOWIĄZKOWE ZAJĘCIA EDUKACYJNE ARTYSTYCZNE TYLKO DLA SPECJALNOŚCI INSTRUMENTALISTYKA	

IMPROWIZACJA FORTEPIANOWA			
CELE KSZTAŁCENIA			
Wiedza	Umiejętności		Kompetencje
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu improwizacji fortepianowej.	2. Wykształcenie umiejętności improwizacji na fortepianie.	3. Prezentacja publiczna.	4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.
Treści nauczania	Kryteria weryfikacji		
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu improwizacji fortepianowej.			
	Uczeń:		
1) zasady bezpieczeństwa i higieny pracy;	1) określa warunki bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) omawia czynniki wpływające na bezpieczeństwo.		
2) wiedza ogólnomuzyczna.	1) dysponuje wiedzą teoretyczną umożliwiającą realizowanie zadań z zakresu improwizacji fortepianowej; 2) charakteryzuje literaturę muzyczną różnych epok ze szczególnym uwzględnieniem literatury fortepianowej.		
2. Wykształcenie umiejętności improwizacji na fortepianie.			
	Uczeń:		
1) technika gry;	1) rozwija technikę gry na fortepianie; 2) posługuje się różnorodnymi technikami artykulacyjnymi, dynamiką, agogiką oraz potrafi modulować barwę dźwięku; 3) wykorzystuje w grze różne typy faktury fortepianowej; 4) dba o jakość dźwięku w improwizacji.		
2) transpozycja i gra a vista;	1) transponuje akordy, wybrane kadencje i progresje; 2) grając a vista, antycypuje dalszy przebieg utworu; 3) poznaje wybrane przykłady utworów literatury fortepianowej, w tym miniatury reprezentujące zróżnicowane style muzyczne i różne typy faktury fortepianowej.		
3) działania twórcze;	1) przekształca utwory powstałe na gruncie muzyki klasycznej i neoklasycznej, dążąc do ich redukcji lub wzbogacenia w sferze rytmiczno-melodycznej i fakturalnej, z zachowaniem przebiegu harmonicznego i formalnego oryginału; 2) kreuje własne improwizacje konstruowane na zasadach podobieństwa, przeciwieństwa i przejścia na gruncie harmoniki funkcyjnej dur-moll oraz na gruncie harmoniki nowoczesnej; 3) tworzy własne kompozycje w określonym stylu i w różnym charakterze; 4) improwizuje w tonacjach majorowych i minorowych do trzech znaków przykluczowych; 5) realizuje przebiegi harmoniczne z wykorzystaniem różnych kadencji oraz dominant wtrąconych do akordów głównych i pobocznych; 6) stosuje w improwizacji wybrane zwroty harmoniczne muzyki rozrywkowej i jazzowej; 7) improwizuje miniatury oparte na technice modelowania interwałowego w przebiegu periodycznym i aperiodycznym; 8) stosuje w swojej grze zasady budowy okresowej, tworząc formy AB i ABA oraz formę wariacji; 9) komponuje wybrane tańce narodowe i popularne.		
4) wykorzystanie improwizacji fortepianowej do zajęć rytmiki;	1) tworzy improwizowane akompaniamenty do piosenek dziecięcych i popularnych; 2) komponuje lub aranżuje piosenki do tekstów własnych lub obcych; 3) improwizuje muzykę do chodzenia, biegu i podskoków w dowolnym stylu; 4) improwizuje muzykę do tematów rytmicznych w różnym metrum oraz w różnych tempach;		

	5) improwizuje muzykę do wybranych zadań muzyczno-ruchowych.		
5) samodzielna praca;	1) przestrzega zasad bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) realizuje proces ćwiczenia poszczególnych elementów warsztatu według wskazówek nauczyciela; 3) kontroluje własną grę podczas ćwiczenia; 4) potrafi ocenić jakość wykonywanych zadań; 5) stosuje w działaniach praktycznych wiedzę z zakresu przedmiotów teoretycznych; 6) korzysta z narzędzi pomocnych w ćwiczeniu.		
6) współpraca.	realizuje zadania artystyczne w grze z innymi uczniami lub nauczycielem.		
3. Prezentacja publiczna.			
	Uczeń:		
1) praktyka estradowa;	1) koncentruje się podczas występu; 2) opanowuje tremę; 3) ocenia warunki akustyczne sali i dostosowuje do nich sposób wykonywania; 4) stosuje zasady poprawnego zachowania podczas publicznej prezentacji; 5) wykonuje przygotowane improwizacje i kompozycje z pamięci; 6) wykazuje umiejętność antycypacji dalszego przebiegu improwizowanej gry.		
2) prezentacja w mediach cyfrowych.	1) korzysta z technologii informacyjnej i komunikacyjnej w realizacji zadań artystycznych; 2) obsługuje sprzęt elektroniczny umożliwiający rejestrację swojej gry; 3) potrafi publikować swoje prezentacje artystyczne z zachowaniem ochrony własności intelektualnej.		
4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.			
	Uczeń:		
1) rozwój artystyczny i zawodowy;	1) analizuje własne kompetencje; 2) identyfikuje obszary wiedzy i umiejętności wymagające doskonalenia; 3) wyznacza sobie cele rozwojowe i sposoby ich realizacji; 4) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności; 5) wykorzystuje różne źródła informacji w celu doskonalenia umiejętności zawodowych; 6) dokumentuje i archiwizuje własne dokonania twórcze; 7) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.		
2) etyka zawodowa.	1) przestrzega zasad etycznych oraz utrzymuje właściwe relacje w środowisku; 2) przewiduje skutki podejmowanych działań i ponosi odpowiedzialność za podejmowane decyzje.		
WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA 1. Sala lekcyjna dostosowana akustycznie. 2. Wyposażenie sali: fortepian lub pianino, ława fortepianowa regulowana, lustro, metronom. 3. Wyposażenie szkoły: sprzęt audiowizualny. 4. Sala koncertowa lub kameralna.			
NAUKA O MUZYCE* Realizacja podstawy programowej przedstawionej w dziale OBOWIĄZKOWE ZAJĘCIA EDUKACYJNE ARTYSTYCZNE TYLKO DLA SPECJALNOŚCI INSTRUMENTALISTYKA			
RYTMIKA			
CELE KSZTAŁCENIA			
Wiedza	Umiejętności		Kompetencje
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu metody rytmiki.	2. Realizowanie zadań z zakresu metody rytmiki.	3. Prezentacja publiczna.	4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.
Treści nauczania	Kryteria weryfikacji		

1. Przyswojenie wiedzy z zakresu metody rytmiki.	
	Uczeń:
1) zasady bezpieczeństwa i higieny pracy;	1) określa warunki bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) omawia czynniki wpływające na bezpieczeństwo.
2) metoda rytmiki.	1) zna główne cele i założenia metody rytmiki Emile'a Jaques-Dalcroze'a oraz ma wiadomości na temat twórcy metody; 2) omawia przykładowe ćwiczenia z zakresu metody rytmiki.
2. Realizowanie zadań z zakresu metody rytmiki.	
	Uczeń:
1) zagadnienia metrorytmiczne;	1) wyraża w ruchu wartości rytmiczne i grupy wartości rytmicznych nut i pauz; 2) określa zasady grupowania wartości rytmicznych w taktach oraz stosuje je w ruchu; 3) realizuje z taktowaniem tematy rytmiczne w taktach o ćwierćnutowej i ósemkowej jednostce pulsu; 4) wykonuje łańcuchy realizacji tematów rytmicznych; 5) wyraża w ruchu akcent metryczny i wyrazowy; 6) wykonuje tematy polirytmiczne oraz polimetryczne; 7) realizuje uzupełnienie ćwierćnutowe, ósemkowe i szesnastkowe tematów rytmicznych; 8) realizuje ostinato; 9) stosuje w ruchu przedtakt; 10) realizuje w ruchu synkopę; 11) określa i stosuje w ruchu zasady realizacji wartości i tematów rytmicznych w podwójnej szybkości i dwukrotnym zwolnieniu; 12) rozróżnia podział regularny i nieregularny wartości rytmicznych i stosuje jego równoczesną realizację; 13) realizuje w ruchu swobodnym i z taktowaniem przekształcenia metryczne taktów o stałej jednostce metrycznej trójdzielnej na takty o jednostce metrycznej dwudzielnej i odwrotnie; 14) w realizacji zagadnień metrorytmicznych i muzyczno-ruchowych wykazuje się szybką reakcją psychomotoryczną, precyzją rytmiczną oraz zdolnością koncentracji uwagi i jej podzielności.
2) solfeż;	1) realizuje ruchem kierunek i strukturę interwałową linii melodycznej; 2) rozpoznaje i wyraża w ruchu interwały i trójdźwięki; 3) reaguje ruchem na przebieg harmoniczny.
3) ekspresja muzyczna;	1) improwizuje ruchem, głosem i na instrumentach perkusyjnych; 2) określa elementy dzieła muzycznego i wyraża je w ruchu.
4) estetyka ruchu;	1) prowadzi ruch w sposób świadomy i kontrolowany; 2) stosuje umiejętności techniczne i wyrazowe w realizacji ruchowej zagadnień metrorytmicznych, kompozycji ruchowej oraz improwizacji i interpretacji ruchowo-przestrzennej indywidualnie oraz w zespole.
5) kompozycja ruchowa;	1) opracowuje w zadaniach ruchowych wybrane formy muzyczne, w tym AB, ABA, kanon, rondo, wariacje; 2) stosuje zasady komponowania ruchu w przestrzeni; 3) tworzy i realizuje interpretacje ruchowe utworów muzycznych, zgodnie z ich formą i charakterem; 4) dobiera środki wyrazu zgodnie z charakterem prezentowanego utworu.
6) metodyka prowadzenia rytmiki.	przygotowuje przykładowe ćwiczenia z zakresu metody rytmiki z wykorzystaniem improwizacji fortepianowej.
3. Prezentacja publiczna.	
	Uczeń:
1) interpretacja ruchowa utworu muzycznego;	1) prezentuje interpretacje ruchowe utworów muzycznych indywidualnie lub w zespole;

	2) wykazuje się w ruchu kreatywnością, muzykalnością i wrażliwością artystyczną.
2) praktyka sceniczna;	1) koncentruje się podczas występu; 2) opanowuje tremę; 3) ocenia warunki przestrzenne sali i dostosowuje do nich sposób poruszania się; 4) stosuje zasady poprawnego zachowania podczas publicznej prezentacji.
3) prezentacja w mediach cyfrowych.	1) korzysta z technologii informacyjnej i komunikacyjnej w realizacji zadań artystycznych; 2) obsługuje sprzęt elektroniczny umożliwiający rejestrację prezentacji artystycznych; 3) potrafi publikować swoje prezentacje artystyczne z zachowaniem ochrony własności intelektualnej.
4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.	
	Uczeń:
1) rozwój artystyczny i zawodowy;	1) analizuje własne kompetencje; 2) identyfikuje obszary wiedzy i umiejętności wymagające doskonalenia; 3) wyznacza sobie cele rozwojowe i sposoby ich realizacji; 4) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności; 5) wykorzystuje różne źródła informacji w celu doskonalenia umiejętności zawodowych; 6) dokumentuje i archiwizuje własne dokonania twórcze; 7) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym; 8) pracuje w zespole w ramach wspólnych projektów i działań ruchowych, biorąc współodpowiedzialność za efekt końcowy; 9) wykorzystuje wyobraźnię, zdolność kreatywnego myślenia i twórczej pracy w trakcie rozwiązywania problemów podczas pracy zespołowej oraz w trakcie indywidualnych działań.
2) etyka zawodowa.	1) przestrzega zasad etycznych oraz utrzymuje właściwe relacje w środowisku; 2) przyjmuje odpowiedzialność za powierzone zadania artystyczne.
WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA 1. Sala z przestrzenią przystosowaną do zajęć ruchowych. 2. Wyposażenie sali: fortepian lub pianino, lustro, tablica, zestawy szkolnych instrumentów perkusyjnych, rekwizyty, sprzęt audiowizualny umożliwiający odtwarzanie muzyki. 3. Sala koncertowa lub kameralna lub scena.	

TECHNIKA RUCHU			
CELE KSZTAŁCENIA			
Wiedza	Umiejętności		Kompetencje
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu techniki ruchu.	2. Swoboda i ekspresja ruchu.	3. Prezentacja publiczna.	4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.
Treści nauczania	Kryteria weryfikacji		
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu techniki ruchu.			
	Uczeń:		
1) zasady bezpieczeństwa i higieny pracy;	1) określa warunki bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) omawia czynniki wpływające na bezpieczeństwo.		
2) wiedza w zakresie literatury przedmiotu.	1) wymienia pojęcia związane z ogólną anatomią człowieka; 2) omawia podstawowe ćwiczenia ogólnorozwojowe; 3) wymienia ćwiczenia kształcące sprawność i świadomość ciała; 4) omawia charakterystyczne cechy i odrębności stylu wybranych tańców ludowych.		
2. Swoboda i ekspresja ruchu.			
	Uczeń:		
1) aparat ruchu;	1) utrzymuje prawidłową postawę ciała zgodnie z zasadami anatomii;		

	2) uwzględnia w ruchu koordynację i niezależność poszczególnych części ciała; 3) wykonuje ćwiczenia rozgrzewające, wzmacniające, odprężające, rozciągające.
2) świadomość ruchu;	1) ma świadomość ciała i kierunków ruchu w przestrzeni; 2) kontroluje poczucie napięcia i odprężenia poszczególnych mięśni; 3) prowadzi ruch na różnych płaszczyznach oraz porusza się zgodnie z określonym rysunkiem przestrzennym; 4) wykonuje elementy i układy taneczne wybranych tańców ze szczególnym uwzględnieniem polskich tańców regionalnych i narodowych; 5) prezentuje wybrane ćwiczenia i kompozycje ruchowe, dbając o estetykę ruchu; 6) wykonuje elementy wybranych technik tanecznych.
3) kompozycja i improwizacja ruchowa;	1) wyraża w ruchu artykulację, dynamikę, agogikę i charakter muzyki; 2) dobiera środki wyrazu ruchowego zgodnie z charakterem muzyki; 3) potrafi zakomponować zintegrowany ruch ciała i rekwizytu; 4) wykazuje się w ruchu kreatywnością, muzykalnością i wrażliwością artystyczną.
4) samodzielna praca;	1) przestrzega zasad bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) realizuje proces ćwiczenia poszczególnych elementów warsztatu według wskazówek nauczyciela; 3) analizuje własną aktywność podczas ćwiczenia; 4) potrafi ocenić jakość wykonywanych zadań; 5) stosuje w działaniach praktycznych wiedzę i umiejętności z rytmiki i przedmiotów ogólnomuzycznych.
5) współpraca.	realizuje zadania artystyczne w pracy z innymi uczniami lub nauczycielem.
3. Prezentacja publiczna.	
	Uczeń:
1) praktyka sceniczna;	1) koncentruje się podczas występu; 2) opanowuje tremę; 3) ocenia warunki przestrzenne sali i dostosowuje do nich sposób poruszania się; 4) stosuje zasady poprawnego zachowania podczas publicznej prezentacji.
2) prezentacja w mediach cyfrowych.	1) korzysta z technologii informacyjnej i komunikacyjnej w realizacji zadań artystycznych; 2) obsługuje sprzęt elektroniczny umożliwiający rejestrację prezentacji artystycznych; 3) potrafi publikować swoje prezentacje artystyczne z zachowaniem ochrony własności intelektualnej.
4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.	
	Uczeń:
1) rozwój artystyczny i zawodowy;	1) analizuje własne kompetencje; 2) identyfikuje obszary wiedzy i umiejętności wymagające doskonalenia; 3) wyznacza sobie cele rozwojowe i sposoby ich realizacji; 4) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności; 5) wykorzystuje różne źródła informacji w celu doskonalenia umiejętności zawodowych; 6) dokumentuje i archiwizuje własne dokonania twórcze; 7) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.
2) etyka zawodowa.	1) przestrzega zasad etycznych oraz utrzymuje właściwe relacje w środowisku; 2) przewiduje skutki podejmowanych działań i ponosi odpowiedzialność za podejmowane decyzje.
WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA	

1. Sala z przestrzenią przystosowaną do zajęć ruchowych. 2. Wyposażenie sali: fortepian lub pianino, lustro, tablica, rekwizyty, sprzęt audiowizualny umożliwiający odtwarzanie muzyki. 3. Sala koncertowa lub kameralna lub scena.

*Tylko w szkole muzycznej II stopnia.

OBOWIĄZKOWE ZAJĘCIA EDUKACYJNE ARTYSTYCZNE TYLKO DLA SPECJALNOŚCI LUTNICTWO

Tylko w ogólnokształcącej szkole muzycznej II stopnia.

AKUSTYKA LUTNICZA		
CELE KSZTAŁCENIA		
Wiedza	Umiejętności	Kompetencje
1. Przyswojenie podstawowej wiedzy z zakresu akustyki lutniczej.	2. Wykształcenie umiejętności wykorzystania w praktyce wiedzy z zakresu akustyki lutniczej.	3. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.
Treści nauczania	Kryteria weryfikacji	
1. Przyswojenie podstawowej wiedzy z zakresu akustyki lutniczej.		
	Uczeń:	
1) zasady bezpieczeństwa i higieny pracy;	1) określa warunki organizacji stanowiska pracy zgodnie z zasadami ergonomii, przepisami bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony przeciwpożarowej i ochrony środowiska; 2) omawia czynniki wpływające na bezpieczeństwo; 3) rozpoznaje źródła i określa skutki oddziaływania na organizm człowieka czynników szkodliwych.	
2) wiedza z zakresu akustyki lutniczej.	1) definiuje i rozróżnia podstawowe terminy i pojęcia akustyczne: a) z fizycznych i fizjologicznych podstaw akustyki, b) z akustyki wnętrz i stosowanych w nich przetworników elektroakustycznych; 2) omawia zagadnienia analizy widmowej; 3) określa zasady akustyki w odniesieniu do różnych grup instrumentów muzycznych i metody ich zapisywania.	
2. Wykształcenie umiejętności wykorzystania w praktyce wiedzy z zakresu akustyki lutniczej.		
	Uczeń:	
analiza akustyczna.	1) posługuje się podstawowymi pojęciami akustycznymi; 2) wykonuje podstawową analizę widmową w oparciu o ogólnodostępne oprogramowanie oraz interpretuje wynik; 3) rozróżnia środowiska akustyczne, w tym hałas i zagadnienia z nim związane; 4) rozpoznaje i interpretuje zjawiska akustyczne; 5) dokonuje podstawowych badań i doświadczeń akustycznych; 6) przeprowadza analizę budowanego instrumentu.	
3. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.		
	Uczeń:	
1) rozwój artystyczny i zawodowy;	1) analizuje własne kompetencje; 2) identyfikuje obszary wiedzy i umiejętności wymagające doskonalenia; 3) wyznacza sobie cele rozwojowe, sposoby i terminy ich realizacji; 4) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności; 5) wykorzystuje różne źródła informacji w celu doskonalenia umiejętności zawodowych; 6) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym; 7) podejmuje inicjatywę w nietypowej sytuacji warsztatowej.	
2) współpraca w zespole;	1) angażuje się w realizację wyznaczonych zadań; 2) uwzględnia opinie i sugestie innych członków zespołu;	

<table>
<tr><td></td><td colspan="3">3) dzieli się informacjami;
4) uzgadnia wspólne stanowisko w zespole;
5) wykorzystuje efekty pracy innych członków zespołu;
6) tworzy relacje oparte na zaufaniu.</td></tr>
<tr><td>3) etyka zawodowa.</td><td colspan="3">1) przewiduje skutki podejmowanych działań i ponosi odpowiedzialność za podejmowane decyzje;
2) stosuje zasady etyki zawodowej;
3) stosuje zasady kultury i normy zachowania przyjęte w środowisku artystycznym.</td></tr>
<tr><td colspan="4">WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA
1. Pomieszczenie dydaktyczne z wyposażeniem odpowiadającym pracowni dydaktycznej.
2. Wyposażenie pracowni:
1) komputer;
2) przyrządy i materiały używane do realizacji doświadczeń akustycznych.</td></tr>
<tr><td colspan="4">HARMONIA
Realizacja podstawy programowej przedstawionej w dziale OBOWIĄZKOWE ZAJĘCIA EDUKACYJNE ARTYSTYCZNE TYLKO DLA SPECJALNOŚCI INSTRUMENTALISTYKA</td></tr>
<tr><td colspan="4">HISTORIA MUZYKI
Realizacja podstawy programowej przedstawionej w dziale OBOWIĄZKOWE ZAJĘCIA EDUKACYJNE ARTYSTYCZNE TYLKO DLA SPECJALNOŚCI INSTRUMENTALISTYKA</td></tr>
<tr><td colspan="4">HISTORIA SZTUKI LUTNICZEJ</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Treści nauczania</td><td colspan="3">CELE KSZTAŁCENIA</td></tr>
<tr><td>Wiedza</td><td>Umiejętności</td><td>Kompetencje</td></tr>
<tr><td></td><td>1. Przyswojenie wiedzy z zakresu historii sztuki lutniczej.</td><td>2. Wykorzystanie w praktyce posiadanych wiadomości z zakresu historii sztuki lutniczej.</td><td>3. Pogłębianie i aktualizowanie wiedzy oraz doskonalenie umiejętności zawodowych, w tym z wykorzystaniem technologii informacyjnej i komunikacyjnej.</td></tr>
<tr><td></td><td colspan="3">Kryteria weryfikacji – uczeń:</td></tr>
<tr><td>1) periodyzacja historii sztuki lutniczej;</td><td>1) charakteryzuje epoki w historii sztuki lutniczej;
2) odczytuje dzieje lutnictwa w kontekście historyczno-kulturowym.</td><td>1) nakreśla zjawiska lutnicze typowe dla każdej epoki;
2) łączy dzieje sztuki lutniczej z innymi dyscyplinami artystycznymi i historią powszechną.</td><td rowspan="4">1) analizuje i ocenia własne kompetencje;
2) identyfikuje obszary wiedzy i umiejętności wymagające doskonalenia;
3) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności wykorzystując różne źródła informacji, w tym internetowe bazy wiedzy, potrafi dokonać selekcji materiałów i krytycznie je ocenić;
4) angażuje się w realizację wyznaczonych zadań;
5) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.</td></tr>
<tr><td>2) historia lutnictwa i szkoły lutnicze;</td><td>1) wymienia instrumentarium muzyczne w kolejnych okresach historycznych;
2) omawia podstawowe cechy stylistyczne głównych europejskich szkół lutniczych i ich wybitnych twórców o znaczącym dorobku artystycznym.</td><td>1) przyporządkowuje instrumentarium muzyczne do okresów historycznych;
2) rozróżnia podstawowe cechy stylistyczne głównych europejskich szkół lutniczych i ich wybitnych twórców o znaczących dorobku artystycznym.</td></tr>
<tr><td>3) specjalistyczna terminologia lutnicza;</td><td>definiuje podstawowe terminy i pojęcia z zakresu historii sztuki lutniczej.</td><td>posługuje się podstawowymi pojęciami z zakresu sztuki lutniczej.</td></tr>
<tr><td>4) analiza</td><td>omawia formy</td><td>1) przeprowadza analizę</td></tr>
</table>

instrumentu lutniczego.	instrumentów historycznych.	instrumentu historycznego pod względem pochodzenia i budowy; 2) dokonuje analizy stylistycznej instrumentu.	
WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA 1. Sala dydaktyczna. 2. Wyposażenie szkoły: sprzęt audiowizualny.			
KOREKTA LUTNICZA			
CELE KSZTAŁCENIA			
Wiedza	Umiejętności	Kompetencje	
1. Przyswojenie podstawowej wiedzy z zakresu korekty lutniczej.	2. Wykształcenie umiejętności wykorzystania w praktyce wiedzy z zakresu korekty lutniczej.	3. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.	
Treści nauczania	Kryteria weryfikacji		
1. Przyswojenie podstawowej wiedzy z zakresu korekty lutniczej.			
	Uczeń:		
1) zasady bezpieczeństwa i higieny pracy;	1) określa warunki organizacji stanowiska pracy zgodnie z zasadami ergonomii, przepisami bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony przeciwpożarowej i ochrony środowiska; 2) omawia czynniki wpływające na bezpieczeństwo; 3) rozpoznaje źródła i określa skutki oddziaływania na organizm człowieka czynników szkodliwych.		
2) specjalistyczna terminologia;	definiuje podstawowe terminy i pojęcia z zakresu korekty lutniczej.		
3) proces korekty lutniczej.	1) omawia właściwe materiały i sposoby pracy; 2) charakteryzuje proces pielęgnacji instrumentu; 3) omawia zasady pielęgnacji lakieru.		
2. Wykształcenie umiejętności wykorzystania w praktyce wiedzy z zakresu korekty lutniczej.			
	Uczeń:		
korekta lutnicza.	1) planuje zakres i przebieg działań korektorskich; 2) przeprowadza proste zabiegi korektorskie dobierając właściwe materiały i sposoby pracy, przy zachowaniu zasad etyki lutniczej; 3) wykonuje retusz lakieru w miejscach przeprowadzonej naprawy; 4) stosuje zasady bezpieczeństwa i higieny pracy.		
3. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.			
	Uczeń:		
1) rozwój artystyczny i zawodowy;	1) analizuje własne kompetencje; 2) identyfikuje obszary wiedzy i umiejętności wymagające doskonalenia; 3) wyznacza sobie cele rozwojowe, sposoby i terminy ich realizacji; 4) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności; 5) wykorzystuje różne źródła informacji w celu doskonalenia umiejętności zawodowych; 6) stosuje techniki radzenia sobie ze stresem; 7) dokumentuje i archiwizuje własne dokonania twórcze; 8) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym; 9) podejmuje inicjatywę w nietypowej sytuacji warsztatowej.		
2) współpraca w zespole;	1) angażuje się w realizację wyznaczonych zadań; 2) uwzględnia opinie i sugestie innych członków zespołu; 3) dzieli się informacjami; 4) uzgadnia wspólne stanowisko w zespole; 5) wykorzystuje efekty pracy innych członków zespołu; 6) tworzy relacje oparte na zaufaniu.		
3) etyka zawodowa.	1) przewiduje skutki podejmowanych działań i ponosi odpowiedzialność za		

	podejmowane decyzje; 2) stosuje zasady etyki zawodowej; 3) stosuje zasady kultury i normy zachowania przyjęte w środowisku artystycznym.

WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA 1. Sala lekcyjna: obszerna, dobrze doświetlona dziennym światłem, dobrze wentylowana. 2. Wyposażenie sali lekcyjnej: warsztaty lutnicze, szafy, krzesła, stołki, narzędzia, przyrządy, lampy regulowane. 3. Maszynownia w oddzielnym pomieszczeniu. 4. Wyposażenie szkoły: dostęp do umywalki z wodą, kuchenka elektryczna.		
LUTNICTWO		
CELE KSZTAŁCENIA		
Wiedza	Umiejętności	Kompetencje
1. Przyswojenie podstawowej wiedzy z zakresu lutnictwa.	2. Wykształcenie umiejętności wykorzystania w praktyce wiedzy z zakresu lutnictwa.	3. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.
Treści nauczania	Kryteria weryfikacji	
1. Przyswojenie podstawowej wiedzy z zakresu lutnictwa.		
	Uczeń:	
1) zasady bezpieczeństwa i higieny pracy;	1) określa warunki organizacji stanowiska pracy zgodnie z zasadami ergonomii, przepisami bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony przeciwpożarowej i ochrony środowiska; 2) omawia czynniki wpływające na bezpieczeństwo; 3) rozpoznaje źródła i określa skutki oddziaływania na organizm człowieka czynników szkodliwych.	
2) specjalistyczna terminologia z zakresu lutnictwa;	1) definiuje podstawowe terminy i pojęcia z zakresu lutnictwa i posługuje się nimi w procesie projektowania i wykonywania instrumentu lutniczego; 2) określa środki wyrazu artystycznego w lutnictwie.	
3) materiały, techniki obróbki oraz narzędzia lutnicze.	1) omawia materiały, sposoby i techniki ich obróbki oraz odpowiednie rodzaje wykończenia powierzchni instrumentu; 2) charakteryzuje przeznaczenie narzędzi i przyrządów lutniczych.	
2. Wykształcenie umiejętności wykorzystania w praktyce wiedzy z zakresu lutnictwa.		
	Uczeń:	
budowa instrumentu lutniczego.	1) planuje etapy projektowania i tworzenia instrumentu oraz dokumentuje przebieg jego realizacji; 2) wykonuje instrument lutniczy zgodnie z założeniami i projektem, uwzględniając współczesne wymagania wykonawców w zakresie akustyki i ergonomii; 3) sporządza i analizuje dokumentację techniczną wykonywanych instrumentów; 4) stosuje tradycyjne oraz współczesne techniki i technologie lutnicze; 5) prezentuje własne dokonania twórcze; 6) ocenia wykonany instrument pod względem stylistycznym, ergonomicznym i brzmieniowym; 7) stosuje zasady bezpieczeństwa i higieny pracy.	
3. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.		
	Uczeń:	
1) rozwój artystyczny i zawodowy;	1) analizuje własne kompetencje; 2) identyfikuje obszary wiedzy i umiejętności wymagające doskonalenia; 3) wyznacza sobie cele rozwojowe, sposoby i terminy ich realizacji; 4) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności; 5) wykorzystuje różne źródła informacji w celu doskonalenia umiejętności zawodowych; 6) stosuje techniki radzenia sobie ze stresem; 7) dokumentuje i archiwizuje własne dokonania twórcze;	

	8) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym; 9) podejmuje inicjatywę w nietypowej sytuacji warsztatowej.
2) etyka zawodowa.	1) przewiduje skutki podejmowanych działań i ponosi odpowiedzialność za podejmowane decyzje; 2) stosuje zasady etyki zawodowej; 3) stosuje zasady kultury i normy zachowania przyjęte w środowisku artystycznym.

WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA
1. Sala lekcyjna: obszerna, dobrze doświetlona dziennym światłem, dobrze wentylowana.
2. Wyposażenie sali lekcyjnej: warsztaty lutnicze, szafy, krzesła, stołki, narzędzia, przyrządy, lampy regulowane.
3. Maszynownia w oddzielnym pomieszczeniu.
4. Wyposażenie szkoły: dostęp do umywalki z wodą, kuchenka elektryczna.

PRACOWNIA LUTNICZA – ĆWICZENIA

CELE KSZTAŁCENIA

Wiedza	Umiejętności	Kompetencje
1. Przyswojenie podstawowej wiedzy z zakresu ćwiczeń w pracowni lutniczej.	2. Wykształcenie umiejętności wykorzystania w praktyce wiedzy z zakresu ćwiczeń w pracowni lutniczej.	3. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.

Treści nauczania	Kryteria weryfikacji
1. Przyswojenie podstawowej wiedzy z zakresu ćwiczeń w pracowni lutniczej.	
	Uczeń:
1) zasady bezpieczeństwa i higieny pracy;	1) określa warunki organizacji stanowiska pracy zgodnie z zasadami ergonomii, przepisami bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony przeciwpożarowej i ochrony środowiska; 2) omawia czynniki wpływające na bezpieczeństwo; 3) rozpoznaje źródła i określa skutki oddziaływania na organizm człowieka czynników szkodliwych.
2) specjalistyczna terminologia z zakresu lutnictwa i materiałoznawstwa lutniczego.	1) definiuje podstawowe terminy i pojęcia z zakresu lutnictwa; 2) określa techniki obróbki drewna; 3) klasyfikuje właściwe materiały; 4) omawia przeznaczenie przyrządów i narzędzi lutniczych.
2. Wykształcenie umiejętności wykorzystania w praktyce wiedzy z zakresu ćwiczeń w pracowni lutniczej.	
	Uczeń:
1) wykonanie instrumentu lutniczego;	1) planuje etapy tworzenia instrumentu lutniczego z zastosowaniem odpowiedniego instrumentarium; 2) wykonuje instrument zgodnie z dokumentacją, uwzględniając parametry akustyczne i ergonomiczne.
2) warsztat pracy i proces technologiczny.	1) sporządza dokumentację techniczną; 2) stosuje tradycyjne oraz współczesne techniki i technologie lutnicze; 3) stosuje zasady bezpieczeństwa i higieny pracy.
3. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.	
	Uczeń:
1) rozwój artystyczny i zawodowy;	1) analizuje własne kompetencje; 2) identyfikuje obszary wiedzy i umiejętności wymagające doskonalenia; 3) wyznacza sobie cele rozwojowe, sposoby i terminy ich realizacji; 4) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności; 5) wykorzystuje różne źródła informacji w celu doskonalenia umiejętności zawodowych; 6) stosuje techniki radzenia sobie ze stresem; 7) dokumentuje i archiwizuje własne dokonania twórcze;

	8) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym; 9) podejmuje inicjatywę w nietypowej sytuacji warsztatowej.
2) współpraca w zespole;	1) angażuje się w realizację wyznaczonych zadań; 2) uwzględnia opinie i sugestie innych członków zespołu; 3) dzieli się informacjami; 4) uzgadnia wspólne stanowisko w zespole; 5) wykorzystuje efekty pracy innych członków zespołu; 6) tworzy relacje oparte na zaufaniu.
3) etyka zawodowa.	1) przewiduje skutki podejmowanych działań i ponosi odpowiedzialność za podejmowane decyzje; 2) stosuje zasady etyki zawodowej; 3) stosuje zasady kultury i normy zachowania przyjęte w środowisku artystycznym.

WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA 1. Sala lekcyjna: obszerna, dobrze doświetlona dziennym światłem, dobrze wentylowana. 2. Wyposażenie sali lekcyjnej: warsztaty lutnicze, szafy, krzesła, stołki, narzędzia, przyrządy, lampy regulowane. 3. Maszynownia w oddzielnym pomieszczeniu. 4. Wyposażenie szkoły: dostęp do umywalki z wodą, kuchenka elektryczna.

PROJEKTOWANIE I MODELOWANIE		
CELE KSZTAŁCENIA		
Wiedza	Umiejętności	Kompetencje
1. Przyswojenie podstawowej wiedzy z zakresu projektowania i modelowania.	2. Wykształcenie umiejętności wykorzystania w praktyce wiedzy z zakresu projektowania i modelowania.	3. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.

Treści nauczania	Kryteria weryfikacji
1. Przyswojenie podstawowej wiedzy z zakresu projektowania i modelowania.	
	Uczeń:
1) zasady bezpieczeństwa i higieny pracy;	1) określa warunki organizacji stanowiska pracy zgodnie z zasadami ergonomii, przepisami bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony przeciwpożarowej i ochrony środowiska; 2) omawia czynniki wpływające na bezpieczeństwo; 3) rozpoznaje źródła i określa skutki oddziaływania na organizm człowieka czynników szkodliwych.
2) specjalistyczna terminologia z zakresu projektowania i modelowania instrumentów.	1) omawia podstawowe zasady kompozycji na płaszczyźnie; 2) przyswaja wiedzę na temat płaskorzeźby; 3) charakteryzuje zasady tworzenia formy przestrzennej; 4) określa wybrane techniki zdobnicze.
2. Wykształcenie umiejętności wykorzystania w praktyce wiedzy z zakresu projektowania i modelowania.	
	Uczeń:
techniki zdobnicze w kompozycjach.	1) wykonuje dokumentację rysunkową planowanego ornamentu; 2) wykonuje zaprojektowany przez siebie element zdobniczy; 3) posługuje się różnymi technikami i materiałami plastycznymi w pracach zdobniczych; 4) stosuje zasady bezpieczeństwa i higieny pracy.
3. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.	
	Uczeń:
1) rozwój artystyczny i zawodowy;	1) analizuje własne kompetencje; 2) identyfikuje obszary wiedzy i umiejętności wymagające doskonalenia; 3) wyznacza sobie cele rozwojowe, sposoby i terminy ich realizacji; 4) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności;

	5) wykorzystuje różne źródła informacji w celu doskonalenia umiejętności zawodowych; 6) stosuje techniki radzenia sobie ze stresem; 7) dokumentuje i archiwizuje własne dokonania twórcze; 8) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym; 9) podejmuje inicjatywę w nietypowej sytuacji warsztatowej.
2) współpraca w zespole;	1) angażuje się w realizację wyznaczonych zadań; 2) uwzględnia opinie i sugestie innych członków zespołu; 3) dzieli się informacjami; 4) uzgadnia wspólne stanowisko w zespole; 5) wykorzystuje efekty pracy innych członków zespołu; 6) tworzy relacje oparte na zaufaniu.
3) etyka zawodowa.	1) przewiduje skutki podejmowanych działań i ponosi odpowiedzialność za podejmowane decyzje; 2) stosuje zasady etyki zawodowej; 3) stosuje zasady kultury i normy zachowania przyjęte w środowisku artystycznym.

WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA

1. Sala lekcyjna: obszerna, dobrze doświetlona dziennym światłem, dobrze wentylowana.
2. Wyposażenie sali lekcyjnej: warsztaty lutnicze, szafy, krzesła, stołki, narzędzia, przyrządy, lampy regulowane.
3. Maszynownia w oddzielnym pomieszczeniu.
4. Wyposażenie szkoły: dostęp do umywalki z wodą, kuchenka elektryczna.

SKRZYPCE LUB INNY INSTRUMENT LUTNICZY

CELE KSZTAŁCENIA

Wiedza	Umiejętności		Kompetencje
1. Przyswojenie podstawowej wiedzy z zakresu gry na instrumencie lutniczym.	2. Wykształcenie podstawowych umiejętności gry na instrumencie lutniczym.	3. Publiczna prezentacja.	4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.

Treści nauczania	Kryteria weryfikacji
1. Przyswojenie podstawowej wiedzy z zakresu gry na instrumencie lutniczym.	
	Uczeń:
1) zasady bezpieczeństwa i higieny pracy;	1) określa warunki bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) omawia czynniki wpływające na bezpieczeństwo.
2) technika wykonawcza.	1) określa sposoby notacji muzycznej wybranego instrumentu; 2) omawia podstawowe zasady realizacji utworów z użyciem różnych artykulacji, dynamiki, sposobów smyczkowania i innych technik; 3) wskazuje sposób strojenia i przygotowania instrumentu do gry.
2. Wykształcenie podstawowych umiejętności gry na instrumencie lutniczym.	
	Uczeń:
technika gry.	1) stroi i przygotowuje instrument do gry; 2) gra na instrumencie w stopniu pozwalającym na ocenę brzmieniową zbudowanego instrumentu; 3) stosuje różne artykulacje oraz operuje dynamiką; 4) samodzielnie ocenia brzmienie instrumentu; 5) posługuje się podstawowymi pojęciami z zakresu gry na wybranym instrumencie lutniczym; 6) ocenia oraz weryfikuje ergonomię instrumentu.
3. Publiczna prezentacja.	
	Uczeń:
prezentacja zbudowanego	1) koncentruje się podczas występu;

przez siebie instrumentu.	2) opanowuje tremę; 3) stosuje zasady poprawnego zachowania podczas publicznej prezentacji.
4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.	
	Uczeń:
1) rozwój artystyczny i zawodowy;	1) analizuje własne kompetencje; 2) identyfikuje obszary wiedzy i umiejętności wymagające doskonalenia; 3) wyznacza sobie cele rozwojowe, sposoby i terminy ich realizacji; 4) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności; 5) wykorzystuje różne źródła informacji w celu doskonalenia umiejętności zawodowych; 6) stosuje techniki radzenia sobie ze stresem; 7) dokumentuje i archiwizuje własne dokonania twórcze; 8) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.
2) etyka zawodowa.	1) przewiduje skutki podejmowanych działań i ponosi odpowiedzialność za podejmowane decyzje; 2) stosuje zasady etyki zawodowej; 3) stosuje zasady kultury i normy zachowania przyjęte w środowisku artystycznym.
WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA 1. Sala lekcyjna dostosowana akustycznie. 2. Wyposażenie sali: fortepian lub pianino, pulpit, lustro, metronom. 3. Wyposażenie szkoły: sprzęt audiowizualny. 4. Sala koncertowa lub kameralna.	

OBOWIĄZKOWE ZAJĘCIA EDUKACYJNE ARTYSTYCZNE TYLKO DLA SPECJALNOŚCI TEORIA MUZYKI (UCZNIOWIE KLAS III-IV OGÓLNOKSZTAŁCĄCEJ SZKOŁY MUZYCZNEJ II STOPNIA ALBO UCZNIOWIE KLAS III-IV LUB V-VI SZKOŁY MUZYCZNEJ II STOPNIA)

W ogólnokształcącej szkole muzycznej II stopnia uczniowie specjalności teoria muzyki realizują w klasach I-II podstawę programową dla specjalności instrumentalistyka lub instrumentalistyka jazzowa, lub wokalistyka, lub wokalistyka jazzowa, lub rytmika, lub lutnictwo.

W szkole muzycznej II stopnia uczniowie specjalności teoria muzyki realizują w klasach I-IV podstawę programową dla specjalności instrumentalistyka lub rytmika albo realizują w klasach I-II podstawę programową dla specjalności instrumentalistyka jazzowa lub wokalistyka, lub wokalistyka jazzowa.

CHÓR Realizacja podstawy programowej przedstawionej w dziale OBOWIĄZKOWE ZAJĘCIA EDUKACYJNE ARTYSTYCZNE TYLKO DLA SPECJALNOŚCI INSTRUMENTALISTYKA			
FORTEPIAN DLA TEORII MUZYKI			
CELE KSZTAŁCENIA			
Wiedza	Umiejętności		Kompetencje
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu gry na fortepianie.	2. Wykształcenie umiejętności gry na instrumencie.	3. Publiczna prezentacja.	4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.
Treści nauczania	Kryteria weryfikacji		
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu gry na fortepianie.			
	Uczeń:		

1) zasady bezpieczeństwa i higieny pracy;	1) określa warunki bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) omawia czynniki wpływające na bezpieczeństwo.
2) historia instrumentu i wiedza w zakresie literatury przedmiotu;	1) omawia w zarysie historię fortepianu, jego odmiany oraz zastosowanie przez kompozytorów w dziełach muzycznych; 2) wymienia kompozytorów z różnych epok tworzących utwory, fortepianowe z uwzględnieniem kompozytorów polskich i kompozytorów współczesnych.
3) budowa i pielęgnacja instrumentu;	omawia budowę instrumentu oraz zasady jego pielęgnacji.
4) technika wykonawcza;	1) omawia warsztat wykonawczy; 2) opisuje możliwości techniczne instrumentu; 3) charakteryzuje podstawowe techniki wykonawcze w muzyce współczesnej.
5) adaptacja tekstu nutowego.	1) omawia metody analizy partytury w fakturze orkiestrowej i kameralnej; 2) określa sposoby tworzenia wyciągu fortepianowego.
2. Wykształcenie umiejętności gry na instrumencie.	
	Uczeń:
1) aparat gry;	1) używa swobodnego aparatu gry; 2) kontroluje prawidłową postawę, ułożenie rąk i palców podczas gry.
2) technika gry;	1) stosuje różne sposoby efektywnego przygotowania do gry; 2) posługuje się różnorodnymi technikami artykulacyjnymi, dynamiką i agogiką oraz potrafi modulować barwę dźwięku; 3) dysponuje odpowiednią techniką, pozwalającą na wykonywanie utworów o różnym charakterze; 4) stosuje współczesne techniki wykonawcze; 5) posługuje się różnorodną pedalizacją; 6) realizuje zadania repertuarowe dostosowane do możliwości.
3) interpretacja;	1) interpretuje utwory zgodnie ze stylem danej epoki i ich budową formalną; 2) dobiera środki wyrazu zgodnie z charakterem prezentowanego utworu; 3) tworzy i realizuje na instrumencie wyciągi fortepianowe z partytur w fakturze orkiestrowej i kameralnej, zachowując hierarchię struktury utworu; 4) wykazuje się w grze muzykalnością i wrażliwością artystyczną.
4) specjalistyczna terminologia, notacja muzyczna;	1) posługuje się specjalistyczną terminologią; 2) realizuje zasady notacji muzycznej; 3) czyta nuty a vista.
5) samodzielna praca;	1) przestrzega zasad bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) realizuje proces ćwiczenia poszczególnych elementów warsztatu według wskazówek nauczyciela; 3) kontroluje własną grę podczas ćwiczenia; 4) potrafi ocenić jakość wykonywanych zadań; 5) stosuje w działaniach praktycznych wiedzę z zakresu przedmiotów teoretycznych; 6) stosuje różne sposoby zapamiętywania tekstu nutowego; 7) korzysta z narzędzi pomocnych w ćwiczeniu; 8) planuje i organizuje systematyczną pracę.
6) współpraca.	1) realizuje zadania artystyczne w grze z innymi uczniami lub nauczycielem; 2) dostosowuje sposób gry do składu i aparatu wykonawczego, charakteru utworu oraz wykonywanej partii; 3) podejmuje podstawowe zadania z akompaniamentu.
3. Publiczna prezentacja.	
	Uczeń:
1) praktyka estradowa;	1) koncentruje się podczas występu;

	2) opanowuje tremę; 3) stosuje zasady i normy poprawnego zachowania podczas publicznej prezentacji; 4) wykonuje z pamięci część utworów ze swojego repertuaru.		
2) prezentacja w mediach cyfrowych.	1) korzysta z technologii informacyjnej i komunikacyjnej w realizacji zadań artystycznych; 2) obsługuje sprzęt elektroniczny umożliwiający rejestrację swojej gry; 3) potrafi publikować swoje prezentacje artystyczne z zachowaniem ochrony własności intelektualnej.		
4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.			
	Uczeń:		
1) rozwój artystyczny i zawodowy;	1) analizuje własne kompetencje; 2) identyfikuje obszary wiedzy i umiejętności wymagające doskonalenia; 3) wyznacza sobie cele rozwojowe i sposoby ich realizacji; 4) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności; 5) wykorzystuje różne źródła informacji w celu doskonalenia umiejętności zawodowych; 6) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.		
2) etyka zawodowa.	1) przestrzega zasad etycznych oraz utrzymuje właściwe relacje w środowisku; 2) przewiduje skutki podejmowanych działań i ponosi odpowiedzialność za podejmowane decyzje.		
WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA 1. Sala lekcyjna dostosowana akustycznie. 2. Wyposażenie sali: fortepian lub pianino, ława fortepianowa regulowana. 3. Wyposażenie szkoły: sprzęt audiowizualny. 4. Sala koncertowa lub kameralna.			
HARMONIA Realizacja podstawy programowej przedstawionej w dziale OBOWIĄZKOWE ZAJĘCIA EDUKACYJNE ARTYSTYCZNE TYLKO DLA SPECJALNOŚCI INSTRUMENTALISTYKA			
HARMONIA DLA TEORII MUZYKI			
Treści nauczania	CELE KSZTAŁCENIA		
	Wiedza	Umiejętności	Kompetencje
	1. Przyswojenie wiedzy z zakresu harmonii systemu tonalnego dur-moll oraz harmoniki XX i XXI wieku.	2. Wykorzystanie w praktyce zdobytych wiadomości do analizy i interpretacji utworów muzycznych oraz do zadań kreatywnych.	3. Pogłębianie i aktualizowanie wiedzy oraz doskonalenie umiejętności zawodowych, w tym z wykorzystaniem technologii informacyjnej i komunikacyjnej.
	Kryteria weryfikacji – uczeń:		
1) cechy systemu tonalnego dur-moll;	1) wymienia cechy systemu tonalnego dur-moll; 2) definiuje pojęcia z zakresu harmoniki tonalnej.	wykorzystuje poznane pojęcia do opisu zjawisk harmonicznych.	1) analizuje i ocenia własne kompetencje; 2) identyfikuje obszary wiedzy i umiejętności wymagające doskonalenia; 3) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności wykorzystując różne
2) akordyka;	charakteryzuje akordy i wynikające z nich relacje funkcyjne.	1) buduje i łączy poznane trój-, cztero- i pięciodźwięki w różnych odmianach skali majorowej i minorowej;	

		2) buduje i rozwiązuje dysonansowe formy dominanty (pisemnie i na instrumencie); 3) stosuje różne systemy i sposoby notacji akordów.	źródła informacji, w tym internetowe bazy wiedzy i serwisy strumieniowe, potrafi dokonać selekcji materiałów i krytycznie je ocenić; 4) angażuje się w realizację wyznaczonych zadań; 5) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.
3) kadencje;	wymienia różne rodzaje kadencji i ich odmiany.	1) realizuje poznane kadencje pisemnie i na instrumencie; 2) wskazuje kadencje w utworach muzycznych i określa ich rodzaj.	
4) progresje;	definiuje pojęcie progresji harmonicznej.	1) realizuje na instrumencie różne wzory progresji; 2) dostrzega i opisuje progresje w utworach muzycznych.	
5) konstrukcje harmoniczne;	1) wymienia zasady harmonizowania sopranu; 2) omawia zasady tworzenia konstrukcji harmonicznej według danego oznaczenia funkcyjnego i basu cyfrowanego.	1) realizuje konstrukcje harmoniczne z użyciem poznanych akordów według podanego sopranu, basu cyfrowanego lub oznaczenia funkcyjnego; 2) odtwarza zapisane konstrukcje w śpiewie zespołowym i na instrumencie; 3) tworzy własne konstrukcje harmoniczne różnorodne pod względem faktury, formy, obsady wykonawczej i stylistyki.	
6) dźwięki obce i figuracja;	wymienia i definiuje rodzaje dźwięków obcych.	1) odróżnia w zapisie nutowym dźwięki obce od akordowych; 2) wprowadza elementy figuracji do konstrukcji harmonicznej; 3) harmonizuje melodie sfigurowane.	
7) alteracje;	1) definiuje pojęcie alteracji; 2) wymienia rodzaje alteracji; 3) omawia możliwości alteracji poszczególnych stopni skali majorowej i minorowej.	1) rozpoznaje akordy alterowane w zapisie nutowym; 2) stosuje akordy alterowane w realizowanych zadaniach; 3) posługuje się zwrotem tristanowskim; 4) wykorzystuje zjawisko alteracji w procesie modulowania.	
8) wychylenia modulacyjne i modulacje;	1) definiuje pojęcie wychylenia modulacyjnego i akordu wtrąconego; 2) określa zasady modulacji diatonicznej, chromatycznej i enharmonicznej.	1) stosuje akordy wtrącone w konstrukcjach harmonicznych; 2) realizuje różne rodzaje modulacji w formie przebiegów zawierających wszystkie elementy procesu modulacyjnego; 3) harmonizuje melodie zawierające modulacje;	

		4) dokonuje analizy przebiegu modulacji w utworach muzycznych.	
9) cechy harmoniki w muzyce XX i XXI wieku;	1) opisuje przezwyciężanie systemu dur-moll i kształtowanie się harmoniki atonalnej; 2) omawia podstawowe kierunki i środki harmoniki atonalnej w muzyce XX i XXI wieku; 3) identyfikuje tradycyjne i nowoczesne środki harmoniczne w muzyce popularnej i filmowej.	1) wskazuje w utworach muzycznych zjawiska harmoniczne wykraczające poza ramy systemu dur-moll; 2) klasyfikuje akordy i inne współbrzmienia ze względu na ich budowę interwałową; 3) rozpoznaje skale i porządki harmoniczne stosowane w twórczości kompozytorów XX i XXI wieku; 4) wykorzystuje w swoich ćwiczeniach poznane środki harmoniczne odpowiednie dla danej konwencji stylistycznej lub techniki kompozytorskiej.	
10) analiza harmoniczna.	omawia zasady analizy harmonicznej.	1) dokonuje analizy harmonicznej utworów o różnej fakturze i obsadzie wykonawczej; 2) rozpoznaje i opisuje środki harmoniczne zastosowane w utworze; 3) prezentuje wnioski z dokonanej przez siebie analizy harmonicznej.	

WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA
1. Sala dydaktyczna.
2. Wyposażenie sali: instrument klawiszowy (klasyczny lub elektroniczny), tablica w pięciolinię, sprzęt audiowizualny.

HISTORIA MUZYKI
Realizacja podstawy programowej przedstawionej w dziale OBOWIĄZKOWE ZAJĘCIA EDUKACYJNE ARTYSTYCZNE TYLKO DLA SPECJALNOŚCI INSTRUMENTALISTYKA

ORKIESTRA
Realizacja podstawy programowej przedstawionej w dziale OBOWIĄZKOWE ZAJĘCIA EDUKACYJNE ARTYSTYCZNE TYLKO DLA SPECJALNOŚCI INSTRUMENTALISTYKA

SPECJALIZACJA: PODSTAWY DYRYGOWANIA

CELE KSZTAŁCENIA

Wiedza	Umiejętności		Kompetencje
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu podstaw dyrygowania.	2. Wykształcenie umiejętności dyrygowania.	3. Publiczna prezentacja.	4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.

Treści nauczania	Kryteria weryfikacji
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu podstaw dyrygowania.	
	Uczeń:
1) zasady bezpieczeństwa i higieny pracy;	1) określa warunki bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) omawia czynniki wpływające na bezpieczeństwo.
2) zarys historii i teorii dyrygentury;	1) omawia w zarysie historię dyrygentury; 2) określa funkcję oraz zadania dyrygenta; 3) wymienia wybitnych dyrygentów.
3) technika wykonawcza.	1) omawia warsztat wykonawczy, w tym postawę ciała;

	2) opisuje możliwości techniczne operowania ciałem; 3) wskazuje podstawowe czynniki mające wpływ na realizację własnej koncepcji artystycznej; 4) określa schematy dyrygenckie oraz ruchy przygotowawcze.
2. Wykształcenie umiejętności dyrygowania.	
	Uczeń:
1) aparat wykonawczy;	1) prezentuje poprawny aparat wykonawczy; 2) kontroluje prawidłową postawę i ułożenie rąk.
2) technika dyrygowania;	1) stosuje różne sposoby efektywnego przygotowania do pracy dyrygenta z uwzględnieniem zasad fizjologii; 2) stosuje schematy dyrygenckie; 3) wykonuje czytelne ruchy przygotowawcze; 4) posiada niezależność ruchów rąk; 5) dobiera rodzaj gestu w odniesieniu do określonego elementu dzieła muzycznego, w tym wskazuje przebieg procesu dynamicznego i artykulacji w utworze.
3) interpretacja;	1) interpretuje utwory zgodnie ze stylem danej epoki i ich budową formalną; 2) dobiera środki wyrazu zgodnie z charakterem prezentowanego utworu; 3) wykazuje się kreatywnością, muzykalnością i wrażliwością artystyczną.
4) specjalistyczna terminologia, notacja muzycznej i techniki czytania partytury;	1) posługuje się specjalistyczną terminologią; 2) realizuje zasady notacji muzycznej; 3) omawia strukturę partytury; 4) czyta partyturę wraz z partiami instrumentów transponujących; 5) wskazuje i omawia istotne dla dyrygenta fragmenty kompozycji; 6) realizuje fragmenty partytury na fortepianie; 7) sporządza wyciąg fortepianowy partytury.
5) samodzielna praca;	1) przestrzega zasad bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) realizuje proces ćwiczenia poszczególnych elementów warsztatu według wskazówek nauczyciela; 3) kontroluje własną pracę podczas ćwiczenia; 4) potrafi ocenić jakość wykonywanych zadań; 5) stosuje w działaniach praktycznych wiedzę z zakresu przedmiotów teoretycznych; 6) stosuje różne sposoby zapamiętywania tekstu nutowego; 7) korzysta z narzędzi pomocnych w ćwiczeniu; 8) planuje i organizuje systematyczną pracę.
6) współpraca.	1) nawiązuje kontakt z zespołem i solistami; 2) realizuje zadania artystyczne w pracy z akompaniatorem; 3) dostosowuje technikę dyrygencką do składu i aparatu wykonawczego, charakteru utworu; 4) jest gotów do współpracy z kompozytorem.
3. Publiczna prezentacja.	
	Uczeń:
1) praktyka estradowa;	1) koncentruje się podczas występu; 2) opanowuje tremę; 3) ocenia warunki akustyczne i przestrzenne sali i dostosowuje do nich sposób wykonania; 4) stosuje zasady poprawnego zachowania podczas publicznej prezentacji; 5) kontroluje przebieg utworu w partyturze podczas występu.
2) prezentacja w mediach cyfrowych.	1) korzysta z technologii informacyjnej i komunikacyjnej w realizacji zadań artystycznych; 2) obsługuje sprzęt elektroniczny umożliwiający rejestrację swojej pracy;

	3) potrafi publikować swoje prezentacje artystyczne z zachowaniem ochrony własności intelektualnej.
4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.	
	Uczeń:
1) rozwój artystyczny i zawodowy;	1) analizuje własne kompetencje; 2) identyfikuje obszary wiedzy i umiejętności wymagające doskonalenia; 3) wyznacza sobie cele rozwojowe i sposoby ich realizacji; 4) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności; 5) wykorzystuje różne źródła informacji w celu doskonalenia umiejętności zawodowych; 6) dokumentuje i archiwizuje własne dokonania twórcze; 7) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.
2) etyka zawodowa.	1) przestrzega zasad etycznych oraz utrzymuje właściwe relacje w środowisku; 2) przewiduje skutki podejmowanych działań i ponosi odpowiedzialność za podejmowane decyzje.
WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA 1. Sala dydaktyczna 2. Wyposażenie sali: instrument klawiszowy (klasyczny lub elektroniczny), tablica w pięciolinię, podium dyrygenckie, sprzęt audiowizualny.	

SPECJALIZACJA: PODSTAWY KOMPOZYCJI			
Treści nauczania	CELE KSZTAŁCENIA		
	Wiedza	Umiejętności	Kompetencje
	1. Przyswojenie podstawowej wiedzy z zakresu podstaw kompozycji.	2. Zdobycie umiejętności wykorzystania w praktyce posiadanych wiadomości z zakresu podstaw kompozycji.	3. Kształtowanie postaw warunkujących świadome i odpowiedzialne funkcjonowanie w środowisku artystycznym.
	Kryteria weryfikacji – uczeń:		
1) rozwijanie wyobraźni twórczej, oryginalności myślenia muzycznego i samodzielności wypowiedzi muzycznej;	opisuje własną koncepcję twórczą (motyw, frazę, temat), jako dowód posiadanych predyspozycji, na bazie której następuje kształcenie myślenia kompozytorskiego.	posługuje się terminami i pojęciami muzycznymi w odniesieniu do materiału muzycznego i języka dźwiękowego stosowanego we własnym utworze.	1) realizuje zadania samodzielnie zgodnie ze wskazówkami nauczyciela; 2) aktywnie udziela się w przygotowaniach i prezentacjach publicznych swoich kompozycji; 3) zdobywa doświadczenie i umiejętności przez współpracę z wykonawcami i dyrygentami; 4) tworzy i rozwija osobiste relacje z muzykami – wykonawcami jego kompozycji; 5) rozwija umiejętność pracy zespołowej na styku kompozytor-wykonawca.
2) notacja muzyczna;	określa zapis współczesnej notacji muzycznej, w tym aproksymatywnej i aleatorycznej, oraz technik wykonawczych.	1) posługuje się poprawną notacją muzyczną; 2) stosuje elementy notacji współczesnej we własnej praktyce twórczej; 3) rozwija sprawność i adekwatność własnej notacji muzycznej; 4) wykorzystuje technologię informatyczną do zapisu własnego utworu.	
3) kształtowanie wrażliwości na barwę instrumentów i głosów;	1) omawia skale oraz właściwości techniczne i akustyczne wybranych	1) posługuje się zestawem różnych instrumentów i głosów, posługując się fakturą solową, kameralną	

	instrumentów i głosów ludzkich; 2) wyjaśnia podstawowe zasady instrumentacji.	symfoniczną, chóralną i elektroakustyczną; 2) stosuje zasady instrumentacji w zakresie pracy nad określoną obsadą wykonawczą.	
4) kształtowanie wiedzy i umiejętności zastosowania różnych technik kompozytorskich, form i stylów w pracy twórczej.	1) omawia różne tradycyjne i modernistyczne techniki kompozytorskie oraz formy w zakresie potrzebnym do zrealizowania własnej koncepcji twórczej; 2) opisuje własną koncepcje twórczą; 3) porównuje własną koncepcję twórczą do cech istniejących stylów i gatunków muzycznych; 4) posiada wiedzę umożliwiającą analizę słuchową, wzrokową lub słuchowo-wzrokową w kontekście własnych pomysłów muzycznych.	1) samodzielnie komponuje utwór na instrument solowy, zespół kameralny, orkiestrę i chór; 2) dokonuje wyboru w zakresie odpowiedniej estetyki i techniki do zamierzonego pomysłu kompozytorskiego (kompozycja oryginalna, eklektyczna, pastisz); 3) wykorzystuje podstawowe umiejętności z zakresu warsztatu kompozytorskiego; 4) wykorzystuje wiedzę z różnych przedmiotów ogólnomuzycznych, aby w sposób praktyczny i syntetyczny tworzyć własne kompozycje.	

WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA
1. Sala lekcyjna z dostępem do Internetu.
2. Wyposażenie sali: instrument klawiszowy (klasyczny lub elektroniczny), pulpit, krzesła, tablica, sprzęt audiowizualny.

SPECJALIZACJA: PODSTAWY MUZYKOLOGII

Treści nauczania	CELE KSZTAŁCENIA		
	Wiedza	Umiejętności	Kompetencje
	1. Przyswojenie wiedzy z zakresu podstaw muzykologii.	2. Wykorzystanie w praktyce wiadomości z zakresu podstaw muzykologii.	3. Pogłębianie i aktualizowanie wiedzy oraz doskonalenie umiejętności zawodowych, w tym z wykorzystaniem technologii informacyjnej i komunikacyjnej.
	Kryteria weryfikacji – uczeń:		
1) wprowadzenie do muzykologii;	1) charakteryzuje historię, przedmioty zainteresowania i cele muzykologii jako nauki z uwzględnieniem najnowszych zjawisk;	1) posługuje się podstawowymi pojęciami z zakresu historii i systematyki muzykologii; 2) wskazuje obszary działalności wybranych polskich chórów, orkiestr, zespołów muzyki nowej,	1) analizuje i ocenia własne kompetencje; 2) identyfikuje obszary wiedzy i umiejętności wymagające doskonalenia; 3) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija

	2) identyfikuje różne obszary współczesnego życia muzycznego; 3) wyjaśnia problematykę wykonawstwa historycznego; 4) omawia podstawowe zagadnienia z zakresu historii teorii muzyki; 5) opisuje wybrane zagadnienia z zakresu psychologii muzyki; 6) omawia europejskie i pozaeuropejskie kultury muzyczne; 7) omawia zasady dyskusji muzykologicznej.	filharmonii, festiwali, stowarzyszeń, fundacji, wydawnictw oraz innych instytucji życia muzycznego; 3) wyjaśnia wpływ badań muzykologicznych na wykonawstwo; 4) streszcza dokonania wybranych teoretyków muzyki; 5) nakreśla problematykę związaną z podstawami działania ludzkiego systemu słuchowego, reakcjami emocjonalnymi na muzykę, zdolnościami muzycznymi (słuch absolutny, synestezja), „tapetą akustyczną”, muzykoterapią; 6) rozpoznaje zjawiska emblematyczne dla poznanych kultur muzycznych europejskich i pozaeuropejskich.	umiejętności wykorzystując różne źródła informacji, w tym internetowe bazy wiedzy i serwisy strumieniowe, potrafi dokonać selekcji materiałów i krytycznie je ocenić; 4) angażuje się w realizację wyznaczonych zadań; 5) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.
2) pisemne i ustne wypowiedzi o muzyce;	1) charakteryzuje typy prac z zakresu krytyki muzycznej; 2) określa wybrane funkcje i techniki muzyki filmowej; 3) rozróżnia własności języka używanego w piśmiennictwie naukowym i popularnonaukowym.	1) tworzy zróżnicowane formy krytyk muzycznych, w tym recenzje, eseje, podcasty o muzyce, prelekcje – wprowadzenia do koncertów szkolnych, wywiady z wykonawcami lub kompozytorami pracującymi w szkole; 2) rozpoznaje takie zjawiska, jak: muzyka diegetyczna i niediegetyczna, Mickey Mousing, motywy przypominające, piosenka filmowa, cytaty z muzyki już zaistniałej; 3) interpretuje ujęcia muzyki w filmach fabularnych; 4) korzysta w celu analizy języka z czasopism muzycznych.	
3) źródła muzyczne i notacja muzyczna;	1) opisuje dzieje notacji muzycznej; 2) identyfikuje cyfrowe biblioteki i repozytoria muzyczne; 3) odczytuje źródła muzyczne (nutowe, ikonograficzne i dźwiękowe) w bibliotekach	1) rozpoznaje różne typy notacji; 2) korzysta z cyfrowych serwisów muzycznych; 3) posługuje się źródłami nutowymi, ikonograficznymi i dźwiękowymi pozyskanymi z bibliotek i repozytoriów cyfrowych;	

	i repozytoriach cyfrowych; 4) rozróżnia najpopularniejsze edytory nutowe; 5) podaje podstawowe zasady edycji plików dźwiękowych; 6) wskazuje sposoby wizualizacji muzyki; 7) określa możliwości ogólnodostępnych cyfrowych narzędzi wspomagających analizę muzyki.	4) wykonuje transkrypcje źródeł w edytorach nutowych; 5) stosuje dostępne w internecie wizualizacje do interpretacji zjawisk muzycznych; 6) użytkuje ogólnodostępne narzędzia cyfrowe do analizy utworów muzycznych.	
4) muzyka wokół nas - konteksty muzyki.	1) charakteryzuje podstawy ekologii akustycznej i teorii audiosfery; 2) rozróżnia ciszę i dźwięk jako elementy strukturalne muzyki; 3) omawia recepcję muzyki w sztukach wizualnych; 4) określa przejawy matematyki w muzyce; 5) wskazuje rolę kobiet w historii muzyki; 6) wymienia powiązania między współczesną kulturą muzyczną a popkulturą.	1) realizuje spacery dźwiękowe przy użyciu wybranych ogólnodostępnych aplikacji; 2) prezentuje założenia myśli Johna Cage'a i jej recepcję oraz podstawy estetyki noise; 3) wyszukuje obrazy i rzeźby inspirowane muzyką oraz wizerunki kompozytorów; 4) weryfikuje zastosowanie proporcji liczbowych, algorytmów, kombinatoryki i procedur losowych w muzyce oraz przekształceń geometrycznych w zapisie kompozycji muzycznych; 5) nakreśla znaczenie kobiet w różnych obszarach działalności muzycznej; 6) rozpoznaje wpływ muzyki popularnej na twórczość kompozytorów ostatnich dekad oraz obecność muzyki klasycznej w popkulturze.	
WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA 1. Sala lekcyjna. 2. Wyposażenie sali: ławki, krzesła, tablica, zestaw komputerowy, sprzęt audiowizualny.			

Minimalna liczba godzin kształcenia w zawodzie wynosi:

1) w ogólnokształcącej szkole muzycznej II stopnia:
   a) w specjalności instrumentalistyka – **41** (w ujęciu tygodniowym),
   b) w specjalności instrumentalistyka jazzowa – **54** (w ujęciu tygodniowym),
   c) w specjalności rytmika – **47 1/3** (w ujęciu tygodniowym),
   d) w specjalności lutnictwo – **68** (w ujęciu tygodniowym),
   e) w specjalności wokalistyka – **52** (w ujęciu tygodniowym),
   f) w specjalności wokalistyka jazzowa – **59 2/3** (w ujęciu tygodniowym),

g) w specjalności teoria muzyki – **41 1/3**[1)] (w ujęciu tygodniowym);

2) w szkole muzycznej II stopnia:

a) w specjalności instrumentalistyka – **56 1/3** (w ujęciu tygodniowym),

b) w specjalności instrumentalistyka jazzowa – **56** (w ujęciu tygodniowym),

c) w specjalności rytmika – **64** (w ujęciu tygodniowym),

d) w specjalności wokalistyka – **54** (w ujęciu tygodniowym),

e) w specjalności wokalistyka jazzowa – **61 2/3** (w ujęciu tygodniowym),

f) w specjalności teoria muzyki – **46**[2)] (w ujęciu tygodniowym).

[1)] Obliczono dla ucznia realizującego w klasach I–II specjalność instrumentalistyka jako zajmującą najmniejszą liczbę godzin kształcenia w ujęciu tygodniowym.

[2)] Obliczono dla ucznia realizującego w ramach czteroletniego cyklu kształcenia w klasach I–II specjalność wokalistyka jako zajmującą najmniejszą liczbę godzin kształcenia w ujęciu tygodniowym.

Załącznik nr 5

PODSTAWA PROGRAMOWA KSZTAŁCENIA W ZAWODZIE TANCERZ (SYMBOL CYFROWY 343701)

Przedmiotem głównym w zawodzie tancerz jest taniec klasyczny.

<table>
<tr><td colspan="4">AUDYCJE MUZYCZNE</td></tr>
<tr><td rowspan="3">Treści nauczania</td><td colspan="3">CELE KSZTAŁCENIA</td></tr>
<tr><td>Wiedza</td><td>Umiejętności</td><td>Kompetencje</td></tr>
<tr><td>1. Przyswojenie wiedzy z zakresu audycji muzycznych.</td><td>2. Wykorzystanie w praktyce wiadomości z zakresu audycji muzycznych.</td><td>3. Pogłębianie i aktualizowanie wiedzy oraz doskonalenie umiejętności zawodowych, w tym z wykorzystaniem technologii informacyjnej i komunikacyjnej.</td></tr>
<tr><td></td><td colspan="3">Kryteria weryfikacji – uczeń:</td></tr>
<tr><td>1) gatunki muzyczne;</td><td>1) określa rodzaje i funkcje muzyki;
2) charakteryzuje wybrane gatunki muzyki wokalnej, instrumentalnej, wokalno-instrumentalnej.</td><td>1) rozpoznaje na podstawie przykładów słuchowych różne rodzaje muzyki (klasyczna, ludowa, instrumentalna, wokalna, absolutna, programowa);
2) rozpoznaje na podstawie materiału słuchowego gatunki muzyczne.</td><td rowspan="5">1) analizuje i ocenia własne kompetencje;
2) identyfikuje obszary wiedzy i umiejętności wymagające doskonalenia;
3) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności wykorzystując różne źródła informacji, w tym internetowe bazy wiedzy i serwisy strumieniowe, potrafi dokonać selekcji materiałów i krytycznie je ocenić;
4) angażuje się w realizację wyznaczonych zadań;
5) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.</td></tr>
<tr><td>2) obsada wykonawcza;</td><td>1) klasyfikuje instrumenty ze względu na źródło dźwięku;
2) klasyfikuje głosy ludzkie;
3) omawia rodzaje zespołów wykonawczych.</td><td>1) rozpoznaje na podstawie materiału słuchowego lub materiałów wizualnych instrumenty muzyczne;
2) rozpoznaje na podstawie materiału słuchowego głosy ludzkie;
3) rozpoznaje na podstawie materiału słuchowego lub materiałów wizualnych różne zespoły wykonawcze.</td></tr>
<tr><td>3) faktura muzyczna;</td><td>charakteryzuje rodzaje faktury muzycznej.</td><td>rozpoznaje na podstawie przykładu słuchowego i materiałów wizualnych rodzaj faktury muzycznej.</td></tr>
<tr><td>4) zasady kształtowania dzieła muzycznego;</td><td>charakteryzuje podstawowe zasady kształtowania dzieła muzycznego.</td><td>rozpoznaje na podstawie przykładu słuchowego lub materiałów wizualnych zasadę kształtowania dzieła muzycznego.</td></tr>
</table>

5) współczynniki dzieła muzycznego;	charakteryzuje współczynniki dzieła muzycznego.	porządkuje za pomocą analizy słuchowej, wzrokowej lub słuchowo-wzrokowej współczynniki dzieła muzycznego.	
6) muzyka ludowa;	1) określa cechy polskich tańców narodowych i wybranych tańców innych narodów; 2) wyjaśnia pojęcie stylizacji.	1) porównuje na podstawie przykładów słuchowych oraz materiałów wizualnych cechy polskich tańców narodowych i tańców innych narodów; 2) rozpoznaje przykłady stylizacji w twórczości wybranych kompozytorów.	
7) historia muzyki.	1) charakteryzuje epoki w historii muzyki; 2) wymienia kompozytorów reprezentatywnych dla poszczególnych epok.	1) porządkuje epoki chronologicznie; 2) określa cechy muzyczne typowe dla każdej epoki; 3) łączy dzieje muzyki z innymi dziedzinami sztuki oraz z historią powszechną; 4) wypowiada się o muzyce stosując terminologię specjalistyczną.	
WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA 1. Sala dydaktyczna. 2. Wyposażenie sali: instrument klawiszowy (klasyczny lub elektroniczny), tablica, tablica w pięciolinię, sprzęt audiowizualny.			

HISTORIA TAŃCA			
Treści nauczania	CELE KSZTAŁCENIA		
	Wiedza	Umiejętności	Kompetencje
	1. Przyswojenie wiedzy z zakresu historii tańca.	2. Wykorzystanie w praktyce wiadomości z zakresu historii tańca.	3. Pogłębianie i aktualizowanie wiedzy oraz doskonalenie umiejętności zawodowych, w tym z wykorzystaniem technologii informacyjnej i komunikacyjnej.
	Kryteria weryfikacji – uczeń:		
1) periodyzacja dziejów historii tańca;	1) charakteryzuje epoki, kierunki, style, tendencje w dziejach historii tańca; 2) odczytuje dzieje historii tańca w kontekście	1) porządkuje epoki chronologicznie od prehistorii po współczesność; 2) sytuuje w czasie i w przestrzeni geograficznej epoki,	1) analizuje i ocenia własne kompetencje; 2) identyfikuje obszary wiedzy i umiejętności

	historyczno-kulturowym; 3) wymienia dzieła taneczne reprezentatywne dla poszczególnych epok, kierunków i stylów tańca.	kierunki, style, tendencje w dziejach historii tańca; 3) łączy dzieje historii tańca z innymi dyscyplinami artystycznymi i historią powszechną; 4) łączy znaczące dzieła ze środowiskiem artystycznym; 5) rozpoznaje na podstawie przykładów: źródłowych, wizualnych i wizualno-słuchowych wybrane dzieła taneczne reprezentatywne dla poszczególnych epok, kierunków i stylów tańca; 6) analizuje teksty źródłowe.	wymagające doskonalenia; 3) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności wykorzystując różne źródła informacji, w tym internetowe bazy wiedzy i serwisy strumieniowe, potrafi dokonać selekcji materiałów i krytycznie je ocenić; 4) angażuje się w realizację wyznaczonych zadań; 5) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.
2) choreografowie, tancerze i teoretycy tańca;	1) charakteryzuje osiągniecia wybranych zagranicznych i polskich choreografów, tancerzy i teoretyków tańca; 2) określa czas, w którym działali wybrani zagraniczni i polscy choreografowie, tancerze i teoretycy tańca.	1) przyporządkowuje najważniejszych zagranicznych i polskich choreografów, tancerzy i teoretyków do odpowiedniego okresu historycznego oraz miejsca działalności; 2) łączy najważniejszych zagranicznych i polskich choreografów, tancerzy oraz teoretyków tańca z techniką, stylem, kierunkiem, rodzajem widowiska; 3) łączy najważniejszych zagranicznych i polskich choreografów, tancerzy z ich dziełami i kreacjami tanecznymi.	
3) analiza i interpretacja dzieł tanecznych;	1) formułuje wypowiedzi o wybranych dziełach tanecznych z różnych epok; 2) interpretuje wybrane dzieła taneczne w kontekście historycznym.	1) dokonuje wizualnej oraz wizualno-słuchowej analizy dzieł tanecznych pod względem strukturalnym i estetycznym, z uwzględnieniem treści, techniki, stylu i kierunku tańca, oraz ich interpretacji z uzasadnieniem własnego stanowiska; 2) porównuje dzieła reprezentujące różne okresy historyczne, techniki, style i kierunki taneczne; 3) rozpoznaje rodzaje tańca, techniki, style i	

		kierunki taneczne, rodzaje widowisk na podstawie opisu, nagrań i tekstów źródłowych.	
4) polskie tańce narodowe i tańce charakterystyczne;	1) charakteryzuje polskie tańce narodowe i wybrane tańce charakterystyczne; 2) wymienia dzieła sceniczne, w których występuje polski folklor taneczny i tańce charakterystyczne.	1) rozpoznaje na podstawie przykładów: źródłowych, wizualnych i wizualno-słuchowych polskie tańce narodowe i tańce charakterystyczne; 2) rozpoznaje na podstawie przykładów: źródłowych, wizualnych oraz wizualno-słuchowych dzieła sceniczne, w których występuje polski folklor taneczny i tańce charakterystyczne.	
5) taniec dawny;	charakteryzuje wybrane tańce dawne.	1) przyporządkowuje wybrane tańce dawne do odpowiedniego okresu historycznego; 2) rozpoznaje na podstawie przykładów: źródłowych, wizualnych i wizualno-słuchowych wybrane tańce dawne.	
6) zespoły taneczne;	1) wymienia znaczące zespoły baletowe i taneczne w Polsce i na świecie; 2) podaje znaczących założycieli zespołów baletowych i tanecznych oraz ich osiągnięcia.	łączy zespoły z techniką taneczną, repertuarem, założycielem i miejscem działalności.	
7) szkoły tańca klasycznego;	wskazuje szkoły tańca klasycznego.	1) łączy szkoły tańca klasycznego z ich przedstawicielami; 2) przyporządkowuje szkoły tańca klasycznego do odpowiedniego okresu historycznego; 3) rozpoznaje na podstawie przykładów: źródłowych, wizualnych oraz wizualno-słuchowych cechy szkół tańca klasycznego.	
8) specjalistyczna terminologia.	1) definiuje terminy i pojęcia z dziedziny teorii, estetyki i historii tańca; 2) definiuje terminy i pojęcia związane ze współczesnymi dziełami tanecznymi.	1) stosuje terminy i pojęcia z dziedziny teorii, estetyki i historii tańca dotyczące: notacji tańca, technik tańca, technik wspomagających taniec, dzieła tanecznego, procesu powstawania dzieła i kanonów sztuki tańca;	

		2) stosuje terminy i pojęcia związane z realizacją współczesnego dzieła tanecznego.	
WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA 1. Sala dydaktyczna. 2. Sprzęt audiowizualny.			
PARTNEROWANIE			
CELE KSZTAŁCENIA			
Wiedza	Umiejętności		Kompetencje
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu partnerowania.	2. Wykształcenie umiejętności posługiwania się techniką partnerowania w artystycznej formie.	3. Prezentacja publiczna.	4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.
Treści nauczania	Kryteria weryfikacji		
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu partnerowania.			
	Uczeń:		
1) zasady bezpieczeństwa i higieny pracy;	1) określa warunki bezpieczeństwa i higieny pracy tancerza; 2) identyfikuje zagrożenia powstające przy intensywnym wysiłku fizycznym w partnerowaniu oraz przy tańczeniu w duecie i grupie; 3) omawia czynniki wpływające na bezpieczeństwo, w tym wyjaśnia zasady odżywiania i regeneracji, omawia sposoby przygotowania ciała do wytężonej pracy fizycznej i metody radzenia sobie ze stresem.		
2) wiedza z zakresu partnerowania;	1) definiuje kanony estetyki poszczególnych technik tanecznych; 2) wyjaśnia podobieństwo i oddziaływanie na siebie technik tańca; 3) wymienia reprezentatywne dzieła światowej literatury baletowej; 4) wymienia wybitnych choreografów i tancerzy o znaczącym dorobku artystycznym.		
3) technika partnerowania.	1) identyfikuje pozy i elementy partnerowania charakterystyczne dla różnych technik tanecznych; 2) omawia sposoby wykonania elementów partnerowania w duecie i w grupie; 3) określa czynności partnerów w duecie i w grupie; 4) wyjaśnia terminologię specjalistyczną; 5) odczytuje związek budowy ciała z możliwościami wykonawczymi.		
2. Wykształcenie umiejętności posługiwania się techniką partnerowania w artystycznej formie.			
	Uczeń:		
1) technika taneczna;	1) stosuje partnerowanie właściwe dla różnych technik; 2) prezentuje koordynację ruchu właściwą dla partnerowania w różnych technikach; 3) planuje i kontroluje swoje przemieszczanie się w przestrzeni tanecznej w kontakcie z partnerem i grupą; 4) wykorzystuje pamięć muzyczno-ruchową; 5) wykorzystuje w działaniach praktycznych wiedzę teoretyczną z zakresu różnych technik; 6) posługuje się specjalistyczną terminologią; 7) stosuje różne sposoby przygotowania ciała i umysłu do pracy fizycznej.		
2) interpretacja i kreacja;	1) interpretuje ruch zgodnie ze stylem danej epoki lub danego choreografa; 2) nadaje ruchowi wyrazistość, ekspresję i indywidualny wyraz artystyczny; 3) wykazuje się kreatywnością, muzykalnością i wrażliwością artystyczną.		
3) samodzielna praca;	1) przestrzega zasad bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) realizuje samodzielny proces ćwiczenia według wskazówek nauczyciela; 3) kontroluje własne wykonanie; 4) potrafi ocenić jakość wykonywanych zadań; 5) stosuje różne sposoby wzmacniania ciała i rozwijania jego możliwości; 6) korzysta z narzędzi pomocnych w ćwiczeniu;		

	7) planuje i organizuje systematyczną pracę.
4) współpraca.	1) współpracuje z partnerem w duetach i z partnerami w choreografiach zespołowych; 2) współtworzy wyraz artystyczny w kontakcie z partnerem i partnerami z zespołu; 3) współpracuje z twórcami, artystami, inspicjentem oraz obsługą techniczną sceny.
3. Prezentacja publiczna.	
	Uczeń:
1) praktyka sceniczna;	1) koncentruje się podczas występu; 2) opanowuje tremę; 3) stosuje zasady odpowiedniego zachowania podczas prezentacji scenicznej; 4) ocenia warunki sceniczne i dostosowuje do nich sposób wykonania; 5) prezentuje choreografię zgodnie z właściwym dla niej stylem lub konwencją choreograficzną.
2) prezentacja w mediach cyfrowych.	1) korzysta z technologii informacyjnej i komunikacyjnej w realizacji zadań artystycznych; 2) obsługuje sprzęt elektroniczny umożliwiający rejestrację własnych prezentacji; 3) potrafi publikować swoje prezentacje artystyczne z zachowaniem ochrony własności intelektualnej.
4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.	
	Uczeń:
1) rozwój artystyczny i zawodowy;	1) analizuje własne kompetencje; 2) identyfikuje obszary wiedzy i umiejętności wymagające doskonalenia; 3) wyznacza sobie cele rozwojowe, sposoby i terminy ich realizacji; 4) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności; 5) wykorzystuje różne źródła informacji w celu doskonalenia umiejętności zawodowych; 6) dokumentuje i archiwizuje własne dokonania twórcze; 7) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.
2) etyka zawodowa.	1) przestrzega zasad etycznych oraz utrzymuje właściwe relacje w środowisku artystycznym; 2) przewiduje skutki podejmowanych działań i ponosi odpowiedzialność za podejmowane decyzje.
WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA: 1. Sala baletowa. 2. Wyposażenie sali: ściana z lustrami, drążek, specjalistyczna podłoga baletowa, fortepian lub pianino. 3. Wyposażenie szkoły: sprzęt audiowizualny. 4. Scena teatralna lub sala koncertowa.	

RYTMIKA			
Treści nauczania	CELE KSZTAŁCENIA		
	Wiedza	Umiejętności	Kompetencje
	1. Przyswojenie wiedzy z zakresu rytmiki.	2. Wykorzystanie w praktyce posiadanych wiadomości z zakresu rytmiki.	3. Pogłębianie i aktualizowanie wiedzy, w tym z wykorzystaniem technologii informacyjnej i komunikacyjnej.
	Kryteria weryfikacji – uczeń:		

1) zasady bezpieczeństwa i higieny pracy;	1) określa warunki bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) określa czynniki wpływające na bezpieczeństwo.	1) dobiera metody i sposoby realizacji ćwiczeń do zastanych warunków; 2) przestrzega ustalonych zasad bezpieczeństwa i higieny pracy.	1) analizuje i ocenia własne kompetencje; 2) identyfikuje obszary wiedzy i umiejętności wymagające doskonalenia; 3) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności wykorzystując różne źródła informacji, w tym internetowe bazy wiedzy i serwisy strumieniowe, potrafi dokonać selekcji materiałów i krytycznie je ocenić; 4) angażuje się w realizację wyznaczonych zadań; 5) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.
2) notacja muzyczna;	określa zasady notacji muzycznej: pięciolinia, położenie nut na pięciolinii, klucz wiolinowy i basowy, znaki chromatyczne, nazwy nut literowe i solmizacyjne.	1) stosuje poznane zasady notacji muzycznej; 2) realizuje nuty głosem z użyciem nazw solmizacyjnych i literowych.	
3) metrorytmika;	1) rozróżnia wartości i grupy rytmiczne nut i pauz; 2) rozróżnia takty o ćwierćnutowej i ósemkowej jednostce miary; 3) definiuje takty proste i złożone; 4) rozróżnia regularny i nieregularny podział wartości rytmicznych; 5) identyfikuje przedtakt; 6) rozróżnia grupy rytmiczne; 7) wyjaśnia zasady tworzenia rytmów uzupełniających; 8) określa zasady łańcucha tematów rytmicznych; 9) omawia zjawisko polirytmii i polimetrii; 10) definiuje pojęcia synkopy i ostinato.	1) tworzy lub improwizuje rytmy w wybranych taktach z zastosowaniem znanych wartości rytmicznych oraz grup rytmicznych; 2) rozpoznaje i zapisuje usłyszane tematy rytmiczne; 3) realizuje tematy rytmiczne w sposób ustalony lub ruchem dowolnym; 4) wykonuje rytmy z uzupełnieniem i z przedtaktem; 5) realizuje łańcuchy tematów rytmicznych; 6) realizuje różne formy polirytmii i polimetrii oraz ostinato.	
4) terminologia muzyczna;	identyfikuje pojęcia: akcent, miara taktu, takt, kreska taktowa, oznaczenia metryczne, znaki repetycji, volta.	1) stosuje poznane pojęcia w wypowiedzi ustnej i pisemnej; 2) realizuje poznane pojęcia w działaniach w zakresie rytmiki.	
5) elementy dzieła muzycznego;	1) nazywa poszczególne elementy dzieła muzycznego; 2) definiuje podstawowe typy formy i faktury muzycznej; 3) określa frazę muzyczną i budowę formalną utworu.	1) stosuje poznane pojęcia w działaniach praktycznych; 2) klasyfikuje zjawiska z zakresu elementów dzieła muzycznego we fragmentach muzycznych na podstawie analizy	

		słuchowej, wzrokowej i słuchowo-wzrokowej; 3) przekłada poszczególne elementy dzieła muzycznego na język ciała; 4) komponuje ruch zgodnie z frazą muzyczną i budową utworu.	
6) systemy dźwiękowe i struktury muzyczne;	1) rozróżnia pojęcia majoru i minoru oraz oparte na nich struktury melodyczne (gamy i trójdźwięki); 2) określa budowę gam durowych w odmianie naturalnej (do jednego znaku przykluczowego) i gamy a-moll w odmianie naturalnej i harmonicznej; 3) określa budowę triady harmonicznej w poznanych gamach; 4) definiuje pojęcia półtonu i całego tonu; 5) rozróżnia wybrane interwały.	1) rozpoznaje ze słuchu, buduje, realizuje głosem i na instrumentach oraz wyraża w ruchu poznane struktury melodyczno-rytmiczne; 2) improwizuje głosem, na instrumentach lub w ruchu motywy melodyczno-rytmiczne.	
7) śpiew;	omawia zasady prawidłowego oddychania w mowie i śpiewie.	1) stosuje zasady prawidłowego oddychania w mowie i śpiewie; 2) wykonuje piosenki jednogłosowe i kanony.	
8) aparat ruchowy, estetyka ruchu;	1) określa podstawowe zasady działania ciała ludzkiego (praca mięśni i stawów, prawidłowa postawa); 2) wyjaśnia zasady koordynacji ruchowej w ćwiczeniu.	1) wykonuje ćwiczenia z odpowiednią estetyką ruchu, precyzją wykonawczą i koordynacją; 2) utrzymuje prawidłową postawę ciała; 3) wykorzystuje orientację przestrzenną; 4) łączy umiejętność koncentracji, samokontroli, podzielności uwagi, szybkiej reakcji; 5) tworzy własne etiudy muzyczno-ruchowe w oparciu o zagadnienia realizowane na zajęciach; 6) interpretuje ruchem muzykę indywidualnie i w grupie;	

		7) wyraża stany emocjonalne za pomocą ruchu; 8) wykonuje kompozycje przestrzenno-ruchowe.	
9) gra na instrumentach.	identyfikuje instrumenty z instrumentarium Orffa.	1) używa instrumentów w sposób konwencjonalny i niekonwencjonalny; 2) tworzy i odtwarza proste akompaniamenty; 3) realizuje proste struktury melodyczno-rytmiczne na instrumencie melodycznym; 4) tworzy wypowiedzi dźwiękowe z użyciem wybranego instrumentu na zadany temat.	

WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA 1. Sala dydaktyczna. 2. Wyposażenie sali: tablica, tablica w pięciolinię, instrumentarium Orffa, akcesoria do nauki rytmiki, instrument klawiszowy (klasyczny lub elektroniczny), sprzęt audiowizualny.			
TANIEC DAWNY			
CELE KSZTAŁCENIA			
Wiedza	Umiejętności		Kompetencje
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu tańca dawnego.	2. Wykształcenie umiejętności posługiwania się techniką tańca dawnego w formie artystycznej.	3. Prezentacja publiczna.	4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.
Treści nauczania	Kryteria weryfikacji		
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu tańca dawnego.			
	Uczeń:		
1) zasady bezpieczeństwa i higieny pracy;	1) określa warunki bezpieczeństwa i higieny pracy tancerza; 2) omawia czynniki wpływające na bezpieczeństwo, w tym wyjaśnia zasady odżywiania i regeneracji, omawia sposoby przygotowania ciała do wytężonej pracy fizycznej i metody radzenia sobie ze stresem.		
2) wiedza z zakresu tańca dawnego;	1) definiuje kanony estetyki w poszczególnych epokach; 2) rozróżnia style i formy taneczne oraz kierunki tańca charakterystyczne dla poszczególnych epok historycznych od XVI do XIX wieku; 3) omawia i opisuje formy taneczne występujące w różnych epokach; 4) identyfikuje systemy notacji tańców dawnych; 5) opisuje kostium charakterystyczny dla każdego stylu tańca; 6) charakteryzuje obyczaje i wzorce zachowań w epokach dawnych; 7) identyfikuje utwory muzyczne charakterystyczne dla określonych stylów i form tanecznych; 8) wymienia choreografie reprezentatywne dla poszczególnych epok i stylów; 9) omawia twórczość teoretyczną i choreograficzną mistrzów tańca z różnych epok.		
3) technika tańca dawnego.	1) charakteryzuje styl i charakter tańców dawnych i muzyki dawnej; 2) podaje zasady wykonania poszczególnych kroków i figur typowych dla form tanecznych; 3) wyjaśnia terminologię specjalistyczną.		
2. Wykształcenie umiejętności posługiwania się techniką tańca dawnego w formie artystycznej.			
	Uczeń:		

1) technika taneczna;	1) wykonuje wybrane tańce dawne z okresu od XVI do XIX wieku; 2) posługuje się koordynacją ruchu właściwą dla tańca dawnego; 3) planuje i kontroluje swoje przemieszczanie się w przestrzeni tanecznej; 4) wykorzystuje w działaniach praktycznych wiedzę teoretyczną; 5) stosuje terminologię specjalistyczną; 6) prezentuje wybrane tańce dawne we właściwym dla nich tempie i charakterze; 7) stosuje różne sposoby przygotowania ciała i umysłu do pracy fizycznej.
2) interpretacja i kreacja;	1) stosuje właściwy styl dla każdej formy tanecznej; 2) tworzy charakter postaci za pomocą retoryki gestu, ekspresji ciała i rekwizytu; 3) wykorzystuje afekty stosowane w muzyce dawnej; 4) nadaje ruchowi wyrazistość, ekspresję i indywidualny wyraz artystyczny; 5) wykazuje się kreatywnością, muzykalnością i wrażliwością artystyczną.
3) samodzielna praca;	1) przestrzega zasad bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) realizuje samodzielny proces ćwiczenia według wskazówek nauczyciela; 3) kontroluje własne wykonanie; 4) potrafi ocenić jakość wykonywanych zadań; 5) stosuje różne sposoby wzmacniania ciała i rozwijania jego możliwości; 6) korzysta z narzędzi pomocnych w ćwiczeniu; 7) planuje i organizuje systematyczną pracę.
4) współpraca.	1) współpracuje z partnerem w duetach i z partnerami w choreografiach zespołowych; 2) współtworzy wyraz artystyczny w kontakcie z partnerem i partnerami z zespołu; 3) współpracuje z twórcami, artystami, inspicjentem oraz obsługą techniczną sceny.
3. Prezentacja publiczna.	
	Uczeń:
1) praktyka sceniczna;	1) koncentruje się podczas występu; 2) opanowuje tremę; 3) stosuje zasady odpowiedniego zachowania podczas prezentacji scenicznej; 4) ocenia warunki sceniczne i dostosowuje do nich sposób wykonania; 5) prezentuje choreografię zgodnie z właściwym dla niej stylem lub konwencją choreograficzną.
2) prezentacja w mediach cyfrowych.	1) korzysta z technologii informacyjnej i komunikacyjnej w realizacji zadań artystycznych; 2) obsługuje sprzęt elektroniczny umożliwiający rejestrację własnych prezentacji; 3) potrafi publikować swoje prezentacje artystyczne z zachowaniem ochrony własności intelektualnej.
4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.	
	Uczeń:
1) rozwój artystyczny i zawodowy;	1) analizuje własne kompetencje; 2) identyfikuje obszary wiedzy i umiejętności wymagające doskonalenia; 3) wyznacza sobie cele rozwojowe, sposoby i terminy ich realizacji; 4) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności; 5) wykorzystuje różne źródła informacji w celu doskonalenia umiejętności zawodowych; 6) dokumentuje i archiwizuje własne dokonania twórcze; 7) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.
2) etyka zawodowa.	1) przestrzega zasad etycznych oraz utrzymuje właściwe relacje w środowisku artystycznym;

	2) przewiduje skutki podejmowanych działań i ponosi odpowiedzialność za podejmowane decyzje.
WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA: 1. Sala baletowa. 2. Wyposażenie sali: ściana z lustrami, drążek, specjalistyczna podłoga baletowa, fortepian lub pianino. 3. Wyposażenie szkoły: sprzęt audiowizualny. 4. Scena teatralna lub sala koncertowa.	

TANIEC KLASYCZNY			
CELE KSZTAŁCENIA			
Wiedza	Umiejętności		Kompetencje
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu tańca klasycznego.	2. Wykształcenie umiejętności posługiwania się techniką tańca klasycznego w formie artystycznej.	3. Prezentacja publiczna.	4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.
Treści nauczania	Kryteria weryfikacji		
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu tańca klasycznego.			
	Uczeń:		
1) zasady bezpieczeństwa i higieny pracy;	1) określa warunki bezpieczeństwa i higieny pracy tancerza; 2) omawia czynniki wpływające na bezpieczeństwo, w tym wyjaśnia zasady odżywiania i regeneracji, omawia sposoby przygotowania ciała do wytężonej pracy fizycznej i metody radzenia sobie ze stresem.		
2) wiedza z zakresu tańca klasycznego;	1) charakteryzuje estetykę tańca klasycznego; 2) charakteryzuje sceniczne formy prezentacji; 3) podaje znaczenie koordynacji muzyczno-ruchowej; 4) opisuje kostium baletowy charakterystyczny dla danego stylu; 5) wymienia reprezentatywne dzieła światowej literatury baletowej; 6) wymienia wybitnych tancerzy o znaczącym dorobku artystycznym.		
3) technika tańca klasycznego.	1) omawia strukturę lekcji tańca klasycznego, w tym nazywa i opisuje ćwiczenia, pozy oraz skład kombinacji; 2) określa zadania oraz cel poszczególnych ćwiczeń; 3) podaje zasady wykonania poszczególnych ćwiczeń, póz i kombinacji; 4) określa charakter muzyki oraz jej związek z ruchem; 5) wyjaśnia terminologię specjalistyczną; 6) identyfikuje wpływ anatomicznej budowy ciała na jakość ruchu.		
2. Wykształcenie umiejętności posługiwania się techniką tańca klasycznego w formie artystycznej.			
	Uczeń:		
1) technika taneczna;	1) wykonuje ćwiczenia tańca klasycznego w kombinacjach przy drążku i na środku sali, a także w kombinacjach allegro oraz z zastosowaniem point (dotyczy grupy dziewcząt); 2) prezentuje fragmenty z repertuaru tańca klasycznego; 3) kontroluje ustawienie ciała oraz pozycji rąk i nóg; 4) utrzymuje równowagę na dwóch i jednej nodze; 5) prezentuje koordynację muzyczno-ruchową, swobodę wykonawczą, płynność i elegancję zgodne z estetyką tańca klasycznego; 6) wykonuje ćwiczenia we właściwym dla nich tempie i charakterze; 7) wykorzystuje potencjał własnego ciała; 8) wykorzystuje w działaniach praktycznych wiedzę teoretyczną; 9) posługuje się terminologią specjalistyczną w mowie i piśmie; 10) stosuje różne sposoby przygotowania ciała i umysłu do pracy fizycznej.		
2) interpretacja i kreacja;	1) interpretuje repertuar baletowy zgodnie ze stylem danej epoki lub wizją choreografa; 2) nadaje ruchowi wyrazistość, ekspresję i indywidualny wyraz artystyczny; 3) wykazuje się kreatywnością, muzykalnością i wrażliwością artystyczną.		

3) samodzielna praca;	1) przestrzega zasad bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) realizuje samodzielny proces ćwiczenia według wskazówek nauczyciela; 3) kontroluje własne wykonanie; 4) potrafi ocenić jakość wykonywanych zadań; 5) obserwuje wykonywanie zadań przez innych uczniów, wyciąga wnioski i wdraża je do swojej pracy; 6) stosuje różne sposoby wzmacniania ciała i rozwijania jego możliwości; 7) korzysta z narzędzi pomocnych w ćwiczeniu; 8) planuje i organizuje systematyczną pracę.
4) współpraca.	1) współtworzy wyraz artystyczny wraz z partnerem i członkami zespołu; 2) współpracuje z twórcami, artystami, inspicjentem oraz obsługą techniczną sceny.
3. Prezentacja publiczna.	
	Uczeń:
1) praktyka sceniczna;	1) koncentruje się podczas występu; 2) opanowuje tremę; 3) stosuje zasady odpowiedniego zachowania podczas prezentacji scenicznej; 4) ocenia warunki sceniczne i dostosowuje do nich sposób wykonania; 5) prezentuje choreografię zgodnie z właściwym dla niej stylem lub konwencją choreograficzną.
2) prezentacja w mediach cyfrowych.	1) korzysta z technologii informacyjnej i komunikacyjnej w realizacji zadań artystycznych; 2) obsługuje sprzęt elektroniczny umożliwiający rejestrację własnych prezentacji; 3) potrafi publikować swoje prezentacje artystyczne z zachowaniem ochrony własności intelektualnej.
4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.	
	Uczeń:
1) rozwój artystyczny i zawodowy;	1) analizuje własne kompetencje; 2) identyfikuje obszary wiedzy i umiejętności wymagające doskonalenia; 3) wyznacza sobie cele rozwojowe, sposoby i terminy ich realizacji; 4) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności; 5) wykorzystuje różne źródła informacji w celu doskonalenia umiejętności zawodowych; 6) dokumentuje i archiwizuje własne dokonania twórcze; 7) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.
2) etyka zawodowa.	1) przestrzega zasad etycznych oraz utrzymuje właściwe relacje w środowisku artystycznym; 2) przewiduje skutki podejmowanych działań i ponosi odpowiedzialność za podejmowane decyzje.
WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA: 1. Sala baletowa. 2. Wyposażenie sali: ściana z lustrami, drążek, specjalistyczna podłoga baletowa, fortepian lub pianino. 3. Wyposażenie szkoły: sprzęt audiowizualny. 4. Scena teatralna lub sala koncertowa.	

TANIEC LUDOWY I CHARAKTERYSTYCZNY			
CELE KSZTAŁCENIA			
Wiedza	Umiejętności		Kompetencje
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu tańca ludowego i charakterystycznego.	2. Wykształcenie umiejętności posługiwania się techniką tańca ludowego i charakterystycznego w formie artystycznej.	3. Prezentacja publiczna.	4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.

Treści nauczania	Kryteria weryfikacji
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu tańca ludowego i charakterystycznego.	
	Uczeń:
1) zasady bezpieczeństwa i higieny pracy;	1) określa warunki bezpieczeństwa i higieny pracy tancerza; 2) omawia czynniki wpływające na bezpieczeństwo, w tym wyjaśnia zasady odżywiania i regeneracji, omawia sposoby przygotowania ciała do wytężonej pracy fizycznej i metody radzenia sobie ze stresem.
2) wiedza z zakresu tańca ludowego i charakterystycznego;	1) charakteryzuje style i formy taneczne; 2) omawia uwarunkowania społeczne i kulturowe oraz warunki geograficzne mające wpływ na styl i formę tańca; 3) opisuje stroje i ich wpływ na ruch i gest taneczny; 4) rozpoznaje schematy rytmiczne charakterystyczne dla różnych form i stylów tańca; 5) wymienia reprezentatywne dla techniki tańca charakterystycznego dzieła światowej literatury baletowej i uznanych zespołów ludowych; 6) wymienia wybitnych choreografów tworzących w technice tańca charakterystycznego i tancerzy charakterystycznych o znaczącym dorobku artystycznym.
3) technika tańca ludowego i charakterystycznego.	1) wymienia elementy, kroki i figury taneczne; 2) podaje zasady wykonawcze poszczególnych kroków i figur tanecznych; 3) określa charakter muzyki oraz jej związek z ruchem; 4) wyjaśnia pojęcia specjalistyczne.
2. Wykształcenie umiejętności posługiwania się techniką tańca ludowego i charakterystycznego w formie artystycznej.	
	Uczeń:
1) technika taneczna;	1) wykonuje elementy, kroki i figury w formie właściwej dla danego stylu tańca oraz w formie stylizacji; 2) posługuje się koordynacją ruchu właściwą dla danej formy i stylu tanecznego; 3) posługuje się rekwizytami typowymi dla danej formy i stylu tanecznego; 4) odzwierciedla w ruchu struktury rytmiczne i charakter muzyki; 5) prezentuje taniec solo, w parze i w zespole; 6) planuje i kontroluje swoje przemieszczanie się w przestrzeni; 7) wykorzystuje w działaniach praktycznych wiedzę teoretyczną; 8) posługuje się specjalistyczną terminologią; 9) stosuje różne sposoby przygotowania ciała i umysłu do pracy fizycznej.
2) interpretacja i kreacja;	1) stosuje ekspresję właściwą dla danego stylu i formy tanecznej; 2) łączy w indywidualny sposób technikę z ekspresją sceniczną; 3) wykazuje się kreatywnością, muzykalnością i wrażliwością artystyczną.
3) samodzielna praca;	1) przestrzega zasad bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) realizuje samodzielny proces ćwiczenia według wskazówek nauczyciela; 3) kontroluje własne wykonanie; 4) potrafi ocenić jakość wykonywanych zadań; 5) obserwuje wykonywanie zadań przez innych uczniów, wyciąga wnioski i wdraża je do swojej pracy; 6) doskonali swoją siłę fizyczną i sprawność ruchową; 7) korzysta z narzędzi pomocnych w ćwiczeniu; 8) planuje i organizuje systematyczną pracę.
4) współpraca.	1) współpracuje z partnerem w duetach i z partnerami w choreografiach zespołowych; 2) współtworzy wyraz artystyczny w kontakcie z partnerem i partnerami z zespołu;

	3) współpracuje z twórcami, artystami, inspicjentem oraz obsługą techniczną sceny.
3. Prezentacja publiczna.	
	Uczeń:
1) praktyka sceniczna;	1) koncentruje się podczas występu; 2) opanowuje tremę; 3) stosuje zasady odpowiedniego zachowania podczas prezentacji scenicznej; 4) ocenia warunki sceniczne i dostosowuje do nich sposób wykonania choreografii; 5) prezentuje choreografię zgodnie z właściwym dla niej stylem lub konwencją choreograficzną.
2) prezentacja w mediach cyfrowych.	1) korzysta z technologii informacyjnej i komunikacyjnej w realizacji zadań artystycznych; 2) obsługuje sprzęt elektroniczny umożliwiający rejestrację własnych prezentacji; 3) potrafi publikować swoje prezentacje artystyczne z zachowaniem ochrony własności intelektualnej.
4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.	
	Uczeń:
1) rozwój artystyczny i zawodowy;	1) analizuje własne kompetencje; 2) identyfikuje obszary wiedzy i umiejętności wymagające doskonalenia; 3) wyznacza sobie cele rozwojowe, sposoby i terminy ich realizacji; 4) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności; 5) wykorzystuje różne źródła informacji w celu doskonalenia umiejętności zawodowych; 6) dokumentuje i archiwizuje własne dokonania twórcze; 7) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.
2) etyka zawodowa.	1) przestrzega zasad etycznych oraz utrzymuje właściwe relacje w środowisku artystycznym; 2) przewiduje skutki podejmowanych działań i ponosi odpowiedzialność za podejmowane decyzje.
WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA: 1. Sala baletowa. 2. Wyposażenie sali: ściana z lustrami, drążek, specjalistyczna podłoga baletowa, fortepian lub pianino. 3. Wyposażenie szkoły: sprzęt audiowizualny. 4. Scena teatralna lub sala koncertowa.	
TANIEC WSPÓŁCZESNY	
CELE KSZTAŁCENIA	

Wiedza	Umiejętności		Kompetencje
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu tańca współczesnego.	2. Wykształcenie umiejętności posługiwania się technikami tańca współczesnego w formie artystycznej.	3. Prezentacja publiczna.	4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.

Treści nauczania	Kryteria weryfikacji
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu tańca współczesnego.	
	Uczeń:
1) zasady bezpieczeństwa i higieny pracy;	1) określa warunki bezpieczeństwa i higieny pracy tancerza; 2) omawia czynniki wpływające na bezpieczeństwo, w tym wyjaśnia zasady odżywiania i regeneracji, omawia sposoby przygotowania ciała do wytężonej pracy fizycznej i metody radzenia sobie ze stresem.
2) wiedza z zakresu tańca współczesnego;	1) charakteryzuje style i techniki tańca modern, contemporary i inne współczesne formy tańca;

	2) opisuje systematyki technik tańca współczesnego; 3) definiuje różne estetyki tańca; 4) wyjaśnia związki i zależności między teoretycznymi i praktycznymi elementami technik tańca współczesnego; 5) identyfikuje podobieństwa i oddziaływanie na siebie różnych technik i form tańca; 6) wymienia dzieła choreograficzne reprezentatywne dla techniki tańca współczesnego; 7) wymienia wybitnych choreografów tworzących w technikach tańca współczesnego o znaczącym dorobku artystycznym.
3) technika tańca współczesnego.	1) omawia elementy ruchowe wchodzące w skład kombinacji tanecznych; 2) wyjaśnia pojęcia typowe dla tańca współczesnego; 3) określa zadania oraz cel poszczególnych elementów ruchowych; 4) określa związek ruchu z muzyką.
2. Wykształcenie umiejętności posługiwania się technikami tańca współczesnego w formie artystycznej.	
	Uczeń:
1) technika taneczna;	1) posługuje się zasadami technik tańca współczesnego; 2) wykorzystuje wiedzę z anatomii i fizjologii; 3) wykonuje ćwiczenia, zadania i kombinacje ruchowe we wszystkich płaszczyznach, na różnych poziomach i w różnych kierunkach w przestrzeni; 4) kontroluje ustawienie ciała oraz pozycji rąk i nóg; 5) realizuje związki między ruchem a muzyką; 6) stosuje terminologię specjalistyczną; 7) stosuje różne sposoby przygotowania ciała i umysłu do wytężonej pracy.
2) interpretacja i kreacja;	1) łączy w indywidualny sposób technikę z ekspresją sceniczną; 2) wykorzystuje wyobraźnię, intuicję, emocjonalność i zdolność twórczego myślenia w pracy artystycznej; 3) wykorzystuje w działaniach praktycznych wiedzę z zakresu teorii tańca; 4) realizuje własne koncepcje artystyczne.
3) samodzielna praca;	1) przestrzega zasad bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) realizuje samodzielny proces ćwiczenia według wskazówek nauczyciela; 3) kontroluje własne wykonanie; 4) potrafi ocenić jakość wykonywanych zadań; 5) doskonali swoją siłę fizyczną i sprawność ruchową; 6) korzysta z narzędzi pomocnych w ćwiczeniu; 7) planuje i organizuje systematyczną pracę.
4) współpraca.	1) współpracuje z partnerem i zespołem tancerzy; 2) współtworzy wyraz artystyczny w kontakcie z partnerem i członkami zespołu; 3) współpracuje z twórcami, artystami, inspicjentem oraz obsługą techniczną sceny.
3. Prezentacja publiczna.	
	Uczeń:
1) praktyka sceniczna;	1) koncentruje się podczas występu; 2) opanowuje tremę; 3) stosuje zasady odpowiedniego zachowania podczas prezentacji scenicznej; 4) ocenia warunki sceniczne i dostosowuje do nich sposób wykonania choreografii;

	5) prezentuje choreografię zgodnie z właściwym dla niej stylem lub konwencją choreograficzną.		
2) prezentacja w mediach cyfrowych.	1) korzysta z technologii informacyjnej i komunikacyjnej w realizacji zadań artystycznych; 2) obsługuje sprzęt elektroniczny umożliwiający rejestrację własnych prezentacji; 3) potrafi publikować swoje prezentacje artystyczne z zachowaniem ochrony własności intelektualnej.		
4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.			
	Uczeń:		
1) rozwój artystyczny i zawodowy;	1) analizuje własne kompetencje; 2) identyfikuje obszary wiedzy i umiejętności wymagające doskonalenia; 3) wyznacza sobie cele rozwojowe, sposoby i terminy ich realizacji; 4) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności; 5) wykorzystuje różne źródła informacji w celu doskonalenia umiejętności zawodowych; 6) dokumentuje i archiwizuje własne dokonania twórcze; 7) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.		
2) etyka zawodowa.	1) przestrzega zasad etycznych oraz utrzymuje właściwe relacje w środowisku artystycznym; 2) przewiduje skutki podejmowanych działań i ponosi odpowiedzialność za podejmowane decyzje.		
WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA: 1. Sala baletowa. 2. Wyposażenie sali: ściana z lustrami, drążek, specjalistyczna podłoga baletowa, fortepian lub pianino. 3. Wyposażenie szkoły: sprzęt audiowizualny, maty gimnastyczne. 4. Scena teatralna lub sala koncertowa.			
UMUZYKALNIENIE			
Treści nauczania	CELE KSZTAŁCENIA		
	Wiedza	Umiejętności	Kompetencje
	1. Przyswojenie wiedzy z zakresu umuzykalnienia.	2. Wykorzystanie w praktyce wiadomości z umuzykalnienia.	3. Pogłębianie i aktualizowanie wiedzy, w tym z wykorzystaniem technologii informacyjnej i komunikacyjnej.
	Kryteria weryfikacji – uczeń:		
1) zasady bezpieczeństwa i higieny pracy;	1) określa warunki bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) określa czynniki wpływające na bezpieczeństwo.	1) dobiera metody i sposoby realizacji ćwiczeń do zastanych warunków; 2) przestrzega ustalonych zasad bezpieczeństwa i higieny pracy.	1) analizuje i ocenia własne kompetencje; 2) identyfikuje obszary wiedzy i umiejętności wymagające doskonalenia; 3) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności wykorzystując różne źródła informacji, w tym internetowe bazy wiedzy i serwisy strumieniowe, potrafi
2) zasady muzyki i zagadnienia rytmiczne;	1) odczytuje podstawowe sposoby zapisu muzyki; 2) rozróżnia wartości rytmiczne nut i pauz, grupy rytmiczne oraz	1) stosuje poznane zasady notacji muzycznej; 2) rozpoznaje i zapisuje tematy rytmiczne;	

	inne zjawiska metrorytmiczne; 3) rozróżnia takty o ćwierćnutowej i ósemkowej jednostce miary; 4) definiuje podstawowe rytmy narodowych tańców polskich; 5) wykazuje się znajomością terminologii związanej z elementami dzieła muzycznego; 6) podaje zasady tworzenia wybranych form muzycznych.	3) tworzy i improwizuje rytmy w taktach o wybranym metrum z zastosowaniem znanych wartości rytmicznych i pauz; 4) stosuje w aktywności muzycznej rytmy charakterystyczne dla polskich tańców narodowych; 5) posługuje się poznanymi pojęciami w wypowiedzi ustnej i pisemnej oraz w działaniach muzycznych; 6) klasyfikuje poznane zjawiska we fragmentach muzycznych na podstawie analizy słuchowej, wzrokowej i słuchowo-wzrokowej.	dokonać selekcji materiałów i krytycznie je ocenić; 4) angażuje się w realizację wyznaczonych zadań; 5) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.
3) kształcenie słuchu – solfeż i czytanie nut głosem;	1) omawia zasady prawidłowego oddychania w mowie i śpiewie; 2) rozróżnia i definiuje określenia: skala, gama, tonacja; 3) definiuje pojęcia skali majorowej i minorowej; 4) określa budowę gam majorowych i minorowych; 5) odczytuje schemat koła kwintowego; 6) rozróżnia struktury melodyczne: skale majorowe i minorowe, trójdźwięki majorowe i minorowe; 7) określa budowę triady harmonicznej tonacjach majorowych i minorowych; 8) określa budowę oraz oznaczenia interwałów prostych.	1) stosuje zasady prawidłowego oddychania w mowie i śpiewie; 2) śpiewa z prawidłową dykcją i intonacją; 3) rozpoznaje i zapisuje ze słuchu struktury melodyczne; 4) gra i realizuje głosem poznane struktury melodyczne (gamy, trójdźwięki, interwały) oraz motywy melodyczno-rytmiczne – ze słuchu oraz odczytując zapis nutowy z użyciem nazw solmizacyjnych i literowych; 5) buduje gamy majorowe i minorowe przy pomocy koła kwintowego; 6) buduje, realizuje głosem i gra triady	

		harmoniczne w tonacjach majorowych i minorowych; 7) rozpoznaje i buduje interwały proste.	
4) aktywność twórcza i wyobraźnia muzyczna;	1) wskazuje różnice między kreacją a odtworzeniem; 2) identyfikuje instrumenty z instrumentarium Orffa.	1) używa głosu i instrumentów w sposób konwencjonalny i niekonwencjonalny; 2) tworzy i odtwarza akompaniamenty o różnych funkcjach (do piosenek, ilustracje dźwiękowe); 3) tworzy wypowiedzi dźwiękowe z użyciem głosu lub wybranego instrumentu na zadany temat; 4) wykonuje ze słuchu i z zapisu nutowego: piosenki jednogłosowe, kanony bez akompaniamentu oraz z akompaniamentem; 5) wykorzystuje rytm słowa w melorecytacjach i działaniach aktorskich.	
5) źródła wiedzy i ich wykorzystanie.	1) wskazuje i wymienia źródła informacji o muzyce; 2) identyfikuje źródła wiedzy na zadany temat.	1) posługuje się różnymi źródłami informacji o muzyce; 2) tworzy wypowiedzi na zadany temat; 3) przygotowuje prezentacje (w tym multimedialne) wybranych zagadnień muzycznych.	

WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA
1. Sala dydaktyczna.
2. Wyposażenie sali: tablica, tablica w pięciolinię, instrumentarium Orffa, instrument klawiszowy (klasyczny lub elektroniczny), sprzęt audiowizualny.

WIEDZA O TAŃCU

	CELE KSZTAŁCENIA		
	Wiedza	Umiejętności	Kompetencje
Treści nauczania	1. Przyswojenie podstawowej wiedzy o tańcu.	2. Wykorzystanie w praktyce posiadanych wiadomości z zakresu wiedzy o tańcu.	3. Pogłębianie i aktualizowanie wiedzy, w tym z wykorzystaniem technologii

			informacyjnej i komunikacyjnej.
	Kryteria weryfikacji – uczeń:		
1) pojęcie tańca;	1) definiuje pojęcie tańca; 2) określa rodzaje i funkcje tańca; 3) omawia różne techniki tańca.	rozpoznaje na podstawie przykładów: źródłowych, wizualnych oraz wizualno-słuchowych różne rodzaje oraz techniki tańca.	1) analizuje i ocenia własne kompetencje; 2) identyfikuje obszary wiedzy i umiejętności wymagające doskonalenia; 3) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności wykorzystując różne źródła informacji, w tym internetowe bazy wiedzy i serwisy strumieniowe, potrafi dokonać selekcji materiałów i krytycznie je ocenić; 4) angażuje się w realizację wyznaczonych zadań; 5) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.
2) dzieło taneczne;	1) nazywa dzieła taneczne reprezentatywne dla różnych epok i stylów tańca; 2) definiuje elementy składowe i formy dzieła tanecznego; 3) charakteryzuje proces tworzenia dzieła tanecznego.	1) rozpoznaje i streszcza na podstawie przykładów: źródłowych, wizualnych oraz wizualno-słuchowych dzieła taneczne reprezentatywne dla różnych epok i stylów tańca; 2) przyporządkowuje dzieła taneczne do epoki, w której powstały; 3) dokonuje oceny elementów składowych dzieła tanecznego; 4) łączy taniec z innymi dyscyplinami artystycznymi i historią powszechną.	
3) zawody związane z tańcem i dziełem tanecznym;	nazywa zawody związane z tańcem i dziełem tanecznym.	1) porównuje specyfikę pracy takich zawodów jak: choreograf, tancerz, baletmistrz, pedagog tańca, instruktor tańca; 2) uzasadnia rolę i znaczenie zawodów związanych z procesem tworzenia dzieła tanecznego.	
4) taniec we współczesnej Polsce;	1) wymienia typy instytucji kultury związane z tańcem; 2) wymienia najważniejsze zawodowe zespoły taneczne, wybitnych twórców i ich dzieła; 3) wskazuje najważniejsze polskie konkursy tańca.	1) łączy nazwiska wybitnych twórców z ich dziełami oraz miejscem, w którym te dzieła powstały; 2) rozpoznaje patronów szkół baletowych i charakteryzuje ich działalność artystyczną.	
5) taniec we współczesnym świecie;	1) wymienia najważniejsze zawodowe zespoły taneczne, wybitnych twórców i ich dzieła; 2) wskazuje najważniejsze międzynarodowe konkursy tańca.	łączy nazwiska wybitnych twórców z ich dziełami oraz miejscem, w którym te dzieła powstały.	
6) polskie tańce narodowe;	1) charakteryzuje polskie tańce narodowe; 2) wymienia dzieła sceniczne, w których	1) rozpoznaje na podstawie przykładów: źródłowych, wizualnych i wizualno-słuchowych polskie tańce narodowe;	

	występuje polski folklor taneczny.	2) rozpoznaje na podstawie przykładów: źródłowych, wizualnych oraz wizualno-słuchowych dzieła sceniczne, w których występuje polski folklor taneczny.	
7) zasoby internetowe.	1) wskazuje portale internetowe zawierające informacje o tańcu; 2) wskazuje serwisy internetowe oferujące nagrania dzieł tanecznych.	1) odnajduje wskazane informacje o tańcu przy użyciu portali internetowych; 2) korzysta z serwisów internetowych w celu zapoznawania się z dziełami tanecznymi oraz ich wykonawcami.	
WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA 1. Sala dydaktyczna dostosowana wielkością do liczby uczniów. 2. Sprzęt audiowizualny.			

Minimalna liczba godzin kształcenia w zawodzie wynosi **162** (w ujęciu tygodniowym).